

ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ο ΑΘΩΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΩ ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΤΩΝ ΤΗΣ
ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ

ΕΤΟΣ Β'. ΤΕΥΧΗ Η. ΚΑΙ Θ.

ΑΛΦΑΒΗΤΑΛΦΑΒΗΤΟΣ
ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ 1928

“Ενθα δι’ ἁρμονίης ἱερῆς
„μελιδέαι βίβλοι. ἐστία τῶν
„Μουσῶν· κῆπος εὐφροσύνης·
„κρήνη ἐρρίουσα νέκταρα ψυχοτροφα.”

Κυρίλλου προηγουμένου Λαυρεώτου
στιχοι εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Λαύρας.

LIBRARY of the
Patriarch Athenagoras
Orthodox Institute
of the Graduate
Theological Union

ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ο ΑΘΩΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΩ ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΤΩΝ ΤΗΣ
ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ

ΕΤΟΣ Β'. ΤΕΥΧΗ Η. ΚΑΙ Θ.

ΑΛΦΑΒΗΤΑΛΦΑΒΗΤΟΣ
ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ 1928

“Ενθα δι’ ἁρμονίης ἱερῆς
„μελιδέαι βίβλοι. ἐστία τῶν
„Μουσῶν· κῆπος εὐφροσύνης·
„κρήνη δρύουσα νέκταρα ψυχοτρόφα.”

Κυρίλλου προηγουμένου Λαυρεώτου
στίχοι εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Λαύρας.

Ms 41/065

Εκδόσεις
Σπυριδωνος
Λαυριωτου
1928

ΑΛΦΑΒΗΤΑΛΦΑΒΗΤΟΣ

ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

Ὡρα τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ Περιοδικὸν

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἔτος Ε'. μὴν Ὀκτώβριος σελ. 576 καὶ

Νοέμβριος σελ. 609 τοῦ ἔτους 1921.

Τεύχη Ο' καὶ ΟΑ'.

Ἑκκλησιαστικὰ Περιοδικὰ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς εἰς τεύχη
 Ο καὶ ΟΑ τοῦ 1921 καὶ ὅρα ἐκεῖ πρόλογον ὑπὸ Νικηδή-
 μου τοῦ ἁγιορείτου ὡς καὶ τὸν βίον αὐτοῦ), ἀνεκδότου
 οὔσης μὲ θυσίαν πάλιν τῶν ἀπὸ δετίας οἰκονομιῶν μου,
 διότι μία διαρκὲς σκέψις μὲ κατέχει ὅπως τὸ Ἅγιον Ὅρος
 χώρα ἀπαράμιλλος ἐν φυσικαῖς καλλοναῖς, ἐργαστήριον
 ὑπερχιλιετούς πνευματικῆς δράσεως, τόπος ὑπὲρ πάντα
 ἄλλον διασώσας ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ παντοειδῆ βυζαντι-
 νὰ κειμήλια, πλήρης φυσικῆς καὶ θρησκευτικῆς ποιήσεως,
 εἰς ἣν τόσον ἐνεκαρτέρησαν τόσαι γενεαὶ ἀγωνιζόμεναι
 κατὰ τῆς ὕλης, νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τῶν ἡμετέρων, (διότι
 εἰς τοὺς ξένους εἶναι πασίγνωστον) ἐπιδεικνύων τὴν ἔνδο-
 ξον καὶ μακρὰν αὐτοῦ δράσιν καὶ διεκδικῶν τὴν οἰκείαν
 θέσιν ἐν ταῖς στήλαις τῶν μεγάλων προμάχων τοῦ γένους
 μας καὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἑκκλησίας μας. Διακαιόμενοι λοι-
 πὸν ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἴδωμεν τὴν ἁγίαν ταύτην χώραν
 λάμπουσαν καὶ ἄνθη ἐν ταῖς σφαίραις τοῦ Πνεύματος καὶ
 ἀρτύουσαν διὰ τοῦ ἁλατος αὐτῆς τὸν ἄρτον τῶν ὀρθοδό-
 ξων τέκνων, συνεχίζομεν τὴν ἔκδοσιν τοῦ Περιοδικοῦ ὃ
 Ἄθως ὅπερ μὲ ὅλας τὰς ἐλλείψεις του οὐ μικρὸν κενὸν
 θέλει πληρώσει καὶ θέλει χρησιμεύσῃ ὡς ἀφετηρία δια-
 νοητικῆς προόδου ἐν τῷ Ἁγίῳ ὄρει· καὶ πρὸς τοῦτο
 ποιῶ ἑκκλησιν εἰς τὰ φιλογενῆ αἰσθήματα τῶν Ἀγιορειτῶν
 Πατέρων· διότι τὸ μόνον Ἀγιορειτικὸν Περιοδικὸν τοῦτο

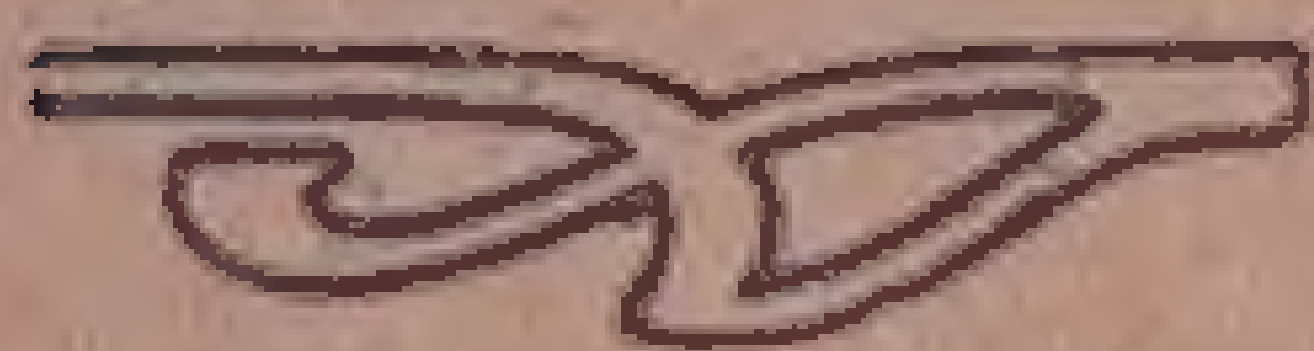
ἔχει ἀνάγκην τῆς ἀμερίστου ὑποστηρίξεως παντὸς τοῦ ἁγιορειτικοῦ κόσμου, διότι ἄλλως στερούμενοι ἀπολύτως μέσων θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ διακόψωμεν καὶ πάλιν τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ. Ἀποτελεῖ λοιπὸν ζήτημα τιμῆς ἢ ὑποστήριξις ὑπὸ τῶν ἁγιορειτῶν ἰδία πατέρων τοῦ ᾿Αθῶ, καὶ τότε, ὥ πόσον κολοσσὸν πνευματικῆς ἐργασίας ἔχωμεν νὰ ἐπιδείξωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους κληρικοὺς καὶ πολιτικοὺς οἵτινες ἀγνοοῦντες παντὰ πασι τοῦτον θεωροῦσι τὸν μοναχικὸν θεσμὸν ὥς περιττεύοντα καὶ ἐπιζήμιον· πόσον τότε θὰ ἐξωραϊσθῇ τὸ ἁγιορειτικὸν τρόπαιον καὶ θὰ ἀποκαλύπτονται οἱ σήμερον κατήγοροί του πρὸ τῶν ἁγιορειτῶν οἵτινες ἐπεξεργάσθησαν καὶ περιέσωσαν τόσους πνευματικοὺς καὶ προγονικοὺς θησαυροὺς.

Ἐγγραφον ἐν τῇ Μεγίστῃ Λαύρᾳ τοῦ ᾿Αθῶ τῇ 21 Μαρτίου 1928.

Ὁ ἐκδότης

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ

ΙΑΤΡΟΣ

. . . . Εὐφήμεν τοῦ λοιποῦ γλώττη, τὰ κατὰ τὸν
 Ἅγιον διηγούμενος, τοιοῦτος ὁ ἐκ γενετῆς τῷ με-
 γάλῳ βίος· τοσοῦτος ὁ ζῆλος· τοιαύτη καὶ ἡ πῶν
 θαυμάτων ἐπίδοσις· ἵνα δέ καὶ ὥς ἐν κεφαλαίῳ τὰ
 κατ' αὐτὸν ἀναπολήσωμεν· γέγονε μὲν ἐξ εὐγενῶν,
 ἐτράφη δέ εὐγενέστερον, κομῶν ἀρεταῖς ἐκ παιδός,
 καὶ θείοις οἴκοις σχολάζων· νεότητος δέ εὖ ἔχων,
 καὶ ἡλικίας ἄνθει κεκοσμημένος, ἀπανίσταται τῆς
 πατρίδος, καὶ πᾶσι χαίρειν εἰπών, τὴν ξενιτείαν,
 καὶ τὸν μονήρη βίον ἀσπάζεται· κἀντεῦθεν μετριό-
 τητος ἀσκήσας ὑπερβολήν, λιτότατος καὶ ἀπέριπτος
 ἦν διὰ βίου· καὶ λοιπὸν τοσοῦτον ἐφρόντισε κοσ-
 μικῶν ἔτι πραγμάτων, ὅσόν γε καὶ οἱ πάλαι θα-
 νόντες. Ἦν δέ καὶ ἰδεῖν ἡδύς, καὶ ἐντυχεῖν ἀκό-
 ρεστος, καὶ τοῖς ὁμιλοῦσιν ἀτεχνῶς τὸ τῆς ἡρακ-
 λείας λίθου ποιῶν, πάσης μὲν στάθμης εὐθυτέραν
 εἶχε τὴν διάνοιαν, παντὸς δέ κανόνος ἀκριβεστέραν
 τὴν γνώμην· ἀνὴρ ἅγιος, ἀρετῇ πάσῃ κεκοσμημέ-
 νος· τῶν ἀνθρωπίνων ὑπεροχῶν ἀπάντων, καὶ μό-
 νων τῶν οὐρανίων εὐχόμενος· τὸ δέ τῆς ἀγρυπνίας
 ἐπίμονον οἶον ἦν ἐκείνῳ· τὸ τῆς προσευχῆς ἀπε-
 ρίσπαστον· τῆς ψαλψωδίας τὸ εὐτακτον· τὸ τῶν
 ὀφθαλμῶν πρὸς δάκρυα γονιμώτατον τοσοῦτον, ὥς
 στήναι πρότερον ἐλπίσαι ποταμῶν ἀέννα ρεύματα,

ἢ τὰς τῶν δοκρῦων ἐκείνου πηγὰς· τὰς δέ δι' ὅλων
 νυκτίων στάσεις, τίς ἄν ἀξίως ἐξείπη; τοὺς κρυφῇ
 κρεμαστῆρας (1) ἐκείνου; τὸ δέ ταπεινὸν τοῦ πνεύ-
 ματος; τὸ πρῶτον; τὸ σύνουν ὥς τὰ πολλὰ καὶ
 προσεκτικόν; τὸ τῆς διανοίας ὀξύ, καὶ λίαν εὐπε-
 τῶς (ἴσως εὐπετές) εὐθὺ τῶν οὐρανῶν ἀνιπτόμενον;
 τὸ καθαρὸν τοῦ νοῦ καὶ γαλήνιον; ὅθεν οὐ λόγος
 μόνον ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ μόνη θεὰ αἰδέσιμος ἦν,
 καὶ τὰ πλεῖστα κατορθοῦν ῥαδία. Πολλαῖς οὖν πό-
 λεσι, καὶ ὅλαις χώραις ἐπιδημήσας, μυρίον τι πλη-
 θος συνθέσθαι τῇ εὐσεβείᾳ πεποίηκεν.

Εἶτα μὴ φέρων τὰ τῆς ἀπάτης ἀνθοῦντα ὁρᾶν,
 τὴν δὲ ἀληθῇ πίστιν ἀπάνθοῦσαν οἶον καὶ ἀπορ-
 ρέουσιν, τὸν πολὺν Γαλακτέωνα ὥς συνεργίαν
 λαμβάνει, καὶ μετ' αὐτοῦ παρέστη καὶ δεβοήθηκε
 τυραννουμένοις τοῖς τῆς εὐσεβείας θεσμοῖς καὶ μέχρ' ἵνα
 αἷματος ἀντικατέστη τῇ πλάνῃ, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν
 ἐκράτυνε. Βιοὺς δ' ἔτη τὰ πάντα ἐπὶ πρὸς τοῖς
 ἐβδομήκοντα, ἀποδύεται τὴν φθοράν, ἀφίησι τὰ
 φαινόμενα, καὶ πρὸς Θεὸν ἄνεισιν εὐέλπεις· καὶ
 νῦν ἐστὶν ἐν τυγχάνων ὑπὲρ ἡμῶν κοινῇ πάντων,
 ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, ὑπὲρ τῆς πολιτείας, ὑπὲρ τῆς

(1) Κρυφῇ κρεμαστῆρες εἶνε τὸ σχοινίον ἐπάνω τοῦ ὁποίου ὁ ἅγιος
 ἐπιστηριζόμενος ὀλίγου ὕπνου κατελάμβανεν, ὥς εἶπεν ἄνωτέρω
 ὁ συγγραφεὺς.

βασιλέων σωτηρίας, τῇ παναγίᾳ τριάδι, ἣ πρέπει
 πᾶσα δόξα, τιμή, καὶ προσκύνησις, καὶ μεγαλοπρέ-
 πεια, εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων
 Ἀμήν.

Σημ. Ὁ Ἅγιος οὗτος ἤκμαζε περίπου τὸ 1250
 ἔτος τῆς Σωτηρίας· ἐπὶ βασιλείας Μιχαήλ τοῦ πρώ-
 του τῶν Παλαιολόγων τοῦ λατινόφρονος καὶ ἀζη-
 μίτου ἐπικαλουμένου, καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ· ὁ δέ συγγραφεὺς τοῦ βίου τούτου ὁ χρυ-
 σοκέφαλος ἐστὶ Μακάριος ὁ Βυζάντιος ὅς καὶ πρό-
 εδρος τῆς Φιλαδελφείας γενόμενος, οὗ τοὺς σοφοὺς
 καὶ ῥητορικωτάτους δεκατέσσαρας λόγους τύποις
 ἐξέδωκεν ὁ Πανιερώτατος ἅγιος Ἡλιουπύλεως καὶ
 θεατείρων κύριος Λεόντιος ὁ καταγόμενος ἐκ γο-
 νέων εὐπατριδῶν τῆς μεγαλοπόλεως Θεσσαλονίκης,
 ὅτι δέ συγγραφή ἐκείνου γνησῖα ἢ βιογραφία αὕτη
 ἐστὶ καὶ ἡ ἔννοια συμμαρτυρεῖ ἔμπροσθεν. Σημει-
 οῦμεν ἐνταῦθα ὅτι τὸν βίον τοῦτον τοῦ ἁγίου ἡ
 ἐμὴ ἀδυναμία μετέφρασεν εἰς τὸ ἀπλοῦν εἰς τὸ
 Νέον ἐκλόγιον.

Ἐκ τοῦ διαλόγου ὃν ποιεῖται Ἱερομνήμων τις
 μετὰ μοναχοῦ κατὰ Λατίνων παρὰ τῷ τόμῳ τῆς
 χαρᾶς σελ. 617.

Οὕτε ἤκουσται σοι περὶ Μελετίου τοῦ ὁσίου ἐκείνου, ὅς καὶ τὸν μαρτυρικὸν ἀπέλαβε στέφανον, καὶ παρὰ Θεοῦ ἀνηγόρευται, τῷ τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον ἀσινὲς τηρηθῆναι τῇ διαφθορᾷ, ἣ πᾶσα ἢ τῶν ἀνθρώπων φύσις ὑπόκειται, πλὴν ὧν τὰ ἔργα καὶ οἱ ἀγῶνες διὰ τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην ὑπὲρ ἀνθρώπων, καὶ διὰ τοῦτο καὶ παρ' αὐτοῦ ἀνακηρυττομένων, ἐπ' αἰσχύνῃ μὲν τῶν θλιψάντων αὐτούς, στηριγμῷ δέ τῶν ὀρθοδοξεῖν αἰρουμένων.

Μοναχὸς

Ἀνήκουστιά μοι πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἀξιῶσε, φράσον μοι τὰ κατ' αὐτόν, ὅπως τε, καὶ παρὰ τοῦ, καὶ πότε ταῦτα γέγονεν.

Ἱερομνήμων. Πολὺς ὁ περὶ τούτου λόγος καὶ ἡμῖν ἀνεπιχείρητος· τίς γάρ ἂν ἐξισχύσειε θεοφιλοῦς ἀνδρὸς τρόπον, καὶ γενναῖα κατορθώματα, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν αὐτοῦ καθαρὰν εὖνοιαν καὶ πιστὴν ἀξίως διηγήσασθαι; ἀλλ' ἵνᾳ μὴ τοιούτου ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ κατόρθωμα, ὠφέλειαν οὕτως οὐ μικράν, ἐν τῷ μεμνήσθαι τούτου, καὶ λαλεῖσθαι παρέχον, σιγῇ παραδράμωμεν, αὐτὸ τὸ κεφάλαιον τοῦ πράγματος ὅσον οἶον τ' ἐπιτόμως ἐρῶ σοι.

Κατὰ τὸ καιρόν, ὃν Μιχαὴλ ἐκείνος ὁ α'. τῶν Παλαιολόγων ὁ ἐπικληθεὶς ἀζυμίτης, ταῖς λατινι-

καὶ συναβήχθη πλάνησι· καὶ τοῖς· τὰ ἄζυμα· καὶ
τὴν ἀνεκράνθυσιν· τιμῶν· προσετέθη· μεξάρην· καὶ
τοὺς πίκλιν· ἐδέξατο· καὶ ψεύδη καὶ πορνείων· νοῖαν
καὶ οἱ νῦν· ἐννοοῖν· καὶ τότε ἐποίησεν· ἡν καὶ συγ-
οῖον· ἐγένετο συστήσαι καὶ μόνιμον ἀποκατάστηναι·
πλείστην ὁσπὴν σπουδὴν πρὸς τοῦτο εὐεργετῶμενος,
καὶ τυράννικῶς κατὰ τῶν οὐροδοξίας ἀντεχόμενον
ἐπιθέμενος, καὶ πλείστους αὐτῶν αἰκίσας, καὶ ἀκρό-
τηριάσας, καὶ καταποντίσας, καὶ τοὺς ζῆν ἀπόστη-
σας, Τότε τοίνυν ἀσκούντι τῷ θεῷ Μελετίῳ ἐν τῇ
τῷ Γαλακτίῳ ὄρει, ὅτε δὲ καὶ ἐν τῷ τοῦ ἁγίου
Αὐξεντίου ὁρῶν, μετὰ τῶν ἡμερῶν ὅψις, ἐπιφαι-
νετε θεῷ, εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἐλθεῖν ἐπὶ πολλῶν
ὀφελεία κελεύουσιν, καὶ οὕτως, καλέσαντι πειρηθεῖς
ἀφῖκτο, καὶ τὴν ἡγίαν δόξαν, πᾶσιν ὑπετίθετο, πῆς
λατινικῆς, πλάνης, τοὺς τε συναπαχθέντας, ταύτη
ὥς, φῶντες ἀριστάς, καὶ τοὺς ἐνισταμένους, στήριζων,
καὶ ὑπαλείφων, πρὸς ἀντιπαράταξιν τοῦ καὶνοῦ, τοῦ-
του, δόγματός, ἦν γὰρ καὶ λόγος, δυνάμει σοφὸς ὁ
ἀνὴρ, ὡς τὰ αὐτοῦ σὺγγράμματα μαρτυρεῖ, ὅσα
κατὰ τοῦ τοιούτου δόγματος ἐξέθετο, καὶ πῆς κατὰ
πρᾶξιν ἀρετῆς εἰς τὰ μάλιστα μέτοχος εἶχε, ἰδέ φη-
νεργὸν πρὸς τοῦτο καὶ Γαλακτίωνά, τινά συνάσκη-
τήν, καὶ τοῦ ἱεροαποστόλου ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἀξιώματος.

Ἄλλ' εἰς τὰς τοῦ κρατοῦντος ἀκοὰς τὰ περὶ τού-
 των φθάσαντα, οὐ μικρῶς τοῦτον ἐτάραξε· καὶ δὴ
 συλληφθῆναι τούτοις κελεύει, καὶ εἰς αὐτὸν κατὰ
 τεύχος ἐνεχθῆναι, οἷς παραστάσιν ἄγριον ἐνατενί-
 σας. τίς ἢ τοσαύτη πόλμη καὶ αὐθάδεια ἔφη, ὥς
 τὰς ἡμετέρας διατάξεις, παρ' οὐδὲν θέσθαι, ἐπὶ το-
 σοῦτον δ' ἀπονοίας ἐλθεῖν, ὥς καὶ τὴν ὀφειλομένην
 ὑποταγὴν τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ παντὸς ἀπὸ
 Χριστοῦ κεκλημένῳ, ἣν οἴμερον ἀνανεώσασθαι προῦ-
 θέμεθα καλῶς ποιοῦντες, τῇ τῶν πρὸ ἡμῶν αὐθα-
 δείᾳ λήξασαν, καὶ τὰ μέγιστα τὸ καθ' ἡμᾶς φῦλον
 ἐκ τούτου ζημιώσασαι, ὥς τὸ ἐνὸν ἡμῖν αὐῖες
 παρεμποδίσαι καὶ ἀνατρέψαι πάντα τρόπον
 ποιεῖν; οὐκ ἴστε ὅτι βλάβης οὔτοι μικρᾶς πρό-
 ξενον τοῦθ' ὃ διαπράττεσθε; οὐκ ἐννοεῖτε πῶς ἔτι
 χθὲς καὶ πρότετα Λατῖνοι, καὶ ταῦτα μηδὲν ἔχοντες
 ἐγκαλεῖν ἡμῖν, βαρεῖα ὅμως χειρὶ καὶ φρονίᾳ γνώμῃ
 τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ ἐπέθεντο, καὶ ληστῶν δίκην
 ἐπιδραμόντες αὐτῷ, τὰ μὲν ἱερὰ κατέρειψαν, τὸν
 δὲ πλοῦτον ἅπαντα πλεῖστον ὅσον ἀμύθητον ληϊσά-
 μενοι, καὶ τὸν λαὸν ἐξανδραποδισάμενοι εἰς τὴν
 ἑαυτὸν μετήγαγον; . . . . . τὸ γε νῦν ἔχον· περὶ
 τῆς ὀφειλομένης καὶ νενομισμένης ἀνέκαθεν τιμῆς
 καὶ ὑποταγῆς, καὶ τοῦ μνημοσύνου τοῦ Πάπα. ὃ
 τὴν ἔνωσιν συνδεῖ, τί ὑμῖν δοκεῖ; Καὶ ὁ θεῖος Με-

λέτιος ζήλου θείου τυγχάνων ἔμπλεως, πρῶως ὅμως τῷ βασιλεῖ τὴν ἀλόκλησιν ἐποιεῖτο.— Ἡμῖν μὲν, μὴ γένοιτο ποτέ, λέγων, κράτιστε βασιλεῦ, αὐθαδεῖα τινί καὶ παρακοῇ, ἢ τῷ ἐθελογνόμῳ στοιχοῦσιν, ἀφορμὴν ἐπιθέσεώς τινος. ἢ ἀναστατώσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς μεγαλοπόλεως τῆς δε γενέσθαι· τίς γάρ ἂν ψυχὴ φεύγει καὶ μυσαρὰ, μᾶλλον δ' εἰλεῖν δαιμονιόδης, οὕτω διατεθείη; τὸ δὲ περὶ τὴν πίστιν ὁρῶν ὁδοξὸν προτιθέναι παντός, ὦ βασιλεῦ, δεδιδάγμεθα καὶ τὸν σοφὸν πᾶς τις ἐπαινεῖ σὺν ἡμῖν, ὅς πρὸ πάντων σέβεσθαι καθαρῶς τὸ θεῖον, ἔπειτα καὶ τὸν βασιλέα τιμᾶν παραινετικῶς ἀπεφήνατο.

Ἀλλὰ καὶ τῷ μακαρίῳ ἀποστόλῳ πειθόμεθα, τοῖς ἐν ἐξουσίαις ὑπείκειν προστάσσοντι ἡμῖν τε αὐτοῖς, καὶ παντί συμβουλευόμεν ταύτην τὴν τιμὴν καὶ ὑποταγὴν τοῖς ἄρχουσιν ἀπονέμειν καθαρῶς, καὶ τὰ εἰκότα ἀποδιδόναι, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν· ἀλλὰ μέχρι τούτων. καὶ σωματικῶς. οὐ μὲν γάρ οἷς προσῆρτηται κίνδυνος ψυχικός, καὶ τούτοις ὑπήκοον οὕς ὑποθήσομεν τῷ σῶ κράτει, ἢ τῇ οἰαδήτῃν συγκαταθέσει γνώμης, ταῖς κακοδοξίαις κοινωνήσομεν. ἅς ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἢ εἰς τόδε ἡλικίας καὶ τάγματος καὶ βαθμοῦ προ-

ἀλλ' ἂν ἴδωμεν ἡμᾶς· ἀποστρέφεται· κὺν· ταύτῃ γὰρ
 πεισθέν· τῷ αὐτῷ ἀποστόλῳ, μᾶλλον δὲ καὶ ἰγνός
 ἀκολουήτεον· φάσκοντι, οὔτε θάνατος, οὔτε ζώή,
 οὔτε ὕψος, οὔτε βάθος, οὔτε πλάτος, οὔτε μήκος, οὔτε
 δύναμις, οὔτε ἐν ἐστώτῳ, οὔτε μέλλοντι, οὔτε ὑψωμά,
 οὔτε βάθος, οὔτε κτίσις· ἑστῶτα τις δύνησεται ἡμᾶς
 χωρίσαι· ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, τοῦτέστι τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθῆς
 πίστεως. — Καὶ σὺ δὲ Βασιλεῦ, (εἰ καὶ τολμήρον
 τὸ σὺ μίδου λευόμενον.) μὴ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν
 δευτέρῳ θεμενός, φόβον ἀνθρώπων ἐπέσειέ· κατὰ
 σαυτοῦ ἢ κατὰ τοῦ κοῖνου τῆς πατρίδος· ἐὰν γὰρ
 μὴ· Κύριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἠγρύπνησεν
 ὁ φυλάσσων. Μαθόντες ἐφθήμεν ἐν τῇ παλαιότητάις
 ἱστορίαις καὶ νεωτέροις πόλεις παρὰδοθεῖσας ἀσε-
 βεστέροις ἔθνεσι, τῷ τὸν Θεὸν τὴν ἐν ἐκάστη τού-
 των πληθύνουσαν κακίαν βουλῇσθῆναι μετέλθειν, οὐ
 μενοῦν τῷ μὴ καταδέξασθαι τῆς θρησκείας ἐκείνοις
 κοινῶνῆσαι· εἰ γὰρ τοῦτ' ἦν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυεν
 ἐκάστῳ πόλεως τινός ἢ ἔθνους δυνάστευοντι, τοὺς
 οἰκείους πείθειν, τοῖς ὁμοροῦσιν ἔθνεσι τῆς ἀσεβείας
 κοινῶνῆσαι. — Καὶ ἡμῖν τοῖνυν, μὴ λατίνοισι, ἀλλὰ
 τοῖς ἀγγλικοῖς ἀσεδέσι καὶ πλείον δυναμένοις, ἐπί-
 τε βοηθείᾳ καὶ λυμῇ κοινῶνῆτέον· ἀλλ' οὐκ ἔστι

τὴν εὐδοσίαν γὰρ ἐξάπαντος προηγέσθαι, μετὰ δὲ τοῦτο τὰ πρὸ τῶν ἄλλων σκοπεῖν· οὐκ οἷσ' ἡ βασιλεῦ, πῶς χθές, καὶ πρότετα λαῖνοι τὸν σταυρόν, ἐπωμισάμενοι, ἅμα πλείστη δύναμις τοῖς ἀσεβέσιν ἐπελθεῖν, καὶ ὥς τ' ἐκ μέσου τούτους ποιῆσαι συννομοσίαν ἔθεντο; παρακληθέντες δ' ἐνθάδ' ἐπιδημῆσαι, καὶ τὸν κληρονόμον τῆς βασιλείας τῷ θρόνῳ ἀποκαταστήσαι, καὶ ἐλθόντες ἀρχῆς ὁδοῦ δῆθεν ἀγαθῆς ἐνστησάμενοι τὸ ποιῆσαι δίκαια, οἱ δέ, λίχνοις ὀφθαλμοῖς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως θεασάμενοι, καὶ ἀκόρεστον γνώμην κτησάμενοι, τὸν πλοῦτον ταύτης λαμβάνοντες οὐκ ἐνεπίμπλαντο; καὶ ἀντὶ τοῦ τὴν βασιλείαν ἀποκαταστήσαι, καὶ εἰς τὸν προκείμενον ἐλθεῖν ἀγῶνα, οἱ δέ, χείρους τῶν ἀσεβῶν τῷ γένει τούτῳ διετέθησαν; οὐ περὶ πίστεως ἦν ἐκείνοις ἢ ἔρις, οὐ περὶ δόξης, οὐ περὶ μνημοσύνου, οὔτε τότε, οὔτε νῦν· ὅθεν, εἴτε πειστέον ἐμοί, τὴν αὐτῶν κοινωνίαν ἀποκρουστέον οὐ διὰ τὸ ἑτερόδοξον μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐνοικοῦσαν αὐτοῖς ἔμφυτον κακίαν. οὐ γάρ τις βοήθεια προσδοκήσιμος παρ' αὐτῶν, καταστορὴ δέ μᾶλλον, καὶ παντελὴς ἀπώλεια, καὶ μυρία πθοσθῆναι, καὶ ἐνώσεις μεσεμβολήσωσι. Καὶ ταῦτ' ἔξεστι πιστοῦσθαι, ἐξ ὧν κατ' ἀλλήλων, ὁμόδοξοι καὶ ὁμόφυλοι ὄντες διαπράττονται.

Περὶ δὲ τῆς αὐτῆς κακοδοξίας, καὶ ὥς οὐχ ὅσιον ἀναφέρεσθαι τὸ ὄνομα τοῦ Πάπα ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, εἰκελεύσεις Δέσποτα, εὐκόλως ἔχω τὴν διασάφησιν ἐπεξεργάζεσθαι. Ὁ μέντοι Βασιλεὺς οἶά τινας μώλωπας τοὺς ἐλέγχους ἐκκλίνει θέλων, ὥς δεσμωτήριον ἐμβληθῆναι τούτους ἐκέλευσεν. ἵνα μάθωσι μὴ πλατύνεσθαι, καὶ θρασυστομεῖν οὕτως ἀκρατῶς ἐν ὅψει βασιλέως ἐπειπών· καὶ δέχεται τὴν καλὴν ταύτην συζυγίαν τῶν πατέρων τὸ δεσμωτήριον· καὶ πολλή τις ἄλλη κακυχία οἷα δὴ τοῖς τοιούτοις γίνεσθαι εἰκός· ὀλίγαι τῷ μεταξὺ παρῆλθον ἡμέραι, καὶ τῆς εἰρκτῆς ἐκβληθέντες, τῷ βασιλεῖ παρέστησαν αὐθις· καὶ παρρησίαν μείζονα τῆς προτέρως ἐνδειξάνενοι, τρανῶς ὡμολόγουν τοῦ τῶν πατέρων εἶνε δόγματος καὶ μὴ κοινωνεῖν αἰρέσει πρὸς τῶν πατέρων ἀριδῆλως καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἀπελεγχθείη.

Τί γάρ; ἔφησαν, οὐκ ἐν τῷ τῆς πίστεως συμβόλῳ πᾶσαι αἱ τῶν Πατέρων Σύνοδοι ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁμολογοῦσι, τὸ δὲ ἐξ υἱοῦ παραλείπουσιν, ὃ παρὰ πᾶσαν παράδοσιν ἐκκλησιαστικὴν, ἐπισφαλῶς ἄγαν λατῖνοι προσέθηκαν; οὐκ ἀφορίζουσι τῆς καθολικῆς καὶ ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ὁμοφώνως ἅπαντες πατέρες τὸν τὴν ὁποιοῦν προσθήκην ἢ ἀφαίρεσιν

τολμήσαντα δοῦσαι ἐν τῷ τοιοῦτῳ τῆς πίστεως συμβόλῳ; Ἴνα τί γοῦν, ὁ Βασιλεῦ, αὐτά τε τὰ τοῦ Χριστοῦ ῥήματα παριδὼν καὶ τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, ἔτι δέ καὶ ῥήσεις πατέρων, καὶ πρὸ τούτων τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους κανόνας τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, σαυτὸν τε παρέδωκας τῇ πλάνῃ, καὶ ἡμᾶς συνέπεσθαι διάζῃ; οὔτε ἔσται τοῦτο, ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖς, φρενῶν ἂν ἐκσταίημεν πρότερον, ἢ τῆς εὐσεβείας καὶ τοῦ ζήλου τούτου.

Τρίτης διαθήκης ὑφηγητῆς καθέστηκεν ἡ λατινικὴ ἐκκλησία βασιλεῦ, πᾶσαν τὴν παλαιὰν καὶ τὴν καινὴν ἀνασκευάσασα, ξένα δόγματα καὶ ἔθνη, τοῖς ὑπ αὐτὴν ἐνομοθέτησε, μαρτυρεῖ τοῖς λόγοις, ἥτε θεολογία ταύτης, παρὰ τὴν τοῦ Κυρίου παραδόσιν οὔσαν, καὶ ἡ ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκη, καὶ ἡ τῆς ἱεροτελεστίας μεταποίησις, καὶ τὰ ἔθνη, ἃ παρὰ τὴν καθολικὴν παρατήρησιν διαπράττει καὶ παραδίδωσιν. Ἀπόστοιθι τοίνυν ταύτης, εἰ δοκεῖ· εἰ δέ μή, ἀλλὰ μὴ τοῖς ἄλλοις τῆς ἀπωλείας ὁδοῦ θελήσης γενήσεσθαι ποδηγός· τὰ γὰρ ἐπιτίμια τούτου ἐν Εὐαγγελίοις μεμάθηκας· τὴν γοῦν τοιαύτην παρρησίαν ὕδριν οἰκείαν ὁ κρατῶν λογισάμενος, πάλιν φυλακῇ τούτοις παραδίδωσιν. Εἴτα ἐξορίαν ἀποφαίνεται κατ' αὐτῶν, καὶ δέχεται τούτους ἡ

Σκῦρος· κακεῖθεν τὸν Μελέτιον εἰς Ρώμην μετὰ-
 γουσι τοῖς ἀμφὶ τὸν Πάπαν διαλεξόμενον, ἥ μᾶλ-
 λον εἰπεῖν, παρ' αὐτοῦ κακῶς ἀναλωθησόμενον· ὅς
 καὶ καθεύξας εἶχεν ἐν πέδαις τὸν ἅγιον ἑπταετίαν
 ὅλην. Μετὰ δέ ταῦτα τοῦ Πάπα τὸ ζῆν ἐκμετροή-
 σαντος, διαμηνυσταμένου τοῦ Βασιλέως, εἰς Σκῦρον
 πάλιν ἐπανάγεται, καὶ αὖθις τῷ συνάθλῳ Γαλακτί-
 ωνι συγκλείεται, ἐν εἰρκτῇ δυσοδοεστιάτῃ, καὶ σκο-
 τεινῇ· καὶ ἀσιτία μακρᾷ προσταλαιπωροῦσιν ἀμφο-
 τεροι· ἀλλ' οἱ μὲν οὕτως ἔχοντες, ἐν εὐθυμίᾳ τε
 ἦσαν, καὶ ὅσαι ὥραι τῷ θεῷ εὐχαριστοῦντες ἐδό-
 ξαζον· τῷ βασιλεῖ δέ διὰ φροντίδος ὅτι πολλῆς ἦν
 ὁ λατινισμός, καὶ σπουδῇ πάνυ πολλῇ πᾶν τὸ ἀν-
 θιστάμενον ἐφέλκεσθαι, ποῦ μὲν ἀπειλαῖς, ποῦ δέ
 κολάσεσιν· ὅτε δέ καὶ δωρεαῖς, ἥ τιμῶν ἐπαγγε-
 λίαις καὶ ἀξιώμασιν. οἷς τὸ δίκαιον εἶωθε κλέ-
 πτεσθαι, καὶ τὸ τῆς γνώμης ἀνένδοτον χαυνοῦσθαι
 καὶ μαλάττεσθαι τῶν μὴ τὰς τῆς διανοίας βάσεις,
 ἴσως ἐπερειδομένας ἐχόντων ἀσφαλῶς ἐπὶ τῷ θεμε-
 λίῳ τῆς πίστεως.

Καὶ μετὰ τина χρόνου παραδρομὴν ὑποβολαὶ
 πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ τῶν ἀγίων· πόθεν; πόθεν
 ἄλλοθεν, ἀλλ' ἢ παρὰ τῶν τότε τῆς ἐκκλησίας
 προῖσταμένων· οἷα δὴ καὶ νῦν γίνεται; καὶ τριήρης

εὐθύς, καὶ γράμματα βασιλικά, εἰς Βυζάντιον τοὺς ἁγίους ἐπανάγοντα, ἔνθα καὶ τὸ ἐν νομείοις δεσμοτήριον τούτους δεχεται Ἰμέρσι συχναὶ τῇ μετὰξού, καὶ τοῦ Βασιλέως περὶ ἄλλ' ἅττα ἀσχολουμένου, ἐμμελῶς ἄγαν ἐμέλησε τῇ πατριαρχεύοντι τότε, πάλιν τούτοις διαβάλεῖν, ὅτι γάρ οὐχ ὁμόφρονας οἶοντε ἦν αὐτοῦ τούτοις σχεῖν, οὐδέ περιόντας τῇ δίῳ ὁρᾶν ἢ ἀκούειν τούτους ἀνεκτὸν ἤγεῖτο ὁ γάρ τὰ φαῦλα πράττων μισεῖ τὸ φῶς. Καὶ δὴ πάλιν τῇ εἰρήμῃ παρίστανται, καὶ μοῖζονι παρορησία τὴν πλάνην διελέγχουσιν· ἔνθεν τοι καὶ ῥαῖδιζονται σφοδρῶς, καὶ σχοινίοις ἐπὶ μετεώρου ἀναρτᾶται ὁ Θεῖος Μελέτιος ἐν ξηρῷ δένδρῳ, ὃ καὶ ἀνεξλάσπησε καὶ ἀνέβαλεν εὐθέως, τιμῶντος τοῦ θεοῦ τὸν ἀγλητήν· ἀλλ' οἱ ἀσύνετοι οὐ συνῆκαν, ὅτι ἀπετυφλώθη αὐτῶν ἡ διάνοια. ὁ προφήτης περὶ αὐτῶν προαπεφρήνατο· ἔνθεν τοι καὶ τοῦ μέν ἱεροῦ Γαλακτίωνος ἐξέκοψαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄγαν ἀπηνῶς καὶ ὀδυνηρῶς. Μελετίου δέ τὸν καλὴν ἐξέτεμον γλῶσσαν, καὶ τοὺς ὀδόντας αὐταῖς ῥίζαις ἀνέσπασαν, ἵν' ἴσως μηκέτ' ἔχη παρορησιῶζεσθαι, τὴν παναγίαν εὐσεβῶς θεολογῶν τριάδα. — Καὶ αὖθις τῷ δεσμοτηρίῳ ἐναπορρίπτονται. ἔνθα δὴ καὶ ἄλλα θαυματουργήσας ὁ Θεῖος

Μελέτιος, καὶ περὶ τῆς τοῦ βασιλέως προλέγει τελευτῆς, ὥς ἐξελεύσεται μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς κώμην τοῦ Παχωμίου λεγομένην, καὶ κεῖσε τὸ ζῆν ἐκμετρήσει· οὗ γενομένου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τῆς βασιλείας ἐπειλημμένου, τὸ ὀρθόδοξον πεπαρησιασται, καὶ οἱ ἐν ἐξορίαις καὶ φυλακαῖς ἐλευθερίας ἔτυχον, καὶ τὸν ἱερὸν Μελετιον ἅμα τῷ συνάθλῳ ἢ ἄσκησις δέχεται· πολλὰ παρακληθέντα πρὸς τοῦ ὀρθοδόξου τούτου βασιλέως ἱερωσύνην, καὶ θρόνων ὕψη, καὶ τιμὰς καταδέξασθαι, καὶ τὸ σύνολον μὴ κατανεύσαντα, τῷ διαπύρῳ πόθῳ τῆς ἡσυχίας, καὶ τοῦ κατὰ θεὸν βίου, ὃν κατὰ ψυχὴν ἔτρεφεν· ἀλλ' ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀσκητικοῖς ἰδρῶσι μετὰ τοὺς πολλοὺς ἀγῶνας καὶ πόνους καταλύει τὸν βίον, καὶ πρὸς ὃν ἐπόθει, καὶ ᾧ μόνῳ ἔζη μεταχωρεῖ θεόν· τί δέ ὁ τοὺς αὐτὸν δοξάζοντας ἀντιδοξάζων Κύριος, καὶ τοὺς ὁμολογήσαντας ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσειν καὶ αὐτὸς ἐν αὐτοῖς ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς ἐπαγγειλάμενος; ὥσπερ ἔτι τῷ βίῳ περιόντα θαυμάτων ἀπείρων κατηξίωσεν αὐτουργὸν γενέσθαι· οὕτω καὶ μετὰ θάνατον τῇ τῶν θαυμάτων ἐνεργείᾳ τοῦτον κατέστεψε, καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον τετήρηκεν ἀδιάφθορον· ἵν' εἴη τοῖς πιστεύουσι καὶ τοῖς τὴν αὐτὸν ὀρθοδοξίαν φυλλάπτουσι

ταμεῖον ἄσυλον θαυμάτων, ἱαμάτων πηγή, εὐσεβείας ὑπόθεσις τοῖς ὀρθοδοξεῖν αἰρουμένοις· ὃ δὴ καὶ ἐναργῶς παρίστησι τὴν τοῦ θεοῦ περὶ τὸ ἡμέτερον δόγμα εὐμένειαν καὶ ἀποδοχὴν.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ διαλόγου σελ. 633

Ἐκ δὲ τῶν τελευταίων τούτων λόγων ἐρωτῶ ὅσα διηγῆσω, περὶ τοῦ ἁγίου Μελετίου, πόθεν ἔχεις ταῦτα καὶ οὕτω καταλεπτὸν ἀφηγήσω μοι; καὶ δεύτερον, ὅτι ἐπεὶ ὁ σὸς λόγος βούλεται μὴ εἶναι παρὰ τοῖς Ἱταλοῖς ἁγίους, πῶς ὀνομάζονται παρ' αὐτοῖς ἅγιοι μετὰ τὸ σχίσμα; λέγουσι γάρ ἅγιος Φραντζέσκος καὶ Δομένικος, καὶ οὐκ οἶδα εἷτις ἄλλος— Ἱερομνήμων Περὶ μὲν τοῦ ἁγίου Μελετίου ἐπεὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον διὰ τῶν παρακολουθησάντων θαυμάτων πεφανερώται, τοῦ εὐρεθέντος τότε ἁγιωτάτου Πατριάρχου κυρίου Ἡσαΐου Σύνοδον συγκροτήσαντος ἐνταῦθα τοπικῶς τῶν παρευρεθέντων ἁγιωτότων ἀρχιερέων καὶ τῶν ἄλλων, ἐξ ὧν τὸ τῆς Ἐκκλησίας πλήρωμα συμπληροῦται· ἀλλὰ καὶ συγκλητικῶν ἀρχόντων, γνώμη βασιλικῇ, καὶ τούτου μεγάλη καὶ ἀκριβεῖ βασάνῃ διαλευκανθέντος, ἐπεὶ τῷ ὄντι ἅγιον λείψανον εὐρέθη, ἀπὸ τε τῶν θαυμάτων, καὶ ἐξ ὅλων τεκμηρίων, κοινῇ γνώμῃ, καὶ κρίσει ἀληθεῖ, καὶ

τιμᾶσθαι καὶ ψάλλεσθαι ὡς ὄντως ἅγιον τῇ Ἐκκλησίᾳ διώριστα.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ Διαλόγου σελ. 626

Καὶ ἔκτοτε ψάλλεται ἐν τῇ σεβασμίᾳ Μονῇ τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Λαζάρου, ἐνθα κατὰκειται τῇ ιθ'. τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς. Περιόντων δέ καὶ πολλῶν τῶν αὐταῖς ὄψεσι καὶ ἀκοαῖς τὴν ἀκρίθειαν καταμαθόντων, τοῦτε δίου καὶ τῆς ἀσκήσεως, καὶ τῶν παρὰ τὴν ζωὴν θαυμάτων, ἔτι δέ καὶ τῆς ἀθλήσεως, καὶ τῶν μετὰ τὴν ἀποβίωσιν θαυμάτων, συνεγράφη καὶ ὁ εἶος αὐτοῦ· καὶ ἡ ἄθλησις, καὶ ὀλίγα τῶν θαυμάτων πρὸς ἑνὸς τούτων ἀνδρὸς καὶ δίῳ καὶ λόγῳ κεκοσμημένου, καὶ διὰ πάντων τὸ αἰδέσιμον ἔχοντος, Μακαρίου τὸ ὄνομα, μητροπολίτου Φιλαδελφείας, οὗ τὴν οἰκειόχειρον ὑπογραφὴν αὐτὸς ἐώρακα ἐν τῷ κατὰ Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδύνου τόμῳ, τῷ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Καντακουζηνοῦ γεγονότι ἐπεὶ καὶ αὐτὸς τῇ συνόδῳ ἐκείνῃ παρῆν, καὶ τοῖς ὀρθοδόξοις συνηγωνίζετο.

Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Δοσεθεοῦ Προλεγομένων ἐν τῷ τόμῳ τῆς ἀγάπης σελ. 6.

Λέκατον τρίτον· ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀνδρόνικος ἀπὸ λόγου του ἐσπούδασε διὰ τὴν ἑνωσιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς Χριστοῦ ἐορτῆς δὲν τὸ ὑπόφερε

νά λειτουργήσῃ ὁ Βέκκος λατῖνος ὄν. ἀλλὰ τοῦ ἐμήνυσε μὲ τὸν χαρτοφύλακα τὸν Μελητηνιότην καὶ κατέβη ἀπὸ τὸν θρόνον, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ὁ Ἰωσήφ, καὶ πρῶτον γίνεται ἁγιασμός, εἶτα λειτουργία. ἔγινε δέ καὶ προφητευσμασιμειώσεως ἄξιον, ὅτι ὁ Μιχαήλ ὅτε ἐβίαζεν εἰς Παπισμόν, καὶ τὸν ἀντελέγαν οἱ ὀρθόδοξοι εἶχε γλοσσοκοπήσῃ Μελέτιον τὸν ἐπονομαζόμενον ἅγιον (ἀλλὰ καὶ ἀληθῶς ἅγιος ἐγένετο καὶ ἔκειτο εἰς τὴν ροήν τοῦ Λαζάρου) καὶ Γαλακτίωνα τὸν Γαλησιότην. ὅπου εἶχεν ἐλέγξει τὸν Μιχαήλ, ὅτι εἰς τὴν Ἀνατολὴν εἶχε λειτουργήσει ὁ ἱερεὺς του μὲ ἄζυμα, καὶ τὸν εἶχεν εἰπῇ νέον Ἰουλιανὸν, καὶ διὰ ταῦτα τὸν ἐτύφλωσεν· οὗτος ὁ Γαλακτίων εἰς τὸν τότε ἁγιασμόν, ψηλαφῶν, ἔπερνε καὶ ἁγίαζε τοὺς κίονας, καὶ τὰ προαύλια καὶ εἰκόνας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκ τῶν αὐτῶν σελ. 29.

Ὁ σοφὸς Ἱερομνήμων γράφων διαλογικῶς κατὰ λατίνων, λέγει περὶ τοῦ μοναχοῦ Μελετίου τοῦ ἐλέγξαντος τὸν λατινόφρονα βασιλέα Μιχαήλ τὸν πρῶτον τῶν Παλαιολόγων, ὅτι τὸ λείψανον τοῦ Μελετίου ἦτον ἅγιον. Ὅθεν συνοδικῶς ὁ Ἰων/πόλεως ἁγιώτατος Πατριάρχης κύρ Ἡσαΐας ὥρισε νὰ ἐορτάζητε κατ' ἔτος ὡς ἅγιος, εἰπόντος δέ μοναχοῦ τινος πρὸς τὸν Ἱερομνήμονα. ὅτι τὸ

λείψανον τοῦ Μελετίου δὲν εἶνε ἅγιον, ἀλλὰ μένει ἀδιάλυτον, ὡς ἀφορισμένον ὑπὸ τοῦ Πάπα πρὸς ταῦτα ἀποκρίνεται ὁ ἱερομνήμων καὶ λέγει· ὁ Πάπας ἀφώρισε πολλάκις πολλούς, καὶ ὃν καὶ ἐπὶ τοῦ εἰρημένου Μιχαὴλ ἀφώρισε πολλούς, καὶ πῶς ἄλλος τινὰς δὲν εὐγῆκεν ἀφορισμένος παρὰ μόνος ὁ Μελέτιος; εἶτα Μιχαὴλ τὸν Βασιλέα ἀφώρισεν ὁ Κων/πόλεως Πατριάρχης Ἀρσένιος· τὸν Ἀρσένιον αὐτόν, καὶ τὸν Μελέτιον ἀφώρισε· ὁ Πάπας, στέκονται καὶ τῶν τριῶν τὰ λείψανα ἀδιάλυτα· ἀλλὰ βλέπομεν, τὰ μὲν λείψανα τοῦ Ἀρσενίου καὶ Μελετίου εἶνε ὅμοια μὲ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀπὸ τὴν ιδέαν, ἀπὸ τὴν εὐωδίαν, ἀπὸ τὰ θαύματα· τὸ δὲ λείψανον τοῦ Μιχαὴλ μαῦρον, βρώμιον, καὶ κατὰ πάντα ὅμοιον μὲ τὰ ἀφορισμένα. Ὅθεν ἱστορεῖ ὁ ἱερομνήμων, ὅτι εἰς δεῦρο ὁ Μιχαὴλ ἀφορισμένος ἐστὶ τε καὶ λέγεται, καὶ μέχρι τῆς πρότριτα παίγνιον καὶ γέλως προὔκειτο καὶ τοῖς παιδίοις αὐτοῖς, τυμπανίας ἐπ' ἐδάφους κυλιόμενος, εἰ μήπου τις, οἷκτω κινηθεὶς, τοῦτον κατέχωσε, καὶ τῷ σκότει καὶ ἀφανεῖα κατέκρυψεν, ὥσπερ ἦν ἄξιον· ὥστε φανερόν γίνεται καὶ ἀπὸ τὴν αἴσθησιν, ποῖα λείψανα εἰσὶν ἁγίων καὶ ποῖα ἀφορισμένων.

ΠΙΝΑΞ ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΒΙΒΛΟΥ

Τίς καὶ ποῖος πέφυκεν ὅλος ὁ κόσμος οὗτος·

τίς ἡ φιλία τοῦ κόσμου - Τίς ὁ τοῦ κόσμου βίος·

Ποία βιωτὴ μονάζουσιν ἀρμόττει

Πῶς ἑαυτῶν καταφρονεῖν τοῖς ἔμφορον προσήκει

Περὶ τῆς προφάσεως τῶν κόσμου κρατουμένων

Περὶ τοῦ θείου σχήματος. Περὶ σταυρώσεως κόσμου.

Πῶς ξενιτεύουσὶ τινες.—τίς ὁ ἀκτίμων βίος·

Περὶ χρημάτων ἔρωτος, καὶ τί τὸ μῖσος τούτων

Ἐν τίσιν ὑποτάσσεσθαι προσήκει τῷ ποιμένι

τίς δύναμις ὑποταγῆς—τίς πλάνη τῆς ὑποταγῆς

τίς ἡ ὠφέλεια πατρὸς.—τίς ὁ πόθος τούτου

τί τὸ θέλειν πέφυκε, καὶ τί τὸ τοῦτου θνήσκειν

Περὶ τῆς ὄντως συμβουλῆς—Πῶς ἐξαγορευτέον

Τὰ τοῦ ποιμένος σκώμματα τίνα τελεῖ καὶ ποῖα·

τίς ἡ καλὴ μετάνοια καὶ πόσοι τρόποι ταύτης

Περὶ τῆς γλώττης φυλακῆς

Περὶ τῆς φυλακῆς τῶν ὀπίων—τίς ὁ γέλως πέφυκε

τί τὸ πενθεῖν τυγχάνει. τίς ἡ τήρησις ἐστὶ τῶν ὀφθαλμῶν.

τί ἐστὶ συνήθεια, καὶ πῶς, καὶ κατὰ τίνα τρόπον·

τίς ὁ κόρος τῆς γαστρος, καὶ τί τὸ μετὰ ταῦτα καὶ

[τί γαστρομαργία,

τί οἶνος, τί τὸ τῆς τροφῆς; καὶ πῶς ἐγκρατευτέον.
 τί τὸ μηδόλως μεριμνᾶν — τί βρωσις καὶ τί πόσις
 τίς τοῦ νηστεύειν πρόφασις — τί τοῦ καταλύειν
 Περὶ τεσσαρακοστῶν — Περὶ καιρῶν νηστήμων
 Περὶ διαίτης ὀλικῆς — Περὶ τῆς ἐγκρατείας
 Περὶ πορνείας αἰτιῶν, τῶν λογισμῶν ἁπάντων
 Πόθεν αἱ βλασφημίαι, καὶ τοῦ νοῦς ὁ κλόνος
 Περὶ πάντων τῶν παθῶν, πόθεν εἰσὶ καὶ τίνα·
 Περὶ λύπης καὶ χαρμονῆς — Περὶ φιλαυτίας
 Περὶ πάντων τῶν πειρασμῶν, τίνες εἰσὶ καὶ πόθεν·
 Περὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς εὐχαριστείας
 Πῶς προσεύχεσθαι χρεών, καὶ πῶς θεὸν αἰτεῖσθαι
 Τίνες αἰτήσεις μυστικαὶ καὶ τίς ἐστὶν ἡ νῆψις
 τίς αἶνος, τίς ἡ προσευχή. Σὺν ταῖς ᾠδαῖς τοὺς ὕμνους
 τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαβίδ πῶς ἀνσγνωστέον
 Περὶ τῆς ἀναγνώσεως, πῶς ταύτη προσεκτέον
 Περὶ βιβλίων εὐσεβῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ νέας
 Περὶ βιβλίων οὐ καλῶν, καὶ τῶν αἵρετιζόντων
 Περὶ καμάτων καὶ χειρῶν ἔργων καὶ τίς ἄργία
 Περὶ πτωχῶν ἐλέους — Περὶ τῆς εὐσπλαγχνίας
 Ποία καὶ τίς ἡ νοητή, πέφυκεν εὐποιΐα
 Περὶ πνευματικῆς ἐλεημοσύνης
 Περὶ χαρίτων τῶν ὡς δεῖ. Περὶ συμπαθείας δούλων.
 Περὶ φιλήσεως θεοῦ Περὶ τῶν ὄντως φίλων

Περὶ ἀγάπης ἀληθοῦς πάντων καθὼς ὁραίλει.

ξε) Περὶ τῆς θεϊκῆς ἀγάπης — ξει) τίς ἐστὶν ἀγάπη θεϊκὴ
[καὶ ποία;

ξς) Περὶ μνησικακίας—ξη) Περὶ κακίτου φθόνου·

ξθ) τί τὸ μέγεθος μνησικακίας καὶ φθόνου, ὡς ἀπὸ τῆς
[ἀγάπης

ο) Περὶ κακίας τῆς δεινῆς — οα) Περὶ θυμοῦ σὺν τῇ
κακίᾳ

οβ) Περὶ ὀργῆς καὶ θυμοῦ πάλιν, ογ) τίνα καὶ ποῖα ταῦτα

ογ) Περὶ τοῦ πῶς καθάπερ τις ποιεῖ, καὶ ληροδῶς
[λαμβάνει

οδ) Περὶ κατακρίσεως — οε) Πόθεν κατάκρισις καὶ τίς
[καὶ ποία;

οξ) Περὶ καταλαλιᾶς — ος) Περὶ πονηρίας

οη) ὅτι σύμπαν κακὸν μάχεται πρὸς τὸ θεῖον

οθ) Περὶ τοῦ ψεύδους τοῦ δεινοῦ, πόθεν ἐστὶ καὶ ποῖον

ω) Περὶ ψευδῶν διαφορᾶς—πα) Περὶ ὅρκου σὺν ἀληθείᾳ

ωβ) Περὶ τῆς κολακείας—πγ) Περὶ δεινῶν ἐπαίνων

πδ) Περὶ τῆς οἰήσεως ποία καὶ τίς ὑπάρχει

πε) ὅτι πᾶς γινώσκων ἑαυτόν, καὶ τὸν θεὸν γνωρίσει.

πξ) Περὶ δόξης τῆς κενῆς—πξ) Περὶ τιμῆς τῆς ὧδε

πη) Περὶ τῆς ἀρχῆς. πθ) Περὶ τοῦ πῶς χρεὼν κατάρχειν

ψ) τίς ὑπερηφανία—ψα) τίς ἢ ἀνθρωπαρέσκεια

ψβ) Πόθεν περιγίνεται, βροτοῖς τὸ ταπεινόφρων

- ψγ) Περὶ ταπεινώσεως — ψδ) Πόθεν ταπείνωσις
 ψε) τί ἐστὶ ταπείνωσις
 ψξ) τίνα δαιμόνων θήρατρα, καὶ ποταπὰ τυγχάνει;
 ψς) ὅτι καὶ ἄκοντες οἱ δαίμονες συνεργοῦσι πρὸς τὸ καλὸν
 ψη) ὥς ἂν μηδαμῶς τις δαίμονας φοβοῖτο.
 ψθ) Περὶ δειλίας τοῦ Σατάν, καὶ φόβου νηπιόδους
 ρ) Ποῖοι τινές οἱ δαίμονες, καὶ τίς ἡ τούτων πάλῃ;
 ρα) Περὶ τῆς ἀληθοῦς καὶ κοσμίας σωφροσύνης
 ρβ) ὅτι χρεὼν αἰείποτε, τῶν γυναικῶν ἀπέχειν
 ργ) Περὶ χρηστῶν γυναικῶν — ρδ) Περὶ τῆς εὐπρεποῦς
 |παρθενίας.
 ρε) Περὶ αἰσχροῦς ἐπιθυμίας, καὶ τίς ἀκολασία;
 ρξ) τίς ἐστὶν ὕπνου φύσις, καὶ πόσοι τρόποι τούτου.
 ρς) Περὶ ἐνυπνίων τίνα καὶ ποῖα ταῦτα
 ρη) τί ἐστὶν ἀγρυπνία, καὶ μέχρι τίνος
 ρθ) Περὶ καθαρότητος νοῦς καὶ τίς ἐστὶν νοῦς ἀληθινός
 ρι) Περὶ τρόπων ψυχικῶν· ρια) Περὶ νοουμένης πάλῃς.
 ριβ) Περὶ τῆς ἀπαθοῦς ψυχῆς.— ριγ) Περὶ καθαρότητος
 καὶ θείας θεωρίας — ριδ) Περὶ τρόπων ἀγαθῶν τῆς
 ὄντως θεωρίας.— ριε) Περὶ τῆς προθέσεως, καὶ τίς
 ἔστι, καὶ ποῖα— ριξ) Πόθεν ἀρετὴ καὶ πόσοι τρόποι
 ταύτης— ριζ) Περὶ τῆς ὄντως ἀρετῆς καὶ τῆς οὐ-
 σης κατὰ φύσιν— ριη) Περὶ τῆς συνειδήσεως καὶ
 τί ἐστὶ καὶ ποῖα - ριθ) Περὶ καθαρᾶς καρδίας— ρκ)

τίς ἢ ἀναποθήοια - - ρκα) Περὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ.

ρκβ) Περὶ τῆς ἀκηδίας.

ρκγ) Περὶ τῶν ὄντως μοναχῶν τίνας εἶσι καὶ ποῖοι.

ρκδ) Περὶ τάξεως μοναχῶν, καὶ τίς ἐστί, καὶ ποία.

ρκε) Περὶ δικαιοσύνης - ρκς) τίς ὁ μύστης δικαιοσύνης.

ρκς) Περὶ τῆς ἀδικίας - ρκη) Περὶ πλούτου καὶ πενίας.

ρκι) Περὶ πλουσιότητος ἐν λόγοις ἄνευ ἔργων

ρλ) ὅτι πράξεων χωρὶς οὐδὲν ἔστιν ὁ λόγος

ρλα) ὅτι τὴν ἔννοιαν τηρεῖν χρεόν, ἀλλ' οὐ τὰς λέξεις

ρλβ) ὅτι σωθῆναι δυνατόν καὶ δίχα τῶν γραμμάτων

ρλγ) ὅτι χρῆμα κάλλιστον σὺν ἀρετῇ καὶ λόγος.

ρλδ) Περὶ τῆς ὄντως γνώσεως καὶ τῆς φιλοσοφίας.

ρλε) Περὶ σοφίας πρακτικῆς, καὶ τίς ἐστί καὶ ποία.

ρλς) Πρωταπὴν τὴν ἀληθῆ φαμέν φιλοσοφίαν

ρλς) Πῶς καλὸν καὶ κάλλιστον ὑπάρχει τὸ μανθάνειν.

ρλη) ὅτι θεόθεν τοῖς βροτοῖς, ἢ χάρις τῆς σοφίας.

ρλθ) Περὶ θεολογίας, καὶ τίς ἐστί, καὶ ποία.

ρμ) Περὶ τῆς κοινότητος, τῆς παναλκοῦς τριάδος

ρμα) Περὶ τῶν ὑποστάσεων καὶ τῶν ἰδιοτήτων

ρμβ) Περὶ τῆς οὐσίας καὶ μορφῆς, καὶ φύσεως τῆς θείας

ρμγ) Περὶ σαρκώσεως αὐτοῦ τοῦ Θεανθρώπου λόγου.

ρμδ) Περὶ τῆς ἐνώσεως, φύσεως ἑκατέρας

ρμε) λόγος ἕτερος ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ κατ' εἰκόνα καὶ κατ'

[ὁμοίωσιν

- ρμξ) Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως Πνεύματος τοῦ ἁγίου
 ρυζ) Περὶ θεοῦ καὶ θείων—ρμη) Περὶ πίστεως ὁρθῆς.
 ρμθ) Περὶ τῆς ἐξ ἔργων πίστεως—ρν) Περὶ χρηστῆς ἐλπίδος
 ρνα) Περὶ ἐλπίδος ἀληθινῆς τίς αὕτη καὶ ποία
 ρνβ) Περὶ προνοίας θεϊκῆς· ρνγ) Περὶ τῆς εὐσεβείας
 ρνδ) Περὶ καμάτων εὐσεβῶν—ρνε) Περὶ νόμων τηρήσεως
 καὶ φυλακῆς κανόνων.
 ρνστ) Περὶ Συνόδων ἱερῶν πότε καὶ παρὰ τίνων γεγονάσι.
 ρνζ) Περὶ κανόνων τῶν σεπτῶν, πόσοι καὶ πῶς φυλάτ-
 [τειν πρέπον.
 ρνη) Περὶ ἀθλήσεως τῆς νοουμένης—ρνθ) Περὶ τῶν θεί-
 ων ἐντολῶν πῶς ταύτας τηρητέον.
 ρξ) Περὶ τῆς τοῦ Βαπτίσματος φρικτῆς ὁμολογίας.
 ρξα) Περὶ τῆς οὔσης ἀληθῶς καὶ θείας εὐγενείας.
 ρξβ) Περὶ γνώμης ἀνδρειόφρονος γερόντων τε καὶ νέων
 ρξγ) Περὶ διδασκαλίας καὶ τίνας διδασκτέον
 ρξδ) ὅτι καλὸν καθέστηκεν ἐν πᾶσι τὸ διδόναι.
 ρξε) Περὶ ποιμένων ἀληθῶν, καὶ θείων διδασκάλων
 ρξστ) Περὶ διακρίσεως — ρξζ) τίς ἐστὶν ἡ διάκρισις καὶ
 ποία; ρξη) Περὶ διακρίσεως πνευματικῶν πραγμάτων
 ρξθ) ὁμοία τις παραίνεσις περὶ παντὸς ἐν πᾶσι.
 ρο) Περὶ συγχωρήσεως τῆς ὄντως τυγχανούσης—ροα)
 Περὶ ποιμένων ἀμελῶν.
 ροβ) Περὶ τῶν ἱερέων —ρογ) τίς ἡ ἱερωσύνη.

- ροδ) Περὶ τῆς Κοινωνίας — ροε) τίς ἡ κοινωνία.
 ροστ) Περὶ θυσιῶν τῶν ἱερῶν, τίνες εἰσὶ καὶ ποῖα;
 ροζ) Περὶ μνημοσύνων τῶν νεκρῶν, τίς ὄνησις ἐκ τούτων
 ροη) Περὶ τοῦ τίς ὁ θάνατος, καὶ τίς ἐστὶν ὁ αἵδης
 αοθ) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ θανάτου καὶ αἵδου. ρπ) τίς
 ἐστὶν ἡ μνήμη θανάτου καὶ ποῖα; ρπα) Περὶ ψυχῆς
 τῆς ἀναλύσεως καὶ σωμάτων ἐγέρσεως — ρπι) περὶ
 πένθους ἀληθοῦς.
 ρπγ) Περὶ τρόπων τοῦ πένθους καὶ ποταπὸν καὶ πόσοι;
 ρπδ) Περὶ τῆς ἀναχωρητικῆς ἐντεῦθεν ἡσυχίας
 ρπε) τίς ἡ χάρις τῆς ἡσυχίας.
 ρπστ) Περὶ τῶν ὄρων τῆς ἡσυχίας.
 ρπζ) τίς ὁ φίλος ταύτης, καὶ ὅτι χρῆμα βέλτιστον σύμπα-
 σιν. ρπη) Περὶ τῆς ἡσυχίας τῆς ἔσωθεν τῆς κέλλης
 ρπθ) Περὶ τοῦ μηδόλως ἀσκεπτεῖ τῆς κέλλης ἔξι-
 ναι — ρψ) ὅτι τῆς πίστεως εἰσὶ τὰ τῶν θαυμάτων
 ἔργα.

Ἐπίλογος καὶ περὶ σιωπῆς.

τοῦ αὐτοῦ λόγος ἀλληγορικὸς εἰς τινὰ τοῦ Εὐαγγελίου ῥητὰ. Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ κεφ. α'. — Ἦν Ἰησοῦς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας 40 νηστεύσας κεφ. β'. — Περὶ τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κεφ. γ'. —

Περὶ τῶν ἐκδληθέντων ἐκ τοῦ ἱεροῦ κεφ. δ'.—Περὶ τῆς Σαμαρείτιδος κεφ. ε'. Καὶ ἀνέστη ὁ Ἰησοῦς ἀναγνῶναι κεφ. στ'.—Περὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρου κεφ. ζ. Περὶ τῶν ἰαθέντων ἐκ ποικίλων νόσων καὶ πνευμάτων κεφ. η.— Περὶ τοῦ λεπροῦ κεφ. θ. Περὶ τοῦ Παραλυτικοῦ κεφ. ι. Περὶ τῶν μακαρισμῶν κεφ. ια. Περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος τὴν χεῖρα κεφ. ιβ. Περὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων κεφ. ιγ. Περὶ τοῦ λεγεῶνος κεφ. ιδ. Περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀρχισυναγώγου κεφ. ιε.— Περὶ τῆς αἱμορροούσης κεφ. ιϛ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡρώδης ἔλεγεν ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κεφ. ιζ. Περὶ εὐλογήσεως τῶν ἄρτων κεφ. ιη. Περὶ τῆς ἐν θαλάσῃ περιπατήσεως κεφ. ιθ. Περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας κεφ. κ. Περὶ τοῦ μογίλάλου κεφ. κα. Περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων κβ. Περὶ τοῦ τυφλοῦ κγ. Περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἐπερωτήσεως κδ. Περὶ τῆς Μεταμορφώσεως κε. Περὶ τοῦ Σεληνιαζομένου κστ. Περὶ τῶν διαλογιζομένων τίς μείζων κζ. Περὶ τῶν ἐπερωτησάντων εἰ ἔξεστιν ἀπολῆσαι γυναῖκα κη. Περὶ τῶν προσφερόντων τὰ νήπια καὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος πλουσίου κθ. Περὶ τοῦ εἴτις θέλει ὀπίσω μου ἔλθεῖν, καὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου λ. Περὶ τῆς Ἱερεχῶ καὶ τοῦ τυφλοῦ λα. Περὶ τοῦ Ζακχαίου καὶ τῆς Μάρθας καὶ Μαρίας λβ. Περὶ τοῦ πῶς ἀπέστειλεν Ἰησοῦς δύο τῶν μα-

θητῶν αὐτοῦ λγ. Περὶ τῆς ξηρανθείσης σικκῆς λδ. Περὶ ἀμνησικαχίας καὶ τοῦ, ὅταν στήκητε προσευχόμενοι λε. Περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Κύριον καὶ τῶν ἰαθέντων λστ. Περὶ τοῦ ἀμπελῶνος λζ. Περὶ τῶν ἐπερωτησάντων διὰ τὸν κῆνσον λη. Περὶ τῶν Σαδδουκαίων λθ. Περὶ τοῦ Γραμματέως μ. Περὶ τῆς τοῦ Κυρίου ἐπερωτήσεως μα. Περὶ τῆς τὰ δύο λεπτὰ βαλούσης χήρας μβ. Περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας μγ. Περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρω μδ. Περὶ τοῦ πάσχα καὶ τοῦ νιπτῆρος με. Ἐπίλογος— τοῦ αὐτοῦ ὅτι οὐδεὶς σιγῶν τὴν ἀλήθειαν —τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ λόγος πάνυ ὠφέλιμος.

Γενεσ. β. 8. «Καὶ ἐφύτευσεν ὁ θεὸς Παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατὰ Ἀνατολάς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον. ὃν ἐπλόσεν» Ἀσμα δ. 13.

«Ἀποστολαί σου Παράδεισος ῥοῶν μετὰ καρποῦ ἀκροδρύων· νάρδος κρόκος, κάλαμος, καὶ κινάμωμον· μετὰ πάντων ξύλων τοῦ λιθάνου.

Στίχοι πολιτικοὶ εἰς τὸν συγγραφέα τῆς παρούσης βίβλου συνηρμοσμένοι παρὰ λογιωτάτου Καλλινίκου τοῦ ἐξ Ἀσίας:

«Τὴν κλῆσιν λίαν σύμφωνον, ἔλαβες τοῖς σοῖς ἔργοις διηνεκῶς γάρ μελετῶν, νοήματα τὰ θεῖα

καὶ τούτοις λίαν ἡδέως, ὥς οἱ πολλοί τῷ ἄρτῳ
 ὥς εἶρηκεν ὁ Κύριος, διάνοιαν σὴν τρέφων
 εἰς τὸ ἄκρον ἐλήλακας, τῆς θείας θεωρίας
 ὅθεν ἐμπλησθεὶς πνεύματος καὶ σοφίας ἐνυέου
 τὰ λατίνων ἀντίθεα, κατέβαλες τάγματα
 τὰ δέ συνόδων ἐνθεα, ἐκύρωσας δόγματα.

Βίβλος Καλουμένη Παράδεισος, ἣτις καὶ Ἀλφαβη-
 ταλφάβητος ὀνομάζεται.

Ἀλφαβηταλφάβητος ὠνομάσθη, οὐ μόνον ὅτι διὰ
 τῶν 24 στοιχείων τῆς Ἀλφαβήτου ὁδεύουσα περαιοῦται,
 ἀλλὰ καὶ ὅτι ἕκαστον μὲν ἑτεροειδὲς στοιχεῖον εἰς 24 ὁ-
 μοειδῇ διαιρεῖται στοιχεῖα. Ἐκαστον δέ πάλιν τῶν ὁμοει-
 δῶν τούτων 24 στίχους ἐμπεριέχει· οἷον κάθε Ἀλφα πε-
 ριέχει 24 ἄλφα· καὶ πάλιν κάθε ἄλφα περιέχει 24 στίχους·
 ὥστε ὅπου τὰ 24 Ἀλφα περιέχουσι στίχους 576. Ἐπει
 καὶ τρέχει καὶ τὸ Βῆτα ἢ γάμμα καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα.

Ἀρχὴ τοῦ Α. στοιχείου. Βαθμὶς α'.

ΤΙΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΣ ΠΕΦΥΚΕΝ ΑΠΑΣ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΟΥΤΟΣ

Ἄκτιστος πάντων βασιλεύς, ἄναρχος πάντων ἄναξ
ἄφραστος πᾶσιν ἄληπτος, δημιουργὸς τῶν ὄντων
ἄλφα καὶ μὴ σὺν τούτοις ὦ, τέλος ἀρχὴ καὶ μέση
ἄναρχος κατὰ τὴν ἀρχήν, ἐν τέλει δίχα τελους
καὶ μέσον ἄνευ ἀλλαγῆς, ὄν, ἦν, καὶ πάλιν μέλλον
ἐνδόξως παραγίνεσθαι, θεὸς κρατῶν ἁπάντων·
ἐξ οὗ δι' οὗ πᾶν γέγονεν, ἐν ᾧ τὰ πάντα μένει·
εὐσχόντα τὴν ὑπόστασιν, ἀρίστως παραχθέντα
ὁρώμενά, νοούμενα, καὶ μέλλοντα σὺν οὐσι·
κτίζων, ποιμαίνων, καὶ πληρῶν ἀλήπτως, ἄνευ λύπης
καὶ περιεπὼν ἅπαντα, καὶ πάντων ὑπερέχων
καὶ διαμένων εἰς αἰεί, καὶ πανταχόθεν φθάνων
καὶ τοῦ παντός τὴν συνοχήν, ἐν τῇ χειρὶ κατέχων
καὶ πάντων ἀφιστάμενος, εἰς συμπαρῶν τοῖς πᾶσιν
ἐν ᾧ καὶ ζῶμεν ἅπαντες, ἐν ᾧ πλουτοῦμεν εἶναι·
θεάνθρωπος παμβασιλεύς, φῶς καὶ ζωὴ τῶν ὅλων
ὁ καὶ δεσπότης οὐρανῶν, καὶ Κύριος τῆς δόξης
ἐν ᾧ καὶ πάνθ' ἐθησαυροί, σοφίας εἰς ἀρρήτου
καὶ τῶν ἀφράστον ἀγαθῶν, καὶ τῆς αἰζουσίας

ἐν ᾧ καὶ τὴν ἀνάπαυλαν, φρονοῦμεν αἰωνίως
 Ἄγγέλων τε καὶ γηγενῶν τῶν σωζομένων πάντων
 τῶν ἀπ' αἰῶνος καὶ τῶν νῦν, καὶ τῶν τερμάτων ἄχρι
 χριστοῦ ὁ λόγος τοῦ Πατρὸς, ἡ θύρα τῶν ἀρρήτων
 κράζει τρανῶς διηνεκῶς ὥς οἶδες, ὥς ἀνέγνως.
 Ἀντάξιον μιᾶς ψυχῆς, ὅλον τὸν κόσμον τοῦτον,
 καθεστηκέναι μηδαμῶς, καὶ γάρ ἐκ τῶν οὐκ ὄντων
 εἶναι, παρήχθη δι' αὐτήν, σύμπαντα τὰ τοῦ κόσμου,
 οὐ μόνον τούτου τοῦ φθαρτοῦ, καὶ λήγοντος ταχέως
 ἀλλὰ καὶ κείνου τοῦ σεπτοῦ, καὶ νοῦν ὑπερνικῶντος·
 ὥς εἰς αὐτῆς κατάπαυσιν, προκατασκευασθέντος·
 τοῦ ἐιοτεύειν ἐν αὐτῷ σὺν τάγμασιν αἰύλοις,
 τρυφὴν τρυφῶσαν νοερὰν ὑπὲρ αὐτοῦς ἀγγέλλους
 τούτων ὁ μὲν αἰθερὶς ψυχῆς, καὶ δοκιμὴ τυγχάνει,
 ὁ δ' ἑπαυλον ἀπόκειται σὺν ἀμοιβῇ καὶ δόξῃ
 καὶ βλέπε, τήρει, πρόσεχε, καὶ σκόπει πῶς ἀκούεις,
 μήπως ἀποδοκίμασθῇς ἀπὸ τοῦ πλάνου τούτου,
 καὶ στερηθῇς τῶν ἀγαθῶν, τῶν ὑπὲρ νοῦν ἐκείνων.
 πέφυκε γάρ ἀπατηλὸς καὶ πλάνος κατὰ φύσιν,
 καὶ σύμπας ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται καθὼς ὁ μέγας
 καὶ θεῖος γόνος τῆς βροντῆς, ἔφησεν Ἰωάννης·
 ὄρα λοιπὸν ὥς νουνεχῆς, ὥς συνετὸς ἀκριβοῦς
 τὰ πράγματα, τὰ στρέμματα τοῦ βίου τοῦ ματαίου
 ὥς οἱ πατέρες ἀληθῶς λέγουσι, καὶ πανσόφως

καί κοσμικοῦς εἰρήκασι τοὺς ἡμιτομένους τούτους·
 ὁ δ' ἡττηθεὶς δεδούλωται, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον
 καί λέλυται τῆς πρὸς θεὸν εὐλόγου δουλοσύνης·
 ὥσπερ αὐτὸς φησι Χριστός, ὡς ἐφθασας ἀκούσαι
 οὐδεὶς γάρ δύναται δυσὶν, ὑπηρετεῖν κυρίοις,
 Ἀλλ' ἓνα τούτων στέργειε, τὸν δ' ἕτερον μισήσει
 τοῦ μὲν ἐνὸς ἀνθέξεται, τὸν δ' ἄλλον παραάξει.

Βαθμὶς β'. ΤΙΣ Η ΦΙΛΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Καί διὰ τοῦτο κέκρωγεν ὁ φοιτητὴς Κυρίου
 ἔχθρὸς θεοῦ κατέστηκεν, ὅς ἀγαπᾷ τὸν κόσμον,
 Ἰάκωβος ὁ μέδας δέ καί πρῶτος ποιμενάρχης
 ἔχθραν εἰρήκει πρὸς θεόν, τοῦ κόσμου τὴν φιλίαν
 καί σὺν αὐτοῖς ὁ θαυμαστός, καί θεῖος θεολόγος
 διδάσκει, τέκνα σπεύσατε μὴ στέργειν τὰ τοῦ κόσμου
 ὁ γάρ τὸν κόσμον ἀγαπῶν, θεοῦ Πατρὸς ἀγάπην
 ὅλος οὐκ ἔσχεν ἐν αὐτῷ, τὸ δ' ἐναντίον δῆλον·
 ὅλος λοιπὸν καθολικῶς, ὅλον τὸν ἄνω κόσμον
 ἡλίως ἀποτρέπεται, λέγουσιν οἱ πατέρες
 ὡς ὁ λυόμενος αἰὼν, τὸν ἄληκτον ἐκεῖνον
 τὸν ὑπὲρ νοῦν καί νόησιν, θρονοῦν καί τῶν ἀγγέλων·
 Χριστὸς ἡ γνῶσις, ἡ ζωή, καί κτίστης τῶν πάντων
 ἄρχοντα κόσμου τοῦ φθαρτοῦ τὸν ἀποσιάτην ἔφη

καὶ πέφυκε, καὶ φαίνεται τοῖς ἀληθῶς δοῶσι·
 τῶν δ' ἔξω κόσμου παντελῶς ὄντιον καὶ τῶν ἐν κόσμῳ
 δοῦλος ὁρᾶται κατηφῆς καὶ τε ταπεινωμένος
 αὐτὸς δὲ πάλιν ὁ Σατάν, πῶς τε καὶ τίνων ἄρχει
 ἐν ὄρει καθυπέδειξε, τῷ θεανθρώπῳ λόγῳ
 χρηματα δόξας καὶ τιμᾶς, ὅλου τοῦ κόσμου δείξας
 εἰ προσκυνήσεις μοι πεσὼν ταῦτά σοι δώσω φήσας
 ὦ δόλος ! φεῦ ἀπώλεια ! φεῦ δέλεαρ ἡλίκον
 Ἄπαντα πρὸς με δέδοται, καὶ τοὺς φιλοῦντας ταῦτα·
 ἐγὼ δὲ πάλιν δίδωμι, τοῖς δι' αὐτῶν μοι φίλοις.
 διόπερ πάλιν ἔλεγεν ὁ θεῖος Χρυσορρήμιον
 οἱ χρήματα καὶ κτήματα, καὶ δόξαν ἀγαπῶντες
 πίπτουσιν εἰς προσκυνήσιν, ὡς δοῦλοι τοῦ κοσμάρχου
 οὗς ἐταλάνισε Χριστός, ὡς τεταλανισμένους
 οὐαὶ πλουσίοις ἐπειπὼν καὶ τοῖς ἐμπεπλησμένοις·
 ὅτι μακρὰν ἀπέχουσιν ἐκείνης τῆς ἀρρήτου
 καὶ θείας παρακλήσεως τῆς διαιωιζούσης
 ὁ κόσμος ἴδια φρονεῖ, καὶ φέρει καὶ γινώσκει·
 ἀρχῆθεν ταῦτά τε ποιεῖ καὶ νῦν καὶ μέχρι τέλους·
 εἰς πλεῖστα ἦθη τούτου γάρ, μακρὰς τε συνηθείας
 γεγονάσι καὶ φέρουσιν αὐτὸν καθάπερ δοῦλοι,
 φησὶν ὁ νόμος τὸ κακὸν εἰς ἕξιν καταλῆξαν
 ἄγει τὸν κόσμον ὀλικῶς ὥς βούλεται καὶ θέλει,
 καὶ διὰ τοῦτο σύμπασιν ἀμήχανον παράπαν

τὸν ἐν' αὐτῷ κρατούμενον, ὑπὸ θεοῦ κρατεῖσθαι
 ὥς ἄνωθεν ἀκήκοας, θεοῦ σοι μαρτυροῦντος
 καὶ τοῦ χοροῦ τῶν μαθητῶν, καὶ τῶν πατέρων οἴκου
 καὶ οὗτοι ἀπόντων γέγραφα. κατὰ λείποντας σήσεις
 διὰ τὸ πάντοτε προσκορὲς τοῦ λόγου καὶ τὸ πλάτος
 πλὴν ἄλλ' ὁ λόγος προῖόν τινας παραστήσει
 καὶ δείξει παναληθῆνα εἶναι τὸν ἐν τῷ κόσμῳ
 καὶ μάλιστα τὸν νῦν κατὸν, τὸ πείσσει καὶ ἀσπότη.
 Ἀπὸ πασῶν ἡλικιῶν, διάγειν εὐαρέστως
 ὅστις ἀπέστη τούτου ὅς καὶ γέγονε μακρόθεν
 καὶ μετ' οὗτοῦ μεμίσσηται, τὰ τούτου κατὰ νότον
 καὶ οἶος ἦν καὶ πέφυκεν ὅρατο καὶ παραστήσει
 πάντων ἐρησύθη τῶν κακῶν, καὶ τῶν καλῶν ἀπόντων
 κατέσχε τὴν ἀσπότητα, θεὸν ὡς θεραπεύσει·
 ὁ γὰρ φωνὴν ὡς εἴρηται κόσμον, καὶ τὰ τοῦ κόσμου
 ὅλους θεομοῦς ἐπλήρωσεν εὐθὺς Εὐαγγελίου
 ὡς αὐταλήθεια Χριστός ἔφησε τῷ πλοῦσίῳ·
 ἐπεὶ γὰρ οὕτως εἴρηκε φυλάττειν νηπιόθεν
 πᾶν ἀγαθόν, καὶ παν καλόν, ὅλον ἀπλῶς τὸν νόμον·
 ἀντέφηκεν ὁ Κύριος, ὡς πρὸς τοὺς λόγους τούτους
 ἐξ ἀρετῶν τελείους, οὐδ' ὁποσοῦν ὑπάσχει
 ὅσα σοι πρόσθετιν ἀφίει, ἀπόστηθι τοῦ κόσμου
 καὶ τοῦ κατάρχοντος αὐτοῦ λείπον τὴν εὐνοσίαν
 λάβε σταυρὸν ἐπ' ὄμων σου, καὶ μόλει μοι κατόπιν

ἔμοι τῷ σῷ δημιουργῷ· τούτου γὰρ χάριν ἤκω·
 ὥς ἂν ὁδός σοι γένωμαι, πρὸς τὴν αἰζωΐαν
 πρὸς βασιλείαν ὑπὲρ νοῦν, καὶ δόξαν ὑπὲρ δόξαν
 ἀναπληρῶσαι τὸ ποσὸν ἦλθον τῶν ἐκπεσόντων,
 αὐτοῖς σε συνόμιλον ἀγγέλοις, καὶ δεσπότην
 ἀπάντων εἶναι τῶν ἐν γῇ, καὶ βούλομαι καὶ θέλω
 ἵνα σε νόων σύσκηνον, ποιήσω κατὰ πάντα,
 καὶ σὺν αὐτοῖς κατατρυφᾷν τῶν ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον
 Ἀλήκτως ὑπὲρ ἔννοιαν, ἀπλέτους εἰς αἰῶνας·
 ὅλος ὁ κόσμος ὀλικῶς, ἀντάξιός οὐκ ἔστι,
 ψυχῆς μιᾶς ἐπιτυχεῖν ἐκείνων τεταγμένης
 τῶν ὑπὲρ νοῦν καὶ νόησιν βροτῶν καὶ των ἀγγέλων
 καὶ κείνους οὓς ἐκάλεσεν ἐπὶ τῷ θείῳ δείπνῳ,
 οἳ δ' οὐκ ἀπῆλθον ὥς τινων πραγμάτων κωλυσάντων
 μεθ' ὅρκου πάντας ἀπωθεῖ, τῆς θείας πανδαισίας
 μηδένα κρίνας ἄξιον τῆς ἄνω βασιλείας
 ὅστις γὰρ ἐστὶν ἐκ θεοῦ λόγων ἐμῶν ἀκούει,
 καὶ τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν ἐσεῖται κληρονόμος,
 ὁ δ' ἐναντίος πεφυκὼς τοὺς λόγους οὐ τηρεῖ μου
 ὁ λόγος δ' οὐ ἠθέτησε, τοῦτον κρινεῖ δικαίως·
 καὶ κείνον δὲ τὸν φοιτητὴν, τὸν θάψαι τοὺς πατέρας
 ὑπεσχημένον ἀπελθεῖν, καὶ πάλιν ἐπίστρέψαι·
 ἄφες διδάσκει τοὺς νεκροὺς τοὺς ὄντας ἐν τῷ κόσμῳ,
 θάπτειν νεκροὺς τοὺς ἑαυτῶν, ἡγουν τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ.

Βαθμὶς γ'. ΤΙΣ Ο ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΒΙΟΣ:

Ὅρας πῶς φίλε σύμπαντας, ἀπλῶς τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ
νεκροὺς φησὶν ὁ Κύριος, καὶ κτίστης καὶ δεσπότης
γίνωσκε πάντα τι σαφῶς, καὶ μάθε τι σοι λέγω
ἀδύνατον, ἀμήχανον, ἄνθρωπον ἐν τῷ κόσμῳ
συνδεδεμένον ὁλκῶς ἐν πᾶσι τοῖς ἐν θίῳ
ἔχειν ἰσχὺν κατανοεῖν, τὴν πλάνην τὴν τοῦ θείου,
τύφλωσιν ἔχει ψυχικῶς, παράνοιαν ἐν πᾶσιν.
οὐκ ἀφιεῖς τὸ μέγεθος τῆς λύμης τῆς οἰκείας
Ἄνθρωπον ὅλως συνιδεῖν, φρεῦ τῆς μεγίστης πλάνης!
ἀλλ' ἐν θορόῳ κείμενοι καὶ πᾶσι δυσωδία
οἱ δέλαιοι νομίζουσι μύθρα χερσὶ κατέχειν·
ὥς δέ λαμπρὰν περιεὸλὴν τὴν γνῶσιν τῆς αἰσχύνης,
καὶ δόξης καταπέτασμα περιεστολισμένοι
τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν δοκοῦσιν ἀπολαύειν·
τινὲς γάρ ἔσχον ἀρετὰς μένοντες ἐν τῷ θίῳ
ἀλλὰ καὶ τοῦτο πηχανὴ Σατάν τοῦ κοσμοαρχοῦντος·
ἵνα κρατοῦνται δι' αὐτῶν καὶ μένωσιν ἐν κόσμῳ,
καὶ τούτου δὲ κακοποιεῖ δεινῶς ὁ ψυχοφθόρος·
ὁπόταν ἐκ τῶν δεξιῶν δείξῃ δικαιωμάτων
παντως γάρ οἶδεν ἀκριδῶς, καὶ πόρρωθεν γινώσκει
ὅτι προκόπτειν ἔμελλον ἀφέντες τὰ του κόσμου

καὶ τὴν αὐτοῦ καταπατεῖν ἀρχὴν καὶ δυναστείαν,
 καὶ τὴν τιμὴν ἀπολαβεῖν ἣν οὗτος εἶχε πάλαι,
 καὶ τῶν χρηστῶν ἐπιτυχεῖν, καὶ μᾶλλον τῶν μελλόντων.
 εἰς ἅπερ οὐ παρέκυψεν οὐδ' ἄγγελος εἰσέτι
 ἀλλ' ὑλικοὺς προσμένουσιν, ἀνθρώπους τοὺς τὴν ὕλην
 τὴν φυσικὴν νικήσαντας, καὶ σύμπαντα τὸν κόσμον
 ἡγησαμένους σκύβαλα, καὶ πάντων τῶν ἰδίων
 ἵνα θεὸν κερδήσωσι καταπεφρονηκότων,
 καὶ τύχῳσι τῶν ὑπὲρ νοῦν καὶ νόησιν ἀγγέλων,
 καὶ διὰ τοῦτο σὺν τιμαῖς, σὺν ἀρεταῖς, σὺν δόξαις,
 καὶ χρήμασι καὶ κτημασι, κατακοσμοῦσι τούτους.
 Ἄλλ' ὃ τῆς πλάνης τῆς δεινῆς, καὶ τῆς πικρᾶς ἀπάτης
 καὶ μηχανῆς τοῦ πονηροῦ, καὶ συστροφῆς καὶ ζάλης,
 δι' ἣς πλανῶν τοὺς γηγενεῖς, εἰς γῆν καθυποκλίνει
 καὶ προῖκα κλῆρον δίδωσιν ἀπλέτοις εἰς αἰῶνας
 δι' ὑλικῶν καὶ γεηρῶν καὶ δόξης ἀραχνώδους
 οὐκ ἔστιν ὅλως φίλτατε βέβαιον ἐν τῷ βίῳ,
 μάταια φέρονται, φησί, καὶ χεῖρῳ τῶν ματαίων
 πάντα τοῦ κόσμου τὰ τωρινά, τοῦτο φησὶ σοφία
 χλόη σκιὰ τε, καὶ καπνός, καὶ τέφρα, καὶ πομφόλυξ,
 ἀτμὶς, καὶ κόνις, καὶ φθορά, φάνιασμα, ῥεῖθρον, αὖρα
 ὑπάρχουσι, καὶ λέγονται τὰ κάλλιστα τοῦ βίου
 καὶ τοὺς βροτοὺς ἐμπαΐζουσιν ἐνύπνια καθάπερ
 ὕλης φθαρτῆς καὶ γεηρᾶς, ἅπας μεστὸς ὁ βίος,

τροχός τις ἔστιν ἀληθῶς, ἀστιάτως πεπηγμένος,
 ὁ πάμπικρος καὶ μάταιος καὶ ταραχώδης βίος
 πολλὰς ἐντεῦθεν κατασπῶν κατάγει καὶ συντρίβει,
 ἄνω κινεῖται τάχιστα, καὶ θᾶιτον κάτω τρέχει·
 κῆν πεπηγέναι γὰρ δοκῇ, στάσιν οὐδόλως ἔχει.
 φεύγων κρατεῖται κραταιῶς, καὶ μένον ἀποτρέγει
 σκιρτᾷ καὶ στρέφεται πυκνά, καὶ τὸ φυγεῖν οὐκ ἔχει
 ἔλκει καθέλκει τοὺς βροτοὺς τῇ στάσει τῇ κινήσει
 οὐδὲν ὁ μέγας ἔρησεν εἶναι τὸν βίον τοῦτον,
 φλόγα, καὶ φάσμα, καὶ καπνός, ὄνειρον, ἄνθος, αὖραν
 εὐφθαρτον ὄντα καὶ σαθρόν, καὶ λίαν ἀραχνώδη.
 Ἀλλὰ τῶν πάντων πέφυκε σκαιότερος καὶ χείρων·
 μικρὰς γὰρ ἔχων ἡδονάς, ἔχει μακρὰς ὁδύνας
 δεινὰς τε λύπας, καὶ πικρὰς ἀπλέτους εἰς αἰῶνας·
 ἀλλ' οὐδέ νῦν δίχα δεινῶν τὴν ἡδονὴν προτείνει·
 πᾶν γὰρ σεμνὸν εὐτύχημα, καὶ πᾶν λαμπρὸν τοῦ βίου,
 ἔχει καὶ τὸ δυστύχημα συνανακεκραμένον·
 δεινὸς ὁ βίος τῶν βροτῶν, καὶ λύπης πεπλησμένος·
 αἱ γεωργίαι πάσχουσι, πολλάκις ἀκαρπία
 ἔμπορος ἐναυάγησε, γαμοῦντες ἀτεκνοῦσιν,
 ὁ πλοῦτος τὴν ἐπιβουλήν, ἀρχὴ τοῦ φθόγου ἔχει
 αἱ δὲ τρυφαὶ καὶ συνεχεῖς εἰς κόρον ἀπολαύσεις
 νοσήματα παθήματα ποικίλα καὶ παντοῖα·
 καὶ πᾶσαν τὴν πολυειδῆ πληθὺν τῆς ἁμαρτίας·

ὀλέψον καὶ κατανόησον, τὰ τοῦ ματαίου· βίου·
 ὥς νουνεχῆς ὥς φρόνιμος ἀρχῇθε ἕως ἄρτι
 καὶ μάθε σύμπαντα φθαρτά, συγκεχυμένα μάτην
 καὶ τέλος μεταμέλειαν πικρὰ τῶν κεκτημένων,
 πάθος τε λύπης συμμιγοῦς ἀπείρους εἰς αἰῶνας
 τήρησον κατανόησον αὐτοῦ τὴν ἀστασίαν
 καὶ γνοίης οἷα θάλασσαν δεινῶς κυματουμένην
 καὶ φερομένην ἄσχετον ἐντεῦθεν τε κἀκεῖσε
 ὁ μὲν γὰρ λίαν ἀπορῶν μεγάλως ὀδυνᾷται,
 ὁ δ' εὐπορῶν αἰείποτε κοικίλως θορυβεῖται
 ἔχων ἐπιβουλεύεται, πτωχεύων λοιδωρεῖται.

Ἄλλος μισεῖται δι' ἀρχήν, ἄλλος πρὸς ταύτην τρέχει
 ὁ κράτωρ ἐνεδρεύεται, πένης καταφρονεῖται
 καὶ συνεχεῖς οἱ πόλεμοι σὺν φόνοις ἐπαλλήλοις
 ὁ τύραννος ἐνίκησε πολλάκις ἀπληστία
 τὸ ψεῦδος ὑπερέδωκεν, ἐνίκησεν ὁ δόλος
 ἢ πρὸς ἀλλήλους ἔφυγεν ἀγάπη καὶ φιλία
 εἶδέ καὶ μένει λείψανα, μέχρι τραπέζης μένει·
 ἢ πίστις ἀνεχώρησεν, ἀπέδρασεν ἢ σχέσις
 διὰ τὴν ὑπουλόγητα καὶ τὴν διπλοτροπίαν,
 καὶ τὴν δεινὴν ὑπόκρισιν, φεῦ καὶ τὴν εἰρωνίαν·
 ἢ γῆ λοιπὸν τὰ νῦν κακὰ βαστάζειν οὐκ ἰσχύει
 ἄηρ πανθάνει μολυσμοῦ, αἰθήρ κατεμιάνθη·
 πικρὸς ὁ βίος τῶν βροτῶν, δεινὸς ἀπάτης πλήρης·

ὧδε καὶ κεῖ διηγεκῶς ὥς σάλῳ θαλαττίῳ,
 πάντοτε περιφέρειαι κλονούμενος ἀστιάτω·
 ταῦτα καὶ τούτοις ὅμοια, καὶ χείρονα καὶ πλείω,
 ἐν ἀσυγκρίτοις προσβολαῖς, ἐν ἀρρητῇ συνδέσμῳ,
 συνέζευκται, συμπέπλεκται τῶν κοσμητῶν τῷ βίῳ,
 καὶ τοῦτον ὄντα πάνδεινον, καὶ μάταιον ἐν πᾶσιν,
 ὥς πάντες οἱ θεότατοι πατέρες μαρτυροῦσιν,
 ὥς πείρα τῶν πραγμάτων τε σαφέστατα διδάσκει,
 μόλις τινὲς ἐξέφυγον, μόλις ποῦ τις ἀπέδρα,
 καὶ πρὸς τὸν ὑπερκόσμιον, σωτηριώδη βίον
 γέγονε, καὶ τὴν ἄρρητον, ἐκείνην εὐφροσύνην,
 Ἀγγέλων σὺν στρατεύμασι πλοῦεῖ καὶ τοῖς ἁγίοις
 διὰ τὸ πάντας πρὸς τὴν γῆν καθόλου κεχηγέναι

Βαθμὶς δ'. ΠΟΙΑ ΒΙΟΤΗ ΜΟΝΑΖΟΥΣΙΝ ΑΡΜΟΤΤΕΙ

Βλέπον υἱὲ παμφίλτατε, καὶ πρὸς τὸν θεῖον βίον
 οἷος ὑπάρχει σκόπησον, ἐξέιασον ὅποῖος
 τῶν ὄντως μοναχῶν, φημί, τῶν ὄντως Ναζηραίων
 ἀρνησαμένων ὥς εἰκὸς κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ,
 ἀκήρατος, ἀνώλεθρος, ὁμότροπος ἀγγέλλοις,
 οὐ πλοῦτος ἀναφαίρετος, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας·
 οὐ κτίσις ἀκτιστος ἐστίν, ἄληκτος κατὰ πάντα·
 οὐ θεοῦφαντος στολή, καὶ στέφανος ἀφθαρσίας,

τέρψεις, καὶ δόξας, καὶ χαράς, ὅς ἔλεχεν ἄρρητους,
 μαρμαρυγὰς θεοπρεπεῖς ἀφράστου εὐφροσύνης,
 καὶ θυμηδίαν ἀπειρον, καὶ ξένην εὐωχίαν
 τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν τῶν ὑπεραπορρήτων·
 ἐν ᾧ σκηνώματα πολλά, πολύτροπα ποικίλα,
 δόξης χροιαῖς τῆς ὑπὲρ νοῦν μακρὰν φωτοβολοῦντα
 ἐν ᾧ καὶ μόνιμοι μοναί, χερσὶν οὐ ποιηθεῖσαι
 στιλωναὶ καὶ χρυσαυγίζουσαι, καὶ κάλλους πεπλησμέναι
 εὐωδιάζουσαι τερωνῶς, ἡδύνουσαι παντοίως
 ὥς ἐξειπεῖν ἀμήχανον, κἄν καὶ τις πείραν ἔσχε
 μέλος ἐν αἷς τερπνότατον, ἦχος γλυκὺς καθέλκων
 ἅπαντα νοῦν πρὸς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐμμελείας
 καὶ ταῦτα πάντα μόνιμα ριθορᾶς ὑπερηρμένα
 οἷτος ὁ βίος μοναστιᾶς μένει καθὰ προεῖπον.
 Ἀλλὰ καὶ νῦν ὥς ἀληθῶς ἐξεικονίζειν ἔχει
 τῶν ἀβιώτων βιωτῇ, τὸν εἰρημένον βίον·
 βιώσεως ἀβίου τε. τοὺς μέλλοντας αἰῶνας
 καὶ γὰρ μεθ' ὕλης ἀμιλλαν ποιοῦνται πρὸς αὐλούς,
 ἐν ὕμνοις τε καὶ προσευχαῖς, καὶ ταῖς δοξολογίαις·
 τούτου γὰρ χάριν ἄγγελοι, καὶ γένη τῶν ἀνθρώπων
 ἐκ τοῦ θεοῦ παρήχθησαν, τοῦ βιωτεύειν οὕτως,
 αἰεὶ θεῷ προσομιλεῖν, θεὸν αἰεὶ γεραίρειν,
 θεὸν αἰεὶ φαντάζεσθαι νοεῖ καὶ καλοπτεύειν,
 ἐν στάσεσι, κινήσεσι, βαδίσεσι, καθέδραις,

καὶ τῆς αὐτοῦ κατασκευῆς ἀφράτου βηρυλίου·
 ἐνόσσει τε τῇ κρείττονι θεοῦσθαι κατὰ χάριν·
 αὐτὸν δὲ πόλλιν ὀλίκως ἡμῶν ἀεὶ φροντίζον,
 καθόσπερ ἐπηγγείλατο, καθάπερ ὑπεσχέθη·
 εἰπὼν τὴν βασιλείαν μου πρὸ πάντων ἐκλήμην·
 καὶ πάντα προστεθήσονται καὶ νῦν ὑμῖν καὶ εἴη·
 τὸ δὲ ζητεῖν σαφῶς δηλοῖ τοὺς ὄντας ἐξὸ κόσμου,
 οἵτινες καὶ μετέχουσι τῶν νῦν, καὶ τῶν μελλόντων·
 ὁ γάρ ἀφρὺς ὥς ἔφρασε κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ
 γονεῖς, γυναῖκα, συγγενεῖς, σὺν ἀδελφοῖς καὶ τέκνα,
 ὑπάρξεις, κτήσεις, χρήματα, πολλαπλοῖο τούτων
 λήψεται νῦν παναληθῶς, καὶ κεῖσε πάλιν ἔξει

τὰ γινῶσιν ὑπερβαίνοντα βροτῶν καὶ τῶν ἀγγέλων
 οὗτος ἐστὶν ὥς ἀληθῶς ὅστις ζητῶν λαμβάνει,
 Ἄλλ' οὐχ ὥς εἶπεν ἔθνικοί, λαμβάνουσιν αἰτιούττες
 τὰ νοῦ καὶ μόνα τὰ δεινῶς τὴν κάμινον ἐκείνην
 ἐξάπτοντα διηνεκῶς, ὥς τούτους κατακαύση,
 ὥς πληρωθῇ τὸ πῶς ζητῶν, κατὰ σκοπὸν λαμβάνει·
 ὁ δὲ σκοπὸς τῶν ἐθνικῶν, κόσμος ἐστὶ καὶ δόξα
 αἰτεῖται ταῦτα καὶ πιστός, ἀλλ' οὐδ' αὖτως λαμβάνει·
 οὐ γάρ σκοπὸς ὥς λέγεται τούτοις ἐστὶν εἰς ταῦτα·
 διόπερ καὶ προείρηκεν Ἰάκωβος ὁ θεῖος
 αἰτιοῦντες οὐ λαμβάνετε, καὶ γάρ τὰ νῦν αἰτεῖσθε
 ἐν οὐρανοῖς· δέ τῶν πιστῶν ἐστὶν ἡ κατ'οικίαν.

Βαθμὶς ε'.

ΠΩΣ ΕΑΥΤΩΝ ΚΑΤΑΦΡΟΝΕΙΝ ΤΟΙΣ ΕΜΦΡΟΥΣΙ ΠΡΟΣΗΚΕΙ

Οὗτοι καὶ μόνοι τοιγαροῦν, ὥς ἔφθασας ἀκοῦσαι
αἰοῦσι καὶ μετέχουσι, τῶν νῦν καὶ τῶν μελλόντων
οἱ πάντα καταλείψαντες, ὥς ἀληθῶς οὐκ ὄντα
τούτοις ἢ κτίσις ἅπασα, καθὼς εὐγνώμων δοῦλος
ὑπηρετήσῃ κάλλιστα παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ·
πᾶς ἀρχιθύτης, πᾶς ποιμήν καὶ πᾶς ἡγουμενεύων
ὑπὲρ πατέρας σαρκικούς, μονάζουσαι δὲ πᾶσαι
ὑπὲρ μητέρας σαρκικάς, καὶ ἀδελφὰς γνησίας
ἀρχιερεῖς, καὶ βασιλεῖς, κατάρχοντες καὶ πάντες·
ὑπὲρ γνησίους ἀδελφεούς, καὶ γυναικῶν τὰ στίφη
καὶ δέσποιναι περιφανεῖς, καὶ πλούσιαι καὶ πᾶσαι
ὑπὲρ γυναῖκας γαμετάς, δουλεύσουσι τοιούτους
εἰς ἑκατονταπλάσιον ὥς εἶπέν ὁ Δεσπότης
μεθ' ὧν ἐπαπολαύουσι, τῶν ὑπὲρ νοῦν ἐλείνων.
Ἀνάστα μετανάστηθι κόσμου καὶ τῶν ἐν κόσμῳ
ἀνάστα φεῦγε αἴγυπτον, ἄφες τὴν βάβυλῶνα
τὴν σκότῳσιν καὶ σύγχυσιν τοῦ κόσμου τοῦ ματαίου
ἔξελθε τῆς Χαλδαϊκῆς δουλείας Ἀσσυρίων
καὶ μετανάστηθι καλῶς εἰς γῆν ἐπαγγελίας·
ἔξελθε φεῦγε σόδομα, φεῦγε φλογώδη καὺσιν

καὶ πρὸς Σηγὸρ Ἰούδα γῆν ἀνεπιστροφῶς τρέχε
ἀνάστα θάπτον ἐξελθε τῶν οἴκων τῶν πατρῶων
καὶ συγγενείας σαρκικῆς, καὶ πλάνης τῆς ἐν κόσμῳ·
ἀνάστα παραλύσεως καὶ φέρε σου τὸ σῶμα
ὥς ἐπὶ κράββατον τινά ταῖς ἀρεταῖς ἐπ' ὤμων,
εἰς δέ τὸν οἶκον ἄπελθε θεοῦ τὸν γονικόν σου·
ὃν κατοικοῦσι στρατιᾷ ταγμάτων οὐρανίων,
τῶν πρωτοτόκων ἢ πληθύς, καὶ τῶν δικαίων δῆμοι,
στίφη τῶν θείων προφητῶν, χοροὶ τῶν ἀποστόλων·
βραχὺς ὁ χρόνος ἐξελθε, σπούδαζε τί βραδύνεις·
δρόμου γάρ χρεία καὶ σπουδῆς ὥς ἵνα καταλάβῃς,
πρὶν δῦναί σοι τὸν ἥλιον, τὰς θύρας πρὶν κλεισθῆναι
ἀνάνευον γρηγόρησον, ἔγειραι τί καθεύδεις·
ἐκ γῆς πρὸς ὑπερκόσμη, πρὸς φῶς ἀπὸ τοῦ σκότους
ἀπὸ θανάτου πρὸς ζωὴν τὴν ὑπὲρ νοῦν καὶ θείαν
ἀντί τῆς γῆς ἐν οὐρανοῖς, ἀνθ' ὕλης ἐν αἰῶλοις,
καὶ συμβασίλευε Χριστῷ μέχρι παντὸς αἰῶνος
ὃ πρέπει δόξα καὶ τιμὴ, προσκύνησις καὶ κράτος.
Ἀνάκαμψον μετὰ σπουδῆς λοιπὸν πρὸς τὸν Δεσπότην
μὴ δειλιάσῃς τὸν ζυγόν, μὴ φοβηθῇς τὴν ζεύγλην,
κοῦφος ἐστί, χρηστὸς ἔστιν, οὐ τρίβει τον αὔχένα,
ἀλλὰ δοξάζει καὶ κοσμεῖ στεφάνοις ἁμαράντοις,
μὴ σε θροεῖτω βραδυτής, σήμερον γάρ ἐκλήθης·
μὴδ ἁμαρτίας αἰσχυνθῇ, κἄν ὥσιν ὑπὲρ ψάμιον

ἔλαβε πρῶτος τὸν μισθὸν ἐλθὼν τῆς ἐνδεκάτης
 καὶ πρόβατον τὸ πλανηθὲν μᾶλλον ἐπ' ὧμων ἤρθη,
 καὶ πάνυ πλείονος τιμῆς τοῦ ζήσαντος ἀμέμπτως
 τὸν ἄσωτον μανθάνωμεν υἱὸν ἐμφορηθῆναι
 καὶ πρὸ τῶν θείων μαθητῶν ληστῆς ἐστεφανώθη·
 Λοιπὸν ἀνάστα φίλτατε συντόνως μετὰ πόθου
 καὶ τῷ καλοῦντι πρόσελθε σὺν πίστει, σὺν ἀγάπῃ·
 μηδ' ἀναβάλλῃ μηδαμῶς καὶ συλληφθῆς εἰς ἄρκυς
 εἰς θήρατρα τὰ δεξιὰ τοῦ παλαιοῦ τεχνίτου
 ὑπὲρ τὰ πρῶτα· μᾶλλον δὲ κατὰ τοὺς ἄρτι χρόνους
 ἀλλ' ἀπ' ἐντεῦθεν τῆς ἀρχῆς, καὶ τῶν αὐτοῦ παγίδων
 θᾶπτον ὥς ἔχει ἔξελθε, καθὼς δορκὰς ἐκ βρόχων,
 πρὸς τὸν καλοῦντα σε θεόν, καθάπερ προερρέθη
 διὰ Δαβὶδ τὴν σήμερον, καὶ δι' Ἱερεμίου,
 δεῦρο νῦν πρὸς με λέγοντα, τοὔτέστι πᾶσαν ὥραν
 καὶ γὰρ παθῶν αἰσχύνης σε παντοίων ἀπαλλάξω
 ἐνδύσω θεῖον στολισμὸν τῶν ἀρετῶν ιδέαις
 ἀντὶ δ' αἰσχύνης σε χαρᾶς, ἐμπλήσω τῆς ἀρρήτου.
 Ἀντὶ παθῶν ἀπάθειαν, καὶ λύσιν ἀντὶ λύπης,
 βραβεύσω πάντων τῶν δεινῶν, καὶ θύσω σοι τὸν μόσχον
 τὸν σιτευτόν, καὶ δώσω σοι τὸν θεῖον ἀρραβῶνα,
 τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν ἐκείνης τῆς ἡμέρας·
 ἢ συνευωχηθήσῃ μοι, σὺν στρατιαῖς ἀγγέλων
 καὶ σὺν ἁγίων τάγμασιν ἀπείροις ἀπειράκις,

ἐνούμενός μοι πάντοτε, θεούμενος μεθέξει,
 καὶ λάμπων ὑπὲρ ἥλιον θέσει θεὸς ὑπάρχων,
 ἄτρεπτος ἀναλλοίωτος ἀμέτρον εἰς αἰῶνας.
 Λοιπὸν ἀνάστα τόχιον ἔγχεις τί καθιεύδεις;
 δεῦτο συνακολούθησον, ἐπόμενος ἐν πᾶσι
 τῷ σέ καλοῦντι βασιλεῖ Κυρίῳ καὶ Δεσπότῃ
 ἀνεπιστρόφῳ λογισμῷ, καθὼς αὐτὸς εἰρήκει
 εἴτις οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ
 τοῦτον ἀδύνατον ἑμὸν ἀκόλουθον φανῆναι·
 εἴτις οὐχὶ φησὶ μισεῖ πατέρα καὶ μητέρα
 γυναῖκα, τέκνα, συγγενεῖς, σὺν ἀδελφοῖς τὰ πάντα,
 καὶ τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτοῦ, πῶς ἔσται μεθιότης μου;
 οὐκ ἦλθον γὰρ βαλεῖν, φησί, εἰρήνην ἐν τῷ κόσμῳ,
 μάχην δ' ὁμοῦ καὶ μάχαιραν ἐξ ὀλίκων αἰῶνις,
 ἦκω διχάσων ἐν τῇ γῇ, καὶ λύσων ἀπ' ἀλλήλων,
 εἰς τὸ δουλεύειν εἰς αἰεί, θεῷ σὺν τοῖς ἀγγέλοις
 καὶ τῶν ἡτομιασμένων μοι χρηστῶν τῶν ἀπορρήτων
 σὺν τοῖς ἀγγέλοις πάντοτε, κατατρυφᾶν ἀλήκτως.

Βαθμὺς στ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΦΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΟΣΜῳ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Ἄλλοι φησὶν ὅτι μικρόν, προσκαρτερῶ τῷ κόσμῳ
 χάριν χρησίων αἰτιῶν, καὶ δουλειῶν εὐλόγων,

μετ' αἷς καὶ πανελεύθερος, ἐξέρχομαι τοῦ κόσμου
 καὶ τότε παναμέριμος, δουλεύσω τῷ Κυρίῳ.
 οἷας προираσεις εἶρηκεν ἐκεῖνος τῷ Δεσπότη.
 ὁ θέλων θάψαι τοὺς γονεῖς, ὥς ὅπισθεν ἐρρέθη·
 ὃ βουλευμάτων οὐ καλῶν! φεῦ αἰτιῶν ἀχρήστων
 καὶ συντογμάτων πονηρῶν, τοῦ παλαιοῦ τεχνίτου,
 ὁ γάρ θεὸς τὴν σήμερον καλεῖ, καὶ πᾶσαν ὥραν
 ὁ τὸν καιρὸν σαφῶς εἰδὼς ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων.
 αὐτὸς δ' ἀντινομοθετῶν τὴν σήμερον αἰτεῖται,
 ἥξειν τὸ τέλος προσδεκῶν ἐκ τῶν ῥητῶν τοῦ λόγου
 οὔπερ καὶ χάριν εἰς αἰεὶ, τὴν σήμερον αἰτεῖται,
 τὴν δ' αὖριον καὶ καθεξῆς δίδωσι τῷ Δεσπότη
 βαδαι βουλῆς καὶ μηχανῆς, καὶ τέχνης παμπονίρου!
 καὶ τίς περὶ τὴν αὖριον, οἶδε σαφῶς ὃ πλάνε;
 ἢ τίς τῆς ἀναλήσεως ἐώρακε τὴν ὥραν;
 εἰμὴ Δεσπότης ὁ ψυχὴν ἐνθέμενος ἐκάστω;
 ὅς ὅταν βούληται καλεῖ ταύτην ἐκ τῶν ἐνθάδε·
 εἰσὶ γὰρ ὅροι τῆς ζωῆς τοῖς φυσικῶς διοῦσιν·
 ἄλλοι δέ προσπάζονται μήπως τὴν γῆν ἀργοῦσιν
 οὓς ὁ τὰ πάντα προορῶν ἀνεπιστρόφους οἶδεν·
 εἰδέ τι καὶ τῶν ἀγαθῶν λαβόντες ἐκδημοῦσιν
 ἀρπάζονται μὴ παντελῶς ὀλέσουσι καὶ τοῦτο.
 Ἀλλὰ καὶ παῖδας τὸν αὐτόν· τρόπον συμβαίνει θνήσκειν,
 ἄλλοις δέ πάλιν ἦνεγκεν εἰδὼς εὔ τὰ τοῦ γήρως·

σεισμούς, χροσμούς, ἢ ναυικά, σε ἀγάς, πνιγμούς καὶ
[φρόνους

δήξεις θηρόων, πάνταν κακόν, παρὰ κερὸν θανάτους,
καὶς τοὺς ὁμοίους καθεξῆς οὓς ἁμαρτία τίκει,
παρὰ χροσόντος τοῦ θεοῦ, πρὸς συστολήν τῶν ἄλλων·

ἵνα πρὸς βίον ἄληπτον πᾶς μεταρρυθμισθείῃ
καὶ θεῖον καὶ θεάρεστον, οὐ χάριν καὶ παρήχθη·
ἀλλὰ φησὶ προσκαρτεροῦ τὸ γῆρας τοῦ μονάσαι.

διὰ τὴν πάλιν τῆς σαρκός, καὶ τὰς ἐπιθυρίας
ἀλλὰ νεκρὸς ὡς ἔμαθες, οὐδ' ὁλως στεφανοῦται,

καὶ σωφροσύνη γέρουσιν, οὐκ ἔστι σωφροσύνη·

ἀλλὰ φησὶ μὴ μιν τὸ σχῆμα γῆν διαδίδων,

ἀλλ' ἀσθενῶν πρὸς θάνατον ἀμφιασθῶ τὸ σχῆμα·

ἀλλὰ κατὰ τοὺς κόπους σου λήψῃ καὶ τοὺς μισθοὺς σου,

ἄκροτον δένδρον εἰς τὸ πῦρ, ὡς ἦκουσας ἐβλήθη·

ἀλλὰ φησιν ἀνάξιος τυγχάνω τοῦ μονάσαι,

πέφυκα γάρ ἁμαρτωλός, ὑπὲρ ἀνθρώπους πάντας·

ἀλλ' ὁ Δεσπότης καὶ θεός, ἕοῦ σοι καθεκάστην,

ἁμαρτωλοὺς ἦκω καλῶν, ἀλλ' οὐχὶ τοὺς δικαίους

ἀλλ' ἀσθενῆς παντάπασιν, οὐχ ὑγιῆς τυγχάνω

πτωχὸς καὶ πένης καὶ τυφλὸς χωλὸς ἰδιωτεύων

σοφοὺς φρονίμους εὐγενεῖς ἀνδρείους ῥωμαλέους

ἐπιζητοῦσι βασιλεῖς τῆς γῆς καθῶς γινώσκεις

Ἀλλ' ὁ Δεσπότης καὶ θεὸς ἐκ τούτων ἀστοχήσας

εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ τοὺς φραγμοὺς, ἀπέλθετε κελεύει·
 χωλοὺς τυφλοὺς καλέσατε, πτωχοὺς κωφοὺς ἄγρότας
 καὶ τῶν ὁμοίων καθεξῆς πληρώσατε τὸν γάμον,
 τὸν ὑπὲρ νοῦν καὶ νόησιν τῆς θείας βασιλείας·
 οὗτοι μὲν πάντες ἔδραμον, ἐγέμισαν τοὺς γάμους
 οἱ δὲ γυναῖκας σὺν ἄγροϊς, καὶ ζεύγη προτιμῶντες
 μεθ' ὅρκων ἀπεκλείσθησαν, καθὼς ἀναγινώσκεις
 λοιπὸν ἀπόθου τὰς νεκρὰς προφάσεις τὰς ἄλόγους,
 ἐθελουσίως σὺν χαρᾷ, κατάλιπε τὸν κόσμον,
 ἀντὶ δέ τούτου κέρδησον ἄληκτον ἄλλον κόσμον
 (ἀντὶ δέ τούτου κέρδησον. ἄληκτον ἄλλον κόσμον)
 πρὶν ἂν ἐξαίφνης ἀκοντί, προέλθῃς μετ' ὀδύνης
 κατακριθεὶς ἀντιλαβεῖν, τὸν σκοτεινὸν καὶ κάτω
 τὸν ζοφερὸν καὶ γνοφερὸν καὶ σκότους πεπλησμένον,
 εἰς ὃν οὐκ ἔστιν οὐδαμοῦ ζωὴν βροτῶν ὁρᾶσθαι
 ἢ φῶς ἐκεῖ φανήσεσθαι μέχρι παντὸς αἰῶνος·
 πάντως γάρ ἡξεί φοβερός ἄγγελος ὅσον οὐπω
 θιαίως κατασύρων σου ψυχὴν συνδεδεμένην
 σκοτώσεσι συγχύσεσι καὶ συμπλοκαῖς τοῦ κόσμου,
 πηλίκας πρὸς τὰς ἡδονὰς ἔξεις καὶ τὰς εὐθύνας.
 ὦ πόσα μεταμεληθῆς! πόσα στενάζῃς μᾶτην!
 πόσα θρηνήσῃς ἀπρακτα, πόσα μετανοήσῃς
 ὦ πόσα φθέγγῃ δείλαιος, ἐκ μέσης τῆς καρδίας
 ξάσατέ με συμπαθῶς, ὅπως μετανοήσω.

Ἄκὸ τοῦ νῦν οὐ προσκυνῶ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ
 ἀλλὰ μονάσω καὶ θεῷ καλῶς μετανοήσω·
 ἅπαντα δέ σου τὰ ῥητὰ λῆρος φανεῖται τότε
 ὁ γὰρ καιρὸς τέλειται καὶ γῆρος ἐκτελέσθῃ
 ὁ δ' ὑπηρέτης οὐδαμῶς παύεται δυσκολαίται·
 εἴ τις γὰρ ἐδυσώπησεν, ὅποιος εἰσθηκούσθῃ,
 δοῦλος εὐγνώμον περικεν ἀληθινού Δεσπότου,
 πληρῶν σπουδαίως εἰς αἰὲ τὰς παρ' αὐτοῦ κελεύσεις
 εἰδέ πολλάκις κῆντιλεῖν οὐ δόξη τοῖς ἀγγέλοις
 πικρὰν καὶ πλήρη βάρους σοι φωνὴν ἀπογγελοῦσιν·
 ἔζησας κόσμῳ καὶ σαρκὶ προσέχων τοῖς ματαίοις
 καὶ νῦν ζητεῖς μετάνοιαν, καὶ τὴν φυγὴν τοῦ κόσμου;
 πάνυ κενὰ κενοφρονεῖς, ἔξελθε τοῦ σαρκίου,
 ὥς γῇ πρὸς γῆν κατέσκηθι, τὴν ὑπὲρ πάσαν γαῖαν.

Βαθμὶς ζ'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ

Ἐξελθε τοίνυν τάχιστα, πρόλαβε τὴν ἡμέραν
 σπεῦσον ἀρρήτως ἔροτι θεοῦ, καὶ θείῳ πόθῳ
 ἐπὶ τὴν ὑπερκόσμιον ἀγγέλων πολιτείαν
 καὶ τῶν ἀγγέλων τοὺς χοροὺς χαρᾶς ἀρρήτου πληῶσον,
 κατὰ φωνὴν Δεσποτικὴν τὴν ἐν εὐαγγελίοις

καὶ θυμηδίας νεαρᾶς διὰ τὴν εὐρεσίην σου
 καὶ σύντονον ἐπιστροφὴν, ἐπὶ τὸ φῶς ἐκ σκότους
 ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν καὶ θεία
 Χρηστὰ τῆς Ἱερουσαλήμ τῆς ὑπὲρ νοῦν, κἀκεῖνα
 ἃ νῦν ποθοῦσι κατιδεῖν καὶ τῶν ἀγγέλων τάξεις.
 Ὅ καὶ τανῦν ἐντὺς ἡμῶν ἀρρήτως καθορῶνται
 ἃ φιλοκόσμοις ὀφθαλμοῖς ἀδύνατον ὁρᾶσθαι,
 ἢ φιλοτίμοις ἀκοαῖς ὅλως ἀκουτισθῆναι
 ἢ καὶ ποσῶς ἐπὶ κεναῖς καρδίαις ἀναδῆναι
 ἄπερ εἰσὶ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀρραβῶνες,
 ἃ καὶ τυγχάνουσι καρποὶ τοῦ θείου Παρακλήτου
 καὶ τούτοις ὅς οὐκ ἐντρυφᾷ συχνῶς ἐκ τῶν ἐντεῦθεν,
 ἐν ἀπολαύσει τῶν ἐκεῖ τυγχάνειν οὐκ ἰσχύει·
 ὅσοι γάρ πνεύματι θεοῦ διάγουσιν ἐν πᾶσιν
 οὗτοι καὶ τέκνα τοῦ θεοῦ, κἀκεῖνων κληρονόμοι·
 χριστιανοῦ γάρ ἴδιον ἀγγελικῶς δουλεύειν
 θεῷ, καὶ σπεύδειν μετ' αὐτοῦ τῶν ὑπὲρ νοῦν ἐκείνων,
 ταῦτα ποθεῖν, ταῦτα ζητεῖν, ταῦτα καὶ κατοπτεύειν·
 ἡμῶν γάρ τὸ πολίτευμα φησὶν ὁ θεῖος Παῦλος
 ἐν οὐρανοῖς ἔνθα Χριστὸς ὑπάρχει μετ' ἀγγέλων
 ἐν οἷς καὶ πολιτεύονται τὰ πληθὺ τῶν ἁγίων,
 οἱ κόσμον ἀρνησάμενοι, καὶ πάντα τὰ τοῦ κόσμου
 καὶ τῆς σαρκὸς τὸ φρόνημα, νεκρώσαντες ἐν πᾶσι·
 καὶ ὥσπερ ἄγγελοι τὴν γῆν ἐμόλουν σαρκοφόροι,

φρένα καὶ νοῦν καὶ λογισμὸν ἐκεί· περιαννύντες·
 οἴκαί της γῆς ἀπάραντες, ἐνθέως γεγηθότες
 ὥς ἀπὸ ξένης καὶ μακρᾶς δεινῆς ἀχαιολογίας
 καὶ πικροτάτης φυλάκῃς μετὰ χαρᾶς καὶ δόξης
 εἰς οὐρανοῦς ἔνθα Χριστός, κατέβαιναν ἄεως.
 Ἀρρήτως εὐφρανόμενοι, σὺν στρατιαῖς ἀγγέλων,
 χρηστὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς ὑπὲρ νοῦν ἐκείνης,
 αἰσθόμενοι θεούμενοι, μετὰ χαρᾶς ἀφράστον
 γινώσκοντες μετὰ μικρὸν λαβόντες καὶ τὸ σῶμα,
 μετὰ τὴν ἐξανάστασιν, καὶ ζήσαντες ἀφράστως,
 εἰς ἀπεράντους χρόνους ἐν ταύτῃ κληρονομοῦντες,
 καὶ τῶν ἀφράστον ἀγαθῶν, καὐτῆς καὶ αἰσθηθῶντες,
 αἰῶνος μέχρι σύμπαντος ἀπλέτου παναπλέτου
 πόθησον τέκνον φίλτατον, φίλησον ἐκ καρδίας
 τὸ ποθητὸν ἀξίωμα θεοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων,
 καὶ φεῦγε κόσμον ὀλικῶς, σὺν πᾶσι τοῖς ἐν κόσμῳ,
 καὶ μὴ θελησῇς μηδαμῶς ὁπίσω σου στραφῆναι·
 μὴ σχέσιν ἑξῆς γονικὴν, καὶ τῶν ἑξῆς ἰδίων
 μηδ' ἄλλο τι τῶν ἐπὶ γῆς παράπαν σε κρατήσῃ·
 σχέσις ἰδίων τὴν τοῦ Λὸτ ἐστήλωσε γυναῖκα
 σχέσις κτημάτων ἔκτεινε κακῶς τὴν Ἰεζάδελ
 σχέσις βρωμάτων τὸ Ἰσαῦ στερεῖ προτοκίων
 σχέσις θελήματος λαὸν ἔστρωσεν ἐν ἐρήμῳ·

σχέσις χρημάτων ἐκτελεῖ προδότην τὸν Ἰούδα,
 ταῖς πέντε γοῦν τὸ κατ' ἀρχὰς ἀπόταξαι προθύμως·
 καὶ σὺν θεῷ καὶ ταῖς λοιπαῖς εὐκόλως ἀποτάξῃ,
 προλήψεσι καὶ λογισμοῖς καὶ ταῖς αἰχμαλωσίαις
 καὶ τῶν ἐν γῇ καθολικῶς εὐθύς μεταναστεύσεις,
 καὶ πρὸς τὴν ὑπερκόσμιον χαρὰν μετατεθήσῃ.
 Ἀλλοιωθεὶς ἐκ τῶν τῆς γῆς, αἰσθήσει καὶ νοήσει,
 καὶ τοῖς αὐτοῖς συναρθεὶς, κατὰ τὴν λύσιν τούτων
 κατὰ τὴν τούτων νεκρωσιν, τῶν δύο λέγω κόσμων,
 καθολικόν τε θάνατον σαρκὸς καὶ τῶν τοῦ κόσμου·
 μεθ' ἧς τὴν ἐξανάστασιν, λαμβάνομεν ὑπόθεν,
 καὶ τῆς ζωῆς τῆς ὑπὲρ νοῦν τὸν θεῖον ἀρραδῶνα,
 εὐρίσκομεν ἔνδον ἡμῶν κείμενον κατὰ φύσιν,
 ἐνδοιασμὸν ἢ δισταγμὸν οὐκ ἔχοντες οὐδόλως·
 ἐν ᾧ καὶ τὴν ἀκρότητα φθάνομεν τῆς ἀγάπης
 ἐκ τῆς ἐλπίδος τῆς πολλῆς τῆς λίαν ἀδιστάκτου·
 ἅπερ σκρτίζει καὶ τυφλοῖ καὶ πάντα συγχωνεύει,
 ἢ ζήτησις ἢ πόθῃσις σαρκὸς καὶ τῶν ἐν κόσμῳ
 καὶ διὰ τοῦτο τὸν σταυρὸν τίθησιν ἔμπροσθέν σου
 ἐν τῇ θελήσει καὶ βουλῇ τῇ σῇ καὶ προαιρέσει
 ἵν' ὅπως σὺ κατὰ σαυτοῦ τὸν θάνατον ὁρίσῃς
 τὸν ὄντα πάντων τῶν δεινῶν ἄνωθεν ἀσυγκρίτως·
 καὶ θανατώσας τὴν φθορὰν φρόνημα τοῦ σαρκίου,
 τὴν θέλῃσιν καὶ φρίλῃσιν ζωῆς τῆς κατὰ σάρκα·

τοὺς δευματούους ὀλιγῶς ἀποβάλλον χειῶνας,
 τὸν τῆς αἰσχύνης στολισμόν, παρακοῆς τὴν πετῶσιν·
 εἰ ταύτην γάρ οὐκ ἐκδυθήῃς ἐντεῦθεν ὥς οἱ πάντες
 ἀπόστολοι καὶ μάρτυρες, καὶ τῶν ὁσίων δῆμοι
 πῶς τῶν ἀγίων καὶ φαιδρῶν καὶ νοερῶν γαίμων
 ἐπαπολαύσεις σὺν αὐτοῖς ἀπείρου εἰς αἰῶνα.
 Ἄλλ' οὖν εἰσὶ καὶ κοσμικοὶ πολλοὶ τῶν σωζομένων
 φησὶ γάρ ὁ Χρυσόστομος, σὺν τοῖς λοιποῖς πατράσιν,
 οἱ κατὰ κόσμον εὐλαβῶς βιοῦντες καὶ σωφρόνως,
 ἁμεμπετοὶ τε καὶ δίκαιοι, καὶ συμπαθεῖς ἐν πᾶσιν·
 ὅν κοπιῶσι φθάνουσιν, ὥς εἴρηται πρὸς μέτρα
 τριάκοντα, τοὺς δέ φασὶ τοὺς ἐν τῇ κοινοδίᾳ
 βαθμόν τὸν ἐν ἑξήκοντα φθάνειν ἐντελεστικότητα·
 οἱ δέ καλῶς σωζόμενοι καὶ τῷ θεῷ συνόντες
 εἰς ἑκατὸν περθάκασιν τῶν Χερουβίμ τὸν τόπον·
 οἱ μὲν τὸν ἔξωθεν ναὸν τῶν γυναικῶν, ὁπόσοι,
 συνδεδεμένοι γυναιξὶ καὶ κοσμικαῖς φροντίσι·
 καὶ πάλιν ἄλλοι τὸν ἐντὸς τὸν ἀνδρικὸν ὥς ὄντως
 ἀνδρειοτάτως τῶν ἐν γῇ πάντων ὑπερηρμένων,
 καὶ φθάσαντες ἀγγελικὸν βίον καὶ πολιτείαν
 οἱ δ' αὖθις καὶ περθάκασιν ἄδυτα τῶν ἀδύτων,
 οἱ μὲν ἐντὸς τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐν τῇ γῇ μολῶσιν
 οἱ δ' ὑπερθεὶν τῶν οὐρανῶν, εἰς τῶν ἀγγέλων κόσμον,
 τὸν νοητὸν καὶ παμφραῆ, τὸν ἄληκτον ἐν ὕμνοις·

οἱ δὲ καὶ πρὸς τὸν ὑπὲρ νόυν καὶ νοησιν ἀπάντων·
ὅς εἰκονίζεται σοφῶς θείων ναῶν ἀδύτοις·

κόσμοι καὶ παγκόσμοι καὶ κρείττους παγκοσμίων
υἱοὶ καὶ δοῦλοι μίσθιοι, καὶ ἄλλως καθορίζονται
σωματικοί, καὶ ψυχικοί, πνευματικοὶ τὰ τρία
καθολικῶς ἀσέχονται, ἀλλήλων ὡς ἀκούεις.

Ἀρχὴ τοῦ Β'. Βαθμὶς η'.

ΠΕΡΙ ΣΤΑΥΡΩΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ

Βλέπε καὶ πρόωχες φίλτατε, καὶ σύντε πῶς ἀκούετε
καὶ τὸν σταυρὸν ἐπ' οὐμῶν σου, φέρον κατόπιν πόλεως,
τοῦ σέ δημιουργήσαντος ὡς φοιτητῆς ὡς φίλος
καὶ γάρ αὐτός ὁ δημιουργὸς καὶ βασιλεὺς τῆς οὐσίας
σταυρὸν ἐπ' οὐμῶν ἔστη, δεικνύων σοὶ τὴν τρίβον,
τὴν φέρουσαν εἰς οὐρανούς, καὶ θέλει ποιημένην
υἱοὺς θεοῦ τοὺς γηγενεῖς. θεοὺς τε κατὰ χάριν·
ταύτην τὴν τρίβον φίλτατε βάδισον μετὰ πόθου
ἣν ὥδευσαν οἱ κοπηροὶ πνευματικῶς καὶ θείως
ὁσίων πόδες ἱεροί, καὶ πάντων τῶν ἁγίων
καὶ μὴ μελέτα μηδαμῶς, κενῶς τε καὶ ματαίως,
ἄλλην ὁδὸν βαδίζοντα σέ λήξειν ἐπὶ ταυτην·
δεικνὺς γάρ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. θεὸς τε καὶ δεσπότης
πῶς ἀγαπᾷ, πῶς κήδεται τῶν ὄντως σταυρουμένων
τῷ κόσμῳ, καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ λόγον εὐχῆς ἐπλήρου,
πρὸς τὸν γεννήτορα θεῶν, οὐ περὶ τῶν ἐν κόσμῳ
ἐπερωτῶ, καὶ γεηρῶν. ἀλλ' οὐ καὶ περδεδωκάς μοι,
οὕς ἐκ τοῦ κόσμου δέδεγμαί, καὶ τῶν ἐν μέσῳ κόσμου,

λοιπὸν ἀπὸ τοῦ πονηροῦ φύλαξον τούτους Πατέρες
 καὶ τήρει τούτους, οὐκ εἰσὶν ἀπάρτι τῶν τοῦ κόσμου
 ἦν ὅσιν οὗτοι μετ' ἐμοῦ, κἄν ὅπου καὶ τυγχάνω.
 Ὅρας πληλίκον φίλτατε, τὸ φίλτρον ὁ Δεσπότης
 κέκτιται πρὸς τοὺς ἀληθῶς ἐσταυρωμένους κόσμῳ
 καὶ τὰ τοῦ κόσμου σύμπαντα καλῶς ἀρνησαμένοις;
 Βλέπε καὶ τί συγγέράπται τῷ θεῷ θεολόγῳ,
 εἶδον φησὶ πληθὺν φάιδρὸν δεδοξασμενὴν λίαν,
 ἐσφραγισμένους ἐκλεκτοὺς παρθένους ἀμομήτους,
 ἀπὸ σομάτων γυναικῶν, ἀρρήκτῳ συναφείᾳ
 ἀρνίῳ συνυπάρχοντας, τῷ θεανθρώπῳ λόγῳ·
 δηλοῖ δέ τοὺς μονάσαντας, εἰ καὶ τινες ἐκ γάμου
 καὶ τῶν παιδῶν τοὺς νικητὰς ἀρίστως καθαρθέντας
 ὥς ἀθλητὰς δι' αἵματος, καὶ τῶν πολλῶν καμμάτων
 ἐπεὶ καὶ Πέτρος ἔγνημεν, ἀλλὰ συνήρθη τούτοις,
 καλῶς τῷ κόσμῳ σταυρωθεῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν κόσμῳ,
 καθὼς καὶ Παῦλος κέκραγεν, ἐμοὶ φησὶν ὁ κόσμος
 πανολικῶς ἐσταύρωται, κἄγὼ ταῦτα καθόλου·
 σταυροῦται γὰρ ὥς ἀληθῶς ὁ κόσμος τοῖς ἀνθρώποις
 ὅταν αὐτοῦ μέβίστανται καὶ πάντων τῶν ἰδίων,
 καὶ πᾶσιν ἀποτάττονται καρδίας προαιρέσει·
 ἀφῆκαν γάρ ὄντως αὐτόν, καθὼς ὁ Παῦλος λέγει·
 σταυροῦται δέ καὶ πᾶς ὁροτὸς κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν
 [κόσμῳ

μετὰ τὴν πρώτην ἀλήθειαν ἀποκατὰ τοῦ κόσμου
καὶ πάντων τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ κόσμου καὶ πραγμάτων,
πρὸς τὰς προλήψεις τὰς αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπιθυμίας,
τὰς ἐνθυμήσεις τὰς αἰσχύνας, καὶ τὰς αἰχμαλωσίας
καὶ τὰς θελήσεις τὸν παθόν, καὶ τὰς ἀργολογίας
τῶν πανακάρτων λογισμοῦν, ἐκείθεν ὁμιλοῦντων
ὥς ὁ Νεκρώσας παντελῶς, οὗτος καταξιούται
μετὰ τοῦ Παύλου ἐκδοῦν ἑσταύρωμα τοῦ κόσμου,
Βάσαι αὖς πολυρρημιονῶν τὸν χρόνον ἀναλίσκω!
πολυμερῶς γάρ ἐξ ἀρχῆς, καὶ λίαν πολυτρόπως
εὐαγγελιατοστολικῶς, καὶ πατρικῶς ἐξίσου,
ἐκ πάντων διδασκόμεθα, στανρῶ τε καὶ θανάτῳ,
πατεῖν ὁδὸν τὴν τοῦ Θεοῦ τὴν ὄντως παναγίαν,
ἣτις εἰσάγει πρὸς Θεὸν εἰς τὴν θύραν τῶν ἀσκήτων,
καὶ γίνεται πρὸς ἅγια φημὶ τὰ τῶν ἁγίων,
τὰ νοῦν νικῶντα τῶν ἑσροτῶν, ὥς δέ καὶ τῶν Ἀγ-
[γέλων.

Βαθμὶς θ'. ΠΩΣ ΞΕΝΙΤΕΥΟΥΣΙ ΤΙΝΕΣ

Λοιπὸν συντόνως δάδιζε, τὴν ζωηφόρον τρίβον
καθολικῶς ξενίτευε κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ,
τοῦ ξένως ξενιτεύσαντος Θεοῦ κατόπιν μόλει·
τὸ ξένον ὥς παράδοξον νόει παμρίλτατέ μοι·

οὐ γάρ κατήλθεν ὥς θεὸς εἰς τὴν ἰδίαν κτίσιν·
 ἀλλ' ἁλλοτρίως ὥς ἐροτὸς ξένως καὶ παραδόξως,
 ἵνα τοὺς ξένους τῆς αὐτοῦ χάριτος συναγάγῃ,
 καὶ παρὰδόξως ἅπαντας θέσει θεοὺς ποιήσῃ·
 τῶν ὑλικῶν καὶ γεηρῶν ξένους ἀποτελέσας.
 καὶ πρὸς τὰ ξένα φίλτατε ξενίσῃ σέ τὸν ξένον
 τὰ νοῦν νικῶντα τῶν ἐροτῶν, καὶ γνῶσιν τῶν ἀγγέλων.
 Λοιπὸν ξενίτευε καὶ σὺ πάμπαν ἐκ τῶν ἰδίων,
 τὸν Ἀβραάμ μιμούμενος καὶ πάντας τοὺς ἁγίους·
 πάντως γάρ ἐξενόθησαν ἐκ τῶν ἰδίων πάντες,
 καὶ πάντες ἐτελεύτησαν ἁλλοδαπὴν εἰς χώραν
 ἐξ Ἀβραάμ καὶ καθεξῆς μέχρι τῶν ἔως ἄρτι.
 Βλέψον καὶ κατασκόπησον ὥς εὖρης ὅπερ λέγω
 προφήτας, ἀποσιόλους τε, καὶ τῶν ὁσίων δήμους
 καὶ τῶν μαρτύρων στρατιάς, ἱεραρχῶν τὰ στίφη·
 ἴδῃς γάρ πάντας ὥς σοφοὺς ᾄδε παροίκους ὄντας,
 ξένους παρεπιδήμους τε κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ,
 ἄλλην πατρίδα στέργοντας τὴν ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον
 τὴν μέλλουσιν καὶ μένουσιν ἀπλέτους εἰς αἰῶνας·
 ἣν ἐτεχνούργησε θεὸς ἀρρήτῳ τεχνουργίᾳ,
 εἰς λῆξιν καὶ κατάπανσιν, τῶν μηδαμοῦ πατρίδα
 ὅλως ἐχόντων ἐπὶ γῆς, καὶ μέριμναν τῶν ᾄδε,
 ἀλλ' ὅλως ὅλῳ τῷ νοῖ σύμπασαν ἐργασίαν,
 μετὰ σπουδῆς ὥς δυνατόν ἐκεῖ θησαυρισάντων,

οἱ καὶ τὸ πλάτος οὐρανῶν κατέκτισαν ἀστέρας,
 διόλου ξένοι τῶν ἐν γῇ, καὶ τῶν τοίων ὄντων,
 ζῶντες ὡς δοῦλοι τοῦ θεοῦ ζωὴν ἡμερομένην
 καὶ ξενισμόν οἱ τῶν ἐν γῇ ξένον ὡς ὄντως ὄντων
 καὶ λίαν παρεπίδημον κόσμον καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ,
 καὶ ξένην τριζὸν ἔρημον τῆς σαρκικῆς φιλίας
 μόλει συντόνως ἐκ ψυχῆς σὺν πόνῳ τε καὶ πόθῳ,
 καὶ ξένον ἴσθι σεαυτὸν ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ σου
 ἰδίων ἀλλοτριόν τε, καὶ τῶν ἐν κόσμῳ πάντων
 ἵνα ῥυσθῇσῃ σὺν θεῷ τῆς λύμης τῆς μεγίστης
 τῆς παρησίας τῆς δεινῆς, καὶ μᾶλλον τῶν ἐν κόσμῳ,
 ἀνεμοκαύσων γάρ ἐστίν, ὡς φασιν οἱ πατέρες.
 Βλάβην δεινὴν ὡς ἀληθῶς, καὶ θάνατον ἔλκεται
 κατὰ ψυχὴν τοῖς ἔχουσι παρεῖχει πᾶσαν ὥραν
 ξένος εἰς ξένα μοναχὸς φησι μὴ μεσαζέτω
 καὶ ξενισθῇσεται καλῶς τοῖς ὑπὲρ νοῦν καὶ ξένους
 τῆς ξενιτείας ὁ σκοπός, καὶ τῆς φυγῆς ὁ τρόπος
 καθολικῶς μετὰ θεοῦ γενέσθαι κατὰ πάντα
 παρὰ θεοῦ πᾶς γηγενὴς τὸ καταρχὰς παρήχθη
 ἵν' ἀντ' ἀνθρώπων τὸν θεὸν ζητῶν ἐπισπουδάξῃ
 ἀντὶ τῶν νῦν τὰ μέλλοντα, καὶ κρείττονα καὶ θεῖα,
 θεὸν αὐτὸν ἐπιποθεῖν, καὶ τὰ θεοῦ διώκειν
 ἐν ἀρραγέσι συμπλοκαῖς ἀλείπτως ἀνεκδότως,
 γῆθεν μεταρσιούμενος πρὸς τοὺς ὑπερκοσμίους.

ἡ ξενιτεία φίλτατε πάντως οὐκ ἔστιν ἄλλο
καθὼς ἡ πείρα μαρτυρεῖ, καὶ κατὰ τοὺς πατέρας,
ἀλλ' ἐν αἰσθήσει θάνατος ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου,
καὶ τῆς μερίμνης τῶν ἐν γῇ πάντων ἀμεριμνία·
ξένος ἑκεῖνος πέφυκε οὐ ξένα τὰ τοῦ κόσμου·
ξένος ὁ πάντων ξενωθεὶς, καὶ συναρθεὶς τῷ κτίσῃ
ξένος ἐστὶν ὁ κατὰ νοῦν ἔξω τῶν ὄντων φθάσας
καὶ τοῖς ἐκεῖθεν ὑπὲρ νοῦν αὐτῶς συννημένος,
ὥς μόνος μόνῳ τῷ θεῷ προσομιλῶν ἀρρήτως
καὶ πόθῳ κατεχόμενος τῆς δόξης ἰῆς ἀρρήτου
διαπαντὸς ξενίτευσεν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ
ἀνθρώπων, κόσμου τῶν φθαρτῶν καὶ τῶν γηγένων
[πάντων.]

Βαθμὶς ι'. ΤΙΣ ΑΚΤΗΜΩΝ ΒΙΟΣ

Βλέπε καὶ σύνες φίλτατε, καὶ τήρει καὶ τὰ τάξιν
καὶ θάδισον ὥς κλίμακα, τὰς ἀρετὰς ἐλλόγως
ἡ ξενιτεία πέφυκεν ἔχειν καὶ τὴν πτωχείαν
συνδεδεμένην εἰς αἰεί, συνδέσμοις ἀρραγέσι·
μία γάρ ἄλλης ἄτερθεν ἀνόνητος ὑπάρχει·
ἄμφω λοιπὸν ἀγάπησον ψυχῆς ἐκ μεσαιτάτης
κυρίως ἢ μοναδικῇ καὶ θεία πολιτεία
ἀκτημοσύνης παντελοῦς ἐπαγγελίαν ἔχει·

ἦν εἰ ποθήσεις ὀλιγῶς ὥς πρόπον ὥς προσῆκον
 κόσμου δεσπότης καὶ παύων ὀφλήσῃ κατὰ πάντα·
 πτηνὸς καθάπερ αἰτὸς εὔπτερος ἐκμαίμων,
 ὑπ' οὐδενὸς κρατούμενος, πάντων τῶν ἐπιγίων·
 κρεῖσσον ἐστὶ περιτολεῖν, ῥηοί τις, καὶ πλανᾶσθαι,
 ἀκτημοσύνης ἔνεκα καὶ τῆς καλῆς πτωχείας,
 εἶπερ καθῆσθαι δέσιμον ἀπρόϊτον δι' ὕλης
 ἀκτημοσύνη μόνιμος τῶν μοναχῶν ὁ βίος·
 ἄνευ ρησὶ τῶν χειροδῶν τῶν ὄντως ἀναγκαίων,
 ὅσα τις ἔχει μοναχός, κατὰ θεὸν οὐκ ἔχει·
 ἂν οὐ πιστεύῃς τῷ θεῷ, κἄν περὶ τῶν προσκαίρων
 αἱ καὶ θαυράροις ἔθνεσιν ἀφ' ὁμώνως ἐδωρήθη·
 περὶ τῶν ὑπὲρ ἔννοιαν πῶς δύνασαι πιστεύειν;
 ὅταν τῶν ἄνω γεύσῃ σε τὰ κάτω παρὰ βλάβης
 πλὴν παναδύνατον ἐστίν, ἐκείνων ὅλως θίγειν
 μὴ πρῶτον τούτων ὀλιγῶς ἀπὸ ψυχῆς ἐκστάντων.
 Βράβευσον πάντων τῶν καλῶν πηγὴν τε καὶ μητέρα,
 εὐρύς τὴν ἀπροσπάθειαν, καλῶς ὁ μέγας ἔφη·
 ἦν γεῦσις γνώσεως θεοῦ φροντίς τε τῆς ἐξόδου,
 καὶ τῶν ἀρρήτων ἔφρεσις τέκη τῇ σῇ καρδίᾳ·
 πλοῦτος καὶ δόξα καὶ τιμὴ, ρησὶ τις τῶν ἁγίων·
 ἀκτημοσύνη πέφυκε λαῖσι τοῖς ἐν φρονοῦσιν·
 οὐκ ἔστι κρεῖττον οὐδαιμῶς ὅλων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ,
 ὥς τὸ μηδὲν τῶν κοσμικῶν ἐν ἑαυτῷ κατέχειν

ἀκτιμοσύνη γὰρ ἐστίν, ὥς ἀληθῶς υἱέ μου
 ὄπλον ἀκαταγώνιστον, δόρυ κατὰ δαιμόνων,
 πῦργος ἀκαταπάχητος, λιμὴν ἐν πάσῃ ζάλῃ·
 φρούριον καταφύγιον ἀπόρθητον διόλου·
 ὀξύδρομος ἀγωνιστὴς συγχύσεως διώκτης
 λύπης πνιγμός, θυμοῦ φυγή, μέρος αἰχμαλωσίας·
 εὐλύτος κόσμος δεξιός, ἀνώδυνος ἐν πᾶσιν
 ἀφθονος θεῖος θησαυρός, πλούτων αὐτῶν χύσις·
 οὐράνιος ἀμέριμνος καρπὸς ἀγάπης ὄντως
 ἥλιος ἀπερίσπαστος νέφους ὑλώδους δίχα·
 νοῦν καταυγάζων καὶ φαιδρῶς φωτίζων καὶ λαμπρύνων·
 καὶ τρέφων τοῦτον τοῖς σεπτοῖς νοήμασιν ἀφράστως·
 οὔπερ χωρὶς ὥς ἀληθῶς καλῶν τῶν ἀπορρήτων
 αἰσθησιν σχεῖν ὁ λογισμὸς οὐδοπωσοῦν ἰσχύει
 πᾶς ὑπερβαίνων πτωχικῶς αἰῶνα τὸν παρόντα
 πλουσίως ταμιεύεται τοῖς μέλλουσιν αἰῶσιν.
 Βίον καὶ προᾶξιν προφητῶν καὶ μαθητῶν τοῦ λόγου
 καὶ τῶν ἁγίων καθεξῆς ταῦτα τηρῶν κατίδης·
 καὶ τέλος εὐαγγελικὸν μάθης ἀκτιμοσύνην,
 ζωῆς ὁδὸν τῆς ἀπλανοῦς, ἁμίλλαν τῶν αὐτῶν
 καὶ λύσιν ὄντως τῶν ρηθαρτῶν καὶ γεηρῶν ἀπάντων·
 τοῖς νουνεχῶς τοῖς ὑπὲρ νοῦν, σπουδάζουσιν· συνδεῖσθαι
 οὐ μόνον δέ τοῖς μοναχοῖς, ὥς νόμος ἐλογίσθη·
 ἢ πάμφωτος καὶ φωταυγής ἐνδεία καὶ πτωχεία·

ἀλλὰ καὶ σύμπαι πιστοῖς οὐσαύτως παρεδόθη·
 χριστιανοῦ γάρ ἴδιον, ὥς φασιν οἱ πατέρες
 καὶ πρὸ αὐτῶν ἀπόστολοι, καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ λόγος
 ἢ κατὰ θέλησιν ἔστι καὶ βούλησιν πτωχεία·
 ὁ δὲ σπουδάζων ἐκφυγεῖν ἀπὸ καρδίας ταύτης
 φεύγει συντάττεσθαι πιστοῖς, φησὶν ὁ χρυσορρημιὸν
 καὶ πόρρω τῶν μακαρισμῶν καθίσταται τοῦ κτίσται·
 ἐνθ' ὅν καὶ τὸν ταλανισμὸν ὥς ἄθλιος κληροῦται
 ὥς αἷμα χοῦς τε καὶ πηλὸς καὶ δοῦλος τῶν προσκαίρων,
 πλουσίοις γὰρ οὐαί φησί, καὶ τοῖς ἐμπεπληρομένοις
 ὅπερ καὶ γὰρ τις ἡττηται τῶν κάτω κατὰ γνώμην,
 ἐκείνῳ καὶ δεδούλωται· κατὰ τὸν Παῦλον φάναι,
 ἐκείνῳ καὶ τῶν ὑπὲρ νοῦν ἀλλάσσεται καὶ θείων
 πράγματα χρήματα φησί, καὶ κτήματα σὺν ὕλαις
 ἁμαρτιῶν παιθήματα, πόνοι καὶ τρικυμία,
 ἢ τούτων δ' ἀποστέρησις, ὥς δήποτε καὶ ῥήρις
 βεβραία λύτρωσις παθῶν καὶ λύσις τῶν πταισμάτων

Βαθμὶς ια'.

ΠΕΡΙ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΤΙ ΤΟ ΜΙΣΟΣ ΤΟΥΤΩΝ

Πᾶς φιλοπράγμων ἄδικος, καὶ ἢ θέλη καὶ ἢ μὴ θέλη
 πᾶς ἄδικος παρὰ νόμον, καὶ πόρρω βασιλείας
 τοῦ παρακλήτου τοῦ σεπιὸν ὄργανον ἀνακράζει

γεννήτωρ πάντων τῶν κακῶν, καὶ τῶν παθῶν ἀπάντων
ἀκρόπολις καὶ κολοφῶν ὁ διαρρέων πλοῦτος
οὐκ ἔστι χεῖρον ἕτερον, οὐ πέφυκεν οὐκ ἔστι
τῆς μοχθηρᾶς καὶ βδελυρᾶς φεῦ φιλοχρηματίας
ἢ ζήτησις ἢ δίωξις ἢ σχέσις τῶν χρημάτων,
λατρεία καὶ προσκύνησις καὶ φίλησις εἰδώλων.
ὥσπερ τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ, Παῦλος φησὶν ὁ θεῖος
ὅπου τὰ χρήματα φηοῖν ἡμῶν ἐθησαυρίσθῃ
ἐκεῖ καὶ πᾶσα συνεχῶς ἢ τῆς καρδίας τάσις·
οἷα τηλὸς πρὸς τὴν πηλόν, καὶ χοῦς πρὸς χοῦν δεθεῖσα
παναπιστία πρὸς θεόν, διαβολὴ προνοίας,
μυκτηρισμὸς ἀθέτησις σεπτῶν Εὐαγγελίων
πάσης γραφῆς παράδοσις τῆς παλαιᾶς καὶ νέας
λιμοῦ προφήτης φορτικός, προήγορος πενίας
αἰχμαλωσίας πλουτισμός, ἐμμέριμος κακία
πάντων δεινῶν ὑποδόλεψ, προμηνυτὴς κινδύνων
ἀπόθετος λογίστρια, προμάντευσις τοῦ γήρως
ἀρρωστημάτων πρόφασις, μήτηρ τῆς ἀδικίας
τῆς ἀγρυπνίας φιλεργός, κώλυμα φιλαργίας
ὑλῆς παίδων ἐπαγωγὸς ἢ φιλοχρηματία.
Βρωμάτων πανευτέλεια, καὶ τῆς γαστροδὸς πενία·
κατ' ἄλλο μὲν, κατ' ἄλλο δὲ πληθυντικὴ τυγχάνει
τῶν παγκρατίστων ἡδονῶν, ὧν θάνατος γεννᾶται·
ἵνα δέ φαίην συνελὼν κακῶν ἀπάντων ῥίζαν,

ἄν ἐρευνήσῃς ἀκριδέως, ταύτην τὴν κρίσιν εὖρηξ·
 ἢ φιλοχρήματος φησὶ καὶ ὀυπαρὰ καρδία.
 οὐκ ἀδελφότητι φίλει, γνησίους οὐκ αἰδεῖται,
 οὐ τρέμει κράτος θεϊκόν, ἀνθρώπους οὐ πισθεῖται
 οὐ τοὺς παθόντας συντριβὴν, οὐ πένητας οὐκ εἴρει,
 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀναιδὼς, τὰ ἐναντία τούτοις.
 φίλει καὶ διαπράττει χρόνον παντὶ καὶ τόπον·
 χρυσὲ κακῶν ἐρευνεῖται, τῶν ἀγαθῶν διώκεται.
 πάντα τολμῶν πάντα ποιῶν ἐπιχειρῶν ἀπάντων
 οἷας ζημίας προξενεῖς τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει,
 ὀπόσης δολέξης αἴτιος κατέστηκας τῷ εἶφι
 πᾶς ὁ φίλῶν καὶ στέργων σε, καὶ σπεύδων σε συλλέγειν,
 δικαιοσύνην στερηθεὶς εἰς τὸν αἶωνα χρόνον
 ἀξίως καθυποδληθεὶς κολάσεσι παιτιοίας
 καὶ χείρους πάντως ὑποστῇ καὶ μείζους τιμορίας
 οὐ γάρ ἐκ θίας φυσικῆς σαρκὸς τυραννησάσης
 τὴν χαλεπὴν καὶ μισητὴν ἔσχε πρὸς σέ φίλιαν
 ἀλλ' ἐκ τῆς ἄγαν μοχθηροῦς καὶ παραλόγου γνώμης
 ἢ κατὰ φύσιν τυραννὶς ἐπάγεται συγγνώμην
 παρὰ θεοῦ τοῦ δλέποντος, τὴν ἐπιούσαν θίαν.
 Βιάζεται τῶν οὐρανῶν φησὶν ἡ βασιλεία,
 συγγνώμη τῷ ἐαύζοντι, καὶ ἄλλη πταίση θία
 ὁ δ' ἐκ τῆς περιπτώτητος πάσχων καὶ δίχα θίας,
 ὁ δέ τὸν πόθον ἐσχισκῶς, καὶ τῶν οὐκ ἀναγκαίων

πῶς οὗτος ὅλως ἐκ θεοῦ συγγνώμης ἐπιτύχη;
 διὸ Χριστὸς ἐντέλλεται κυσί μὴ δοῦναι θεία.
 μὴ γαργαρώδη καὶ λαμπρὰ τοῖς φιλαργύροις χοίροις·
 τοῖς τῶν εἰδώλων λατρευταῖς, καὶ κατακρατουμένοις
 ἐν τῇ χειρὶ τοῦ πονηροῦ, καὶ χαλεποῦ κοσμάρχου
 οὗ δόξα κράτος δύναμις τὰ πλήθη τῶν χρημάτων,
 πόλεις καὶ κώμας σὺν ἀρχαῖς δυνάστας ἡγεμόνας
 θᾶπτον συντρίβει δι' αὐτῶν, συντόμως ἀφανίζει
 μαχῶν πολέμων καὶ σφαγῶν πᾶσαν πληρεῖ τὴν κτίσιν,
 ἀρχῇθεν ἕως καὶ τὰ νῦν, καὶ τῶν τερμάτων μέχρι·
 οὐκ ἔστι χεῖρον ἕτερον τῆς φιλοχρηματίας
 ἀλλ' οὐδὲ σθεναιώτερον ἄλλο πρὸς τὴν κακίαν.
 Χρυσοῦ λαλοῦντος ἀληθῶς πᾶς ἀπρακτεῖτω λόγος
 αὐτοῦ γάρ ἐπακουσέται τὰ σύμπαντα ταχέως
 εὐκόλως πείθων τοὺς βροτούς, εἰ καὶ μὴ λέγειν ἔχει
 ἀσόφους δείκνυσι σοφούς, εὐλάλους τοὺς ἀλάλους,
 νοήμονας τοὺς ἄφρονας, εὐγλώτους τοὺς ἀγλώττους
 καὶ γάρ θηρᾷ τοὺς γηγενεῖς ὥς τὰ πιηνὰ παγίδες
 καὶ φρεῦγε τοῦτον ὀλιγῶς καὶ ζῆς εἰς τοὺς αἰῶνας
 τὸ δ' ἐναντίον πρόδηλον πάντως καὶ σοί καὶ πᾶσι·

Βαθμὶς ιβ'.

ΕΝ ΤΙΣΙΝ ΥΠΟΤΑΣΣΕΣΘΑΙ ΠΡΟΣΗΚΕΙ ΤΩ ΠΟΙΜΕΝΙ

Βλέπε μετὰ τὴν θείαν σου φυγὴν τὴν ἐκ τοῦ κόσμου
 καὶ τὴν καλλίστην καὶ τερπνὴν καὶ πᾶμπλουτον πτωχείαν

κατὰ ξαθμόν καὶ τοῦτον μου τὸν λόγον τερματισθῆναι
 θαυμάς γάρ οὗτος κάλλιστος, καὶ κράτιστος καὶ ξένος
 καὶ μέγιστος ὥς πρὸς ζωὴν ἡμῶν ἀνασιτάζων
 καὶ γάρ ὥς ἐπὶ κλίμακος καταβαθμόν μολοῦμεν,
 καὶ ῥιθάνομεν εἰς κορυφὴν· ἐννόει τί σοι λέγω·
 τὸν δὲ ξαθμόν καὶ θαυμασὸν εἴτις πατήσῃ τοῦτον
 καὶ πῆξῃ πόδα κραταιῶς καὶ στερεῶς ἐρείσῃ
 οὐ δυσχέρως ἀνέρχεται τῆς κλίμακος εἰς τέλος·
 ὅπερ καθέστηκεν καινόν καὶ φοβερόν καὶ ξένον·
 τίς δ' ἔστιν οὗτος ὁ ξαθμός ὁ πρὸς ζωὴν ἀνάγων;
 τὸ χρῆμα τῆς ὑπακοῆς, ὑποταγῆς ὁ πλούτος·
 τὸ θεῖον ὄντως ἑπαύλον, ἡ Νόων πολιτεία
 ἣς ἀνευθεν οὐδοποσοῦν πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν ἄνω
 εὐθυδρομιῆσαι δυνηθῆς, καὶν πάμπολλα πυκτεύῃς,
 οὐδέ γάρ τὴν διαγωγὴν μαθήσῃ τῶν Ἀγγέλων,
 δίχα ποιμένος ἀληθοῦς, πανσόφου διδασκάλου,
 λοιπὸν ἀπὸ τῆς σήμερον ἔτι παρὸν τῷ εἴρ
 ἐπιμελῶς ἀνελλειπὸς ψηλάφῃ καιερότα,
 τοὺς σχόντας πεῖραν ἀκριβοῦς τῆς θείας πολιτείας,
 καὶ τὸ συμφέρον ταῖς ψυχαῖς φιλοῦντας τῶν πλησίων
 καὶ σπεύδοντας ὑπὲρ αὐτῶν ὑπὲρ ποιμένας πάντας
 καὶ διδασκάλους ἀγαθοῦς, τοὺς ὄντας οὐ δοκοῦντας.
 Βεβαίως τοῦτο ζήτησον, καὶ μὴ καταφρονήσῃς
 ἐν πάσῃ τέχνῃ καὶ σπουδῇ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν

ὥς ἂν εὐρήσης ὁδηγόν, καὶ τῶν τεχνῶν τῆς τέχνης,
 τεχνίτην ἀκριβέστατον, σεπτότατον ἐν πᾶσι,
 κομῶντα θείαις ἀρεταῖς ὄντας οὐ κατὰ δόξαν,
 ἐκ τῶν οἰκείων ἔχοντα τὴν μαρτυρίαν ἔργων
 γινώσιν συλλέξαντα πολλήν ἐξ ἔργων ἐκ τῆς πείρας,
 ἡσύχιον ἀπράγμονα, θεῷ προσομιλοῦντα·

Θεοφιλῇ φιλόπτοχον, ἀπλούστατον πρὸς πάντας·
 χρηστὸν καλὸν εὐθύτατον ἀγάπης πεπλησμένον·
 ἀθυμον ἀμνησίκακον χωρὶς ὀργῆς καὶ δόλου·
 ἄτεχνον ἀκολάκευτον, καὶ δίχα πονηρίας
 ἀνυποκρίτως ἐγκρατῇ κενοδοξίας ἄνευ·

ἄσχετον ἀφιλόργυρον ἀκρήμονα παράπαν·
 φιλόστοργον, φιλότεκνον, φύλακα μυστηρίων·
 μόνα ζητοῦντα τοῦ θεοῦ καὶ μόνα μεριμνῶντα,
 καὶ τῶν ψυχῶν φροντίζοντα πασῶν τῶν μετὰ τούτου,
 καὶ τὴν ὁδὸν ἐν πράξεσι καὶ ῥήμασι δεικνύντα,
 ἔντε ψαλμοῖς καὶ προσευχαῖς ἔντε νηστείαις νόμοις
 ἔντε τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν, καὶ περὶ τῶν βρωμάτων·
 ἀπλῶς εἰπεῖν εἰς ἅπαντα προκείμενον κανόνα·
 τῆς ἀσθενείας δηλαδή χωρὶς τῆς ἐκ τοῦ γήρως.
 Ταῦτα ποιμένος ἀληθοῦς, γνησίου διδασκάλου
 τὰ δ' ἐναντία πρόδηλα, τοῖς νουνεχῶς ὁρῶσι.
 Βλέπε γοῦν βλέπε φίλτατε, καθὼς φησὶν ὁ κτίστης
 ἐκ τῶν ἀμφίων ἐξ ἡθῶν, καὶ τῶν ἐκτὸς συμβόλων·

καὶ τῶν ῥημάτων τῆς πειθαρῆς τῆς νέας φιλοσοφίας·
 μὴ πλανηθῆς καὶ θηρησῇς ὅπως πτηνὸν παγίου·
 πολλή γάρ ἐστι σήμερον ἡ πλάνη τῶν ποιμένων,
 τῆς εὐσεβείας μόνηρσιν, μόνον περικαταμένον·
 τὴν θέγε οὐνομιν αὐτῆς· παρὰπαν ἰσοσημένον
 φιλοσφροδύντων τὸ δοκεῖν, θεομαχούντων ἄντως·
 οἳ καὶ διδάσκοντες ἃ δεῖ, ποιοῦσιν ἃ μὴ δεόν·
 τὰ τέλεια διδάσκουσι, τὰ ἔσχατα ποιοῦσιν·
 ἐν γλώττῃ τὴν ἀπάθειαν ἔχοντες καὶ τὸ λέγειν
 τὴν δ' ἀνομίαν ἔσσωθεν κρύπτοντες ἐν καρδίᾳ·
 πρὸς τοὺς καλῶς ῥηθῆσεται, καὶ λίαν ἀρρητοσίως,
 τοὺς ἑένους περιφέροντες αἰσχύνεσθαι χιτῶνας·
 ἀμφίρσιν αἰδέσθητε· τὴν ὄντως ἀλλοτρίαν·
 ἔδει γάρ προκαθαίρεσθαι, καὶ μετ' αὐτὸ καθαίρειν
 καὶ φῶς γενέσθαι πρότερον, εἴτα φωτίζειν ἄλλους
 ἁγιασθῆναι πρότερον, εἴθ' οὕτως ἁγιάζειν·
 οἰκειωθῆναι τῷ θεῷ, προσοικειοῦν ἑτέρους·
 καὶ πρακτικῶς χειραγωγεῖν, καὶ παραινεῖν τὸ δεόν,
 οὕτω γάρ ἂν μακαρισμῶν ἡξίωvται τῶν θείων
 ὁ γάρ διδάσκων καὶ ποιῶν μακαριστὸς ἐρρέθη·
 Λοιπὸν νίε παμφίλτατε, σύνες τὸ πῶς ἀκούεις
 καὶ κατασκόπησον καλῶς περὶ καλοῦ ποιμένος.
 Βραβεύσαντός σοι τοῦ θεοῦ, καὶ τύχης διδασκάλου
 οἷον προεῖπον ἄνωθεν μετὰ δοκιμασίας·

πλὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν καιρὸν ζήτει καὶ τὸν ποιμένα·
 ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ πρόβατα τέλος ἐστὶ τῶν χρόνων·
 ἕκδος πρὸς τοῦτον σεαυτὸν ψυχὴν ὁμοῦ καὶ σῶμα
 ἅπαν τὸ θέλημα τὸ σόν, εἰς τέλος ἀποπύσας·
 οὐκ ἔχων ὅλως βούλημα, μὴ βιάδισμα, μὴ λόγον,
 μηδ' ὅλως τί τῶν κατὰ σέ χωρὶς τοῦ διδασκάλου·
 τὸ νεῦμα δέ καὶ τὸν σκοπὸν πάντα πρὸς τοῦτον τείνων,
 καθάπερ γῇ τοῖς γεωργοῖς, ὥς ὕλαις τοῖς τεχνίταις,
 καὶ σφυροκόποις σίδηρον ἐν ἅπασιν ὑπείκων
 οὐκοῦν καρτέρησον· τὸ δ' οὐ, μακρὰν ἀποτινάξας,
 μόνον μοι κάτεχε τὸ ναὶ τοῖς ἔργοις ἐπιδύκων,
 συντονωτάτως ἐκ ψυχῆς ἐκ μέσης τῆς καρδιας·
 τὸ γάρ αὐτὸν ἀρνήσασθαι, τοῦτο τὸ τέλος ἔχει,
 ἐν τῷ μηδόλως ἴδιον θέλημα περιφέρειν·
 ὁμοίως καὶ τὸ διασιῶν ἐστὶν ἢ βασιλεία,
 ὥς ὁ τῶν πάντων ποιητῆς προείρηκε Δεσπότης,
 τὴν βίαν τοῦ θελήματος, προσφόρως σοι σημαίνει,
 πάντα δ' ἡμᾶς ἀφήκαμεν Πέτρος εἰπὼν ὁ θεῖος
 τὸ θέλημα δεδήλωκεν, οὐκ ἄλλο τι τῶν ἔξω·
 καθὼ καὶ τὸν διδάσκαλον μιμεῖται καὶ Δεσπότην
 ὅς οὔ τὸ θέλημα τοῦμόν ἐλθὼν ποιῆσαι λέγει
 τὸ τοῦ θεοῦ δέ καὶ Πατρὸς ἡμῶν δεικνὺς τὴν τρίβον·

Βαθμὶς γ'. ΤΙΣ ΔΥΝΑΜΙΣ ΥΠΑΚΟΥΗΣ

Βέβαιον δὲ τῷ μαθητῇ ποιῶν ὡς δεῖ προβάλλειν,
καὶ τούτῳ κατακολουθεῖν, εἶπε, καθάπερ ὅλκπερ
ὁ κατ' ἀλήθειαν υἱὸς ποιοῦντα τὸν πατέρα,
οὕτως αὐτὸς ἐργάζεται, καὶ τούτῳ προσεκτείνων·
θεότευκτον θεόσδοτον θεόθεν κατασταῖνον·
τὸ χρεῖμα τῆς ὑπακοῆς, ὑποταγῆς το δοῦλον·
ἦν ἄν φιλήσης ὀλικῶς, ὥς ἄνωθεν ἐρρέθη,
ἀγγέλοις ἐξομοιωθῆς, τῷ μηδαμοῦ μηδόλωρ,
ἄνευ θεοῦ τι καὶ νοεῖν, καὶ φθέγγεσθαι, καὶ πράττειν·
καὶ τὸν πρωτόπλαστον Ἀδάμ, πρὸ τοῦ πεσεῖν ὡς
[εἶχεν,

ἐξεικονίσας ἀκριβῶς. ὥσπερ θεὸς ὁφθίση
τῶν ἐπὶ γῆς καὶ τῶν περὶ τῶν ὥσπερ ἐκεῖνος τότε·
ταύτην διεῖπε κραταιῶς τὴν ὁρωμένην κτίσιν
οἷα θεὸς τῶν ἐπὶ γῆς αὐχῶν τὴν ἐξουσίαν
θεούμενος ἐκ τῆς καλῆς ὑπακοῆς καὶ θείας·
ἣν παραβὰς ἀπώλεσε, καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν
δοῦλος τῶν δούλων γεγονὼς λήξας εἰς γῆς περμέναι,
ὃν ἀνακτιᾶται σαρκωθεὶς ὁ δεύτερος καὶ πρῶτος·
Θεῷ Πατρὶ γενόμενος ὑπήκοος ἐν πᾶσι,
καὶ τοῖς γονεῦσι σαρκικῶς ὑποταγεὶς ὡς ἔδει·
τοὺς πεπτοκότας ἀνιστῶν καὶ τὴν ὁδὸν δεικνύων

τῆς ὄντως ἀναστάσεως καὶ τῆς αἰζωΐας
 ὃν εἰκονίσαις ὥς υἱὸς ἀγγελικῶς βιώσας
 καὶ τέλος εἰς ἀπέραντον αὐτῷ συμδασιλεύσεις.
 Βασίλειον οὐράνιον ἀφθαρτον κράτος ἔχων
 ὑπακοῆς ἢ τήρησις, πλήρης ἀθανασίας
 ταῖς φυσικαῖς γὰρ ἀρεταῖς ἐφεύρης ἐπομένην,
 ἀθανασίαν καὶ ζωὴν λαμπρότητα καὶ δόξαν·
 ἢ γὰρ θεόθεν ἐντολή, καὶ πρὸ τοῦ νόμου νόμος·
 ὑπακοὴν ἐνέφαινέν, ὑποταγὴν ἐδήλου·
 ἦν ὁ φυλάσσω ἀληθῶς, οὐ γεύσεται θανάτου·
 εἰ γὰρ παράδοσις αὐτῆς τὸν θάνατον εἰσάγει·
 ἢ ταύτης πάλιν τήρησις αὐτὸν ἐξαφανίζει·
 ταύτης φησὶν ἢ προσοχὴ πρόξενος ἀφθαρσίας·
 καὶ τῆς ἀλήκτου καὶ σεπιῆς ζωῆς ἐστὶν αἰτία·
 θεωσεως ἐνώσεως τῆς πρὸς αὐτὸν τὸν κτίστην
 καὶ τοῦ συνεῖναι τάγμασιν ἀγγέλων ὥς συνδούλοις
 καὶ συμπολίταις ἀληθῶς συμβίοις ὁμοτρόποις
 ἀλλ' οὔτε ῥῆμα πονηρόν, ὥς γέγραπται νοήσεις,
 εἰ ταύτη μόνον ἐνωθῆς ἀρρήκτῳ συναφείᾳ·
 αἰφωτός τις οὐρανὸς ἐστὶ τῷ κεκτημένῳ,
 ἄκακος ἀπανούργευτος καὶ δίχα πονηρίας
 ἄκριτος ἀνυπόκριτος πανευπειθὴς ἐν πᾶσι
 γεννῶσά τε καὶ τίκτουσα, τῷ ταύτην κεκτημένῳ
 διάκρισιν διόρθωσιν προόρασιν ὀξεῖαν

καὶ ἡρωισμὸν, καὶ σοφισμὸν, καὶ νύσιν τῶν ἀρετήτων,
καὶ μυστηρίων δήλωσιν τῶν ἀποκρυφισμένων·
τὸ δ' ἐναντίον πρόδηλον, καὶ τίς τοῦ λέγειν χρεία;

Βαθμὶς ιδ'. ΤΙΣ Ἡ ΠΛΑΝΗ ΤΗΣ ΥΠΑΚΟΥΗΣ;

Βλέβει σαφώς ὡς νουνεχὴς, καὶ σκόπει τὸν δαιμόνων
τὰς τέχνας, καὶ τὰς μηχανάς, τὰς συμπλοκάς τοὺς
[δόλους,

καὶ πρόσχες νουθετούμενος παρὰ τοῦ διδασκάλου·
μὴ σὲ πλανήσωσι θούλαι δειναὶ καὶ λαοπλάνοι·
ἔθνος γάρ τοῦτο τοῖς κακοῖς, καὶ τὸν καιρὸν ἐκείνον
τὸν νοῦν σου πρὸς τὸ πρακτικὸν ἐνάγειν τοῦ παιρός σου
ἵνα κριτὴν καὶ δικαστὴν αὐτοῦ ποιήσωσί σε·
ἐπωφελοῦς ξενώσαντες καὶ θείας νουθεσίας·
γνώθι καὶ πάλιν ἕτερον τῶν δολερῶν δαιμόνων·
τυφλοῦσι νοῦν τοῦ μαθητοῦ, μὴ συνορᾶν ἔδωντες
τοὺς κόπους καὶ τὰ σκόμματα τὰ πρόην τοῦ ποιμένου
πρὸς μόνα δέ τὰ σήμερον ἡκριβωμένως βλέπειν·
ἴσθαι καὶ τρίτην μηχανὴν τὴν πλήρη κακουργίας
πολλοῖς κομῶντα τοῖς καλοῖς ἐξ ἀρετῶν ποικίλων
καὶ φαινομένων καὶ κρυπτῶν οὐδόλως καθορῶσιν,
εἰ δέ τι καὶ βραχύτατόν τῶν οὐ καλῶν φανεῖται,
ὀρῶσιν ἐξετάζουσι καὶ κρίνοντες γελῶσιν·

ὅπερ τῇ πράξει τῇ τοῦ Χάμι παράπαν ὁμοιοῦται,
καὶ μαθηταῖς ἀπώλειαν προὔξενησε μεγίστην,
ἀκουσον ἄλλην μέθοδον, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις
προφάσεις ἐφευρίσκουσι, καὶ συμβουλὰς καὶ τρόπους
ὥς ἂν καὶ ὑποτακτικοί, παρὰ τῶν διδασκάλων
σταλῶσιν ὅπη βούλονται, τοῦτο παρομοιοῦται
τὸ μάχαιραν καθ' ἑαυτῶν αἰτεῖσθαι καὶ λαμβάνειν
Βλέπε καὶ τοῦτο τὸ δεινόν, φιλοδοξίας πλήρες
τινῶν παρόντων κοσμικῶν, καὶ μᾶλλον τῶν ἐνδύξων,
μετὰ μεγίστης προσοχῆς, μετὰ σπουδῆς καὶ πόθου
οἱ μαθηταὶ τὰς τοῦ πατρὸς κελεύσεις ἐκπληροῦσιν·
ἑτέραν πλάνην σκόπησον, οἱ παῖδες συμπαρόντος
τοῦ διδασκάλου καὶ πατρὸς, ἐν πᾶσιν εὐλαβοῦνται,
καὶ πρόθυμοι τυγχάνουσιν αὐτοῦ· δέ μὴ παρόντος
πᾶν ἐναντίον πράττουσιν, ὀκνοῦντες ῥαθυμοῦντες
ὅπερ ἀνάπαλιν αὐτοὺς ἐργάζεσθαι προσῆκε·
καὶ τοῦτο τὸ μηχανήμα μηδόλως σέ λαθέτω·
σοφίζουσι καὶ συνετοὺς καὶ γνωστικούς ποιοῦσι
τοὺς φοιτητὰς οἱ δαίμονες, ἵνα νικῶσι λόγοις
τοὺς βούλομένους διορθοῦν αὐτοὺς καὶ συνετίζειν,
ἀκουσὸν ἄλλον δεξιὸν δόλον καὶ πρόσχες λίαν
ἐξάπτουσιν οἱ δαίμονες τῶν μαθητῶν καρδίας
εἰς ἀκροτάτην ἀσκησιν, εἰς πόθον ἡσυχίας·
καὶ βλέπε πλάνην δεξιάν, τῆς πρώτης παρομοίαν

ἐπ' ἀρεταῖς εὐδοκιμεῖν αὐτοὺς παραχωροῦσιν,
 ἐν ἐργοχείροις πρακτικοῖς, ἐν πάσαις ἄλλαις τέχναις
 κόσμον αὐτοῖς παρέχοντες, καὶ δῆθεν ὥς τελείους
 ἐκ τῶν ποιμένων τῶν καλῶν ταχέως ἐξωθοῦσι·
 ρίπτοντες, ὥς ἐξ οὐρανῶν ὑπακοῆς τῶν ὄρων
 καὶ συμπατήσαντες αὐτοὺς κατὰγουσιν εἰς ἄδην
 καὶ τέλος ἀπολλύουσι θανάτῳ παραδόντες.

Βαθμὶς ιε'. ΤΙΣ ΩΦΕΛΕΙΑ ΠΑΤΡΟΣ

Βαβαὶ τῆς πλάνης τῆς δεινῆς τοῦ παλαιοῦ τεχνίτου
 ἐν ᾧν ἐκεῖνος πέπονθε, πάντας παθεῖν σπουδάζει·
 πρόσχες καὶ τούτῳ τῷ ῥητῷ καὶ φύλαξον ὥς νόμον
 κατὰ πατρός σου μηδαμῶς ἄκροις ὧσιν εἰσδέξῃ,
 λοῖδορον λόγον ἄτιμον κατηγορίαν ὕβριν
 καὶ θάνατον ἀθάνατον οὐδόλως ἀποθάνης·
 μηδ' ἐννοήσης κατ' αὐτοῦ μηδόλως διασκέψῃ
 τῶν οὐ πρεπόντων κακῶν ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ σου·
 κἄν πᾶσα κτίσις λοιδορῇ, κἄν κατασύρῃ τοῦτον,
 κἄν τοῖς ἰδίοις ὀφθαλμοῖς, σὺ βλέπῃς αἰσχροσυροῦντα,
 μή σοι μελέτα μηδαμῶς, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τότε
 ἐπίτεινον τὴν πίστην σου, καὶ τὴν πληροφορίαν,
 καὶ πείσθητί μοι λέγοντι, διπλοῦς στεφάνους ἔξεις·
 ὅταν γάρ ἴδῃς ἅγιον θαυματουργὸν πατέρα

πάθεισι περιπίπτοντα, μὴ θαυμασιῆς τὴν θέαν·
 τὰ θαύματα τῆς χάριτος, τῆς φύσεως τὰ πάθη·
 πάθη ποικίλα λογισμοὺς παραχωρεῖ καὶ πτώσεις·
 ἀνδράσι τοῖς τοῦ πνεύματος, θεὸς σοφῇ προνοίᾳ
 ὥς καθορῶντες ἑαυτοὺς πάθεισι δεδεμένους·
 τοῖς πταίουσι συγγνώμονες ὑπάρχουσιν ἐν πᾶσι
 καὶ σύμμετρον τὸν ἔλεγχον, σὺν τοῖς ἐπιτιμίαις
 καὶ συμπαιθεῖ προσφέροντες τῇ μνήμῃ τῶν ἰδίων
 αἰσθήσει πείρα δοκιμῇ τοῦτο μεμαθηκότες
 ἀπείραστος ἀνὴρ φησιν ἀδόκιμος ἐν πᾶσι.
 Βλέπων κατέχων, ὥς ἀκμὴν ξυροῦ τὰ τῶν ἀνθρώπων
 ὁ δὲ πάθων μεμάθηκεν, εἴτα μαθὼν διδάσκει
 ἐνὸς ἑκάστου τῶν παθῶν τοὺς τρόπους καὶ τοὺς
 [τρόπους
 πόθεν πηνίκα μέχρι ποῦ, καὶ τίς ἢ τούτων λύσις·
 μὴ θέλε τὸν πατέρα σου σοφῆν ἐν λόγοις εἶναι
 οὐδέ γάρ μόνον οἱ σοφοί, καὶ συνετοί τῷ λόγῳ
 καὶ γνωστικοὶ καὶ νουνεχεῖς, θεὸν ἐξίλεοῦνται,
 ὥς βλέπεις ὥς ἐγνώρισας ὥς οἶδες ὥς ἀνέγνως
 μόνον ἐκεῖνο ζήτησον, ἵνα καὶ μέχρι τέλους
 ὑποταγῇς πανολικῶς ἐκ μέσης τῆς καρδίας
 καὶ τοῖς ἰδιωτεύουσι κἄν ἢ, σεσοφισμένος
 τὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ θεοῦ καὶ λήψη τοὺς στεφάνους·
 ὑπὸ χειρὸς δεσποτικῆς ἐνδόξως φιλοτίμως·

ὥς μιμητὴς ὥς φρονητὴς ὥς χάριτι τεκνίον
οὐδέν σοι γάρ τὸ σύνολον, οὐδ' ὅλως λυμανεῖται,
πρὸς ὅρους τῆς ὑποταγῆς καὶ μετριοφροσύνης
ἢ κατὰ τὸν προφορικὸν ἰδιωτεία λόγον,
τοῦ σοῦ ποιμένος καὶ πατρός, ἀλλὰ καὶ τοῦναντίον·
μεῖζον καὶ κρείττον τὸν μισθὸν θεόθεν προξενεῖ σοι,
καὶ μιμητὴν σε δείκνυσι, τοῦ σαρκωθέντος λόγου,
καὶ παντοκράτορος θεοῦ καὶ κτίστον τῶν ἀπάντων
τοῦ κενωθέντος διὰ σέ, καὶ κατὰ σέ φανέντος,
καὶ τῇ μητρὶ καὶ τῷ πατρὶ τῷ τέκτονι τὴν τέχνην
ὑποταγέντι υἱικῶς, ἵνα καὶ σέ διδάξῃ.

Βεβαίως τῆς ὑπακοῆς, τὸ μέγεθος κατέχειν
τοῦτο δέ μᾶλλον σκόπησον, ὥς ὅπισθεν ἐρρέθη·
διὰ τὸ λίαν πονηρὰν τὴν γενεὰν γενέσθαι,
καὶ πλήρη δολιότητος σὺν ἀνθρωπαρεσκείᾳ,
κακίας ὑπουλότητος, καὶ πιθανολογίας,
μὴ παραδέξῃ σοφιστὴν λύκον ἀντὶ ποιμένος·
ἐξέτασον ἐρεύνησον ἴδε τὰ τῶν πατέρων,
τήρει τὰς τούτων συγγραφάς, τὰς πρακτικὰς δέ πλέον·
ὥς ἂν ἀντιπαρατεθῇς αὐτὰς τῷ διδασκάλῳ
καὶ διδαχάς καὶ δόγματα, καὶ βλέπεις ἐν ἐσόπτρῳ,
ὅποῖος οὗτος κατὰ νοῦν, πληλίκον κατὰ πράξιν,
ὅπου τὰ τούτου συνορδὰ τοῖς τῶν σεπτῶν πατέρων·
ἃ δεῖ κατέχειν ἀσφαλῶς, οἷς χρηὶ καλῶς προσέχειν.

ὅσα δέ ἰόθα καὶ σαθρά, καὶ κίβδηλα καὶ ξένα
 ἀποπεμπέσθω πόρρω που, μακρὰν ἀπορριπτέσθω,
 μὴ πλανηθῆς ὥς δεξιοῖς, ὥς ἄνωθεν προεῖπον·
 τὰ νῦν γὰρ ἐπλεόνασεν ἡ χύσις τῆς ἀγάπης (1)
 πάντες τῶνδ' διδάσκουσι χάριν γαστροῦ καὶ δόξης·
 ἀλλ' οὖν ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν πάντας γνωρίσης
 [τέκνον·

καθὼς φησιν ὁ Κύριος ἐν λόγοις εὐαγγέλοις,
 πᾶς γάρ ὁ λέγων καὶ ποιῶν παρὰ τὰ διδαχθέντα
 καὶ κυρωθέντα διδαχαῖς τῶν εὐκλεῶν πατέρων
 καὶ ὅστις ἢ καθὼς φησὶν Ἰγνάτιος ὁ μέγας
 λύκος ἐστί, φθορεὺς ἐστί, καὶ φεῦγε τούτου πόρρω

Βαθμὶς ἰστ'. ΚΑΙ ΤΙΣ Ο ΠΟΘΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ

Βλέπε καὶ τοῦτο καὶ καλῶς παραφυλάττειν σπεῦδε·
 ἂν εὖρης ἄνδρα μοναστήν, τεχνίτην ὥς ἐρρέθη
 καὶ ἄλλως οὐχ ἰέρωται, μὴ παραδράμῃς τοῦτον,
 ὥς οὐκ ἀξίαν ἔχοντα, τὴν τῆς ἱερωσύνης·
 ἢ τάχα καὶ πνευματικὴν οὐ φέροντα σφραγίδα·
 τί γὰρ ἀνύσει χρήσιμον κεχειροτονημένος
 ἄνευ τῆς κατ' ἀκρίβειαν ἐν πᾶσιν ἐπιστήμης;
 οὐδεὶς τὸν γινῶσιν ἔχοντα τεχνίτην παραδράμῃ,

(1) ὀρθότερον ἀπάτης

καὶ ζωογόνον ἱατρόν, καὶ οὐ πλουτὴ σφραγίδα,
 καὶ δράμη πρὸς τὸν ἄτεχνον ὥς καιεσθ' ῥαγισμένον,
 πῶς γάρ οὐκ ἐπιστάμενος ἀρίστως ἱατρεύσει;
 ἀκούσει πάντως ἱατρέ, τὸ δ' ἐφ' ἑξῆς γινώσκεις·
 πῶς δήσει τὰ δεόμενα δεθῆναι κατὰ λόγον;
 πῶς λύσει τὰ τῆς λύσεως ἄξια πεφυκότα;
 πῶς ὁδηγήσει πρὸς τὸ φῶς αὐτὸς ἐσκοιτισμένος;
 πάντως ἀκούσεται τυφλὸς τυφλὸν ἂν ὁδηγήσῃ·
 πῶς δέ καθάρῃ χαλεπῶν τραυμάτων πεπλησμένος;
 ἀκούσει πάντως ἔκβαλε σὺ τὴν δοκὸν σου πρῶτος·
 οὐχ ἡ σφραγίς, ὦ φίλτατε, δίχα τῆς τέχνης σόζει·
 πλὴν σὺν τῇ τέχνῃ κάλλιστον ἔχειν καὶ τὴν σφραγίδα·
 πνευματικὸς φησὶν ἐστὶν ὁ κατὰ πνεῦμα ζήσας·
 τέσσαρας εἶδον ἀληθῶς πνευματικοὺς τοιούτους
 περινοστήσας ἅπασαν ἀνατολήν καὶ δύσιν
 εἰς τούτων ἱεράτευε, τῶν δ' ἀνιέρων ἄλλοι.
 Βεβαίαν πίστιν ἀληθῶς, εἴνοιαν ὀξύτατην
 ἔχειν σε θέον ἐκ ψυχῆς, καὶ μέσης τῆς καρδίας
 αἰεὶ πρὸς τὸν πατέρα σου, καὶ τὸν διδάσκαλόν σου·
 υἱὸς ἐγκαλλωπίζεται τῇ πρὸς πατέρα σχέσει
 οὐ τοῖς ἐκ ῥάβδου παταγμοῖς οἷς μαστιγοῦται δοῦλος
 ἀγάπη φόβον ἐξωθεῖ, καὶ τὴν αἰδῶ διώκει,
 οὐδόλως γάρ ἐπίσταται τῶν ἀμφοτέρων πείραν·
 ἐκεῖθεν γάρ τὴν ἐκκλυσιν τοῦ θειοτέρου πόθου.

καὶ τῆς ἐλπίδος ἔχομεν, ἐκ τῆς θερμῆς ἀγάπης,
 τῆς ἀνοθεύτου πίστεως καὶ τῆς πληροφορίας·
 ἥτις ψυχῆς πᾶσαν αἰδῶ καὶ φόβον ἀφανίζει,
 καὶ θάρρος ὑπεράπειρον ἀσύλητον βεδναίως·
 παντὶ τῷ δόμῳ τῆς ψυχῆς, ἐντίθησιν εἰς τέλος·
 παγίως οὖν ἀγάπησον, φίλησον ἀκορέστως
 ἀγάπην ὅλην θεϊκὴν, καὶ θεουργὸν καὶ ξένην
 εἴτις οὐ λύσιν πώποτε, καὶ ῥῆξιν ὅλως οἶδε·
 ἄρρηκτον ἀναλλοίωτον, στερεὰν ἀρραγεστάτην
 τὴν μόνην μένειν μέλλουσας, εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον·
 μόνη γάρ μένει μόνιμος ἀγάπη μόνη τέκνον,
 τὰ δ' ἄλλα πάντα φθείρεται, παρέρχεται ταχέως
 αἰεὶ δέ λέγε πρὸς αὐτὸν τὸν ὄντως σου πατέρα
 ὡς ἀληθῶς ἀπὸ ψυχῆς, ἀπὸ καρδίας μέσης
 κἄν ἀποκτεῖναι βουληθῇς, κἄν δοῦναι με θελήσης
 ὕμῳ ἀγρίοις πρὸς βορρᾶν, κἄν ἐν γέννη πέμψης.

Ἀρχὴ τοῦ Γ'. στοιχείου

Γενναίως φέρω σὺν θεῷ τὰ πάντα τοῦ μοι πάντα
 οὐδολωσοῦν ἀφίσταμαι, τοῦ τοῦ καλοῦ ποιμένος,
 παράπαν οὐ χωρίζομαι καὶ ζῶν καὶ μετὰ τέλος·
 ἐπ' ὁμίον φέρω τὸν σταυρὸν εἰς χεῖρας ἔχων αἷμα,
 καὶ σὺ τὰ πάντα τίθημι, ψυχὴν ὁμοῦ καὶ σῶμα,
 οὐκ ἔχω ὅλως ἴδιον φέρων οὐδὲν οἰκέϊον·
 καὶ γάρ κατὰ τὴν ἐκκοπὴν τὴν τοῦ θελήματός σου·
 τὴν πίστιν, τὴν ἀγάπην σου, καὶ τὴν πληροφορίαν,
 ὁ σὺς πατήρ τὸ κρίμα σου, τὸ ἔαρὸς σου βασιτάζει,
 καὶ σὺ τὴν γῆν περιπολεῖς ὅλως κεκαθαυμένος
 κρίσιν ἢ κόλασιν ἐκεῖ πτοούμενος οὐδόλως·
 ἢ τῆς ἐξόδου μέριμναν, ἢ τῆς ἀνόδου θίαν
 ἀλλ' ἐκ τοῦ σκήνους μεταστάς, ὥς ἐκ παστιάδος νύμφῃ
 εἰς οὐρανούς μετὰ χαρᾶς ἀνέλβης θαρσαλέως·
 μετὰ δέ τῆς ἀγάπης σου καὶ τῆς πληροφορίας
 τῆς ἀνοθεύτου πίστεως τῆς ἀσφαλοῦς ἐλπίδος,
 ἀποίκιον ἀνόθευτον ἀπλοῦν καὶ δίχα δόλου·
 καὶ πονηρίας ἄγευστον, προσῆκόν σε διάγει·
 τῇ ταπεινώσει θάλλοντα καὶ τῇ φιλαδελφίᾳ
 ἐν ἀφελότητι ψυχῆς ἐν ἀδιακρισίᾳ
 ὅλως μηδόλως μηδαμιῶς πρὸς πατρικὰς κελεύσεις
 διακριθῆς, κἄν φαίνονται παράπαν ἐναντία·
 μὴ φορτισθῆς ὧν ἡμαρτες, ὧν ἔπαισας τὸ ἔαρὸς
 καὶ τῶν στεφάνων στερηθῆς, τῶν ἀνωθεν ῥηθέντων.

Γνοίης ἐν τέχναις ἱλικαῖς ἢ καὶ ταῖς τῶν γραμματέων,
 ὅπερ ἐπὶ τῆς τέχνης σοί, τῆς τῶν τεχνῶν προτιπὸν·
 ἄλλως γάρ ὁ γραμματικός, ἰδιοτιτύων ἄλλως
 οἶδε τὰ τῆς γραμματικῆς, ὁμοίως καὶ ταῖς ἄλλαις,
 ταῖς φαινομέναις ξύμπασι, καὶ πάντῃ προκτιμέναις,
 καὶ πόσω μᾶλλον τῶν τεχνῶν τῆς τέχνης ὁ τεχνίτης,
 οὐκ ἄντι κρεῖττον ἴσον πολλῶν ἰδιοτιτῶν γινώσκῃ,
 εἰς νοῦν καὶ μόνον τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισημῆς ἔχων,
 τὴν μάθησιν, τὴν πάθησιν, τὴν πλείστην ἐμπειρίαν;
 ἢ πως ὥς οὐκ ἐπίστασαι πρὸς τοῦτον ἀντιρροῦν;
 πᾶς ἀμαθὴς εἰ καὶ δοκεῖ τὴν ἐπισημὴν ἔχειν,
 πόρρω πλανᾶται τοῦ σκοποῦ, μακρὰν τῆς ἀληθείας·
 σὺ δέ καὶ οἶδας ἀκριβῶς, μηδόλως διακρίνης
 ἀλλ' ὥς θανάων τε καὶ ταιρεῖς νεκροῦσθαι τῷ κόσμῳ,
 καὶ μένε τὴν ἀνάστασιν τὴν μέλλουσαν ἐκείνην,
 μηδόλως ζῶν ἠελίματι, καὶ ὁόξῃ καὶ βουλήσει,
 κατὰ τὸ μέρος ὅσον ζῆς, ἀλλὰ θεῶν καὶ μόνων
 καὶ τῆς ζωῆς τῆς μυστικῆς τῆς ἀποκεκρυμμένης,
 σὺν ἅπασι τοῖς ἑαυτοῖς νεκροῦσιν ἐπιεύχῃ,
 καὶ τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν πλουσίως ἀπολαύσεις,
 καὶ τῶν χρηστῶν τῶν ὅπερ νοῦν λαμπρῶς κατατρο-
 φήσεις·
 καὶ σύμπαν εὖρης ἀγαθόν, καὶ σὺν τῷ κτίστῃ τόπον,
 καὶ συνδιάγων εἰς αἰὲς συνευφρανθήσῃ τούτῳ
 καὶ βασιλείαν ἀφθόρτον αἰὲς σὺ βασιλεύσεις·

Βαθμὴ 17

ΤΙ ΤΟ ΘΕΛΕΙΝ ΠΕΦΥΚΕ, ΚΑΙ ΤΙ ΤΟ ΤΟΥΤΟ ΘΝΗΣΚΕΙΝ;

Γινώσκεις δύο γένητα, τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ σώματος
 εἰς δοκιμὴν ὑπακοῆς; τὸν μὲν ἐν τῷ κλιδόνῳ,
 τὸν δ' ἕτερον ἐν ποταμῷ, μονογενῇ καὶ ταῦτα
 καὶ τὸν καλεῖται γένετοντα τὸ ἀκρόν, τὸν πατέρα
 καὶ τὸν ποτίζοντα πατὴρὸς προστάξει διετίαν,
 ξύλον ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ἄλλο, ἄλλου τοῦτο
 καὶ τίς ἰσχύσει καθεξῆς περιλαβεῖν τῷ λόγῳ
 τὰς τῶν παιδῶν ὁμιλίαν ἀνοήτων, θελημάτων
 εἰ μὴ τὸ πᾶν κατεστρεψα θεοῦ ἀποδιώξας,
 οὐκ ἂν ἐξίσχυσα ποῦν τοῦ τοῦ θεοῦ πληροῦσαι
 τὸ θέλημα χαλκῶν τῶν σινοῦστων τιγλῶν
 μέσον ἰσχυμένον θεῶν καὶ μέσον τῶν ἀδελφῶν,
 τὸν ἄνθρωπον οὐ συγκοροῦν ἔλκω, θεῶν πλάσσει
 καὶ τὰς ἀκείνας τοῦ θεοῦ ἀπὸ τοῦτοῦ ἀνατάσσει
 κατὰ δέ τὴν πλάγιοντα, γὰρ τὴν κρίσιν τοῦτο,
 ἀκρίσι θεῶν λάμπει, καὶ τοῦ θεοῦ θέματα
 εἶδ' ἐξίσχυσι καὶ ποῦν γῆν καὶ ἔτι καὶ πατήρα
 εὐρίσκει θεῶν γέφυραν ὑπὸ σπαιρούσῃ
 οὐκ ἔστι δῶρον ἑμὸν θεοῦ τῶν ἀνθρώπων
 ἀλλ' οὐδέ δόξα πέφυκεν ὅ, αὐτὰρ νοστήτη
 καὶ δῶρον ἄλλο μέγιστον, καὶ τίμιον καὶ θεῶν
 οὐκ ἐνυπόρχει τοῖς ἄρτοις, ὅσοις τὸ ταύτην δοῦναι
 τῷ πᾶσι χορηγήσαντι ταύτην ἀναπαύσας,
 τοῦτο θεοὶ τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ παντοίας πράξαν

Γίνωσκε τὴν ὑποταγὴν, δίπλην τυγχάνειν τέκνον,
 ἢ μὲν γάρ πρὸς πνευματικοὺς ἄνδρας ἡμῖν ὁμοίους,
 ἢ δὲ πρὸς τὴν ἐπιταγὴν, καὶ τὴν βουλὴν τοῦ κτίστου,
 ἴσαι μὲν οὖν ἀμφοτέρω, κατὰ τιμὴν καὶ δόξαν
 ἀλλ' ὥς ἀνὴρ κατ' αἴσθησιν, ἴσος ἐστὶ τῷ βρέφει,
 οὕτω καὶ ταύτας σύγκρινε, τὰς δύο κατὰ πάντα·
 πλὴν εἰμὴ βρέφος γένηται, πῶς ἂν εἰς ἄνδρα φθάσῃ;
 ἀλλ' εἰ καὶ τέλος ἐπιστῇ τοῖς ἀμφοτέροις ἅμα,
 ὁ μὲν ἐν κόλποις Ἀβραὰμ ἀκρίτως καταλήξει.
 ὁ δὲ τῶν ὧδε μετὰστὰς ἔσται σὺν Ἀντωνίῳ,
 καὶ τοῖς πατράσι τοῖς λοιποῖς ἐν χώρᾳ παραδείσου,
 ἐν κόλποις πάλιν Ἀβραὰμ αὐτὸν εἰς τὸν σωτῆρα·
 κόλπος γάρ ὄντως Ἀβραὰμ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα
 ἀλλὰ καὶ πάσης ἀρετῆς εἶδος διπλοῦν τυγχάνει
 καθὼς ὁ λόγος προῖὼν σαφῶς σοι παραστήσει·
 ὥς ἔργοις ἀναγίνωσκε σπουδῇ καὶ μὴ τοῖς λόγοις·
 αἱ πρῶται προτασθέντες, ὥς πρῶται τεταγμέναι,
 αἱ δεύτεραι καὶ μετ' αὐτὰς ἐπέσθωσαν ταῖς πρώταις·
 οὕτω γάρ τελεσθήσονται καθὼς θεὸς κελεύει·
 κανόνει τάξει καὶ βαθμῷ γεγονάσι τὰ πάντα,
 καὶ πᾶσα τάξις ὥς φασὶ τιμάσθω κατὰ τάξιν,
 καὶ κατὰ τάξιν ἅπαντα κελῶς ἀποπληροῦσθω,
 παντὶ γάρ πράγματι καιρὸς, ὁ Σολομὼν διδάσκει
 τὸ πρῶτον εἰσαγωγικόν, τὸ τέλειον ἐν τέλει·

Γνωστὸν ἔστω καὶ τοῦτο σοι, περὶ τῶν δύο τούτων
 ὥς πᾶς ὑποτασσόμενος ὀφείλει κατὰ πάντα,
 τοῦ διδασκάλου καὶ πατρός, καὶ τοῦ σοφοῦ ποιμένου,
 τὰς προσταγὰς καὶ συμβουλὰς, ἀποπληροῦν ἀσμένως·
 οὕτως αὐτὸς τὰς τοῦ θεοῦ πάσας ἀπαγορεύσεις,
 ὅπερ καὶ πάνυ φανερόν ἐργον ἀγγέλων ὄντως·
 τὸ τοῦ Δεσπότου τῇ βουλῇ, τῇ τοῦ θεοῦ βουλήσει·
 ὑμηρετεῖν διηνεκῶς καὶ συντηρεῖν ἐν πᾶσι
 καὶ μηδαμῶς εἰς δεξιὰ μηδ' ἄλλῃ παρεκκλίνειν·
 ὃ καὶ προφήτης ἔλαθε· τὰ δεξιὰ δέ μᾶλλον,
 ποτὲ ὁμιῶσαι κελευσθεῖς παρὰ θεοῦ προφήτης,
 καὶ πλανηθεῖς ἐκ δεξιῶν ὑπέσχε τὰς ἐνθυνας·
 χωρὶς θελήματος θεοῦ, Σαουλ ἀνθρώπους οἴσας·
 ὀργῇς πειρᾶται θεϊκῇς, καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκπίπτει·
 καὶ τούτοις ὅμοια πολλὰ μαθήσει γεγραμμένα·
 ἴδιον θέλημα φησί, βούλημα κατὰ γνώμην,
 τοῦ μὲν ποιούντος ἴδιον, ὥς ἀληθῶς τυγχάνει·
 θεοσεδεύας δ' ἀληθοῦς, ἀλλότριον ὑπάσχει·
 ὁ κάκιστος κακοποιεῖ τοῖς δεξιοῖς συμμίξας,
 δικαίωμα, καὶ δι' αὐτοῦ τὴν θήραν κατακρούπτων,
 εἶδ' ἔχει τι δικαίωμα θέλημα κεκρυμμένον,
 θᾶπτον ἀνθρώποις θανατοῖ, τοῦτο πατέρων λόγος·
 καὶ ταῦτα μὲν καὶ ταῖς δυσὶν ὑποταγαῖς ἀρμόζει·
 πρὸς δέ τὴν εἰσαγωγικὴν πάλιν τὸν λόγον τρέπω,

Ἰνῶσκε πάνυ τι σαφῶς, καὶ πῶς ἀκούεις βλέπε
 ὁ φιλοτίμως ἐξ ἀρχῆς ἀρξάμενος τῆς θείας
 ὑπακοῆς τῆς ἐν Χριστῷ, καὶ τοῖς ἐξῆς ὁκλάσας
 δαίμοσι μὲν κατάγελως, καὶ λύπη τοῖς ἀγγέλοις·
 καὶ θρήνων πρόφασις ὁροτοῖς γίνεται τοῦτο λέγει·
 Ἰσίδωρος ὁ μέγιστος, πρὸς ὄνπερ καὶ λεχθείη,
 ἔξεις τὴν σὴν ἀποστροφὴν πρὸς σέ καθὼς ἐρρέθη,
 εἴτ' ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐν τῇ θελήσει τούτων·
 ὅταν ἀκούσης πίπτοντα τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα,
 ἴσθι σαφῶς ὥς ἑαυτοῖτ ἐσιοίχησαν ἐν πᾶσιν,
 ὀλάθρα ταῖς ὑποταγαῖς, τὸ θέλημα μινύων,
 μοιχὸς ἐστὶ καὶ λέγεται, προεῖπεν ἡ σοφία·
 τὴν γόγγυσιν, μετάνοιαν, θεὸς μακρὰν ἐκπέμπει,
 ὑποταγὴ κατέστηκε δίχα μισθοῦ καὶ δόλου·
 πολλοὶ δέ δι' ὑποταγῆς ταῖς ἡδοναῖς δουλοῦνται,
 καὶ ὀλάβῃν μᾶλλον ἢ μισθὸν κερδαινουσιν ἐντεῦθεν·
 ἀβδᾶν τοῖς ὑποτακτικοῖς χρή τὸ συμφέρον λεγεῖν,
 καὶ παρακούουσι δεινῶν ἐπιφορὰν προλέγειν·
 κρεῖσσαν διῶξαι τῆς μονῆς, ὥς ἔφησεν ὁ μέγας,
 ἢ τοῖς αὐτοῦ θελήμασι στοιχεῖν παραχωρῆσαι·
 ὁ τὸν ἀνάδοχον ἀβδᾶν οὐχὶ τίμῶν ὥς πρέπει,
 πῶς ἄλλους ἐντραπήσεται, πῶς ἄλλους αἰδεσθείη;
 οἷους ἐράνους τῷ πατρὶ προσαγαγεῖν σπουδᾶσης
 τοιούτους παρὰ τῶν υἱῶν τῷ γήρα σου προσδεχου.

Γρηγόρει σπεῦδε πρόελθε μακρὸν τῆς ἀπιστίας
 μὴ τρώῃ σε καθεύδοντα, καὶ τοῦ πατρὸς ἐξώσει
 αὐτὴν γάρ τὴν παρακοὴν τὴν χαλεπὴν ἐκκύει,
 κακταύτης αὐταρέσκεια, παρ' ἧς κενοδοξία,
 ἥ δ' αὖθις μεῖζον ἔτεκε τὴν ὑπερηφανίαν,
 ἐξ ἧς προῆλθεν ἔκσασις νοῦς καὶ βλασφημία·
 μηδ' ἀντιλέξῃ μηδαμῶς αὐτῷ καὶ εὖ δοκῇ σοι
 ὥσπερ τυφλὸς ἀδόκιμος, τοξότης κατὰ πάντα
 οὕτω φρασι καὶ μαθητῆς ἀνήκοος ὀλεῖται·
 ὁ λόγοις οὐχ ὑποταγείς, οὐδ' ἔργοις ὑπετάγη,
 ὁ γάρ ἐν λόγοις ἀπειθής, οὐδ' ἔργοις ἄν πεισθείη
 συγχαίρονσιν οἱ δαίμονες, καὶ οἶν ἀντίλογοῦσι,
 τοὺς δέ καλῶς ὑπείκοντας, θαυμάζουσι καὶ νόεσ·
 πῶς ἀπορρήψας ἔλεγχον εὐλόγως οὐκ εὐλόγως
 οὗτος παράπαν ἔξαρκος αὐτοῦ τῆς σωτηρίας·
 ὁ στῆσαι θέλων τὸν αὐτοῦ λόγον φιλονεικίᾳ,
 νόσον νόσει τὴν τοῦ Σατάν· τὴν ὑπερηφανίαν·
 παράνομος καὶ δυσσεβής καὶ κοινωνὸς Ἰούδα
 ὁ κακουργῶν καὶ δολουργῶν κατὰ τοῦ διδασκάλου,
 καὶ κληρὸν ἔχει τὸν αὐτὸν ὁ κατὰ τούτου λέγων·
 ἐξ ὧν ἀσφάλισαι σαυτόν, ἐν πάσῃ σου δυνάμει,
 καὶ πρὸ τῆς ἀναιρέσεως τῶν σῶν παθῶν ἀπάντων
 τῇ σῇ καρδίᾳ μηδαμῶς εἰς τὸ τυχὸν πεισθείης·
 εἰς συνθήκας κέκτησαι ζήρει καὶ γὰρ προσθήκας

Γαστροδὸς μητροῶν ἔκτρομα, πᾶν θέλημα λογίζου
 καὶ εἰμὴ τοῦτο παντελῶς ἀπὸ ψυχῆς ἐκστήσῃ
 οὐδὲν ἀφῆκας, καὶ αὐτὴν τὴν κάτω βασιλείαν,
 γυναῖκα, τέκνα καὶ γονεῖς, δόξαν τιμὴν καὶ κράτος,
 παρῆκας, καὶ προσέδραμες εἰς τὸν μονήρη βίον,
 ὥς ὅπισθεν δεδήλωται· τοῦτο τὸ μέγα δῶρον
 καὶ ταπεινώσεως ἀρχή, καὶ μήτηρ καὶ θυγάτηρ·
 οὐκοῦν ἂν μὴ ταπεινωθῇς, οὐχ ὑπακούεις ὅλως·
 πάλιν ἂν οὐχ ὑποταγῇς ἀγάτην οὐκ ἐκτήσω,
 ἀγάπης ἀποστερηθεὶς τὴν πίστιν ἀπεβάλου·
 ἂν δ' οὐ πιστεύῃς ὥλεσας πάντως καὶ τὴν ἐλπίδα·
 εἰδ' οὐκ ἐλτίζεις ἵνατι, καὶ ζῇς καὶ παροδεύῃς;
 ὅστις οὐχ ὑποτάσσεται πνευματικῶς ἐν παῖσιν,
 ὥσπερ οὐκ οἶδεν ἔπεται θελήματι τοῦ πλάνου·
 ὁ τὴν πατρῴαν ἐντολὴν τῶν ὥτων ἐκτινάσσων,
 καὶ νομικῶν παρήκους τυγχάνει κελευσμάτων·
 ταῦτα παρεγγυῶμαί σοι, καὶ παραινῶσοι βλέπειν,
 ἐν ψάμμῳ τοῦ θελήματος οἶκον ψυχῆς μὴ κτίσῃς,
 ἀλλὰ καὶ μόνος καθ' αὐτὸν τοῦτο συντόνως κόπτε·
 ὕπαγε κατακόπεις βλέπον ὧδὶ κακεῖσε,
 ἐκεῖνο τοῦτο λάλησον, καὶ καθεξῆς ὁμοίως·
 ἐπιτροχᾶσαι πρέπον νῦν, ὑπακοῆς τὸν λόγον,
 ὁδὸν μακροδιάβατον ἤδη διαδραμόντα
 καὶ κεκηνηκότα καὶ λαβεῖν ἀνάπαυλαν ζητοῦντα.

Βασιλῆς οἱ. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΥΤΩΣ ΣΥΜΒΟΥΛΗΣ

Ἰέγονε πάνυ τι μακρός, δι' εὖλογον αἰτίαν
 λεπτή εἰσάγων συμβουλὴν, ἐν πᾶσι περὶ πάντων·
 μετὰ θεοῦ καὶ σὺν θεῷ τῷ χορῶν τοῦ λόγου
 τὸν λόγον μετατρέφοντες, καὶ βλέπετε πᾶσι ἀκούεις·
 καὶ πρόσχες μὴ παραρροῆς, ἀλλ' εἰς ἐμὴν ἀντιῆρξαι,
 ἐμὴν βουλὴν τῇ σῇ ψυχῇ, κατὰ τὴν παρουσίαν,
 ἁρίστος συμβουλευόντος ὄντως οὐχὶ δοκούντως·
 καλλίστη γάρ φηοὶ βουλὴ πάντως καλὸν καλλίων·
 βουλὴ καλὴ ἐγλάξει σε μετὰ σεπτῆς ἐννοίας·
 καὶ μεθ' ὁσίου λογιανοῦ, καὶ τοῦτο παρουσίᾳ·
 ὑπάρχει γάρ σοφίῃσι βουλὴ καλὴ καὶ θεία
 ὁ δὲ μὴ ταύτην πάντοτε πρὸς πάντα κεχρημένος
 ὥς φύλλον πίπτει πάθεισι, καὶ θέλων καὶ μὴ θέλων·
 ἀνὴρ φησὶν ἀσύμβουλος, πόλεμος τυγχάνει·
 καὶ ἑαυτὸν διηνεκῶς χρόνον παντὶ καὶ τόπῳ·
 ἀλαζονία γάρ δεινὴ καὶ τύφος σὺν οἰήσει
 τὸ μὴ συμβούλους ἐκζητεῖν, φησί τις τῶν ἁγίων,
 τὸ δ' ἐν παντὶ βουλευέσθαι, καθάπερ εἶπον ἄλλοι
 ἁπλωτος ἔστιν ἀπλανὴς ὁδὸς εὐμαρεστάτη,
 πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὴν ζωὴν εἰσάγουσα τὴν θείαν·
 μέτεχε γάρ φησι βουλῆς ἥεί τις τῶν μεγάλων
 γερόντων, τῶν ἐν πράξεσιν ἀπάσας ὑπὲρ πάντας (1)
 καὶ τρίτον τὴν κατὰ θεόν, δίχα τινός μερίμνης
 ἀνύσεις, καὶ πρὸς οὐρανούς μετὰ χαρᾶς ὁδεύσεις

1) ὁ μέγας ἐν πατράσιν Βαρσανούφιος οὗτος ἐστίν.

Ἐννόμης γάρ ὄντως ἔννομος καρπὸς ἀγάπης θείας
 καὶ δεῖγμα ταπεινώσεως, ἡ συμβουλὴ τυγχάνει
 ἄλλα μετὰ μοῦρον φασὶ μηδ' ὅλως συμβουλεύει·
 οὐ γάρ δύνησται ποτέ κἄν ὅλως στέρξει λόγον·
 μοῦρος γάρ σύμβουλος τυγλὶς σκοπὸς φασὶν ὑπάρχει
 τυφλοῦς γάρ ἔχειν ὁδηγούς, συμβούλους ἄνονίτους,
 ἴσον θετέον εἴρηται τοῖς παλαιοῖς καὶ τοῦτο·
 ὅρα φησὶ καὶ πρόσθε μήπως σε καταλάβῃ,
 κακὴ βουλὴ διώκουσα διδασκαλίαν θείαν·
 φεῦγε ῥεῖ εἰς δύναμιν ὥς ἔχεις ἔξ ἰσχύος
 τὸν σαρκικὸν τὸς συμβούλους ὁμοῦ καὶ τῶν ἀπείρων·
 ὁ γάρ κακῶς ἐπὶ νῶν ἐν πᾶσι τοῖς οἴκείοις,
 πῶς ἂν βουλεύσῃται καλῶς ἐν τοῖς τῶν ἀλλοτρίων;
 καὶ διὰ τοῦτο λέγουσιν ἀπὸ κακοῦ συμβούλου,
 τήρησον ὅση δύναμις τὴν σὴν φυγὴν ἐν πᾶσιν·
 ἀπὸ δὲ τῶν ζηλούντων σοὶ κοῦπτε καὶ τὴν βουλήν σου·
 τοῖς ὑποβλεπομένοις σε μηδ' ὅλως συμβουλεύει
 φάρμακον πίνειν ἐκ χρυσοῦ καλλίστου ποτηρίου,
 καὶ παρὰ φίλου συμβουλὴν ἀγνώμονος λαμβάνειν
 ἐν ἴσῳ κεῖται τῶν σοφῶν εἰσὶν αἱ τις ἐν λόγοις·
 ἔστωσαν πάντι καὶ πολλὰ μὲν ὧν εἰσὶν αἱ εἰρήνην ἔχεις,
 εἰς δὲ βουλήν σου τήρησον ἀπὸ χιλίων ἓνα·
 ἐκείνον ἔχε σύμβουλον τὸν δοκιμὴν καὶ πείραν
 τὰ πάντα δοκιμάσαντα καλῶς καὶ διελθόντα.

Ἐννεαίως μετὰ προσοχῆς, εἴς, αἰσθητῆς, εἴς, θείας
 καὶ διακρίνειν ἕκαστον ὄνομα ἐσχημένον,
 γέννησιν πάντων αἰθέριον καὶ πόλιν καὶ εἶν νύκτιν
 πόρι καὶ πόρην μέγρι ποῦ, καὶ εἰ το μετὰ καὶ οὐκ
 παρὰ τοῦ τοῦτο τοῖς οὐκ καὶ φράζον ὅς νόμοις
 καὶ τοῦ πατρὸς σου εἴς βούλην, ἀπένειπεν μερόβλους,
 ἢ κεντηθῆς, ἢ ἀέρας, ἢ καὶ το διαπορεύης,
 ἢ πέρας, ἢ καὶ φράγεται, καὶ νεύσης, ἀφροσύνην,
 ὅς ὄντως ὁπταστικῶς καὶ μημητῆς, ἀργέλιον,
 καὶ πόρρον εἴς παρακοήν, καὶ τῆς παρακούσας,
 τὸ γὰρ οὐκ συμβούλον σε κεχρησθῆαι ἐφ' παρὶ σου,
 ἀπόρθητον ἀνάλκοντον ἐκ πάντων τῶν ὁμιλόντων,
 ἐκ πάσης ἄλλης προσβολῆς, θεῖα, καὶ τῶν ἀργέλιον
 ὁμότροπον, ὁμοσχημον, ἐκδοτῶς σε ποιήσαι
 τὸ δ' ἐναντίον περόνηλον, καὶ εὖ γινώσκεις πάντως
 πόλιν φησὶν ἀτελείωτος, φυχὴ μὴ κατα πάντα
 ἄλλον ἀνχοῦσα σύμβουλον, ἣν εἰσελθεῖν βουλόμενος,
 οὐκ ἔστι καὶ οὐκ ἔστι οὐκ ἔστι προσκολλησθαι
 καὶ προσκολλησθαι καὶ καμνῶν εἰς οὐκ καὶ καμνῶν,
 ὁ μὴ συμβούλευόμενος πάντως περὶ πάντων
 ἐφ' οὐκ οὐκ ἔστι μᾶλλον ὅς νόμοις καὶ μετ' ἡμέραν
 οὐκ βουλόμενος, φήσας, ποῦ τοῦ ποῦ καὶ ἔστιν
 εἰ καὶ οὐκ οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν ἀνακαταστάς
 ἀνάλκοντον ἐκδοτῶν ὅς οὐκ καὶ καμνῶν

Γίνεται δὲ παρὰ θεοῦ τοῖς ὑποδεχομένοις
ἀντίληψις, βοήθεια πρὸς ἅπερ ἐγχειροῦσι.

Βαθμὶς ιθ'. ΠΩΣ ΕΞΑΓΟΡΕΥΤΕΟΝ

Καὶ τὴν ἐξομολόγησιν ἀδιασπάστως ἔχε
ἐνθύμια νοήματα καὶ λογισμῶν προλήψεις
κατὰ λεπτὸν τῷ σὺ πατρί νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν,
πανευλαβῶς ἐξάγγελλε σὺν φόβῳ μετὰ πόθου,
καὶ λέγε πᾶν συμφέρον ἐξ ἔργων ἢ καὶ λόγων·
βλέμματος κίνησιν ἀφὴν βούλημα γεῦσιν θέαν,
πρὶν ἂν καταστροφῇσεται τῶν τελωνίων βίβλοις·
ὥστερ ἐκ τοῦ βαπτίσματος ἄγγελος ἀοράτως,
συμπαροδεύει καὶ φρουρεῖ καθοδηγῶν ἀλήπτως,
πάντα πιστὸν εἰς πᾶν καλὸν εἰς ἅπαν τὸ συμφέρον,
καὶ πᾶν καλὸν συγγράφεται, καὶ πᾶσαν θείαν προᾶξιν,
ἐνθύμια νοήματα καὶ λογισμῶν προθέσεις·
οὕτω καὶ δαίμων πονηρὸς αἰὲ συμπαροδεύει,
ἅπαν ἀπογραφόμενος κακὸν ἀδιαλείπτως,
καὶ παρευθὺς ἐπάνεισιν ἐκάστῳ τελωνίῳ,
καὶ κῆλσε καὶ τὴν πρόσφορον τίθησιν ἁμαρτίαν,
καταλεπτὸν ὥς γέγονε κατὰ καιρὸν ἐκεῖνον,
δηλῶν ὥς ἂν τῇ τῆς ψυχῆς ἀνόδῳ παραστάντες
ἰσχύσωσιν τι κατ' αὐτῆς, ἢ λάβωσι τελέως
ἡ νίκη δὲ κατὰ λεπτὸν ὁ πταίσης ἐξανγείλης
ὥς γέγονε πνευματικοῖς ἀνδράσιν εὐλαδέσι,
πᾶν ὁ παράκλητος εὐθύς ἐξαφανίζει πταῖσμα.

Γράφειν δέ πάλιν ὁ δεινὸς ἄλλως σπουδάζει πράξει
 ἄνω δέ τούτης τῆς καλῆς ὅπως εξαγορεύει
 ἀδύνατον ἐκ τῶν ἐκεῖ μίλλον ἐξαιρηθῆναι,
 δι' ἐργασίαν ἀρετῶν, ἢ τῶν πολλῶν ἀργίαν
 οὐκ ἔστι κρεῖττον ἕτερον ἐν ἀρεταῖς οὐκ ἔστιν,
 εξαγορεύει καθαρά, καὶ τῆς ἀκατηλεύτου,
 καὶ δίχα προσποιήσεως· ἥτις ἐκ τηλικούτων
 ἐξουσιῶν δυναστιῶν φοιτῶν τε τελονίων,
 ψυχὰς βεβήλους ῥύσεται, καὶ δίχα τιμωρίας,
 μεταξιάξει πρὸς θεὸν σκιωτόσας γυγιθυίας
 ὥς εἶπερ ἀναμάστιγτοι παρόντων ἐτηροῦνται·
 εξαγορεύειά καθαρά, φησί τις τῶν ἁγίων
 ἴσον ἔστι καὶ λέγεται τῆς ἀναμαρτησίας·
 σὺν πρῶτος ἄλλοι ἡμᾶρτες λέγε καὶ δῆλον πᾶσι,
 καὶ λήψη τὴν δικαίωσιν αὐτίκα σὺν ἀφρέσει
 εξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ φησὶν ὁ θεοπάτωρ
 τὸ δ' ἐφεξῆς εὐνόητον καὶ πᾶσιν ἐγνωσμένον·
 ψυχὴ τὴν εξαγόρευσιν αἰεὶ λογιζομένη
 καθάπερ ὑπὸ χαλινοῦ κατέχεται γενναίως,
 οὐχ ἁμαρτάνειν ὥς φησὶν ὁ μέγας Ἰωάννης
 χώρα γάρ ὅλος καὶ χαρὰ τοῖς δαίμοσιν οὐκ ἔστιν,
 ἢ πρὸς ἀνεξαγόρευον ἀντίροπον καὶ σιγῶντα,
 προλήψεις πάντη λογισμοὺς καὶ μὴ δηλοῦντα ταῦτα
 οὐ λήψεταιί τις ἀφρῶν χωρὶς εξαγορείας.

Γνωσιν καὶ θεῖον φωτισμόν, καὶ κουφισμόν αὐτίκα
μετὰ τὴν ἐξαγόρευσιν ἅπας ἐντὸς γινώσκει
ξένον καὶ θεῖον ἀληθῶς τὸ τῆς ἐξαγορείας·
καὶ σύμπασι λυσιτελές, ὥς πάντες μαρτυροῦσι,
προφητῇται, στίφος μυιθητῶν, καὶ πᾶς ἁγίων ὄημος·
πολλάκις γάρ τοῖς πταίουσι πάμπολλα καὶ μεγάλα,
συγχώρησις καὶ κἄθαρσις διὰ τῆς θείας ταύτης,
ἐξαγορείας γίνεται, καὶ λύτρωσις ταχίστη·
ὁ δέ σφαλεῖς ἐπὶ μικροῖς, δι' ὑπερηφανίαν
μὴ προσλαβὼν τὸ φάρμακον τῆς ἰατρείας ταύτης,
τῇ κρίσει καθυπόκειται, καὶ τῇ δεινῇ κολάσει,
τί ταῦτα πάσχεις ἄνθρωπε, τί μάτην ἐπαισχύνῃ;
ὅταν τὰς πράξεις τοῦ Σατὰν ἔπραττες οὐκ αἰσχύνου,
καὶ νῦν τὴν ἀπολύτρωσιν ἐκείνων ἐπαισχύνῃ;
ἄγε καὶ ταύτην μηδαμῶς αἰσχύνου τὴν αἰσχύνην,
αὕτῃ γάρ τῆς αἰσχύνης σε τῆς εἰς τὸ μέλλον λύσει·
χωρὶς αἰσχύνης τῷ θεῷ λαμπρόν σε παριστῶσα,
πρὸς οὓς δ' οὐχὶ πληροφορῇ, μηδ' ἐξαγγέλλειν θέλει
μηδ' ὥς ἑτέρου πταίσαντος, σὸν ἐξαγγέλλης πάθος·
μηδὲν ἀνεξαγόρευτον, συγκοιμηθῇ σοι πταῖσμα,
ἀλλ' ὥς ἄνθρωπῳ τῷ θεῷ, πατρὸς ἀποδημοῦντος
μετὰ μεγάλης συντριβῆς ἐξάγγελλε καὶ πένθους.

Βαθμὶς κ'.

ΤΑ ΤΟΥ ΠΟΙΜΕΝΟΣ ΣΚΩΜΜΑΤΑ ΤΙΝΑ ΤΕΛΕΙ ΚΑΙ ΠΟΛΑ

Μηδ' ἀναμείνης ἔλεγχον, ὅταν σφαλῇς περὶ τι
εἰ δέ καὶ μὴ σφαλέντος σου πολλάκις ὁ πατήρ σου

Γερωντικῶς σε σκόπτει, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον
 εἶπὶ καὶ ὧν ἐξήγγειλας ἐπιτιμῆσαι θέλει
 καὶ κατασχόνα κραταῶς, χαίρει τὸν μᾶλλον
 χρὴ τοῖς ἐλέγχοις χαίρειντε, καὶ πλεον τῶν ἐπαίνων,
 οἱ μὲν ὑποσκελίζουσιν, οἱ δὲ καὶ βρυσσάουσιν·
 ὕδατος πατρὸς ἡδύτατον φάρμακον τοῖς φίλτατοις,
 πλείονα τὴν ὀφείλειαν παρέχουσα τῆς λύπης·
 οὐδέν οὕτω τὸν μαθητὴν φερέπονον ἀνδρεῖον,
 ὥσπερ τὸ σκόμμα τοῦ πατρὸς ἀποτελεῖν ἰσχύει·
 τέμνει καὶ καίει καὶ πικροῖς φαρμάκοις ἐπαλγύνει
 ὁ τῶν σωμάτων ἰατρός, ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον·
 εἰς ἐναντίον ἄνεμον τὸν πλοῦν τις πλανάζει·
 λύχνον φασὶ τὴν ἐντολήν, καὶ νόμον φῶς ἐν σκότει,
 ἔλεγχος δὲ καὶ παιδευσὶς ὁδὸς ζωῆς ἀλήκτου·
 ἐπιτιμήσεις μάστιγες, παιδεῖα νοθετήσεις
 τοῖς ὑπομένουσι καλῶς σύνεσιν συμπληροῦσι·
 κρεῖσσον ἄνθρωπος ὁ στυφουσιν ἐλέγχοις κεχρημένος,
 ὑπὲρ τὸν κολακεύοντα, καὶ τὴν ψυχὴν χαννοῦντα·
 οἱ γὰρ ἐπαίνοις ἔκλυτον τὸν μαθητὴν δεικνῦντες
 πλανῶσι τοῦτον ἀληθῶς, ὥς φησιν Ἡσαΐας·
 οὐκοῦν ἂν ἔχῃς ἐμπαυῶς, ἂν οἶδας ἁμαρτάνων·
 ὥς εὐεργέτην ἰατρόν, μετὰ χαρᾶς προσδέχου,
 τὸν σὸν πατέρα σκόπτοντα, καὶ φόβοις βάλλοντά σε
 καὶ τοῖς πυκνοῖς μυκτηρισμοῖς πταισιμάτων ῥίψεις ἔαρος

Γνώρισον ὥς ὁ τὸν ἰὸν ἀφείς τῶν ἰοδόλων
 τοῖς δῆξιν ὑπομείναςιν ἔστ' ἂν θανατωθῶσιν,
 οὕτω καὶ πᾶς τὸν φοιτητὴν οὐ διορθῶν σφαλέντα,
 διάθεσις γάρ αὐστηρὰ σώζει ψυχὴν πολλάκις,
 ἂν ἐπινουθετούμενος ἐμφρόνως τοῖς καλλίστοις,
 οὐκ ἐντραπήσῃ τοῖς κακοῖς οὐδόλως αἰσχυνθήσῃ
 προσδόκα τέκνον δοκιμὴν καὶ πειρασμὸν καὶ σκώριν,
 αἰ παρὰ τοῦ σοῦ πατρὸς, καὶ τούτου γενομένους
 γενναίως οἴσεις καὶ στερεῶς καὶ τοὺς στεφάνους λήψῃ
 σιῶπα καὶ τυπτόμενος δέχου ψυχῆς καυστήρας,
 ὑπὲρ φωστήρας τηλαυγεῖς, καθὼς φησὶν ὁ μέγας·
 πίνε προθύμως ὕδρισμοὺς μυκτηρισμοὺς καὶ χλεύας,
 λαγνείας καθαρτήριον, καὶ τῶν παθῶν ἅπαντων·
 δύσκολον δυσκατόρθωτον, ταῖς νέαις ἡλικίαις,
 χωρὶς παιδείας ὀλικῆς συντόνου γυμνασίας,
 τὸν τοῦ Χριστοῦ θεῖον ξυγόν, εἰστιάξιν ἐπ' αὐχένος,
 τρία φησὶν ἀδύνατον τὸ σύνολον νοῆσαι,
 τὸ δ' ἐφεξῆς καὶ τέταρτον οὐδοπωσοῦν γινώσκω·
 ἴχνη τινὸς ἀετιδοῦς εἰς ὕψος πετομένου,
 τρίτους νηός, ἐπὶ ξηρὰν ὁδοῦς ὄφρεως πέτραν,
 ὁδοῦς ἀνδρὸς νεάζοντος ἀκμάζοντος τῷ χρόνῳ·
 ἢ γάρ νεότης ἀληθῶς τυγχάνει ματαιότης
 ἢ καὶ παιδείας δεῖ πολλῆς χρόνῳ παντὶ καὶ τόπῳ
 ταύτῃ καὶ γάρ παρέπεται γὰρ θράσος σὺν ἀγνοίᾳ.

Γύμναζε νέους ἐν καλοῖς, καὶ δάμαζε καὶ στύφε
 φησί, καὶ μακαρίσουσι καιρῷ τῷ τῆς ἐξόδου,
 ὡς θέλεις ἄλλο μακάριους, ἀλλ' οὐκ ὡς θέλεις θέλεις,
 ἅπαντα γίνεσθαι τὰ σοῦ, καὶ λάβης ὅσαρ θέλεις·
 ὁ κρίνας γάρ ὑπακοὴν ἀνύειν ἐν Κυρίῳ,
 ἥτις ψυχῆς ἀπόρρητος, καὶ τῆς σαρκὸς ἐπαρχὸς·
 τοῦτον σὺ χρητὴς πῶς ὁ πατήρ καὶ γίνα πρῶτον εἰέπειν,
 καὶν ὁρᾷσι, καὶν σκώρμασι, καὶν ἀσκήσεις εὐάλη,
 ἀλλ' ἡγαπᾷς, ἀλλὰ προβαίνει. ἀλλ' ἐπισκευάζειν μετ' ἄλλον
 πῶς ὅλως ἀκαταλόγητον, πῶς ἡμετέριον ἐν αὐτῷ
 καὶ τῷ θεῷ, καὶ τῷ πατρὶ συνεκταγμένη τοῦτον
 καὶ τοὺς ἀποφάνους ὁρίεται λογιζοῦς τοὺς καὶν καὶν-
 [τύρων,
 ὅταν ἀπαύστως ὁ πατήρ καὶ πλῆττει σε καὶ σὺ σὺ,
 σὺ δ' αὖτε τὴν ἀγάπην σου, καὶ πίστιν προσκομίζουσαις
 ἰσὺς σου, ὡς ἐφάρκισε τοῦ Πνεύματος ἡ χάρις,
 τῇ σῇ καρδίᾳ καὶ ψυχῇ, καθὼς φησὶν ὁ μέγας·
 Μόδοις, Ἀνάκτοις, Ἄδρι, Παύλῳ καὶ Ζαχαρίῳ,
 Βασίλειον Ἀδθάκυρον ἐν τῷ νοῖ σου στρέφε·
 ὅταν ὁξέως ὁ πατήρ καὶ σὺν λογῷ σέ σκώρμα,
 τὰ τοῦ θεοῦ μὴ λογισθῇς· πρέπει γάρ καὶ τοὺς προάους
 εὐκαρῶς κατανοοῦντας, ὡς καὶ Μωσῆς τὸν μεγαλὸν
 καὶ τὸν Τιμόθεον φησὶ Παῦλος ἀκαίρως πλήττειν·
 πῶς εἰς ἀπόρρητον θέλει μετὰλεῖναι ἅπταν
 ἅπας· εἰς χρησιμότητα γὰρ καὶ εἰς ἡμᾶς εἰς ἡμᾶς

Βαθμὶς κα'.

ΤΙΣ Η ΚΑΛΗ ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΟΣΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΤΑΥΤΗΣ

Γνωθε δαιμόνων ἐμπαιγμόν, καὶ ἑλέπε πῶς ἀκούεις
 πολλάκις τις ἐλήλυθός, εἰς ἕξιν τῶν σκολημάτων
 καταφρονεῖ τῶν πράξεων, καὶ δέχεται τὰς σκώσεις·
 ὅπερ ἐστὶν ἀπώλεια· τὰ τῆς ἐξαγορείας
 ἄργολογία πέφυκε τῆς μετανοίας δίχα·
 οἷς γάρ μὴ κατὰ πρόθεσιν μετανοεῖν γνησίως,
 τούτοις τὸ πταίνει ἀναιδῶς διακοπὴν οὐκ ἔχει·
 οἷς δὲ παρὰ τὴν πρόθεσιν καθέστηκε τὸ πταίνει,
 ἐμπληροφόρητον ἢ μετάνοιαν ἐκκύει·
 μελέτη μεταμέλεια καὶ συντριβὴ καὶ λύπη,
 μετανοοῦντι πρέπουσι παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ·
 ἐν ταῖς τρισὶ γάρ ἄρεταῖς τῆς μετανοίας ὄντως,
 ὥς οἱ πατέρες λέγουσι πᾶν ἔργον τελειοῦται·
 ἐν τῷ καθαίρειν λογισμοῦς, καὶ νήφειν τῇ καρδίᾳ,
 καὶ πάντων ἐγκρατεῦσθαι, προσεύχεσθαι καὶ ψάλλειν
 καὶ σύμπαν τὸ συμβεβηκὸς γενναίως ὑποφέρειν·
 ψυχὴ μετὰ τὸ θάπτισμα πολλάκις ἁμαρτοῦσα
 ἀμεριμνεῖν οὐ δύναται, μέχρις ἐσχάτης ὥρας·
 καὶ ἢ σημείων αὐτουργός, καὶ καὶ νεκροὺς ζωώση,
 ὑπὸ μετάνοιαν ἐστίν, ὥς φασιν οἱ πατέρες
 σημεῖον μετανοίας δὲ τῆς μεμεριμνημένης
 πάντων δεινῶν καὶ πειρασμῶν καὶ νόσων καὶ κινδύνων
 ἐκ νοητῶν ἕξ αἰσθητῶν αἰτίων συμβαινόντων,
 ἀξιόις κρίνειν ἑαυτούς, ἢ τί καὶ τούτων πλεον.

Γίνωσκε δέ καὶ πέπεισο· τὴν σήμερον ἡμέραν,
 τῆς προσηγορίας ἀνοίας, γνησίας μετανοίας,
 οἱ πλείους τῶν πνευματικῶν, οἱ εὖτα κομπούρια,
 ποιοῦσι τὴν σήμερον ἡμέραν οὐκ ἐλόγως·
 οὐδὲ δικαιοῖ γάρ ἀποχὴ μόνη τὸν ἑπταικότα,
 ἀλλὰ καὶ ῥίγες ὁλικὴ καὶ καίτοι οὐκ ἀνοίας·
 οὐ γάρ τὸ θέλος ἐξελεῖν αὐτοῦ καὶ πρὸς ἡγίαν·
 ἀλλὰ καὶ φάρμακα χρῶν, ἀπειροδιδως θύνα·
 πῶς μετανοίας σοὶ γαρὺς, ὅτι καὶ πᾶς ἐξόδοι·
 μετάνοια παρηγύτατε καλεῖται καὶ τυγχάνει
 ἀνάκλησις ῥαπτίσματος πρὸς τὸν θεὸν συνθήκη
 δευτέρου ὅλου κρείττονος, προξένου σωτηρίας·
 ἀνελπιστίας ἄρνησις, θυγάτηρ τῆς ἐλπίδος
 πάντων δεινῶν ὑπομονὴ κατὰλλαγὴ Κυρίου·
 πλῆξις ψυχῆς ἐν κραταῖ τοῦ λόγου συναισθήσει
 κάθαρσις συνειδήσεως προσήκουσα πρεπόδης·
 ἀνελπιστία παντελὴς σώματος θεραπεία
 θλίψις γαστρὸς πανίσχυρος χρόνος παντί καὶ τόπῳ,
 ἡδύπτος στέρησις αἰὲ τῶν ὀλικῶν ἀπάντων
 μετανοῶν φησὶν ἐστὶν ἀγοραστῆς σπουδαῖος,
 αὐτομεμψίας ἀληθοῦς, καὶ ταπεινοφροσύνης,
 δημιουργὸς κολάσεων οἰκείων ἐν αἰσθήσει·
 ἀδέκαστος ἀναίσχυντος, κατὰδικος δικαίως,
 καὶ λογισμὸς ἀμέριμνος εἰς πάσας τὰς μερίμνας.

Γνωθι καὶ τοῦτο φίλτατε, καὶ ὁλέπε πῶς ἀκούεις
 οὐ χρόνου γάρ ποσότητι. ψυχῆς δέ διαθήσει
 κρίνει θεὸς μετάνοιαν. ὥς φασιν οἱ πατέρες·
 τί γάρ φησὶν ἰσχύσειε παράπαν ἁμαρτία,
 ἐν οἷς ἐστὶ μετάνοια πανολικὴ καὶ θεία;
 εἰ γάρ καὶ μόνον πρόοχημα τῆς θείας μετανοίας,
 ὁργὴν θεοῦ μετέβαλεν ἐξ Ἀρχαῶ ἀυτίκα·
 πόσον τῆς ὄντος ἀκριβοῦς καὶ θείας μετανοίας,
 ἐπίδειξις λυτρώσηται καὶ τῷ θεῷ συνάψῃ·
 ὅστις κατήλθεν ἐπὶ γῆς μετανοοῦντας σῶσαι·
 χαρὰ γὰρ ἐστὶ γένετα τῷ ἀληθεῖ τῶν ἀγγέλων
 ἁμαρτολόων ἐπιστροφῇ καλῶς μετανοοῦντων,
 πέρας λαλήσου γάρ φησὶ πρὸς ἔθνη καὶ πρὸς πόλεις,
 πρὸς βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας ἰσχυράς καὶ τοιαύτας,
 ἂν μὲν μετανοήσωσι, καὶ γὰρ μετανοήσω
 ἐφ' οἷς ἐλάλησα ποιεῖν. τὸ δ' ἐναντίον δῆλον·
 θαρσεύου πᾶς ἁμαρτολόος, μετανοῶν γνησίως,
 ὅτι σταυρὸν ὑπέμεινεν ὁ κτίστης τῶν ἀπάντων
 δι' ἐπιτακίας γήγενεις καὶ μετμελουμένους·
 οὐκ ἦλθον πρὸς μετάνοιαν καλέσαι τοὺς δικαίους·
 ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτήσαντας, μετανοεῖν προτρέψω·
 ὥς βρομείας οὐρανῶν δειχθῶσι πληθυνόμενοι·
 μηδὲν οὐκ πιστεύουσιν ὡς εἰς τοὺς ἐπιτακόμενους
 εἶτα μετανοήσαντας οὐκ ἐνεργεῖ τὸ πνεῦμα.

Γίνωσκε λίαν ἀκριβῶς, καὶ σύνες ὅτι δόξα
 παντοίας ὄντως προσοχῆς αἰσθήσεως ἀπάσης
 καὶ σοὶ δοκῇ μετάνοια, μηδ' ἀνανηθήσῃ, ἀποστήσῃ
 περίβλειψις καὶ σύγχυσις μετανουεῖν οὐκ οἶδε·
 ἴσθι δέ πάνυ τι καλῶς καὶ τοῦτό μοι τὸ ῥῆμα·
 ἂν ἀληθῶς μετανοῇς ἐκ πάντων γλευασθήσῃ,
 τῶν καθ' ἡμῶς τῆς γενεᾶς τῆς οὔσης ἐν ἐσχάτοις
 καὶ τοῦτό σοι τεκμήριον τῆς ὄντως μετανοίας,
 καὶ βασιλείας τοῦ ἐνός, τῆς ὅλης καὶ τοῦ ὅλου,
 εἰς τὴν αἰσθήσιν τὸν ἄριστον τοῦ λόγου μετατρέψῃ.

Βαθμὸς κβ'. ΠΕΡΙ ΠΡΩΤΤΗΣ ΦΥΛΑΞΕΩΣ

Τὴν γλώττιαν πάνυ τι καλῶς, ἐν προσοχῇ συντήρει,
 αὕτη τὸν θάνατον φορεῖ, καὶ τὴν ἀθανασίαν·
 θάνατον ὄντως καὶ ζωὴν ἥ γλῶττα σου κατέχει·
 ἡλίκος γλώττης ὀλίγη, χείρων ταυτῶν ὀλίγη,
 κούρη τοῦ ἔργου, ἡ ἀκρότης πρὸς τὴν ἀληθειάν τῆς
 [γλώττης,
 ἡ μὲν γὰρ ἀκρίβει σόματα, τὴν οἱ φρονὴν ἡ γλῶττα,
 εἰτις ἰσχυροὶ εἶναι δοκεῖ, καὶ γλῶτταν οὐ κατέχει,
 ματαία πέρουσαν αὐτοῦ πάσα φηοὶ ἰσχυροῦσα·
 ἐξ ἰσχυρῶς ἐλλειπόντων, ἢ τοῦ χρημένου τῆς γλώττης·
 ἀκρόνη πᾶν ὀξύνεται εἶρος καὶ μηδ' ἔμνη
 φρονὴν τηρεῖν ἀμύχανον, τῆς γλώττης ἐλλειμένη·
 εἶπα φυλάξω γὰρ φησὶ, τὸ δ' ἐφ' ἧς γινώσκει,
 φρίδου τῆς γλώττης προϊόν, συντόμος γὰρ τοῦτο
 πολλοὺς καμῆτους, καὶ μοιθοὺς, καὶ πόνοους ἀφραγίξαι,

Γνωῖθι τὸν κίνδυνον αὐτῆς, κάταγχε ταύτην τέκνον
 φεῦγε πτερνίσειν γάρ φησιν ἐν γλώττῃ τὸν πλησίον,
 ὥς ἂν καὶ σὺ τὸν πτερνισμὸν ἐκφύγῃς τοῦ βελίαρ·
 ὅτ᾽ αἱ σοὶ δύο πέφυκε, γλῶττα δὲ μία τέκνον.
 ὥς ἂν ἀκούῃς μὲν διπλᾶ, λόγον δὲ λέγεις ἕνα·
 τὰ σὰ γούν χεῖλη φύλαξον ὥσ᾽ ἂν ὅσοι πλησίον,
 φανῇ σου τιμώτερος παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ·
 ἄγχε τὴν γλῶτταν μελετᾶν κακηγορίας ῥῆμα·
 μὴ συγχωρήσῃς ἐξελθεῖν ἔξω τῶν σῶν χεϊλέων·
 ὁ προπετὴς ἐν χεῖλεσι ταῖς συντριβαῖς ἐγγίξει·
 ἡ δὲ χεϊλέων τήρησις καὶ τὴν ψυχὴν φυλάττει·
 τίς γάρ μοι δόη φυλακὴν, καὶ κλειθρὸν καὶ σφραγίδα,
 φησὶν ἐπὶ τοῖς χεῖλεσι μήπως ἐξολισθαινῶ,
 μηδ' ἀπολέσω σύμπαντα τῇ λαλίᾳ τῆς γλώττης;
 Λογίδ θεέ' μου φυλακὴν φησὶ τῷ στόματί μου,
 καὶ θύραν θεοῦ περιοχῆς ἐπὶ τοῖς χεῖλεσί μου·
 δικαίων ἁμαρτήματα, μόνον εἰσὶν ἐν γλώττῃ,
 τὰ δέγχε τῶν ἁμαρτωλῶν ἐν ὅλῳ τῷ σαρκίῳ·
 ῥήσεις γὰρ φεύλας εἰς ἅει τῶν ἀκρατῶν τὰ χεῖλη,
 γεννώσιν ὥς μυρμηκία σφόδρα γονιμοτάτη.
 στάζει δὲ χεῖλη καθαρὰ χάριτας καὶ σοφίαν,
 καὶ γλυκασμὸν καὶ σύνεσιν ἀγάπην σὺν εἰρήνῃ·
 εἴ τις οὐ πταίει χεῖλεσιν ὅλον τηρεῖ τὸν νόμον.
 ὥς Ἰακώβου τὰ σεπτὰ χεῖλη σαφῶς δηλοῦσι.

Ἰννοκε πᾶν τι σιωπῶν, ἂν προβαλέῃς λόγον
 ἐπιβλασῇ καὶ ἐλάβρεια κατὰ γούνην τὸν πέλας,
 τὸ ἐλάττωσ ἐκ τῆς σῆς γούνης παρὰ θεοῦ ζητεῖται·
 τὸ δ' ἐναντίον προόδηλον, καὶ πᾶσιν ἐγνωσμένον·
 πλὴν ἂν ἰσχύῃς τὰ πολλὰ λυσιτελεῖν ἐν λόγοις·
 ὀλίγα λάλει συνετῶς, καὶ θᾶπτον πάλιν σίγα·
 μὴ λίαν λέγειν ἀγαπῶν φύγῃς κακὰ μεγάλα·
 ὥσπερ οὐ φύγῃς ὄλισθον ἐκ τῆς πολυλογίας·
 λόγους ὀλίγους λάλησον, ὁ Σολομὼν καλεῖται·
 τοὺς γὰρ πολλοὺς τὰ μάταια πληθύνειν ἀγορεύει·
 ἐνύπια καὶ ὄρηματα, πολλὰ θειέον ἴσα·
 ταῖς ἀκοαῖς πολέμιος ὁ κόρος ὁ τοῦ λόγου
 πρὸς οὓς χρεὼν ὅσα χρεὼν, αἰ χρεῖ, καὶ πῶς, καὶ πότε·
 ἐνθέως κεφαλαίωσον πολλὰ δηλῶν ὀλίγοις·
 αἰτίαν δέ τοῦ πράγματος τῆς σῆς προσομιλίας·
 ἐντὸς ἐκείθεν κατὰ νοῦν ἀνάφερε Κυρίως·
 ὥσπερ αὐτῷ διακονῶν λάλησον τῷ πλησίον·
 μηδὲν λαλήσεις ὃ καλῶς οὐκ ἔρθιασας εἰδέναι·
 μηδὲν διδάξῃς πρὸς τινος ὃ πρῶτος οὐκ εἰργάσω·
 μηδέ γάρ εἴπῃς ὥς ἰδὼν, ἅ λόγοις ἠκροάσω·
 μὴ σχοίῃς ἕνδον ἕτερον, ἕτερον δέ λαλήσεις
 λόγον ἀργὸν ἢ κοσμικὸν μὴ φθέγγῃ τὸ παράπαν
 εἰς τράπεζαν ἢ σύναξιν μηδοπώσοῦν λαλήσης
 ἂν δέ λαλῆσαι ζητηθῇς, λάλησον τὰ τῆς χρείας.

Βαθυὺς γὰρ ΠΕΡΙ ΦΥΛΑΚΗΣ ΩΤΙΩΝ

Ἰνῶθε δευτέραν φυλακὴν, κακίαν παρμεγίστην
 τῆς πρώτης ἦν ὡς νουνεχίς, παρὰ σαυτῷ συντήρει·
 μήπως σε παραπέμψῃε θανάτῳ κατωτάτῳ·
 ὧτων τὴν θύραν δηλαδὴ δι' ἧς ὦλετο κόσμος·
 αὐτόθεν γάρ ὁ θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον,
 εἰς δέ τὸν Ἄδην ὥκησε θεοῦ τὸ κατ' εἰκόνα·
 τοῦ γάρ θηρὸς λαλήσαντος ἐν τοῖς ὡσὶ τῆς Εὐῆας,
 ἐντεῦθεν εἰσελήλυθεν ὁ μῦθος τοῖς ἀνθρώποις·
 καὶ πρόσχες ὅτι δυνατὸς ὁ σατανᾶς ἐν τέχνῃ,
 ἐκ τοῦ λαλοῦντος ἀναιρεῖν εὐκόλως τὸν σιγῶντα,
 καὶ τὴν ἀπόφασιν ταυτὴν ἐπάγειν τῆς κατάρτας·
 φεῦγε γοῦν φεῦγε φύτατε ὥσπερ ἰὸν ἀσπίδος,
 ἄνδρας λαιδόρους χαίροντας ψευδοκατηγορίαις,
 σαβροῦς καὶ γέλωτοποιοῦς ἐν ταῖς προσομιλίαις·
 ἐξ ὧν γεννᾶται πᾶν κακόν, πᾶν θέλημα δαιμόνων,
 πᾶν σκότος πᾶσα σύγχυσις καὶ τύφλωσις καὶ ζάλη·
 ἡλίκος ὄντως ὄλισθος! θάλαί πηλίκη ἐλάδη·
 τοῖς μειοῦσιν ἄρετήν, ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης!
 ἴρκυς καὶ ἐρόχοι τῆς ψυχῆς καὶ δύσλυτοι παγίδες
 πεφύκασιν ὡς ἀληθῶς, οἱ τῶν τοιούτων λόγοι·
 εἰ δέ καιρῷ τῆς προσευχῆς τῆς πρὸς τῶν πάντων
 [κτίστην
 ὡς τεῖχος μέγα σκοτεινὸν μέσον τεθὲν ἀπείργει
 τῆς γλυκυτάτης τοῦ θεοῦ καὶ θείας θεωρίας
 καὶ πρὸς τὴν γῆν, καὶ τὰ τῆς γῆς καθολικῶς κατάρχει.

Ἀρχὴ τοῦ Δ' στοιχείου

Δύναμις ὄντως τοῦ θεοῦ περιφρουρεῖ καὶ σκέπει,
 τοὺς γένοντας ἀπὸ ψυχῆς ἀργουσιθρολογίας,
 κακηγορίας σὺν αὐταῖς καὶ μοραργολογίας·
 ὥσπερ ἡλίου ταῖς ἀνγὰς ἐπισκοτοῦσι νέφη·
 οὕτω καὶ ταῦτα τὴν ψυχὴν σκοτοῦσι καὶ τυφλοῦσι, ⁽¹⁾
 ἐξωλοθρεύθησαν φησὶ πάντες παρανομοῦντες,
 καὶ τοῖς πλησίον πρόξενοι τοῦ λόγου ἁμαρτάνειν·
 καταλαλούντων γάρ φησί, καὶ τῶν ἀργολογούντων
 ἴσος οὐχ ἦντων πέφυκεν ὅλως προσέχων τούτοις·
 φύλαξαν ἕτερος φησὶ μηδ' ὅλως κοινωνήσης
 τοῖς σπεύδουσιν ἀργολογεῖν, καὶ τοῖς καταλαλοῦσι
 μη θάνατον ἀθάνατον ἐκ τούτων ἀποθάνης·
 ἴπας καὶ νόον κατάλαλ' ἰθεοῦ μακρὰν ἐξόσθη,
 καθὼς θεὸς διὰ Δαΐδ προείρηκεν ὡς οἶδας,
 καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτῷ πᾶς ὁ συνάδων τούτῳ·
 κακοῖς φησι προσομιλῶν, πάντως κακὸς ὑπάαξεις,
 ὃ γάρ μορὸς μορὰ φησιν λαλήσει καὶ νοήσει,
 ἐκ στόματος γάρ ἄφρονος ὕβρις ὡς βακτηρία,
 καὶ σύμπαν ἕτερον κακὸν ἐξέρχεται ταχέως·
 τὸν ψίθυρον τὸν δίγλωσσον καὶ τὸν καταλαλοῦντα,
 πάσης κατάρως ἄξιον, φάσκουσιν οἱ πατέρες·
 πολλοὺς γάρ εἰρηνεύοντας ἅμφω ψυχὴν καὶ σῶμα
 καὶ σὺν τοῖς πέλας ἴσχυσαν εἰς τέλος ἀπολέσαι.

¹⁾ καὶ ζοφεράν καὶ σκοτεινὴν καὶ ῥάθυμον ποιοῦσιν.

Δόλος καὶ δέλεαρ φησί, καὶ θάνατος ἡλίκος.
 τῷ μὴ προσέχοντι καλῶς τῶν κοσμικῶν οἱ λόγοι,
 ἦχοι θαλάσσης ἄφρονος ἀνδρὸς φασὶν οἱ λόγοι·
 οἱ σπεύροντες ἐν ταῖς ἀκταῖς οὐ πιανοῦσι χλόας
 ὅπερ μὴ λέγειν ἀγαπᾷς, μηδοπιοσοῦν ἀκούσης
 ὅπερ ἀκούειν οὐχ αἰσθῇ, μηδέ λαλήσης ὅλως·
 φράττε κηρῷ τὰς ἀκοὰς φησὶ πρὸς φεύλους λόγους
 αἰσχροὺς ἐκφεύξῃ λογισμοῖς, εἰ φεύλους φεύγῃς λόγους·
 μὴ πᾶσι γοῦν τὰς ἀκοὰς τοῖς λέγουσιν ὑπέχῃς
 σαθρὸς γάρ λόγος ἡγεμὸν κακῶν ἐστὶ μεγίστων·
 μὴ παραδέξῃ φίλτατε τὸν μάταια λαλοῦντα·
 οὕτω γάρ ἄμφω σώσεις, καὶ σέ καὶ τὸν λαλοῦντα·
 εἰκῇ δέ λόγος λέγεται καὶ ῥίπτεται ματαίως,
 ἅπας φασὶν, ὅς κάτωθεν τῶν οὐρανῶν ῥηθείη·
 καὶ τὸ διδάσκειν οὕς οὐ δεῖ φασὶν ἀργολογία·
 καὶ τὸ διδάσκειν ἕτερον, αὐτὸν οὐχὶ ποιοῦντα,
 ἀργολογίαν κρίνουσιν· ὥς εἴ τις ἐξαγγέλλει
 τὰ πάθη τοῖς πνευματικοῖς, καὶ πάλιν ταῦτα πράττει,
 ὥς ἀγγελίας ἀγαθάς, οὐκ ἔργοις τελουμένας,
 ἀργολογίας λέγουσι, καθάπερ καὶ τὸ λέγειν·
 ταῦτ' εἶδον· ταῦτ' ἀκήκοα πράγματα παρελθόντα,
 ἢ καὶ παρόντα μηδαιῶς ψυχῇ λυσιτελοῦντα
 ἀργολογία λέγεται, καὶ λόγον πάντως δῶμεν
 ὑπὲρ αὐτῶν κατὰ λεπτόν, ὥς ὁ Δεσπότης ἔφη.

Βαθμῖς 28'. ΤΙΣ Ο ΓΕΛΩΣ ΠΕΦΥΚΕ

Δεινὴ τις ἄλκιμη μηχανή, τυγχάνει τοῦ γέλωτος
 ῥήματα γελοιοποιῶ, λόγοι σαθροὶ καὶ λήθοι
 τὸ τῆς πορνείας ὄχημα τὸν γέλων, ἀπὸ τοῦτον
 καὶ παρησιάν τὴν κακὴν ὁ σάθρων παρσιόγει·
 ἐξ ὧν γεννᾶται πάντα δεινὰ, καὶ πάντα κακουργίαι,
 ἀναίδεια, φανυλότητες, αἰχμαλωσίαι, σκότος·
 δι' ὧν τὸ γέλωτος τῶν ὁροτῶν τῆς γνώσεως τῆς θείας,
 τῶν μυστηρίων τοῦ θεοῦ, τῆς ἀληθείας σαφείας·
 μακρὰν ἐξοστρακίζειται, καὶ μένει ἐν τῷ σκότειν
 κακὸς φρεσὶ τοῦ γέλωτος οὐδέποτε τυγχάνει.
 πάντοι πιστοῖς, καὶ μάλιστα τοῖς θέλουσι σωθῆναι·
 ὁ γὰρ Δεσπότης καὶ θεὸς καὶ κτίστης τῶν πάντων,
 συλλήροδον εἰς ταλαντισμόν, καὶ καταδίκην τίττει·
 τοὺς νῦν γελῶντας ὅπαντας, ὡς οἶδας ὡς ἀνέγνως·
 ἐπ' ἔργων δέ παρίστησι τοῖς θέλουσι σωθῆναι,
 τὴν φυλακὴν τοῦ γέλωτος τῆς φύσεως ὁ πλάστης,
 μηδέποτε τὸ σύνολον γελάσας ὡς ἀκούεις·
 καίτοιγε τὰ τῆς φύσεως ἴδια τῆς ὁροτείας,
 ἅπαντα παρεδέξατο τῆς ἁμαρτίας ἄτερο,
 δεικνὺς καὶ τοῦτον ἀληθὺς μέρος τῆς ἁμαρτίας·
 ἄν γοῦν ἐν ἱλαρότητι μικρόν τι μειδιάσῃς,
 τὴν τῆς ψυχῆς διάθεσιν ἐντεῦθεν ὑποφαίνων,
 οὐκ ἀπρεπὲς οὐκ ἄσεμνον, ἀλλὰ καὶ γεγραμμένον,
 ὡς ἔμαθες ὡς ἤκουσας, ὡς οἶδας ὡς ἀνέγνως.

Λύττα θέλῃσα, ἀληθῶς τὸν ἐκκαθαρισμένον
 φυχὸν τὴν ἀγαλλίασιν, εἶρηκεν ὡς ἀνέγνωσ·
 συρρανομένης ἔρητος, φυχῆς κακαθαρισμένης·
 θάλλει τὸ πρόσωπον ῥεῖ, καὶ καὶ πένθειν σπουδάζει,
 τὸ δὲ καχλάειν τῇ φωνῇ, τὸ σῶμα δι' ἀναδράζειν,
 καὶ δάκρυα τὸν ὀφθαλμῶν, προχέειν μετὰ φόρου·
 οὐκ ἔστιν οὐδὲ πένθος τοῦτο πιστῶν ἀνθρώπων·
 ἀλλ' ἀνοήτων καὶ μορῶν καὶ λίσαν βουνέτων·
 μορὸς ἐν γέλωτι φηοῖν, αἶρει φωνὴν ἀσέμνωσ·
 ὡς ἵππον γάρ περιφορὰ γέλωτος ἀνδρῶν ἀφρόνων·
 καθάπερ ἄκανθα φηοῖν εἰς λίθητα ἐληθεῖσαι,
 ἀνὴρ δ' ἐχέφρων συνειτῶς ἡσυχῶς μειδιάσει,
 ἀλλ' ἀντὶ μειδιάματος ἀγάπα τὸ στενάζειν·
 ἀντὶ γελώτων τὸ πένθειν, καθάπερ παραινέῃ σοι
 ὁ θεὸς Παῦλος καὶ σκεπτόν τοῦ Παρακλητοῦ στόμα (1)
 ὁ γέλωτος γάρ φησι ἡμῶν ὀτραφήτω νῦν εἰς πένθος,
 καὶ διακρυώδεις προχοαίς, ἢ δ' εὐφροσύνη λύττα,
 ἢ δὲ χαρὰ πρὸς συντριβὴν ἀχθήτω κατηφείας·
 ὁ γάρ ἀντίδικος ἡμῶν ὡς θηριόδης λέων,
 ὀδόντας τρίζων οὖν φωναῖς ὀρύεται κακίότης,
 τὸ κατ' αὐτὸν κατακτείναν πάντα πιστὸν σπουδάζων
 πρὸς ὃν ἀντίστητε σκερῶς, τῇ πίστει καὶ δείσει
 ἡμεῖς γάρ οἱ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος λαβόντες
 στενάζομεν ῥεῖ λαιε, καὶ οὖν ἡμῶν ἢ κτίσις.

(1) ὁρθ. Ἰάκωβος, ὁ πανοσιπτος, τὸ Παρακλητοῦ στόμα.

Βαθμῖς κε'. ΠΙ ΤΟ ΠΕΝΘΕΙΝ ΤΥΓΧΑΝΕΙ

Λαῖ γοῦν ἡμᾶς διηγουκῶς, καὶ κατὰ πάντα τρόπον,
 ᾧ σιενάζειν καὶ πενθεῖν θρηναῖν καὶ σκυθρωπάζειν
 ὃν ἔχοντες εὐφρόλομεν, ὃν πταίομεν ἐκόντες.

ὃν ἴομεν, ὃν οὐκ οἶδαμεν ἀπαύσιος μεμνημένοις,

ὃν κατὰ νοῦν ἢ νόησιν, καὶ ἔννοιαν ἢ λόγον·

τίς πρὶν ἐπιήρχες; τίς εἰ νῦν; καὶ τίς μέλλεις γενέσθαι;

τίς εἴσοδος; τίς ἔξοδος; καὶ τί τὸ μετὰ ταῦτα;

ᾧ μελέτα καὶ αὐτόν, καὶ σιενάζε σιντόνοος,

καὶ τὴν ψυχὴν σου οὐραγέλλε χρόνον παντὶ καὶ τόπῳ·

εἰδέ πολλὰς ἡκουσας μακαρισμοῦ ἀξιους,

διότι μέλλονοι γέλῳ τοὺς κλαίοντας ἀριτεροῦς·

ἢ καὶ τῆς Σάρρας γέλωτα μὴ φόβον γνώθου νόει,

μηδ' αἷματος ἀναύρατον τοῦτον τὸν θεῖον γέλῳ,

ἀλλὰ κατὰ θεϊότερον ὡς μεγαλόνοος λόγον·

τὴν ἄκρατον καθολικῶς, τὴν ἀμυγῇ παρὰ ταν,

τοῦ σκυθρωποῦ διάχρυσιν εἰς γέλῳ ἐκλογίζου

καθ' ὃν ἡ Σάρρα γέλωτα φηοὶ πεποίηκέ μοι·

ὁ κύριος, πάντων καὶ θεὸς, εἶδὼν ἐν γῆρα δούς μοι

τὴν ἐντροπύην τὴν ἐντός, καὶ τὴν ἐκτὸς γαλήνην,

τὴν ἱλαρὰν καὶ ἀσάστειν, καίνομαζει γέλῳ,

τὴν καὶ ποιούσαν εὐφραδίην κατὰ τὸν Σολομῶντα,

ἀείλοτε τὸν ἄνθρωπον ἐκ τύχης νοσηλίας·

ἀργολογίας γέλωτας ἀστειόμοις καὶ εὐφροσύναις,

τὸν με εὐφρον ὁ θεὸς θαυμάτων, παρὰ ταν ἀπ' ἐντροπύης.

Βασίλειος καὶ· ΤΙΣ Η ΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΟΦΘΑΛΜΩΝ

Λεῖ γοῦν γινώσκειν σε σαφεῶς ὡς νουνεχῶς ποιοῦντα,
ὡς συμπτῶν αἰτίον κακόν, καὶ μᾶλλον τῆς πορνείας,
ἐκ μετεώρου ὀφθαλμῶν, ἴσθι καὶ μὴ αἶσιν.

εἴπερ γὰρ εἶα τὸ φυτόν τοῖς ὀφθαλμοῖς οὐκ εἶδεν
οὐκ ἂν αὐτοῦ μεταλαθεῖν ἐπιθυμίαν ἔσχε·

διό Δαβὶδ ὁ θαυμαστός ἐ· Πνεύματος ἁγίου,

καὶ τοῖς πᾶσι παραινέ, λέγων ἀποστρεφόν σου
τοὺς ὀφθαλμοὺς μὴ καθορᾶν τί τῶν ματαίων ὄλως·
καὶ Σολομὼν ὁ πάνσοφος, φησὶν, ὁ εὐέλπων Λεῖα,
ἐλεηθῇ παρὰ θεοῦ καὶ καταδίκην φύγῃ·

τήρεισον γοῦν σὺν τοῖς ὅσιν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐν πᾶσι.

καὶ γάρ ἐκ τῆς ὁράσεως ἔρως ἀπογεννᾶται.

καὶ λεληθότως εἴλκεσε πολλοὺς εἰς ἁμαρτίαν·

φεύγοντες φευγομεν, φησὶν, ἀκούειν τε καὶ λέγειν·

ἔστι μοιχεύειν ὀφθαλμοῖς, καὶ λόγοις ἐκπορνεύειν,

ἄφραῖς τε μαλακίζεσθαι, ταῖς ἀκοαῖς ῥυτιῶσθαι,

καὶ τὴν καρδίαν ὀλικῶς, ἐκ τούτων μανθῆναι,

καὶ σκοτισθῆναι τὴν ψυχὴν καὶ καταζοφωθῆναι,

τὴν παρθενίαν ὀφθαλμὸς πορνεύων οὐ φυλάττει

καὶ πονηρῶ συμμύγνυται γλῶττα βεδοακχευμένη·

πόδες δ' αἰτάκτως ῥαίνοντες, τὴν νόσον ἐκκαλοῦνται,

αἰσθήσις πᾶσα φίλτατε παρθένος σοι τηρεῖσθω

τοὺς ἀκολάστους ἔλεγχον ἀναστροφᾷς ἀμέμπτους

ταῖς ἐποχαῖς τῶν ὀφθαλμῶν, αἰσχυνον ἀναισχύντους.

Δεινὸν ἄν ὄρασιν τροβῇς, καὶ κατατοξευθῇς,
 πυρακτουμένοις δέλεσιν, ἐκεῖθεν τῇ καρδίᾳ,
 ὅπου ὁ δημοεργὸς καὶ κτήσης καὶ θεσιότης,
 τὴν ὄρασιν ἐκόλυσεν εἰδώς ποῦ καταλήγει·
 αὐτὰ γάρ ἐ· ὀφθαλμοῦν, εἰς τὴν καρδίαν πάντως
 εἰσδόναι, καὶ τοῖ θανάτου ἐργάσθαι τὸ τέλος·
 ὅπου οὐκ εἴπιν ἀπαγορεῖν εἴμῃ τοῖς ἀπαθείν·
 ἢ κἄν τις λίαν ἐμπαυθῇς ἐξ ὕλης ἐπηρώθη·
 ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖν τοὺς φαινομένους τοὺς ἀπαθείς ἐν πᾶσι
 λόγος φυλάττειν ὄρασιν μέγρι καὶ τοῖ θανάτου·
 τίνες ὁ αὐτοὶ καὶ ποταποὶ δηλώσω λόγος ἄλλος·
 σὺ δέ μοι πρόσχες νουνεχῶς, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις
 οὔρα καὶ γλῶτταν ὀφθαλμοὺς χεῖρας ὀμοῦ καὶ πόδας
 σπεῦσον θεῖ παιδαγωγεῖν εὐθύνων καὶ ἄ πνεῦμα,
 ἔστω σοι τοίνυν ὅπαντα πρόθεσις σχῆμα βλέμμα,
 καὶ λόγος πᾶς καὶ κίνημα σὺν ἀκοῇ πᾶν ἔργον,
 ὕπνος καθέδρα θάδισες ἐνθέως εἰργασμένα,
 καὶ φωτισθῇς καὶ σοφισθῇς καὶ λάβῃς χάριν θείαν·
 ἕως θηρᾶται ἡδοναῖς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ πλάνος,
 ἕως εἰσδέχηι τοῖς ὅσι τοὺς καταλάλους λόγους,
 ἕως σοι γλῶττα προπετῆς μακρὸν θεοῦ τυγχάνεις·
 τριτῶς τὰ τρία πταίουσιν ἐν ἡδοναῖς ἐν μάχαις,
 ἐν ταῖς ἀνταποδόσεσι, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις,
 καὶ τήρησον ὥς αἵτια θανάτων ἀθανάτων.

Δίδωμι καὶ παράδειγμα, καὶ σκόπει τί σοι λέγω,
 εἰ σύμπας ἢ τις ἔνοπλος, καὶ τεθωρακισμένος,
 καὶ πάντοθεν κατάρρακτος ἐν ὅλῳ τῷ σαρκίῳ,
 καὶ μόνον που κατασκευὴ χαννιώσει τῷδε ἄρματόν,
 τὸ πᾶν φρουροβοράκιστον τιτρώσκεσθαι συμβαίνει,
 σαρκίον, καὶ τὸν θάνατον εἰσάγεσθαι συντόμως·
 οὕτω καὶ πλέον νόει μοι κατ' αἴσθησιν ἑκάστην,
 τὸν θάνατον εἰσάγεσθαι ψυχῆς τῆς ἀθανάτου·
 ὅτα καὶ γάρ φιλότιμα σὺν κόραις φιλοκόλοις,
 καὶ γλῶττα φιλολοίδορος, φιληδονοῦσαι ῥίνες,
 προκαταγγέλλουσι σαρκῶς ἐκείνας τὰς ὁδύνας·
 ἃς ὑποστήναι μέλλουσιν ἀπλείους εἰς αἰῶνας·
 ὅρα μὴ βλέπης ἀναιδῶς εἰς ἀλλοιρίας ὄψεις,
 ἀλλ' εἰς αἰὲ τὸν ὀφθαλμὸν εἰς γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης·
 εἰς ἣν καὶ πάλιν τάχιστα μέλλεις ἀποστραφῆναι·
 ἔχε· καὶ τοῦ θανάτου σου τὴν ὥραν ἀναπόλει·
 εἰ κατορθῶσαι γάρ φησι φίλῃς τὴν σωφροσύνην,
 τὰ βλέφαρά σου πάντοτε, βλέπέτωσαν εὐθέως,
 καὶ πάσῃ θείᾳ φυλακῇ τήρει σου τὴν καρδίαν·
 πάλιν παρεγγυῶμαι σοι, καὶ πάλιν παραινῶ σοι·
 τὴν γλῶττιαν σὺν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶ σου
 [τήρει,
 ταῦτα δ' αἰὲ παιδαγωγῶν ὥς πρόπει καὶ φυλάττων,
 σὺν τῷ θεῷ μεταβαλεῖς μακρᾷ ἐκ συνηθείας,
 ὥσπερ εἰς νόμον τὸν καλὸν καὶ φύσιν μετατρέπων.

Δικτύω γάρ ὥς ἄληθῶς ἔοικεν ἡ κακία,
 ἣτις ἐκ μέρους συμπλακεῖς, σφίγγεται μᾶλλον ἔτι,
 καὶ δεσμευθεῖς στερρότερον, κτείνεται κἄν μὴ θέλη·
 ἐνάρετον ἢ πονηρόν, βίον καὶ πολιτείαν,
 ποιεῖ μακρὰ συνήθεια, καθὼς αὐτὸς ἀκούεις·
 τῆς συνηθείας εἰώθεν, ἕξις ἀπογεννᾶσθαι,
 ἐξ ἧς τὸ πρᾶγμα δέχεται, κατάστασιν εἰς φύσιν·
 εἰς ἅπαντα συνέχειαν, ἀδολεσχία τίπτει·
 αὐτὴ δέ καταλήξασα, πρὸς αἴσθησιν πρὸς ἕξιν·
 νόμος καὶ φύσις γέγονε, καὶ ὅλεπε πῶς ἀκούεις·
 ἐκ τῶν μικρῶν δέ τὴν ἀρχήν, ἐν πᾶσι τιθεμένη,
 εἰςλέοντα προέκοιπεν, ἢ λύκους ψυχοφθόρους
 τί γάρ μοι τοῦτο τὸ μικρόν; ἐκεῖνο πάλιν τίμοι;
 ἂν τοῦτο πράξω τί καινόν; τί δέ κἄν εἴπω τοῦτο;
 ἂν ἀπ' ἐκείνου φεύξωμαι, βλάβην βραχεῖαν ἔξω·
 οὐκοῦν μικρὸν ἀκούσωμεν, κατίδωμεν ὀλίγον·
 ὁμοίως κἄν τοῖς λογισμοῖς, καὶ ταῖς αἰχμαλωσίαις,
 εἰς πᾶσαν τὴν ἐνθύμησιν, εἰς τὰς μικρὰς προλήψεις,
 οὕτως αὐξάνει σύμπαντα, καὶ πλέον κραταιοῦται·
 κατὰ μικρὸν κατὰ μικρόν, κατ' αἴσθησιν καὶ γνῶσιν,
 καὶ τοῦτον ἢ συνήθεια καθίσταται τὸν τρόπον,
 ἣν δυσχερές ἀποβαλεῖν· ἔτι μικρῶν γάρ ὄντων,
 καταδεσπόζουσαι τινῶν, αὐτοὺς καταδουλοῦσαι
 ρύσεται Κύριος ἡμᾶς, κακῆς ἐκ συνηθείας.

Ἄν' σε τὴν φύσιν μηδαμοῦ, μηδέ ποῦός κακίζειν·
 τῶν γάρ καλόν, ἢ πονηρόν, ὥς ἀνωθεὶς ἐρρέθη,
 ἕξιν μακρὰ τῇ συνοχεῖ, συμπράττει πονηρία,
 ἂν μόνον πάθος ἄνθρωπος, εἰκτῆσται καὶ ἔξιν,
 οὗτος εὐάλωτος ἐστίν, ἐχθροῖς τῆς νοουμένων·
 ὁπότεν δόξειεν αὐτοῖς, καταβολὴν πανθάνων,
 καὶ πάλιν ἂν ἐπιρρεπῶς, ἔχῃ τίς πρὸς τι πάθος,
 καὶ μόνον ἅπαξ ἐμπεσόν, εἰς ἕξιν κινδυνεύει·
 κῆν καὶ δοκῇ μικρότατον, καταπεφρονημένον.
 ἂν τοῖς μικροῖς μὴ δεσμευθῇς, οὐδ' εἰς τὰ μείζω πταίσης
 εἰ δέ πολλάκις δεσμευθῇς ὥς ἄνθρωπος τυγχάνων,
 σπούδασον ὅση δύναμις, θᾶπτον ἀπολυθῆναι,
 πρὶν ἂν εἰς ἄρκυς συνδεθῇς, καὶ συσχεθῇς ἀφύκτως·
 πλὴν ἢ κακὴ συνήθεια, κᾶν δίκτυον ὑπάρχη·
 πολύπλοκον, καὶ δύσλυτον, μᾶλλον καὶ μᾶλλον σφίγγον
 ἂν ἅπαξ προσβάλῃσά σοι, μακρὰν ἀποπεμψείη,
 εὗρίσκεται τὸ δεύτερον, ἀσθενεστέρα λίαν,
 καὶ λύεται κατὰ μικρόν, ὥς εἶπερ οὐδ' ὑπῆρχε·
 τὸ δ' ἐναντίον πρόδηλον, καὶ σοὶ πάντως καὶ πᾶσιν,
 ὅπερ ἀπεύχομαι καὶ σοί, καὶ πᾶσιν ὀρθοδόξοις.

Βαθμὶς κη'.

ΤΙΣ Ο ΚΟΡΟΣ ΤΗΣ ΓΑΣΤΡΟΣ ΚΑΙ ΤΙ ΓΑΣΤΡΙΜΑΡΓΙΑ

ἴσθι δέ πάνυ τι σαφῶς, καὶ πεποιθότως φρόνει,
 ἀδύνατον ἀμύχανον γαστρὸς κορεννυμένης
 καὶ κόρῳ κόρον εἰς αἰεί, κακῶς προσλαμβάνουσής,
 βρωμάτων καὶ πομάτων τε πολλῶν ἐμφορουμένης.

Λύναμιν σχεῖν αἰσθήσεων, τῶν σῶν κατακρατεῖν σε
 οὐδείς γάρ κόρος πέφυκε, ποτέ νοφρονῶς ἔχειν·
 τὸ πῦρ φιλεῖ πρὸς τὰς ξηράς, ὕλας αἰεὶ συντρέχειν,
 καὶ κόρος πάντων τῶν κακῶν καθέστηκεν αἰτία·
 ἐντὸς κατέχων τῶν δεινῶν, ἀπάντων τῆς αἰτίας.
 ὅσπερ τις πόλις ἀληθῶς τῶν προδιδόντων πλήρης,
 πῶς γάρ τοὺς ἔξωθεν αὐτῇ δυνήσεται φυλάξαι,
 μυρίους ἔνδον ἔχουσα τοὺς ταύτης ἐπιβούλους;
 τρέφεις τὸ σῶμά σου φησί; μὴ τρέφε γοῦν εἰς κόρον·
 κόρος ἀπάντων τῶν κακῶν, πέφυκεν ὑπηρέτης·
 κόρος τὴν χάριν ἴστησι· καὶ πάλιν ἄλλος λέγει·
 κορεννυμένης τῆς γαστροῦς, ἢ μυστηρίων γνῶσις,
 οὐ δύναται τῇ σῇ ψυχῇ, ποσὸς ἐγκατοικῆσαι,
 ἢ γάρ τοῦ κόρου σε φροντίζ, φησί τι κατεπαίγει·
 πίθον γεμίζεις γίνωσκε, πάντοφεν τετραημένον,
 μηδὲν κἄν ὅλως μηδαμῶς, κρατοῦν τῶν δεδομένων,
 φεῦγε γοῦν φεῦγε φίλτατε, τὴν κόρον τυραννίδα·
 πρὶν ἂν ἀποξενώσῃ σε, τρυγῇς τοῦ παραδείου·
 σκόπει συντήρει, πρόσσεχε, μήπως σε παραδόσῃ
 θανάτῳ, καὶ πρὸς ἄδην σε, ταχέως παραπέμψῃ·
 οὐ κόρον νόμους δεχεται, φησὶν ὁ θδῖος ἔρωσ·
 ὁ κόρος νόμων δεκτικός, ἐρώτων ἐναντίων·
 κόρος γάρ ὕψους ἀρχή, γεννήτωρ τῆς πορνείας,
 καὶ τῶν κακῶν ἀκρότατος, ὅς φασιν οἱ πατέρες.

Διὰ τὸν κόσμον ὥς φρασι, καὶ τὴν πολλὴν σπατάλην,
 ἀπόλειο καταλύσει, σύμπας ὁ κόσμος πόλιν·
 ἕως ὅτε νενήστευκας, μὴ χοριασθῇς εἰς κόσμον,
 μήπως ἄπερ κατέλυσας, πάλιν οἰκοδομήσης·
 καὶ πῶς γὰρ γὰρ καὶ πόλιν, περὶ τοῦ κόσμου ἐργαίῃ;
 καὶ τίς τὴν πόλιν καταστήσει; οὐκ ἀποστήσει πόλιν,
 ἄρτου φησὶ μὴ χοριασθῇς, ὅλας οὐκ ἂν ποθήσης·
 γὰρ πᾶσι τοῖς ἀποστόλοις, τὸν ἑαυτοῦ καταλύει
 καὶ τὸν κόσμον τὸ ἑαυτοῦ, περὶ τῆς γαστριμαργίας,
 νοῦν μεταβάλλαντες εἵπομεν, ὀλίγα περὶ ταύτης·
 γαστριμαργία γὰρ ἐστίν, ἡ μήτηρ τῆς πορνείας,
 καὶ ἀποστόλους ἀποκτείνει, πηρισταίαν ἀνάναν·
 τὸν ἐμπατήσαν ἀσκήσαντα ὁ στοχασθεὶς τοῦ κόσμου,
 ἀποστόλων ἀποκτείνων, γαστρί τὸν ἀποστόλον,
 μανία δυσχαλίνωτός, καὶ πῶλός ἀνειμένος,
 ὁ γὰρ τὸν κόσμον μέλει, καὶ ἐβόησε (ἐβόησε) τῆς
 ἰσχυρίας·
 πηρισταία πάντε σόφιστος, καὶ ῥέπος διαβολίας·
 ὅπως ἔαρος καὶ εὐφροσύνης, οὐ μεδιάζων νόσος·
 ὅτε γοῶν ταύτην εἰς ἑαυτὴν, τὸν σὸν καὶ συκοφάνον,
 ταλασμον τὸν τοῦ Χριστοῦ τον καταπεπληρωμένον,
 καὶ τὸ κράτος τοῦ Σατᾶν, τὸ ἠρότος καὶ τὸ σθένος
 ὁ γαστρισμός, ἡ πλεονομία, καὶ τῆς τοῦ κόσμου ὁ κόσμος·
 ἐπ' ἐφ' αὐτοῦ φησὶ γαστροῦς Σατᾶν ἡ πανοπλία,
 ὅς τις τὸν κόσμον ὅλεσε, τὸν ἄδην κατόικήσας,

ἄλλοτε πάντων οὐρα μὲν, καὶ τῆς ὀροποιίας,
 λαὸς φραγὸν τε καὶ πινὸν ἀνέστησαν τοῦ παίζειν·
 καὶ ποταμὸν τοῖς γένετο, ὅς τοι θεῶν καὶ ἐλάοιη
 φυγὴ μετὰ τὴν πλησιμονὴν ἐμπαίζει καὶ κηρίοις·
 καὶ τίς οὐκ οἶδε τῶν βροτῶν, φησὶ τις τῶν ἁγίων
 ὥς πᾶν ὃ γέγονε κακόν, ἀρχῇθεν μέχρι τέλους·
 ποταμοὶ στήλη, πᾶσι ποταμοί, πᾶσι πόνοι, ἅπαν πόθοι,
 θάνατοι πολυποίκαλοι, καὶ θόρυβοι καὶ ζάλαι·
 μόχθοι δεινοί, περισπασμοί, συγχύσεις, ἀθυμία,
 σύμπαν ἀπλῶς ὃ γέγονεν, ἢ γίνεται πρὸς βλάβην,
 αἰτίαν ἔσχε τῆς γαστροῦς δοχεῖον τὸ δυσῶδες;
 ἀδάμ αὐτὴ κατάπτωσις, παντολεθρία κόσμου·
 προδότης τε βυθισμὸς σοδόμων καὶ γομόρων·
 Ἰσαὺ ἀπόλεια δεινὴ, φθορὰ τῶν Ἰουδαίων·
 τῶν τέκνων ἐξολόθρευσις Ἰλεὶ τοῦ πάλα θύτου·
 αὕτη παίδων χειραγωγός, αὕτη θανάτου κλῆρος·
 γαστριμαργία γάρ ἐστιν ὑπόκρισις κοιλίας·
 κορεννυμένης παντελῶς καὶ λίαν ῥηγνυμένης,
 ἀναβοᾷ τὴν ἔνδειαν, τὴν πείναν ἀνακράζει·
 ἐλαττα τοῦ ὀφθαλμοῦ, μετρίω δεχομένη,
 καὶ σύμπαντα καταπιεῖν ὑφέν ὑποθεμένη·
 ἔν γ' ἄρ' ἡ πόσις σιγῆτιον, φησὶν, ἂν νεῖλον πίη,
 οὐκ ἔχει κόρον οὐδ' ἀμῶς, ἢ ταύτης ἀπλήστια·
 πολλὰ καὶ ἂν καταργηθῇ καὶ πάση πρὸς ὀλίγον,

Δεινὰς ἀνοίγει παρευθὺς εἰσόδους ἀλλαγόθεν

Βαθύς γάρ· ΤΙΣ ΟἶΝΟΣ, ΤΙ ΤΟ ΤΗΣ ΤΡΥΦΗΣ

Πρὸς τὴν τροφὴν μετόπισθε ἐκ μακροτέρου καὶ χρόνου
καὶ περὶ ταύτης τι μικρὸν τέκνον ἐξείπωμέν σοι·

σὺ δ' ἄκουε καὶ πρόσσεχε, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις·
ἔρωμάτων πολυτέλεια, ρησί, λαμὶδὸν ἡδύνει·

τρέφει δέ σκόληκα δεινόν, ἀκοίμητον εἰς τέλος·

ὅτι τῶν βουκόλων ἡ ἀγῆρτος πλῆθος ποιεῖ ἀνυπνίαν,
οὗτοι βουκόλων ἀγῆρσιν καὶ λαμοῖαι καὶ αἰθήρ·

καὶ ἄπερ ὕλη λιπαρὰ φλόγα πυρὸς ἐξύπτει·

οὕτως ἐνήδονος τροφή, σωματικὰς κινήσεις·

τροφή σιτίων λογισμοὺς φύσει ρησὶ σιτίζει,

καὶ χοριασμιὸς ὀπόσεως ὕπνον καὶ φαντασίαν

μὴ γοῦν ἀγάπᾳ τὸ τροφῶν, τοῦτο γάρ φιλοδίων,

ἔχθρα δ' ἐστὶ πρὸς τὸν θεόν· τῶν ἑκατέρων ἅμα·

κατατροφῶν ἀμύχανον τῶν νῦν καὶ τῶν μελλόντων·

ὅτι γάρ φίλος τῆς τροφῆς καὶ τῶν μαροκτημάτων,

εχθρὸς ἐπιδόχει τοῦ σιταίου, λέγουσιν οἱ πατέρες·

εἰ γοῦν καὶ θεοαρεσύᾳ σου φάται τὸ σωμα τέκνον·

ἀτρύρητον, ἀνήδονον, τήρησον κατακράτος·

καὶ δυσσοδίας λογισμῶν, καὶ νόσων ἀπαλλάττει·

ζῆν ἀπερίττως βέλτιον, ἢ τῇ τροφῇ προσέχειν·

τροφή γάρ φύσει τῶν παθῶν πέφυκεν ὑπηρέτης·

τί γάρ ρῆσι ἔρωμάτων τε τερπνότης ἐκδηλύνει;

χόρτος ἐοτὶ, ἔρωτός ἐστιν, εἰς ἀφ' ὁρῶνα τρέχει.

Δεῖ σε προσέχειν ἐκ τρυφῆς, ὥς ἔξ ἰοῦ ἁσπίδος,
 θνήσκει μετὰ τὸν φάρυγγα, παρέργεται ταχέως·
 ἐμπνέουσα τῷ λογισμῷ τὰς τῆς γαστροῦ λαγνείας,
 μίσει φηοὶ τὰ περιττὰ τὴν βλάβην προγινώσκων,
 καὶ μὴ δεσμεύσης ἐν τρυφαῖς τὴν σὴν ἐλευθερίαν·
 μὴ χρηματίσης δυστυχῶς δοῦλος τῶν ὄντως δούλων,
 καὶ τίσοι δαψυλέστερον πιαίνεις τὸ σαρκίον·
 ὅσον γάρ ὅσον οὔπω σοι τροφή σκολήκων ἔσται·
 ἔρτου φησὶ μὴ κορεσῇς, τρυφήν οὐκ ἂν ποθήσης·
 τρυφή γάρ ὄντως ὥς πηγὴ πηγάζουσα τὸ ρεῖθρον·
 βλυστάνει χεῦματα παθῶν χρόνῳ παντὶ καὶ τόπῳ,
 καὶ μᾶλλον ὅταν τῷ τρυφᾷ ὁ οἶνος συγκραθείη·
 ὁἶνος γάρ πάθους ἔγερσις φησὶν ἐκλειποῖος·
 οἶνος οὐκ οἶδε γάρ φησι τὴν φύσιν σωφρονίζειν·
 κινεῖ δέ μᾶλλον ἀσελγῶς πρὸς ἡδονὰς ὀτρύνων·
 παθῶν κρατήσεις δυσμενῶν οἶνον οὐ πίνων τέκνον·
 οἶνος φησὶν ἀκόλαστον, ὑβριστικὸν δέ μέθη·
 μέθη τὴν γλῶτταν συνδεσμεῖ, τὸ στόμα διαστρέφει,
 ποιεῖ γηρᾶν τοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς τοίχους δέ πλευρίζει·
 λοξὰ καὶ δίδυμα μολεῖ, τὴν γύμνωσιν οὐκ οἶδεν·
 ἔρως καὶ μέθη, ζῆλός τε, φησί, καὶ δαίμων ἴσα·
 εἰώθεν οἶνος ὑβρις τε λέγειν τῶν φίλων ἥθη·
 μέθυσοις ἔστιν, ὥς φασιν, τριῶν ὁ πίνων πλέον·
 κῆν γάρ οὐδὲλως μεθύσθῃ, τὸ μέτρον ὑπερέβη.

λεινόν τοῖς μὴ προσέχουσιν, ἐπὶ ἀληθείας οἶνος·
 τρεῖς βότρυς ἐμπέλος γεννᾷ, λόγος φησὶν ἀρχαῖος,
 τούτων ὁ πρῶτος ἡδονῆς, ὁ δεύτερος τῆς μύτης,
 ὁ τρίτος δὲ τῆς ὕψεως, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις·
 οἶνου φησὶν ἂν ἐμπλησθῇς, τὰς φρένας ἀπολλύεις·
 πῶς ἂν εὐφρόνως τὸν θεὸν μεθύων ἀνυμνῶμεν;
 νοσῶντα Παῦλος ὥρισεν οἶνον ὀλίγον πίνειν·
 σὺ δὲ νοσῶν οὐδοποσοῦν, πῶς οἶνον πίνειν θέλεις;
 φεῦγε τὸν οἶνον ὥς εἰκός, ὥς παθοτρὸς ἂν γένοι·
 Ἄντ' ἢ καὶ Νῶε καὶ Σαμάρων ἴσος οὐδόλωσ' ἐφ' ἧς·
 οἶνος εὐφραίνει γέγραπται, σὺ δὲ πενθεῖν σπουδαίζων
 τὴν εὐφροσύνην ἐκκλινον, ἀπὸ ψυχῆς ὥς ἔχεις·
 ὥς εὐφρανθῇς τοῦ πνεύματος τῇ χάριτι τῇ θείᾳ,
 ἂν ὕδατος οὐ κορεσθῇς οἶνον οὐκ ἂν ζητήσῃς·
 ὕδωρ ποτὸν πανάριστον τὸν λογισμὸν κρατῶνον·
 τὸν νοῦν δὲ πάλιν συνθολοῖ κραυπαλή κατασχουῖσα·
 οὐ πίνων οἶνον φύλαττε, μηδ' ὕδατος χορταίζων·
 εἰδ' οὖν τὴν ὕλην τὴν αὐτὴν παρέχεις τῇ πικρυνείᾳ·
 διψῶν ἐγγίξειν δινηθῇς ἀγίσιν οὐρανίαις,
 ποτοῦ δ' εἰς κόρον ἐμπλησθεῖς, εἰς τάρταρον ἐμπέσεις·
 ἕμετρος οἶνος ἄριστον, εἰ χρᾶται τοῖς ἐν χρείᾳ
 τισὶ δὲ βλάβης πρόσθενος, ὥς ἔμαθον, ὥς εἶδον·
 ὅσπερ τισὶν ἐπωφελής, πινόμενος ἐγκαίρως,
 πρὸς γὰρ τοὺς τόπους καὶ καιροὺς καὶ πρὸς τὰς
 [ἀσθενείας.

Δεῖ καὶ τὰς κράσεις τῶν πολλῶν, καὶ τὰς ἡλικιώσεις,
τὰς πόσεις διακρίνεσθαι τῶν οἴνων καὶ τὸ μέτρον·
φησὶ γάρ ἅπαντα πληθὺς τῶν θύραθεν λογίων,
καὶ τῶν παιέρων τῶν σεπτῶν ὁ σύλλογος διδάσκει,
ὅτι τὸ μέσον τῶν δυοῖν τοῦ κόρου, καὶ τῆς ἄγαν
νηστείας, τρίτος ἀκλινῆς ἐν βρώσει τε καὶ πόσει·
φησὶ γάρ οἶνον πεπωκὼς συμμέτρως οὐκ εἰς κόρον,
ῥῶσιν τρυγήσεις ἀληθῆ καὶ φίλην καὶ γνησίαν·
τῆς ἐγκρατείας ἴδιον ἐν βρώσει τε καὶ πόσει
ὑγεία τε καὶ δύναμις ὥς καὶ τῆς ἀκρασίας,
ἀσθένεια, νοσήματα, καὶ θάνατος ἐκ τούτων.

Βαθμῖς λ'. ΠΩΣ ΕΓΚΡΑΤΕΥΤΕΟΝ

Νόμος γάρ ἐστὶ καὶ κανὼν τῆς ὄντως ἐγκρατείας
ἀπέχεσθαι τῆς βρώσεως, ὀρέξεως μενούσης·
αἰρεῖσθαι τὴν ἐγκράτειαν, προσήκει κατὰ λόγον,
καὶ πρὸς τὴν ἐνυπάρχουσαν δύναμιν τῷ σαρκίῳ·
ἡ σπάνις δέ τῶν ὑλικῶν διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους·
τῆς ἐγκρατείας ἄριστα, τὴν προᾶξιν ὥς ὀφείλει·
καὶ ταύτην πᾶσι δείκνυσι, τὸ στίφος τῶν πατέρων,
φεῦγον συλλήβδην ἅπαντα χωροῦν ἐν ταῖς ἐρήμοις
ἔργον γάρ ὄντως κράτιστον, τὸ τῆς γαστρὸς κρατῆσαι·
θεὸς γάρ ἐστὶν ἀληθῶς, τῶν ἡττωμένων ταύτης,
τὸν δ' ἀνωχόμενον αὐτῆς οὐκ ἔστιν ἀθωοῦσθαι·
ταύτης κρατίσας φίλτατε, παράδεισον οἰκήσεις,
ἂν δ' ὑπὸ ταύτης νικηθῇς, εἰς ἄδην καταβήσῃ.

Λόσιον πάντων ὄσον με τῇ γούρῃ ἀσποίνῃ,
 καὶ νικητὴν ἀνάδειξον ἐν πᾶσι κατὰ ταύτης
 τῇ ἐγκρασίᾳ γυμνῶς πάντα στήθεος κατέχευ'
 τα βρόχια, καὶ πόματα, τὴν ἡσυχίαν, τὴν ὀόξαν·
 ἔκλειον, ὅταν ἐγκρατὴς ὁ πρὸς τῇ εἰσέλευσιν,
 γενναίως ἀνθιστάμενος ἐπιρορὰν τῆς ὕλης·
 ἀπῆλυσται μαρολήτης οἷς ἐβλήσαν ὁ νόμος,
 τὸ δ' ἐναντίον ἀρόσηλον, καὶ πῦλιν ἐκροσμένον·
 ἐχέσαν πρὸς σῶμα γέλιον, καὶ μάχην πρὸ κοιλίας,
 καὶ πόσιν ἄλλῃ ἀρετῇ ἐμείλει συντόνους·
 ὅταν ἐγκράτεια μακρὰ τὸ σῶμα σοφὸν θαύσῃ,
 καὶ τὸν πονεῖν πρὸς ἀρετὴν γυμνῶς αὐτο γυμνάσῃ,
 ἂν τῆς σαφούς ὁ πόλεμος εἰς μακρὸν ἀκηδέσῃ·
 κενὴ σε δόξῃ γινώσκει κατέχει κατακράτος·
 τοὺς ἐγκρατεῖς ἐκ τῶν μαρτύρων ἐπιγινώσκειν ὅσον,
 ὡς ὁ θεολόγος εἴρηξαν· οἱ δὲ μαρτυροῦντες, ὡς
 Πλάτων ἐρμηνεύσει σοι, τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου·
 ἀγάπη μετὰ τῆς χαρᾶς, εἰρήνη συνημμένη,
 μακροθυμία πίστις τε, λογότης σὺν ἀγνείᾳ
 ἐγκράτεια παντοδαπὴ τοῦ τριμεροῦς ἐν πόσιν·
 ὁ γὰρ ἀγωνιζόμενος, αὐτὸς φησὶν ὁ Πλάτων,
 ἐκ πάντων ἐγκρατεύεται χρόνον παντὶ καὶ τόπῳ,
 καὶ σύμπαντες γινώσκουσιν αὐτὸν ἀπο μακρόθεν,
 καὶ τῷ φροντὶ των ἀρετῶν, πάντως αὐτὸς λαμπρόναι.

Διδάσκουσι καὶ τοῦτο σε σὺν ἄλλοις οἱ πατέρες
 ἵπóταν μὴ καθ' ἡδονὴν ἐσθίῃ τις καὶ πίνη,
 ἀλλ' ὥς ἐργάτης ἀρετῶν, ὥς ἐνταλμάτων φύλαξ,
 ἢ κατ' ἀσθένειαν πολλήν, ἢ γήρας ἀτονίαν·
 οὐ κρίνεται παρὰ θεοῦ τοῦ βλέποντος τὸν τρόπον
 καὶ τὸ μὴ ποικιλοφραγεῖν, μηδὲ ζητεῖν ἡδέα,
 ἐγκράτεια παγκάλλιστος, ὥς φασιν οἱ πατέρες·
 πολλοὶ δέ καὶ τὸ μὴ δειπνεῖν ἐγκράτειαν ἡγοῦνται·
 τῆς ἐγκρατείας ὅρος τε, φασί, καὶ νόμος οὗτος,
 μεταλαμβάνειν βρώσεως, κατὰ τὴν ἔκτην ὥραν,
 μετ' ἐγκρατείας τρέφεσθαι, πρὸς ὥραν τὴν ἐβδόμην,
 ἐγκράτειαν ὀνόμασον, ἄνευ πυρὸς ἐσθίειν·
 ὥς γάρ πολλα τὰ τῆς γαστρὸς πρὸς θεραπείαν εἶδη,
 λιμαργοαδροδίατα τρυφὴ γαστριμαργία,
 κόρος ἀδδιδραγία τε, σὺν τούτοις ἀκρασία·
 οὗτω τὸ πολυώνυμον χρῆμα τῆς ἐγκρατείας,
 γαστριμαργίας χαλινός, τῆς ἀπληστείας μάστιξ,
 ἡδυφραγίας τε κημός, ἀδδιδραγίας μόρος,
 σκληραγωγίας συνταγή, τῆς ἀναπαύλης ῥίψις,
 καὶ δαμάσμιος τῶν λογισμῶν, τῆς ἀγρυπνίας ὄμμα,
 παιδαγωγὸς τοῦ σώματος, πυρώσεως τε θραῦσις,
 πύργος τῶν πόνων ἄσειστος, τεῖχος στερεὸν τῶν τρόπων
 καταστολὴ πάντων ἡθῶν, ἀναστολὴ πταισμάτων,
 νέκρωσις πάντων τῶν παθῶν ψυχῆς ἀναδιούσης.

Δύναμις ἀναστάσεως, ἐγκράτεια τυγχάνει.

Βαθμὶς λα΄. ΤΙ ΤΟ ΜΗΛΟΛΟΣ ΜΕΡΙΜΝΑΝ

Ἀμεριμνίαν παντελῇ περὶ βρωμάτων ἔχε,
 τῶν παρὰ χρεῖαν μάλιστα, βροαίαν τὴν ἐλπίαν,
 καὶ πίσυν παναοίστακτον κακίαν πρὸς τὸν πλάστην,
 νεύματι μόνον αὐγντα, ὡς εὐτελὲς σιροπυλίον,
 ἀνέλλιπὼς ἐκτρέφοντα πρὸς γούσις πρὸς τοὺς ἀνέξεις
 ὅς σοι πρὸ τῆς Ἀλκυόνας αἰτοῦ καὶ παρονοῦς
 ἐν πνεύματι παρήγαγε διὰ Λαοῖδ τοῦ Δεῖου.

τὴν μεριμνᾶν σου σήμερον ἐκέρριπον ἀσμενος,
 ἐπὶ τὸν Κύριον ἐμέ, καὶ γὰρ σε διαθρέψω·
 καὶ γυν μετὰ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ τὴν οὐκ ἐλπίαν,
 καὶ αἶσαν ἐγγύσιον εὐνοίαν, καὶ γούσιον ἐγγύσιον·
 ὑπὲρ τῆς οἰκίας τοῦ μνηδόλου μεριμνήσει,
 ἀλλὰ τὴν βασιλείαν μου ζήτει, καὶ ταῦτα πάντα
 μετὰ προσθήκης ἔσται σοι, καὶ εἰς αὐτοὺς κήκεϊνε
 ὅποσα γούν ἐπερνεῖς πρὸς τὸν καὶ τὸν ἀγγέλου·
 νόησον κατασκόπευσον, ὡς ἐν ἐοίμῳ πάλαι,
 ἔθνος ὡς εἰς ἐξήκοντα καὶ πλεον μεριμνάς·
 ἔτεροι τεσσαράκοντα γυναικῶν παίδων οἶχα.

μὴ μεριμνώντας ἐτρέφον, ἐν αἰσὶν ὀκονομοῦν·
 ἡμέρας δ' ὀγδοήκοντα Μωσὴς προσομιλῶν μοι,
 εἶχε τροφήν ἀδάμαντον ἐκ μόνις ὀμιλίαις.

Ἡλίας τεσσαρήκοντα, πολλοὶ τῶν μοναζόντων,
 τρέφεται πᾶς ἀμεριμνῶν, τὸ θεῖον ἀνέχετα μοι.

Δεῖ σε γινώσκειν ἀκριδῶς, εἰμὴ γάρ καταλείψῃ
 ἄνθρωπος πᾶσαν μέριμναν, τῶν κάτω καὶ γηϊνῶν
 καὶ πρὸς θεὸν τὴν ἅπασαν, ἀνάθηται φροντίδα,
 ὅλως οὐκ ἐπιτεύξεται τῆς χάριτος τῆς θείας·
 τὴν μέθην τε τὴν ἄρρητον, τὸ πῦρ τὸ κατακαῖον,
 τὴν ὕλην πᾶσαν τῆς ψυχῆς αὐτὴν δ' ἀναχωνεῦον,
 οὐκ ἂν γνωρίσειε ποσῶς, οὐ τὴν παραπληξίαν
 ἐκείνην ἣν ἀπόστολοι τὸ πρὶν ἐνεκαλοῦντο
 πνεύματος οὐκ αἰσθήσεται σωτηριῶδες ἔργον,
 δι' ὃ κατήλθεν ὁ Χριστὸς οὐδόλως καταλάβῃ,
 καὶ γὰρ καὶ νῦν τὴν φεραυγὴν τὴν ὄντως μακαρίαν,
 τὴν θείαν τὴν ἀμέριμνον τὴν ξένην πολιτείαν,
 τὴν πρὸ τῆς παραβάσεως Ἀδάμ τοῦ πρωτοπλάστου,
 θεὸν ὑμνεῖν καὶ τῶν αὐτοῦ κατατρυφᾶν ἀκόρως,
 τῆς δόξης καὶ τῆς ὑπὲρ νοῦν πληροῦσθαι θεωρίας,
 αὐτὸν δέ πᾶσαν τὴν ἡμῶν ποιεῖν οἰκονομίαν,
 πᾶσιν ἀπαύστως παραινεῖ κατέχειν ὥσπερ τότε·
 παρακαλῶ μὴ μεριμνᾶς, τί φάγεσαι τί πίῃς,
 καὶ πρόσχες τοῖς δουλεύουσι προσκαίροις βασιλεῦσι
 πῶς τρέφουσι καὶ γαμετάς, καὶ δούλους καὶ δουλίδας
 καὶ πλεῖστα τούτοις περιττὰ παρέχουσι καὶ ξένοις,
 καὶ σὺ τῷ βασιλεύοντι πάντων τῶν βασιλέων,
 καὶ τρέφοντι τὰ σύμπαντα δουλεύων ἐκταράττῃ·

Βαθμὶς λβ'. ΤΙ ΒΡΩΣΙΣ ΚΑΙ ΤΙ ΠΟΣΙΣ

Δεῖ σε γινώσκειν φίλτατε, σὺν ᾧπασι καὶ τοῦτο.
 ὅτι τὸν χόρτον τῶν ἀγρῶν σὺν ᾧμα τοῖς θηρίοις,
 εἰς σὴν τροφήν παρὰ θεοῦ κατεδικάσθη ἔχειν,
 καὶ διὰ τοῦτο παραινεῖ τις τῶν σαφῶν πατέρων,
 χόρτον ἐσθίειν καὶ φορεῖν, εἰς χόρτον ἀφυπνόττειν,
 καὶ τὴν τοῦ χόρτου μέριμναν θεῷ παρατιθέναι,
 τῷ πᾶσαν τρέφοντι πνοήν. χρόνον παντὶ καὶ τόπον·
 σὺ δ' ἀλλὰ τὰ πρὸς ἡδονὴν παραφυλάττου τέκνον,
 ᾧμα σὺν τοῖς λιπαίνουσι, καὶ τοῖς ἐκκαίουσί σε,
 καὶ μετ' αὐτῶν καὶ σὺν αὐτοῖς πάντα τὰ πνευματοῦντα
 οὐ τοῖς ἡδίστοις σε χρεῶν, τοῖς δὲ βέλτιστοις χρῆσθαι,
 οὐ δὲ τοῖς καταθέλγουσιν, ἀλλὰ τοῖς κατὰ χρείαν·
 εἰσὶ γάρ ἔξεις θέλουσαι γλυκέα τε καὶ στύρα·
 χρῶνται τινὲς τοῖς ἄλμυροῖς, καὶ τοῖς δριμέσιν ἄλλοι,
 καὶ ταῦτ' οὐκ ἔστιν ἐμπαθῆ, λέγουσιν αἱ πατέρες,
 πλὴν δεῖ παντὶ τὴν ὄρεξιν, τὴν ἔξιν τε κολύειν,
 καὶ κατ' ἰσχὺν διηνεκῶς κατέχειν τὴν γαστέρα·
 εἰ ταύτης· οὐχ ἡττώμενος ὑπῆρξεν ὁ γενάρχης,
 τὴν Εὐῖαν τὴν ὁμόζυγον οὐδόλως ἄν ἐπέγνων·
 οἱ τὰ τῆς πρώτης ἐντολῆς, προσεκτικῶς τηροῦντες
 οὐ πάσχουσι παράδασιν, τῆς πρώτης καὶ δευτέρας·
 οἱ μέχρι δὲ καὶ γεύσεως τὴν ἡτταν πεπονθότες,
 παρὰ καιρὸν τῆς ἡδονῆς, ὥσπερ ἐκεῖνος τότε,
 τὸν νόμον παραβαίνουσι, τῆς ἐντολῆς τῆς πρώτης.

Διόπερ ἦν καὶ τὸ φρυγὸν ὄραϊον ὑπὲρ πάντα,
 εἰς γεῦσιν εἰς συνόραϊν, εἰς τὸ κατανοῆσαι
 τριττὴν ἔχων τὴν ἄθλησιν, σὺν τοῖς τριτικοῖς ἐπ' ἄθλοις,
 ὥς ἂν τοῖς κατορθώσασιν ἔσται τὰ τρία ταῦτα,
 ἀθανασία, μετοχὴ θεοῦ, καὶ βασιλεία·
 κόσμου παντός, ὧν στέρησιν ἀπατηθεὶς ὑπέστη·
 μὴ γεύσῃ τέκνον μηδαμῶς τὸ σύνολον μὴ θίγῃς,
 ἐν οἷς καὶ μᾶλλον ὄρεξις καθ' ἡδονὴν τυγχάνει·
 τῆς γεύσεως ἐν ἡδοναῖς ὅλως φησὶ κραιούσης.
 κἄν εἴη τι τῶν εὐτελεῶν ἀδύνατον τελέως·
 μὴ καὶ συμπάσας ἐπεσθαι πρὸς ταύτας τὰς αἰσθήσεις,
 τὴν παγκαλεπωτάτην δέ, τὴν ἴσην τῇ πορνείᾳ,
 παρὰ πατράσι τοῖς σεπτοῖς εὐλόγως κρινομένην,
 τὴν μισητὴν καὶ πονηράν, φημί λαθροφαγίαν,
 μέχρι καὶ γεύσεως ὑπὲρ χειλέων τε καὶ γλώττης,
 φυλάττου κατὰ δύναμιν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ
 εἰ γάρ τι κατεσχύσει σου, καὶ τρέψει σε βραχύ τι,
 τῇ πλάτῃ σε κατέδαλε, καὶ τοῖς δεσμοῖς συνέχει.
 ἀδδηφαγίαν ἡδονὴν καὶ τὴν λαθροφαγίαν,
 ὥς ῥίξας πάντων τῶν κακῶν φεῦγε συντόνως τέκνον,
 τὴν μὲν πορνείαν λέγουσι, τὴν δ' αὖ ἀκολασίαν,
 τὴν δέ μητέρα τῶν δεινῶν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ,
 ὥς θέμεβλος ὁ πρόλογος ἔχει στοιχεῖα πέντε,
 καὶ διὰ τοῦτο τέσσαρσιν ὧδε στοιχείοις χρᾶται.

Ἀρχὴ τοῦ Ε΄ στοιχείου ἦτοι τοῦ Ε.

Εἰ σὺ δὲ πρῶταίτις ἄριστα, μὴ προσέχε στοιχεῖα,
μηδὲ τοὺς στίχους ἀριθμεῖς, ἀλλὰ τον νοῦν τοῦ λόγου.

Βαθυῖς λγ'. ΤΙΣ ΤΟΥ ΜΗΣΤΕΥΕΙΝ ΠΡΟΦΑΣΙΣ

Λοιπὸν μετὰ τὴν παύσιν, καὶ πύμφοτον καὶ θέαν
εγκρότειαν, τῶν ἄλλων τε τήρησιν ὥς ἀνύγνωσ'

τὴν τιμὴν τῶν νοερῶν, καὶ θέων στρατευμάτων,
τὴν βίωσιν τὴν εὐφραδίην τὴν ἐκκλησίαν, στείαν.

ὥς σύνοικον ὥς σύμβιον ὥς ἔργον ἰδιόζων

ἀπαρλείπτως ἡ ἕκαστι παντὶ κατὰ καὶ πύμφοτον

νηστεία πάντων τῶν καλῶν, ἀρχήθεν παρστέα.

ῥῆμα καὶ μήτηρ καὶ πατήρ, καὶ θέμελος καὶ ῥόσος,

καὶ συνεργὸς καὶ ποιητὸς καὶ θεὸς ἀσπρέτης.

καὶ κραταῖος συνασπιστὸς τῶν ἀρετῶν ἀπάντων,

καὶ ξενὴ παλινδρόμησις πρὸς τὴν Ἰδέην καὶ πύμφοτον

τῶν ὑπὲρ νοῦν καὶ νόησιν καὶ τῆς αἰζωΐας

ὅπλον ἀκαταμάχητον, θεοῦ δέδοται.

κατὰ δαιμόνιον καὶ ποθεὶν καὶ φρόσιν καὶ ῥόλην

καὶ τῆς δεινῆς συγχύσεως, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας,

πάντων δεινῶν ἀναξαιλῶς ταύτην εὐρηθεὶς τέκνον

νηστεία βία ἡ ὕσεως, περικολή πρόσημάτων,

εὐκοιμή πυρώσεως καὶ λονηρῶς ἐννοίας

τῶν ἐνυπνίων ἐκκόπή, δεινῶν ἐλευθερία,

καὶ καθαρότης προσευχῆς, καὶ τῆς ἡσυχῆς λειτουργίας,

καὶ φυλακὴ πανάουλος, καὶ λύσις πάσης εὐλαΐας,

καὶ θύρα κατανύξεως, πολυλογία παῦσις,

Ἐπὶ τὸ πένθος ὁδηγός, τῶν σιναγμῶν αἰτία,
 καὶ πρόξενος τῆς συντριβῆς, τῆς ἱλαρᾶς καὶ θείας·
 τήρησις τῆς ὑπακοῆς, τῆς ἡσυχίας φύλαξ,
 ἐπὶ τοῖς ὕπνοις κουφισμός, τοῦ σώματος ὑγεία·
 ἁμαρτημάτων ἄφεσις, δοτὴρ τῆς ἀπαθείας,
 καὶ παραδείσου τῆς τρυφῆς ἀνοιγομένη πύλη·
 ἁγιοσύνης συνεργός, ψυχῶν τε καὶ σωμάτων,
 τῆς παρθενίας καλλονή, λαμπρότης σωφροσύνης,
 φρονήσεως ἀθόλωτος, πηγὴ διειδεστιάτη·
 τῆς προσευχῆς διδάσκαλος, τῆς ἀσυλίας κράτος,
 καὶ τῆς ἀγάπης φυλακὴ, τῆς ἀληθοῦς καὶ θείας·
 ἀρχὴ καὶ μέση τῶν καλῶν, καὶ βασιλεὺς καὶ τέλος,
 καὶ συμπολίτης ἀκριβοῦς τῶν ἄνω στρατευμάτων,
 ἔνωσις ἣ μετὰ θεοῦ, καὶ προῖξ τῆς ἀφθαρσίας,
 εἰ ταύτην διετήρησεν· ἐκεῖνος ὁ γεννάρχης,
 οὐκ ἄν ἀπέστη τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς Ἑδέμ ἐξώσθη·
 καὶ παραδείσου τῆς τρυφῆς εὐθέως ἐξεβλήθη,
 καὶ τῇ θαλάττῃ τῇ πικρᾷ κατεδικάσθη θάπτον,
 ἀντ' ἧς ἐπλούτησε τρυφῆς εἰς ἄδην καταβῆναι,
 κατακριθεὶς, καὶ ζοφερὰν οἰκίαν κατοικῆσαι,
 οἴμοι! τῆς πλάνης τῆς δεινῆς· βαβαί μοι τῆς ἀπάτης!
 ἡ γὰρ γαστήρ φιλόνεικον εὐκίνητον εἰς μάχην,
 ὠραῖος ἦν εἰς ὄρασιν, κάλλιστος ἦν εἰς βρῶσιν,
 ὃ θανατώσας με καρπός, ὅθεν ἡττήθην τούτου.

Εὐδὴλον ὥς ἡμέρα μὲν σύμβολον τῆς νησιεύας
 ἢ νύξ δὲ πόλιν τῆς εὐχῆς διὰ τὴν ἀδελφίαν·
 ἑκάτερον ὥς ἀληθῶς, ἐν ἑκατέρῳ τούτων,
 ἦν τις ἐνδίκως μετελθὼν πρὸς τὴν τῶν κατιμοκόπων
 πόλιν ἐπιδημήσειεν, ἅψ' ἥς ἀπέδρα λύπη,
 ὀδύνη τε καὶ στεναγμὸς ἐν τῷ Κυρίῳ πάντων·
 ὁ τῆς νηστείας ἀμελῶν, ὥς φασιν οἱ πατέρες,
 χαῦνος ῥεῖ, καὶ μαλθακός, καὶ ῥάθυμος τυγχάνει·
 εἰς πᾶσαν προὔξιν ἀρετῆς, τὸ δ' ἐναντίον δῆλον·
 ὁ δ' ἐνδυόμενος αὐτὴν ῥεῖ καθάπερ ὄπλον
 διηνεκῶς τῷ θεῷ καταπυροῦται ζήλῳ·
 Ἡλίας ὅτε ζηλωτὴς ὑπῆρχεν ὑπὲρ νόμου,
 ταύτην ὥς ὄπλον κραταῖον ἠμφίεστο διόλου·
 ὑπομνήσκει γάρ ῥεῖ τὸν ταύτην κεκτημένον,
 πνεύματος διδασκαλιῶν καὶ θείων ἐνταλμάτων,
 νοήματα θεολαμπῇ, καὶ θείας ἀναδάσεις,
 καὶ πᾶν καλόν, καὶ πᾶν χρηστὸν αὕτη κυῖσκει μόνη,
 καὶ τῶν παθῶν παντάπασι τὸν ἔχοντα λυτροῦται·
 κινδύνων τε καὶ πειρασμῶν καὶ πάσης ἄλλης βλάβης,
 ἀνώτερον καθίστησι καὶ νικητὴν δεικνύει·
 ὥς τοὺς περὶ τὴν κάμινον τρεῖς, καὶ τὸν ἐν τῷ λάκκῳ
 ἄνδρα τῶν ἐπιθυμιῶν, ἐκ στόματος λεόντων·
 ἄνευ γάρ ταύτης οὐδαμῶς τις ἀπὸ τῶν αἰώνων·
 παθῶν ἐφάνη νικητής, ἢ τῶν κακῶν ἐρρύσθη.

Εἰ ταύτην τοίνυν κρίνεται τὴν βασιλίδαν βούλει
μετὰ θεοῦ, καὶ σὺν θεῷ κατακληρονομήσαι
θεὸν πλουτεῖν τε συνεργόν, καὶ δοθηθὲν καὶ ῥύστην,
σύμμαχον, ὑπερασπιστήν, κραταίωμα καὶ σθένος,
ἀπὸ ψυχῆς ἀπόρριπον αἰτίας δυσπιστίας.
καὶ νοσημάτων ἀφοριᾶς, ἀσθενειῶν δειλίας·
καὶ πᾶσαν ἄλλην πρόφασιν, καθολικῶς ἀπόθου
οὕτω γάρ ταύτην σὺν ἰεῷ κατακληρονομήσεις,
καὶ τῶν δαιμόνων, καὶ παιθῶν δείξει σε βασιλέα·
ναὶ καὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν ὧν ἄνωθεν προεῖπον·
ἐργάτην δοκιμώτατον εὐστόχως ἐκτελέσει·
ἥς τῶν καρπῶν κατατροφῶν τῶν ὄντως ἀκηράτων,
καὶ τῶν καρπῶν τῶν ἐν Ἑδέμ κρειτόνως ἀσυγκρίτως
ἐν μέσῳ ξύλον τῆς ζωῆς τὸν λόγον ἐφευρήσεις,
οὗ καὶ μὴ κωλυόμενος, σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις.
ἀπόλαυσιν ἀθάνατον, καὶ θείαν ἀπολαύσεις.

Βαθμῖς λδ'. ΤΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΥΕΙΝ Η ΠΡΟΦΑΣΙΣ

Νηστεύων ὄρα γὰρ φησι μὴ προφασίζου νόσους·
καὶ γὰρ οἱ μὴ νηστεύοντες νοσοῦσιν ἐπὶ πλέον·
ἀείποτε παιθήμασι, καὶ πλείστοις ἀλγηδόσι
πρὸ πλημμελὲς τῆς πέψεως, εὐκόλως περιδύλλει,
ἐντεῦθεν ἅμπαν νόσημα, τοῖς ἐν τροφῇ καὶ κόρῳ,
καὶ σφόδρα νοσηλεύονται χρόνῳ παντὶ καὶ τότῳ·
ἰγείαν ἔχειν οἱ βροτοὶ τὸν κτίστην ἐξαιτοῦνται,
καὶ ταύτην φυγαδεύουσι, πολλάκις κεκτημένοι.

Ἐπὶ τὸ στήθος γάρ φησιν, ἐπὶ γαστέρα μέσσην
 ὅς ὅστις ἐσθίων ἐν τῇ γῇ πᾶς ὁ τρυφῶν βαδίζει,
 ὁδεύει πᾶς ἐπὶ γαστρὸς ὅταν τὰς ὕλας ἔχῃ·
 ἐν τῷ δέ τούτῳ ἀπορεῖν ἐπὶ τὸ ὁ ἥθος εἶπεν·
 θυμῷ καὶ πικραίνετα ἵασι ἡδονὰς οὐκ ἔχον·
 τὴν λοιμικὴν διαγωγὴν τῶν φιληδόνων φεῦγε·
 παρὰβλεπε τοὺς τρυφητάς ὥσπερ τὸν αἰσίδος,
 καὶ τῆς φιλίας ἔκστηθι, τῆς πρὸς τὴν σάρκα φίλε·
 μηδέν παρέχης τῇ σαρκὶ τῶν ἀναγκαίων πλέον,
 οὐχ ἵν' ἐσθίης γάρ καὶ ζῇς, ἀλλ' ἵνα ζῇς ἐσθίεις·
 φασὶ μὴ φάγῃς οἱ σοφοί, πρὶν ἂν πολλὰ πεινάσῃς,
 μὴ πίῃς πάλιν μηδαμῶς, εἰμὴ πολλὰ διψήσῃς,
 ἡ γάρ ἀσθένεια ζητεῖ, τὰ βοηθοῦντα ταύτην,
 ἀλλ' οὐχὶ κόρον ἡδονῆς, οὐ δέ τρυφῆς σπατάλην·
 ὕδωρ βραχὺ τι λάμβανε, μήπως πηλὸν ποιήσῃς
 τὴν σάρκα σου, καὶ συμφυθαρῇ σὺν ταύτῃ καὶ τὸ πνεῦμα·
 μὴ γοῦν κατέσθιε φησί, ἀλλ' ἐσθίε μετρίως,
 μὴ παχυνθεὶς καὶ πλατυνθεὶς, εὐθὺς ἀπολακτίσῃς,
 αἷματος εἰς ῥοὴν φασί, τὴν ἐκροὴν αὐτίκα
 τοῦ πνεύματος ἐργάζεται, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις,
 ἡ σπαιαλῶσα τέθνηκε, καὶ ζῇ καὶ παροδεύει,
 καὶ τὸ δεινὸν ὑπόδειγμα, τὸ τοῦ πλουσίου μάθε
 ὅς παρεδόθη τῷ πυρὶ διὰ γαστριμαργίαν
 οὐκ ἀδικίαν ἐγκληθεὶς, ἀλλὰ τὴν ἀπληστίαν.

Ἐκεῖσε τηγανίζεται μέχρι παντός αἰῶνος·

καὶ Παῦλος ὁ παμμέγιστος, γράφει φιλιππησίοις,
τοὺς ἡττωμένους τῆς γαστροῦς, ἐχθροὺς σταυροῦ
[φημίζων,

ὃν καὶ τὸ τέλος ἔφησεν ἀπώλειαν τυγχάνειν·

σύνες γαστροῦς τὸν κίνδυνον, βλέπε τὴν πτώσιν οἷα,

καὶ φεῦγε ταύτην ὀλικῶς. φίλτατε κατὰ πάντα·

ὅταν ταλαιπωρούμενον, κεκακωμένον ἴδῃς

τὸ σῶμα σου. καὶ κατοκνοῦν, περὶ τὰς λειτουργίας,

τότε καὶ μόνον ὡς εἰκός θρέψον αὐτὸ καὶ θάλψον,

ὡς ἐφορῶντος τοῦ θεοῦ τὸν τρόπον καθ' ὃν ᾠκράττει

εἰς τὸ τρυφλίον πρόσεχε, τοῦ πέλας μὴ προσέχειν,

εἰς ἄλλοτρίαν τράπεζαν, εἴ τις περισκοποίῃ,

τούτου φησὶν ὁ λογισμός, πόρρω τῆς ζώντων βίβλου·

ἐσθίων βλέπε σεαυτόν, καὶ κατὰ νοῦν προσεύχου,

εὐχαριστιῶν ἐν ἅπασιν, ὅπερ εὐρήσεις φάγε,

καὶ πίστευσον ὡς ἀληθῶς, ἀλλ' οὐ ψευδῶς σοι λέγω·

κἄν καὶ βρωμώδη λάχανα, κἄν ὄζοντα τυγχάνῃ,

μεταβλυθῶσιν εἰς τρυφήν, κρείττω τρυφῆς ἀπάσας,

ὑπὲρ δέ στέαρ ῥώσει σοι τὸ σῶμα καὶ νευρώσει·

ἐν πείρᾳ μεμαθήκαμεν, ἐπέγνωμεν ἐν πράξει

ἀλλ' οὐκ ἐν λόγοις σοι ψιλοῖς, ἀπράκτως παραινοῦμεν

ἀλλὰ τὸν λόγον στρέψωμεν, ὅθεν ἐξεληλύθει·

Βαθμὶς λε΄. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΩΝ

Τὴν γάρ νηστείαν ὡς ὁδόν, εὐθεΐαν λειοτάτην

ὁ πρωτοδεύτερος Ἀδάμ ὁ κτίστης τῶν ἁπάντων.

Ἐδειξε παῖσιν ἑμφανῶς μετὰ τὸ βαπτισθῆναι,
 ὥς αὕτη παλινδρομήσεις, πρὸς τὴν Ἑδέμ ἀνθρώποις,
 πάντων ἀρχὴ τῶν ἀγαθῶν, τῶν ἐν Εὐαγγελίοις,
 Ἀδάμ ἀνάκλησις ὁμοῦ, καὶ τῆς κατάρτας λύσις·
 καὶ γὰρ ὅρος ἀνελθὼν, εἰς ἔρημον μακρύνας,
 εὐθὺς μετὰ τὸ βάπτισμα, διήνυσε νησιεῖαν,
 τὴν τεσσαρακονθήμερον, δι' ἧς Ἀδάμ πεσόντα,
 ἀνέστησε, τὸν πτερνιστήν, αὐτοῦ καταπτερόνισας,
 καὶ δείξας παῖσι τὴν ὁδόν, τῆς ὄντως σωτηρίας·
 ταύτην οἱ τούτου μαθηταί, καὶ μιμηταὶ καὶ φίλοι
 εἰδότες πάντων τῶν καλῶν, πηγὴν ἀρχὴν μητέρα,
 ταχεῖαν ἐπανέλευσιν, πρὸς τὴν ἀειζωΐαν,
 ἐφύλαττον πανάσυλον, καὶ μετ' ἐπιτιμίων
 κανόνας, ὅρους, καὶ θεσμούς, ἔθηκαν ὑπεριτάτης,
 διὰ τοὺς δούλους τῆς γαστρούς, καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα,
 οὓς καὶ στενάζει καὶ θρηνεῖ, Παῦλος, καθὼς ἀνέγνως,
 οὗ καὶ κανὼν ἐξηκοστὸς ἑνατος οὕτω λέγει·
 ἐπίσκοπος, πρεσβύτερος, διάκονος, καὶ ψάλτης,
 τὴν θείαν τεσσαρακοσιήν, τοῦ σεβασμίον Παύλου,
 καὶ τετραδοπαράσκευα σὺν ταύτῃ μὴ νηστεύων,
 χωρὶς τινὸς σωματικῆς μεγάλης ἀσθενείας
 ἐμοοδιζούσης προφανῶς, αὐτίκα καθαιρείσθω,
 εἰδέ τις ἔστι λαϊκός, οὗτος ἀφοριζέσθω,
 καὶ ταῦτα μὲν ὥς ἐν ἀρχῇ, πίστεως πεφεισμένως,

Ἐλθόντες δέ οἱ σοφώτατοι, καὶ πάνσοφοι πατέρες,
ὥς εἶδον χάριτι Χριστοῦ, τὴν πίστιν ἀπλωθεῖσαν,
καὶ κατασχοῦσαν ἅπασαν, ὁμοῦ τὴν οἰκουμένην,
τὸν λόγον τὸν Δεσποτικόν, τόν, ἃν οὐ περισσεύσῃ,
πρᾶξις ὑμῶν ἐνάρετος, καὶ καθαρὰ νηστεία,
ἣς ἔχουσιν οἱ γραμματεῖς, ἣς κῶνται φαρισαῖοι,
οὐκ ἂν ἐντὸς εἰσέλθῃτε τῆς ἄνω βασιλείας,
γινόντες καλῶς ἐξέθεντο τὰς ἄλλας τρεῖς νηστείας,
τὴν πρὸ τῆς γένας τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν τῶν Ἀποσ-
τόλων,
τῶν κηρυζάντων πανταχοῦ θεοῦ τὴν παρουσίαν,
καὶ τὴν δευτέραν σὺν αὐταῖς ἐκάστης ἐβδομάδος·
ὥς ἂν ἀπλῶς τὸ στάδιον τῆς ἡμερῶν ἐπτάδος,
ἀπὸ νηστείας τὴν ἀρχὴν ἀείτοτε λαμβάνῃ·
οὐκοῦν καὶ σύμφωνα πιστὸν ταῦτα ἅχρεων φυλάττειν
μήπως οὐαὶ κληρώσῃται, καὶ φεῦ ὥς καταλύων
ὄρους, καὶ νόμους πατρικούς, πνεύματι γεγραμμένους.

Βαθμὶς λστ΄. ΠΕΡΙ ΚΑΙΡΩΝ ΝΗΣΤΙΜΩΝ

Σκόπει γοῦν τέκνον νουνεχῶς, πῶς ὁ κανὼν ἐξίσου,
ὁ θεῖος τὰς τετράδας τε, καὶ σὺν αὐτῇ τὰς ἑκτας,
μετὰ τῆς τεσσαρακοσιῆς νομοθετεῖ φυλάττειν,
πάντα πιστὸν νηστεύειν τε, καὶ ταύτας ὥς ἐκείνας·
ἡγουν μετέχειν τῆς τροφῆς, καθ' ὅραν τὴν ἐνάτην,
οἴνου χωρὶς ἐλαίου τε, τῶν ἀσθενούντων ἄνευ,
τοῦτο γάρ προδιώρισεν ὁ λόγος ἐν τοῖς ἄνω,
τοῖς ἀσθενείᾳ κάμνουσι διδοὺς παραμυθίαν.

Ἐξέστιν ὅς φασί τινες, καὶ δίχα τῶν μεγάλων
 καὶ σοτηρίων ἑορτῶν, καὶ κόπον παντὶ ἄνθρωπῳ
 τῆς θείας τεσσαρακοστῆς τὴν πρώτην ἐξδοσιμὰς,
 κατὰ τὸ δεῖν τρέφεσθαι, καὶ οὐ τὸν τόπον οἰδοῖς
 πῶς ἀποσιτισθῆναι τετράδα καὶ τὴν ἑξῆς.
 ἑλπίς τε κεχρήμεθα τὸ Σάββατον ὅλον οἶνον,
 καὶ τοῖς ἄρτοις (1) πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ καθέστης ὡσαύτως
 σαββάτω καὶ Κυριακῇ κακάλυσιν ποιῶμεν.
 τῷ χρόνῳ δ' Εὐαγγελισμοῦ τῆς ἑορτῆς ἀχθείσης
 ἰχθυῖας προσιέμεθα (2) καὶ μέσης ἐξδοσιμὰς
 οἰνοποτοῦσιν ἀσθενεῖς τῇ τρίτῃ καὶ τῇ πέμπτῃ,
 ἐν αἵσπερ καὶ μετέχουσι βρωμάτων ἀνελαίων.
 ἄλλοι νηστεύουσι διπλᾶς, ἄλλοι γὰρ πάντα πύσας,
 ἄρτον οὐδόλως ἕτεροι λαμβάνουσιν εἰς ἑορδαίαν,
 ἢ μόναις προσανέχουσιν ὀπώρας βραχυτάταις.
 ἕτεροι δράσματος χωρίζ, ἄλλοι τῶν οἴνων ἄνευ.
 ἐγὼ δέ κάτοιδα πολλοὺς, καὶ πλέον τι ποιῶντας.
 καὶ τίς ἀπλῶς τῶν μοναχῶν, τοὺς κόπους ἐξαγγείλῃ
 τοὺς ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῇ θείᾳ καὶ πανσέπτῃ;
 δι' ὧν αἰσθήσεις καθαρὰς τηροῦσιν ἀσυλήτους,
 μηδὲν ὀρῶντες γήϊνον, μηδὲν φθαρτὸν λαλοῦντες,
 ἀλλ' ὥσπερ ἄγγελοι θεοῦ, θεῷ προσομιλοῦντες;
 τῇ δέ λαμπρῇ καὶ παμφαεῖ, τοῦ πάθους ἐξδοσιμὰδι,
 τὰς ἀρετὰς διπλάζουσιν. ὁμοῦ τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ.

ἄς σημειώσεις ὅρα εἰς σελίδαν 146.

Σημ. (1) Ἄνὰ ὀνομάζει τὰ ἄναμα οἶον μαλάκια, ἦτοι ὀκτάποδας σπησίας τευθίδας δηλαδή καλαμάρια, μαλακόστρακα ἦτοι καρκίνους σωλήνας καὶ ὀστρακόδερμα.

(2) Ὅρα ὅτι ὁ Ἅγιος οὗτος ἐν τῇ ἐορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ λέγει νὰ καταλύωμεν ἰχθύας καὶ οὐχὶ ἐν τῇ τῶν Βαΐων, ὥς καὶ ὁ Νικόλαος τοῦτο λέγει ἐν τοῖς στίχοις· καὶ τὰ χειρόγραφα τυπικὰ ἅπαξ λέγουσι παρελάβομεν ἐσθίειν ἰχθύας ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Ἀλλὰ τί φασὶ τινές; ἡ ἐορτὴ τῶν Βαΐων ἔξω τῆς τεσσαρακοστῆς ἐστὶ τὴν ψυχοφελῇ γὰρ ψάλλει ἡ Ἐκκλησία πληρῶσαντες τεσσαρακοστὴν κατὰ τὴν Παρασκευὴν ἐσπέρας τῆς στ'. ἐβδομάδος· λοιπὸν πρέπει νὰ καταλύωμεν ἰχθύας ἐν αὐτῇ· ἀλλ' ἄρα γε οἱ τοῦτο λέγοντες, νοοῦσι τί λέγουσιν; ἡμεῖς οὖν ἀποκρινόμεθα πρὸς αὐτούς· ὅτι γὰρ ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ περιλαμβάνεται καὶ ἡ τῶν Βαΐων ἐορτὴ σὺν ὅλῃ τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι καὶ ἄκουσον τοῦ κθ' κανόνος καὶ τοῦ γ'. τῆς ἐν λαοδικείᾳ λεγόντων “μὴ δεῖν ἐν τεσσαρακοστῇ τῇ ὑστέρᾳ ἐβδομάδι τὴν Πέμπτην τὴν μεγάλην λύειν καὶ ὅλην τὴν τεσσαρακοστὴν ἀτιμάζειν, ὅπου φανερώς, λέγει ὅτι ἡ ὑστέρᾳ ἐβδομάς ἦτοι ἡ μεγάλη συναριθμεῖται τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ὅθεν ἐπειδὴ ἡ τῶν Βαΐων ἐορτὴ συναριθμεῖται τῇ τεσσαρακοστῇ, λοιπὸν εἴ τις ἐσθίει ἰχθύας ἐν αὐτῇ ἀτιμάζει ὅλην τὴν τεσσαρακοστὴν.

Ἀποκρινόμεθα πρόσέτι ὅτι ἂν ἡ Κυριακὴ τῶν Βαΐων εἴνε ἔξω τῆς τεσσαρακοστῆς, καὶ μὲν τὴν τεσσαρακοστὴν ὅθεν συναριθμεῖται, καθὼς οἱ ἰχθυοκαταλούντες ἐν αὐτῇ θέλουσιν, ἀλλ' ὅμως συναριθμεῖται καὶ ἐντὸς εἴνε τῆς μεγάλης αὐτῇ ἐβδομάδος· διὰ τοῦτο γὰρ λέγεται μεγάλη ἐβδομάς· αὕτη καὶ ὄχι μεγάλη ἑξάς, διότι συναριθμεῖται μὲν αὐτὴν ἡ Κυριακὴ τῶν Βαΐων καὶ λοιπὸν εἰς τοῦναντίον περιετράπη ὁ λόγος τῶν ἰχθυοκαταλούντων ἐν τῇ τῶν Βαΐων, διότι ζητοῦντες νὰ ἐξαιρέσουν αὐτὴν ἀπὸ τὴν τεσσαρακοστήν, τὴν συναριθμοῦσι μὲν τὴν μείζονα τῆς τεσσαρακοστῆς ἐβδομάδα καὶ ἀκολούθως ἐμποδίζονται νὰ τὴν καταλύωσιν εἰς ἰχθύας.

(3) Ὅρα ὅτι οὐ λέγει ὁ Ἅγιος καταλύειν τὸ δωδεκαήμερον, οὔτε τὴν πρὸ τῆς ἀπόκρεω, οὔτε τὴν τυρινήν.

Βαθμὶς λζ'. ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ ΟΛΙΚΗΣ

Ἔστι νηστεία νόμιμος, νηστεύειν εἰς ἑνάτην,
 εἶτα προσέσθαι τροφήν, ἀλλὰ χωρὶς ἐλαίου·
 ἀλλ' οἶνον πίνειν οὐδαμῶς, ἀλλ' ἐγκρατῶς οἰτεῖσθαι,
 τὴν διαγίαν λέγουσι, κατάλυσιν πολλοῖσι,
 ἑνάτης τὴν κατέλυσιν, τῆς κεκαυνομένης·
 τινὲς οὐδόλως ἔχοντες, νηστείαν οὐδ' εἰδότες·
 τῶν οἶνων δὲ καὶ μάλιστα, πολλοῖσι τὸν ἐλαίου,
 κατάλυσιν ἀκούσαντες, κατέλυσαν εἰς ἅλλα,
 κακῶς νοοῦντες ἀληθῶς, καὶ πρῶτοντες ἀπέμνωσ'·
 τετραδί καὶ παρασκευῇ, φάσκουσιν οἱ πρεβεῖς,
 νηστεία συντετήρηται, παρὰ τῆς ἐκκλησίας·
 τῆς θείας καὶ καθολικῆς, παρὰ παντὸς τοῦ χρόνου,
 ἐν δὲ τῇ τεσσαρακοστῇ, τῇ πρὸ τῶν Χριστουγέννων,
 σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ, βιβρώσκομεν ἰχθύας,
 πέμπτην καὶ τρίτην ἔλαιον, σὺν οἶνῳ διαγοῦμεν,
 τὰς δ' ἄλλας τρεῖς νηστεύομεν, ἑνάτας κατὰ τάξιν,
 πολλοὶ τινες ἐσθίουσιν, ἡμέραν παρ' ἡμέραν·
 ἄλλοι δ' ἑνάτας ἄγουσιν, ὅλην τὴν ἐβδομαδα·
 καὶ κατὰ τάξιν ὡς εἰκός, ὡς πρέπον ναζηραίοις,
 ἐκ δὲ τῆς πανηγύρεως, τῆς θείας καὶ πανσέπτου
 τοῦ περιφήμου καὶ σεπτοῦ, μεγίστου Νικολάου,
 Κυριακὴν καὶ Σάββατον οὐ τρώγομεν ἰχθύας
 τοῦτον τὸν τύπον ἔχομεν, καὶ πὶ ταῖς ἄλλαις δύο,
 τῇ τε τῆς θεομήτορος, καὶ τῇ τῶν Ἀποστόλων.

Βαθμὸς λη'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΓΚΡΑΤΕΙΑΣ

ἔστι καὶ τρόπον ἕτερον, εὐάρεστος νηστεία,
 αἰσθητικὴ τῷ ποιητῇ, καὶ κτίστη καὶ δεσπότῃ,
 ἣν πάντες ὀνομάζομεν, καλῶς βραχυγραφίαν,
 ἢ τὴν ἀνθρωποπαρέοικειαν, πανιάπασιν ἐκφεύγει,
 ἔστι νηστεία πάνιμος, καὶ τὸ νηστεύειν πέντε,
 μεγάλη τεσσαρακοστῇ, τὰς δ' ἄλλας παρ' ἡμέραν,
 ἐνάτην ἔχειν εἰς αἰεὶ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου
 χωρὶς τῶν θείων ἑορτῶν, ὡς πολλὰ νηστεῖαι
 καὶ λέγονται, καὶ πράττονται παρὰ τοῖς μονοτρόποις,
 ἔργοις καὶ λόγοις τὴν ὁδὸν δεικνύουσιν εὐδῆλως,
 τοῖς θέλουσι πρὸς τὸν θεόν, ἐμφρόνως ἀνακάμπτειν,
 καὶ μετασχεῖν τῶν ἀγαθῶν, τῶν ὑπὲρ νοῦν ποθοῦσι
 καὶ περὶ μὲν τῶν νηστειῶν, θελήσει καὶ βουλήσει,
 θεοῦ, σαφῶς εἰρήκασιν, ὥς οἶδας οἱ πατέρες.
 περὶ τῶν ἄλλων δ' ἡμερῶν, τῶν μὴ νηστίμων λέγω,
 μηδεὶς ἑξαπλατὰρ σε, Κυριακὴν καθόλου,
 ἢ αἶσαν τὴν Πεντηκοστήν, ἢ καὶ τὰς πενηγύρεις,
 τὰς τοῦ Λεοπότου καὶ θεοῦ, καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης,
 τὰς σωτηρίους καὶ λαμπράς, τὰς θείας καὶ φωσφόρους
 νηστεύειν, ἢ γονυκλιτεῖν. ἢ τύχωσιν ἡμέρας
 καὶ οὖν αὐτὰς, καὶ μετ' αὐτὰς, τῶν δύο κορυφαίων,
 ἀλλ' οὐδ' εἰς τὴν ἀποιομήν, καὶ γένναν τοῦ Προδρόμου
 ἐν τῇ καθόδῳ πάλιν δέ, τοῦ θείου Παρακλήτου.
 τὴν ἐκδομάδα σήμερ᾽, ἑορτάσον ἀσιμένως (3)

Ἐποὶ τὰς πληρώσεις, καὶ τοῦ γρηγορήσεως,
 τὴν ἀνέσιμον ὡς ἀνέσιμον, ἡμέραν ὄντος ἔχειν,
 καὶ πάλιν τὴν ἀνέσιμον, ἡμέραν ἑορτάζειν,
 ὡς οἱ πατέρες φάσκονσι, καὶ πᾶσι παραίνουσι·
 καὶ πάντων ἐγκατατεῖσθαι, καὶ μετὰ μὲν νηστειεῖν,
 προσεύχεσθαι καὶ προσκυνεῖν, γονυκλισίαις δέχαι,
 ἴδιον ἔστιν ἑορτῆς, τὸν λογισμὸν ἐνθέως,
 ὑψοῦν, καὶ φέρον ἐπὶ θεόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀνάγειν,
 καὶ πρὸς τὴν κατανόησιν ἐκείνων τῶν εὐορήσων·
 γόνυ δὲ κλίνειν εἰς τὴν γῆν, ὡς λέγουσι σημεινεῖν
 οὐ κεκτόμεν εἰς γῆν, τῶν ἀγῶν ἐκκοιμένοις,
 διὸ παραύλειν τὴν τῆν, ἢ καὶ τὴν κατ' ἐκείνην,
 ἢ δ' αὖτις ἀπὸ τῶν τῆς γῆς ἀνάστασις διηοῖ σοι,
 ὅτι Χριστοῦ τῇ ζωῇ, τοῦ ἐλευθέρωτός σου,
 τοῦ πτόμενο, ἀνέστημεν, καὶ ἀνὰ ἡμέρας,
 καὶ πάλιν ἐκκατήχθημεν, εἰς τὴν τρυφὴν τὴν πρώτην,
 ἢ καὶ κατάπαυσιν αὐτῆς, ἐλάβομεν βελτίω·
 γίνεσθαι δὲ τὸ σάουσαν, οὐκ ἔστιν νηστειεῖν,
 ἄλλο ἐγὼς ὁ γνώριμος, γόνυ δὲ κλίνειν ἴσοι,
 τοῖς βουλομένοις, ἔστιν μέγας ἐνάτης, ὅρας
 ἐν μηνίμας τοῦ καὶ μετέστην, τοῦ λόγου καὶ μαρτυροῦσαν
 καὶ σὺν αὐταῖς τῶν ἀσκητῶν, ὁσίων τε ἐξόχων,
 καὶ τῶν μαρτῶν ἱερολογῶν, καὶ πάντων τῶν μετέστην,
 μετέστην, ἢ μετέστην οὐκ ἔστιν ἐν τῇ μετέστη.

Βαθμὶς λθ'. ΠΕΡΙ ΠΟΡΝΕΙΑΣ ΑΙΤΙΩΝ

Ἔτσι δὲ δῆλον τὸ λοιπὸν κατὰ καιροὺς καὶ τρόπους,
καὶ πρὸς πολέμους πρὸς δεσμοὺς πρὸς ὀρισμοὺς
[πατέρων]

συντόνως εἰς ἀείποτε γονυκλιτεῖν ὀφείλεις
ἀπὸ ψυχῆς εἰς πλησμονὴν κατὰ τὸ δυνατόν σου·
κόπος γάρ ὄντως ἕτερος πνευματικὸς οὐκ ἔστι,
καὶ τῶν παθῶν κατάλυσις ὡς ἡ γονυκλισία,
συγκροτουμένη κραταιῶς νηστεία τῇ πανσέπτῳ,
δι' ὧν ἐν αἷς αἱ τῆς σαρκὸς παράλογοι σκιρτήσεις,
αἱ τοῦ νοὸς ἐμπάθειαι καὶ ζάλαι καὶ συγχύσεις,
παιδαγωγοῦνται κάλλιστα, καὶ τίκτεται ταχέως
τοῖς μέλεσι τοῖς ψυχικοῖς, εἰρήνη βαθυτάτη,
ἁγιασμὸς καὶ φωτισμός, κατάστασις γαλήνη,
ὧν καὶ χωρὶς ἀδύνανον, κατὰ τὸν μέγαν Παύλον,
ὅλως ἰδεῖν τινα θεόν, οὐδέ τὸ μέγα Πάσχα,
κατὰ τὸν θεῖον κλίμακα, θεάσεται ποτέ τις·
οἱ γάρ ἀποβαλλόμενοι τοὺς ὅρους τῆς νηστείας,
εἰς λογισμοὺς ἐκδίδονται, φασὶ βοσκηματώδεις
καὶ τῶν παθῶν τὰς φάλαγγας, ἐπάγονται κακίστως·
τότε γάρ πάντες λογισμοί, φέρουσι τὴν οἰκείαν,
ἰσχύν, καὶ πᾶσαν μηχανήν, ὅταν τῆς ἐγκρατείας,
καὶ τῆς νηστείας τὴν ψυχὴν, εὗρωσι μακρυνθεῖσαν
νηστείας νεκρωθείσης δέ, ζῶσι τὰ πάθη πάντα·
εἰς σῶμα γάρ ὡς λέγουσι, ἐστενωμένον φίλε,
οὐδεὶς εἰσέλθοι λογισμός, κακὸς καὶ μταιόφρων.

Ἐξούθεν οὐ πέλονται τί καὶ τὴν ψυχὴν συγχύσαι
ὥς οἱ πατέρες λέγουσιν, ὥς ἐγνωμεν ἐκ πείρας
ὅτι τὴν ἐγκράτειαν φηοί, καὶ τὴν νηστείαν ὀύρας,
τὸ πλῆθος τε τῶν λογισμῶν συνάγει καὶ μὴ θύλλει·
καὶ παρενθὺς μετ' οὗ πολὺ προσαίνει καὶ πρὸς ἔργα·
εἰ καὶ μὴ πάντες ἀληθῶς, ἀλλ' οὖν οἱ πλεῖστοι πάντες,
πᾶς ὁ νηστείας ἀμελῶν, ἄλλος φηοὶν ἐν ἄλλοις,
ἵππος ἐστὶ θηλυμανής, καὶ μὴ φανῇ τοῖς ἔργοις·
τότε πληθὺν τῶν λογισμῶν, καὶ ὄημον ἀπολέσεις
ὅταν φροντίδα τῆς σαρκὸς ἐκβάλῃς τῆς καρδίας,
καὶ μόνον εἰς πνευματικὴν σχολάσης ἐργασίαν·
ἀνεσις ἔπεται μελῶν τῇ τῆς γαστρὸς φροντίδι,
καὶ σύγχυσις καὶ θόλωσις ἐν τῷ νοῒ καὶ ζάλη,
ἐξ ὧν ἐναποτίκτεται καὶ πόλεμος πορνείας·
γαστρὸς κρατῶν καὶ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας,
τάχιστα πάντων τῶν παθῶν, καὶ λογισμῶν λυθήσῃ·
μάταιος ἅπας λογισμός, ψυχῆς ἀργῆς ὀαθυμίου,
εἰς ἀρρωστίαν χαλεπὴν, λογίζεται καὶ νόσον·
ψυχὴ φιλοῦσα τὸν θεόν, ὅλως οὐκ ἂν ἐάσῃ,
τὴν παροργίζουσαν θεόν, ἐνθύμησιν προσμένειν,
τοῖς ἐμπαθέσι λογισμοῖς, ἀπὸ καρδίας λέγε,
ἐμοῦ μακρὰν ἀπόστητε, καὶ πλήρωσον τὸν στίχον·
εἰδ' ἐνοχλοῦσι σε σφοδρῶς, ἀνάστα κλίνου γόνυ·
τῷ σῷ πατρί κατεγκαλῶν αὐτῶν τὰς δυναστείας.

Ἐὖν φίλῃς ὥς ὀληθῶς ἐκ τῶν παθῶν ρυσθῆναι,
 ἐκ τυραννίδος λογισμῶν, ἐκ προσδόλῳν πορνείας,
 ὄλπον τὴν πρὸς τὸ σῶμα σου, διύθεσιν γνησίαν·
 εἴπωρος τούτων γίνεται, καθὼς φίλεις τὴν σάρκα,
 τοῖς λογισμοῖς τοῖς πονηροῖς δι' ὁμνησιζακίας,
 τοῖς πορνικοῖς δέ ταῖς στεροαῖς, ἀντιταγαῖς ἐκτρέπου·
 οἴκην κυνὸς ὁ πορνικός, καθυλακτεῖ σου δαίμων;
 συντόμως δέωξον αὐτόν, πρὸς λόγους οὐ χωρήσας·
 φίλατε πάνυ σεαυτόν, ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας,
 μὴ πτωίσης ἢ προήμαρτες, μὴ πύλιν ἐγκαινίσης·
 ὑπόσάλλε τὰς ἀκοὰς τοῦ πνεύματος τοῖς λόγοις,
 ὥς λογισμῶν τῶν ὑπαρῶν ὁ νοῦς σου μακρυνθείη·
 τὸ σῶμα ο' ὑποπιάζε, καὶ συνεχῶς προσεύχου,
 καὶ λογισμῶν προλήψεως, ἀπαλλάγήσῃ θᾶπτον·
 προλήψεως τῶν λογισμῶν, εἶπερ φίλεις λυθῆναι,
 ταπεινώσιν ἐγκράτειαν, καὶ προσευχὴν ἀσπάζου,
 καὶ ταύτας ὑπάλζε σεαυτόν· ἰηρίων ἰοδόλων
 ἀπέλυσιν ἐργάζεσθαι ὁριμότης τῶν ἐκρημάζον,
 καὶ λογισμῶν τῶν πορνικῶν, εἰχλὶ μετὰ νηστείας·
 ἴσθι καὶ γέσσε σαρῶς, ἐντὺς τῆς σῆς στομάχου
 ἐν τῷ κυνὶ τῷ τῆς τροφῆς, ἐνοικουρεῖ καὶ δαίμων
 τὴν ὄρεξιν παρακινῶν, στόμαχον ἀνοίγων,
 μετὰ δέ τὴν ἐστίασιν, ἐκείνου παρελθόντος,
 ογκοίμεθα, στενοίμεθα, καὶ πόσει ουσφοροῦμεν.

ἡ δὲ αἴφνης ἀπελθὼν, εὐθὺς τὸ τῆς πορνείας
 ἔσχατον εἶπε· δαίμονα, τοῦτο πατέρων λόγος,
 καὶ πάντα ῥάδριον ποιεῖ, καθάπερ εὐσημείη
 οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ Περσέας εὐ-
 νοῖη θυοῖα τερπωλή; τῷ πλήθει τῶν δαιμόνων.
 οὐδὲ τῆς πορνείας λογισμός, καὶ μόλυσμός καὶ προὔξις·
 πορνεία κῆμα φασίν, ἐστὶ τῆς λαιμαργίας,
 ἄσπετος τῆς πυρώσεως, προμαλακτὴρ καρδίας,
 ἐδύλον νημεργόγησεν, μορφήν τε προὔβλεψε,
 φανταζομένη συμβαλεῖν, ἀληθὲς γὰρ ἀνθρώπων.
 ἄσπετος καὶ ἀσκήτως, μορφήν τῆς πορνείας,
 τῆς ὄφρα πάρος ὀδυγρός, τῶν καρδιῶν αἰσχύνη·
 ταύτης ἄδύνατον ἐστίν, ὥς φασιν οἱ πατέρες,
 ὥς ἄληθές μαρτύρεται, καθὼς ἡ πεῖρα λέγει·
 ἡσπῆρας καὶ οὐκ δεινῶν, τῶν ἐκ τῆς συνουσίας,
 εἰμὴ μορφήν συνελῶς πάσας αὐτῆς αἰτίας·
 καὶ μετὰ τῆς ὁδοῦ, ὥς δεῖ σπουδαίως κατὰ ταύτης,
 καὶ τὸ θοοῦν οὐρήσεται, τὸ ζῆν σαρκὶ μισητοῦ.
 ἀλλὰ τὸ πορνείας αἴτια, καὶ τίς ἐξαριθμήσει;
 καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς πορνείας, καὶ αἰτίαι,
 καὶ πόσιδες καὶ τὰς πορνείας, καὶ ἔστιν ὅσα ῥέον·
 φησὶν Ἰσχυρεὺς ἀριθμῶν, καὶ τὸ πῶς οὐκ ἔστιν ἀριθμῶν,
 ἡ δὲ καὶ τὴν αἰτίαν πορνείας, γαστρίων ἢ δεξιῶν,
 αἶνος, ἀναισθησία, τῆς σπέρματος ἀποκρίσεως.

Εἰσὶ καὶ τούτων μείζονα, συμπεπλεγμένα φύσει,
 ἀλλὰ κακείνων αἴτια, τυγχάνει τὰ λεχθέντα·
 καὶ τὴν πορνείαν ἅπαντες, ὥς πλήρη δυσωδίας,
 φεύγοντες μυσταττόμενοι, καρδίας ἀπὸ μέσης,
 τὰς εἰσαγούσας εἰς αὐτὴν αἰτίας καὶ κακίας
 φιλοῦμεν, προσιέμεθα, ποθοῦμεν, ἀγαπῶμεν·
 ἀριστερᾷ διώκομεν, χειρὶ τῇ δεξιᾷ δε,
 πᾶν κρατοῦμεν κραταιῶς, καὶ σφίγγονεν γενναίως,
 πᾶσαν αἰτίαν δηλαδὴ τῶν ἔσω καὶ τῶν ἔξω·
 αἰσθήσεων καὶ τῆς γαστρούς, καὶ λογισμῶν ποικίλων,
 καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι πορνεύομεν ἀφόδως·
 καθάπερ καὶ προμαρτυρεῖ διὰ Δαβὶδ τὸ πνεῦμα,
 δεῖ οὖν σε τέκνον προσφιλές, ἕως τὴν σάρκα φέρεις,
 ἐκδύσασθαι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον κατακράτος,
 τοῦτέστι πᾶν ἐνθύμιον, μὴ εἰς θεὸν ἐνάγον,
 καὶ λογισμοὺς τοὺς ῥυπαροὺς, καὶ τὰς ψευδεῖς νοήσεις·
 εἰδ' ἀναλύσεις τῶν ἐν γῇ, καὶ μεταστῆς τῶν κάτω
 ἄνευ καθάρσεως λαμπρᾶς καὶ θείας ἀπαθείας,
 γίνωσκε καὶ τῇ φοβερᾷ δευτέρᾳ παρουσίᾳ,
 ὅταν νεφέλη φωτεινὴ τοῖς νότοις ἐμβαστάσῃ,
 πάντα τὰ καθαρώτατα, καὶ λίαν ἡγνισμένα,
 σώματα πρὸς ὑπάντησιν τοῦ θεανθρώπου λόγου,
 ἀκάθαρτος καὶ ῥυπαρὸς ἐξαναστήσῃ τέκνον,
 ἢ καὶ καθάπερ μόλυβδος τῇ γῇ συναπομείνης.

Ἐκεῖνος γάρ οὐ ἔδραον, τὰς ἡμέρας καὶ τοὺς πόδας,
 ὄν εἰς τὸ σκότος ἔσθλον, ὡς εἶπεν ὁ Λεσπότης,
 ἀκάθαρτος καὶ φαρμακός, ἀνέλυσεν ἐντεῦθεν
 ἐξ ἐνθυμίων πονηρῶν, καὶ λογισμῶν ἀχρείων,
 καὶ τῆς δεινῆς συγχύσεως, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας·
 εἰς τὴν ἐκτὸς γάρ ἀποχὴν, θαρρήσεις τῶν παισιμάτων
 δεῖπνον εἰσῆλθε τὸ σεπτόν, ὡς ἔπαθον παρθένου·
 τίς σοι τῆς ἔξω τῶν ναῶν, ἐπιμελείας χάρις
 ὅταν τὸ ῥῆμα μολυσμοῦ, καὶ μαομοῦ πληροῦται;
 ἐν ᾧ δέ θύεται θεός, ἀκάθαρτον τυγχάνει·
 ἐκ τῶν ἐχόντων ἐχθροδῶς, τῷ κτίστη καὶ Λεσπότη;
 ἂν δέ τις χρῶτο πάθει, τοῖς δαίμοσιν ὁμοίαν,
 ὑποτελοῦσι τὴν ψυχὴν, μνησικακία φρόνηρ,
 ἀλαζονεία καὶ θυμῷ, δόλος καὶ πονηρία,
 εἰδωλολάτρης περηνῶς, ἐξ ἔρωτος χρημάτων,
 τί τοῦτον ἂν ὀνήσειε, σεμνότης παρθενία;
 διὸ θεὸς ὁ τῶν ψυχῶν, τῶν καθαρῶν νυμφίος,
 ὁ καὶ φιλῶν ὁ καὶ τηρῶν, αὐτὰς κεκαθαυμένας,
 οὐκ ἄξιον ἀπέδειξε τῆς θείας βασιλείας,
 τὸν τούτοις κατεχόμενον, ὡς οὐδέ τὰς παρθένους,
 πολλοὶ μὴ πλησιάσαντες, σώμασιν ἄλλοτριῖσι,
 τὴν κατὰ τὴν διάνοιαν, πορνεύουσι πορνείαν·
 ἀπαρλείπτω φυλακῇ, τήρει τὴν σὴν καρδίαν,
 ὁ Σολομών σοι παραινεῖ, πρόσχες αὐτοῦ τοῖς λόγοις.

Ἐπιστημῶν ὥς λέγουσι, πέφυκεν ἐπιστήμη
 τέχνη τεχνῶν ἢ λογισμῶν, τῶν φράσεων ἐπιστήμη·
 τοὺς μὲν γάρ τούτων φάσκουσι, παντάπασιν αὐτοῖς,
 ἄλλους ὀλιγοῦλους δέ, καὶ τοῦναντίον ἄλλους·
 τοὺς μὲν αὐτοῖς λέγουσι, τῆς ὑπερηφανίας·
 ὀλιγοῦλους πάλιν δέ, φασὶ τοὺς τῆς πορνείας·
 καὶ πολυῖνους παντελῶς, τοὺς τῆς κενοδοξίας·
 οἱ μὲν ἡγοῦνται τοῖς πολλοῖς, οἱ δ' ἐπακολουθοῦσιν,
 ἡγοῦνται μὲν ὥς ἀρχηγοί, τῆς ὑπερηφανίας,
 οἱ τοῦ θυμοῦ δ' ἐφέπονται, καὶ τῆς γαστριμαργίας·
 οἱ τῆς πορνείας μετ' αὐτούς, βιάδίζουσι κατόπιν,
 τοῖς δέ τῆς λύπης ἔπεσθαι, τοὺς τῆς ὀργῆς ἀνάγκη,
 χείρους δ' εἶσιν οἱ τίκτοντες, τὴν ὑπερηφανίαν·
 τοῖς λογισμοῖς τοῖς ἀγαθοῖς, ἐναντιοῦνται δύο,
 ὁ τῆς κακῆς προθέσεως, σὺν τῷ δαιμονιώδει·
 τοῖς λογισμοῖς τοῖς πονηροῖς, τρεῖς μάχονται γενναῖοι,
 ὁ τῆς ὀργῆς προθέσεως, ὁ γυγελος, σὺν τῇ φύσει,
 διὰ τῶν λογισμῶν φησὶν, οὐ διὰ τῶν πραγμάτων,
 ἐπὶ τὸ πλεῖστον· δαίμονες. τοῖς πᾶσι πολέμοις·
 αὐτὰ γάρ ὄντως καθ' αὐτά, πέφυκεν ἀναγκαῖα,
 καὶ τῶν πραγμάτων αἰσθησις, καθέστηκεν αἰτία·
 ὁ δαίμων δέ τῶν λογισμῶν, ὁμοῦ τῇ συνηθείᾳ·
 οἱ μὲν τινες τῶν λογισμῶν, ἔχουσι φαντασίας,
 προτέρως πάντα παντελῶς, γνώσεων τῶν ἰδίων.

Ἄλλοι τοῦναντίον δὲ τὰς γνώσεις ἔσχον ἑσώτας
καὶ τὸ μὲν μὴ παρενοχλεῖν, μηδὲ ταυτίσαι ὅλους
τοὺς τῆς κακίας λογιόμους, τὸν ἑρ' ἡτὶν οὐκ ἔστιν,
ἐμμένειν ἢ μὴ μένειν δέ, τυγχάνειν μὴ τυγχάνειν,
πάθος κινεῖν καὶ μὴ κινεῖν, τὸν ἑρ' ἡτὶν τυγχάνει·
ἐκ δὲ τεσσάρων ὡς φασιν ἔχοντων τὰς κινήσεις,
ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς, ἀπὸ τῆς φαντασίας·
καὶ τρίτον αὐτῶν γίνουσα τὰς προαληθείας,
αἷς ἢ ψυχῇ κατέχεται καὶ σφίγγεται πολλάκις,
καὶ τέταρτον τὰς προσβολὰς τῶν φαντασμάτων δαι-
μόνων,
ὃ τρεῖς δαιμόνων προσβολὰς νικήσας ἀνελπίως,
τὴν κατασχὴν τῆς προσβολῆς, τὴν μέσσην, καὶ τὸ τέλος
καὶ δέον ἔτι φίλτατε μικρὸν καὶ περὶ τούτων,
ὥς οἱ πατέρες φάσκουσι, τῷ λόγῳ σοι δηλώσαι·
ἄλλο γάρ ἐστί προσβολή, συνδυασμός, καὶ πάλη,
ἕτερον καθέστηκεν, καὶ πάλιν ἄλλο πάθος·
ἢ συγκατάθεσις ἐστίν, ἀχμαλωσία δ' ἄλλο·
τοῦτο δὲ πάλιν ἕτερον τὸ πάθος ἐνεργείας,
ἢ προσβολὴ καθέστηκεν, ὑπόμνησις κακίας,
ὥς ἔφη δαίμων τῷ Χριστῷ τριτῶς καθυπομινήσας·
συνδυασμός τῆς προσβολῆς παραδοχὴ τυγχάνει,
ἐνήδονος προσλαλίᾳ πρὸς ταύτην καὶ μελέτη,
καὶ πάθος ἐκ συνδυασμοῦ σὺν ἔξει φαντασία·
ἢ συγκατάθεσις ἐστὶ κατάνευσις τοῦ πάθους.

Ἔστι τι καὶ λεπτότερον εἴτις προσέχει λίαν
 καὶ τοῦτο παραρριπισμόν, καλοῦσιν οἱ πατέρες·
 πάλιν φασὶν ἀντίστασιν τοῦ λογισμοῦ γενναίαν,
 αἰχμολωσίαν δέ δεινὴν ἀπαγωγὴν βιαίαν,
 ὑπὸ προλήψεως μακρᾶς ἡμῶν δυναστευούσης·
 φεῦγε δεινῆς ἀπαγωγῆς τῆς ἐκ τῆς συνηθείας·
 ὁ γοῦν τὴν πρώτην προσβολὴν προφθάσας καὶ νι-
 κήσας,
 πᾶν πάθος ἔσχατον ὕφεν ἐξέκοιπεν αὐτίκα,
 ὥσπερ τεχνίτης φοιηταῖς δείξας τὴν ἐπιστήμην,
 ἐπαινέσει καὶ πρὸς αὐτοὺς συχνάκις παραβάλλει,
 μήπως καταιμελήσωσι τῆς τέχνης τῆς δοθείσης·
 οὕτως ὑμῖν οἱ δαίμονες ἐν λογισμοῖς ἐν ἔργοις,
 ποιοῦντες ἐπανέρχονται, καὶ μᾶλλον τοῖς ἱθαυμένοις,
 σκόπει τοὺς λύπης λογισμούς, ὥς φθαρτικοὺς πρὸς
 [πάντα,
 ὥς βρέφος ἐνεδρεύουσιν, οἱ σκύλακες πολλάκις
 ὥς ἄρτον ἐξαρπάσωσιν, οὕτως ἀπὸ καρδίας·
 σύνεσιν θείαν λογισμὸς ὑλώδης ἐνεδρεύει
 ὥσπερ ἄρνιον ἄκακον λογίζεται μητέρα
 τὸν κύνα, πρὶν ἂν αἰσθητο τῆς τούτου κακουργίας,
 οὕτω πανάγαθος ψυχὴ τὴν φύσιν ἀπλουστέρα
 τῷ πονηρῷ συνέρχεται, κακῶς δεξιουμένη·
 πειρῶ μηδένα λογισμὸν ἔχειν τῇ σῇ καρδίᾳ
 οὐκ εὐλογον οὐκ ἄλογον ἵνα σαφῶς γινώσκῃς.
 τοὺς ἄλλοφύλους καὶ δεινοὺς υἱοὺς τῶν Ἀσσυρίων.

αὐτοῖς μ'. ΠΟΘΕΝ Αἰ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΙ, ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΟΥΣ Ο ΚΛΟΝΟΣ

Ἐξέστι περὶ τῆς δευτῆς εἰπόν σοι βλασφημίας
 τῶν λογισμῶν, καὶ λέγω σοι, σὺ οὐ καὶ πάλιν πρόσχες·
 τῆς βλασφημίας λογισμὸς, καὶ οἶος ὅν τευχάνῃ,
 μηδὲ προσέξῃς εἰς αὐτόν, μηθοποιοῦσθαι φροντίσεις,
 μηδὲ στρατῆς πρὸς θόρυζον, μηδὲ πρὸς αἰσχυρίαν,
 οὐκ ἔστιν ἁμαρτία σοὶ ποσῶς τις περὶ τούτου·
 ἴδια ταῦτα τοῦ Σατὰν ὑπάρχει κατὰ πάντα·
 σὺ οὐ περὶ τὸν αὐτὸν Σατὰν λαλοῦν καὶ βλασφημίας,
 μηδὲν προσέοικε μέλημα φροντίς μ'. τευχανέτω,
 θεὸς εὐχόμενος πρὸς Παῖσιν πόλεμον βλασφημίας,
 Παῖσιν μὴ ὑλίζον καὶ λεποῦ τὰς ἰσυχάς, ἁμαρτίαις,
 μερόμνη σὲ περὶ τῶν οὐκ ασφαλισμένων καὶ τυχοματάων·
 Πέτρος οὐ ὁ πάνσεπτος ποιήσῃ τῆς τοῦ Ἀλὲξάνδρου
 φησὶ πρὸς πολεμοῦμενον ὑπὸ τῆς βλασφημίας·
 τέκνον φροντίδα ποιήσαν τον ἄλλον σου πταισιμάτων
 τοῦτο δ' ἐμοὶ κατὰλειπον, οὐκ ἔστιν ἁμαρτία·
 ἄλλοι δὲ πλεῖστοι τῶν σοφῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν μεγίστων
 πατέρων, τοῦτο λέγουσιν οὐκ ἔστιν ἁμαρτία·
 ἀλλ' ἴδιον τοῦ σατανᾶ, τοῦ καὶ τῶν πάντων κτίστην,
 τὸν ἐαυτοῦ δημιουργόν, θεόν τε καὶ Λεσπότην
 πίπτειν καὶ τούτῳ προσκυνεῖν ζητοῦντος ἀναισχύντως
 ἀλλὰ σὺ λέγε πρὸς αὐτόν, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου,
 ἐπιστραφῇ καὶ κατὰβῇ καὶ νῦν καὶ μέχρι τέλους,
 ἡ βλασφημία σου δαινέ, βλάσφημε κακεργάτα.

Ἐχθρὲ τοῦ γένους τῶν βροτῶν, ἀκαθαρσίας πλήρης,
 ἐγὼ δ' ἐκ μέσης μου ψυχῆς, προσκύνησιν προσάγω·
 κατ' αἰσθησιν, κατ' ἔννοιαν, καὶ γλώσση καὶ καρδίᾳ,
 τῷ θεανθρώπῳ βασιλεῖ Χριστῷ τῷ πάντων κτίστη
 σὺν τῷ Πατρὶ καὶ Πνεύματι μέχρι παντός αἰῶνος·
 ὅσπερ φασὶν ὑπὸ πολλῶν εἴαν τις λοιδορῇται
 ἄνθρωπος, καὶ καταφρονεῖ, καὶ μέριμναν οὐκ ἔχει,
 ἂν δέ τις μάχην κατ' αὐτοῦ καὶ πόλεμον κινήσει,
 αὐτίκα πρὸς ἄρχοντα τούτου καταιτιᾶται,
 οὕτω σε καὶν τοῖς λογισμοῖς πρέπον γινώσκειν τέκνον,
 καὶ σύνες τὸ παράδειγμα, φρόνει λοιπὸν ἀνδρείως,
 καταλαλεῖν, ἐξουθενεῖν, καὶ κρίνειν τὸν πλησίον
 παυσόμεθα, καὶ λογισμοὶ φεύξονται βλασφημίας·
 ἐκ δόξης, ἐξ οἰήσεως, ἐξ ὑπερήφανίας·
 οἱ βλασφημίας λογισμοί, φασὶν, ἀπογεννῶνται·
 πλὴν οὐ πρὸς μόνους τοὺς αὐτοῖς πάθεσιν ἁλόντας,
 ἀλλὰ πρὸς πάντας ὁ δεινὸς οὕτω προσβάλλει δαίμων·
 πρὸς ἄγαν εἰσαγωγικούς, πρὸς μέσους, πρὸς τελείους,
 ὥς πρὸς Ηαμβώ, Παφνούτιον, ἄλλους πολλοὺς ἁγίους
 καὶ Πέτρον τὸν ἀοίδιμον πάπαν Ἀλεξανδρείας·
 σὺ δέ καθὼς προεῖπον σοι, μηδέ φροντίσης τούτου,
 αἰεὶ δέ λέγε πρὸς αὐτὸν ὥς ἄνωθεν ἐρρέθη·
 γίνωσκε γάρ ἀδύνατον πρὸς τοῦτον ἀντιστῆναι,
 ὥς οἱ πατέρες λέγουσιν, ἄνευ φωνῶν τοιούτων.

Ἐπεὶ καὶ δίκην ἀστροπῆς, καὶ βέλους πετομένου
 δίκην ῥιπῆς τῶν ὀφθαλμῶν συντόμως ὀξυτάτως,
 καταλαμβάνει τὴν ψυχὴν, καὶ βλάσφημιῶν ἐκείνῳ, οἷα
 περ νοῦς ταχύτατος, πῶς τις αὐτοῦ κρατήσῃ;
 ὁ δὲ σκοπὸς τῷ πονηρῷ Σατᾶν καὶ θεομάχῳ
 ἵνα τῆς θείας προσευχῆς, τῆς εἰς θεὸν ἀγάπης,
 τῆς προσδοκίας τῆς χρηστῆς, τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος,
 ἀποχωρίσῃ τέλεον, ἢ καὶ τὸν νοῦν ἀσχύνῃ·
 ὥς πρὸς θεὸν προσκρούσαντα, καὶ βεβλάσφημικότεν,
 ἀλλ' οὖν οὐδέν ὁ πάνδεινος ἐντεῦθεν ὠφελεῖται,
 μᾶλλον δὲ καὶ τὴν κάμνον σφοδρότερον ἐκκαίει,
 ἐν ᾗ καὶ μέλλει καίεσθαι μέχρι παντὸς αἰῶνος·
 ἡμᾶς δ' ἐναπεργάζεται δοκίμους στεροτέρους,
 καὶ θερμοτέρους ἀληθῶς εἰς πίστην, εἰς ἀγάπην,
 Χριστοῦ τοῦ παντοκράτορος ἡ δὲ ῥομφαία τούτου
 εἰς τὴν καρδίαν εἰσεῖσι τὴν τούτου, καὶ τὰ τόξα
 εἰς τέλος συνειρρίθησαν τῇ τοῦ Χριστοῦ δυνάμει,
 καὶ γὰρ θεὸς τοὺς λογισμοὺς τοὺς ἐν συννοίᾳ κρίνει,
 γνώσεις, προθέσεις ἐρευνᾷ, καὶ τοὺς σκοποὺς ἐτάζει,
 ὅταν τίς τί λογίσῃται καὶ γνώμῃ κατανεύσῃ,
 καὶ κρίσει συγκατάθῃται καὶ βουληθῇ τὴν πράξιν,
 τότε καὶ λόγον δίδωσιν, ὥς κατακεκριμένος·
 κατὰ προαίρεσιν θεὸς λογίζεται τὴν πράξιν,
 δόξη σοι Κύριος φησί, κατὰ τὴν σὴν καρδίαν.

Ἀρχὴ τοῦ Ζ'. στοιχείου

Ζῆλον προσίκει τὴν ψυχὴν, κατ' ἐνθυμίῳν ἔχειν,
 καὶ τούτοις μὴ παραχωρεῖν ἐκεῖσε παρακύνειν,
 ἐνθύμησιν μὴ δέχεσθαι χωρὶς τῶν θειοτέρων,
 εἰδὲ πολλάκις ἔλαθε· ποθὲν παρεισελθοῦσα,
 δικάζειν ταύτην κραταιῶς, ἐν ῥήματι καρδίας,
 καὶ τὴν ἀσθένειαν αὐτῆς προφαίνειν καὶ δεικνύειν·
 εἴτις λεπτὸς ἐξεταστὴς τῶν λογισμῶν τυγχάνει·
 καὶ ζητητὴς τῶν ἀγαθῶν, καὶ θείων λόγων φύλαξ,
 ὅλως οὐκ ἔστιν ἕτερος, καθαρισμὸς καρδίας,
 δι' οὐπὲρ ἢ ταπείνωσις ἅπαν καλὸν καὶ πρέπον,
 ἐν τοῖς ῥροτοῖς εὐρίσκεται θεόθεν δεδομένον·
 ὥς τὸ μηδόλως μηδαμῶς παραχωρεῖν προκύνειν,
 ἐνθύμια καὶ λογισμοὺς ἐν τῇ ψυχῇ ματαίους·
 οὐ παραδέξεται πυγμὴν ὁ κάλλιστα πυκτεύων,
 εἰδὲ πρὸς ταῦτα σπένδεται πῶς ταῦτα πολεμήσει;
 ὅπου γάρ ἔχθρα τῶν ἐχθρῶν ὁ πόλεμος ἐκεῖσε,
 ἀγῶνες δέ καὶ πόλεμοι φέρουσι τὰ βραβεῖα·
 εἰ γοῦν ποθεῖς ἀπαλλαγὴν τῶν λογισμῶν δουλείας,
 τὴν πάλην ἔχε πρὸς αὐτοὺς παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ·
 καθόπερ ὕδωρ ἐφευρὸν ὀπὴν καὶ βραχυτάτην,
 χάσμα πολὺν πεποίηκεν, οὕτως ἐν τούτοις νόει·
 στῆθι γοῦν στῆθι σταθερῶς ἐν πύλῃ σῆς καρδίας,
 γυμνὴν ῥομφαίαν Ἰησοῦ τὴν κλήσιν ἐπιφέρων,
 ἐν αἰσθητοῖς καὶ νοητοῖς χεῖλεσιν ἀσιγήτοις.

Βαβυλῖς μα'. ΠΕΡΙ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΠΛΩΩΝ

Ζεῦξον τὴν κλῆσιν Ἰησοῦ τῇ τοῦ νοῦς τηρήσει,
 καὶ καθαρῖσεις ἀληθῶς καρδιακὰς ἀποούρας·
 ὅσα καὶ γὰρ τῶν αἰσθητῶν ἁμαρτημάτων εἶδη,
 τοσαῦτα καὶ τῶν λογισμῶν ὑπάρχοντα τὰ πάθη·
 ἡμεῖς δ' ἐξαριθμῖσομεν ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα,
 ἐξ ὧν καὐθάτερον νουνεχίης, καὶ τὰ λοιπὰ νοήσεις·
 ἀργολογία λογισμῶν, ἀνταποδόσεις, ὄψεις,
 λοῖδοροι, καταλαλαί, ψεύδη, καὶ κατακρίσεις,
 ἅπερ καὶ πάσχει κατ' εἶρημὸν ὁ μηδαμιῶς προσέχων,
 ὁ δὲ προσέχων ὄφελος καὶ παρ' αὐτῶν κερδαίνει,
 ἔστι φασὶν, ἐκ λογισμῶν καθόλου νουαγῆσαι,
 καὶ στέφος ἁμαρτάντινον ἐστὶ λασεῖν ἐκ τούτων·
 φησὶν οὐκ ἔχεις λογισμοὺς, οὐκ ἔχεις σοτηρίαν·
 ἅπας οὐκ ἔχων λογισμοὺς κέκμηται προῖξιν πύλιν,
 καὶ τοῦτο μὲν πανάληθες, τοῖς συνετῶς νοοῦσι,
 πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, πρὸς καιροὺς, καὶ πρὸς τὰς
 [ἡλικίας,
 πλὴν χώρην τούτοις μηδαμιῶς δόσης καὶ καταργοῦνται
 καὶ τελευτῶσιν ἅπαντες, ὥς ὄφεις καὶ σκορπίοι,
 ἀσφραλισθέντες ἐν δεσμοῖς ἀρρήκτοις καὶ σφραγίσιν,
 ἀστέρως πάντας ἔκρυπεν ἥλιος ἀνατείλας
 ἐκλείπουσιν οἱ λογισμοὶ τοῦ νοῦ πρὸς τὴν οἰκείαν,
 καλῶς ἐπαναστρέφοντος ἐκεῖθεν βασιλείαν·
 ὁ στρατηγὸς ἀπέθετο πᾶσαν τὴν πανοπλίαν,
 πανολικῶς τὸν πόλεμον ἐν πᾶσι καταλύων.

Ζέσει ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ τέχνη καὶ δυνάμει,
 ἄνθρωπος ὁ θεωρητικὸς τῶν λογισμῶν τὰ πάθη
 ἀπέθετο, καὶ πρὸς θεὸν συντόμως ἀναλύει,
 τῆς μνήμης τῶν αἰσθήσεων προεκκαθαρισμένος,
 ἀρχὴ τῶν πράξεων ἀφίη, τῇ δ' ὄρασις ἡγεῖται,
 καὶ ταύτης πάλιν ἀκοὴ πάντοτε καὶ πρὸς πάντα·
 τούτων δέ πάλιν ἀπαρχὴ τῆς διανοίας ἔνδον·
 ἐξ ὧν πασῶν ἁμαρτιῶν ἀρχόμενον τὸ πλῆθος·
 ἐκ διανοίας καὶ νοὸς εἰς ταῦτα πάλιν λήγει,
 ἰστάμενον ὀξύτατα ταχέως καταπαῦον·
 ὅταν ἐμπράκτως τίς καλῶς ἁμάρτημα νικήσῃ,
 ὁ πονηρὸς αἰσθήσεσι προσπταίων ὑποβάλλει·
 ἄν δέ καὶ τούτων νικητῆς ὀφθῇ καὶ στεφανίτης,
 κινεῖ τὴν πάλιν νοητὴν ἐπιποθῶν τὴν νίκην,
 καθοπλισθεὶς κατὰ τοῦ νοῦ, κατὰ τῆς διανοίας,
 οἷς πόλεμος παρραίτιος βραδείων καὶ στεφάνων·
 ἡ νίκη δέ τῶν ἀθλητῶν σημαίνει σοι τὴν νίκην,
 πῶν γάρ μεγίστων ἀθλητῶν ἐλάττων οὐχ ὑπάρχει·
 ὥς διαρρήδην ἐκδοῖ χρυσόστομος ὁ θεῖος·
 νέφος γάρ οὐ συνίσταται ποτὲ χωρὶς τῆς αὔρας,
 καὶ πάθος οὐ γενήσεται τῶν δύο τούτων δίχα,
 πάθη τυγχάνουσι θυμὸς σὺν τῇ κενοδοξίᾳ
 ἐπιθυμία σὺν αὐτοῖς, μῖσος καὶ φιλαυτία,
 καὶ πάνθ' ὅποσα πέφυκεν αὐτοῖς ἀκολουθοῦντα.

Ζάλοι παγγένει λογισμῶν, μῆνις, ὀργή, πικρία,
 ὧν ἐκφράσαι ἐγχοῦσιν εἶναι τὰς ἁμαρτίας·
 εἰς ἡμισίαν ἔστι δέ τὸ πρόπτειν τί τοιοῦτον,
 αἰσχύνῃ τε καὶ συντριμμὸν αὐτίκα προσλαμβάνειν,
 τὸ δ' ἀναμυχέντως τί ποιεῖν ἄλλοτριοῖ συγγνώμης,
 ἐν τοῦτον τόπον ἐκτενρόν, καὶ ῥαῖσθ' ἐν εἰς βόθρος,
 εἰς τὸν σιγκὸν πόντον ἑαυτοῖ καὶ τὰλα συνεισφέρει·
 λόγισαι ὅσοι καὶ τύχον πάθη τῆς ἀτιμίας,
 ἥν' εἰ αὐτῶν φησι κλῆν ἐν θελήματι φιλήσης,
 ἔργοις αὐτοῖς ἀναπληροῖς τῶν ἑνδεκα τὸν τόπον,
 ὥς ἄστρος εἰς ὄνυχος κρατεῖται πῇ παγίδι·

εἰδὲ φίλῃ τοῦτον οὐδέν, φιλεῖς δέ τὰς αἰτίας,
 ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος δοῦλος αὐτῶν ὑπάρχεις·
 ὥς ἀπορριπτόν καὶ σκευῶν αὐτῶν θησαυροφύλαξ,
 ὃ κατ' ἐγείρας ἀγνοῶν φησι τῶν παλαιῶν,
 σφάττειται λίαν ἐν γαστρί, καὶ φῶν καλῶν αἰτίας
 ὃ μὴ ἀρνούμενος ἐκφύγειν αἰστέα ῥοσέας γάται·
 μὴ ἔσχε μόνον ὀχλῶσθαι τοὺς πόδας καὶ μὴ σέβει,
 εἴτα τοῖς πόθοις ἀποσπῶν τὸν ἀπορριπτόν φέλει,
 ἀλλ' ὅσον εἶσι γὰρ τῇ τύχῃ καθότι φησὶ τὰ πάθη,
 ἀπὸ τῆς παρατάσσουσ' αὐτῇ συγκαταπέσει·
 εἰ γάρ σὺν ἐν τῇ τύχῃ πῶς ἂν ἐννοίαις τοῦτον
 πᾶς ἀνθρώπος ἠνόχητο χρόνον παντὶ καὶ τότῳ;
 ἀσέβητος πόλιν μνήρη καὶ πόλιν καὶ πόλιν ἀσέβητος.

Ζωὴ τροφή καὶ δύναμις ὑπάρχει τοῦ βελίου,
 φασὶ τὰ πάθη τῶν βροτῶν, καὶ τῶν παθῶν αἱ πράξεις
 τοῖς κυναρίοις ἔοικεν ὥς ἀληθῶς τὰ πάθη·
 ἵπερ σχολάζειν εἰώθεν, ἐν τοῖς μακελλαρίοις·
 ἵπερ ἀποδιδράσκουσιν ἐκ τῆς φωνῆς καὶ μόνον·
 ἀμελήθεντα δέ ποσῶς καὶ καταφρονηθέντα,
 ὥς παμμεγέθη λέοντες ὕρασεῖς ἐπιπηδῶσιν·
 ἃ γὰρ οὐκ εἶναι τι δοκεῖ, καταφρονοῦμεν τούτων,
 τὰ δέ καταφρονοῦμενα πρὸς αἵξεσιν προκόπτει·
 καὶ γίνονται κατὰ μικρὸν εἰς ἀνιάτους ἔξεις,
 μετάνοιαν μεταβολὴν παρὰπαν ἀγνοοῦντα·
 ταῦτα καλεῖ πρὸς θάνατον, ὁ μέγας θεολόγος·
 καὶ Σολομὼν ἀναβοῶν, πᾶν πάθος καὶ βραχὺ τι
 ἀμελήθη, τῶν ἀρετῶν ἡμαύρωσε τὸ πλῆθος·
 τινές μεγίστας ἀρετὰς κατώρυσαν, καὶ πάθη
 ποικίλα κατεπάτησαν τοῦ Πνεύματος τῷ σθένει,
 ἐκ τῶν δοκούντων δέ μικρῶν, ὥς λέων ἐξ ὀνύχων
 κατεκρατήθησαν στερεῶς μέχρι καὶ τῶν τερμάτων,
 ἄλλοι τὸν κόσμον ἅπαντα δόξαν τροφήν καὶ πλοῦτον,
 ὅς σκύβαλα κατέλειψαν, εἰς δ' ἐλαχίτην ὕλην
 κατασχεθέντες τὴν ὁρμὴν ἐπλήρωσαν τοῦ πάθους,
 καὶ τούτω φεῦ δεδούλωνται, κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον·
 ἔφη Χριστὸς ὥς ἤκουσας ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις,
 πᾶς ἐν ὀλίγοις ἄπιστος, ἄπιστος καὶ τοῖς πλείστοις.

Ζωῆς ἐκείνου ἐφοσιότης, καὶ τῇ ἀθανασίᾳ·
 ὁ κατὰ κράτος πόλεμος μέχρι καὶ φιλοφρόνου,
 τοῖς πάθεσιν φάτοτε καὶ' ἀσέβησιν καὶ γνώσιν·
 ἄλλα γάρ πάθη λογισμῶν, καὶ τῶν ποικίλων ὄντων,
 καὶ κατὰ φύσιν ἕτερα, καὶ παρὰ φύσιν ἄλλα·
 ὁ γοῦν καὶ μὲν ἀποστέλλει, τῶν δὲ καταφρονήσας,
 βροτῶ τινι παρόμοιος μέγαν φραγμὸν ποιεῖντι,
 κατὰ θηρῶν καὶ ζτηνῶν, τῶν δὲ πτηνῶν καὶ κλίθῃ
 παρεσχορροῦντι τοῖς ἐντοῖς ἐπιβουλεύειν πάντα,
 καὶν τόχουεν καὶ διαφυλάττει καὶ τὰς αἰετὸς αἰετῶν,
 ὅταν γάρ ἡ προαίρεσις ἐκστῇ τοῦ τῇ προθέσει,
 τὰς ἁμαρτίας ενεργεῖν, ἐκδίκησις δικαίως
 ἐκ τοῦ δικαίου γίνεται κατὰ πάντων παντοίων·
 στένων καὶ τρέμων φαίνεται πᾶς ὁ τοῖς ἔργοις πταίων
 καὶ λογισμοῖς σαλεύεται μηδόλως ἰσταμένοις,
 καὶ ταραχῆς πληροόμενος ἐστὶ κατὰ τὸ Κάιν,
 σειδόμενος οὐ συνίων παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ·
 ἅπαν ἁμάρτημα καὶ γὰρ, φησὶν, ὑπὸ τὸν ἥδη
 δυσμετανόητον ἐστὶ πταῖσμα χωρὶς ἀνάγκης,
 ὅτι καὶ παναλλάθητος ἡ οἴκη τοῦ Λεσπότη·
 οὐδέν λανθάνει τὸν θεόν, ματαίως γοῦν λανθάνειν
 σπουδάζομεν οἱ πταίνοντες πράξει νοῖ καὶ λόγῳ
 τρισσῶς ἐξαμαρτάνει τις, τρισσῶς καὶ στεφανοῦται,
 πράξει καὶ λόγῳ καὶ νοῖ, καθάπερ προερεθέθη.

Ζωῆς τῆς ὑπὲρ ἔννοιαν πλουτεῖ τὸν ἁρραδῶνα.
 πᾶς τῶν παθῶν ὁ νικητὴς, τὸ δ' ἐναντίον δηλόν·
 ἐλεύθερος ἐκ τῶν παθῶν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκτίσθης
 ἐκλήθης εἰς ἁδούλωτον ζωήν, μὴ γοῦν ἀνάσχη
 δουλεύειν ὅλως πάθεσιν αἰσχίστοις ἀκῶάροις
 ὅποσα πάθη κέκτησαι, τόσους δεσπότης ἔχεις·
 ἐκεῖνος γάρ ἐλεύθερος, ἐκεῖνος βασιλεύων
 ὁ τῶν παθῶν κατακρατῶν, ὁ λογισμοὺς δουλώσας,
 ἴδιον δαίμονα, φασίν, ἕκαστον πάθος ἔχειν.

Βαθμὶς μβ'. ΠΕΡΙ ΛΥΠΗΣ ΚΑΙ ΧΑΡΜΟΝΗΣ

Ἄν ἐνοχλῇ τοῖς πάθεσι, μὴ θλίβου μὴ ταράττου,
 ὑπερηφάνου καὶ τυφλῆς τοῦτο ψυχῆς σημεῖον·
 εἰμὴ φανερωθῇ ἐν σοί, πῶς τούτοις πολεμήσεις·
 εἰ ταῦτα μὴ νικήσεις, πῶς καθαρὸς ὀφθήσῃ·
 εἰμὴ διόλου καθαρῆς, πῶς τῷ θεῷ φανήσῃ·
 εἰμὴ σφοδρῶς ἢ θάλασσα δειχθῇ ταραττομένη
 τοῖς τῶν ἀνέμων ἀνεύμασιν, οὐκ ἂν αὐτῆς τὰς ὕλας
 καὶ ποταμῶν τῶν εἰς αὐτήν, ἐπὶ τὴν γῆν ῥάμμιον ῥίπῃ·
 δεινὸν ἂν ἔχη τις ἐχθροὺς ἔσωθεν κεκρυμμένους·
 μὴ τῶν δικαίων καὶ εὐχαῖς θαρρῶν ἐξαμαρτάνῃς,
 ὁ πύπτων γάρ καταφρονεῖ τῶν ἐν ὅλῳ τοῦ κτίστου,
 κῆκτῶν δικαίων τῆς εὐχῆς οὐδέν ὠφελήσῃ
 ἔστ' ἂν αὐτὸς διορθώῃς ἑαυτὸν τὴν ἁμαρτίαν,
 πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος, καὶ πᾶς ἅγιος δῆμος
 τοῖς ἐναρέτοις εὐχεται, καὶ τοῖς μετανοοῦσι.

Ζήτησον εἴπερ βούλοιο, καὶ μάθης ὅπερ λέγω·
 πᾶσι τοῖς ἡμετέροις, οἳ πάντες καταρῶνται,
 καὶ τίς λοιπὸν συνήσται τοιούτοις βοηθεῖσαι;
 κακῶν παντοίων καὶ καλῶν ἔχει σημεῖον τέκνον,
 ἐκάστου τῆς ποσότητος, καὶ βλέπε σου τὰ μέτρα·
 ἴσθι σημεῖον ἀληθές τῆς ὄντως ἐμμελείας,
 ἐπεκδικεῖν τὰ πάθη σου σπουδῇ καὶ κατακρύπτειν,
 ὅταν ἐπεκαλήται σοὶ καλῶς παρὰ τοῦ πέλας·
 Εὖας τὴν πτωσὶν γνώριζε, καὶ τὴν τοῦ πρωτοπλάστου,
 δι' ἧς φανεῖς φθοροποιὸν ἔνδυμα τοῦ θανάτου,
 ὁ γὰρ πρὸς τὴν ἀπάθειαν, καὶ πρὸς τὸν κτίστην
 [βλέπων,
 πᾶσαν ἡμέραν καὶ καιρὸν καθ' ὃν οὗ λοιδορεῖται,
 δεινὴν τὸ πρῶγμα καὶ πολλὴν λογίζεται ζημίαν,
 οἷ' κοπίσας ἀδελφεὲ φηοῖν ἀνὴρ τις θεῖος,
 ταχὺ τὴν σὴν ἀνάπαιον εὐρεῖν καὶ τὴν εὐρήνην,
 εἴπερ ζητεῖς, εἴπερ φιλεῖς τὰς ὕψεις, τοὺς ἐλέγχους,
 εἰ θέλῃς συγκαλύπτεσθαι τὰ πάθη σου θεόθεν,
 τὰς ἀρετάς σου μηδαμῶς ἀνθρώποις ἐμφανίσῃς,
 εἰδ' οὖν τοῖς ἴσοις ὁ θεὸς πάντως ἀρεῖται σε·
 πᾶς ὁδὸς περικείμενος τοῖς πάθεσιν ἐγγίζει·
 πλὴν ὥς ἡ μνήμη τοῦ περὶ οὗ καίει τοὺς ἀνθρώπους,
 οὕτω καὶ πάθος οὐδαμῶς ἄνευ τῆς ὕλης φλέγει·
 παθῶν δαιμόνων λογισμῶν, εἰσόδον ταύτην νόει
 καὶ καροδόκησιν τοῦ ζῆν σώματι καὶ τῷ κόσμῳ.

Ζωῆς ἐλπίς τῆς ἐν σαρκὶ νεκροῖ ψυχὴν πολλάκις,
 καὶ τῶν παθῶν ἐργάζεται φησὶ σπέρμογονίαν,
 βούλει φυγεῖν ἀπὸ παθῶν, καὶ πάσης ἁμαρτίας;
 μνήμην θανάτου κέκτησο, νηστείαν, ἀγρυπνίαν,
 τῆς προσευχῆς ἐπιλαβοῦ, καὶ ῥᾶλλον ἀπαλλάττη·
 οἱ δ' ἐμπαθεῖς τὸν Κύριον αἰτήσωμεν σὺν τούτοις,
 ὥς ὁ τῆς κλίμακος φησὶν ἡμᾶς ἐλευθερώσαι·
 πᾶς ἀπαθείς, ὥς λέγουσιν, ἐξ ἐμπαθείας πάντως
 εἰς ἄσυλον ἀπάθειαν προέκοψε, κακταύτης
 εἰς θεωρίας, καὶ πολλῶν τεράτων, καὶ σημείων,
 πόθῳ σπουδῇ καὶ χάριτι γεγόνασιν ἐργάται·
 οὐκ ἔστι πτώμα γάρ φησιν, οὐδέ καιρὸν ἢ βάρος
 πταισμάτων προφασίζεσθαι τὸν θέλοντα σωθῆναι·
 ὅσοι γάρ ἔλαβον θεὸν διὰ λουτροῦ τοῦ θείου,
 τὴν ἐξουσίαν ἔλαβον τέκνα θεοῦ γενέσθαι·
 θαρσεῖτε πάντες ἐμπαθεῖς, φησὶν, αὐτὸς ὁ μέγας,
 καὶ ἐν βοθύνοις πέσητε, καὶ ἐν βρόχοις συλληφθῆτε,
 καὶ ἐν νόσοις ἐπικύρσητε, καὶ πάθεισι παντοίοις.
 φωστῆρες πάντες ὕστερον οἱ τῶν παθῶν ῥυσθέντες,
 καὶ κυδερνῆται γίνονται μετὰ τὴν θείαν ῥῶσιν,
 τοὺς τρόπους καὶ τὰς μηχανάς, καὶ τὰς ἀπείρους τέχνας
 τῶν ἐννοιῶν, τῶν λογισμῶν τῶν ἐμπαθῶν δαιμόνων
 ὑποδεικνύντες ἅπασι, καὶ τις καὶ μέλλη πίπτειν,
 σώζουσι τοῦτον ἀπαθῇ μαθόντες ἐκ τῆς πείρας.

Βαθμὸς μγ'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΙΛΑΥΤΙΑΣ

Ζωὴν δὲ γινώσκει τῶν παθῶν, καὶ πρόδοτον καὶ οὐδένος
 τὴν φιλαυτίαν τὴν δεινὴν, τὴν ὄψαν τῆς ἀπάτης·
 οἱ τῆς κακίας λογισμοὶ γίναντες τῆς μεγάλης,
 ὥς ἐκ μητρὸς τὴν γέννησιν, ἀρχίζουσιν ἐκ ταύτης·
 πᾶς ἐμπαθής, ἡδυσπαθής, καὶ προσπαθής ἐντεῖθεν,
 πᾶσα δ' ἐμπάθεια ψυχῆς ἀπόλλυται τελείως.
 διὰ νηστείας καθαρῶς, καὶ προσευχῆς ἀλήζτου,
 ὄλλυσιν ἡδυσπάθειαν ἢ σιωπὴ, καὶ κόπος,
 σὺν θείοις ἀναγνώσμασι, σὺν πλείσταις ἀγρυπνίαις,
 ἐκ δὲ παντοίας προσοχῆς, ἐκ δ' ἄκρας ἐπουχίας,
 τῆς προσπαθείας τὸ δεινὸν ἐξαφανίσεις πάθος·
 φίλαυτον καὶ φιλήδονον φίλε τυγχάνοντά σε,
 ἀμήχανον, ἀδύνατον φιλόθεον γενέσθαι,
 ἀλλ' οὐδέ λύπης ἀιερθεὶν ὀφθήσῃ τὸ παράπαν·
 ὥς διαδέχονται φασὶν αἱ νύκτες τῆς ἡμέρας,
 οὕτως θεὶ τὰς ἡδονὰς ὀδύναι, λύπαι, εἶαι·
 συγκέκρται, συνέζευκται, συμμέμικται καὶ πόνος
 θεῖποτε ταῖς ἡδοναῖς, εὐλόγως καὶ δικαίως·
 δεῖ γοῦν φησὶ ταῖς ἡδοναῖς μηδόλως ὑποκύπτειν,
 ὅτι καὶ πάμπικρον αὐταῖς ἀκολουθεῖ τὸ τέλος·
 τυφλὸν καὶ πᾶν ἀνόητον δι' ἡδονὴν βραχεῖαν
 κόλασιν ἀνταλλάξασθαι δεινὴν εἰς τοὺς αἰῶνας·
 ψυχῆς ὑγεία φωτισμός, ἀπάθεια καὶ γινῶσις,
 ὧν παναμήχανον τυχεῖν ὅς ἡδοναῖς ἡττᾶται.

Ζωὴν τῶν ζώντων εἰ παύεις τὴν ἑπὶ νοῦν ἐκείνην
 τὴν προύχουσαν τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς θανάτου,
 τὴν πικροτάτην ἡδονήν, ὡς εὖ γινώσκεις ὡς ἔχεις σπεῦδε,
 ταύτην ὡς ἀγχιστρον, ὡς αἰὲς θανάτου καὶ παγίδα·
 οὔτε τὸ σῶμα καταρχὰς ἐν ἡδοναῖς ἐκτίσθῃ
 οὔτε ψυχὴ σὺν τῇ δεινῇ λήθῃ καὶ ῥαθυμίᾳ,
 ὥστε τυπῶσθαι τῷ νοί καὶ συμμετατυπῶσθαι,
 τοῖς εἶδεσι ταῖς ἐκ θεοῦ τὴν γένεσιν λαβοῦσι·
 τούτων γάρ ἡ παράδοσις εὐρέθῃ παραιτία·
 ὁ γὰρ σαρκὸς ταῖς ἡδοναῖς συνεξέλκων ὁδύνῃν
 τὴν ἀρετὴν τὴν πρακτικὴν κατέσβεσεν εἰς τέλος,
 ὡς τῆς ψυχῆς δὲ καλλίστην πάλιν ἐξαφάνισας,
 λήθην ῥαθυμοάγνοιαν, ἐντεῦθεν θεωρίαν,
 τὴν φυσικὴν διήγνυσε, τῇ τοῦ θεοῦ συνάροσει·
 ὡς δὲ τὸν νοῦν ἐκ τῶν πολλῶν ἐλευθέρωςας τύπων,
 τὴν θεολόγον κέκτηται λαμπρὰν μυσταγωγίαν,
 τὴν φύσιν τε κατέστησεν ἐν ἅπασιν ἀρτίαν,
 ἡμεῖς τε πρῶτος ἐλλαμνόμενοι τῆς ὁπώρας ἀπερθέου.
 ἡ δὲ πρῶτος στέφανος ἐστὶ τῆς ἡδονῆς ἐν πᾶσιν,
 εἰ βούλει κατὰ τὸν θεόν, εἰ θέλεις κατὰ νόμιμον,
 ἄνεμος πῦρ ἐξέκαυσε, τὴν δ' ἡδονὴν ἐκκαίει,
 συνήθεια πολυετῆς εἰς ἕξιν γινομένη,
 ἐκ ἡλικίας τῆς δεινῆς, καθόπερ τις προσέχη
 ἀνὴρ καὶ μέγας, καὶ σοφὸς καὶ περιστὸς τῇ θείᾳ,

Ζωῆς τῆς νῦν τῆς ἐν σαρκί τῆς πλάνου καὶ μεταίτης,
 καὶ κτήνη συμμετέχουσι, καὶ ζῶα καὶ θηρία·
 τὴν ἡδονὴν εἰρήκασι κύσι παροικέναι,
 ἔφυγεν ἂν διώξαις, προσέμεινεν ἂν ἰσχυρῆς.
 ἐπὶ βραχὺ κατήδυνεν εὐδύνησεν εἰς πλείστον.
 ἔχομεν ἅπαντες καιρὸν τομὴν ἐπιτίθεναι,
 καὶ τὴν τομὴν τῆς ἡδονῆς ἐπέχειν καὶ συντέλλειν·
 πολύμορφος, πολυτροπος, πολυειδὴς τυγχάνει
 ἐν σώμασιν, ἐν χρήμασι, δόξαις, καὶ δυναστείαις·
 περιόλαῖς γαστροῦς, τρυφαῖς, καὶ τῶν ἐπὶ γαστέρας,
 ἐν χρήμασιν, ἐν κτήμασιν, ἐν πράγμασι παντοίοις,
 οὕτω ποικίλῃ πέφυκεν, οὕτω μεταλλοιοῦται·
 ταύτης εὐρήσεις ἐκτομὴν, καὶ θάνατον καὶ τέλος,
 κόπον τὸν ἐβελούσιον, καὶ τὸν παρὰ τὸ θέλειν·
 ὁ γοῦν ζωῆς τῆς ἀπαθοῦς ἐπιτυχεῖν ποθήσας,
 γνοὺς ὅτι σύμπας πειρασμός, πόνος δημοῦ καὶ κόπος
 ἀβέλητος, καὶ θελητὸς τῆς θάνατον τικτοῦσης,
 θάνατος ὄντως πέφυκεν εὐχαριστῶν τὰ πάντα,
 δέχεται καὶ μετὰ πολλῆς ὑπομονῆς ἀσιμένως,
 χαίρων ἐν νόσοις χαλεποῖς, ἐν λύπαις, ἐν ἀνάγκαις,
 ὥς δι' αὐτῶν τῶν ἐκοντί, τῶν ἀκοντὶ συμβάντων,
 παθῶν ὑπεξαιρούμενος ἀπάσης δυναστείας,
 καὶ καθαρθεὶς ἐκ τῶν δεινῶν, ὧν ἡδοναὶ ποιοῦσιν,
 ἐμφρόνως ἐπαγάζεται καλῶς κεκαθαρισμένος.

Ζωῆς ὁ πρῶτα νις θεός, ὥς ὁ σεπτὸς καὶ θεῖος,
 καὶ μέγας ἔφη Μάξιμος ἡ βᾶσις τῶν δογμάτων,
 ὁδύνην οὐ συνέκτισε τῶν γενειτῶν ἀνθρώπων
 οὐχ ἡδονὴν συνέμιξε τῆς βροτησίᾳ φύσει,
 ἀλλ' οἷα δύναμιν τινὰ καλλίστην θειοτάτην,
 πρὸς ἡδονὴν ἀνέβηκεν, καθ' ἣν τῶν αἰδίων
 ἔπαπολαύειν δυνατόν ἡδόμενον Κυρίῳ·
 ταύτην τοῦ νοῦ τὴν δύναμιν τὴν πρὸς τὸν θεῖον πόθον
 ὁ πρῶτος ἀνθρώπος διδοὺς τοῖς αἰσθητοῖς καὶ κάτω,
 διὰ τῆς παραβάσεως, εὐθύς μετὰ τὴν πρώτην
 κίνησιν τῆς αἰσθήσεως ἐν μέσῳ ταύτης ἔσχε·
 τὴν παρὰ φύσιν ἡδονὴν δεινῶς ἐνεργουμένην·
 ἣν τοίνυν κατὰ πρόνοιαν ὁ κηδεμὼν καὶ πλάστης,
 ἡμῖν παρέσχε βοηθόν, ὥς δι' αὐτῆς ἰσχύειν
 αἰεὶ τὴν φύσιν συνεργεῖν, καὶ τέμνειν, καὶ δαμιάζειν,
 τὴν παρὰ τὴν προαίρεσιν ὁδύνην καὶ τὸν μόρον,
 εἰς τοῦναντίον τρέπομεν, καὶ θέλοντες ἐκφεύγειν
 αἰσθησιν τὴν ὀδυνηράν, πρὸς ἡδονὴν ὁρῶμεν,
 καὶ σπεύδοντες δι' ἡδονῆς ἐκβάλλειν τὴν ὁδύνην,
 πλεον αὐτῆς τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον κυροῦμεν,
 τῆς ἡδονῆς τῆς χαλεπῆς διὰ τὴν φιλαυτίαν,
 ἀντιποιεῖσθαι σπεύδοντες, αἰεὶ καὶ τὴν ὁδύνην,
 διὰ τοιαύτην θέλοντες αἰτίαν ἐκδιδράσκειν,
 προσομιλοῦμεν πάθεσι δεινοῖς καὶ ψυχοφθόροις.

Ζωοποιεῖμεν τρέφουμεν κακῶν τὴν πανσπερμίαν,
 καὶ τοὺς γενέσθαι καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐπινυθεῖμεν·
 εἰμέν διὰ τῆς ἡδονῆς ἧς εἶπον φιλαυτίας,
 φροντίζομεν, τοὺς τῶν παθῶν γεννώμεν, φιλοτίδαν
 γαστριμαργίαν, ἔπαρσιν, τύφον, κενοδοξίαν,
 ἄλαζωνείαν, οἷησιν, καὶ τὴν φιλαργυρίαν,
 πλεονεξίαν, ἄγνοιαν, σὺν ὑπερηφανίᾳ,
 φρυσίωσιν, ἀπόνοιαν, μαγίαν, τυραννίδα,
 ὕβριν, καὶ καταφρόνησιν, βλακείαν, ἀσοπτερίαν,
 βλακείαν, καὶ τὸν ἀκκασιμόν, ὅμοῦ τῇ περὶ τῆς
 ἀκολασίας, κέπρωσιν, σὺν ἀκαταστασίᾳ,
 περίδλεψιν, μυκτηρισμόν, καὶ τὴν πολυλογίαν,
 πρὸς οἷς τὴν ἀταρξέσκειαν, τὴν ἀκαταλογίαν,
 ἄλλα τε πλεῖστα τῶν αὐτῶν αἰτίων ἐκφυέντα,
 ταῦτογενῇ παρόμοια παράπαν εἰκότα·
 ὁ τρόπος ὁ τῆς ἡδονῆς σὺν τῇ τῆς φιλαυτίας,
 διὰ μεγίστων ὀδυνῶν αἰκίζεται δικαίως·
 ἡμεῖς τῶν φιλουμένων δέ, καὶ τῶν πεπαισθημένων
 ἀποτυχίαν πάσχοντες, γεννώμεν παρὰ αὐτίκα
 θυμόν, ὀργήν, καὶ ταραχήν, μνησικαλίαν ἔχθραν,
 φθόνον, καὶ μῖσος, ἔριδα, πικρίαν, λοιδορίαν,
 κατακραυγὴν, ὑβρισιμόν, συγκοφαντίαν, λήπην,
 ἀπόγνωσιν ἀλόγιστον καὶ τὴν ἀνελπιστίαν,
 ἀχαριστίαν, γογγυσμόν, διάβολὴν προνοίας.

Ζηλοτυποῦμεν χαλεπῶς, ἄλγοῦμεν, δυσθυμοῦμεν,
 ἄκαιρον πένθος καὶ κλαυθμὸν λαμβάνομεν ἐντεῦθεν,
 ὀλιγομικροψύχησιν, σύγχυσιν, ῥαθυμίαν,
 ὀλοφυρμόν, κατήφειαν, ὀκνίαν, ἀφροσύνην·
 ὅποσα τῆς καθ' ἡδονὴν ἀγάπης καὶ φιλίας
 γεννήματα τυγχάνουσι τούτοις ακολουθοῦντα·
 ἐξ ἀμφοτέρων τούτων δέ, τῆς ἡδονῆς σοι λέγω·
 καὶ τῆς ὀδύνης τίκεται πάλιν ἄλλοῖα πάθη,
 ἐξ ὧν ἐστὶν ὑπόκρισις, καὶ δόλος, καὶ τὸ ψεῦδος,
 διπλότης, κακοήθεια, σκαιότης, εἰρωνεία·
 καὶ πονηρία χαλεπή, καὶ ψευδοκολακεία,
 καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν σὺν τούτοις ἀπαρίθμει,
 τὴν βδέλλαν τε τῶν ἀρετῶν, ἄλλα τε πλείω πάθη,
 ἐπινοήματα πικρὰ κακίστης πανουργίας·
 ταῦτα τὰ πλείω τῶν παιδῶν, καὶ πλείω τούτων ἄλλα
 ἐναιποτίζεται τοῖς ὁροτοῖς τῆς ἡδονῆς ὁ πόθος·
 καὶ σκόπησον ὥς νουνεχῆς, καὶ πρόσχες μοι, καὶ σύνες
 ἅπαντα γάρ τὰ λυπηρὰ, θλίψεις, πικρία, πόνοι,
 στενοχωρία, κίνδυνοι, ταύτην ἐξαίρانیζει
 ὥσπερ τὰ καθηδύνοντα τρέφει καὶ πλεον αὖξει·
 γίνωσκε πάνυ τι σαφῶς ἐν νόσοις, ἐν ἀνάγκαις,
 κινδύνοις τε, καὶ θλίψεσιν, ὀδύναις, καὶ πικρίαις,
 χαίρει θεὸς σὺν τάγμασιν ἀγγέλων ἀρχαγγέλων,
 βλακείαις, δόξαις, ἡδοναῖς, οἱ δαίμονες σκιρτώσιν.

αθῆναις μὲν. ΠΕΡΙ ΠΕΙΡΑΣΜΩΝ ΤΙΝΕΣ ΕΙΣΙ, ΚΑΙ ΠΟΘΕΝ;

Ζητῶν εὐρήσεις ῥίψατε πάντας τοὺς σφριζομένους,
διὰ ποικίλων πειρασμῶν, καὶ νόσων, καὶ κινδύνων,
διὰ πολλῶν στενώσεων ἀρβέντας πρὸς τὸν χτίστην,
ἄνευ γὰρ τούτων οὐδαμῶς, ὥς ὁ Λεσπότης ἔφη,
τῶν ποικιλῶν πειρασμῶν, καὶ θρασυῶν ἀπειρῶν,
εἰς τὴν στενὴν καὶ θιαστὴν τῆς βασιλείας πύλην,
ἰσχύσει τις συνεισελθεῖν καὶ συναναπαυθῆναι·
τοῦτον τὸν τύπον σοι Χριστός, καὶ τὴν ὁδὸν δεικνύει,
ἐμοὶ βροτὴν διάκονος ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω·
πρὸς τοὺς μέγιστους πειρασμούς, πρὸς θλίψεις, καὶ
[κινδύνους,
πρὸς μάστιγας, πρὸς θάνατον, καὶ πρὸς ἀποδημίαν,
ἐγὼ γὰρ ὅπου πάρεμι, καὶ κεῖνον δεῖ συνεῖναι·
πρὸς ἐμπυσιμύς, πρὸς ἐμπαιγμούς, πρὸς χλεύας,
[πρὸς τὰς ὕβρεις
κολαφισμούς, καὶ ῥαπισμούς ἐρχόμενον προθύμως·
τοῦ γὰρ ἄνθρώπου τὸν υἷόν, ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθους
δόξαν λάβεῖν ἀνέκραξεν, καὶ τὸν θεὸν ἐν τούτῳ
ἐνδοξασθῆναι θυμιαστῶς ὑπερβάλλούσῃ δόξῃ,
ὅθεν καὶ δῆλον ὥς δεινοῖς ἐπεταί θεία δόξα,
θεὸς γὰρ χάριν καὶ τιμὴν τῷ πάσχοντι δωρεῖται·
ὅπου φησὶ τῶν πειρασμῶν ἔφοδος κωλυθείη
εὐθὺς καὶ τὰ χαρίσματα λαμβάνουσι κωλύμενην,
καὶ γὰρ κατὰ τοὺς πειρασμοὺς ἡ χάρις χορηγεῖται,
ἐντὸς φησὶ τῶν πειρασμῶν τῶν πλείστων καὶ μεγίστων
μετὰ ποικίλων δωρεῶν ὁ χτίστης καθορᾷται.

Ζωῆς τῆς ὑπὲρ ἔννοιαν Χριστὸς τοῖς εὐχαρίστοις,
 μεθ' ὧν νυνὶ χαρίζεται, δίδωσιν ἄρραβῶνα·
 ὥσπερ κινῶσι τὴν βροχὴν ἄνεμοι καὶ τὰ νέφη·
 οὕτω πληθὺς τῶν πειρασμῶν ἔλεός τε καὶ χάρις·
 πίστιν ἔλπίδα κραταιὰν ἀσύλητον ἀγάπην,
 τῶν χαρισμάτων τὴν ὁδόν, φησί, καὶ τῶν θαυμάτων,
 οἱ πειρασμοὶ περὺκασι ψυχαῖς ἐξομαλίζειν·
 τυπτόμενοι θλιβόμενοι γελώμενοι νοσοῦντες,
 ὕδρεις καθυπομείνοντες, πειρώμενοι μαστίγων,
 συγκοινωνοὶ γινόμεθα Χριστοῦ τῶν παθημάτων,
 ὅπου τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ, καὶ χάρις ἀληθείας·
 ἐκεῖ καὶ πάλη πειρασμοῦ, καὶ διωγμὸς ὁρᾶται·
 θλίψεις ἐκεῖ καὶ κίνδυνοι, καὶ λύπαι σὺν ἀνάγκαις,
 φραυλότης ἐξουδένωσις· καὶ σκόπει τοὺς προφήτας,
 τοῖς ἀποστόλοις πρόσεχε, καὶ τῶν μαρτύρων δῆμοις,
 καὶ τήρει σύμπασαν πληθὺς ἐξῆς τῶν σωζομένων,
 καὶ ταῦτα θείᾳ χάριτι, καὶ μυστικῇ προνοίᾳ·
 οἱ μὲν γὰρ ἵνα λάμπωσι χρυσὸς ὥς ἐν καμίνῳ,
 οἱ δ' ἵνα δικαιότεροι τοῖς πάθεσιν φανῶσιν,
 οἱ δ' ὅπως ἐμφανῶς φησὶ δειχθῶσι τοῖς ἀνθρώποις,
 εἰς τύπον εἰς ὑπογραμμὸν τοῖς θέλουσι σωθῆναι·
 ἄλλοις τὸ πάσχειν κάθαρσις, καὶ μάθησις ἑτέροις·
 ἄλλοις δεινῆς ἐπάρσεως κωλύμη κατὰ Παῦλον·
 ἄλλοι δέ πάλιν πάσχουσιν ἵνα δοκιμασθῶσι.

Ζωῆς δὲ πάντα πέφυκε τῆς θείας ἀρρητόνως,
 καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἀληθῶς ἀρρήτου,
 δι' ἧς καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἡμῖν ἐπιόρασεύει·
 ὅσους γὰρ ἀγαπῶ φησιν, ἐλέγχο καὶ παιδεύει·
 ὥς εἰς τὴν ἀποκάλυψιν ὁ θεολόγος ἔφη·
 πάλιν φηοὶ πρὸς τὸν Ἰάω, μὴ φεῦγέ μου τὸ κρίμα,
 βούλομαι γάρ σε φανεροῦν ὥς ἥλιον τῷ κόσμῳ·
 ἀλλ' οὐδέ ἡ πόλις τῆς ἐμῆς ἀλήτου βασιλείας,
 ὕψιν δόξαν καὶ τιμὴν καὶ πλοῦτον ἔχοντά σε,
 χωρὶς μεγίστων πειρασμῶν χωρήσει δυνήθει,
 τῶν ἡδονῶν τοῦ βίου γὰρ ὁδύνας ἀποδώσεις·
 ὅλος ἐστὶν ἀδύνατον ἀπείραστον σωθῆναι·
 βιαζομένων εἰς αἰὶ μυρία πανθανόντων,
 ἀνακοχὴν οὐδεποσοῦν εὐρίσκειν δυναμένων,
 ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ κληῖρος ἐστί καὶ λάχος·
 θλίψεις καὶ πλήθη πειρασμῶν ὑμεῖς ὑπομενεῖτε,
 Χριστὸς φησὶ, τοῖς μαθηταῖς, ὁ κόσμος δὲ χαροῖη
 ἐπὶ ταῖς θλίψεσιν ὑμῶν πλὴν ἀλλ' ὁ μὲν θρηνηήσει,
 ὑμῖν δ' ἀρρήτων ἀγαθῶν ἀπόλαυσις ἐσεῖται·
 ἔμοί γάρ ἐνωθήσεσθε θεούμενοι μεθέξει·
 ὁ τοῦ Χριστοῦ δὲ μαθητής, τοῦ Πνεύματος τὸ στόμα
 Παῦλος, φησί, διὰ πολλῶν βασάνων καὶ ποικίλων,
 τὴν βασιλείαν οὐρανῶν δεῖ πάντως εἰσιέναι,
 καὶ θλίψεις πλεῖσται τοῖς πιστοῖς τοῖς θέλουσι σωθῆναι,

Ζωῆς ἐκείνης ἔφεσιν ὅστις αὐχεῖ τῆς θείας
 ὑπὸ τοῦ ψεύδους εἰς ῥεῖ, καὶ τῶν πολλῶν πωλέμων
 καὶ τῶν ἀπείρων πειρασμῶν κόσμος, καὶ τῶν ἐν κόσμῳ,
 διόλου διωχθήσεται, θεοῦ παραχωροῦντος,
 ὥς μιμητάς, ὥς φοιτητάς αὐτοῦ δοκιμασθῆναι·
 εἰ γάρ ἐδίωξαν ἐμέ, τὸν διωγμὸν ἐπίσης
 καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐνδείξονται, φθάσας Χριστὸς προεῖπεν,
 εἰ πλάνον, εἰ βεελζεβούλ ἐμέ καλεῖν ἐτόλμων,
 πολλῷ γε μᾶλλον τοὺς ἐμοὺς οἰκιακοὺς καὶ φίλους;
 ὥσπερ φησὶ συνέζευκται πᾶσα ψυχὴ σαρκί,
 οὕτως ἀνδράσι πειρασμοὶ τοῖς ὄντως ἐναρέτοις·
 ὥσπερ τοῦ βρέφους αὖξεται τὰ μέλη τρεφομένῳ,
 ἔστ' ἂν εἰς σῶον ἄνθρωπον ἀποκατασταθῇ,
 οὕτω ψυχὴν οἱ πειρασμοὶ καὶ θλίψεις καὶ πικρία,
 καὶ πόνοι σὺν νοσήμασιν ὕδρεις σὺν λοιδορίαις,
 καὶ κίνδυνοι σὺν διωγμοῖς οἷα τρυφὴ ποικίλη,
 αὖξάνονται κατὰ μικρὸν ἐπιτελοῦσι σῶαν·
 ὥσπερ οὐκ ἔστι τὴν τροφήν, ἢ τί τῶν ἐνδυμάτων
 ἄνευ πολλῶν ἐπηρειῶν, ἄνευ τεχνῶν ποιῆσαι·
 οὕτω ψυχὴν χωρὶς πολλῶν θλίψεων καὶ τοικίλων,
 ἀμύχανον ἀδύνατον εὐχρηστον καταστῆσαι·
 ὥσπερ ὠδῖνες πάμπολλαι γίνονται τῇ τικτούσῃ
 καὶ τούτων τέλος τοκετός, οὕτω ποικιλοτρόπως
 κινδύνοις, λύπαις, συνοχαῖς τίκεται σωτηρία.

Ζητῶν εὐρήσεις φίλτατε, ἐκείνον τὸν αἰῶνα,
 ἐκ θλίψεων ἐξ ἀναγκῶν ἐκ πειρασμῶν μεγίστων,
 τιττόμενον ὡς ἄνωθεν ἐρρέθη σαφεινότητι·
 κατὰ τὸ πλῆθος ὁδυνῶν αἷς ἂν τις συσχεθείη
 εὐρίσκει καὶ τὰς ἐκ θεοῦ συντόμως παρακλήσεις
 αἷς ἴδεται κατὰ ψυχὴν· πάλιν φηοῖν ὁ Παῦλος,
 ὅποσον ἂν τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἐξοθεν φθαρόμενον,
 τοσοῦτον καὶ τὸν ἔσωθεν ἡμέραν ἐκ ἡμέρας·
 ἀνακαινούμεθα καλῶς ἐκόντες οὐχ ἐκόντες,
 τὸ γὰρ εὐθέως ἐλαφρόν τῶν θλίψεων, ὡς ἔφη,
 πάννυ τι καὶ ὑπερόλῃν ἡμῖν κατασκευάζει·
 εἰς ἄπειρον ὑπερόλῃν βάρος ἀλήκτου δόξης·
 ὅποσοι ἐν τῷ σώματι, φηοί, γὰρ ἐνδημοῦμεν,
 κατὰ τοσοῦτον τοῦ θεοῦ μακρὰν ἀποδημοῦμεν·
 οἱ ζῶντες γὰρ ἐν τῇ σαρκί, φηοῖν, ἐν ἄλλοις λόγοις,
 ἀδύνατον τυγχάνουσιν, ὁρῆσαι τῷ Κυρίῳ·
 αἷμα καὶ σὰρξ οὐδεποσοῦν, θεοῦ τὴν βασιλείαν,
 κληρονομήσαι δύνανται, μέχρι παντὸς αἰῶνος·
 καὶ διὰ τοῦτο τὰς δεινὰς ἐπαγωγὰς καὶ θλίψεις,
 καὶ τοὺς ποικίλους πειρασμούς, τὰς νόσους τὰς ὁδύνας
 ὡς ἰατρός, ὡς κηδεμών, ὡς ὄντως εὐεργέτης
 ἐν τῇ σαρκὶ συνέζευξιν ἀρρήκτῳ συναφείᾳ,
 ἵν' ὡς κημῶ καὶ χαλινῶ τῇ μνήμῃ τοῦ θανάτου,
 κατάγγεται, καὶ πρὸς αὐτὸν σπουδαίως ἀνανεύῃ.

Ζητεῖν γάρ πρέπει τὸν θεὸν ἐκόντας οὐχ ἐκόντας,
 καὶ τὴν ζωὴν τὴν ὑπὲρ νοῦν, ἐπιποθεῖν ἐκείνην,
 δόξα σοι δόξα σοι Χριστέ, τῷ στύφουσι φαρμάκοις,
 ὑγείαν θείαν καὶ ζωὴν κεράσαντι πανσόφως·
 οὐκ ἔστι δῶρον ἀληθῶς ἕτερον τοῖς ἀνθρώποις,
 παρὰ θεοῦ παμμέγιστον, πρόξενον σωτηρίας,
 ὥς οἱ ποικίλοι πειρασμοὶ τῆς ἀκριβῶς νοοῦσι·
 πᾶν ἀγαθὸν, σὺμπαν καλόν, σύνεσις, γνῶσις πᾶσα,
 πᾶσα σοφίας μέθοδος, πᾶσα φιλοσοφία,
 ποικίλα τε χαρίσματα, καὶ δῶρα Παρακλήτου,
 τοῖς ὑπομένουσι καλῶς, ἔνδον αὐτῶν φανεῖται·
 διόπερ καὶ μακάριος Ἰάκωβος ὥς ἔφη;
 ὅς ὑπομένει πειρασμόν· μακάριος δέ πάλιν
 ὃν ἄν παιδεύσῃ Κύριος, ὥς ὁ Δαβὶδ διδάσκει·
 καὶ λίαν τρισμακάριος, ὥς φασιν οἱ πατέρες,
 ὁ τοὺς ποικίλους πειρασμοὺς γενναίως ὑποφέρων,
 δι' ὧν ἐπάξιος θεοῦ, καὶ τῶν θεοῦ φανεῖται·
 ὥς ἀπασῶν τῶν ἀρετῶν, κατειληφὼς τὸ τέρμα·
 καὶ πάλιν παναοίδημος, ὥς εἶπεν ὁ Δεσπότης
 ἐν τοῖς αὐτοῦ μακαρισμοῖς, ὁ πάσχων ὑπὲρ τούτου·
 ὥς γάρ πολὺς ὥς ἄπειρος, ἀπείρως ἀπειράκις,
 εἰς ἀπεράντους ἀληθῶς αἰῶνας παναλήκτους,
 εἰς βασιλείαν ὑπὲρ νοῦν, εἰς δόξαν ὑπὲρ δόξαν,
 ἔσεῖται τούτοις ὁ μισθὸς ἑκατονταπλασίως·

αθρῶς με'. ΠΕΡΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ

Ζήσεις τις μετὰ πειρασμῶν, οἴκην ἡλέου λόγου,
 λοιπὸν καὶ σὺ παρηβλάτε τῶν πειρασμῶν τῶν νόσων
 τῶν θλίψεων τῶν εἰσθητῶν, ὥς καὶ τοὺς γενομένους,
 γνωσιν λαθόν ὥς ἀγαθῶν, ὥς ἀπεράντου οὐρανοῦ,
 καὶ βασιλείας οὐρανῶν ποιῶσι γλ. ρονόμους,
 μετὰ χαρᾶς ὑπόμενε πάντα πανευχαρίστως.
 ὑπόμενε σὺν τῷ Δαδῷ, καθυπομένων φάλλε,
 ἐν ἔργοις ὅσπερ γέγραπται, μὴ ῥήμασι καὶ λόγοις,
 ὑπομονῆς γάρ ἔχομεν, ὥς ἐκδιδάσκει Παῦλος
 χρείαν, ὥς ἂν ποιήσωμεν τὸ θέλημα Κυρίου·
 ὅρῳ ποιεῖν τὸ θέλημα τοῦ κτίστου καὶ Λεσπότου,
 ποῦτο τυγχάνει, τὸ δεινὸν ἐφρόδους ὑπομένειν;
 τὰς ἀρετὰς γάρ ἐξ αὐτῶν ἔστιν ὥς ῥόδα φύειν,
 εἰς μῆκος τε προξάλλεσθαι καὶ κάλλος ἐκταθείσας·
 χαῖρε γοῦν πειραζόμενος, εὐχαριστῶν Κυρίῳ·
 πάσης γάρ θλίψεως, φησί, πρὸς τὴν χαρὰν τὸ τέλος,
 κόπου παντὸς ἀνάπαυσις, καὶ γλεύης δόξα πέρας,
 καὶ πάντων τῶν κατ' ἀρετὴν ὁδόνην ἐκποιούντων,
 τέλος τὸ μετὰ τοῦ θεοῦ, καὶ σὺν θεῷ γενέσθαι,
 καὶ σὺν ἀνδράσιν ἐκλεκτοῖς, καὶ σὺν αὐτοῖς ἀγγέλοις
 τῶν ἀκηράτων ἀγαθῶν κατατρυνφῶν ἀφράστως,
 τρυφὴν μηδόλως λήγουσαν, μέχρι παντὸς αἰῶνος,
 οὐκ ἔστιν ἀγιώτερον, φησὶν ὁ χρυσορρήμων
 τῆς γλώσσης τῆς ἐν τοῖς δεινοῖς φαντίσης εὐχαρίστου.

Ζωῆς αἰτίαν εἶρηκε πρόξενον θείου φάους,
 τίς ἐν σοφίᾳ θαυμαστός, τὴν τῶν ἀνθρώπων γλῶσσαν
 ὅταν ἐν νόσοις, ἐν δεινοῖς πολλοῖς τριτουχόμενων
 ἡμῶν, αὐτὴ πρὸς τὸν θεὸν εὐχαριστίαν ἔδῃ,
 συλλήβδην πάντα τὰ δεινὰ λύει, καὶ τοῦ θανάτου
 τοῦ πρώτου τὴν ἀπόφασιν, καὶ τὴν δευτέραν ψῆφον,
 διπλαῖ φησὶν αἱ βάσανοι, καὶ πᾶσαι περιστάσεις
 ὑπομονὴν οὐκ ἔχουσαι, καὶ τὴν εὐχαριστίαν·
 χαῖρε καὶ πάλιν προσφωνῶ, καὶ πάλιν ἐπιλέγω
 ἐν τοῖς δεινοῖς εὐχαριστῶν, πᾶν τὸ συμβαῖνον φέρων,
 ὅτι τῶν θείων προφητῶν, ἀπάντων τῶν δικαίων,
 τῶν ἀπιστόλων τὴν ὁδόν, καὶ τῶν μαριύρων τρέχεις
 καὶ συνελόντα φάναί με πάντων τῶν σωζομένων,
 καὶ μὴ ξενίζου μηδαμῶς ταῖς πειρασμῶν ἐφρόδοις·
 φησὶ Μωσῆς τὸν Κύριον ἐκ τοῦ Σινᾶ φανῆναι,
 τοὔτέστιν ἐκ τῶν πειρασμῶν τῶν πλείστων καὶ
 [ποικίλων
 ἦκειν αὐτὸν ἀπὸ Σηείρ τοῖς ἐκζητοῦσι τοῦτον,
 τοὔτέστιν ἐκ σωματικῶν πόνων καὶ νοσημάτων,
 κατέπαυσεν ἔξ ὄρου δέ Φαράν, σὺν μυριάσι
 κάδδης, τοὔτέστι πτήσεως ἔξ ὄρους σὺν ἁγίοις
 νόων ἀγγέλων στρατιῶν μυρίων μυριάδων,
 ὧσάν ἐκάστοις ἀποδῶ, τὰς ἀμοιβὰς ἀμείνους,
 τῶν πειρασμῶν, τῶν θλίψεων, τῶν πόνων, τῶν ἀγώνων
 τῶν νοσημάτων, τῶν παθῶν μετὰ τιμῆς καὶ δόξης

Ζωὴν δὲ τὴν αἰδίου, ὥς ἄνωθεν ἐρρέθη,
 τοῖς θεραπεύουσιν αὐτὸν ἐνθέως γὰρ γένηται·
 λοιπὸν ἐν ταῖς ὑπομοναῖς τῶν γὰρ πῶν ἐν ἐκείνῳ,
 ὑπομονὴν τῶν ἀρετῶν λέγουσι βασιλίδα,
 καὶ θεῖον θέμεθλον φασὶ τῶν ἀδριεργημάτων,
 αὕτη γὰρ ταῖς ἐπιβουλαῖς ὁ φύλαξ, καὶ ἀνδύσας·
 αὕτη τοὺς κατορθόσαντας δεικνύει στεροτέρους,
 ἰσχυροτέρους ἄκμονος, ἀδάμαντος γενναίους·
 οὗς τόξα βέλη σύμπασα δαιμόνων πινοπλία,
 τὰ νοητὰ στρατεύματα τοῦ κοσμοκράτουντος,
 τὰ τούτων μηχανήματα σὺν πάσαις ἐπιρραΐαις,
 οὐκ ἂν ἰσχύσειαν ποσὼς βραχὺ παρασάλευσαι,
 αὕτη θανάτου μέριμνα, καὶ τοῦ στανροῦ μελέτη,
 τοῖς ἐν Χριστῷ τὰ κατ' αὐτὴν ἀρίστως κτησαμένοις·
 αὕτη χρυσὸς ἀκρίβηλος, αὕτη χαρίτων πλοῦτος,
 τῆς ἀκηδίας ἐκκοπή, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας,
 τῆς ἡσυχίας βοηθός, φρουρὸς εὐχαριστίας,
 ὄπλον κατὰ τῶν πειρασμῶν, καὶ νόσων, καὶ τῶν πόνων
 ἀπάντων ἀμυντήριον, τῶν βλάβην προξενούντων,
 σφραγὶς τῶν θείων ἀρετῶν, δι' ἧς φησὶν ὁ λόγος,
 κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν οἱ θέλοντες σωθῆναι·
 αὕτη λιμὴν ἀκύμαντος ἐν κλύδωνι γαλήνῃ.
 εἰρήνην αὕτη σταθερὰν τοῖς ἐν πολέμῳ νέμει,
 τοῖς ἐν χειμῶνι καθαρὰν βραβεύει τὴν αἰθρίαν.

Ἀρχὴ τοῦ Η΄ στοιχείου

Ἡ φεραυγὴς ὑπομονή, φησί τις τῶν ἁγίων.
ἐμψυχωθείσα προσευχαῖς, καὶ ταῖς εὐχαριστίαις,
τότε τελείως ὑπτίως ἐν πᾶσι χρηματίζει·
ἀλλὰ καὶ σύμπαντος καλοῦ θεόθεν δεδομένου,
αἰτίαν ταύτην καὶ πηγὴν μέσῃν καὶ τέλος εὖρης·
καὶ τῶν αὐτῶν στρατιῶν ἔργον καὶ πολιτείαν

Βαθμὶς μστ΄.

ΠΩΣ ΠΡΟΣΕΥΧΕΣΘΑΙ ΧΡΕΩΝ, ΚΑΙ ΠΩΣ ΘΕΟΝ ΑΙΤΕΙΣΘΑΙ

Λοιπὸν ἀπόρριψον σπουδῇ φροντίδας ἐνθυμήσεις,
καὶ πᾶσαν μέριμναν τῶν νῦν ἀπάρνησαι συντόνως,
καὶ τὸ τεχνικὸν καὶ ποιητικὸν καὶ θαυμαστὸν καὶ θείον,
καὶ ξένον καὶ περίφημον καὶ πᾶσιν ἀναγκαῖον,
ἀγγελικοῖς στρατεύμασιν ἀνθρώποις γηγενέσιν,
ἔργον φημὶ τῆς προσευχῆς συγκεκραμένον ἔχε,
καὶ συνημμένον πάντοθεν, καὶ συνεμπεπλεγμένον,
μετὰ τῆς θείας καὶ σεπτῆς ὑπομονῆς, ὥς εἶπον·
τρόπον δέ μᾶλλον πρόσεχε διαφοράν, οὐ τόπον·
ἐν τῇ κοπρίᾳ μὲν Ἰωβ, τὸν Δανιὴλ ἐν λάκκῳ
ἐν κήτει δέ τὸν Ἰωνᾶν, καὶ Ἰαῦλον δεδεμένον,
καὶ τὸν λησνὴν ἐν τῷ σταυρῷ μανθάνων σωζομένους·
ἀπλῶς ἁγίους ἅπαντας ὥς φθάσας προανέγνως
ἐν κώμας ἐν ταῖς πόλεσιν ἐν οἴκοις ἐν σπηλαίοις,
ἐν ὄρεσιν ἐν στενωποῖς ἐν τρίβοις ἐν πλατείαις,
οὓς πάντας ἐκμιμούμενος. καὶ ὅπου καὶ διάγῃς,
στενωῶς πυκνῶς διηνεκῶς πρὸς τὸν θεὸν προσεύχου·
ἐγγὺς γάρ Κύριος αἰεὶ τοῖς ἐπικαλουμένοις.

Ἡ προσευχή πάντοτε πάντως οὕτως ἔστιν ἡ δυνάμις,
 εἰ μὴ σχολὴ καθολικὴ τῆς διανοίας πάσης·
 φιλίαν ὅντως προσευχῆς οὐ δύναται τις ἔχειν,
 εἰ μὴ φιλίαν ἅπασαν ἑτέραν ἀποπέμψῃ·
 οὐδέν γάρ ἔργον ἕτερον τῆς προσευχῆς τυγχάνει,
 ἢ κόσμων ἀλλοτριώσεις ὡς λέγουσι τῶν δυνάμεων,
 ὁράσεως ἐπιστροφὴ νοὸς καὶ διανοίας,
 ἀπὸ τῆς γῆς πρὸς οὐλάν, πρὸς κοίτην καὶ πλάνην,
 πλὴν οὖν ἀφῆς καὶ τῆς πνοῆς, ἔξω τῶν ἄλλων γίνουσι
 ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς, καὶ προσευχὴν εὐρήσεις·
 ἢ προσευχὴ τὴν προσευχὴν ζητοῦσα καὶ παροῦσα,
 εὐρήσει πάντως προσευχὴν· καθὼς φησὶν ὁ μέγας·
 ἢ προσευχὴ τὴν προσευχὴν, πρόσσεχε πῶς ἀκούεις·
 ἔπεται γάρ οὐχ ἕτερον ἔφ' ἣν καὶ σπουδαστέον·
 εἰ θεολόγος πέφυκας ὡς ἀληθῶς προσεύξῃ,
 ἂν ἀληθῶς προσεύξῃ δέ τυγχάνεις θεολόγος
 τὴν σεαυτοῦ κατὰστασιν ἐν προσευχῇ μαθήσει,
 αὕτη καὶ γάρ ὡς ἑσοπτρον τῶν μοναστῶν ὑπάρχει·
 πᾶσαν ψυχὴν τοῖς νυμφικοῖς ἔρωσι τετρωμένην,
 εὐχὴ συνάπτειν εἰς ἧς δύναται τῷ νυμφίῳ·
 ταύτης τοῦ κάλλους τοῦ τερπνοῦ τῆς ὥρας τῆς ἡδίστης
 εἴτις ἐφάπεται φησί, φεύξεται τοὺς ἀνθρώπους
 ὡς ὄναγρος ἐρημικὸς ἀπέχων ἑξ ἀπάντων,
 καὶ τρώσει ταύτη τὴν ψυχὴν ἀλλοιουμένην φέρον·

Ἡ προσευχὴ καθέστηκε ποιότης οὐ ποσότης·
 οὐδεὶς γάρ ταύτη σύζυγος τῇ πᾶσι ποθουμένῃ,
 τῇ πάντων πόρρω καὶ μακρὰν τῶν ταύτην διωκόντων
 ἢ πᾶς ὁ πάντων ξενωθείς καὶ μείνας μόνος μόνος·
 ὅς γάρ φησὶν οὐ καθαρὰς εὐχὰς θεῷ προσφέρει
 ἄσυντελεῖς ἄνωφελεῖς, καθυπομένει κόπους·
 πῶς γάρ ἰλάσεται θεὸν τούτων χωρὶς ὑπάρχων;
 πλὴν ἡ ποσότης τάχιστα καὶ πρὸς ποιόν σε φέρει
 τὴν ὄνησιν τῆς προσευχῆς ἐκ τῶν δαιμόνων μύθη·
 καὶ μᾶλλον ὅταν καθαρῶς ταύτης ἐφάγῃ τέκνον·
 ὅσοι γάρ ὄντας ταῖς εὐχαῖς κέχρηται σφοδρότερον
 ἐκ τῶν ἀγρίων πειρασμῶν διαπαντὸς πορθοῦντα
 οὐκ ἔστιν ἄλλη δάσανος τῶν πονηρῶν δαιμόνων,
 οὐ μᾶστιξ οὐδέ πειρασμὸς ὥσπερ εὐχὴ γνησία·
 ὥς γάρ τὸ πῦρ τὸ σίδηρον εἰ τούτῳ συναφθείη,
 ἀθικτον ἀψηλάφητον ἀπρόσψαυστον δεικνύει,
 οὕτως εὐχὴ τοὺς γηγενεῖς δαίμοσιν ἀπροσίτους,
 ἀποιελεῖ συνάπτουσα πυρὶ τοῦ Παρακλήτου·
 τὸ δ' ἐναντίον πρόδηλον, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις
 ἐπιλανθάνεσθαι θεοῦ, χειρὸν οὐκ ἔστιν ἄλλο,
 ἀλλ' οὐδέ χαλεπώτερον· τῆς γάρ ἐκείνου μνήμης
 ἀκούσης, ἐμφιλοχορεῖ τὰ ψυχοφθόρα πάθη·
 εἴτι δεινὸν προσφέρουσιν οἱ δαίμονες ἀνθρώποις
 εἰς πάντων τούτων ὁ σκοπὸς τὸ τοῦ θεοῦ χωρίσαι

Ἡ προσευχὴ καθάπερ φῶς οἶκόν καταλύει,
 καὶ πᾶν ὑφ' ἑαυτὸν ἐν νυκτὶ μακρὴν ἀποδιώκει·
 οὕτω τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς ἀστροάπειρος διόκει·
 ἔπειτα τὸ σκότος τῶν παθῶν, καὶ πᾶσαν δυσσοδίαν,
 εἰ προσευχὴν ἐπιποθεῖς μίσει θυμὸν καὶ μήνιν·
 μνησικακούντων γὰρ εὐχαὶ σφόδρα ἐπὶ τὴν ψυχάν,
 ἐκθυμῶν προσεύξασθαι μηδένα παραλύει,
 μὴ θλίψε πόποτε ψυχὴν, μὴ πρόσκοπτε τὸν πόλεμον·
 ἔστω σοι πᾶς ὁ τῆς ψυχῆς χιτὼν ἐξυγερμένος,
 νήματι μᾶλλον λύματι, καθὼς φησὶν ὁ μέγας,
 ἀγάπης πίστεως χαρᾶς ἀμνησικάκων τροάκων,
 ἀπλότητος ἐλπίδος τε καὶ ταπεινοφροσύνης·
 εἰμὴ φανῇ ταῖς προσευχαῖς ἢ προᾶξίς συμφρονούσας,
 τὸν προσευχόμενον οὐδέν ἐξίσχυσαν ὀνῆσαι·
 ὁ γὰρ τις εὐχεται φυγεῖν μηκέτι τοῦτο προᾶξῃ·
 ὁρᾷ μὲν πάντας ὁ θεός, τὸν δέ θεὸν ορᾶσιν
 οἱ μηδαμῶς ἐν προσευχαῖς ὁρῶντες τι τῶν κόσμου,
 ὧν ἐπακούει καὶ θεός, ὧν ταῖς εὐχαῖς προσέχει·
 προσεύχου γοῦν ἐπεικῶς ἀσύλως ἀιμαράχως,
 εὐρύθυμος δέ καὶ συνετῶς ψάλλε φηοί, καὶ γένη
 ὥς νεοσσός τις ἀετοῦ πρὸς ὕψος ἐπιημένος·
 τύπτε τὸ στήθος πάντοτε, καὶ θᾶρτον ἐλατιόσας
 τὴν τῆς καρδίας πόρωσιν, καὶ λίθοσιν, εὐρήσεις
 χρυσίου τοῦ τελωνικοῦ, μέταλλον καὶ πλουτήσεις.

Ἡ προσευχή παμφίλτατε διδάσκαλον οὐ θέλει,
 ἀλλὰ σπουδήν, ἀλλ' ἔρωτα καὶ πλείστην προθυμίαν
 καὶ γίνεται διδάσκαλος θεὸς αὐτῆς ἐν παῖσι·
 παῖς ὁ ζητῶν διηνεκῶς, καὶ κρούων μακροθύμως
 εὐρίσκει τὴν ὑπόνοιξιν ἁξίως καὶ λαμβάνει,
 καὶ μὴ λάβῃ δέχεται τὸ μέγιστον ἀπάντων·
 καὶ τί γάρ ἄλλο κάλλιον τὸ τῷ θεῷ κολλᾶσθαι;
 τὸν ἄρτον κομισάμενος κύων πολλάκις φεύγει·
 ξόλοι μὲν δρόσον αὐλακας μεθύσκουσι γεώδεις,
 τὴν δέ ψυχὴν οἱ στεναγμοί, σὺν δάκρυσι μιγέμενοι
 ὀλοφυρμοὶ καὶ κοπριοί, καὶ ῥαπισμοὶ τοῦ στήθους
 τὸ κυλινδεῖσθαι ταλεινῶς ἐνώπιον Κυρίου,
 τὴν θερμὴν τὴν πνευματικὴν ἐντὸς ἐν τῇ καρδίᾳ
 καλλίστως ὑπεξάπτουσιν αὐτὴν χαροποιοῦντες,
 καὶ τῇ ψυχῇ παράκλησιν παρέχονται τὴν θείαν·
 ἔνδοξος ὄντως καὶ σεμνὸς τῆς προσευχῆς ὁ κόπος·
 ἁγίων γάρ εἰς ἅγια τοὺς ἅπαντας ἐλκύει·
 ταύτης οὐκοῦν ἐχόμενος ἐν θάσει μιᾷ στήθι·
 ποσὶν ἀβάτοις καὶ τὸν νοῦν σύναξον ἐκ τῶν κατὰ
 ἔπαρον κόρας αἰσθητάς, καὶ νοητὰς εἰς ὕψος
 καὶ σεαυτὸν καὶ σύμπασαν τὴν κτίσιν ἄφες κατὰ
 καὶ λύσειν αἶτει τῶν παθῶν, καὶ νέκρωσιν τῶν ὀνείρων
 καὶ βασιλείαν οὐρανῶν, τὰ δ' ἄλλα πάντα πάντα
 οἷα πατὴρ φιλόστοργος, ὥς ἔφη σοι παρέξει.

Ἡ προσευχὴ παμφίλυτε, καθὼς φησὶν ὁ μέγας,
 κατὰ μὲν τὴν ποιότητα σύνοψις ὁμιλία
 ἀνθρώπου μετὰ τοῦ θεοῦ, καὶ σύνδεσμος τυγχάνει.
 κατὰ δέ τὴν ἐνέργειαν οἷοιται, ὅλον τοῦ κόσμου,
 κατὰλλαγὴ τῶν γηγενῶν πρὸς τὸν θεόν καὶ καίστην·
 δακρύων μύτην ἀληθὺς ἐξ ὧν θεράττη ἔχει,
 ἁμαρτημάτων ἱλασμός, καὶ παιδαριῶν ἡ λύσις,
 γέφυρα πρὸς τὸν οὐρανόν, ἱερᾶς δεινῶν πολέμων,
 ἡλίου ἀποσόφους, τῶν ἀσχημάτων ἔργον.
 ἀπάλαυσις ἐστίασις αὐτῶν καὶ θυμηδία,
 ἄσκητος ὄντως τετραπλόη ταῖς ἄνω σιροαιγίαις,
 καὶ ταύταις προᾶξις ἀληκτος εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας,
 πάντων πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, πρόξενος θεῶν δόξων,
 λόρατός τε προκοπὴ τροφὴ τυχῆς ἐν αἷσι.
 καὶ φωτισμός τοῦ λογισμοῦ, τὸ μὴ τῆς ἀπιστίας·
 ἐλπίδος, θείας ἐνδοξείας, λύτης ἀλόγου παῦσις·
 ἡσυχαστῶν θησαύρισμα, τῶν μοναζόντων πλοῦτος,
 θυμοῦ καὶ χόλου μείωσις, καὶ φθόνου καὶ κακίας,
 ἔσοπτρον πάσης προκοπῆς, ἐμφάνισις τῶν μέτρων,
 δήλωσις καταστάσεως, καὶ μύνησις μελλόντων,
 κρίσις καὶ δικαστήριον καὶ βῆμα τοῦ Δεσπότη.
 τοῖς εὐχομένοις νοινεχῶς, καὶ τοῖς καλῶς σκοποῦσι·
 μὴ φήσης οὐ κατόρθωσα ταῖς προσευχαῖς σχολάζων,
 καὶ πᾶν τι κατόρθωσας προσομιλῶν τῷ κτίσῃ.

Ἦ καὶ μὴ κατέλαβες, καὶ λαβεῖν οὐκ ἔσχες,
 ἔλαβες ἐν τῷ μὴ λαβεῖν, τὸ θέλημα Κυρίου·
 τὸ τοῦ θεοῦ γὰρ θέλημα, τοῦτο τυγχάνει πάντως,
 τὸ προσκολλᾶσθαι δι' εὐχῶν ἀπερισπάστως τούτῳ·
 καὶ παρορμενεῖν τῷ νοῒ, καὶ τῇ καρδίᾳ νήφειν·
 ἀλλὰ καὶ αἴτησιν αὐτῷ προσάγων οὐ λαμβάνῃς,
 κρεῖσσον ἐστὶ τὸ μὴ λαβεῖν, ἢ τὸ λαβεῖν ἐν τούτῳ,
 ὥς οἶδεν ὁ λυσιτελῶς οἰκονομῶν τὰ πάντα.

Βαθμὶς μζ'. ΤΙΝΕΣ Αἴτησεις Μυστικαί;

Τοῦ δέ λαβεῖν τὴν αἴτησιν, πέντε φασὶν αἰτίας,
 τὸ τὸν αἰτοῦντα τοῦ τυχεῖν ἄξιον πεφυκέναι·
 τὸ κατὰ νόμον ἐκζητεῖν· τὸ συνεχῶς αἰτεῖσθαι·
 καὶ τὸ μηδὲν βιωτικὸν ἐπισπουδάζειν κτᾶσθαι·
 τὸ πάντα τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀνελλιπῶς εἰσφέρειν
 πλὴν γίνωσκε τὸ συνεχῶς τὴν αἴτησιν ποιεῖσθαι,
 ἀνύει πάντα καὶ πληροῖ καὶ πρὸς τὸ πέρας φέρει·
 τὸ μνημονεύειν εἰς αἰετὶ, καὶ προσλαλεῖν Κυρίῳ,
 ἴσους ποιεῖ τοὺς γηγενεῖς ἀγγέλοις τοῖς αἰσίοις,
 οἴκους δέ μᾶλλον τοῦ θεοῦ κατασκευάζει τούτους·
 ἅπας ὁ μένων ἐν ἐμοί Χριστὸς φησὶν ὁ λόγος,
 καὶ γὰρ μενῶ καὶ συμμενῶ τούτῳ καὶ νῦν καὶ τότε·
 ἀδύνατον ἐμοῦ χωρὶς, ὅλως τινὰς ἰσχύσαι·
 ἐργάσασθαι τι τῶν καλῶν, καὶ θεαρέστων ἔργων·
 πᾶς ὁ μὴν μένων ἐν ἐμοί καὶ συνημμένος ὅλως,
 ὥς κλημα πόρρω του ἐληθῇ πυρὶ κατακαυθῆναι.

Ἦ πρὸς τὸ θεῖον αἵτησις, ἢ πρὸς τὸν κτίστην νεῦσις,
 ἔνωσις μίξις τοῦ θεοῦ, καὶ σύναψις τυγχάνει,
 αἰτία πάντων τῶν καλῶν, ὥς ἄνωθεν ἐρρέθη·
 ἐν οἷς αἰτούμεθα θεόν, ἐν τούτοις εὐπραγοῦμεν·
 εἰμὶ, φησὶν ὁ Κύριος, οἶκον οἰκοδομήσῃ
 τὸν τῆς ψυχῆς, ὥς ἀληθῶς μάτην οἰκοδομοῦμεν,
 οὐ γάρ τοῦ τρέχοντος φησὶν, οὐδέ τοῦ κοπιῶντος,
 ἀλλὰ θεοῦ τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ συνευδοκοῦντος·
 σὺ μὲν αἰτεῖς τὰς βουλευτάς, καὶ θελητάς αἰτήσεις·
 θεὸς δέ τούτων ἐκκληροῖ δικαίως τὰς ἐκδόσεις·
 ὁ θέλων πάντας πάντοτε πρὸς πάντα κατευθῦναι,
 τὸ πρέπον οὐ προδίδωσιν ὁ σπεύδων εὐοδοῦσθαι,
 ὁ μὴ τὸ πρέπον προδιδοὺς οὐδόλως προδοῖ·
 θεὸς ὁ δαφιλέστατος πρὸς τὰς εὐεργεσίας,
 ἑκάστου τὴν προαίρεσιν πολλάκις ἀναμένει·
 ἀγῶνι προαιρέσεως τῆς πανευτελεστάτης
 σὺν ἀντιλήψει τοῦ θεοῦ, πᾶν ἀγαθὸν τελεῖται·
 ὁ φεῦγον θεῖον θέλημα, κἄν ὅπου διαφύγῃ,
 ἔρχεται πάλιν εἰς θεὸν εἰς μάτην κοπιάσας
 ὅπερ τις κατεργάζεται, καὶ μελετᾷ καὶ λέγει·
 κατὰ σκοπὸν οὐ θεϊκόν, ὅλως οὐδέν κερδαίνει·
 αἶτει θεοῦ τὸ θέλημα, καὶ ζήτει κατὰ λόγον
 καὶ λήψῃ πᾶσαν αἵτησιν εἰς πέρας ἐρχομένην.

στίχοι 23

Ἡ βραδυτῆς ὦ φίλτατε, καὶ τὸ μὴ συμπληροῦσθαι
 ταχέως τὰς αἰτήσεις σου, μηδὲ λυπεῖται·
 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον σπούδαζε γνησίως ἐξαιτεῖσθαι,
 ὅταν φανῇς ἀποτυχὼν ὧνπερ ἠτήσω φθάσας·
 εὐχεται τρίτον καὶ Χριστὸς σπουδαίως μετ' ἀγῶνος
 αἰτῶν βουλὴν τὴν πατρικὴν καὶ θέλημα τελειῖσθαι·
 καὶ τοῖς ἰδίῳις μαθηταῖς φθέγγεται γρηγορεῖτε·
 προσεύχεσθε διηνεκῶς, ἐν πειρασμοῖς δέ μᾶλλον,
 αἶτει γοῦν, αἶτη πάντοτε συντόνως μακροθύμως,
 μηδέν ναρκῶν ἐν τοῖς δεινοῖς, μηδέ τὴν βραδυτῆτα
 ἔχων εἰς παραλύπησιν· ὁ γὰρ θεὸς τοῦ δοῦναι
 καὶ πῶς καὶ πότε δώσει σοι, καὶ πόσον κυριεύει·
 τὰ πάντα πάνυ ῥάδια τῷ πάντων κυβεζνήτῃ·
 ἐκ τῶν ἀπόρων τάχιστα γίνεται τούτῳ πόρος·
 τὰ σύμπασιν ἀδύνατα πανευχερῶς πληροῦται,
 καὶ μᾶλλον ὅταν ἄνθρωπος εἰς τέλος ἀπογνοίῃ·
 ὅταν ἐξασθενήσκειν ἰσχύς ἢ βροτησία,
 τότε γὰρ θᾶπτον συμμαχεῖ περαίνων τὰς αἰτήσεις,
 οὐ τοῖς αἰτοῦσι γὰρ ἀπλῶς νέμει θεὸς τὰ δῶρα,
 ἀλλὰ τοῖς μετ' αἰτήσεως, καὶ τρόπων ἐναρέτων
 φέρουσι κατορθώματα, καὶ θεῖαν πολιτείαν·
 τοῖς γὰρ τοιούτοις δίδωσιν, οὐ τοῖς ἀκροωμένοις,
 τὴν βασιλείαν ὁ θεὸς ἐξ ἔργων, οὐκ ἐκ λόγων.

Βαθμὶς ἡμῶν.

ΤΙΣ ΕΣΤΙΝ Ἡ ΝΗΨΙΣ· ΗΤΟΙ Ἡ ΤΟΥ ΚΙΧ ΝΟΕΡΑ ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ

Ἡ προσευχή παμφίλτατε, καθάπερ προερέθη
μετὰ τῆς ὄντως προσοχῆς, ἄρρηκτως συμπλακεῖσα,
καὶ μᾶλλον ἢ σωτήριος, τοῦ θεανθρώπου λόγου·
κλῆσις ἢ παντοπόθητος, ἢ πᾶσιν ἐρασμία
ὅταν κατὰ συνέχειαν εἰς ἕξιν καταλήξῃ,
ποιεῖ φρουρεῖσθαι πρὸς θεοῦ κατ' αἴσθησιν καὶ γνῶσιν
ὥσπερ τηρεῖ τις εἰς ἅει τῶν ὀφθαλμῶν τὰς κόρας,
τὸν ἄνθρωπον καὶ πᾶν δεινὸν τῶν ἐπιγείων πάντων,
σωματικὸν καὶ ψυχικὸν μακρὰν ἀποδιώκει·
φίλησον ταύτην φίλησον, καθὼς φιλεῖ φιλεῖσθαι,
τὴν φωταυγῇ, τὴν φεραυγῇ, τὴν φωτοπυρσοφόρον,
τὴν γλυκυτάτην τὴν τερπνὴν τὴν ἅπασιν ἡδίστην,
καὶ δίκην θείας ἀστραπῆς στρέφε τῇ σῇ καρδίᾳ,
κρυπτὰς φωνὰς ἀναδοῶν, τῇ τῶν κρυφίων γνώσῃ,
νίε θεοῦ βοήθει μοι, Χριστέ μου φύλαπτέ με·
καὶ τοῦτο λέγε πάντοτε, καὶ κατὰ νοῦν σου φέρε·
καὶ φωτισθῆς καὶ σοφισθῆς καὶ λάβῃς θείαν χάριν,
καὶ σαρκοφόρος ἄγγελος συντόμως χρηματίσεις·
οὐκ ἀναμένει Κύριος τοὺς ἐκ χειλέων λόγους,
καὶ τὰς ἐκ στόματος δοάς, ὅσον τοὺς ἀλαλήτους
ἀπὸ καρδίας στεναγμούς, καὶ τὰς δοάς τὰς ἑνδον,
αὕτη γάρ εὐήχος φωνή, καὶ λιγυρὰ καὶ μέχρι
τῶν ὠτῶν τῶν Δεσποτικῶν ταχέως ἀναδαίνει
καὶ πρὸς συμπάθειαν αὐτὸν εὐθέως ἐπισπᾶται.

Ἡ μετ' ῥισμάτων μουσικῶν, καὶ μετὰ μελωδίας,
 μετὰ θορύβου καὶ κραυγῆς τρανῶς ἐξηχημένη,
 ἀνθρώποις μὲν ἀκούεται, τῷ δέ θεῷ καὶ πλάστῃ
 ἢ παρὰ συνειδησεως, καὶ θείας διανοίας
 εὐπρόσδεκτος καθέστηκεν, ἐκείνη δ' ἀπωθεῖται,
 ἀλλὰ καὶ μόνας τὰς ὁρμάς, καὶ τὰς κινήσεις μόνας
 θεὸς γινώσκει καὶ πληροῖ προφιδάνων τὰς αἰτήσεις·
 κίνει γοῦν κίνει πάντοτε τὰ τῆς καρδίας χεῖλη,
 κράζε κραυγὴν ἀσίγητον, ἀδιαλείπτως λέγε·
 υἱὲ θεοῦ βοήθει μοι, Χριστέ μου φρούρησόν με·
 τοῦτο ποιῶν διηνεκῶς, ἐκ τῆς ἀδολεσχίας
 κρατήσεις εἰς συνήθειαν, ἐξῆς εἰς ἕξιν φθάσεις,
 καὶ σχοίης ὥσπερ φυσικὸν ἀχώριστον τὸ πρᾶγμα
 εἰς φύσιν ἐκ τῆς ἕξεως μεταπεποιημένον
 ἔκτοτε δέ παμφίλτατε καθεύδων ἐφυπνώτων
 ἐσθίων, ἐργαζόμενος. ἅπερ ἂν βούλῃ πράττων,
 γρήγορσιν ἔχεις τὴν ἐντός, καὶ νήφεις τῇ καρδίᾳ,
 ναὸς καὶ θρόνος τοῦ θεοῦ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἴσος,
 καὶ σαρκοφόροι ἐπὶ γῆς βαδίζης χρηματίζων·
 ὥς ἀγαθή τε καὶ τερπνή, καὶ φωταυγής, καὶ θεία,
 ἢ νῆψις ὑπὸ σοῦ Χριστέ καλῶς εὐοδουμένη·
 ἂν ἀληθῶς ἀποβάλεῖν αἰσχύνην πᾶσαν θέλῃς
 ἂν μηχανὰς δαιμονικὰς ἐπιποθῆς ἐλέγξαι
 τὴν νῆψιν ἔχε φίλτατε καὶ ταῦτα κατορθώσης.

Ἡ κλήσις ἡ σωτήριος θεί σοι συμπαρέστω,
 τῆς σῆς πνοῆς πυκνότερον ἐκείνης μνήμην ἔχε·
 ὥς ἂν εἰρήνην ἀληκτον καὶ λογισμοῦ γαλήνην
 πλουτήσῃας κατὰ ψυχὴν ἡμέραις ἐν ὀλίγαις·
 οὐδεὶς γάρ ἄλλως εὐσταθῶς οὐδόλως εἰρηνεύσει·
 εἰμὶ Χριστός, οὐχ ἕτερος, στήσῃ τὴν σὴν καρδίαν·
 εἰμὶ τὴν κλήσιν Ἰησοῦ τῆς ὄντως ἡσυχίας,
 βραδείντριαν φυλάκτριαν σπουδάσας κατακτήσῃ,
 εἰς μάτην ἐκοπίασας, οὐδέν σοι κέρδος ἔσται·
 εἰρήνης αὕτη χορηγὸς τῆς νοῦν ὑπεροχούσης,
 ταύτην ὥς ὄπλον προβαλοῦ κατὰ τῶν ἐναντίων,
 ἐν ταύτῃ πληττε μάστιζε σφάττε τοὺς πολεμίους,
 καὶ τόχιον τούτοις ἐκβάλῃς ἀπὸ τῆς σῆς καρδίας,
 συντόμως καταστροφείας ταχέως ἀφανίσῃς
 καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν εἰς τέλος ἀπολέῃς·
 καὶ διὰ τοῦτο λέγουσιν οἱ πάνσοφοι πατέρες,
 πᾶς εὐσεβὴς τὴν Ἰησοῦ μνήμην ὀφείλει φέρειν,
 τὴν κλήσιν ταύτην κατὰ νοῦν ἀδιαλείπτως ἔχειν·
 ὅσπερ τὸ σῶμα τῆς πνοῆς ἀδύνατον χωρίσαι (1)
 οὕτω γάρ γίνεται ψυχὴ νὰδς ἡγιασμένος,
 ἀστραπόφωρος ἀληθὴς, καὶ πυρσφοφωτοφόρος,
 καὶ φεραυγείας ἑμέλως, καὶ πλήρης φωταυγείας·
 ὥς προσφυῶς ὥς εὐφυῶς ὥς ἄγαν ἀρμοδίως
 ἡ προσευχὴ καὶ προσοχὴ νοῦς κεινωνομάσθη.

(1) Ὅρα ὅτι καὶ οἱ ἐν τῷ κόσμῳ πάντες χριστιανοὶ ὀφείλουσιν
 ἐν τῷ νοί καὶ τῇ καρδίᾳ ἀδιαλείπτως προσευχεσθαι· λέγοντες Κύ-
 ριε Ἰησοῦ Χριστέ υἱέ τοῦ θεοῦ ἐλέησόν με· καὶ ὁ μέγας
 Παῦλος τοῦτ' αὐτὸ πᾶσι τοῖς χριστιανέμοις προσγγέλλει λέγων· Ἄ-
 διαλείπτως προσεύχεσθε (ἀ'. Θεσσαλ. ε'. 17).

Βαθμῖς μθ'. ΤΙΣ ΑΙΝΟΣ, ΤΙΣ Η ΠΡΟΣΟΧΗ

Ἡ μὲν γάρ ἄκρα προσοχή, ἐκ προσευχῆς ἀλήκτου,
αὕτη δὲ πάλιν προσοχῆς τοῦ λογισμοῦ προσδεῖται·
ἣς ἐρασθέντες ἀληθῶς ἐκ φαυλουργῶν βεδήλων,
ἀγνώστων ἁμαρτητικῶν ἀδίκων ἀσυνέτων
εὐσύνετοι καὶ καθαροὶ καὶ δίκαιοι καὶ θεῖοι,
ἅγιοι καὶ πανάγαθοι δυνάμεθα γενέσθαι
καὶ μυστικά καὶ θαυμαστὰ καὶ ξένα κατοπτρεύειν,
θεολογεῖν λαμπρότατα καλῆς δόγματιζων,
καὶ δέχεσθαι μαρμαρυγὰς τῆς τριφαοῦς οὐσίας·
τὴν κλίμακα τὴν Ἰακώβ ἡ νήψις εἰκονίζει·
ἐφ' ἣ θεὸς ἐστήρικτο καὶ δῆμος τῶν Ἀγγέλων,
ἀνέρχεται κατέρχεται θεὸν δοξολογοῦντες·
ὁ μεμνημένος Ἰησοῦ, δικαίως οὐκ εἰσάγει
εἰς τὴν ἐντός, καὶ νοητὴν κέλλαν τινὸς τῶν ξένων·
πᾶσι συνεῖναι βέλτιον ὅστις οὐκ οἶδε κτᾶσθαι
τὸν Ἰησοῦν, τὸν δ' ἔχοντα πάντων ἀπεῖναι δέον·
εἰ θέλεις ὥς ἀσώματος εἶτι φορῶν τὴν σάρκα,
θύειν θεῷ, καὶ λειτουργεῖν σὺν στρατιαῖς Ἀγγέλων,
θησαύρισον τὸν Ἰησοῦν ἐκ τῆς ἀδολεσχίας·
οὐ βλέπει φῶς ἡλιακὸν ὅστις τυφλὸς ἐτέχθη,
οὐδ' ὁ μὴ νῆψιν κατορθῶν τύχη τῆς θείας αἴγλης
ταύτην φασὶ γεννήτριά τιν' ἀνεσπέρων φώτων
ταύτην μητέρα λέγουσι θεοφεγγῶν λαμπάδων,
καὶ φωτισμὸν πρὸς ἐντολὰς, καὶ λύχνον πρὸς τοὺς
[νόμους.]

Ἡ νήψις μετὰ προσευχῆς ὥς ὀφθαλμὸς τὸ σῶμα,
 οὕτω ψυχὴν καθοδηγεῖ πρὸς τρεῖς σωτηρίους·
 ὥς πῦρ οὐ τέξεται χιόν, ὕδωρ οὐ δλύσει φλόγα,
 καὶ ῥάμνος σύκοις κοσμηθῇ, καὶ σταφυλαῖς ἡ ῥάτος,
 οὕτως οὐκ ἐλευθερωθῇ καρδία εὐροτησίᾳ,
 ἐξ ἀκαθάρτων λογισμῶν, ἀπὸ παιθῶν παντοίων,
 εἰμὴ διὰ τῆς νήψεως τοὺς ῥύτους ἀποπλύνῃ,
 εἰμὴ τὴν κλῆσιν Ἰησοῦ τῇ προσευχῇ συνάψῃ·
 οὗτος ὢν ὅντως μοναχὸς ὁ κατορθώσας νήψιν,
 τὴν ἐν πολέμοις ἅμαχον, τὴν ἀσφαλῇ κρηπῖδα·
 αὕτη πηγὴ τοῦ φωτισμοῦ, καὶ τῶν ἀρρήτων θύρα·
 αὕτη δαμιόνων ὄλεθρος, καὶ λογισμῶν εἰρήνη,
 καὶ θησαυρὸς τῆς πίστεως, ἐλπίδος ἀσυλία,
 λιμὴν ῥυόμενος εὐροτοὺς ἐκ πάσης τρικυμίας,
 τοῖς πλανομένοις ὁδηγός, ἐσκοτισμένοις φέγγος·
 στήριγμα ῥάσις ἀσθενῶν, πειραζομένων σκέπη,
 ὄπλον ψυχῆς φυλακτικόν, ἠκονημένον βέλος,
 πληττον ἀσάρκοις δυσμενεῖς, καὶ βῆλλον καὶ τι τρωσκον
 ἄνθρωπος βλαστῆσαν, μινυτρον ἐστι καρποφορίας,
 τοῦ δέ νοὸς τηρήσεως καὶ προσευχῆς ἀλίκτου
 πολλῶν βρωμάτων ἀποχή, καὶ χωρισμὸς πομάτων,
 συγχύσεως ἀπόθεσις καὶ μεριμνῶν παντοίων·
 διότι παναμύχανον λάρθεν δεξιόθεν,
 τὸν νοῦν σκοπεύειν ἑαυτὸν ἐντοῦτοις ἀμφοτέροις,

Ἡ παγκαλλίστη τήρησις τῶν λογισμῶν ἡ νῆψις,
 σχοῦσα τὴν κλῆσιν Ἰησοῦ, συγκεκραμμένην ταύτῃ,
 τὴν φωτεινὴν τὴν φεραυγὴ τὴν πάντας φρυκτωροῦσα
 χρηστῶν παντοίων πρόξενος, σημεῖα δέ προδάλλει,
 δι' ὧν καὶ ἔνδον κρύπτηται, καταφανὴς τυγχάνει,
 τῷ μηδενὸς ἐπιθυμεῖν τῶν κάτω κινουμένων,
 καὶ μᾶλλον δόξης καὶ τιμῆς καὶ φήμης ἐπαινούσης,
 ἀλλὰ καὶ φεύγειν ἐκ ψυχῆς ἀνεπιστροφῶς ταῦτα·
 τῆς γνώμης τὴν ἀπλότητα, τὸ ταπεινόφρον ἦθος,
 τὸ πρᾶον τὸ χρησιότατον, καὶ τὴν φιλανθρωπίαν,
 καὶ τί μεδεῖ πολυλογεῖν· ὥς ἐν ὀλίγῳ λέγω,
 τὸν Ἰησοῦν ἀγάπησον ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος,
 τοῦτον ποιοῦ προσλαλίαν, τοῦτον ᾄδει φαντάζου,
 ὁμίλει τούτῳ κατὰ νοῦν, ἔχε μελέτην τούτου,
 τούτου τὸ κάλλος πόθησον, τούτου τὴν ὄραν στέργε,
 τοῦτον αἰσθήσεις κέκτησο, βλέπων, ἀκούων, πνέων,
 καθήμενος, ἰστούμενος, ᾄδει πρὸς τοῦτον γεῦε·
 καὶ τύχης πάντων τῶν καλῶν τῶν νῦν καὶ τῶν
 μελλόντων·
 οὐδέ γάρ ἐστι σου μακρὰν ὥς κόπῳ καταλάβῃς,
 μὴ λάθῃ σου τὴν ἀκοὴν τί λέγει σου τὸ στόμα·
 μὴ γάρ σοι πόρρω τῆς ψυχῆς ὑπάρχει τὸ σαρκίον;
 μὴ εἶδῃ ὁ νοῦς τὰ τῆς ψυχῆς οὐ συνορᾷ καὶ βλέπει;
 πληροῖ τὴν κρίσιν Ἰησοῦς, ὥσπερ ψυχὴ τὸ σῶμα,
 καὶ θάλλει καὶ ζωογονεῖ καθὼς αὐτὴ τὸ σκῆνος.

Ἡ δ' ἀγαθότης Ἰησοῦ, τοῖς ἀγαθοῖς δηλοῦται.

Βαθμὶς ν'.

Η ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΣ ΥΠΟΤΥΠΩΣΙΣ

Σὺ δ' ἀλλὰ σὺν ταῖς προσευχαῖς, καὶ προσοχαῖς ὀφείλεις
καὶ τῶν ψαλμῶν, καὶ στιχηρῶν φροντίζειν καὶ κανόνων,
καὶ πάντοτε δοξολογεῖν θεῷ σὺν τοῖς ἀγγέλοις·
τούτῳ γάρ χάριν ἄγγελοι, καὶ γένη τῶν ἀνθρώπων
παρὰ θεοῦ γεγονάσιν, ὥς ἂν ὑμνῶσι τοῦτον,
θεὸν Πατέρα μεθ' υἱοῦ, καὶ Πνεύματος ἁγίου,
ἀσύγχυτον ἀμέριστον μονάδα κατὰ φύσιν,
διαιρετὴν προσωπικῶς οὐσίαν ἡνωμένην,
ἓνα θεὸν τρισήλιον τριάδα παναγίαν,
καὶ ταύτης τὰ θαυμάσια τοῖς πᾶσι καταγγέλλειν,
ἐν μέλουσιν ἐν ᾠμασιν, ὕμνοις καὶ ψαλμοδίας·
ἡμέρας γάρ καὶ τῆς νυκτὸς εἰς ὕμνους εἰς ἐπαίνους,
ἀνεωγμένον ἔχοντες ῥεῖποτε τὸ στόμα,
τοὺς ἀγαθῶν τοὺς θησαυροὺς ἀνεωγμένους ἔχῳμεν,
ἅγιος καὶ μακάριος ὅς φάγεται πρὸς κόρον,
ἀπληστευόμενος καλῶς εἰς θείας μελωδίας·
αὕτη γάρ ἡ μετάληψις εὐκαίρως ἀναδῶσει,
ἀμείωτον ἀνέκρησιν ἀληκτον εὐφροσύνην,
οἷον χοροσθῶσιν Ἄγγελοι σὺν κρίσειν ἀνομινοῦντες,
εἰς τοὺς αἰῶνας ᾧπαντας σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις·
οὕτε ψυχὴ θεοφιλὴς αὐτοῖς ἀμλλωμένη,
τῶν ὕμνων καὶ τῶν προσευχῶν ἔλθῃ ποιεῖ πρὸς κόρον,
μετὰ συνέσεως πολλῆς ἐπιτελοῦσα ταῦτά.

ἤκουσα λέγοντός τινος μὴ ψάλλειν τοὺς πατέρας,
 κανόνας καὶ τροπάρια καὶ γνῶθι φίλτατέ μοι,
 ἀκμὴν οὐκ ἦσαν οὐδαμῶς, εἶδ' ἦσαν ἀσυννάως
 ἔψαλλον ἄν πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ ψυχῆς συντόνου·
 μᾶλλον τοὺς εἰς παράκλησιν, τοὺς εἰς θεολογίαν,
 τοὺς εὐφημοῦντας τοὺς λαμπροὺς ἀγῶνας τῶν ἁγίων,
 ᾧ καὶ προὔμνουν ἐν ψαλμοῖς, ἐν ᾠσμασι προφῆται·
 εἰ γάρ καὶ πρὸ γενέσεως εὐρύθμως ἦδον ταῦτα,
 πόσω μετὰ τὴν γένεσιν ὕμνησαν ἄν προθύμως;
 ἴδειν καὶ ψάλλειν εἰς ᾧ ταῦτα μὴ παραμέλει,
 ἐπιμελῶς δέ μάλιστα μετέρχου καὶ προθύμως,
 καὶ μυστικῶς καὶ φανερῶς καὶ χεῖλει καὶ καρδίᾳ,
 καὶ διατόρῳ τῇ βοῇ καὶ λιγυρᾷ τῇ γλώττῃ,
 κοιμώμενος καθήμενος ἱστάμενος ὁδεύων·
 καὶ ἄν κατὰ χρεῖαν κάθησαι, καὶ ἄν ἕτερόν τι πράττης,
 καὶ ἄν πείθῃ μου τοῖς ῥήμασι, καὶ ἄν πείθῃ μου τοῖς λόγοις,
 φωνῆς ἀκούσης ἄνωθεν πρὸς σέ κατενεχθείσης,
 ἐντὸς φησὶ τοῦ νοητοῦ τῆς διανοίας χώρου,
 ἐν ᾧ θεὸς ὁπταίνεται προσομιλῶν τοῖς φίλοις,
 οὕτω φασκούσης, ἐπειδὴ σοῦ μέσον κατοικοῦσιν
 οἱ λόγοι μου, καὶ μέλπεις με τοῖς ἀσιγήτοις ὕμνοις,
 καὶ τῶν ἐμῶν ἀπὸ ψυχῆς μέμνησαι θαυμασίων,
 καὶ γὰρ σου μνήμην ἄληκτον ἐν ᾧ πασι ποιήσω,
 λυτρουμένός σε συμφορῶν, ῥυόμενος ἐκ βλάβης.

Ἡ προσευχὴ σὺν τοῖς ψαλμοῖς, σὺν μελωδίαις ὕμνοι,
οἱ μυστικοὶ καὶ φανεροῶς καὶ μηδενὸς ὁρῶντος,
γινόμενοι κατὰ θεόν, ὥς φασιν οἱ πατέρες,
ἐπίσης πάντα πράττονται, πρὸς δόξαν τοῦ Κυρίου·
καὶ γὰρ ἐπτάκις, ἢ καὶ τρεῖς ἡκούσας τῆς ἡμέρας
Δαβὶδ γεραίρειν τὸν θεόν, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ ταῦτα
καὶ πρὸς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ· καὶ ἑαυτὸν δ' ἐξείνος
διὰ παντὸς τὴν αἴνεσιν εἰργάζετο Κυρίου
καθὼς καὶ Παῦλος ὁ σεπτὸς μεγαλοφρόνως κράζει,
διὰ παντὸς προσεύχεσθαι, καὶ γρηγορεῖν ἐν πᾶσιν·
ὁ δέ Χριστὸς τοῖς φοιτηταῖς, εὐχεσθε, γρηγορεῖτε·
σάρε' ἀσθενὴς ὑπάρχετε, προσέχετε σκοπεῖτε·
καὶ σύνες ταῦτα φίλτατε, καὶ βλέπε πῶς γεραίρεις
τὸν παντοκράτορα θεὸν κατ' αἴσθησιν καὶ γνῶσιν·
μετὰ τῶν θείων ὕμνων τε, καὶ τῶν ὁλήκτων αἰνῶν,
σπεῦσον ἠδύνειν σου τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν εὐφραίνειν
ᾄδει τῇ μνήμῃ τοῦ θεοῦ, καὶ προσηκόντως ψάλλειν·
ψαλῶ φησὶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ καὶ τῷ νοίῳ μου·
ὅταν τῷ πνεύματι φησὶν ἐνθέως συμφωνήσῃ,
τίς τῶν πατέρων, κατὰ νοῦν ἐν ἀσιγήτοις ὕμνοις,
καὶ τὸ σαρκίον, οὐδαμῶς αἰσθάνεται τοῦ κόπου,
οὐδέ τι καὶ τῶν δυσχερῶν λογίζεται καμάτων,
ἢ γὰρ τῶν θείων αἰσθησις τρυφῶν καὶ θαυμασίων,
τῶν κόπων, τῶν σωματικῶν ἐπίλησιν παρέχει.

Ἦκουσας πάντως ἔμαθες ἐκ τῶν σοφῶν πατέρων,
 οὐκ εἶναι χεῖρον ἕτερον ἐκ τῶν ἁμαρτημάτων,
 τοῦ ψάλλειν οὐκ ἐπιμελῶς, ἀλλ' ἐν καταφρονήσει·
 οἷς θεραπεύεις τὸν θεόν, μὴ παροργίζῃς ὄρα·
 καὶ γὰρ τῆς γῆς οἱ βασιλεῖς πολλῶν ἁμαρτιανόντων
 πολλῶν αὐτοῖς ὀφειλετῶν ἰνέχονται πολλάκις·
 εἴτις δ' αὐτῶν καταφρονεῖ· καὶ τῶν ἰδίων εἴη
 ἄρα εἰσὶν ἐκδικηταί, κολάζουσιν ἀξίως·
 εἰὰν λογίσῃται φησί θεὸς τὰς ἀμελείας·
 ἐν ᾧμοις ἐν ταῖς προσευχαῖς ἐπὶ ταῖς ἀκηδίαις
 συγχύσει ῥεμβάσει σι νοὸς αἰχμαλωσίαις
 οὐδεὶς σωθῆναι δύναται· καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις·
 ἂν μὴ τὰ τρία παντελῶς νοῦς, προσευχή, καὶ προᾶ
 εἰς συμφωνίαν ἔλθωσιν, εἰς μᾶτην κοπιῶμεν·
 τότε τοὺς ᾠμούς, τοὺς ψαλμούς, καὶ τὰς εὐχαριστίας
 ὁ κτίστης παραδέχεται, καὶ τῶν εὐχῶν ἀκούει,
 ὅταν ἐκ πάντων τῶν κακῶν τελέως ἀποστῶμεν,
 εἰδ' οὖν εἰς μᾶτην ἅπαντα, κέρδος οὐδέν ἐκ τούτων
 δέξασθαι θεόν, καὶ δέχεται πρὸς τοῦτον ψάλλοντά σε·
 ἀκούσον τούτου, καὶ τῶν σῶν δεήσεων ἀκούσει·
 τῇ πρὸς θεὸν ὑπακοῇ, θεὸς ἀνθυπακούει,
 εἰδ' οὖν, ἁγίους ἅπαντας σοῦ χάριν εὐχομένους,
 καὶ δεομένους τοῦ θεοῦ ποιεῖς παρακονσῶναι·
 ἐνεργουμένη δέησις ἰσχύει τῶν δικαίων.

ἼΙ σύγχυσις παντός φησιν ὕμνου καὶ ψαλμοδίας,
 καὶ ἂν ἀναγκαία πέφυκε διάλυσις τυγχάνει,
 οὐκ ἐν ψαλμοῖς, ἀλλ' ἐν εὐχῇ κερδάναι τι δυνήσῃ,
 ἔργον δέ μᾶλλον πάρεργον μὴ κτήσῃ τὸ παρόντων
 ἐν ὕμνοις τε καὶ προσευχαῖς, καθὼς φησιν ὁ μέγας·
 ἐν ἔργοις δέ τὴν αἴνεσιν μᾶλλον ὥς ἔργον ἔχει·
 κατ' αἰσθήσιν καὶ νόησιν εἰς πᾶσαν ἐργασίαν·
 πρόσεχε δέ ταῖς μηχαναῖς ἐν πᾶσι τῶν δαιμόνων,
 ἐν τοῖς ψαλμοῖς ἐν ταῖς εὐχαῖς ἐν μέσῳ κατὰ μόνας,
 σπεύδουσι γάρ οἱ πάνδεινοι, τοὺς κατ' ἐμέ ῥαθύμους,
 διηνεκῶς ἐν ταῖς εὐχαῖς, ἀνέλκειν καὶ συγχέειν·
 τοὺς φιλοδόξους πάλιν δέ μετὰ τῶν φιληδόνων
 σχολαιοτέρως ἀνυμνεῖν ὥς ὕμνοδοὺς γενναίους,
 ὥς ἂν ἐπαίρωσιν αὐτοὺς ἔωσιν ἀκωλύτους·
 ἄλλοις τὸ στόμα κλείουσι καὶ χάσματος προξενοῦσιν·
 ἄλλους ὀτρύνουσι λαλεῖν, ἄλλους εἰς τοίχους κλίνειν,
 ἄλλους παρυποσύρουσιν εἰς λογισμοὺς παντοίους·
 ἄλλους προτρέπουσι γελᾶν, ἄλλους ὑπνεῖν ποιοῦσιν·
 ἄλλους ὠθοῦσιν ἔξωθεν, καθίζουσιν ἑτέροους·
 ἄλλους τῇ δίᾳ τῆς γαστρὸς τοῖς ἀναγκαίοις ἔργοις,
 ἢ νόσοις ὑποβάλλουσιν, ἢ χαλεποῖς καμάτοις,
 ὥς καθ' ἡμῶν ἰσχύσωσι τὸν κτίστην διεγείρειν·
 ἄλλος δουλεύων ἀσφαλῶς θεῷ τῷ παντεπόπτῃ,
 ἵσταται στύλος ἀκλινὴς καὶ τούτων καταπαίζει.

Ἡ ψαλμωδία φίλτατε, σὺν προσευχαῖς σὺν ὕμνοις,
 τρόποις τρισὶ προσφέρεται τῷ κτίστη καὶ Δεσπότῃ,
 ἐν τῷ νοῖ πρὸς ἀκοὰς φημὶ τοῦ βασιλέως,
 διὰ χειλέων αἰσθητῶν ὥς ἐπὶ τῆς συγκλήτου,
 ὁ δέ καὶ μέσων τῶν πολλῶν ὥς ἐπὶ ταῖς πλατείαις·
 μεγάλη μὲν διαφορά, πλὴν πᾶς αἰῶν λαμβάνει
 κατὰ τὴν χήραν ὀλικῶς, κατὰ τὴν Χαναναίων·
 δόκιμος κατὰ πρόβασιν πεπυρωμένος ἵππος,
 τῷ δρόμῳ δρόμον δύναται ταχέως προστιθέναι,
 δρόμον τὸν ὕμνον τῶν πολλῶν νοεῖν ἐντέλλομαί σοι,
 ἵππον τὸν ἀνδρειότατον νοῦν ἐν ταῖς ὕμνωδίαις·
 καιρὸς καὶ νοῦ καὶ στόματος καὶ τῶν πολλῶν ἐν μέσῳ

Βαθμὶς νά.

ΤΟΥΣ ΔΑΒΙΤΙΚΟΥΣ ΨΑΛΜΟΥΣ ΠΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΟΝ;

Σὺ δέ τέκνον παμφίλτατον ᾧ τῶν τριῶν ἐντύχης
 ἔγειρον ἱλαστήριον καὶ θύε τῷ θεῷ σου·
 εὐρύθμως τε, καὶ συνετῶς φωνὰς αἰνειηρίους,
 φωνὰς ἀγαλλιάσεως, ὥς ὁ Δαβὶδ βοᾷ σοι
 τῷ παντάρχῳ καὶ πάντοτε καὶ πᾶσι συμπαρόντι,
 τοῖς ἀνυμνοῦσιν εὐπρεπῶς αὐτὸν καὶ μελωδοῦσι
 καὶ γέρας τούτῳ νέμουςι κατ' αἰσθησιν καὶ γνῶσιν,
 πόθῳ καὶ πόνῳ καὶ σπουδῇ χρόνῳ παντὶ καὶ τόπῳ·
 ὅταν δέ ψάλλῃς τὸ τερπνόν, καὶ φωταυγές, καὶ θεῖον
 ὄργανον τὸ γλυκύτατον θεοῦ τοῦ Παρακλήτου
 τὸ πάντα τὰ θαυμάσια τοῦ κτίστου καταγγέλλον,
 τήρησιν ἔχε λογισμοῦ, καὶ προσοχήν, καὶ σκέψιν.

ἢ μέλλος τοῦτο τῶν γινώσκων, ἢν ἡ Δαδὶδ συγγράψῃ·
 ἢ καὶ τὴ προγενόμενα καὶ μέλλοντα δηλοῖ σοι,
 καὶ τῶν παρόντων σοι γινώσκῃ τὴν γνώσιν παρῶσιναι·
 ἐμφαίνει δέ τοι τῆς φαιδρίας καὶ παρυπαύσεως ἡμέρας·
 ταύτην γὰρ με εὐχόμενος, μὴ τοῦς ψαλμοῦς ἀφώρει·
 μὴ σπεῖδῃς τοῦ συγχολογεῖν, μὴ πρὸς τὸ τέλος τρέχει,
 ἀλλὰ γὰρ τῆς διήκουσιν σκέπει τὴν ἀφρημένον·
 λυσιτελέσειας ἐπὶν, ὥς φασιν οἱ ποιῆτες·
 πάντες ψαλμοὶς σε καλοῦσιν προστατεύουσ εὐχόμενοι,
 ἢ σύμπαν τὴ ψαλτήριον πληροῦν πνευματικόν·
 οὐ γὰρ τοῦς ψάλλοντες τοῦς πολλοῖς, καὶ τοῦς τῆς
 [γλώττης κρότους
 θεῶς ἐπεξεργάσεται, καὶ λαλεῖται, καὶ πτερύει·
 ἀλλὰ σκοπὸν ἐπιηροῖ, καὶ διανοίας νῆψιν·
 διόπερ ὥς προείρηται ψαλτήριον καλεῖται,
 ἀπὸ τοῦ ψάλλειν καὶ τρεῖς θεὸν τοῦς μελωδοῦντας,
 καὶ τῶν ῥημάτων κατὰ τρεῖς, καὶ ταῖς ἐννοίαις χαίρει·
 πλὴν λέγω σοι καὶ πρόσθε καὶ, ὅταν ἀρχιμικροτισθέως
 εἰς τὴν μελέτην τῶν ψαλμῶν, ᾄδῃ σαυτὸν σὺν ᾄδει·
 ἐκ τούτων γὰρ σοι φησικὴ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων
 συγχύσεων, καὶ λογισμῶν τῶν ἀπ' ἀπορρυμένων,
 καὶ πρὸς θεόν, καὶ τα θεοῦ τὸν νοῦν σοι μεταφέρει·
 ἀλλὰ καὶ πῶσιν τὴν πληθύν τῶν ποιητῶν πνευματικῶν,
 ἀποδοῖξαι σοι μακρὴν ἢ τῶν χαλκῶν μελέτη·
 ἐκ γὰρ ῥημάτων ἐποδοῖς σείγοντιν ἄραις πόρρω.

Ἡ συνεχὴς ὥς ἀληθῶς καὶ θεία ψαλμωδία
 ὥς ἐκ τῆς πείρας τῆς μακροῦς, καὶ τῶν γραφῶν
 [γινώσκω·
 ψυχὴν ἐκ πάντων τῶν κακῶν, ἀπήμαντον τηρήσει,
 τίς βασιλεὺς ἐν Ἰσραὴλ τρωγλοδυτῶν τὸ γένος,
 καὶ τοὺς βαρβάρους ἄραδας, Δαβὶδ ἐν τοῖς ὄργάνοις
 ἐν ἄσμασιν, ἐν μέλεσιν, ἐν ὕμνοψαλμωδαῖς
 πάντῃ κατετροπώσατο νικήσας κατὰ κράτος·
 καὶ σὺ τοὺς ἄρχοντας σατὰν τοὺς ὄντας τρωγλοδύτας,
 καὶ τοὺς βαρβάρους ἄραδας φυλὴν τῶν Ἀσσυρίων
 δι' ὕμνων, αἰνῶν, καὶ ψαλμῶν ἀλήκειων ἀσιγήτων
 φυγάδευσον, ἀφάνισον, ἀπόλεσον εἰς τέλος·
 ἄλλη γραφή, καθὼς φασιν οἱ μέγιστοι πατέρες,
 οὐκ ἔστιν ἡ δαίμονας, οὐ θλίβει, καὶ ταράττει
 καὶ συγκλονεῖ καὶ θορυβεῖ, καὶ φυγαδεύει πόρρω,
 ὥσπερ ἡ εἰσὶν τῶν ψαλμῶν, αἰεὶ μελετωμένη,
 καὶ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν, ὃ ψάλλον οὐ γινώσκει·
 πᾶς γὰρ ψαλμὸς θεοῦ φωνὴ καὶ πᾶσα μελωδία
 ψυχῆς ἐστὶ κατάστασις, καὶ φωτισμός, καὶ ῥῆψις,
 καθοδηγοῦσα πρὸς θεόν, καὶ τῶν αὐτοῦ κτισμάτων
 διήγησις, καὶ θαυμαστῶν καὶ ξένων τεραστίων·
 εἰς δέκα δὲ κεφάλαια σύμπασα πραγματεία,
 ἢ τῶν ψαλμῶν μερίζεται, κατὰ τὸν πάλαι νόμον,
 καὶ κατὰ τοὺς μακαρισμοὺς τοῦ κτίστου καὶ Δεσπότη
 δηλοῖ δὲ τὸ δεκάχορδον αἰσθήσεων δεκάδα.

Ὁ δὲ τῶν δέκα τάξεων ποσότης καὶ τῶν ὕμνων,
 σὺν τῇ τῶν νόων φαίνεται πολλάκις ἐννεάδι,
 ἐν ᾗπερ εἶπον ἄνωθεν ὀργάνῳ δεκαχόρδῳ·
 βίβλος ψαλμῶν συμφόρημα πανάστων ταμεῖον
 καὶ θησαυρὸς ἀνελλιπὴς τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων·
 καὶ φυλακτὴρ καὶ τηρητὴς καὶ σκεπασίης καὶ ῥύστης,
 παίδων μερῶν καὶ βρεφῶν γερόντων ἀκριβοῦντων,
 πᾶσι γάρ πάντα τὰ ῥητά, τὰ τῶν ψαλμῶν ἀριόζει,
 οὐδέν ἐστὶν ἐν τοῖς βροτοῖς οὐ πρᾶξις οὐδέ λόγος,
 οὐ πειρασμός, οὐ πόλεμος, οὐ νόσος, οὐδέ πάθος·
 ὅλως οὐδέν τῶν χαλεπῶν οὐπερ τὴν θεραπείαν,
 οὐχ εὗρης ἐν τῇ τῶν ψαλμῶν πνευματικῇ πυξίδι,
 μὴ γοῦν κατόκνει φίλτατε, μηδέ κατολιγώρει
 ἄδειν, καὶ ψάλλειν τοὺς ψαλμοὺς ὡς θεοπνεύστους
 [ρήσεις,
 τούτοις ἐγκέκρυπται θεὸς ὅστις παρέσχε τούτους,
 ὁ παντοουργὸς Παράκλητος σὺν τῷ Πατρὶ καὶ λόγῳ·
 σαφῶς δ' ἀποκαλύπτεται τοῖς τούτοις μετιούσι,
 τοῖς συνετῶς προσκαρτερεῖν αὐτοῖς ἀνεχομένοις,
 διὸ μηδὲν ῥαθυμῶν περὶ τὸ ψάλλειν ἔσο
 ἐσπερινὸν ἀπόδειπνον σὺν τῷ μεσονυκτίῳ
 ὄρδρον σὺν τούτοις ὥρας τε σὰς ἐξ ἀρχῆς ταχθείσας,
 τὴν πρώτην καὶ τὰς καθεξῆς τρίτην ἐνάτην ἑκτὴν,
 ἂν οὕτως ἄδῃς τῷ θεῷ, ἂν συντηρήσῃς ταῦτα,
 ὑπέρτερος συντηρηθῇς ἀπὸ παντὸς κινδύνου.

Ἀρχὴ τοῦ Θ'. στοιχείου

Βαθμὶς νβ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑΥΤΗ ΠΡΟΣΕΚΤΕΟΝ

Θεόπνευστον ἐξέθεντο πᾶσι διδασκαλίαν,
οἱ παμφαεῖς καὶ πάνσεπτοι καὶ πάνσοφοι πατέρες,
ἢ καὶ προσέχων σὺν ᾠδαῖς σὺν προσευχαῖς σὺν ὕμνοις,
σὺν τοῖς κανόσι σὺν ψαλμοῖς σὺν καθειρμοῖς συνήψει
κτιῆσαι καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τὴν ὁδηγὸν πρὸς ταῦτα·
τὴν πρὸς θεὸν καὶ τὰ θεοῦ καλῶς σε ποδηγοῦσαν,
σχόλαζε ταύτῃ πάντοτε καὶ μετὰ φείου πόθου,
ἐν ἄλλου σύστασιν ποιεῖ, καὶ συγκροτοῦν αὐξάνει,
ὥσπερ ἡ σὰρξ ἐκ τῶν ὑλῶν ἔχει τὸ ζῆν ὡς ὕλη,
οὕτω, κακιοῦτων ἡ ψυχὴ τὸ ζῆν αὐλῶς ἔχει,
εἰδοῦν ἀπόλλυται λιμῶ κατεῖσιν ἐν αἰγύπτῳ·
θείων ῥητῶν ἀνάγνωσις, καὶ συνεχὴς μελέτη,
λύχνος ἐστὶν ἀειφανὴς τοῖς τῷ θεῷ βιοῦσι,
καὶ φῶς λυτρούμενον αὐτοὺς ἐκ πάντων προσκομ-
μάτων (1)
ἐξ αἰσθητῶν ἐκ νοητῶν, τὸ δ' ἐναντίον δῆλον·
ἴσχυσεν ἡ πνευματικὴ σεπτὴ διδασκαλία,
ἀποσοβῆσαι δαίμονας καὶ λογισμοὺς καὶ πάθη,
καὶ πρὸς θεὸν ἀναγαγεῖν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν,
κἄν ἐν αἰγύπτῳ συγκλειςθῇ, κἄν καὶ λιθώδης εἴη·
ὥσπερ ῥανὶς ἐνδελεχῆς πέτραν σκληρὰν κοιλαίνει,
οὕτω τὴν ἄτεκτον ψυχὴν ῥεύματα λόγων θείων·
ὁ τῷ τυφλῷ χειραγωγός, ὁ βρεφυλλίῳ μήτηρ,
ὁ ναύκληρος τοῖς ἐν ναυσίν, ὁ τῇ νυκτὶ σελήνη,
τοῦτο ψυχῇ ἀνάγνωσις φῶς σκότος ἀπελαύνων.

(1) Κατὰ τὸν μελωδὸν ψαλ. ΙΙΗ στιχ. Ι. Ε.

Θεῖον σεμνὸν καὶ φωταυγές τοῦτο τυγχάνει τοῦργον
τῆς γινομένης εὐπρεπῶς καὶ κατ' οἰκεῖον λόγον,
καλλίστης ἀναγνώσεως τῶν θεογράφων βίβλων·
ὥσπερ ἡ πείνα σώματι σημεῖον εὐεξίας
οὕτως ὑγεία τῇ ψυχῇ λόγων τῶν θείων ἔρως·
ὥσπερ πτωχοὶ τοὺς θησαυροὺς ὁρῶντες τῶν
[κρατούντων,
μᾶλλον ἐπιγινώσκουσι πενίαν τὴν ἰδίαν,
οὕτω ψυχὴ τὰς θαυμασιὰς καὶ ξένας πολιτείας,
πάντων ἀναγινώσκουσα τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἁγίων,
γινώσκει τὴν ἀσθενεῖαν αὐτῆς καὶ ῥαθυμίαν,
τὴν χαύνωσιν τὴν γίμνωσιν καὶ τὴν ταλαιπωρίαν,
καὶ τὴν ἀμέλειαν αὐτῆς εἰς αἴσθησιν λαμβάνει,
καταφρονοῦσα τῆς ζωῆς ἣν ἀρετὴ παρέχει,
ἐντεῦθεν κτᾶται συντριβὴν, ἐντεῦθεν ταπεινοῦται,
καὶ τοῦ θεοῦ τὸν ἔλεον, ἐντεῦθεν ἐπισπᾶται·
συντετριμμένην γὰρ αἰεί, καὶ τεταπεινωμένην,
καρδίαν οὐκ ἐξουθενεῖ θεὸς καθὼς ἀκούεις (1),
ἐπίμεινον ἀνάγνωθι, ζήτησον προσηκόντως
τοὺς βίους, τὰ παλαίσματα, τοὺς ἄθλους τῶν ἁγίων,
πᾶς γὰρ ὁ ταῦτα μελετῶν, πᾶς ὁ δοξάζων ταῦτα,
πρὸς πόθον τούτων ἔλκεται, πρὸς μίμησιν κινεῖται,
κᾶκτουτων καὶ πρὸς τὴν αὐτὴν σπεύδει τιμὴν καὶ δόξαν
καὶ τῶν χρηστῶν ἐπιτυχεῖν σπουδάζει τῶν ἀρρήτων,
τοῖς ᾧδε πόνοις κτώμενος τὴν ἄνω βασιλείαν.

(1) $\psi_{\alpha\lambda} \cdot v'$.

Θεῖα μυστήρια θεοῦ θέλων ἀναγινώσκειν,
 μετὰ συνέσεως πολλῆς, καὶ προσοχῆς καὶ φόβου,
 ἀνάστα πρόσευξαι θεῷ σὺν ἀδιστακτῷ πίστει,
 ἀνενδοιάστως πεποιθὼς ἐμπόνως λέγων οὕτως·
 ὁ παντοκράτωρ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ πάντων ἀναξ,
 τῆς γνώσεως ὁ πρῦτανις, ὁ χορηγὸς σοφίας, εὐχὴ
 τῆς ἀναισθήτου μου ψυχῆς διάνοιξον τὰς κόρας,
 τὰς ἀκοάς μου φώτισον, ὥς ἂν τὸ θέλημα σου
 ἀκούειν ἔχω συνετῶς ὁρᾶν καὶ συνιέναι
 καὶ πράττειν κατὰ δύναμιν τὰς θείας ἐντολάς σου·
 μηδ' ἀποκρύψης ἀπ' ἐμοῦ τὰς σὰς παρακελεύσεις,
 καὶ τὰ τοῦ νόμου μυστικά, καὶ τὰ τῆς σῆς προνοίας,
 ἀδηλά τε, καὶ κρύφια, καὶ θαυμαστὰ καὶ ξένα,
 δῆλα μοι πείησον νυνὶ τρανῶς ἀποκαλύπτων,
 τὴν κατανόησιν τῶν σῶν ἀρρήτων μυστηρίων·
 σὺ γὰρ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, σὺ τῆς σοφίας βρύσις,
 καὶ σοφισμὸς καὶ φωτισμός, καὶ βοηθὸς καὶ φύλαξ,
 ζωὴ καὶ σκέπη, καὶ σωτὴρ τῶν σέ προσκαλουμένων. (1)
 Εἰμὴ γάρ κρούσης εὐλαβῶς καὶ δεηθῆς ἐλλόγως,
 καὶ στήσῃ μετὰ γνώσεως, καὶ συνετῶς αἰτήσῃ,
 καὶ γρηγορήσῃς ἀγρυπνῶν προσκαριερῶν τῇ πύλῃ
 τὴν τῶν ἀδηλων δῆλωσιν τὴν γνῶσιν τῶν ἀρρήτων,
 ὅλως οὐ γνῶναι δυνηθῆς ὥς ἔχει κατὰ φύσιν
 καὶ ἂν ἀνθρωπίνην ἅπασαν ἐπίστασαι σοφίαν·

---

(1) τέλος τῆς εὐχῆς

Θεοῦ φυλακὴν τῇ σῇ φυλῇ, καὶ τῶν δε μου τῶν λόγων
 τὴν δύναμιν, τὴν ἔννοιαν ἀκρόωσον εἰς τέλος·
 ποιοῦ δέ τὴν ἀνάγνωσιν ἡσύχως κατὰ μόνας,
 φροντίδων ἀποσχόμενος γήινων ἐπιτηδεύων,
 οὕτω καὶ γὰρ ὁδηγηθῆς καὶ λύσῃς τῶν πραγμάτων
 τὴν θεωρίαν κατὰ νοῦν, τῇ τοῦ Θεοῦ συνάρσει,
 καὶ μυστηρίων θεϊκῶν καινῶς κατατυφήσεις,
 κλινθεὺς ἀπὸ τῶν νυνὶ πραγμάτων καὶ τῶν τύπων,
 καὶ φαντασμάτων ὑλικῶν ὁ νοῦς ἀναχωρήσει,
 τοῖς θείοις ἐναυδολεσχῶν ἡδέως κατὰ πάντα,
 οἷς καὶ χρονίζων εἰς αἰεὶ καὶ μένων καὶ προδέχων.
 εἰς ἕξιν ἥξεις τοῦ τρυφᾶν θαυμάσια τὰ θεῖα,
 καὶ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ τὰς ὑπὲρ νοῦν ἀδύσσοις,
 καταλαμβάνειν κάλλιστα καὶ μυστικῶς εὐρίσκειν,
 πάντοτε νεύων πρὸς Θεὸν χρόνῳ παντὶ καὶ τόπῳ·
 ἔκτοτε δέ σου πάρεργον τοῦργον ἀναφανεῖται
 τῆς θείας ἀναγνώσεως, ὥστε μὴ χρῆζειν τούτου·
 ἕως οὗ δέξῃται, ρησὶν, ἄνθρωπος τὴν ὑπόθεσιν,
 τοῦ Παρακλήτου δύναμιν, καὶ ταύτην τυπωθεῖη,
 ὥς φέρειν ἀνεξάλειπτον τὴν μνήμην τῶν ἀρρήτων,
 καὶ τῶν τεράτων τοῦ Θεοῦ, καὶ ξένων μυστηρίων,
 ὃ καὶ τῷ χρόνῳ κρατυνθέν εἰς φύσιν ἐνομίσθη,
 καθαίρων αἴσθησιν καὶ νοῦν καὶ λογισμὸν καὶ φρένα,
 δεῖται τῆς ἀναγνώσεως Ἰσραφῶν τῶν θεοπνεύστων.

Βαθμὶς νγ'. ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΥΣΕΒΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ

Θείας δέ λέγω σοι Γραφὰς τῆς παλαιᾶς καὶ νέας,
 τὰς σεβασμίας καὶ σεπτὰς καὶ σωτηρίου βίβλους,
 ἃς καὶ τηρεῖν καθολικῶς ταῖς ἐκκλησίαις ἔθος.
 Μωσέως τὴν πεντάτευχον Γένεσιν σὺν ἐξόδῳ
 Λευϊτικῶ, σὺν Ἀριθμοῖς, καὶ Δευτερονομίῳ,
 τοῦ Ἰησοῦ τοῦ τοῦ Ναυῆ, τὴν τῶν Κριτῶν σὺν ταύταις
 Ρούθ, Βασιλείας τέσσαρας, σὺν Παραλειπομένοις,
 ἃ βίβλοι δύο φέρουσιν, Ἑσδρα βιβλία δύο,
 καὶ τρία Μακκαδαϊκὰ σὺν οἷς Ἑσθὴρ ἀρίθμει,
 Ἰὼβ ἑτέραν βίβλον δέ, καὶ τῶν ψαλμῶν ἑτέραν,
 τὰς Παροιμίας τοῦ σεπτοῦ καὶ θείου Σολομῶντος,
 σὺν αἷς τὸν ἐκκλησιαστήν, καὶ τῶν ᾠσμάτων ᾠσμα,
 δώδεκα βίβλους προφητῶν γινώσκεις τίνων λέγω,
 καὶ τῶν τεσσάρων τέσσαρας ὧν Δανιὴλ ἡ πρώτη,
 μεθ' ἣν τὴν Ἰεζεκιὴλ καὶ τοῦ Ἰερεμίου,
 ἣν τε σαφῶς συνέγραψεν ὁ μέγας Ἡσαΐας,
 καὶ τὴν συμφίαν τοῦ Σειράχ, καὶ οὐ συνῆπται ταύταις,
 ἵσως τοῖς νέοις εὐχρηστον ἐν τάξει μετιέναι.
 πῆς δέ καινῆς τῆς θαυμαστῆς καὶ νέας Διαθήκης,
 τέτταρας εὐαγγελιστὰς Ματθαῖον τε καὶ Μάρκον,
 σὺν Ἰωάννῃ καὶ Λουκᾷ, τῶν Ἀποστόλων πράξεις,
 καὶ Παύλου δεκατέσσαρας ἐπιστολάς, καὶ δύο
 ὥσπερ ὁ Πέτρος ἔγραψε, καὶ τρεῖς τοῦ Ἰωάννου
 τὴν Ἰακώβου μίαν τε, καὶ μίαν τοῦ Ἰούδα.

Θοῦ ταύταις ἐναρίθμιον τὴν βίβλον τῶν κανόνων,
κανόνων ἀποστολικῶν ὀγδοηκονταπέντε,
σὴν αἷς τὴν Ἀποκάλυψιν τάττε τὴν Ἰωάννου.

Βαθμῖς νδ΄.

ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΩΝ ΟΥ ΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΙΡΕΤΙΖΟΝΤΩΝ

Ἡ βούλει δέ καταμαθεῖν καὶ τὰς κεκωλυμένας,
αἷς οἱ πατέρες εἵργουσιν ἡμῶς ἀναγινώσκειν,
αἷς ἀποκρύφους λέγουσι, γίνῳσκε ταύταις εἶναι
ἀποκαλύψεις τῶν τριῶν Ἀδάμ Ἐνὸχ καὶ Λάμελ,
καὶ τῶν τριῶν Πατριαρχῶν, καὶ προσευχὴν σὺν ταύταις
τοῦ παρὰ πάντων Ἰωσήφ ἐν πᾶσιν ᾄδομένου,
Μωσέως ἀποκάλυψιν, τὴν τούτου διαθήκην,
Ἐλδὰδ, Δαυίδ, καὶ Σολομὼν γραμμοὺς καὶ ξένας ῥήσεις
τοῦ θαυμαστοῦ καὶ τὰ μακρὰν βλέποντος Ἰσαΐου,
ἀποκαλύψεις Ἰησοῦ, πρὸς δέ καὶ Σοφρονίου,
τὴν Ἑσδρα τρίτην, τῆς καινῆς ἀποκαλύψεις πάλιν,
τῆς κόρης τῆς θαιόπαιδος, τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Παύλου
Βαρνάβα τὴν Ἐπιστολὴν σὺν ἣ τοῦ Ἰακώβου
τάπτουσιν ἐναρίθμιον ἱστορικὴν πυξίδα,
καὶ διατάξεις τῶν σεπτῶν καὶ θείων ἀποστόλων,
καὶ περιόδους τῶν αὐτῶν, τὴν βίβλον τοῦ Ματθαίου
γραφεῖσαν εὐαγγελικῶς, καὶ τὴν παρὰ Βαρνάβα,
διδασκαλίαν Κλήμεντος, καὶ τὰς τοῦ Παύλου πράξεις,
τὴν Ἰγνατίου διδαχὴν, καὶ τὴν τοῦ Πολυκάρπου,
καὶ τὰς περὶ τὸν Σίμωνα, Δημᾶν τε καὶ Κλεώδην,
καὶ τὸν Νικόλαον κενὰς καὶ παρεγγράπτους βίβλους,

Θεηγορούντων μὲν ἀνδρῶν εἰς ὄνομα γραφείσας·
 τῶν γάρ σεπτῶν ὀνόμασαν ἐκθέσεις ἀποστόλων,
 πλὴν ἀποβλήτους παντελῶς παρὰ ταῖς ἐκκλησίαις,
 ἐξ ὧν τὸ γένος Ἰταλῶν φαύλων ἐθνῶν ἐπλήσθη
 αἵρετικῶν βιβλία δέ, καὶ μᾶλλον Μανιχαίων
 ἑβδομον εὐαγγέλιον, ἐπτάλογος ἀγάπη,
 καὶ τῆς ζωῆς ὁ θησαυρός, καὶ τὸ τῶν μυστηρίων,
 πληθὺς εἰς ἓν τῶν μαθητῶν νομᾶς τῶν κεφαλαίων,
 ἡ πραγματεία τῶν εὐχῶν ὁμοῦ τῇ τῶν Γιγάντων,
 σὺν αἵσπερ εὐαγγέλιον Θωμᾶ τε καὶ Φιλίππου,
 καὶ τοῦ Χριστοῦ τὰ παιδικά, καὶ τὰς Ἀνδρέου πράξεις
 ἄλλα τε πλεῖστα σὺν αὐτοῖς ἐξέθεντο βιβλία,
 ἐπονομάσαντες αὐτὰ κλήσεσι τῶν ἁγίων,
 Ἀθανασίου πλέον δέ, καὶ τοῦ σοφοῦ Κυρίλλου,
 τὰ δ' ἄλλα κατενόθουσιν. τὰς ἀμβροσίου βίβλους,
 τὰς αὐγουστίνου σὺν αὐταῖς, καὶ τὰς Ἰερωνύμου,
 ἐξ ὧν καὶ λύμην οὐ μικρὰν ἔπαθον οἱ Λατῖνοι·
 σὺν δέ τὸν νοῦν τὸν ἀγαθὸν τῆς παλαιᾶς καὶ Νέας,
 μελέτα πάντοτε γραφῆς, καὶ σπεῦδε τὰ ῥητέα,
 ἐπὶ ταῖς πράξεσιν αὐταῖς δεικνύειν ποιητέα.

Βαθμὶς γε'.

ΠΕΡΙ ΚΑΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΡΤΙΑ;

Σὺν ταῖς εὐχαῖς διηνεκῶς τῶν ἐργοχείρων ἔχου
 φησὶ γάρ τις τῶν θαυμαστῶν πατέρων καὶ πανσόφων
 σωματικὴν τῆς ψυχικῆς προάρχειν ἐργασίαν,
 ὥσπερ ὁ χοῦς ἡγήσατο τῇ τῆς ψυχῆς ἐμπνεύσει.

Θεοφιλῶς οἱ πίνσεπτοι καὶ μέγιστοι πατέρες,
 ἀργεῖν οὐδ' ὅλως λέγουσιν, ἀργίαν καταργοῦντες·
 καὶ Παῦλος ἀνεκραύγαζεν, ἀργὸς μηδ' ἐσθιέτω·
 ἀργίαν πάλιν λέγουσιν ἀρχὴν τῆς κακοιργίας,
 ἐξ ἧς προῆλθε τὸ δεινὸν τῆς ἀταξίας πταῖσιμα,
 ἣ δ' ἀταξία τῶν κακῶν τὸ πλῆθος ἐπεισάγει,
 πᾶν φαῦλον ἐκδιδάσκουσα καὶ πᾶσαν πονηρίαν,
 καὶ γάρ τόν φόβον τοῦ θεοῦ τρέπει μακρὰν ἀργίαν·
 εἰς δαίμονιν πᾶσι πολεμεῖ, φασίν, ἐργαζομένοις,
 καὶ πᾶς ἀργῶν ὑπὸ πολλῶν χλευάζεται πνευμάτων·
 ἀργίαν γνωματεύουσι σύγκρατον ἀναπαύσει,
 βλάβην ποιεῖν ἐν ταῖς ψυχαῖς, καὶ τῶν δαιμόνων πλέον,
 ἄνθρωπος ὥς φασι ἀργός, κόσκινον τοῦ Βελίαρ·
 σῶμα νεάζον ἰσχυρὸν ἐν ἀναπαύσει μένον,
 ἀργίαν ἐπισπώμενον πλήρες κακίας πάσης,
 καὶ τὴν ψυχὴν τὴν ἐν αὐτῷ πλήρη δεινῶν δεικνύει,
 Παραφυλάττου φίλτατε τὴν τηλικαύτην βλάβην,
 φεῦγε φθορὰν καὶ κᾶκωσιν τὴν ἀπὸ τῆς ἀργίας,
 τὸν ἐγνωσμένον θάνατον τὸν ἐν αὐτῇ κρυβέντια,
 τῇ γάρ ἀνέσει τῶν μελῶν ἔπεται κατὰ πάντα,
 τῆς διανοίας ἑκσλασις, καὶ σύγχυσις, καὶ φύρσις,
 δι' ἧς πολλοῖς εἰσέφρρησε πορνείας δυνάστεία,
 καὶ σύμπαν ἅπαν χαλεπὸν ἐκ φαύλων ἐνθυμίων.

Θέλει θεὸς διηνεκῶς ἡμᾶς μεινῆσθαι τούτου,
 θέλει θεὸς ἐργάζεσθαι καὶ φεύγειν τὴν ἀργίαν,
 αἱ χεῖρες ἔργα, νοῦς εὐχήν, τὴν ψαλμωδίαν γλῶττα
 αἰείποτε μελέτῳσαν ἐμπόνως θεαρέστως·
 καὶ τὰ μὲν ἔργα τῶν χειρῶν ἀροτριᾶν ἐνθέως,
 χρή σε φιλοσοφώτατα, τὴν φρένα δέ τοῦ λόγου
 ἄγειν εἰς τὸ φιλάνθρωπον, ἵνα τὸ μὲν ἢ ξένων
 ἀνάπαυσις ὑποδοχή, κατὰ λυσις ἀργίας,
 τῆς κατακρίτου καὶ δεινῆς, τὸ δ' ἄλλο στρατηγέτης
 τῆς θεωρίας ὀλικῶς, καὶ λογισμῶν ἀπάντων
 ἀπόθεσις, ὥς ἔφη τις τῶν πάνυ τι λογίμων·
 ἕκαστον ἔργον ὃ ποιεῖς χωρὶς σκοποῦ καὶ λόγου,
 μάταιον ὄντως πέφυκε, κἄν καὶ δοκῇ πρεπῶδες,
 πρὸς δέ τὸν λόγον ὃ θεὸς λογίζεται τὴν προᾶξιν·
 ἀπάσης καταρχέτω σοι πάντοτε πραγματείας,
 ὃ τῶν ἀρχῶν τῶν ἀγαθῶν τὰς ἀφορμὰς παρέχων
 καὶ τὸ προκείμενον εὐθύς κατὰ θεὸν τελεῖται,
 ἔστι γάρ ἔργον προφανῶς πραττόμενον καλλίστως,
 ὃ δέ σκοπὸς τοῦ πράγματος κακὸς καὶ πλήρης δόλου
 τὸ δ' ἐναντίον πρόδηλον, καὶ ταῦτα καταμάθῃς
 ἐν ἀγαθοῖς, καὶ πονηροῖς ἀνθρώποις εἰ 'προσέξῃς·
 διόπερ' καὶ προέφησαν οἱ πάνσεπτοὶ πατέρες,
 πᾶν ἔργον προᾶξις ἅπαντα πᾶν πρᾶγμα σύμπας λόγος
 ῥάκος τυγχάνει βδελυκτὸν εἰμὴ σκοπὸς ἡγεῖται·

Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται, πάντα καὶ σὺ γινώσκεις·
 τοῖς γὰρ ῥαθυμοῖς καὶ πτωχοῖς τὰς πράξεις οἱ πατέρες
 εἰς φρίκωτρον ἐξέθεντο κακίστης ἀκηδίας,
 ἀλλ' οὐχ ὥς προᾶγμα πεφυκὸς τελεῖσθαι κατ' ἀνάγκην·
 ἀλλ' οὐχ ὥς ἀπαραίτητον ἐν πᾶσιν ἐξ ἀπάντων,
 ὥς δ' ἡσυχίας σύνδεσμον, καὶ λύτρον ἀκηδίας,
 ὥς ἀσθενῶν ὑπομονήν, παιδαγωγὸν τῶν νέων,
 πρὸς δέ τοὺς ὄντας μονασιὰς πάρεργον ὄντως τοῦτο·
 ἔργον δέ πάρεργον φησὶν, ἔργον οὐδ' ὅλως λέγω,
 ἅπαν καὶ γὰρ τὸ πάρεργον καὶ καταφρονητέον,
 σὺ δ' ἀσθενῶν ὥς τὰ πολλά, καθὼς σοι προερρέθη,
 τὴν ἄνεσιν καὶ τὴν σχολὴν ζημίαν σου λογίζου,
 καὶ σπεῦδε πράττειν συνεχῶς ὥς ἀπαιτεῖσθαι μέλλεις,
 ἕκαστον ἔργον ἐκπληρῶν εἰκότως κατὰ τάξιν,
 κατὰ τὸν τόπον ἑαυτοῦ, καὶ μὴ συγκεχυμένως,
 ὥς μὴ ταράξης ἅπασαν τὴν τάξιν καὶ συμφύρης·
 ὧν δ' ἔργων πάντῃ πρόχειρον πλουτεῖς τὴν ἐργασίαν,
 τούτων ἢ κτήσις πέφυκεν οὐ πάνυ τι σπουδαία·
 ὧν δέ τὴν κτήσιν σὺν πολλοῖς κόποις σπανίως ἔχεις,
 ταῦτα καὶ σπουδαστέα σοι μὴ καταφρονητέα,
 σπεῦδε πονεῖν κἀκτῶν σαυτοῦ κόπων τὸ ζῆν λαμβάνειν
 αἱ χεῖρες αὖτις γὰρ φησὶ τὸ δ' ἐφεξῆς γινώσκεις,
 γίνου του Παύλου μιμητής, καὶ πάντων τῶν Πατέρων,
 καὶ μᾶλλον τῶν ἐν ἀρετῇ λαμπρῶν καὶ περιφήμων.

Βαθμῖς νστ'. ΠΕΡΙ ΠΤΩΧΩΝ ΕΛΕΟΥΣ

Θεοῦ καὶ θεῖον, ἀληθῶς, ἐκ τῶν οἰκείων κόπων
 σκέπασθαι, τρέφεσθαι, βιοῦν, καὶ πένησι παρέχειν,
 ἔλεος γάρ ἐν ἀρεταῖς ἀρρήτως ὑπερέχει,
 καὶ μᾶλλον ὅταν πέφυκε καμάτων ἐξ ἰδίων·
 πνεῦμα λαμβάνεις ἀληθῶς ἂν ἀρεταίνης ἄλλως,
 ἂν δ' ἐλεῇς καὶ τὸν θεὸν ἐγκάτοικον πλουτήσης,
 καὶ καθ' ὁμοίωσιν θεὸς ἐντεῦθεν χρηματίσης,
 εὐεργετῶν γάρ νόμιζε θεὸν φησὶ μιμεῖσθαι·
 εἰ κατ' εἰκόνα πέφυκε πᾶς ἄνθρωπος Κυρίου,
 ὁ δέ θεός, ὡς λέγουσι, καθέστηκεν ἀγάπη,
 πᾶς ὁ μὴ κατὰ δύναμιν τὴν ἐλεημοσύνην,
 τὴν εἰς τοὺς πένητας φιλῶν, καὶ τοὺς πλησίον στέργων·
 ἐκπίπτει πάντως τοῦ θεοῦ, καὶ πόρρω τούτου μένει·
 οὐ χάριν ὁ παμδασιλεὺς ἐκείνας τὰς παρθένους,
 καὶ τὸν μὴ δόντα τὴν τροφήν εὐκαίρως τοῖς συνδούλοις
 καὶ πλούσιον τὸν ἄσπλαγχνον, καὶ τοὺς ἐξ εὐωνύμων,
 καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν κρύψαντα τὸ τάλαντον ἀφρόνως,
 τῆς βασιλείας ἐξωθεῖ, γεέννη παραπέμπει,
 οὐχ ὥς τι παρὰρπάσαντας, οὐδ' ὥς ἡδικηκότας,
 οὐδ' ὥς ἑτέραν πονηρὰν ἐργασαμένους προᾶξιν,
 ἀλλ' ὥς αὐτὸ τὸ λογικόν, ἀλλ' ὥς τὸ κατ' εἰκόνα
 ὀλέσαντας, ὡς μιμητὰς κτηνῶν τῶν μισαλλήλων·
 οὔπω γάρ λέγω καὶ θηρῶν ἀγριωτέρους τούτοις,
 τῶν ἐλεούντων φυσικῶς ἀλλήλων καὶ φιλούντων;

Θῆρες ἀλλήλους ἔλεον δεικνύουσι πολλάκις.
 καὶ μᾶλλον πάντων ἢ φυλὴ τῶν κεκλημένων λύκων·
 ἄνθρωπος δὲ μισάνθρωπος, φεῦ! τῆς παρανομίας,
 οὐδόλως ἐπιζάμπεται τοῖς τούτου δεομένους·
 καί τει ἔροτων καθολικῶς, τῶν εὐσεβῶν δὲ πλέον
 ἴδιον τὸ τοῖς πένῃσι κοινοῦσθαι τὰ τοῦ βίου,
 νέμειν πτωχοῖς, καὶ μονασιοῖς, καὶ ξένοις καὶ νοσοῦναι,
 Θεὸς κοινὰ τὰ χρήματα πρὸς ἅπαντας δωρεῖται,
 καὶ τῶν στοιχείων ἢ τετραὶ εἰς ἅπαντας ἐπίσης,
 ὅς δὲ κατέχειν ἀγαπᾷν τῶν ἀναγκαίων πλέον,
 ἄδικος λύκος μαρὸς ἐντεῦθεν ἀνεφάνη,
 καὶ βασιλείας οὐρανῶν ἀνάξιος εὐρέθη·
 ἔφησε Παῦλος κεφαλὴν Χριστὸν ἡμῶν ἁπάντων,
 ἡμᾶς δὲ μέλη τοῦ Χριστοῦ συναρμολογουμένους,
 ὥς ἔκτελεῖν ἀναρτισμὸν μιᾶς ὁλῆμελείας
 συντιθεμένους εἰς ταῦτόν ἐν ἐκπληροῦντας σῶμα·
 σκόπησον οὖν ἄν ἡ τροφή τοῖς μέλεσιν ἐπίσης,
 εἶπερ οὐδέν ἐκ τῶν μελῶν ἔχει τῶν ἄλλων πλέον,
 εἰς τὴν ἀμφίασιν αὐτοῦ, καὶ τὴν οἰκονομίαν·
 ὃ τὴν ἰσότητα τηρῶν μέλος θεοῦ τυγχάνει,
 ἅπας ὃ ταύτην μὴ τηρῶν ἐκ τῶν μελῶν ἐρράγη·
 παρθένοι κατακρίνονται δι' ἔλλειπιν ἑλέου,
 καὶ πῶς ἄνθρω βιωτικός, ἄνθρω οὐκ ἐλεήμων,
 ἄνθρω πολλοῖς ὑπεύθυνος οὐ καταδικασθείη;

Θεοῖς ματαίοις ἑλλήνες παράνομοι καὶ πλάνοι,
 ἔθνον τούτων τοὺς υἱοὺς ὥς καὶ τὰς θυγατέρας,
 καὶ πῶς συγγνώμην εἰ πιστοὶ τῆς δίκης ἐν ἡμέρᾳ,
 παρὰ Κυρίου λάβωσι τοῖς ἐξηπορημένοις,
 ὧν περ θεόθεν κέκτηνται μηδὲν μεταδιδόντες;
 ὅταν καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν καὶ σύμπαντα τῷ βίῳ,
 δώσεις θεῷ τῷ διὰ σέ δούλου μορφὴν λαβόντι,
 (Θεῷ γάρ δίδως ἀληθῶς τοῖς πένησι παρέχων,
 τῷ σαρκωθέντι δι' ἡμᾶς, παθόντι καὶ ταφέντι,
 ὡς ἂν θανάτου καὶ παθῶν λυτρώσῃται καὶ σῶσῃ,
 καὶ πρὸς αἰώνιον ζωὴν ἡμᾶς ἀναβιβάσῃ)
 ὄντως οὐδὲν ἐποίησας, ὄντως οὐδὲν εἰργάσω·
 καὶ σύνες τῶν ῥημάτων μου, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις·
 Θεὸν οὐδὲν ὥς τὸ ποιεῖν ἔλεος θεραπεύει·
 ἂν τοὺς ἀπόρους ἐλεῇς, ἂν τοῖς πτωχοῖς παρέχῃς,
 θεῷ δανείζεις, καὶ θεὸν ὥς ὀφειλέτην ἔχεις·
 οἱμοὶ! καὶ τίς οὐ δέχεται χρεώσιν τὸν Δεσπότην,
 ἐκατονταπλασίονα καὶ νῦν καὶ μετὰ τέλος,
 τοῖς δανεισταις παρέχοντα, καθάπερ ὑπεσχέθη;
 καὶ ξένης δόξης καὶ χαρᾶς δεικνόντα κληρονόμους,
 καὶ τῆς ζωῆς τῆς μηδαμῶς ληγούσης εἰς αἰῶνας,
 καὶ βασιλείας οὐρανῶν; καὶ τί τὰ πλεῖστα λέγω;
 θεοὺς ποιοῦντα χάριτι τοὺς δούλους κατὰ φύσιν,
 καὶ τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν συγκοινωνοὺς δεικνύντα.

Βαθμῆς ν΄. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΣΗΛΑΓΓΕΛΙΑΣ

Θές τέκνον εἰς τὰς ἀκούας ταῦτα τὰ ῥήματα μου,
 ἐπάκουσον μου τῆς φωνῆς τίνα σοι λέγω πρόχης,
 πείνης καὶ δίψης τὸν Κριστὸν νόσον καὶ ἐνιπρία,
 γυμνότητος καὶ φρύακτῆς καὶ τῆς ὀσπλιάδας ῥέας,
 ὃς ὀπηνίκα δέησε καὶ θρέψαι καὶ ποτίσαι,
 οὗ σώματος αὐτοῦ αἵματος ὅλως φρεσὶ λαμβάνει,
 ἐκ τῶν οἰκείων τρέφων σε προθύμως καὶ πεπνυμένον,
 ὁπόταν ἴδῃς πένητα τοῦτον αὐτὸν ἐννόει,
 καὶ πάντως ταχυκίνητος ὁρμήῃς πρὸς εἰπόναν
 πένης ἀντίτυπος Χριστοῦ τίμα προσκύνει τοῦτον,
 καὶ πρόπεμπε μετὰ χαρῆς ὅσπερ αὐτὸν τὸν κτίστην,
 τὸν σαρκωθέντα διὰ σέ καὶ τοῖς βροτοῖς ὁφθέντα
 πένης κἄν φαίνεται ῥυπῶν καὶ κατεσκόλομένων,
 ἀλλὰ τὸν τύπον τοῦ Πατρὸς σαρκωθέντος σου φέρει
 ἐκ τοῦ παθεῖν τὸ συμπαθεῖν προσέρχεται πόλλάκις,
 καὶ πᾶς παθὼν τοῖς πάσχουσι εὐκόλως συμπαθεῖσαι
 ὑπαρξιν, πλοῦτον, γένεσιν καὶ πᾶσαν εὐπορίαν,
 ἀπόρως ἔχειν πένεσθαι χάριν τοῦ σοῦ Λεσπότης,
 ἐκεῖνος ὄντως κέκληται τὴν ἐλεημοσύνην,
 ὁ τοῖς ἀγνώστοις καὶ γνωστοῖς ἐννόμοις παρὰ νόμοις,
 πᾶσιν ὁπλῶς ὥς τὸν θεὸν μιμούμενος παρέχων,
 οὕτω γὰρ ἔλαβεν πινες ξενίσαντες ἀγγέλους
 ἔλεον θέλω γὰρ φησὶν ἑπὲρ θυσίαν πᾶσαν,
 ὑπὲρ μυρίους πίνοντας ἄρνους τὴν εὐσπλαγγνίαν.

θέλεις συγγνώμην ἐκ θεοῦ; τοῖς πᾶσι μεταδίδου·
 θέλεις εὐρεῖν τὸν ἔλεον; πάντας ἀπλῶς ἐλέει·
 θέλεις ἀκούειν οὐ κακός; κακῶς μηδένα λέγε·
 ἐπιποθεῖς τὸν ἔπαινον; ἐπαίνει σὺ τοὺς ἄλλους·
 φιλεῖς οὐκ ἀτιμάζεσθαι; μηδένα καθυβρίσης·
 παθεῖν οὐ θέλεις ἄδικον; μηδόλως ἀδικήσης,
 ἔχε τοὺς πάντας ὥς πρὸς σέ βούλει τοὺς πάντας ἔχει
 καὶ βάρβαρον, καὶ ἔθνικόν, καὶ Ἰουδαῖον ἴδης
 ἐν περιστάσει, συμπαθῶς διάκεισο πρὸς τοῦτον·
 ὄνον ἰδὼν ἀγχόμενον πολλάκις ἀπολύεις,
 τίνος ἐστίν οὐκ ἐρισιτῶν, καὶ πόσῳ μᾶλλον δέον
 ἄνθρωπον συμπνιγόμενον ὀρῶντα κατοικτεῖραι;
 εἶπερ τὸ γένος ἐρωτᾷς ζητῶν τὸ τίς καὶ ποῖος,
 τὴν δύναμιν ἀνερευνῶν, τὸν βίον ἀνακρίνων,
 ἐλέγχεις ἀλλ' οὐκ ἐλεεῖς, δικάζεις οὐκ οἰκτεεῖς·
 εἰμὴ γάρ ἄνω γένηται δικαιοσύνης πάσης
 ὅστις ποιεῖ τὸν ἔλεον, οὐκ ἔστι ἐλεήμων·
 δημώδης λόγος ἴδεται, πλὴν ἀληθεύει σφόδρα,
 ἐμοὶ δοκεῖ δέ καὶ σοφός, καὶ σύνες τί σοι λέγω·
 δίδου κρατῶν ἐν ταῖς χερσίν, ἀνεπαισχύντως αἴτει·
 διττῶς δέ νόει τὸ ῥητὸν ἐνθέως κατ' ἀνθρώπους·
 ὄρα μὴ σπεῦδε τοῦ πλουτεῖν φιλωπιωχείας χάριν·
 δύο λεπτοῖς ἠγόρασε χίρρα τὴν βασιλείαν·
 οὐχ ἡ πλυσυὺς τῶν δωρεῶν, ἀλλ' ὁ σκοπός σε σώζει·

Θεὸς πρὸς τὴν ποιότητα μετρεῖ τὴν εὐπορίαν·
 μὴ γήσης ἐνδεὴς εἰμὶ, μὴ τὸν πτωχὸν ἀπόσῃ,
 τὴν ἀπορίαν μηδαμῶς ἐν τούτοις προσημασίῃ·
 ἐξ ὧν γάρ ἔχεις ἀπαιεῖ, τίς χοῆσις ὧν οὐκ ἔχεις;
 κἄν ὕδωρ ἔχῃς πρόσφερε, θεὸς προδέχειαί σε·
 κρεῖσσον τὸ κατὰ δύναμιν εἰσενεγκεῖν προθύμως,
 μετὰ χαρᾶς καὶ προσηυνῶς ἥπερ τὸ πᾶν ἐλλείπειν·
 ἄνθρωποι πάντες καὶ θεὸς τὸ κατ' ἰσχὺν ζητοῦσι·
 θεῷ τὸ κατὰ δύναμιν, ὥσπερ ἀκούεις φίλον·
 ἄσπλαγχνος ἔσο μηδαμῶς, ἅ δ' ἔχεις ἐπιδίδου·
 κἄν ἄρτου κλάσμα πρόσσεσι, κἄν ἄλλο τι τοῦ βίου,
 κἄν τὸ βραχὺ συμμέτρησον τῷ κτίσει καὶ Δεσπότη·
 αἶετ' θεὸς τὸν ἔλεον, τοὺς ἔλεον αἰτοῦντας,
 καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ πένητας καὶ τεταπεινωμένους·
 εὐφραίνου μὲν ἂν ἔλεῃς, εἰδ' οὐκ ἰσχύεις δοῦναι,
 εὐχάριστος ἐπὶ τῇ σῇ καθίστασο πτωχείᾳ·
 πέπεισμαι γάρ κατὰ θεόν, ὥς ἀσυγκρίτως κρεῖττον
 εὐχαρίστεῖν πτωχεύοντας, ἢ χορηγεῖν πλουτοῦντας·
 ὅμως οὐδεὶς ἀδύνατος πρὸς ἐλεημοσύνην,
 κἄν τοῦτο γάρ ἀδυνατῇ τὸ τὰ τῆς ὕλης νέμειν,
 τὸν ἀδελφὸν παρακαλεῖν ἐν λόγοις ἐξισχύει·
 φασὶ δέ, λόγος ἀγαθὸς δόσεως πάσης κρείττων·
 ἂν δ' οὐδέ λόγον κέκησται, κἄν τὸν παροξυνθέντα
 τρέψῃον αὐτὸς πρὸς ἔλεον, σῶσον στυτὸν κῶκεῖνον·

Βαθμὶς νη΄. ΠΟΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ Η ΝΟΗΤΗ ΠΕΦΥΚΕΝ ΕΥΠΟΙΪ:

Θεῖος μισθὸς ὡς ἀληθῶς, χρῆμα σεμνὸν καὶ μέγα,
 πάντας αἰὲ καὶ ψυχὴν ἀνελλειπῶς οἶκ εἶρειν·
 ἔστι γάρ ἔλεος ψυχῇς μείζων παντὸς ἔλεου·
 ὅσον ψυχὴ τοῦ σώματος ἐστὶ τιμωιέρα,
 τοσοῦτον ἔλεος ψυχῆς τοῦ κατὰ σῶμα κρείττων·
 καὶ γὰρ οὐδέν εὐάρεστον οὕτως ἐστὶ τῷ κρείττῳ,
 οὐ δῶρον εὐαπόδεκτον ἄλλο τυγχάνει τούτῳ,
 ἢ τὸ ψυχὰς ἐκ μολυσμῶν παντοίων καθαρθείσας,
 τελείας πάντοι καὶ λαμπρὰς αἰείποτε προσφέρειν·
 ψυχῆς γάρ οὐκ ἀντάξιος, ὡς φασὶ πᾶς ὁ κόσμος,
 οἷκτος τυγχάνει μονασίων, ἔλεος μονοιρόπων,
 καθ' ὥραν πᾶσαν προσευχὴν, σὺν δάκρυσιν ποιεῖσθαι
 ὑπὲρ ἀνθρώπων καὶ πτηνῶν καὶ ζώων καὶ δαιμόνων,
 ὡς ἱλασμὸν καὶ φυλακὴν τούτους λαβεῖν θεόθεν·
 θεοῦ γάρ ὄντως μιμηταί, θεοί τε καὶ θεσιν,
 ἅπαντες ἐλεήμονες, οἰκτείροντες πᾶντας·
 πᾶς ὁ πραγμάτων σιέρησιν ἰδίων ὑπομένων,
 μηδόλως δέ θλιβόμενος, μὴ ζημιοῦσθαι λέγων,
 οὗτος ἐστὶν ὡς ἀληθῶς ἐν πᾶσιν ἐλεήμων·
 οὐχ ὁ διδοὺς ἐκ περιττῶν, ἀλλ' ὁ τῶν ἀναγκαίων
 φέρων στερρῶς τὴν ἀρπαγὴν, καὶ χαίρων ἐπὶ ταύτῃ·
 πᾶς ὁ πενθὼν ἐφ' ἀρπαγῇ πραγμάτων τῶν τοῦ πέλας,
 καὶ βίαν λογιζόμενος οἰκείαν τὴν τῶν ἄλλων,
 οὗτος ὁ κατ' ἀλήθειαν τὸν ἔλεον ἀσκήσις·

Θεοποιεῖ τοὺς γηγενεῖς ἑλέους ἐργασία
 καὶ ἀκαυχᾶται κρίσεως ἔλεος ὥς ἀκούεις,
 καὶ πᾶσαν ἄρδην τὴν πλὴθὺν τῶν ἐγκλημάτων λύει,
 θανάτου ῥύεσθαι βροτούς, οὐπερ ἂν βούλῃ τότε,
 ἑλέους ἄνευ οὐδαμῶς οὐδεὶς ἐλεηθεῖη·
 αἰεὶ λοιπὸν ἐπιμελοῦ, καθὼς σοι προερέθῃ,
 ποίει πρὸς πάντας ἔλεος εὐκαίρως ἐσκεμμένως,
 ἑλαίαν τὴν ἀειθαλῇ μιμούμενος ἐν πᾶσι,
 καὶ πάντοτε τὸν ἔλεον εἰς ἅπαντας προχέων·
 τὸν νῦν σοι προσερχόμενον εὖ ποίει παραιντικά,
 ἐνθεὶς περὶ τὴν αὔριον οὐ δύνασαι γινώσκειν·
 γενοῦ Χρηστὸς καὶ μηδαμῶς θελησῆς ἀναμειῖναι,
 δὸς καὶ μὴ πρὸς ἀναβολὴν τὸ δοῦναι ταμιεύου·
 παρὰ δεισος ἀειθαλῆς εὐώδης ἡνθισμένος,
 πηγὴ ῥευμάτων δαψιλῶν διειδεστέρα βρύσις,
 δείκνυσο πάντας τοὺς πτωχοὺς ἐκτρέφων καὶ κατάρδων
 ὥς ἡλεήθης ἐκ θεοῦ, σύ τοὺς λοιποὺς ἑλέει,
 παναδαπάνητος ἐστὶν ὁ πλοῦτος εὐποιΐας,
 διδόμενος λαμβάνεται, χεόμενος κρατεῖται,
 ἐκ σκορπισμοῦ συνάγεται, τῇ διαλύσει μένει·
 ἂν ἀδικῆς οὐκ ἑλεεῖς· τὸν γάρ ἡδίκημένον
 χρεὼν σε πρῶτον ἑλεεῖν· τὸν δ' ἔλεον ἐν κρίσει
 εἴπερ πληρώσεις, λογικὸς ὄντως ἀναφανήσῃ·
 ἄλλοις ἐνδύειν ἄλογον ἐκδύσοντας ἑτέρους·

Θαυμάσια διδάσκουσιν οἱ πάνσεπτοι πατέρες,
 ἡκούσας ὡς προσαγαγὼν Κάϊν Θεῷ θυσίαν,
 ὡς οὐκ ὀρθῶς προσενεγκὼν Δικαίως κατεκρίθη·
 εἰγοῦν οἰκεῖα δεδυκὼς ἐκεῖνος οὐκ ἐδέχθη,
 ὁ τῷ Θεῷ προσαγαγεῖν τολμῶν ἐξ ἁλλοτριῶν,
 πῶς οὗτος εὐπαράδεκτος φανεῖται τῷ Δεσπότη·
 μᾶλλον δέ ποίας ἄξιος οὐκ ἔστι καταδίκης;
 ὁ τῶν ἰδίων πένησι μὴ μεταδοὺς πολλάκις
 θεόθεν κατακρίνεται· καὶ τί παθεῖν δοκεῖ σοι
 ὅς ἄπερ ἔσχον πένητες ἄρπάζων ἀφαιρεῖται;
 οὐκ ἔλεων θανατωθῆς, εἰ ζημιεῖς τί πάθῃς;
 ἔστω, Χριστὸν οὐκ ἔθρεψας ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ σου,
 κἄν ἐν τῷ θνήσκειν σπούδασον ἐξ ὧν ἀφίης θρέψαι·
 ἔνδυσον τοῦτον, πότισον, δός ἄπερ οὐ κομίζῃ·
 κἄν ἦσαν ἐν τοῖς πρότερον εἰς σὴν κληρονομίαν,
 κἄν σοῦ κατωνομάζοντο, νῦν ἁπαλλοτριοῦνται·
 νῦν ξένα σου καθίστανται, νῦν σοῦ μακρὰν ὁρᾶται·
 ἑτέροις προσυπάρξουσι, σὺ τῷ Χριστῷ δὸς ταῦτα·
 ἴσως ἐχθροὶ κερδήσουσι, παράθου τῷ Δεσπότη·
 ἐν τέλει μακαρίσθητι, μὴ Λάζαρον παρίδῃς,
 μή σε ποιήσῃ πλούσιον κατὰ τὸ γεγραμμένον·
 καθὼς ποιήσεις ἔσται σοι, τοῦτο Χριστὸς βοᾷ σοι·
 ὥσ' ἂν μετρήσῃς μετρηθῆς, ὡς δώσῃς οὕτω λάβῃς·
 μὴ ποίει πρὸς ἐπίδειξιν καὶ πάντα κατορθώσεις.

Βαθμὶς νθ'. ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ

Θερμῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς τὰς εὐποιΐας τέλει·
 εἰ πρὸς ἐπίδειξιν ποιεῖς, καὶ ἅπαντας λανθάνῃς,
 πᾶσιν ὑπάρχεις γνῶρισμα, πάντες σέ καθορῶσι·
 ποιῶν οὐκ ἐπιδεικτικῶς καὶ ἐν τῷ μέσῳ πράττης,
 ἀθέατος ἀόρατος λογίζητε καὶ κρίνη·

τὴν χάριν πλήρου τάχιον μηδοπωσοῦν βραδύνων,
 τὸ γὰρ βραδύνειν πάνυ τι λυμαίνεται τῇ δόσει·
 δημώδης λόγος λέγεται, ματαία πᾶσα χάρις·
 ὅταν ἡ δόσις οὐκ εὐθύς, ἀλλὰ βραδέως εἴη·

δυνάμενος χαρίζεσθαι, χαρίζου παρ' αὐτίκα·
 οὐ μόνιμα τὰ πράγματα τυγχάνουσι τοῦ βίου.
 πολλάκις τοῖς αἰτοῦσι σε καὶ τὰ μικρὰ χαρίζου,
 ὥσάν καὶ πρὸς τὰ μέγιστα δόξης τοιοῦτος εἶναι·
 εἰ δέ χαρίζη σπούδαζε μηδόλως ὀνειδίζειν,

εἰδ' ὀνειδίζεις ὥς οὐδ' οὓς ἀπόλεσας τὴν χάριν·
 χρὴ τὸν μὲν χαριζόμενον λανθάνεσθαι συντόμως,
 τὸν δέ πρὸς ὃν γεγόνασιν αἱ χάριτες μεμνήσθαι,
 καὶ πρὸς τὸν χαρισάμενον διάγειν εὐγνομιόνως·
 ἀχάριστον εὐεργετεῖν, καὶ τὸν νεκρὸν μυριίζειν
 παροιμιώδης εἶρηκε λόγος ἐν ἴσῳ κεῖται·

ἡ χάρις πρὸς εὐγνώμονα οὐδόλως οἶδε θνήσκειν,
 φιλατιμία λέγουσι μετὰ κολαφισμάτων
 ὥς μάχαιρα λογίζεται μέλιτι βεβαμμένη·

Ἰσοθι Χρηστὸς πρὸς ἅπαντας, πρὸς τοὺς ἐγγυὺς δέ μᾶλλον,

Θεῖος γάρ τρόπος καὶ χρηστὸς τὸν ἔχοντα σεμνύνει,
 πολλῶν χρημάτων τὸ χρηστὸν κρεῖττον τοὺς νοῦ, ἐχέσι·
 φάνηθι τιμιώτερός τῶν φίλων καὶ πλησίων,
 ἐν τῷ χρησιότερος αὐτῶν φανεῖναι κατὰ πάντα·
 ὦν ἐκ Θεοῦ μετέσχηκας, ὦν κατὰ χάριν ἔχεις,
 πᾶσιν ἀφθόγως χρεωστεῖς αὐτῶν μεταδίδοναι·
 δότε φησὶν ὡς ἔχετε, Χριστὸς τοῖς ἀποστόλοις·
 χρὴ τοὺς λαβόντας δωρεάν, καὶ δωρεάν διδόναι,
 σωματικῶς πνευματικῶς ἁπλῶς ὡς ἐξισχύεις,
 μεθ' ἡλαρότητος καλῶς τοὺς χρήζοντας ἐράνου·
 πολλάκις οὐκ ἀσυντελὲς τῆς δωρεᾶς τὸ χρῆμα·
 κἄν κατ' ἀνθρωπαρέσκειαν ὁ χορηγὼν παρέχῃ·
 ἐκ τούτου γάρ ὀψέποτε κατὰ μικρὸν προκόπτει,
 καὶ πρὸς ἀρέσκειαν Θεοῦ τὰ τοῦ σκοποῦ μετάγει·
 ὅστις πλουσίῳ χορηγεῖ παρόμοιος ἐσεῖται,
 τοῖς εἰς θαλάσσης πέλαγος ὕδωρ ἀποκενοῦσι·
 τῆς ἁμαρτίας τῆς αὐτῆς οἷςπερ οὐ χρὴ δίδοναι,
 καὶ μὴ διδόναι δαισιλῶς οἷςπερ χρεὼν διδόναι,
 οὐδέν οὕτως εὐάγωγον εἰς εὐνοίαν ὑπάρχειν,
 ὡς εὐφημίαν λέγουσι τῶν εὐεργετουμένων·
 χεὶρ γάρ τῆς γλώττης ἢ σφραγίς, καὶ ταύτην ἐρμηνεύει·
 τῆς δεξιᾶς ἐπιδείξις· καὶ νόει πῶς ἀκούεις·
 πάρεχε πᾶσι μόρμενε διάνεμε χαρίζου,
 ἀπόλυε τοῖς χρήζουσι τὰ περιττὰ τῆς χρείας,

Θεόθεν πολλαπλάσια λήψη τῶν κατὰ χρείαν,
 ἀπόστειλὸν σου τὸν φωμὸν ὥσπερ φασὶν εἶπ' ὕμῳ,
 καὶ τὴν ἀντίδοσιν εὐθὺς εὐρήσεις ἐπομένην·
 χεῖρας ἀνελεήμονας ξηρὰς τις ὀνομάζει,
 τὰς δ' ἀδικούσας μυσταρὰς καὶ κατερρυπωμένας,
 πλοῦτος πτωχοῖς μὴ βοηθῶν ἀπόλοιτο ταχέως,
 φόρτος νησὶ ἐκκομισθεὶς κοῦρον τὸν πλοῦν ποιήσει,
 ὥς οἶδας οὐ κατέχουσι τὸν ὑετὸν νεφέλαι.
 ἀλλ' ἀφιασιν ἐν τῇ γῇ τὸν ὅμιλον, καὶ τὰ δένδρα
 οὐχ ἴσταται διηνεκῶς, ἀλλὰ καὶ ἄνδρες ταῦτα,
 ἴστασθαι παρεάσωσι, ῥίπτει πνευμάτων ῥία·
 εὖ συγκομίζει τὸν καρπὸν ὁ κατὰ λόγον σπείρων,
 καὶ τῶν παιθῶν καθαίρεται κατὰ τοὺς θείους λόγους,
 πᾶς ὁ σκορπίζων ἀφειδῶς καὶ τοῖς αἰτοῦσι νέμων,
 καὶ τοὺς πτωχοὺς συμμεριστὰς καὶ κοινωνοὺς λαμβάνει
 καὶ τοῦ βροτῶς πτωχεύσαντος δεικνύμενος θεράπων,
 ἔλεος εὗρεν ἔλεος, εἴλκυσε χάριν χάρις·
 ἐν οἰκτιρμοῖς τοὺς οἰκτιρμοὺς τ' ὕς τοῦ Δεσπότη
 [κτῆσῃ] ἀσχάλειν τοίνυν καὶ ναρκᾶν κορέννυσθαι συντόμως,
 τῆς συμπαθείας τῆς καλῆς τῆς ἐλεημοσύνης
 τῶν βουλομένων εὐσεβεῖν οὐκ ἔστι φίλον τέκνον,
 ἐπεὶδ' οὐκ ἔστι τῶν πιστῶν ἀνὴρ ἀνελεήμων
 ἄκαρπον δένδρον πᾶς πιστὸς ἀνὴρ ἀνελεήμων
 καὶ σύμπαν δένδρον ἄκαρπον τηρῆν καταρλεχθεῖη.

Βαθμὶς ξ'. ΠΕΡΙ ΧΑΡΙΤΩΝ ΤΩΝ ΩΣ ΔΕΙ

Θεὸς ἐκάστῳ δίδωσι κατὰ τὰς τούτου πράξεις·
 πᾶς μετὰ πόθου καὶ σπουδῆς μετὰ χαρᾶς εὐτόνως
 διδασκαλίαν μετασχών, καὶ τοὺς λοιποὺς διδάσκων,
 τὴν τῶν σοφῶν καὶ θαυμαστῶν καὶ παγκλεῶν πατέρος
 τῆς δόξης τούτων κοινωνεῖ, μερίζεται τὸ κλέος,
 καὶ τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν σὺν τούτοις ἀπολαύει·
 ἔφη Χριστὸς ὧς ἤκουσας ἐκ τῶν Εὐαγγελίων,
 ἐξ ἀδικίας ἑαυτοῖς περιποιεῖσθαι φίλους,
 ἐξ ἀδικίας μαμωνᾶ· τί δ' ἔστιν αὕτη μάθη·
 ἅπας ὁ βίος ὁ φθαρτός, πᾶς πλοῦτος παραρρέων
 ὧς ἂν ἡμᾶς προσδέξωνται σκηναῖς ταῖς αἰδίοις·
 ὅποσοι πίστιν ἄμεμπτον, καὶ θείαν πολιτείαν,
 σώφρονες θεῖοι καὶ σεμνοὶ συμπλέκουσιν ἀλλήλοις·
 οὗτοι καὶ οὐκ ἐργάζονται τέρατα καὶ σημεῖα,
 ἅγιοι καθεστήκασιν ὧς ζήσαντες ἁγίως·
 καὶ γὰρ ὁ μείζων γεννητῶν, ὁ πρόδρομος Κυρίου
 ὁ πάντων κρείττων ἀληθῶς ὧν ἔτεκον γυναῖκες,
 σημεῖον οὐ πεποίηκεν, ὥς φασιν οἱ πατέρες·
 οὐδ' ὁ σοφὸς Ἀρσένιος ἢ ζῶν ἢ μετὰ τέλος.

Βαθμὶς ξα'. ΠΕΡΙ ΣΥΜΠΑΘΕΙΑΣ ΔΟΥΛΩΝ

Ἐπιμελοῦ τῶν δούλων σου, καὶ τούτοις μεταδίδο
 ἐξ ὧν γὰρ ἔχεις πάρεχε, βλέπε μετ' εὐμενείας·
 ἵνα μὴ μόνον μετ' αἰδοῦς ὧς Κύριον φοβῶνται,
 ἀλλὰ καὶ μέσης ἐκ ψυχῆς, ὧς εὐεργέτην τούτων
 φιλῶσι σε, καὶ στέργωσι, καὶ περιπτύσσονται σε.

Θιλόμενον οἴκτιν σου μηδὲως ἀποτρέψει,
 καὶ τὸν μισθὸν τῶν μισθωτῶν μηδὲως ἀποτρέψει·
 οἴκτιν πάντα συνετὸν ἀπὸ ψυχῆς ἀγάπα·
 ἐλεύθεροι δουλεύουσιν οἴκτις ἐκνεχόμενοι·
 ὁ τρόπος τὸν ἐλεύθερον, ὥς καὶ τὸν δοῦλον γράφει,
 καὶ γὰρ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς καὶ Κύριος τῆς ἐκκλησίας,
 δοῦλος ὡράθη ταπεινός, ἀλλ' ὅμως ἠλευθέρου·
 ὁ μισθωτὸς εἰς τὸν μισθὸν κέκτηται τὴν ἐλπίδα·
 πᾶς τὸν μισθὸν οὐχὶ δοοὺς τῆς μισθωτοῦς τελείως,
 ἀλλὰ τι παρονομασίων ὥσπερ ἐκχέον αἷμα·
 τοῖς δούλοις νόμος πέφυκε, τῶν δεσποτῶν ἀνάγκη,
 τοῖς ἐλευθέροις νόμος δέ κατέστηκεν ἀνάγκη·
 χρὴ τὸν υἱὸν Γεννήτορος καθυπουργεῖν ὥς δοῦλον,
 ἢ μᾶλλον καθυπηρετεῖν ἐπέκεινα καὶ δούλον·
 ὁ μὲν γὰρ δοῦλος φυσικός· οἱ δ' ἄλλοι τέχνης δοῦλοι·
 τοὺς δούλους χρὴ μετὰ σπουδῆς δουλεύειν τοῖς
 [δεσπόταις,
 ὥς τῷ Κυρίῳ καὶ θεῷ, κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον,
 εἰδότες ὥς τὰς ἀμοιβὰς τούτους Θεὸς παρέχει·
 χρὴ τοὺς δεσπότας ὁλοκῶς τῶν δούλων προνοεῖσθαι,
 καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ἐνδείκνυσθαι πρὸς τοὺς,
 εἰδέ τις, Παῦλος ὁ σοφὸς καὶ τοῦτο σέ διδάσκει
 πρόνοιαν οὐ πεποίηκε πρεπόντως κατὰ λόγον,
 ὧνπερ ἰδίων ἔσχηκε, καὶ μᾶλλον τῶν οἰκείων.
 οὗτος τὴν πίστιν ἡρνηται χείρων ἐστὶν ἀπίστων.

Ἀρχὴ τοῦ Ι'. στοιχείου

Βαθμὶς ξβ'. ΠΕΡΙ ΦΙΛΗΣΕΩΣ ΘΕΟΥ

Ἰσθι δὲ τέκνον φίλτατον, ὅτι τῆς εὐσπλαχνίας
κρεῖττον οὐκ ἔστιν ἕτερον, ὥς ἄνωθεν ἐρρέθη
δι' εὐσπλαχνίαν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς κατήλθε
δούλου μορφὴν ἀνέλαβεν ὁ τοῦ παντός Δεσπότης,
Θεὸς καὶ φίλους τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶς κατασκευάζων,
διδούς αὐτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ ἐχθρῶν φιλίας,
φιλήσας λίαν τοὺς βροτοὺς σφοδρῶς ὑπερποθήσας,
ὥς πρὸς ἀγάπην ἑαυτοῦ καὶ πόθον ἀνθελκύσῃ,
καὶ πείσῃ πάντας φιλικῶς διάγειν πρὸς ἀλλήλους,
ἀλλήλους στέργειν καὶ ποθεῖν, ὑπὲρ ἀλλήλων θνήσκειν,
μείζονα ταύτης, ὥς φησιν, οὐδεὶς ἀγάπην ἔχει,
τοῦ τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτοῦ ὑπὲρ τῶν φίλων θεῖναι.

Βαθμὶς ξγ'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΝΤΩΣ ΦΙΛΩΝ

Καὶ σκόπησον ὥς νουνεχῆς καὶ πρόσεχε καὶ βλέπε,
καὶ φίλει τοὺς φιλοῦντάς σε, τοῦτο καὶ γὰρ ὁφείλεις,
καὶ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ αὐτῶν τιθέναι μὴ κατόκνει,
καὶ δυστυχοῦσιν ἐν ταῦτῳ σκοπῷ καὶ τρόπῳ μένε,
ἐν ᾧπερ πράττουσι καλῶς ὥς φίλους προσανεῖχες·
φίλος ἐκεῖνος γνήσιος, καὶ φίλος ὄντως φίλων,
ὃν ὀλίφεις καὶ περιστάσις παρέστηκε τοῖς φίλοις·
τὰς ἀτυχίας ὧν φίλεῖς καὶ τὰς ζημίας τούτων,
οἰκείας ὀλίφεις νόμιζε καὶ συμφορὰς ἰδίας·
κοινώνει φίλους ἐκ ψυχῆς τῶν σῶν εὐτυχημάτων,
ἐκεῖνος φίλος ἀληθῶς ὁ καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα,
ποιεῖν καλῶς οὐ κατοκνῶν ὥς ἀπαιτεῖ φιλία.

ἴσον ὑπάρχει τὸ μισεῖν καὶ τὸ φιλεῖν ἀλόγως· (1)
 ὁργῆς δέ χάριν τὰ κρυπτὰ τῶν φίλων μὴ φανέρον
 ἂν μετὰ φίλου μαχεσθῆς, πάλιν ὥς φίλον βλέπε,
 προσδόκα τοῦτον ὥς τὸ πρὶν σοῦ φίλον χρηματίσαι,
 ἅπερ ὥς φίλος ἤκουσας, ὥσπερ ἐχθρὸς μὴ λέγε,
 λέγων ἐχθρὸν οὐ τιμωρεῖς ἀλλ' ἀδικεῖς τὸν φίλον·
 βέβαιος φίλος ὑπαρχε, καὶ φίλους χρῶ βεβαίως,
 ὄρα τὸν φίλον φιλικῶς εἰκαὶ χωρεῖ πρὸς ἐχθραν,
 ὅσῃν γενόμενον ἐχθρὸν οὐ πτοηθῇ τὸν φίλον·
 εὖ χρὴ τοὺς φίλους σου ποιεῖν παρόντας οὐ παρόντας,
 παρόντας μὲν εὐεργετεῖν, λέγειν καλῶς ἀπόντας·
 φίλον καλῶν πρὸς τὸ φαγεῖν πανευλαβῶς προτρέπου,
 καὶ κορεσθέντα μηδαμῶς εἰς πλεόν τι βιάσῃ·
 πορεύου πρὸς τοὺς φίλους σου φίλε σὺν εὐλαδίᾳ,
 ὅσῃν ἐκείνους ὠφελῆς καὶ σεαυτὸν δέ πλεόν,
 πρὸς πάντας δέ τοὺς φίλους σου διάκεισο πρεπόντως,
 χρῶ τοῖς βελτίστοις μᾶλλον δέ καὶ πλεόν τούτους φίλει,
 οὕτω τοῖς μὲν οὐ μισηθῆς, τοῖς δέ καὶ φίλος ἔσῃ·
 οὐδέν τῶν ὄντων ἀληθῶς ἀντάλλαγμα τοῦ φίλου,
 φίλος πιστὸς σκέπη στερρά, καταφυγῆς τυχεῖον,
 εὐημερούντων σύμβουλος, φίλος τῶν φιλουμένων,
 κακοπαθούντων συνεργός, ἕτοιμος ἀντιλήπτορ,
 καὶ γνήσιος ὑπέρμαχος, καὶ συμπαθὴς ἐν πᾶσι,
 χεῖρ, βάσις, φύλαξ, στήριγμα, πᾶν ὅπερ ἀναγκαῖον.

εἶνε ὅμοια τὰ δύο ταῦτα τὸ γὰρ μισῆ τις τινὰ καὶ τὸ γὰρ ἀγα-
 μέ ἀδιακρισίαν.

Ἴσθι καὶ τοῦτο φίλτατε, τῶν πυρετῶν ἢ καὺσις,
 οὐχ οὕτω καίειν πέφυκεν, ὥς χωρισμὸς τῶν φίλων
 φλέγει πιμπρῶ καὶ δαπανῶ, μέσας καρδίας φίλων
 ὅταν ὁ φίλος οὐ φιλῇ, σπουδῆς οὐ πλείστης χρεὶ
 ἔργοις δεικνύειν πρὸς αὐτόν, ἣν κέκτησαι φιλίαν·
 εἰμὲν ὁ φίλος σέ φιλεῖ, τὴν ἀμοιβὴν λαμβάνεις,
 εἰ δ' ὅν φιλεῖς οὐ σε φιλεῖ, μηδέν ἀγανακτήσεις·
 ἔχεις χρεώστην ἄντ' αὐτοῦ, τὸν κτίστην εἰς φιλίαν
 κρείττονα σκεύη τὰ καινά, καὶ παλαιαὶ φιλίαι·
 τοὺς ἀκροτάτους, ὥς φασι, φίλους αἰδοῦνται φίλοι
 καὶ τούτοις ὑπακούουσι, τὸ δ' ἐφεξῆς γινώσκεις·
 χρῆσαι γλυκέσι χεῖλεσι, καὶ πάντας ἔξεις φίλους·
 ὁ φίλος ὁ κατὰ Θεόν, γάλα καὶ μέλι ῥέει,
 φίλος σαφὴς οὐδέποτε ψευδῇ σοι προσλαλήσει·
 φίλον τοιοῦτον ῥάθυμος οὐ κτήσεται καρδία·
 εἶπερ οὐδένα σὺ φιλεῖς, πάντως οὐδεὶς σοι φίλος
 σφόδρα φιλεῖς τοὺς φίλους σου, σφόδρα φιλεῖν σε πείσῃ
 τοῖς μὲν νοσοῦσιν ἰατροί, τοῖς δ' αἰτυχοῦσι φίλοι
 ἀνάγκη πάντως ἰατρῶν, ἀνάγκη καὶ τῶν φίλων·
 εἶδεις τὸν φίλον ἐν κακοῖς, εἶπερ ὑπάρχεις φίλος,
 κληθέντα δεῖ παρεῖναι σοι, πρὸς εὐφροσύνην φίλων
 αὐτόκλητον δ' ἐπέρχεσθαι, πρὸς τὰς τῶν φίλων βίβλους
 οὕτω καὶ γὰρ ἀμφοτέρω, ποιήσεις κατὰ φίλον·

Ἴσθι καὶ τοῦτο φίλιαιον τεχνίον κατὰ πνεῦμα,
 ὥς τῶν πλουσίων ἅπαντες θέλουσιν εἶναι φίλοι·
 φίλοι φιλοῦσιν, ὥς φασιν, ὅτι τοῖς φίλοις φίλα
 ἐχθροὶ δὲ πάντῃ τάχιον φανλίζουσι τοὺς φίλους
 φίλου πτωχοῦ οἱ πλούσιοι πάντα καταρρονοῦσι·
 θύραι πλουσίων ἄνοιγοι τοῖς πενομένοις φίλοις·
 ἔτοιμοι δ' ἀνεύγασιν πλουσίοις καὶ τοῖς ξένοις,
 τὰ γὰρ ὁμοίως ἔχοντα πάντες ἀλλήλοις φίλα·
 οὐχ ἔξει φίλον ἄριστον ἀνὴρ ἐρρυπωμένος·
 οἱ μὲν φιλοῦντες τὸν Χριστὸν καὶ πάντας ἀγαπῶσι,
 οὐκ ἀγαπῶνται πάντως γνησίως ὑπὸ πάντων·
 αἰροῦνται φίλους οἱ πολλοὶ πλουσίους οὐκ ἀρίστους,
 φίλοι δοκοῦντες οὐκ εἰσὶν, εἰσὶ καὶ μὴ δοκοῦντες,
 ὄντως σοφὸν καὶ νουνεχὲς γινώσκειν ἀμφοτέρους
 φυλάξαι δέ σε Κύριος ἐκ τῶν δοκούντων φίλων·
 ἐκ γὰρ ἐχθρῶν τῶν προφανῶν γινώσκεις καὶ φυλάσσεις
 τοὺς μὲν μισοῦντας ἀγαπᾶν ἐνάρετον καὶ θεῖον,
 τὸ δὲ μισεῖν φιλούμενον κακίας θηριώδους,
 τὸ τοὺς φιλοῦντας δὲ φιλεῖν ἀνθρώπινον καὶ μέσον·
 τῶν φίλων ἀξιόπιστα τὰ τραύματα τυγχάνει,
 ὑπὲρ ἐχθρῶν ἐκούσια φιλήματα σὺν δόλῳ·
 προφάσεις προφατίζεται ματαίας ἀνευλόγους,
 ἅπας ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι τῶν φίλων·
 φίλους ἐν λύπαις ἐκφυγών, οὐδ' ἐν χαρᾷ φιλήσης·

Ἴσον ἐστὶ ταῦτόν ἐστιν ὄφιν ἐν κόλποις ἔχειν,
 καὶ πονηρὸν καὶ δόλιον ἄνδρα κεκτηῖσθαι φίλον·
 ἄνθρωπος ἅπας σκολιὸς σχέσιν οὐκ ἔχει φίλων,
 φιλεῖ σε τὸ φαινόμενον, καὶ δάκνει σε λαθραίως·
 φίλος μωρὸς ὥς γέγραπται ζημίας ταμιεῖον·
 ὥσπερ γὰρ σίδηρος πυρὶ προσομιλῶν δι' ὅλου,
 ὁμοῦ τὴν χρεῖαν τοῦ πυρὸς πληροῦ καὶ τὴν οἰκείαν·
 οὕτω φιλία πέφυκε ποιεῖν καὶ ὅπως ἔχη·
 φίλους δέ κτῶ μὴ σύμπαντας, φησί, τοὺς βούλομένους
 ἀλλ' οὓς γινώσκειτ ἔχοντας ἀξίως τοῦ φιλεῖσθαι·
 ὥσπερ καλὸν τὸ μὴ φυγεῖν τῶν φίλων τὰς ἐντεύξεις·
 οὕτως ἐστὶ λυσιτελὲς ἄνδρας φεύγειν ἀτόπους·
 εἰς ὕδωρ γράφειν, ὥς φασι, προσήκει τὰ τῆς ἐχθρας·
 τὴν δέ φιλίαν εἰς χαλκόν, καὶ σύνες τὴν αἰτίαν·
 ἄφροσι φίλοις, φίλτατε, μωραίνουσι μὴ χρήσῃ,
 μήπως κληθήσῃ κατ' αὐτοὺς ὥς τινες εἶπον ἄφρον·
 φίλος ἐλέγχων ἐν κρυπτῷ τὸν φίλον ἰατρεύει,
 ὁ δέ πολλῶν ἐνώπιον πᾶν τοῦναντίον πράττει·
 τῶν φίλων ὁ κατασλῶν ἥλω πτεροῖς ἰδίῳις·
 ἀρχὴ φιλίας ἔπαινος, ἀρχὴ τῆς ἐχθρας ψόγος·
 σαυτὸν φιλεῖν παναληθῶς πάντων κακῶν ἀκρότης,
 τὸ δέ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς πάντων καλῶν τὸ μεῖζον·
 ἐνδειξίς πάνυ τι σαφὴς φιλίας τῆς πρὸς φίλον,
 τὸ πάντα πάντοτε φιλεῖν τὰ φιλητὰ τῷ φίλῳ.

Ἴσθι, μισοῦσι σήμερον φίλους πτωχοὺς οἱ φίλοι·
 ἕτεροι μετὰ τῶν ἐχθρῶν κινουῦνται κατὰ φίλων·
 ἄλλοι φιλοῖς ἐν ῥήμασι ποιοῦνται τὴν φιλίαν,
 ἔργοις δ' ἀπέχουσι μακρὰν καὶ πόρρω τῆς φιλίας·
 ἀλλὰ τραπέζαις καὶ τρυφαῖς, ἀλλ' οὐ τοῖς φίλοις φίλοι
 ἕτεροι κατ' ἐπίπλαστον προσποιήσιν φιλοῦσιν·
 ἄλλοι φιλίαν ἔχουσιν Ἡρώδου καὶ Πιλάτου,
 κοιύλη τις τὴν θάλασσαν εὐκόλως ἐξαντλήσῃ
 ἀστέρας ἐκμετρήσειε καὶ ψάμιον ἀριθμήσῃ,
 ἢ φίλων τὰς διαφορὰς τῶν σήμερον ἐξείπῃ·
 ἡμεῖς δέ γε γυμνώμεθα πάσης φιλίας φίλων,
 ἐξ ἐναντίας ἤγγισαν, ἔστησαν πόρρω πάντες,
 διὰ τὸν νῦν αἰρετισμόν, καὶ τοῦτο μὴ θαυμάσῃς·
 ὁ χρόνος τὴν τύτῃς ἔστησε, διέλυσεν ὁ χρόνος,
 οἷς ἢ φιλία πρόξενος ὑπῆρξεν ἀπωλείας,
 τούτοις ἀρχὴ τῆς ἀρετῆς ὁ χωρισμὸς ἐφάνη
 πλὴν σύνειμι τοῖς φίλοις μου διηνεκῶς τῇ μνήμῃ,
 καὶ ἄπειμι τῷ σώματι τούτων εἰδὼς τὴν γνώμην,
 πασχόντων παρὰ πρόθεσιν καρῷ καθυπεικόντων,
 ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ κατὰ ψυχὴν καὶ μόνην συνδεδέσθαι,
 Θεῷ καὶ φίλῳ διδαχὴ τοῦτο τοῦ Χρυσοστόμου,
 δεῖ δέ καὶ τῆς σωματικῆς τοῖς φίλοις παρουσίας,
 καρδίᾳ μὲν πιστεύομεν, γλώσσει δ' ὁμολογοῦμεν.

Βαθμὶς ξδ'.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ ΑΛΗΘΟΥΣ ΠΑΝΤΩΝ ΚΑΘΩΣ ΟΦΕΙΛΕΙ

Ἴσον οὐδέν τῶν ἐπὶ γῆς τῇ καθαυτῇ φιλίᾳ
 ἀγάπῃ τῇ κατὰ Θεὸν οὐδέν ἑξομοιοῦται·
 λύσιν ἢ ῥῆξιν ἢ φθορὰν οὐδόλως ὑπομένει·
 οὐ δέχεται τὸν χωρισμόν, τὸν μσκρυσμόν οὐ φέρει,
 ἀδιαστιάτως σύνεστιν ἀεὶ τῷ ποθουμένῳ·
 ἀδιαρρήκτως ὁμλεῖ πάντοτε συνυπάρχει·
 ἀεὶ τὸν φίλον θεωρεῖ ὡς πόρρω που τυγχάνῃ·
 ἔαν ἐν πνεύματι Θεοῦ, τίς τῶν μεγάλων ἔφη,
 ἀγάπη γένηται στερορὰ μέσον τινων ἀνθρώπων,
 οὐ πάθη λύσιν ὁ δεσμός οὐ νῦν ἀλλ' οὐδέ τότε·
 εἶδ οὖν, ἐρράγη λέλυται ὅτι οὐ δοκῇ λελύσθαι,
 καὶ νῦν λυθεῖσα παντελῶς, λυθεῖσά τε καὶ τότε,
 Θεὸς ἀγάπη πέφυκεν, ἄνθρωπος εἰκονίζει
 τὸν πλαστουργήσαντα Θεόν· εἰ γοῦν ἀγάπην ἔχει,
 καὶ σῶον συντετήρηται τούτῳ τὸ κατ' εἰκόνα·
 ἀγάπην ἐποφείλομεν πνευματικὴν ἀλλήλοις,
 τὸν πόθον τὸν κατὰ Θεὸν ἀλλήλοις χρεωστοῦμεν,
 δι' ὧν ποιοῦμεν ἀγαθῶν καὶ θεαρέστων ἔργων,
 ἅπαντας ἀπαιτούμεθα πρὸς τὴν ἀγάπην ἔλκειν·
 πᾶς ἀγαπῶν κατὰ Θεόν, ἀεὶ τοῦ ποθουμένου
 τὸ πρόσωπον φαντάζεται παρόντος μὴ παρόντος,
 καὶ τοῦτον περιπτύσσεται παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ·
 ἀγάλης τῆς κατὰ Θεὸν τὸ χρῆμα, χρῆμα ξένον,

Ἱερωσύνης ἔμπλεως, ἁγιοσύνης πλήρης.
 οἷος Θεοῦ λαμπρότατος, τέμενος ὄντως θεῖον,
 ἀνὴρ βιοῦς κατὰ Θεόν, ὅρους τηρῶν ἀγάπης·
 τεκμήρια τῆς ἀληθοῦς καὶ καθαρῆς ἀγάπης,
 ἀδικιῶν συγχώρησις, παρόρασις ζημίας,
 ὕβρεων καταρρόνησις, καὶ πάντων τῶν λυπούντων,
 οὕτω Θεὸς ηὐδόκησε τὸν κόσμον ἀγατῆσαι,
 ὥς σαρκωθῆναι δι' ἡμᾶς καὶ πάθος ὑπομεῖναι,
 ὕβρεις καὶ χλεύας ἐμπαιγμοὺς μάστιγας βλασφημίας·
 εἴτις δι' ὕβριν καὶ δαρμόν καὶ φόγον καὶ ζημίαν,
 ἀγάπης λύσει τὸν δεσμόν, τοὺς ἀδελφοὺς μισήσει,
 ἢ πόθον τὸν κατὰ Θεὸν τὸν πρὸς αὐτοὺς ἀμβλύνει,
 κῆρ καὶ τυχὸν συνέπλεξαν τινὲς συκοφαντίαν,
 τὸν βίον διαβιάλλοντες, ἢ καὶ τὴν πίστην τούτου·
 οὗτος οὐκ ἔγνωκε φησὶ τίς ὁ σκοπὸς Κυρίου,
 καθ' ὃν ἐποίησε βροτοὺς ἐκ τῶν οὐκ ὄντων ὄντας,
 οὐδέ νοεῖ τῶν ἐντολῶν τὴν δύναμιν τῶν θείων·
 ἀγάπην οὔτω κέκτηται, φησὶν, ὁ πρὸς τὰς γνώμας
 τῶν ἄλλων, καὶ τοὺς λογισμοὺς συνδιατεθειμένος,
 τὸν μὲν μισῶν, τὸν δέ φιλῶν, τὸν δ' ἔχων ἐν τῷ μέσῳ
 ὥς μηδεμίαν πρὸς αὐτὸν διάθεσιν δεικνύων·
 ἢ τὸν αὐτὸν ποτὲ μισῶν, ποτὲ ποθῶν καὶ στέργων,
 τάδε καὶ τάδε πράττοντα, καὶ τὰ καὶ τὰ ποιοῦντα,
 χωρὶς ἀγάπης ὠφελεῖν οὐδέν· ἡμᾶς ἰσχύσει.

Ἴσθι βεβαίως ἀκριβῶς ἀμεταπείστως ἔχε,
 κἄν παρθενίαν ἔχη τις, κἄν τὴν ἀκτημοσύνην,
 κἄν ἄλλο τι τῶν ἀγαθῶν, κἄν αἷμα μαρτυρίου,
 χωρὶς ἀγάπης, τὸν Θεὸν ἰδεῖν οὐκ ἐξισχύσει·
 Θεὸς ὁδὸς σοι καὶ ζωή, φῶς σοι Θεὸς καὶ θύρα
 ποῦ πορευθῆς; ποῦ ζήσεις; πῶς βλέψεις; πῶς βαδίσεις;
 καὶ πῶς εἰσέλθῃς τὴν Ἑδέμ εἰ τὸν Θεὸν οὐκ ἔχει;
 οὐδέ γάρ ἔχει τὸν Θεὸν ὁ μὴ πλουτῶν ἀγάπην·
 Χριστὸς βοᾷ καὶ κέκραγεν, οὐκ εἶναι σωτηρίαν,
 τοῖς οὐκ ἀγάπην ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαι,
 χεῖρους παθεῖν ὧν μέλλουσι δαίμονες ὑποστῆναι
 ἐπεὶ κἀκεῖνοι πάντοτε τοὺς καθ' ἡμῶν πολέμους,
 ἀλλήλοις συνεργάζονται πρὸς ἓν ὁμοφρονοῦντες,
 καὶ τῆς ἀγάπης τοὺς θεσμοὺς τηροῦντες πρὸς ἀλλήλους·
 ἡμεῖς δ' ἀφέντες εὐπρεπῶς τὴν πρὸς ἐκείνους μάχην
 ἀλλήλοις ἀντιπίπτομεν, ἀλλήλοις πολεμοῦντες,
 καὶ συνεργῶμεν τοῖς ἐχθροῖς τὰ μέλη κατ' ἀλλήλους
 φεῦ τῆς ἀπάτης τῆς δεινῆς, καὶ τῆς ἀναισθησίας!
 φησὶν ὁ μέγας Μάξιμος ἐνθέως παραινῶν σοι,
 ἀγάπης τῆς κατὰ Θεὸν μηδόλως ἀμελήσης·
 διὰ γὰρ ταύτης εἰς υἱὸν ζῶντος Θεοῦ γενήσῃ·
 ἣν παραβαίνων εἰς υἱὸν γεέννης χρηματίσεις,
 μακάριος ὁ δυνηθεὶς πάντας φιλεῖν ἐπίσης,
 μακάριος ὡς τῆς χαρᾶς ἐκείνης ἀπολαύσας.

Βαθμὴς ξε΄. ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ ΘΕΙΚΗΣ

Ἴσον πρὸς πάντας συντηρεῖ τὸ τῆς ἀγάπης χοῦμα,
 ὁ τοῖς σπουδαίοις μὴ φθόνῳ, τοὺς δὲ καλοὺς αἰστεῖρον
 ὁ δυνηθεὶς καταλαβεῖν τὸ τῆς ἀγάπης πέρας,
 οὗτος Θεὸν κατέλαβε τῶν ἀγαθῶν τὸ τέλος·
 πάντες ὀφείλουσι πιστοί, πάντας πιστοὺς ἐπίσης
 ὥς ἓνα βλέπειν, καὶ ποθεῖν, καὶ στέργειν, καὶ διέπειν,
 καὶ πάλιν ἕκαστο, αὐτῶν Χριστὸν ὑπολαμβάνειν,
 καὶ σχέσιν τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν δεικνύειν καὶ πρὸς
 [τοῦτον,
 καὶ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς θάνατον διδόναι·
 οὐδέν Θεὸς ἐπιποθεῖ λαμβάνειν ἐξ ἀνθρώπων,
 εἰμὴ φιλίαν καθαρὰν, πνευματικὴν ἀγάπην,
 καὶ σχέσιν ἀδολίευτον σὺν ταπεινοφροσύνῃ·
 Θεὸν ὀφείλεις μὲν ποθεῖν καὶ στέργειν τὸν πλησίον·
 ἀγάπα τὸν Θεὸν φησὶν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
 καὶ πάλιν ὥσπερ ἑαυτὸν καὶ τὸν πλησίον φίλει·
 ὅπερ τ' αὐτὸν παρὰ βραχὺ τῷ περὶ τοῦ Δεσπότου·
 ὁ δὲ Χριστὸς τῆς εἰς αὐτὸν ἐκ τῶν πιστῶν ἀγάπης,
 τὸ τὸ πλησίον ἀγαπᾶν ὁρίζεται σημεῖον·
 καὶ πρὸς τὸν Πέτρον εἶρηκεν, εἶπερ φιλεῖς με Πέτρε,
 τὰ πρόβατά μου ποιμένε, καὶ δόσκε μου τοὺς ἄρνας,
 εἶδες τὸ πῶς ἠνίξατο, καὶ μεῖζον μαρτυρίου,
 καὶ πάσης ἄλλης ἀρετῆς βελτίω τὴν ἀγάπην;
 ἡ μὲν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ κακὴν ἐπιθυμίαν,
 καὶ τὴν πληθὺν τῶν ἡδονῶν ἡμῶν ἐξοστρακίζει.

Ἰσὴν δέ ταύτη λέγουσι καὶ τὴν πρὸς τοὺς πλησίον,
 ἣτις τὴν ὕλην τοῦ θυμοῦ διώκει καὶ τῆς δόξης·
 ταῦτα σοι τὰ δηνάρια σήμαινουνσι τὰ δύο
 ἃ δίδονται τῷ πανδοχεῖ κατὰ τοὺς θείους λόγους·
 ὅποσον δύνη σπούδαζε πάντας φιλεῖν ἀνθρώπους
 εἰ τοῦτο δέ μὴ δυνηθῇς, κἄν καὶ τὸ μῖσος φεῦγε,
 καὶ μηδεμίαν μηδαμῶς πρὸς τινὰς ἔχθραν κτήσῃ·
 ἀλλ' οὐδέ τοῦτο δυνηθῇς εἰμὴ τὰς ὕλας φύγῃς·
 ὅταν καὶ ταύτας φύγῃς δέ, πάλιν τὰς ὕβρεις σκόπει,
 μὴ διὰ ταύτας βιασθεὶς ἐκπέσῃς τῆς ἀγάπης,
 ὁρῶντες γάρ οἱ δαίμονες ὕλῳν καταφρονοῦντα,
 συκοφαντίας πλέξουσιν, καὶ πλείστας λοιδορίας,
 ὥς ἂν αὐτὸς τῆς ὕβρεως οὐκ ἐνεγκὼν τὴν λύπην,
 εἰς μῖσος ἔλθῃς τῶν ψευδῶς σοῦ κατηγορησάντων,
 ὁ δόξης μὴ καταφρονῶν, μὴ φέρων ἀτιμίαν,
 πλοῦτόν, πενίαν, ἡδονὴν περιορῶν, καὶ λύπην,
 ἀνίσχυρος φανήσεται κτήσασθαι τὴν ἀγάπην·
 ἀνθρώπους πάντας ἀγαπᾷ πᾶς ὁ μηδέν λαμβάνειν,
 ἀνθρώπινον ἐπιποθῶν καὶ γνῶσιν ἔχων θείαν·
 πᾶς ὁ τὰ παραπτώματα τοῦ πέλας παραβλέπων,
 ὁ μὴ σκανδαλιζόμενος αἰτίαις ἐμπιπτούσαις,
 ὁ μὴ τοὺς πταίοντας αὐτῷ κατὰ τινὰς κακίζων,
 ὁ μὴ τὰς θλίψεις συνορῶν ὥς τούτῳ προξενούσιν,
 ἀνὴρ ἐσεῖται δυνατὸς ἀγάπην περισώζων.

Βαθμὶς ἕστ'. ΤΙΣ ΕΣΤΙΝ ΑΓΑΠΗ ΘΕΙ·ΚΗ ΚΑΙ ΠΟΙΑ

Ἵσθι καὶ πέπαισο καλῶς ὥσπερ ὁ μέγας ἔφη,
 πᾶς ἀγαπήσας τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας,
 καὶ τοὺς πλησίον ἀγαπᾷ τοῖς ἀναλόγοις μέτροις·
 ὃ πῶς ὡραία πέφυκεν ἀγάπη τοῦ πλησίον,
 εἰμὴ συλήσῃ μέριμνα ταύτην ἀγάπης ἄλλης,
 τῆς πρὸς Θεόν καὶ τὰ Θεοῦ, κατὰ τὸ γεγραμμένον
 ὅμως καὶ τοῦτο δεῖ ποιεῖν καὶ συμπληροῦν ἑκεῖνο·
 οὐκ οἶδεν οὐδ' ἐπίσταται παράπαν οὐ γινώσκει,
 καθὼς ὁ μέγας ἔφησε, τὰ τῆς αἰδοῦς ἀγάπης·
 διόπερ οὐδέ πρόνοιαν ποιεῖ αἰ δοῦναι σχῆμα·
 εἰς εὐταξίαν τῶν μελῶν αὐτῆς τῶν ἀνθρωπίνων·
 πόθος τὸν φόβον ἐμπιπρᾷ, καὶ τὴν αἰδὼ συμφλέγει,
 πάντα πιστεύει καὶ θαρρεῖ καὶ πᾶσιν ἐπιβάλλει,
 οὐ δεῖ τὸν ἄλλον ἀπαιτεῖν τὸ πῶς οὐκ ἀγαπᾷς με;
 τὰ τῆς ἀγάπης γὰρ πληροῦν πρῶτος αὐτὸς ὀφείλεις,
 καὶ τὴν ἀγάπην τάχιστα ἐκ τοῦ πλησίον ἔλκεις·
 τὸ δ' ἀσθενεῖν ἀγαπητέ πρὸς ἀδελφῶν ἀγάπην
 ἐκ τοῦ δεδέσθαι λογισμοῖς κακίστης ὑποψίας,
 κἄκτοῦ πιστεύειν σε τῇ σῇ καρδίᾳ, καὶ μὴ θέλῃν
 πάσχειν τι παρὰ πρόθεσιν, γίνεται κἄν μὴ θέλῃς·
 ὅθεν ἀγάπης ἄπεστι τὸ θεῖον ὄντως χρῆμα,
 ἑκεῖθεν ἄπεστι Θεός, τὸ δ' ἐναντίον δῆλον·
 ἀγάπη τέλος τῶν χρηστῶν, τῶν δέ χρηστῶν τὸ τέλος,
 τῶν ἀρετῶν τῶν ὑπὲρ νοῦν καθέστηκεν ἀκρότης.

Ἰσθι γάρ ὁ κτησάμενος τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην,
 καὶ μετὰ ταύτης συντηρῶν καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον,
 πᾶσαν γραφὴν τετέλεκε καὶ νόμον καὶ προφήτας,
 καὶ τὸν Θεὸν ἐνδέδυται καὶ παρ' αὐτοῦ φρουρεῖται,
 ἅπας ἀνὴρ ὁ τὸν Θεὸν ποθῶν ἀπὸ καρδίας,
 βίον ἰσάγγελον πλουτεῖ καὶ ἐπὶ γῆς βαδίζει,
 νηστεύων ψάλλων ἀγρυπνῶν σωφρόνως παρθελεύων,
 ὅταν τίς λάβῃ κατ' ἀρχὴν τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης,
 καὶ ταύτης ἐπαισθάνηται καὶ ταύτην σπεύδῃ κτᾶσθαι,
 καὶ τὸν πλησίον ἀγαπᾷ καρδίας ἐν αἰσθήσει,
 ὥντως ἀδύνατον ἡμῖν ἀγάπην ἐνοικῆσαι,
 ἔστ' ἂν ἀγάπην ἔχωμεν τοῦδε τοῦ πλάνου κόσμου
 ἢ γάρ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ,
 τὸν ἔχοντα καταφρονεῖν, καὶ καταπαίξειν πείθει,
 ἰδίων πλούτου καὶ τιμῆς καὶ συγγενῶν καὶ φίλων,
 ἅγιοί σε πειθέωσαν οἱ ταῦτα πεπραχότες·
 ὥσπερ εἰ βέλος ἄνθρωπον κατὰ καρδίαν τρώσει,
 οὗτος οὐκ ἔτι δέξεται παρὰ τινος ὑγείαν·
 οὕτω καὶ σύμπας ὁ τρωθεὶς ἐκ Θεϊκῆς ἀγάπης,
 οὐκ ἔτι θέλει καθορᾶν πρὸς ἕτερον καὶ νεύειν,
 αἰὲ δέ ταύτης ἔχεται, πάντοτε ταύτην βλέπει·
 τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην δέ γεννῶσιν ἐν καρδίᾳ,
 ἀδολεσχία τῆς εὐχῆς, ἄληπτος ψαλμωδία·
 οὐκ ἀγαπήσεις, τὸν Θεὸν εἰ μὴ μισήσης κόσμον·

Ἴδε καὶ κατανόησον τὴν ἄπειρον ἀγάπην
 ἣν σε Θεὸς ἠγάπησε, διττὸν πεποιηκώς σοι
 κόσμον εἰς σὴν κατάπαυσιν κατ' αἴσθησιν καὶ γνῶσιν,
 ἓνα μὲν ὡς διδάσκαλον καὶ παιδευτὴν τῶν ὧδε,
 ἄλλον δ' εὐτρεπιζόμενον εἰς δόμον κληρουχίας,
 ἀνάπαυσιν αἰώνιον καὶ λῆξιν ὑπὲρ λόγον,
 καὶ φίλησον καὶ πόθησον αὐτὸν γνησιωτάτως,
 ὑπὲρ σαυτὸν ἀπὸ ψυχῆς ἐν ἀκορέστῳ πόθῳ
 ἐκεῖνος ὄντως τὸν Θεὸν ἐπιποθεῖ γνησίως,
 ὁ πάντων τοῦτον τῶν ἐν γῇ προτιμητέον κρίνων,
 καὶ πρὸς αὐτὸν διηνεκῶς, ἀπὸ καρδίας βλέπων·
 αὕξησιν φόβου λέγουσιν, ἀρχὴν ἀγάπης θείας,
 ἐλπίδα πάλιν ἔφησαν, τὸ κράτος τῆς ἀγάπης,
 δι' ἧς ἀπεκδεχόμεθα μισθοὺς τοὺς οὐρανίους·
 πέντε δέ τρόπους λέγουσι τῆς πρὸς βροτοὺς ἀγάπης,
 ὧν πρῶτος ὁ κατὰ θεόν, ὡς ὅταν ἀρεταίνων
 ἄνθρωπος πάντας ἀγαπᾷ, πάντας ὁμοίως στέργῃ·
 ὁ διὰ φύσιν ἕτερος· καὶ τρίτος ἐπὶ τούτοις
 ὅταν ὁ δοξαζόμενος ποθῇ καὶ περιέπῃ,
 τὸν τούτῳ χορηγήσαντα τὴν ἀφορμὴν τῆς δόξης·
 εἰς τέταρτον ἀρίθμησον, τὸν τῆς φιλαργυρίας,
 καὶ τέμπτον τὸν ψυχώλειθρον, τὸν τῆς φιληδονίας,
 τῆς τε γαστρὸς θεραπευτὴν καὶ τῶν ὑπογαστρίων·
 τῶν πέντε τούτων τοιγαροῦν, ὧν ἀπηριθμησάμην,

Ἴσθι τὸν πρῶτον κάλλιστον, τὸν δεύτερον τε μέ-
 τοὺς δέ λοιποὺς ὡς ἐμπαυεῖς, παράπαν ἀποστρέ-
 μονόροπος ἢ πρὸς Θεὸν καθέστηκεν ἀγάπη,
 καὶ προφητείας χορηγός, καὶ πάροχος σημείων,
 ἄδυσσος τῆς ἐλλάμψεως, πηγὴ πυρὸς αὔλου,
 ὕδωρ οὐκ ἔχον κένωσον, ἐφ' ὅσον ἀντληθείη·
 πῦρ ἔρωτος πυρκαϊάν, εὐκόλως ὑπανάπτει,
 ἀγάπης σιᾶσις ἄσειστος, τῶν ἄνω στρατευμάτων
 καὶ προκοπὴ τῶν ὑπὲρ νοῦν καὶ νόησις ἐκείνων
 ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν, τρυφὴ χρηστῶν ἀρετῶν
 ἀπόθεσις καθολικῆς, πάσης ὑπεναντίας
 ἐννοίας, καὶ τῶν γενητῶν, ἀπάρνησις φρονιδῶν
 ἀγάπη πέφυκε Θεοῦ, πᾶμπαν ἀκραιφνεστάτη,
 δι' ἧς ἐνώσει κρείττονι, συνδούμεθα τῷ κτίσῃ
 δι' ἧς χαρᾶς καὶ τερπωλῆς καὶ θείας θυμηδίας,
 καὶ ἀψυχὴν καὶ κατὰ νοῦν ἅπαντες ἐμπλησθέντες
 θέσει θεοὶ γινόμεθα, θεούμενοι μεθέξει·
 ἄπειρος μὲν ἡ τοῦ Θεοῦ, πρὸς γηγένεις ἀγάπη
 ἡ πρὸς αὐτὸν δέ τῶν βροτῶν ἀγάπη βραχυτάτη
 ἀγάπη κατὰ τὸ ποίον, ὁμοίωσις Κυρίῳ,
 ἀγάπη κατ' ἐνέργειαν, δεσμὸς ἐπουρανίων,
 καὶ τῶν γηϊνῶν καὶ φθαρτῶν, καὶ κάτω κινουμένων
 ἀγάπη πέφυκε Θεός, Θεὸς ἐστὶν ἀγάπη,
 καὶ πᾶς ὁ μένων ἐν αὐτῇ, Θεὸν ἐκ ταύτης ἔχει

Βαθμὺς ξξ'. ΠΕΡΙ ΜΝΗΣΙΚΑΚΙΑΣ

Ἰση δὲ πάντων φίλτατε πρὸς τὴν σεπτὴν ἀγάπην,
 εἰς τοῦναντίον ἢ δεινὴ κατέστηκε κακία·
 τὸ μῖσος ταυροδύναμον ὁ φθόνος ἐξισοῦται,
 καὶ πᾶς ὁ μένων ἐν αὐτοῖς ποῦ καί αἰμένει σκόπει·
 ἔχεις καὶ γὰρ ὥς συνετὸς κἄν μὴ λεχθῇ νοῆσαι·
 θάνατος ὥσπερ λέγουσιν ὁδὸς τῶν μνησικάκων,
 καὶ πάλιν, πᾶς μνησικάκος παράνομος ὑπάρχει·
 πᾶς δὲ παράνομος Θεοῦ μακρὰν ἀποξενοῦται·
 ἐμφωλευούσης οὐδαμῶς ἀπέοικεν ἀσπίδ^{ος},
 ἅπας ἀνὴρ μνησικάκος, φησί τις τῶν ἁγίων·
 εἴαν ἀνθρώπῳ μῖσός τι καὶ μῆνις ἐνυπάρχει,
 μίσους αὐτὸς ἐπᾶξιος αὐτιόθεν ἀπηλέγχῃ.
 ὥς ἔχων ἔνδον ἑαυτοῦ πάντων κακῶν τὸ χεῖρον·
 θυμοῦ κατάληξις φησὶν ἐστὶ μνησικακία,
 ἁμαρτημάτων φυλακή, δικαιοσύνης λύσις,
 ἀπώλεια τῶν ἀρειῶν, νόσος ψυχῆς κακίστη,
 σκώληξ νοῦς καὶ προσευχῆς τῆς ἀληθοῦς αἰσχύνη
 διακοπὴ δεήσεως, τομὴ τῆς ψαλμωδίας,
 ἀγάπης ἀλλοτριώσεις, καὶ πάσης συμπαθείας,
 ἥλος δεινὸς ἐμπεπηγὼς ἐν μέσῃ τῇ καρδίᾳ,
 αἰσθησις ἐν ἡδύτητι πικρίας ψυχοφθόρου,
 διηνεκοῦς ἁμάρτημα παρὰ τιον θανάτου
 κακία καθημερινὴ πρόξενος πάσης βλάβης·
 πᾶς ἀμυνόμενος ὠθεῖ καθ' ἑαυτοῦ τὸ ξίφος·

Ἴσον καὶ χεῖρω τῶν δεινῶν δαιμόνων ἴσθι τέκνον,
 ἄνθρωπον πάντα φθονερὸν μνησικάκον κακοῦργον,
 πῶς δ' ἔστι τοῦτο πάνυ τι σαφῶς σοι παραστήσω·
 ὁ δαίμων οὐ μνησικακεῖ, φθόνον οὐ πάσχει δαίμων,
 ὁ δαίμων οὐ μυσάττεται τοὺς δαίμονας τοὺς ἄλλους,
 οὐ τρέφει μῖσος πρὸς αὐτούς, ἀπέχθειαν οὐκ ἔχει·
 ὁ δ' ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπον μισεῖ φθονεῖ κακίζει,
 μνησικακεῖ καὶ μάχεται τῷ φίλῳ καὶ πλησίον,
 καὶ συνεργεῖ καὶ βοηθεῖ τοῖς δαίμοσιν ὥς φίλος
 ὑπὲρ αὐτῶν τοῖς ἀδελφοῖς μαχόμενος ἁλόγους·
 ὦ τῆς ἀνοίας τῆς κακῆς! ὦ τῆς παραφροσύνης!
 ὦ ζόφου καὶ συγχύσεως καὶ σκότους ἁγνωσίας!
 τί γάρ μισεῖς τὸν ἀδελφὸν καὶ φίλον καὶ πλησίον;
 καὶ συνεργεῖς καὶ βοηθεῖς τοῖς δαίμοσιν ὥς φίλος;
 τί δ' ἐκδικεῖς τὸν αἴτιον ἄνθρωπε τῆς κακίας;
 τί σὺν ἑτέρῳ καὶ σαυτὸν μισεῖς καὶ καταθάλλεις;
 τί τοῖς ἐχθροῖς σου βοηθεῖς σὺν ὀλεθρον ποθοῦσι;
 τί δάκνεις ὥς ἀναισθητῶν καὶ δαπανᾷς σὰ μέλη;
 τί καὶ τὰ κάκιστα ποθεῖς καὶ τὰ καλὰ βδελύττη;
 τί σπεύδεις εἰς τὸν θάνατον; τί τὴν ζωὴν σου φεύγεις;
 πῶς νῦν καὶ μετὰ θάνατον συγγνώμης ἐπιτύχης;
 τοὺς δαίμονας ὑπερνικῶν ἐκ τῆς μνησικακίας;
 οἴμοι! βαβαί μοι τῶν δεινῶν! βαβαί μοι τῆς ἀπάτης!
 τοῖς δαίμοσι συμπράττομεν, καθ' ἑαυτῶν πονοῦμεν,
 ὥς χοῖροι φεῦ! φερόμεθα πρὸς ξίφη θανατοῦντα (1)

(1) Σημ. Ὡδε στίχος εἰς περιττεύει.

ἴσθι γοῦν ἴσθι παντελῶς ἀδύνατον σοῦθῆναι
 ἄνθρωπον ἔνδον τρέφοντα μνησικακίας ἵχνος,
 φθόνον καὶ μῖσος ἔχοντα πρὸς τινα τῶν ἀνθρώπων·
 ὥς ἂν δέ παραστήσω σοι καὶ δείξω σοι τὸν λόγον,
 σέ δικαστήν, σέ καὶ κριτὴν ποιῶ τῶν προκειμένων,
 καὶ πρὸ τῆς οἰκουμένης τῆς εἰς τό μέλλον δίκης,
 δέχομαι τὴν ἀπόφασιν, ἣν ἂν αὐτὸς προάξῃς·
 φησὶ Χριστὸς ὁ Κύριος, ὥς οἶδας ὥς ἀνέγνως,
 εἰάν ἀφίῃς ἐκ ψυχῆς πᾶσι τοῖς πταίσασί σοι
 ὅποσα σοι προσέπταισαν καὶ συμπλήρῃς τούτοις,
 κἀγὼ σοι πᾶν ἁμάρτημα καὶ πταῖσμα πᾶν ἀφίσω·
 συγχωρηθῇς ἂν συγχωρῇς, λάβῃς ἂν σὺ παρέχῃς,
 εἵπερ ἀφίῃς ἀφευῇς, ἅπερ ἐργάζῃ πάθῃς·
 τί γοῦν εἰς τὸν πλησίον σου φθόνον καὶ μῖσος τρέφεις;
 ἄρ' οὐκ ἐνιεῦθεν οἷς ποιεῖς, οἷς ἀπανθρώπους πράττεις
 καὶ αὐτοῦ παναληθῶς τὴν θείαν ψῆφον φέρεις·
 πάντως γάρ ὥς ἐποίησας οὕτω γενήσεται σοι,
 ὥς ἔπραξας ἐσεῖται σοι, τοῦτο καὶ σὺ γινώσκεις·
 τύφου θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς ὁ μακρυνθεὶς ἀνεῖλε
 μῖσος καὶ φθόνον ἐν ταῦτῳ καὶ τὴν μνησικακίαν·
 ἄλογον λίαν καὶ δεινὸν καὶ τῆς μανίας χεῖρον,
 τὸ παρατρέχειν ἐν σιγῇ τὰ τῆς μνησικακίας,
 καὶ μέχρι τῶν πνευματικῶν τοῦτο τὸ πάθος φθάνει,
 καὶ λύμην τούτοις ἐμποιεῖ, δεῖ γοῦν ἐλέγχειν τοῦτο·

Ἴσον τὸ πράττειν τὰ κακά, τῷ μὴ φανλίζειν τα

Βαθμὶς ξη΄. ΠΕΡΙ ΚΑΚΙΣΤΟΥ ΦΘΟΝΟΥ

Ἴσον ὁ φθόνος τῇ δεινῇ μνησικακίᾳ πάθος,
ἢ μᾶλλον ὥσπερ λέγουσι καὶ πολὺ καὶ χειρόν
μνησικακεῖν καὶ τὸ φθονεῖν ὁ δαίμων εἰσηγεῖτο
ὥς γραφικὸς εἰσηγη ἥς γραφὰς παρερμηνεύων·
καὶ γὰρ ἐμίσησα φησὶ ποιοῦντας παραβάσεις·
μνήμη παθῶν Δεσποτικῶν, μνήμη τῶν τούτου νόμι
μνησικακίας λύτρωσις καὶ μίσους καὶ τοῦ φθόνου
φθόνος αἰτία καὶ πηγὴ πάντων κακῶν καὶ ῥίζα
ἁλλαζονείας ἔνδυμα, καὶ τῆς ὑπεροψίας
φιλίας μὲν ὑπόκρισις, δόλος δέ παρρησίας,
τοῖς εὐθυμοῦσι πρόσκομμα, σκάνδαλον τοῖς πενθο
τοῖς εὐστραθοῦσι ταραχή, πρὸς εὐδοξοῦντας ζήλο
τῶν ὀφθαλμῶν ἁλλοίωσις, συνθόλωσις καρδίας.

Βαθμὶς ξθ΄. ΤΙ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΜΝΗΣΙΚΑΚΙΑΣ ΚΑΙ ΦΘΟΝΟΥ

ΩΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

ὦ φθόνε πάντων κάκιστον, φρεῦριον ἀπωλείας
ὦ ψυχοφθόρον νόσημα, θανατηφόρε πόα,
ἔλκος ψυχῇ ἐκδαπανῶν τὴν περιφέρουάν σε,
ἦλος τιτρώσκων χαλεπῶς τὴν ἔχουσαν καρδίαν,
πληττον ψυχὴν θανάσιμα, βάλλων βολὴν ὀξεῖαν·
φθόνε θηρίον ἄμαχον λησιὰ φονεῦ διώκτη.
σκορπίε μυριόκεντρε, καὶ βροτοφάγε τίγρη,
μύραινα φαρμακεύτρια, βοτάνη θανασίμη.
δίσιομε σίδηρε, αἰχμὴ πασῶν τμητικωτέρα,
οἷα ποιεῖς καὶ κακουργεῖς! οἷα δεινὰ πυρεύεις!

ἴσθι ψυχὴ τὴν πάσχουσαν τὸ πάθος τοῦ φθόνου,

τὰ τῷ Θεῷ μισούμενα σύμπαντα περιφέρειν·

ὁ γὰρ δεξιόμενος ἐντὸς τὰ βέλεμνα τοῦ φθόνου,

ἐκδατανᾷ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν καὶ κατεσθίει·

καὶ διαπρίει σὺν αὐτοῖς τὴν τῆς σαρκὸς οὐσίαν·

φθόνος τοὺς ἔχοντας αὐτὸν ἔνδοθεν ἀφ'ανίξει·

ἴος ἐστὶ τοῖς πάσχουσι χείρων ἴων ἀπάντων·

καὶ μόνος ἀδικώτατος ἐκ τῶν παθῶν ἀπάντων,

καὶ μόνος δικαιώτατος εἰς τοὺς φθονοῦντας τήκει,

πᾶσι χρηστοῖς παρενοχλεῖ, πᾶσι καλοῖς προσκυοῖ,

πάντων ὁμοῦ καθάπτεται, κατατολμᾷ τῶν ὅλων.

ὅποσα τις φθονήσκει τοσοῦτον καταπέσῃ,

ὅποσον ἂν τις φθονηθῇ τοσοῦτον ὑψωθείῃ·

τοσοῦτον κρείττους λήψεται στεφάνους ἀκηράτους,

τοσοῦτον μείζονα χρηστὰ κληρονομῶν φανεῖται·

βέλος ἰῶδες πάμπικρον ἔλεγχος ἀπὸ φθόνου,

ὀλίγα λίαν λάλησον, πάνυ βραχέα φθέγξαι,

ἐνώπιον τῶν πονηρῶν καὶ φθονερῶν ἀνθρώπων,

καὶ ταῦτα μετὰ προσοχῆς καὶ φυλακῆς πρεπούσης·

ἃ γὰρ σὺ λέγεις πρὸς αὐτούς, ἐν ταῖς καρδίαις οὗτοι

ἐτέρως ἐκλαμβάνουσι, πρὸς τὸ δοκοῦν στρεβλοῦντες,

ἐξ ὧν προσφέρεις ἀγαθῶν, ὕλας αὐτοὶ κακίας

ὥς κάκιστοι λαμβάνουσι, καὶ σκάνδαλα ποιοῦσι·

φθόνος οὐκ εἶδε προίμῳ οὐδόλως τὸ συμφέρον.

Ἴδε καὶ κατανόησον οἷον κακὸν ὁ φθόνος,
 καὶ φεῦγε τοῦτον ἐκ ψυχῆς ὥσπερ ἰὸν ἀσπίδος,
 μήπως καὶ ζῶν ἀθάνατα, θανατωθήσῃ τέκνον·
 πάντας ἀνθρώπους φθονερούς ὅσον ἰσχύεις φεῦγε
 ὥσπερ οὖν βούλεται Θεὸς σῶζειν δι' ἄλλον ἄλλον
 οὕτω φασὶ τὸν σατανᾶν ἑτέρους δι' ἑτέρων
 θηρεύειν πρὸς ἀπώλειαν, οἷς ἂν ἰσχύσῃ τρόποις·
 διὸ φθονούντων ἄλγε, τούτων αἰὲ μακρύνου·
 οὐδέ γάρ ἐλεήσει τις ἐγγίζοντα θηρίοις,
 οὐδέ τὸν πλησιάζοντα δράκουσι καὶ σκορπίοις,
 οὐδέ τὸν ὄφεις ἔχοντα καὶ λέοντας συνοίκους,
 φεῦγε λοιπὸν τοὺς πονηροὺς καὶ φθονεροὺς καὶ σῶ·
 ὄφεις καὶ μέλιτι τραφῇ, καὶ ἡδυτάτοις ἄλλοις,
 ὅπερ ἂν φάγῃ πρὸς ἰὸν θανάτου μεταβάλλει,
 καὶ τὸν αὐτοῦ μετέχοντα θανάτῳ παραπέμπῃ·
 τοιαῦτα γίνωσκε ποιεῖν καὶ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπου
 οἷσπερ ὁ φθόνος σύνεστιν, οἷς ἐνοικεῖ τὸ μῖσος,
 οἱ περιπλέκουσιν αἰὲ δόλους καὶ πανουργίας·
 βέλτιον ὄφιν καὶ δεινὸν σκορπίον ἐγκολπίους,
 ἔχειν αἰὲ καὶ φέρειν σε, καὶ τρέφειν καὶ φυλάττει
 ἢ τοῖς τοιούτοις φανουργοῖς ἀνδράσι προτανέχει·
 ὁ δαίμων πάντοτε φθονεῖ, πάντοτε μῖσος ἔχει,
 πλὴν οὐχὶ πρὸς τοὺς δαίμονας, ἀλλὰ πρὸς τοὺς
 [ἀνθρώπου
 ἀνθρώπους ἀνθρωπος, φθονῶν. οὐ χείρων καὶ δα
 [μόνων

Ἰόν κακίας εἰς θεὸν καὶ τοῦ πέλας τρέφει,
 ὁμογενέσι μάχεται, καὶ τοῖς ἐχθροῖς συμπράττει,
 τοῦτο σοι τοῖχος ἀσφαλὲς πύργος ἰσχύος τοῦτο,
 τό φεύγειν καὶ βδελύττεσθαι τοῦ φθόνου τὴν κακίαν

Βαθμῖς ο΄. ΠΕΡΙ ΚΑΚΙΑΣ ΤΗΣ ΔΕΙΝΗΣ

Ἄνθρωπος πανούργος ὑπελθὼν ἐν σχήματι φιλίας,
 καὶ πρῶτος ὑποκριτικῶς οἷς ἂν προσέλθῃ δόξας,
 κρυφίᾳ πρόκειται παγὶς τοῖς παραδεχομένοις·
 πρόχειρον μὲν ὥς ἀληθῶς, καὶ ῥᾶον ἢ κακία,
 οὐδέν οὕτως εὐάνωστον ὥς τό κακὸν ἰγενέσθαι·
 εὐκόλον τό μεταλαβεῖν αὐτίκα τῆς κακίας,
 παγχάλειον τῆς ἀρετῆς καὶ μάλιστα μεταδοῦναι,
 καὶ μᾶλλον ὅταν ὥσπερ νῦν ἐν ἅπασιν ἰσχύῃ,
 καὶ πάντων κατευμεγεθῇ τό τῆς κακίας κράτος·
 πάντων καλῶν ἀϊόκλεισις, ἀποικοπὴ τῶν θείων,
 ἢ τῶν κακῶν εἰσέλευσις ὥς ἔμαθες τυγχάνει·
 τῇ δ' ἀπουσίᾳ λέγουσι πραγμάτων τῶν κρειττόνων,
 τὰ μάταια καὶ χείρονα τὴν παρρησίαν ἔχει,
 καὶ τὴν ἐκείνων αὐθαδῶς ἀντιλαμβάνει τάξιν·
 πᾶς εἰς καλὸν οὐκ εὐχρηστος, ὥς τις σοφὸς προέφη,
 πρὸς τοῦναντίον καὶ κακὸν ἔσχεν ἐπιτηδείως·
 ἀπολιπόντος τοῦ φωτός τό σκότος παρεισήχθη,
 ἀποδημούσης ἀρετῆς εἰσέρχεται κακία·
 ὥς νόσος ἀθεράπευτος κακία σιγηθεῖσα,
 ἥτις ἐστὶν ἀφόρητος, ὅποταν ἐπαινῇται·

Ἴδιον μὲν ὥς λέγουσι κακίας τῆς ἀμέτρου,
 ἔχειν ἀγῶνα πάντοτε κατὰ τῶν φθονουμένων·
 ἐπίτασις δέ πέφυκε καὶ προκοπὴ κακίας,
 τό καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς κακὰ ποιοῦσι συναρῇγειν,
 συμπράττειν τε καὶ βοηθεῖν καὶ συνεργία νέμειν·
 ἀνδρῶν τοιούτων εἰς ἀεὶ φεῦγε τὰς ὁμιλίας,
 ὥσπερ ἰὸν θανατηρὸν φάρμακον ψυχοφθόρον·
 ὑπὲρ γάρ θῆρας λέοντος βορὰν ἐπιζητοῦντας,
 ἐνέδρας περιπλέκουσι κατὰ τῶν ἀναιτίων,
 κρυφίως παραβλέπουσι καταπλεῖν ζητοῦσι·
 δεῖγμα κακίας προφανοῦς τό καὶ χωρὶς αἰσχύνης,
 καὶ δίχα πάσης ἐντροπῆς ποιεῖν τὰ τῆς κακίας·
 ὁ γάρ γινώσκων ἑαυτὸν ἔργων ἐργάτην φαύλων,
 ἀνεπαισχύντως τε ποιῶν τὰς ἀθεμίτους πράξεις,
 ὥς ἑαυτὸν αἰσχύνεσθαι καθόλου μὴ γινώσκων,
 πῶς οὕτως συσταλήσεται, πῶς ἄλλους αἰδεσθεῖη;
 πᾶς ὁ χρονίσας ἐν κακοῖς, ἀσκήσεων καὶ πόνων
 πολλῶν, καὶ μόχθων ἱκανῶν, καὶ πλείστων δεῖται
 [χρόνων,
 ἵν' ἔλθῃ πρὸς διόρθωσιν καὶ μάθῃ τὰ βελτίον·
 πολὺπλοκὸν τε δίκτυον τέφνεν ἡ κακία,
 ᾧ κἄν βραχὺ τι συμπλακῆς, μᾶλλον καὶ μᾶλλον
 [σφίγγει·
 φεῦγε γοῦν ταύτην ἐκ ψυχῆς ἀπὸ καρδίας μῖσει
 ἀεὶ προτίμα τοὺς καλοὺς τῶν οὐ καλῶν ἀνθρώπων,
 εἰ γάρ κακοῖς προσομιλεῖς καὶ σὺ κακὸς ὑπάρξεις·

Ἴσθι καὶ τοῦτο φίλτατε καὶ γίνωσκε βεβαίως,
 εἴ μὴ κακίαν καὶ θυμὸν φθόνον καὶ πονηρίαν,
 μακρὰν ἀπορραπίσειας καὶ πόρρω που διώξης,
 καὶ νηπιάση παιδικῶς κακίας ἀπειρία,
 ἀδύνατον πλουτῆσαί σε τὴν φρόνησιν τελείαν·
 εἰς ἄνδρα παραγγεῖλαι σε τῆς θείας ἡλικίας,
 ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον τῆς ἀρετῆς φανῆναι,
 καὶ τοῦ Χριστοῦ πληρώματος τὸ μέτρον πεφθακέναι·
 ὃ πάντες οἱ μὴ φθάσαντες μακρὰν τῆς βασιλείας,
 τῶν οὐρανῶν ῥιφήσονται καὶ πάντες μεταβῶσιν,
 εἰς θάνατον ἀθάνατον, εἰς πῦρ τὸ τῆς γέεννης,
 ἐννόησον ὥς νουνεχῆς τὸ τῶν ἐβραίων πάθος,
 καὶ σεαυτὸν ἀσφάλισον ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων,
 ἐβροῖοι γάρ τυφλούμενοι κακίᾳ τῇ τοῦ φθόνου,
 βεελζεβούλ ὠνόμαζον τὸν Κύριον τῆς δόξης·
 ὧ ζόφου καὶ σκοτώσεως καὶ ταραχῆς καὶ πλάνης,
 καὶ τῆς πολλῆς τυφλώσεως, καὶ τῆς ἀναισθησίας!
 τοῖς γάρ τοιούτοις βδέλυγμα δικαίων πολιτεία·
 καὶ σοί δὲ τοῦτο πρόδηλον ἐκ τῶν Γραφῶν τῶν θείων·
 εἰμὴ ποιήσης τὰ κακά, κατὰ τὸ γεγραμμένον,
 πᾶσι κακῶς ἀνάλυτον Θεός σε συντηρήσει,
 οὐδ' ἂν ἰσχύσῃσι κακὰ ποτὲ καταλαβεῖν σε·
 δι' ὧν ἑξαμαρτάνει τις, δι' ὧν Θεῷ προσπταίει,
 εἰκότες καὶ κολάζεται Θεόθεν διὰ τούτων.

Ἀρχὴ τοῦ Κ'. στοιχείου

Βαθμὶς α'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΥΜΟΥ ΣΥΝ ΤΗ ΚΑΚΙΑ

Καὶ τὸν θυμόν, ὃ φίλιατε, κάκιστον πάθος γνῶθι,
καὶ τῶν παθῶν ὧν εἵπομεν τοῦτον αἰτίαν νόει·
οὐ γάρ δυνήσεται φησὶν ἄνθρωπος δικαιωθῆναι,
θυμῷ δουλεύων καὶ χολῇ καὶ πικρασμῷ καὶ δόλῳ·
τὸ ῥέπειν γὰρ πρὸς τὸ θυμὸν ῥέπειν ἐστὶν πρὸς πτώσιν,
θυμὸς ὥς κύων μυσαρὶα τετυφλωμένα τίκτει
τυφλὰ καὶ τὰ νύκτα προάγει καὶ τοὺς λόγους
παιδίων ὄντως οὐκ ἀνδρῶν τυγχάνει τὸ θυμοῦσθαι,
ἐπίληπτον ἐκουσίον πᾶς ὁ θυμώδης πάσχει
νόσιν αὐθαίρετον νοσεῖ δυοῖατον μανίαν·
μηδόλως ποίει, λέγουσι, μετὰ θυμώδους μάχην,
καὶ μὴ πορεύου μετ' αὐτοῦ, καὶ τούτῳ μὴ κοινώνει·
θυριωδία πέφυκε λύσσα καὶ μοχθηρία,
ἢ τοῦ θυμοῦ παρεκτροπή· καθάπερ τις προεῖπε·
πρὸς κύνας ἄγρια φησὶ μὴ θέλετε διδόναι·
πρὸς τοὺς θυμώδεις καὶ θρασεῖς λόγους σεπτοὺς μὴ
[λέγε·
καὶ σύμπαν ὕδωρ θολερόν, πᾶσαν ψυχὴν θυμώδη·
ταράττειν ὅλως οὐ χρεών, καὶ τὸ γεγραμμένον·
θυμὸς ὀργή, καθὼς φησιν, ἀλλήλοις συμπλακέντα,
χρόνους παρυποτέμνουσιν, ἡμέρας ἐλαττοῦσι·
τῶν βασιλέων ὁ θυμὸς ὥς Ἀγγελὸς θανάτου,
ἄνθρωπος δέ περιδέξιος ἐν γνώσει καὶ σοφίᾳ,
συντόμως ἐξιλάσεται, θᾶπτον ἐξευμενίσει·
ἅπας θυμώδης βασιλεὺς ἀρχόμενος οὐκ ἄρχων·

Καθὼς φανέντος τοῦ φωτός ὑποχωρεῖ τὸ σκότος,
 οὕτω, φασίν, ἐκ τῆς ὁδοῦς τῆς ταπεινοφροσύνης
 πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς ἀναχωρεῖ ταχέως·
 θυμὸς καθὼς προείρηκεν ὁ μέγας ἐν πατράσι,
 κίνησις εὐκόλος ἡθῶν ψυχῆς ἀσχημοσύνη·
 θυμὸς τὸ τῆς οἰήσεως καὶ γέννημα καὶ θρέμμα·
 ἅπας θυμώδης μέθυσος, καὶ οἶνου μὴ μετέχῃ·
 τῶν μοναχῶν ἀλλότριον καθόλου τὸ θυμοῦσθαι·
 εἴτις θυμοῦ κεκράτηκε, κεκράτηκε δαιμόνων,
 εἴτις ἡττᾶται τοῦ θυμοῦ καὶ τῶν δαιμόνων ἡττων,
 καὶ βίου τοῦ μοναδικοῦ μακρὰν ἐξενωμένος·
 θυμὸν ἀγάπη χαλινοῖ, τὸ δ' ἐναντίον δῆλον,
 ἀγάπη γάρ οὐδοπωσοῦν γινώσκει τὸ θυμοῦσθαι,
 οὐδόλως παροξύνεται ποτὲ κατὰ τοῦ πέλας,
 ἅπας ἀνὴρ ὥς λέγουσι θυμώδης οὐκ εὐσχήμων·
 ἀκαίρου λέγουσι θυμοῦ σύμπαν τὸ κέρδος πτώσις·
 ἀνὴρ θυμώδης εἰς ἅει παρασκευάζει μάχας·
 ἀνὴρ μακρόθυμος ἅει πολὺς ἐπὶ συνέσει,
 εἰρήνην τε καθίστησιν ἐν τῇ μακροθυμίᾳ·
 μακροθυμία παντελῶς θυμὸν ἐξαφανίζει,
 μειοῖ δὲ τοῦτον ἰσχυρῶς ἢ συμπαθῆς ἀγάπη·
 ἅπας ἀνὴρ ὀξύθυμος μετ' ἀδουλίας πράττει,
 ἀνὴρ δὲ σύμπας φρόνιμος πᾶν τὸ συμβαῖνον φέρει·
 Πνεῦμα τὸ Θεῖον ἐνοικεῖ βροτοῖς μακροθυμοῦσι·

Κατὰ τοῦ πέλας ὁ κινῶν ὀργὴν θυμὸν καὶ φθόνον,
 εἰ καὶ βρωμάτων ἀποχήν, εἰ καὶ πομάτων ἔχει,
 εἰ πάντων ἄρδην τῶν κακῶν ἀμέτοχος ὑπάρχει,
 ἐμφερεστάτως ἔθικε νηϊ ποντοπορεύσῃ,
 δαίμονα χαλεπώτατον ἔχούσῃ κυβερνήτην·
 τὸν μὲν θυμὸν τῇ σιωπῇ λέγουσι χαλινοῦσθαι,
 τοῖς δέ συμμέτροις βρώμασιν δεινὴν ἐπιθυμίαν,
 καὶ λογισμὸν δυσκάθεκτον εὐχῇ μονολογίστῳ·
 θυμὸς ὑπάρχει φυσικός, καὶ παρὰ φύσιν ἄλλος,
 ὁ φυσικὸς ἀνθίσταται κωλύων τελεσθῆναι,
 ἐπιθυμίαν ἄλογον θυμοῦ τοῦ παρὰ φύσιν·
 ὁ παρὰ φύσιν δὲ θυμὸς διηνεκῶς σπουδάζει,
 γίνεσθαι τὰ θελήματα τὰ τῆς ἐπιθυμίας·
 ὅστις οὐκ ἔστι δίθυμος ἐκ μάχης ἡσυχάζει,
 δίθυμον εἶνε λέγουσιν οἱ ταῦτα μετιόντες
 τὸν λέγοντα μετὰ θυμοῦ πῶς τοῦτο; πῶς ἐκεῖνο;
 οὐκ εἶπον οὐκ ἐλάλησα τάδε ἢ τάδε πάντῃ,
 ἐξ ὧν οὐκ ἔχει τις ποσῶς τῆς μάχης ἡσυχίαν·
 τὴν μάχην διαδέχεται μνησικακίας πάθος,
 ἐξ ἧς ἡ λύπη πρόεισιν, ἐξ ἧς ἀναβλυστάνει,
 ὀργὴν τὴν ἀνταπόδωσιν ἐπάγουσα καὶ μῖσος·
 εἰρήνη μὲν ὥς ἀληθῶς ὑπάρχει καὶ γαλήνη
 ψυχῇ εἰς ἣν οἰκήσειε τὸ ζωηφόρον πνεῦμα,
 ὀργὴ δὲ πάλιν καὶ θυμὸς καρδίαν ἐκταράττει·

Καὶ σκόπησον ὥς νουνεχὴς καὶ τήρησον καὶ πρόσχευ,
ὥς ὁ θυμὸς τοῦ Πνεύματος κωλύει παρουσίαν,
τὸ μὲν γάρ εἰρηνοποιόν, ὁ δέ θυμὸς ταράττει·

Βαθμὶς οβ΄.

ΠΕΡΙ ΟΡΓΗΣ ΚΑΙ ΘΥΜΟΥ ΠΑΛΙΝ ΤΙΝΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΤΑΥΤΑ

Ὅσον ἰσχύεις σπούδοζε κρατεῖν ἐπιθυμίας,
καὶ περιέση καὶ θυμόν, καὶ περιγένῃ ῥῶον,
τοῦ γάρ θυμοῦ τὴν καταρχὴν ἐπιθυμία τίκτει·
ἂν ἡδονῆς ἐπιθυμῆς, ἂν τιμηθῆναι θέλῃς,
εἴτ' ἀποτύχῃς τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς βουλῆς ἐκπέσης,
φρόνον καὶ λύπην καὶ θυμὸν αὖθις ὀργὴν καὶ μῖσος,
ἄλλα τε πλεῖστα χάλεπα λάβῃς ἐν τῇ ψυχῇ σου·
ὥνπερ ἅπαν ὧν ἱασις ἐστὶ καὶ θεραπεία,
φιλικτηρία καθαρά, πρὸς τοὺς πλησίον σχεσις
πραότης καὶ συμπάθεια καὶ σὺν αὐταῖς ἀγάπη,
χρησιότης εὐσπλαγχνία τε σὺν ἀνεξικακίᾳ
φιλαδελφία καὶ χαρὰ καὶ μακροσυμὸς κακίας·
ἡλίκον πάθος ὁ θυμὸς, οἷαν τὴν δόλῳ φέρει,
ὁ μὲν φιλήδονος φησὶ λυμαίνεται πολλάκις,
λύμην μικρὰν καὶ πρόξενος ζημίας καθορᾷται,
οὐ μόνον τῆς εἰς ἑαυτόν· ἀλλὰ καὶ τῆς εἰς ἄλλους·
ὁ δέ θυμώδης ὥσπερ θήρ, ὥς μανιώδης λύκος,
τὴν ποίμνην πᾶσαν διασπᾷ καὶ τέμνει καὶ σπαράττει·
καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ταπεινῶν εὐκόλως καταπλήττει·
φεῦγε θυμὸν ἀπὸ ψυχῆς, παράπαν ἀλοστρέφου,
καὶ βλέπε μήποτε τοῦ σοῦ νοὸς κατεκρατήσῃ.

Κύημα τῆς οἰήσεως ἢ τοῦ θυμοῦ κακία·
 ἀδύνατόν ἐστι φησὶ κἄν ὅλως θυμωθῆναι,
 ἄνδρα τινά, καὶ χαλεπῶς πρὸς τὸν πλησίον ἔχειν,
 μὴ πρότερον εἰς οἷησιν ἀφρόνως ἐπαρθέντα.
 καὶ τοῦ πλησίον ἑαυτὸν ὑπολαβόντα κρείττω·
 εἰ γάρ τις εὐτελέστερος μικρότερος τῶν ἄλλων,
 εἶναι δοκεῖ παρ' ἑαυτῷ καὶ ταπεινόφρων εἶη,
 ὀργῆς θυμοῦ καὶ ταραχῆς ὑπέρτερος τηρεῖται·
 εἰ γάρ καὶ πάντες ἄνθρωποι λόγῳ κοινῷ καλοῦνται,
 ἐκεῖνος μόνος ἄνθρωπος ὁ τὴν εἰκόνα σώζων,
 ὅστις οὐκ οἶδε τῷ θυμῷ κατὰ τοῦ πέλας χρᾶσθαι,
 ἄνθρωπος ὑψηλόκαρδος ἐν ὕβρει μεγαλόφρων
 ὀργῇ καὶ φθόνῳ καὶ θυμῷ καὶ τῇ χολῇ κρατεῖται,
 θυμὸν χαλίνου πάντοτε μὴ τῶν φρενῶν ἐκπέσης·
 θυμὸς αὐλίζεται φασὶν (1) ἐν κόλποις τῶν ἀφρόνων·
 θυμὸς ὀργὴ καὶ ταραχὴ βηρίων οὐκ ἀνθρώπων·
 ἐν συνοδίαις ἀδελφῶν, ἐν συνουσίαις τούτων·
 ἀγωνισώμεθα φησὶν ὁ θαυμαστός πρὸς δύο,
 πρὸς τὴν μανίαν τῆς γαστροῦ καὶ τὴν ὀξυχολίαν·
 σημεῖον δ' ἐστὶν ὥς ἐκὼν τις ἐνεργεῖ τὸ πάθος,
 ὅταν ἐλέγχηται καλῶς καὶ κεῖνος βηριοῦται·
 ὅπας θυμώδης ὥς φασὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τυφλοῦται·
 ὅταν φησὶ τις θυμωθῇ σέ λοιδορίαις βάλλη
 καὶ πλύνη σε ταῖς ὕβρεσι, πρὸς τοῦτον μὴ τραχύνου,

(1) Σημ. Ὁ παροιμιαστής καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τοῖς
 διστίχοις ἰάμβοις.

Καταπεμφθῆναι μᾶλλον δέ, καὶ βραβευθῆναι χάριν,
 τοῦτον δυσώπει τὸν Θεὸν ἀπὸ καρδίας μέσης·
 εἶδέ καὶ πάνυ τρι ψευδῇ λέγοντα τοῦτον οἶδας,
 ὅλως μηδέν ἐπαισχυνθῆς, μέσων ἁπάντων λέγε,
 εἴρηκας φίλος ἀληθῶς, ἐφ' οἷς κατηγορεῖς μου,
 κἄν πλείων λέγειν βουληθῆς. ὥς ἀληθεύων λέγε,
 καὶ τότε σὺ καθάριστον καιρὸν ἀπολαμβάνεις,
 ὥς ἂν ἐκπλύνῃς τὰ κακά, κατὰ τον χρυσολόγον,
 ἐὰν βασιτάσης ἐν καιρῷ μετρίως θεραπεύων,
 τὸν κατὰ σοῦ θυμιούμενον, εἴτα μετὰ τὸ παῦσαι,
 καὶ λῆξαι τοῦτον τῆς ὀργῆς ἀδελφικῶς προσέλθῃς,
 ἡπίως σε προδέχεται καὶ προσήνεξ σοι βλέπει,
 καὶ σοὶ μεγάλην τὴν αἰδὼ καὶ τὴν τιμὴν φυλάττει,
 καὶ θίσει πάντως ὑπὲρ σοῦ καὶ τὴν ψυχὴν προθύμως,
 ἅπαντας δεῖ κατὰ παθὼν θυμοῦσθαι ψυχοφθόρον,
 κατὰ Σατὰν ὀργίζεσθαι τοῖς δαίμοσι χολοῦσθαι·
 ὅταν φησὶ τοῖς ὑπὸ σέ προς παραλόγοις πράξεις,
 καὶ λόγους ἁμαρτητικοὺς ἐκκλίνοντας κατίδῃς,
 τότε θυμοῦ, τότε χολοῦ, καὶ κατ' αὐτῶν ὀργίζου,
 καὶ τὴν διάθεσιν αὐτοῖς αὐστηροτέραν δείκνυ,
 καιροῦ καλοῦντος καὶ Μωσῆς ὁ παρὰ πάντας προῖος
 τοσοῦτον ἠγανάκτησε κατὰ τῶν ὁμοφύλων.
 ὥστε καὶ λῆξαι τὸν θυμὸν εἰς ἐργασίαν φρόνου,
 ἀνορθῶν ποίλῶν ὥς γέγχαται καθὼς ἀναγνώσκεις.

Καταπατήσῃ κραταιῶς τὰς μηχανὰς δαιμόνων,
 ὃ τοῦ θυμοῦ κατακρατῶν καὶ τὴν ὀργὴν σθεννύων,
 ὃ δ' ὑπ' ὀργῆς κρατούμενος, ὃ τῇ χολῇ δουλεύων,
 δοῦλος ὀρᾷται κατηφῆς παθῶν τε καὶ δαιμόνων,
 δι' ἄρπαγὴν φρονήσεως, ἀνατροπὴν τελείαν
 τῆς θείας καταστάσεως, καὶ σύγχυσιν καὶ λύσιν·
 φασὶ τὸ πάθος τοῦ θυμοῦ, καὶ τῆς χολῆς τὴν ζάλην
 τῆς φύσεως συνθόλωσιν, κάμινον τῆς καρδίας,
 καὶ τῆς μορφῆς καταβολήν, καὶ τῆς κακίας φλόγον·
 θυμὸς καὶ μῆνις καὶ χολὴ καὶ λοιδορία φάυλη,
 μήτηρ ἅπαντων τῶν παθῶν, ἔχθρα τῆς ἡσυχίας,
 καὶ τῆς εὐχῆς ἐμπόδιον καὶ πρόσκομιμα καὶ σκῶλον·
 βαρὺν τὸν λίθον λέγουσι, δυσβάστακτον τὴν ἄμμιον,
 ὀργὴ δ' ἄνδρὸς παράφρονος καὶ τούτων βαρυτέρη,
 ὅς ὑποκύπτει τοῦ θυμοῦ, καὶ τῆς ὀργῆς τῷ πάθει,
 εἰδωλον Ἄρεως τιμᾶ, τούτῳ κακῶς δουλοῦται·
 ὃ πρὸς θυμὸν κινούμενος, καὶ βραχὺ τις πταίσας
 τοῖς ἁμαρτάνουσι, φησὶν, οὐ δίδωσι συγγνώμην,
 ὅτε τὰ μείζω πταίουσιν, ὅποτε τὰ βραχέα,
 καθάπερ πάλιν ἱατρὸς τινὰ τραυματισθέντα,
 εἶπερ ἐκπλῦναι βουληθῇ σπογγίσαι καὶ καθάραι,
 καὶ τῷ νοσοῦντι μὴ καλῶς, μηδ' ἐσκεμμένως χρᾷται,
 μετ' αὐθαδείας ἐνεγκὼν πῆν χεῖρα καὶ βιαίως,
 οὐ μόνον ἐξεκάθηρεν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον πλήττει,

Καὶ μᾶλλον ἀγριότητα τῷ τραύματι παρέχει
 οὕτω ψυχὴν ἐν παραχῇ δεινῶς τραυματισθεῖσαν,
 εἰμὴ τις σὺν προότῃ καὶ σὺν μακροθυμίᾳ
 μεταχειρίσῃται καλῶς καὶ σπεύσει θεραπεῦσαι,
 οὐ μόνον οὐκ ὠφέλησεν, οὐδ' ἔλυσε τὸ πάθος,
 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἔπληξε πρὸς αἴξησιν τῆς νόσου,
 καὶ γέγονεν ἀντὶ καλοῦ κακὸς ἀπροσεκτιήσας.
 τὸν δ' οὐ μετέστρεψεν αὐτός, φρεῦ ἐπιπλήξας τούτῳ·
 εἶπερ ἐλέγχῃς μετ' ὀργῆς, βάλλεις σφοδρῶς καὶ πλήττεις
 τὸν ἁμαρτήσαντα φησί, κἄν οὐκ ἐπάγῃς θᾶπτον,
 προάεως τὴν παράκλησιν, τὸ σύμπαν ἀποτρέπεις,
 ὄντος καὶ γὰρ ἐκούσιον ἐπίληψιν πανθάνει,
 ἔξ ἀκουσίον κινήθεις προλήψεως θυμώδεις·
 ἑώρακά τις εἶρηκε θυμούμενον, καὶ θᾶπτον
 πικρίας ἐμπιπλάμενον, καὶ τὴν τροφὴν ὠθοῦντα,
 καὶ γοῦν ἰὸν ὥς ἄληθῶς, ἰδὼ δι' ἐγκρατείας
 ἀλόγου προσελάθετο, καὶ φάρμακον φαρμάκῳ·
 ἄλλους κατεῖδον ἀφορμῆς δῆθεν τινὸς εὐλόγου,
 πρὸς τὸ θυμοῦσθαι καὶ κακῶς χολοῦσθαι δραξαμένους·
 ἔπειτα περιπίπτοντας γαστριμαργίας πάθει,
 ὥς ἐκ βοθύνου πρὸς κρημνὸν ὀλισθηκότας μέγα·
 ἑκείνον λέγουσιν εἰκῇ θυμούμενον καὶ μάτην,
 ὥς εἶρηκεν ὁ Κύριος, ὥς οἶδας ὥς ἀνέγνως,
 ὅς ἐν τισιν ἐπεκδικεῖ τὰς πράξεις πᾶς ἰδίᾳς·

Καλῶς Ἰσίδωρος φησὶν ὁ πάμμεγας καὶ θεῖος,
 ἐρωτηθεὶς παρὰ τινος, πῶς ἄγαν σε φοβοῦνται
 οἱ δαίμονες καὶ φρίττουσιν; ὥς τοῦ θυμοῦ κρατοῦντά,
 ἐξ ὅτου γάρ ἡμφίασμαι τῶν μοναχῶν τὸ σχῆμα,
 καθόλου συνετήρησα, μηδόλως ἀναδῆναι,
 εἰς τὴν ψυχὴν μου τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς τὸ μῖσος
 ἀνὴρ ὀργίλος, ὥς φασι, δαιμόνων ὑπηρέτης·
 ἀνὴρ ὁ στρέφων κατὰ νοῦν ὀργὴν θυμὸν καὶ μῖσος,
 θρόνος δαιμόνων ἀληθῶς, καὶ κατοικία τούτων·
 θυμὸν ὀργὴν ἐνέγκωμεν, καὶ γλῶσσαν ὥς θηρίον,
 ὥσπερ τομὴν ἐκκοπτικοῦ καὶ τομωτάτου ξίφους,
 καὶ πᾶσαν ἄρδην κτείνωμεν πληθὺν τῆς ἁμαρτίας,
 καὶ σβέσωμεν τὴν ἡδονὴν θᾶπτον ὥς ὕδωρ φλόγα,
 Θεὸς τῷ γένει τῶν βροτῶν κατὰ δαιμόνων μόνον,
 καὶ κατὰ πάντων τῶν παθῶν δέδωκε τὸ θυμοῦσθαι,
 ὁ δὲ πρὸς ἄνθρωπον τινὰ γνώριμόν τε καὶ ξένον,
 ἀλόγως ὀργιζόμενος κατὰ τινος αἰτίας,
 χείρων θηρίων ἀληθῶς ἐντεῦθεν ἀνεφάνη,
 καὶ μᾶλλον εἰ θυμούμενος ὀφρῖν καθ' ὁμοφύλων,
 οὗτος καὶ γάρ ἐνίκησε καὶ τοὺς δεινοὺς σκορπίους,
 καὶ πάντας ὑπερέβαλε τοὺς ὄφεις ἐν κακίᾳ,
 ὥς τις προεῖπε τῶν σοφῶν, καὶ θαυμασιῶν πατέρων,
 ὁξὺς μὲν ἔστιν ἀγαθός, ἀλλὰ σπανίως πάνυ,
 ἐπὶ τὸ πλεῖστον δ' ὁ θυμὸς κακίας ὑπηρέτης.

Κάκιστα πράττει καὶ φρονεῖ πᾶς ὁ θυμῷ δουλεύων,
ὅς εἰ καὶ πάσης Κύριος ἐστὶ τῆς οἰκουμένης,
ἀράχνης εὐιελέστερος κατὰ ψυχὴν τυγχάνει,
τύχην ἀνύων δουλικὴν δοῦλος ὑπάρχων δούλων,
ὃ γάρ τις ἡττηται, φησί, ἐκείνῳ καὶ δουλεύει·
μάχης ἀπόσχου καὶ θυμοῦ, καὶ σοι Θεὸς παράσχει
ἄπερ αἰτήσῃ παρ' αὐτοῦ, καὶ τὸν θυμὸν ἀρήσει,
εἰς ὃν αὐτὸς κατὰ σαυτοῦ κέκίνηκας τὸν κτίστην,
ἢ πρὸς τοὺς ὁμοδούλους γὰρ εἰρήνη καὶ φιλία,
ἢ πρὸς αὐτοὺς καταλλαγὴ καὶ σχέσις τῆς ἀγάπης,
πάσης ὀργῆς Δεσποτικῆς ἀπαλλαγὴν ποιεῖται.

Βαθμὶς οὗ.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΩΣ ΚΑΘΑΠΕΡ ΤΙΣ ΠΟΙΕΙ & ΠΡΕΠΩΔΩΣ ΛΑΜΒΑΝΕΙ

Καθὼς ἐποίησας φησὶν, ἔσται σοι κατὰ πάντα·
ἄνθρωπος ἔσχεν ἄγνοιαν ἐν τισὶ δέ πολλάκις,
ὅλως οὐ δύναται νοεῖν τὸν τούτῳ προσιόντα,
ὅποῖον τρόπον πρόσσειν, ὅποιά διαθέσει,
πλὴν πιστευτέον δισταγμοῦ καὶ διχονοίας ὅτερ,
ἢ χάρις οἶδε σύμπαντα λεπτῶς ἠκριβομένως,
οὐδέ τι ταύτην ἐκφυγὸν εἰς λήθην διαδράσει·
ὅθεν ψυχῆς κινήματα καὶ τὰς ὁρμὰς εἰδυῖα
ὅποῖα βουλευόμεθα πρὸς τὸν πλησίον πράττειν,
δίδωσιν αὕτη πρὸς ἡμᾶς ἀξίως καὶ δικαίως·
ὥπερ ἡμεῖς ἀρίεμεν, ἄφες ἡμῖν βροῶμεν
πρὸς τὸν φιλόανθρωπον Θεόν, αὐτὸν παρακαλοῦντες,
καὶ τῆς εὐχῆς εὐχόμενοι Χριστοῦ τῆς αὐτολέκτου.

Κῶν τεῦθεν εὐδηλὸν ἔστι τοῖς ἀκριβῶς σκοποῦσιν,
 ὅτι καθὼς ποιήσωμεν, καὶ λείβωμεν θεόθεν,
 καθὼς μετρήσωμεν ἡμεῖς, οὕτω καὶ μετρηθῶμεν·
 Χριστὸς ἑκάστῳ δίδωσι κατὰ τὰς τούτου πράξεις,
 μᾶλλον δέ δώσει τοῦ καιροῦ τῆς δίκης ἐπιστάντος,
 ἥνίκα σύμπαν ἄδηλον φανέρωσιν λαμβάνει,
 καὶ τὰ μὴ γινωσκόμενα καὶ τὰ κρυπτὰ δηλοῦται,
 καὶ πᾶσα πράξις κρίνεται καὶ λογισμὸς καὶ λόγος·
 σύμφυτον ἕκαστος ἡμῶν τὴν ψῆφον ἐπιφέρει,
 ὥς οἰκόθεν συνηγορῶν εἶπερ καλῶς ἐποίει,
 ἢ πράξεις τὰς οὐκ ἀγαθὰς ὥς κατηγοροῦς ἔχων,
 ὥς τὴν αὐτοῦ συνείδησιν αὐτόθεν κεκτημένος,
 κριτὴν ἀπαράλογιστον, ἀδέκαστον ἐν πᾶσι·
 ὁ συγχωρῶν παρὰ Θεοῦ καὶ κεῖνος συγχωρεῖται,
 κρίσιν οὐδ' ὅλως δέχεται τοὺς ἄλλους ὁ μὴ κρίνων·
 πᾶς δικαιοῦται ταπεινός, πᾶς ὁ φιλῶν φιλεῖται,
 συμπάθησον συγχώρησον ἄφες τῷ πταίσαντί σε,
 ὥς ἀφενῆς συμπαθηθῆς συγχωρηθῆς ὑπόθεν,
 οὐκ ἔστιν ὅλως θελητὸν τισὶν ἑξαμαρτιῆσαι,
 πλὴν πάντες ἁμαρτάνομεν ἐκ τῆς πολλῆς ἀπάτης,
 καὶ πάντες ἀπατώμεθα καὶ πταίομεν ὥς σάρκες,
 ἄλλος ἐν ἄλλῳ πταίσματι, πρὸς ἄλλον ἄλλος πταίων,
 εἶπερ ἐπτάκις πταίει σοι τις ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου,
 ἐπτάκις δ' ἐπιστρέφεται, συγχώρει τοσαῦτάκις.

Καὶ γάρ οὐδέν ταχύτερον εἰς ἄφεσιν πταισμάτων,
 τοῦ σύμπαν ὀφειλόμενον ἀρεῖναι τῷ πλησίον,
 ἂν ἐλεήσης ἐκ Θεοῦ πολλαπλασίω λήψῃ,
 εἴπερ ἀφήσεις ἄφεσιν ὧν σφάλλεις ὑποδέξῃ·
 τὴν πρὸς τὸν Πέτρον ἐντολὴν τοῦ θεανθρώπου λόγου
 κατανοοῦντες πάντοτε καὶ καθ' αὐτοὺς τηροῦντες,
 μηδέποτε παυσώμεθα συγχώρησιν διδόντες·
 καὶ ἐβδομηκοντάκις τις ἡμῶν ἑξαμαρτήσῃ,
 καὶ ἀπειράκις ἄπειρα προσπταίῃ καὶ προσκρούῃ,
 πάντως αὐτὸς ὡς ἀγαθὸς ὡς ἐλεήμων φύσει,
 πολλῶ ποιήσῃ πλείονα, πολλῶ παράσχη μείζω·
 ἀλλὰ καὶ τὴν παραβολὴν ταλάντων τῶν μυρίων,
 στρέφειν προσήκει κατὰ νοῦν καὶ διὰ μνήμης ἔχειν,
 ἔχε σπουδὴν, ὦ φίλτατε, κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον,
 μὴ δῦναί σοι τὸν ἥλιον τιτὶν ὀργιζομένῳ·
 ἂν ἀνταπέδωκα φησὶ Δαβίδ ὁ Θεοπάτωρ
 ἄνπερ κακῶς πεποίηκα τοὺς σπεύδοντας λυπεῖν με,
 τάδε· καὶ τάδε πάθοιμοι καὶ τοῖς καὶ τοῖς ἐμπέσω,
 καὶ τί πολλὰ καὶ περιττὰ λέγω πρὸς σέ τεκνίον;
 ἐν τούτῳ νόμος παλαιός, καὶ πάντες οἱ προφῆται,
 ἐν τούτῳ λόγοι τοῦ Χριστοῦ καὶ νεωτέρα χάρις,
 τῷ πρὸς ἀλλήλους συντηρεῖν ἀδελφικὴν ἀγάπην,
 καὶ τῶν πταισμάτων ἄφεσιν τοῖς πταίοῦσι παρέχειν.

Βαθμὶς οδ'. ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΚΡΙΣΕΩΣ

Καὶ μετὰ τούτων μηδαμῶς σὺ τὸν πλησίον κρίνης,
 ἅν οἶον καὶ ποιήσειεν ἁμάρτημα καὶ πταῖσμα·
 ὁ κρίνων γάρ τῆς Θεϊκῆς τὸ μέγεθος ἀξίας,
 παναναισχύντως ἱταμῶς παναυθαδῶς ἀρπάζει·
 κριτῆς γάρ πάντων ὁ Θεός, οὐκ ἄνθρωπος ἀνθρώπου
 τὸ κατακρίνειν ὄλεθρος ἀπώλεια τελεία,
 καὶ καταπόντισις ψυχῆς τῆς ταῦτα μειούσης·
 οὐκ ἔστιν φρίπτειν, ὥς φασι, καὶ πάνυ τοι πτοεῖσθαι,
 θροεῖσθαι τε τὸν λογισμὸν καὶ τὴν ψυχὴν δονεῖσθαι,
 ἅν ἐννοήσῃ τις καλῶς ἐκ τῆς Γραφῆς τῆς θείας,
 ὥς ὁ Θεὸς μέν καὶ πατὴρ οὐ κρίνει τὸ παράπαν,
 τῷ γάρ Υἱῷ τὴν ἅπασαν ἀποδεδώκει κρίσιν,
 ὅς πᾶσιν ἀνακέκραγε, πᾶσιν ἀπαύστως λέγει,
 οἱ μὴ κριθῆναι θέλοντες μὴ κρίνετε τοὺς πέλας·
 ὁ γάρ μὴ κρίνων οὐ κριθῇ τηρήσας μου τοὺς λόγους,
 Παῦλος δ' ὁ τούτου μαθητῆς, ὁ τῶν ἀρρήτων μύστης,
 πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς κρίσεως, φησί, μηδένα κρίνειν,
 ἐν ᾧ καὶ γάρ τις ἕτερον κρίματι κρίνειν θέλει,
 ἐν τούτῳ πάντως ἑαυτὸν κρίνει καὶ κατακρίνει·
 ἄνθρωποι δέ τυφλώπτοντες τῷ σκοτισμῷ τῆς πλάνης,
 ἀφέντες οἱμοὶ! τὰς αὐτῶν ἀπείρους ἁμαρτίας,
 τὴν κρίσιν παρὰρπάζουσι καὶ κρίνουσιν ἀλλήλους·
 οἷς οὐρανὸς ἐξίσταται καὶ γῆ σὺν τρόμῳ φρίπτει,
 αὐτοὶ δ' οὐκ ἐπαισχύνονται, φεῦ τῆς ἀναισθησίας!

Ἰὼν γάρ καὶ λίαν ἀληθῶς καὶ αὐτοῦ πέλας εἶπης,
 ἴσος ἐκείνῳ τῷ δεινῷ γέγονας ἱεραρισσαίῳ·
 αὐτὸ γάρ πάντως ἐπαθεῖς ὃ κατακρίνεις ἄλλον,
 ὅπερ ἑτέροις ἐγκαλεῖς ἐν τούτῳ περιπίπτεις.
 καὶ ἐκείνων μὲν ἐπιμελῶς βλέπεις τὰς ἁμαρτίας,
 τὰς δὲ σαυτοῦ περιορῶν ἀναισθητῶν παρέρχη·
 τῶν μὲν ἰδίων οἱ πολλοὶ πολλῶν ἁμαρτημάτων
 ἐκδικηταὶ καθίστανται συνηγοροῦντες τούτοις,
 καὶ καὶ πολλάκις μέγιστα καὶ χαλεπὰ τυγχάνη,
 τὰ δὲ τῶν ἄλλων σφάλματα, καὶ εἶεν οὐ μεγάλα,
 καὶ ἥττω καὶ βραχύτερα τῶν τούτοις ἐπταισμένων,
 παμπύκρως ἐξειάζουσι δεινῶς ἠκριβομένως,
 καὶ δικασταὶ βαρύνεσθαι φαίνονται τοῖς πλησίον,
 ἔφησεν ὁ τῆς κλίμακος ὁ μέγας Ἰωάννης,
 τῶν ἀλλοτρίων τοῖς κριταῖς παραίνεσιν εἰσάγων,
 ἀκούσατε σκοπήσατε τοὺς λόγους τοῦ Δεσπότη,·
 εἴπερ γάρ ἔστιν ἀληθῶς ὅπερ ἐσὶν ὡς ὄντως,
 ὡς ἕκαστος κριθήσεται καθὼς ἑτέρους κρίνει·
 τοὺς ἄλλους ἀθωώσωμεν ὡς ἂν ἀθωωθῶμεν·
 ἂν ἑαυτοῖς προσέχωμεν, οὐ θεωροῦμεν ἄλλους,
 ἂν ἀμελῶμεν ἑαυτῶν σκοποῦμεν τοὺς πλησίον,
 κρεῖττον οὖν κρίνειν ἑαυτούς, ἢ κατακρίνειν ἄλλους,
 μηδένα ψέγε πύποτε, διάβαλλε μηδένα,
 ἐπαίνει πάντας πάντοτε καὶ τοὺς κακίους πάντων.

Καθὼς σέ νόμος ἀπαιτεῖ τοὺς ἀδελφούς σου φίλει,
 εἰ δ' οὐ φιλεῖς τοῖς ἀδελφοῖς, πῶς ἂν δικαιωθῇς;
 Βαθμὶς οὐκ. ΠΟΘΕΝ ΚΑΤΑΚΡΙΣΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΑΙ ΠΟΙΑ

Ὅρα καὶ βλέπε μήποτε πέσης δοκῶν ἐστάναι·
 μήποτε δίκαιος ἀνὴρ ὑπολαμβάνων εἶναι·
 ἀποφανθῇς μετὰ μικρὸν ὥς ἀδικίας πλήρης,
 καὶ νομισθεὶς πνευματικὸς ὥς σαρκικὸς ὁφθήσῃ,
 ὥνπερ δέ φαῦλον καὶ κακὸν ὑπείληφας τυγχάνειν,
 μεταβληθεὶς ἀναδειχθῇ τῆς ἀρετῆς ἐργάτης,
 ἀντὶ γῆϊνου γεγονῶς οὐράνιος καὶ θεῖος·
 ὁλισθηρὸν ἀλλοιωτὸν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος,
 ἄπταιστος ἀναμάρτητος οὐδεὶς τῶν ἐν τῷ βίῳ·
 ἐν πάσῃ γάρ τῇ λογικῇ καὶ βροτησίᾳ φύσει,
 ἀλλοίωσις ἐπέρχεται καὶ ταύτην μετατρέπει,
 καὶ μεταβάλλει συνεχῶς ἔκοῦσαν οὐχ ἔκοῦσαν,
 καὶ τοὺς ἐν καθαρότητι στερεῶς ἐδραζομένους,
 ῥίπτει πολλάκις χαλεπῶς εἰς ἀκαθάρτους πράξεις,
 ὥσπερ ἄνθρωπος οὐδέποτε σταίειν πλουτεῖ βεβαίαν,
 ἀλλὰ πυκνὴν μεταβολὴν πρὸς τᾶναντία φέρει,
 οὕτως ἀνὴρ εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν οὐκ ἐπιμένει,
 ἀεὶ δέ παρακρούεται καὶ φέρεται πρὸς ἄλλον,
 ὥς ἂν μηδόλως ἐπαρθῇ, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον·
 τὸ γὰρ ἐκκλίνειν πρὸς κακὸν ποιεῖ ταπεινοτέρους,
 τὸ δ' ἐπιμένειν τοῖς καλοῖς πρὸς οἴησιν ἐπαίρει,
 καὶ τοῖς ποιοῦσιν ἀγνοῖα παρενοχλεῖ τὰ πάθη.

Καὶ γάρ εἰς ὅσον ἀρετῆς ὕψος ἀρθῆναι φθάσεις,
 ἔτι κακίας ὑλικῆς οὐχ ὑπερήρκτης πάντη,
 ἔτι καὶ πρόσγεια φρονεῖς, ἔτι δεσμῷ κατέχῃ·
 μὴ κρίνε γοῦν τὸν ἕτερον, μὴ τὰ τῶν ἄλλων ζήτει,
 μᾶλλον δέ σκόπει τὰ σαυτοῦ καὶ δικάζε καὶ κρίνε,
 οὐδέ γάρ οἶδας ἄνθρωπε πῶς κρίνεις ὄνπερ κρίνεις,
 οὐδέ γινώσκεις ἀρετὴν ἢ τὴν κακίαν τούτου·
 οἶδας βραχέα καὶ μικρά, καὶ μείζονα καὶ πλείω,
 τὴν γνῶσιν σου πεφεύγασι παρήλθουσιν τὸν νοῦν σου
 καὶ πάντη σε λελήθασιν, ἃ γοῦν οὐκ ἔγνωσ κρίνεις·
 μόνου Θεοῦ τὸ δίκαιον ἐστὶ καὶ κατακρίνειν,
 μόνος γάρ οὗτος ἀκριβῶς τὴν τῶν ἀνθρώπων οἶδεν,
 ἀνασιροφήν, καὶ δύναμιν, κατάστασιν, καὶ τάξιν,
 τρόπους, καὶ τόπους, καὶ καιρούς, κινήσεις, ἐνθυμήσεις
 καὶ κρίνει τούτων ἕκαστον καθὼς αὐτὸς γινώσκει,
 σὺ δέ πολλάκις ἄνθρωπε γινώσκων ἁμαρτίαν,
 ἣν εἶδες ἁμαρτάνοντα καὶ πταίοντα τὸν πέλας,
 οὐκ οἶδας τὴν μετάνοιαν, τὴν ἀρετὴν οὐκ ἔγνωσ,
 ἣν πρῶτον ἦν εἰς ὕστερον ὃν κατακρίνεις πράττει,
 πολλάκις εἰς τὸ προφανές ἔλταισέ τις μεγάλη,
 κρυφίως δ' ἀπειργάσατο τῶν ἐλταιομένων μείζω·
 ὅθεν οἱ σκώπτοντες αὐτὸν ἠπάτηνται καθόλου,
 ἀδίκως κατακρίνοντες τὸν δεδικαιωμένον,
 ζόφον καπνὸν καὶ σκότῳσιν ὁρῶντες ἀνθ' ἡλίου.

Κατέχειν χαλεπιότατον ἀντ' ἀληθείας ψεῦδος,
 πάντων δεινῶν δεινόφρον ἄθόως κατακρίνειν·
 κρεῖσσον φιλανθρωπεύεσθαι καὶ πλεον τοῦ δικαίου,
 ἢ κρίνειν πρὸς ἀπόνοιαν καὶ τῶν ἐκτὸς σφραγμάτων,
 οὐ δεῖ τοὺς ἐπιστρέφοντας ἐκ πάθους ὀνειδίζειν,
 οὐ δεῖ τοὺς περιλίπτοντος ἐν συμφοραῖς καὶ λύπαις,
 βάλλειν εἰς αἰεὶ κακῶσιν ἀφιλανθρώποις τρόποις,
 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὥς εἰκὸς παραμυθεῖσθαι τούτους·
 νοῦς ο κακὸς ἐξερευνᾷ πάν ἑναντίον ἔργον,
 ὑπερβολὰς φιλοκρινεῖ, συλλέγει τὰς ἐλλείψεις,
 τὴν μέσην ὥς πρὸς ἀρετὴν φέρουσιν οὐχ ὁδεύει,
 αἶψα φιλεῖ δέ καὶ ποθεῖ τὸ παρεκκλίνειν ταύτης,
 περιαιροῖ τὰ πταίσματα τῶν καὶ βραχὺ πταιόντων,
 οὐκ ἐννοεῖ τὰς ὑψηλὰς καὶ σωτηρίους πράξεις,
 ἅπαν ἐπαίνων ἄξιον παρέρχεται ταχέως,
 πάν ψογερόν ἐπίμορον κίβδηλον σημειοῦται·
 δι' οὓς προεῖπε καὶ Λαβὶδ ἐκ Πνεύματος ἁγίου,
 ὥς ἀνομίαν ἅπασαν δεινῶς ἐξερευνῶσι·
 νοῦς δέ σεπτὸς ὥς λέγουσι καὶ σταθηρὸς καὶ θεῖος,
 προσέχει μὲν ταῖς ἀρεταῖς εἵπου κατίδῃ ταύτας,
 καὶ θαῖπτον διανίσταται πρὸς πράξεις φιλοθέους,
 καὶ σημειοῦται τὰ καλὰ παρ' ἑαυτῷ φυλλάτων,
 τοῖς φαύλοις οὐ προσέχει δέ, τὰ χεῖρω παρατρέχει,
 καὶ τὰ ποιούμενα κακῶς ὥς ἔχει περικρύπτει·

Καὶ βασιλεὺς ὁ μέγιστος καὶ θεῖος Κωνσταντῖνος,
 ἀκούσας κατὰ μοναχῶν, καὶ τινῶν ἐπισκόπων,
 ὥς πταίσμασιν ἐνέπεσον, αἰσθῆτι βασιλείῳ
 εἴπερ κατεῖδον πταίοντας ἔκρυψε τούτους ἔρη,
 ὥς ἂν μὴ δῆλα γένοιντο τὰ κατ' αὐτοὺς τοῖς ἔξω·
 ὁ Κόπρης εἰς διόρθωσιν ἑτέρων κεκλήμενος,
 οὐαὶ πολλάκις ἔλεγεν, οὐαὶ σοι τόλαν Κόπρη,
 ὅτι κατέλοιπες αὐτὸς ἅ σοι Θεὸς προσταῖσαι,
 ἅπερ αἰτεῖται παρὰ σοῦ, καὶ τὸ μηδὲν προσήκον,
 ὅπερ Θεὸς οὐ βούλεται, σπύδεις αὐτοπληροῦσαι·
 Μωσῆν δὲ τὸν αἰθίοπα σφυρίδι τετριμμένη
 ἄμμον βαλόντα λέγουσιν ἐπὶ τῶν ὅμων φέρειν,
 ἥ δ' ὅπισθεν κατέρρεεν, ὥς δέ τινες ἠρώτων,
 τί τοῦτο βούλεται Μωσῆς; πρὸς τούτους ἀπεκρίθη,
 ὅπισθεν ῥέουσιν ἐμοῦ τὰ παραπτώματά μου,
 ἐγὼ δ' ὥσ᾽ ἂν τὸν ἀδελφὸν κρινῶ παρεγενόμην,
 καὶ ταῦτ' εἰπὼν κατέπαυσεν ἐκ τῆς ὁρμῆς τοὺς ἄλλους·
 εἷτις οὐχ ἥμαρτε φησὶ τὸ πταίοντα βαλλέτω·
 τίς τῶν ἁγίων ἀδελφοῦ πάθος ἀκοῦσαι φθάσας,
 καὶ ὅφ' ἀποφθεγξάμενος, ἐξαίρνης σὺν τῷ λόγῳ
 ἄγγελον εἶδε λέγοντα πρὸς τοῦτον τί κελεύεις;
 ὃν ἔκρινες ἀπέθανε καὶ ποῦ θετέον τοῦτον;
 εἷς φῶς εἷς σκότος εἷς ζωὴν εἷς θάνατον τί λέγεις;
 ὁ δὲ μετάνοιαν βαλὼν εὐθὺς συνεχωρήθη.

Καὶ γάρ μακάριος ἐστὶν ὁ βλέπων ἅπερ πράττει,
καὶ μόνα ταῦτα καθορῶν, ἀλλὰ μὴ τὰ τοῦ πέλας,
ἀγγέλλων οὗτος μιμητὴς τῶν ἑαυτοῦς τηρούντων.

Βαθμὶς οξ΄. ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΛΑΛΙΑΣ

Εἴπερ προσέχεις ἑαυτὸν πάντως οὐ κρίνεις ἄλλον,
οὐκ ἂν καταλαλήσεις, Θεοῦ μακρὰν οὐ γένη·
λάθρα φησὶ πὸν λέγοντα τί κατὰ τοῦ πλησίον,
ἐδίωκον καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ζωῆς ἐκείνης·
ἄλλος δέ καταλαλιὰν φησὶν οὐκ ἀγαπήσεις,
ἵνα μὴ θᾶπτον ἐξαρθῇς, ἀλλ' ἐλεγμοῖς ἐλέγξεις·
ἅπας ἄνθρωπος καταλαλῶν, καὶ τινὰ κατακρίνων,
νόμον Θεοῦ καταλαλεῖ καὶ κατακρίνει νόμον,
καὶ γίνεται κολάσεως μελλούσης κληρονόμος·
τρίβολος χαλεπώτατος ἢ καταλάλου γλῶσσα,
ἀπόλλυσι τὸν ἔχοντα καὶ τὸν ἀκουτισθέντα,
καὶ βλάβην ἐνεποίησε μεγάλην ἀμφοτέροις,
καὶ κίνδυνον προὔξενησε μείζω παντὸς κινδύνου,
ψίθυρος καὶ κατάλαλος καὶ λοίδορος μὴ γίνου,
πᾶσαν κακίαν ἐκφευγε, ταύτην δέ πάσης πλέον,
βδελύττου πᾶν ἁμάρτημα, τοῦτο δέ πάντων μᾶλλον,
ψίθυρον καὶ κατάλαλον καὶ λοίδορον φησὶ τις,
κατάραις πάντας ἄξιον ἀδιαλείπτως βάλλειν,
καὶ πᾶν κακὸν παρὰ Θεοῦ τούτοις ζητεῖν πεμφθῆναι·
καὶ γάρ ἀπώλεσαν πολλοὺς διάγοντας ἡσύχως,
καὶ παραχὴν ἐνέβαλλον εἰρηνικῶς βιοῦσι.

Καταλαλεῖν ὥς λέγουσιν οἱ πάνσοφοι πατέρες,
 ἕτερον πέφυκε οὐδέν ἢ τὸ πολλάκις λέγειν,
 ὕπισθεν, ἅπερ ἔμπροσθεν εἰπεῖν οὐ δύναται τις·
 πολλοὶ τὰ κατορθώματα, καὶ ὑψηλὰ καὶ θεῖα
 τυγχάνοιεν τῶν ἀδελφῶν, οὐ συνορῶσιν ὅλως.
 εἰ δέ που τι βραχυτάτον ἐλάττωμα φανείη,
 ταχέως ἐπαισθάνονται καὶ φέρουσιν ἐν μνήμῃ·
 τὸ κρίνειν καὶ καταλαλεῖν πρόξενον ἀπωλείας·
 μὴ κρίνειν, μὴ καταλαλεῖν, μὴ λοιδορεῖν ὁρίζει
 Θεός, καὶ πάντες ἄγιοι παράπαν τὸν πλῆγιον,
 ἡμεῖς δ' οὐ μόνον ἀδελφῶν καὶ φίλων καὶ πλησίων,
 ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ Θεοῦ, καὶ τῶν ἁγίων τούτου,
 ἀλόγως καθαπτόμεθα, φεῦ τῆς δεινῆς ἀπάτης!
 χεῖρω τῆς κατακρίσεως, φησί τις τῶν ἁγίων
 εἶναι τὴν ἐξουθένωσιν, ὥς ἔργον τῶν δαιμόνων·
 βδελύσσεται μυσάττεται τῶν ἀδελφῶν τὸ πλῆθος,
 ὑβρίζει σκώπτει λοιδορεῖ, χείρων ἀπάντων τούτων,
 μισανθρωπία προφανὴς ἢ καὶ μισοθεΐα·
 ὁ τρέφων δέ καὶ μικρὰν πρὸς τοὺς πλησίον σχέσιν
 οὐδόλως τί λογίζεται τοιοῦτον οὐδέ πάσχει,
 ἀγάπη γάρ ἁμαρτιῶν κατακαλύπτει πλῆθος,
 κακὸν οὐδέν λογίζεται, πάντα γενναίως φέρει,
 πᾶν ὑπομένει κραταιῶς, πᾶν τὸ συμφέρον στέργει
 καὶ πᾶσαν πρᾶξιν καρτερεῖ καὶ δυστυχίαν πᾶσαν·

Κἄν πάθος ἐπιγένηται καὶ συμφοραὶ καὶ θλίψεις,
 τοῖς ἀδελφοῖς, ὥς ἴδια ταῦτα νομίζει πάντα·
 μέλη γάρ πάντες ἀληθῶς καὶ σῶμα τοῦ Δεσπότη,
 καὶ συμπαθῶς τοῖς πάθεσιν ἀλλήλων ἐπικλῶνται,
 οἱ φιλαλλήλως ἔχοντες, τὸ δ' ἐναντίον γνῶθι·
 ταῖς ἀκοαῖς μὴ πλανηθῇς ἄν τοῖς ὡσὶν ἀκούσης,
 κατὰ τινος πῶν ἀδελφῶν πολλὰς κατηγορίας,
 πρὶν ἐξετάσης ἀκριβῶς μὴ κατακρίνης τοῦτον·
 ὁ γνώστης γάρ τῶν καρδιῶν, ὁ λογισμοὺς ἐτάζων,
 κραυγῇ Σοδόμων οὐδαμῶς ἐπίστευσεν ὥς ἔγνωσ,
 ἀλλ' ἴδω καταβάς φησὶν ἄν ἀληθεύῃ ταῦτα·
 πάλιν κατέβη Κύριος φησὶν ἰδεῖν τὸν πῦργον,
 ἃ σε καὶ συνετίζουσιν, ἃ καὶ διδάσκουσί σε,
 μηδόλως κρίνειν ἀδελφὸν ἐξ ἀκοῆς καὶ μόνης·
 καί τις ἀνὴρ περίφημος τὴν θύραθεν σοφίαν,
 ὁ δεῖνα διαβάλλει σε, τινὸς εἰπόντος τούτῳ,
 ἀντέφη, καὶ τυπτέτω με γενναίως μὴ παρόντα,
 ἄλλος ἑτέρου λέξαντος, ὁ φίλος λοιδορεῖ σε,
 μὴ τοῦτον ἔλεγχε φησί, μηδέ τοιαῦτα λέγε·
 καὶ γάρ θρασύτερον αὐτὸν ἐντεῦθεν ἀποδείξεις,
 ἕτερος ἐπ' ἐμοῦ φησὶν ὁ δεῖνα λοιδορεῖ σε,
 ἀλλ' ἀντακούει παρ' αὐτοῦ πρὸς ὃν εἰρήκει ταῦτα,
 εἶπερ αὐτὸς οὐκ ἤκουες μεθ' ἡδονῆς τοὺς λόγους,
 οὐκ ἄν ἐκεῖνος κατ' ἐμοῦ κεκίνηκε τὴν γλῶτταν.

Βαθμὶς ος'. ΠΕΡΙ ΠΟΝΗΡΙΑΣ

Καὶ τοῦτο λόγος παλαιὸς πολλοῖς ἀποδεκτός,
καὶ πλείστοις νομιζόμενος εὐστόχως ἀληθεύειν,
ὥς φαῖλοι φαύλους δέχονται, κακοὶ κακοὺς φιλοῦσι,
καὶ πονηροὶ τοὺς πονηροὺς καὶ λοιδόροι λοιδόρους,
ὅστις φησὶ τὰς ἀκοὰς ἀνοίγει καταλάλους,
καὶ λοιδόροι ᾗσι τοὺς ἐγγύς καὶ σκόπτουσι τοὺς πέλις,
ἰὼν ἀμέλγει τοῖς ὡσὶ θηρὸς θανατηφόρου·
τὸ σὸν ὅτιον μηδαμῶς γεύσῃται ταύτης τέκνον,
τῆς ἀντιδότου τῆς πικρᾶς, μήπως καὶ σὺ κεράσῃς,
ἐτέρῳ ταύτην καὶ σὺν σοὶ κῆκεῖντος ἀπολεῖται·
ἀνδρὸς αἰσχροῦ καὶ φαυλοργοῦ πανούργου καὶ λοιδόρου
τὰς πράξεις ἄλλας λέγουσι, τὰς λαλιὰς ἑτέρας,
καὶ λόγοι τούτῳ παντελῶς ἀνόμοιοι τοῖς ἔργοις,
ἀλλοίαις χρᾶται ταῖς βουλαῖς, ἀλλοίοις ἐνθυμίοις·
ἀνὴρ πανούργος πονηρὸς δράττεται πρῶτον λόγους,
ἔχει γάρ ὁ θεήλατος τὰς ῥήσεις ὥσπερ δόλους,
καὶ τί φησὶν; ὅτι Θεὸς τάδε ποιεῖ καὶ τάδε,
ὁ δέ θεράπων τοῦ Θεοῦ τάδε καὶ τάδε πράττει,
τάδε καὶ τάδε φθέγγεται, τάδε καὶ τάδε λέγει·
ἀπλῶς εἰπεῖν ὑπέρχεται ποικιλοτρόποις τέχναις,
ἔστ' ἂν ἐφάπεται καιροῦ καὶ λάβῃ παρρησίαν,
καὶ τὴν βουλὴν τὴν ἑαυτοῦ τὴν πονηρὰν τελέσῃ·
ἅπας ἀνὴρ, ὥς λέγουσι, φιλῶν τὴν πονηρίαν,
καὶ πρὸ γέννησιν ἑαυτὸν ἐνδίκως βασανίζει.

Καθόλου σύμπας πονηρὸς ὁμωνυμῶν ὡς φίλος,
 τῷ πονηρῷ, καὶ σὺν αὐτῷ τὴν καταδίκην ἔξει,
 καὶ κηρονόμος τῶν αὐτῶν ἀναφανεῖται τούτῳ·
 ὥσπερ καὶ σύμπας ἀγαθὸς Θεῷ τῷ φιλαγάθῳ,
 καλῶς οἰκειωθήσεται, καθὼς φησὶν ὁ μέγας·
 ἅπας ἀνὴρ ὁ πονηρὰ καὶ μελειῶν καὶ πράττων,
 συνόμιλος συνώνυμος συμπράκτωρ διαβόλῳ,
 καὶ θρόνος ἀναπαύσεως κακῶν τῶν ἐν ἀνθρώποις,
 τὴν πονηρίαν λέγουσιν οἱ κρείττονες ἀρίστως,
 καὶ προσφυεῖς τοῖς πράγμασιν ἀρμόζοντες τὰς κλήσεις
 ἐναλλαγὴν εὐθύτητος ἐννοίαν πεπλασμένην,
 οἰκονομίαν ἐντέχνον κεκολασμένον ὄρκον,
 συμπελεγμένα ῥήματα βυθὸν βαθὺν καρδίας,
 ἄβυσσον δόλου σκοτεινὴν πεποιομένον ψεῦδος,
 οἷησιν τύφον φυσικόν, καὶ ταπεινοφροσύνης
 ἀντίμαχον, ἀντίπαλον, ἀντιδικίαν ἔχθραν,
 ἐξαγορείας ἀληθοῦς ἀποβολὴν καὶ μῖσος,
 πταισμάτων πάντων πρόξενος, δαιμονιώδη φόβον,
 ἐπίπλαστον κατήφειαν μεμορφωμένον σχῆμα,
 ἦθος πικρὸν καὶ δολερόν, καὶ μακρύσμον τοῦ πένθους
 τέχνην ἐνέργειαν δεινὴν, κακίστην ἐπιστήμην,
 τοῦ Σατανᾶ καὶ τῶν αὐτοῦ πονηροτάτων δούλων,
 καὶ τῶν ἀγγέλων οἷς αὐτὸς ὡς ὑπηρέταις χρᾶται,
 δι' ὧν ἀπόλλυσι πολλοὺς καὶ τοῦ Θεοῦ χωρίζει.

Καὶ ταύτην πάντων τῶν δεινῶν ὀρίζονται μητέρα,
 τὰ τέκνα ταύτης στέργουσιν φυλλάπτουσιν τηροῦσιν
 καὶ γὰρ ὅποσα τις ποιῇ θέλων αὐτὴν σδεγνύειν
 καὶ γὰρ ὅποσα λέγῃ τις ἐπὶ τῇ ταύτης παῦσαι,
 ποσῶς οὐ μετανίσταται, μεταβολὴν οὐ πάσχει,
 τηρεῖ δὲ μᾶλλον τὸν ἰόν, καὶ τὴν ἐκ τούτου βλάβην
 οὐδεὶς ἀνθρώπων πονηρὸς ἐκ φύσεως τυγχάνει,
 λίαν καλῶν ἄλλ' οὐ κακῶν δημιουργὸς ὁ κτίστης·
 ἀφινθιώδης ὠφελεῖ πικρία κακισίτους,
 καὶ πονηροῖς λυσιτελὲς ἢ συμφορῶν πικρία·
 τοὺς πονηροὺς καθὼς φασὶ καὶ κακέντροχεστάτους
 γινώσεται τίς ἐπὶ μιᾷς ἑξητακῶς ἡμέρας·
 προβλέπει πάντοτε ψευδῇ, προμελετᾷ τὰ χεῖρω,
 ἄνθρωπος ἅπας πονηρὸς φαῦλος κακίας πλήρης,
 ὥς γὰρ τυφλὸς φαντάζεται τὴν γνῶσιν τῶν οὐκ ὄντων
 ταῖς ἐπινοίαις ἑαυτοῦ πᾶς πονηρὸς πιστεύει,
 τὰς ὕλας τὰς τῶν ἀφορμῶν οἴκουθεν ἐπιφέρον·
 τὰς πονηρὰς οἱ πάνσεπτοι πατέρες ὑπὸ νοίας,
 ἀποτυφλοῦν εἰρήκασιν τὰς τῆς καρδίας κόρας,
 ὁρᾷν ποιούσας ἀνθ' ὁδοῦ πάντα τὰ ταύτης ἔξω,
 καὶ τὰς κρημνώδεις φάραγγας ἀντὶ καλλίστης τρίβου
 τὸ φαῦλον γὰρ πιστεύεται τῷ φαύλῳ συνειδότει,
 καὶ τοῖς κακοῖς ἀντὶ καλῶν τὰ κάκιστα τιμᾶται,
 ἐξ ὧν μακρύνου φίλτατε καὶ σωτηρίαν ἔξαις.

Ἀρχὴ τοῦ Λ΄ στοιχείου

Λίαν δέ τούτων εὐλαβοῦ καὶ ψευδεῖς γινώσκης,
τὰς πονηρὰς διαβολὰς ὥς παραγγέλλει λόγος,
μήπως τινὲς τῶν ἀσθενῶν τι κατὰ σοῦ βλαβῶσιν,
ὑπολαμβάνοντες αὐτῶν τοὺς λόγους ἀληθεύειν·
τούτων καὶ τις τῶν προφητῶν ἐπεύχεται ῥυσθῆναι.

Βαθμὶς ὁγ'.

ΟΤΙ ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ ΚΑΚΟΝ ΜΑΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΘΕΙΟΝ

Γίνωσκε γάρ ὥς ἀληθῶς, ἴσθι βεβαίως πάνυ
ὥς οἱ πατέρες λέγουσιν, ὥς ἔγνωμεν ἐκ πείρας,
οἱ πονηροὶ καὶ φαυλοργοὶ καὶ κακοήθεις ἄνδρες,
μάχην ἐγείρουσι δεινὴν κατὰ τῶν σωζομένων·
καὶ ψέγουσι καὶ σκώπτουσι καὶ λοιδοροῦσι τούτους
ὥς ὑπηρεταὶ τοῦ Σατᾶν, Θεοῦ παραχωροῦντος·
οὐχ' ἴν' ἐκείνοι κτήσωνται δόξαν ἐξ ὧν ποιοῦσιν,
ἀλλ' ὅπως ἔσται δοκιμὴ τῶν ἐναρέτων ταῦτα,
καὶ τιμηθεῖεν ἐκ Θεοῦ δοκιμασθέντες οὗτοι·
ἐξήγειρεν ὥς ὁ σεπτὸς ἀναδιδάσκει Παῦλος·
Θεὸς ὀργῆς τῆς ἑαυτοῦ κατηρτισμένα σκεύη,
εἰς ὄλεθρον ὀλοτελῆ, θέλων τὰ σκεύη δεῖξαι
τῆς ἐκλογῆς τὰ πάντα καὶ πάγχρυσά καὶ θεῖα,
καὶ συνεργεῖ καθὼς φασι, καὶ σὺ καθὼς γινώσκεις,
τὰ πονηρὰ τοῖς ἀγαθοῖς, οὐκ ἀγαθῇ προθεσεί,
ἀλλ' ὥς δεικνύντα δι' αὐτῶν τῶν ἀγαθῶν τὴν φύσιν·
ὥς ὁ χρυσὸς ἄνευ πυρὸς οὐκ ἂν δοκιμασθεῖη,
οὕτω καὶ δίχα τῶν κακῶν πᾶν ἀγαθὸν λανθάνει,
ὥς οὐ δοκιμάζόμενον ὅπ τιον τι τυγχάνει.

Λεγίζου ῥάεδους μάστιγας τῶν πονηρῶν τοὺς τρόπους
 ἅπαν ἐπιφερόμενον ἐκ τούτων ὑπομένων,
 καὶ τινα τρόπον συνεργοὺς πρὸς σωτηρίαν ἔχω·
 ὥσπερ Ἰούδας συνεργοῖ καὶ πάντες Ἰουδαῖοι
 τὸ πάθος ἐκτελέσαντες τοῦ λόγου καὶ Δεσπότου,
 τῇ κοσμικῇ γεγόνασιν ἐνθῆφ' σωτηρίᾳ·
 ὅπου τὸ Πνεῦμα λέγουσιν, ἀκολουθεῖ καὶ πάλι,
 ὄνειδισμὸς καὶ διωγμὸς καὶ χλευασμὸς καὶ ὕβρις,
 καὶ σύνες ἐκ τῶν προφητῶν καὶ τῶν δικαίων πάντων
 καὶ τοῦ σωτῆρος καὶ Θεοῦ καὶ κτίστου τῶν ὁπάντων
 καὶ καθεξῆς τῶν μαθητῶν, καὶ τῶν ἁγίων τούτου·
 λοιπὸν οὐ δεῖ τοῖς πονηροῖς ὅλως ξενίζεσθαι σε,
 ταῖς παρὰ τούτων ὕβρεσιν οὐ χρή ταράττεσθαι σε,
 τοῖς ἔργοις τούτων οὐδαμῶς θροεῖσθαι σε προσήκει,
 στερόδῶς δέ φέρειν ἅπαντα καὶ σιέργειν καὶ βασιάζειν·
 ἀνάγκη γάρ διώκεσθαι καὶ πάλιν ὥς καὶ πάλαι,
 τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ τῶν ἐν τῷ σκότει·
 μεγίστην ἐπιδείκνυνται τὴν μάχην καὶ τὴν ἔχθραν,
 τὸ πονηρὸν πρὸς τὸ χρηστόν, ἀλλ' ὥς τὸ φῶς τὸ σκότος
 κρύπτειν οὐδόλως δύναται, καλύπτειν οὐκ ἰσχύει,
 μᾶλλον δέ καὶ λαμπρότερον τὸ φῶς ἐντὸς τοῦ σκότους
 καὶ φαίνει τηλαυγέστερον τοῖς βλέπειν βουλομένοις·
 οὕτω καὶ τούτοις γίνωσκε τὸ κρεῖττον ὑπερέχειν,
 οὕτω κακίας ἀρετὴν ἰσχυροτέραν νόει.

Λυμαίνεται τις ἐν κρυφῇ καθάπερ ὄφεις δάκνων,
 καὶ ζημιοῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἐν δόγμασι λαθραίοις,
 καὶ συνεργεῖ καὶ κοινωνεῖ τῷ τῶν δαιμόνων μίσει,
 ὧν ταῖς μεθόδοις γάννυται, ταῖς πανουργίαις χαίρει
 ἔστ' ἂν πληγεῖς παρὰ Θεοῦ πληγαῖς οὐχ ὥρωμέναι
 ἀπόληται καὶ γένηται καθάπερ οὐχ ὑπάρξας·
 τοῖς γάρ βιοῦσι χαλεπῶς, παγχάλεπα τὰ βέλη,
 καὶ θάνατος ἀθάνατος, καὶ τέλος ἄνευ τέλους,
 οὐαὶ τοῖς ἐπιχαίρουσι κακοῖς τοῖς τῶν πλησίον,
 φρεῦ πᾶσι τοῖς συνάπτουσιν οἰκίαν πρὸς οἰκίαν,
 ἵνα παρυποσπάσωνται καὶ κτήσωνται τι ξένον!
 οἱ χεῖροντες πρὸς τὸ παρόν, οἱ ζῶντες δίχα λύπη
 κόψονται καὶ δακρύσουσι θρηνηοῦντες εἰς τὸ μέλλον·
 ὅταν γάρ εἴπωσι φησὶ χαρὰν εἰρήνην ἔχειν,
 ἀσφάλειαν συντήρησιν πᾶσαν ἀταραξίαν,
 ἐξαίφνης ἐπιστήσεται τούτοις ὀργὴ Κυρίου,
 καὶ καταιγὶς ἀφηνισμὸν ἐπάγουσα ταχέως·
 χαίρουσι πάντοτε κακοὶ ταῖς τῶν δικαίων λύπαις·
 φιλαμαρτήμων ἄνθρωπος ἔχθραις καὶ μάχαις χαίρει
 ἢ τῶν δικαίων ὥς φασι καλλίστη πολιτεία,
 τοῖς ἡθεσι τοῖς σκολιοῖς τυγχάνει βδελυκτέα·
 καὶ πᾶσα γνώμη πονηρὰ καὶ χαίρουσα τῷ ψεύδει
 ἀεὶ κακὰ καὶ πονηρὰ φιλεῖ διανοεῖσθαι,
 καὶ τὰς τῶν πέλας ἀρετὰς ὥσπερ κακίας βλέπει.

Λυτρώσαι τό σε Κύριος ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου,
 ἐκ ψευδαδέλφων ἀδελφῶν κολάκων φραυλοτρόπων,
 ἀνθρώπων οἷς ἀγαπητὸν κατηγορεῖν ἑτέρων.
 οἷς ἡ κακία ποῦητὸν οἷς ἑραστὸν τὸ ψεῦδος,
 φεῦ ὅτι πᾶσαν συνέσιν ἐνήλλαξε κακία
 ἐκάλυψεν ἠφάνισεν ἀλήθειαν τὸ ψεῦδος,
 καὶ πάντα περιγέγονε τὰ χεῖρω τῶν κρειττόνων,

Βαθμὶς οθ'.

ΠΙ ΤΟΥ ΨΕΥΔΟΥΣ ΤΟΥ ΔΕΙΝΟΥ ΠΟΘΕΝ ΕΣΤΙ ΚΑΙ ΠΟΙΟΝ

Φύγωμεν τέκνον φύγωμεν τὸ ψεῦδος καὶ τοὺς ψεύστας
 ὥς ἂν ῥυσθῶμεν τῆς δεινῆς τοῦ πονηροῦ μερίδος,
 ὥς ἐνωθῶμεν τῷ Θεῷ καὶ νῦν καὶ μετὰ τέλος,
 ὅστις ἐστὶν ἀλήθεια, καὶ πάντας ἀληθεύειν,
 καὶ ψεῦδος ἀποστρέφεσθαι Δεσποτικῶς κελεύει·
 τρεῖς λέγουσι διαφορὰς οἱ παλαιοὶ τοῦ ψεύδους,
 ἔστι κατὰ διάνοιαν ἐξ ὑπονοίας ψεῦδος,
 ἐν λόγοις ἔστιν ἕτερον, εἰς βίον ἔστιν ἄλλο·
 καὶ γίνεται διὰ τριῶν τρόπων τὸ ψεῦδος πάλιν,
 ἐν τῷ μὴ μέμψιν ἑαυτοῖς ἐπὶ τισι παρῆχειν,
 ἐν τῷ πληρῶσαι θέλησιν, ἐν τῷ λαμβάνειν κέρδος·
 χρεῖα πολλὴ τῆς νήψεως, φησὶ τις τῶν ἁγίων,
 καὶ προσευχῆς καὶ προσοχῆς, μήμως ὑπὸ τοῦ ψεύδους
 κλαπείημεν, καὶ τοῦ Θεοῦ καθόλου ξενωθῶμεν,
 ἁλλοτριοῖ γὰρ τοῦ Θεοῦ τὸ ψεῦδος καὶ χωρίζει,
 ὥς γέννημα τοῦ πονηροῦ, καὶ τῶν δαιμόνων τέχνη,
 καὶ μηχανὴ ψυχοβλαβῆς ὁλοῦσα τοὺς χρωμένους.

Λατρείαν ἔφη τοῦ σα. ἂν τις τῶν σοφῶν τὸ ψεῦδος,
 σὺν ἄλλοις ἅπασι κακοῖς ἢ πολυῤῥημοσύνη,
 καὶ ψεῦδος τὸ δεινότατον τῷ βίῳ παρεισάγει·
 μεγάλην τὴν ἀπόφρασιν ἐξήνεγκε τὸ Πνεῦμα,
 κατὰ τοῦ ψεύδους ὥς φησι Δαβὶδ ὁ Θεοπάτωρ,
 κραυγάζων πάντας ἀπολεῖς τοὺς λέγοντας τὸ ψεῦδος·
 τὸ ψεῦδος ὥσπερ λέγουσιν ἀφρατισμὸν ἀγάπης,
 προφάσεις προφασίζεται δῆθεν οἰκονομίας,
 πᾶς ὁ τοῦ ψεύδους ὑποιοργὸς ὥς μακρυνθῇ τῶν φίλων·
 καὶ τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ λογίζεται πολλαῖς,
 δικαιοσύνην ἄληπτον, φεῦ τῆς δεινῆς ἀπάτης!
 οὐκ οἶδε γήπιον φησὶν ὅλως τῷ ψεύδει χρᾶσθαι,
 οὐ εἰ ψυχὴ διώκουσα μακρὰν τὴν πονηρίαν·
 ὁ φόβον ἔχων Θεῖκόν ξένος ἐστὶ τοῦ ψεύδους,
 ὥς γὰρ ἀδέκαστον κριτὴν τὸ συνειδὸς ποιεῖται,
 πᾶς ὁ τὸ ψεῦδος ἀγαπῶν, φησί τις τῶν μεγάλων,
 εἰκότως παραδίδοται πρὸς ὄλεθρον τῷ ψεύδει,
 ἵνα γνωρίσῃ τὸ κακὸν ἀφρόνως ἀγαπήσας,
 καὶ θάνατον ἀντὶ ζωῆς κακῶς ἐπιποθήσας·
 ὁ κατασοφισάμενος ἀλήθειαν τῷ ψεύδει,
 ἀφίεται παρὰ Θεοῦ τῆς ὀνίως ἀληθείας,
 ὥς ἂν φανῇ καὶ γνωρισθῇ καὶ δηλωθῇ τοῖς πᾶσιν·
 ἐχθρὸς φίλων ἀλήθειαν, φίλου ψευδοῦς βελτίων,
 κρείττων λυσιτελέστερος πισιότερος ἐκείνου.

Λέγουσα τὴν ἀλήθειαν ὥς ἔχει κατὰ φύσιν·
 ἄπὸς ἐχθρὸς διάπυρος, πᾶς φίλος ὄντως φίλος
 μάρτυς ψευδῆς ἀπόλυτος, φησὶν ἡ προφητεία,
 χεῖλη ψευδόμενα Θεῷ ὑπάρχει βδελυκτεία,
 πτωχὸς βελτίων ἀληθῶς ὑπὲρ πλουσίους ψεύστας·
 ἀνὴρ εἰς ψεῦδος ἐρεισθεὶς οὔτος ποιμὴν ἀνέμων·
 τὸ ψεῦδος οὐ πιστεύεται πρὶν ἂν τῆς ἀληθείας
 πρόσχημα περιέσληται καὶ τὴν ἰσχὺν πλουτήσῃ·
 φυλάττου γοῦν, ὦ φίλτατον τεχνίον, ἐκ τοῦ ψεύδους,
 τοῦτο καὶ γὰρ τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον ἀποδιώκει·
 καὶ πᾶν καλὸν καὶ πᾶν χρηστὸν ἐκ τῆς ψυχῆς ἐλαύνει·
 ἐξ ὅου περ ἐμόνασα, φησὶν Ἀνοῦθ ὁ θεῖος,
 ψεῦδος οὐκ ἐξελήλυθεν ἐκ τῶν ἐμῶν χειλέων·
 δίδου φησὶ τὰ χεῖλη σου καταριλεῖν τῷ ψεύσῃ,
 τὴν ἀκοὴν δέ μηδαμῶς τούτου θελήσῃς δοῦναι,
 μήπως ἀπὸ τῆς ἀκοῆς θανατωθῇς ὥς Εὔρι·
 ὥσπερ ἄσπις πρὸς τὸν ἰὸν τὸ μέλι μεταβάλλει,
 καὶ τὸ γλυκὺ πρὸς τὸ πικρὸν εὐκόλως μετατρέπει,
 οὕτω καὶ τὴν ἀλήθειαν ὁ πονηρὸς πρὸς ψεῦδος·
 ὅπου τὸ ψεῦδος ἔλαβεν, ὥς φρασι, παρρησίαν
 ἐκεῖ καὶ πάντα τὰ κακὰ τῷ ψεύδει συνεισήχθη·
 πλὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ σκοπὸν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γνώμην,
 καὶ φρόνησιν καὶ βίωσιν καὶ τρόπους καὶ τοὺς τόπους
 φασὶ τὸ ψεῦδος κρίνεσθαι καὶ τὰς ψευδολογίας.

Βαθμὶς π'. ΠΕΡΙ ΨΕΥΔΩΝ ΔΙΑΦΟΡΑΣ

Λέγει τις τοῦτο παλαιὸς ἀνὴρ σοφὸς καὶ μέγας,
 διάφοροι ποιότητες διάφοροι καὶ κρίσεις,
 γίνονται παρὰ τῷ θεῷ δικαίως ἐπαξίως·
 ὃ γοῦν κατ' ἀστειότητα, καθ' ἡδονὴν καὶ δόλον,
 καὶ καθ' ὑπόκρισιν τινὲς ἐργάζονται πολλάκις,
 τοῦτο κακὸν καὶ κάκιστον καὶ πρόξενον ζημίας,
 οὐ δέ σκοπὸς θειότερος ὑψωφελὲς ἡγεῖται,
 καὶ ῥήματος ἐναλλαγὴ καὶ προᾶξις ψευδομένη,
 καὶ τῶν ἡθῶν συσκίσεις καὶ τῶν πραγμάτων κρύψις,
 οὐ μόνον οὐκ ἀπόβλητον ἀλλὰ καὶ ζηλωτέον·
 ὥς ὁ Δαβὶδ πεποίηκε δὶς τρίς τε καὶ πολλάκις·
 ὥς ἔδρασεν Σαμουὴλ ἐπὶ τῇ κρίσει τούτου·
 ὥς διεπράξατο Ραὰβ ἐπὶ τοῖς κατασκόποις·
 Παῦλος ὁ θεῖος ἔλεγεν πρὸς τινὰς τῶν ἁγίων,
 ἐν δόλοις ἔλαβον ὑμᾶς, ὃ δὲ προφήτης πάλιν,
 μετὰ στρεβλοῦ φησιν ἀνδρὸς ἐνδίκως διαστρέψεις,
 καὶ πάνουργίαν ἄνωμον κατὰ σκοπὸν ἐνδεΐξῃ·
 Ἐλὼνιον τὸν θαυμαστόν, φησὶ, τὸν ἐν τῇ σκότητι
 λέγειν πρὸς ἄλλον γέροντα περιφανῇ καὶ μέγαν,
 εἴαν μὴ ψεύδῃ τι μικρὸν ἐν ἀδελφῶν ἀνάγκαις,
 χαλεπωτάτας καὶ δεινὰς τελέσεις ἁμαρτίας·
 Ἰδού, διώκει τις ἀνὴρ ἄνδρα τινὰ φονεῦσαι,
 ἐλθὼν ἐκεῖνος καὶ φυγὼν ἐν σοὶ παρυπεκρύβῃ,
 εἰ ψεύσῃ τούτον ἔσωσας, εἰδ' ἀληθεύσης κτείνεις.

Λέγει δέ πάλιν ἕτερος, πολλάκις δεῖ προκρίνειν,
 τὸ ψεῦδος τὸ σοφώτερον βλαπτούσης ἀληθείας·
 ἄλλος δέ πάλιν εἶρηκε, καλὸν ποτὲ τὸ ψεῦδος,
 ἂν ὠφελῇ τοὺς λέγοντας καὶ βλάψῃ οὐκ ἐπάρξει
 παράπαν τοῖς ἀκούουσιν, ἀλλὰ καὶ σώζει τούτους·
 τοῦτο δέ γίνεται δεινόν, ὅταν ἐκ τῶν ὀλίγων
 καὶ τῶν μικρῶν εἰς ὄλεθρον πάμμεγαν καταχθῶμεν,
 καὶ πάθωμεν ἀπώλειαν ὡς ἀληθείας ξένοι.

Βαθμῖς πα'. ΠΕΡΙ ΟΡΚΟΥ ΣΥΝ ΑΛΗΘΕΙΑ

Οἱ δέ μεθ' ὅρκων ῥάπτοντες καὶ κρύπτοντες τὸ ψεῦδος
 καὶ παραβαίνοντες διπλῶς τοὺς νόμους τοῦ Δεσπότη
 οἴμοι! καὶ ποῦ σταθήσονται, καὶ τίνα λόγον δοίεν,
 ὅποτε παραστήσονται τῷ βήματι τοῦ θείου;
 φησὶ γάρ τις τῶν θαυμαστῶν καὶ εὐκλεῶν πατέρων,
 ἄρνησιν εἶναι τοῦ Θεοῦ, παράβασιν τῶν νόμων,
 καὶ σωτηρίας ἔκπτωσιν τὰ τῆς ἐπισορκίας·
 ὁ Κύριος ἀπέφησε καθολικῶς τὸν ὅρκον,
 καὶ παντελῶς ἐκόλυσεν ὁμνύειν πρὸς ἀλλήλους,
 οὐ, μόνον λέγειν, καὶ τὸ ναί, τοῖς μαθηταῖς προτρέψας
 πᾶν δέ τὸ τούτων περιττὸν καθολικῶς ἐκφεύγειν,
 ὡς εὔρεμα τοῦ Σατανᾶ καὶ τῶν δαιμόνων ἔργον·
 ὅρκους παγκάκιστον ἐστὶ διδόναι καὶ λαμβάνειν,
 ἴσως γάρ προσκεκρούκασιν ἀμφότεροι τῇ δίκῃ·
 πρὸς τὴν ὁπάτην σοφιστὰς ἀξιοχρέους ὅρκους,
 τίς τῶν μεγάλων εἶρηκε, πανσόφως ἐκδιδάσκων.

Λύσει τὸν ὅρκον ὥς φασιν, ὅς ὤμοσεν ἀκρίως,
 λύσει δὲ μετὰ συμβουλῆς πνευματικῶν πατέρων·
 ὁμνύειν χρᾶσθαι ψεύδεσιν, ἀνθρώποις κατάρᾳσθαι,
 οὐδοπωσοῦν ἁρμόδιον χριστιανοῖς ἀνδράσι·
 καὶ τὸ δημοκοπούμενον μηδόλως παραδράμης,
 φεῦγε τὸν ὅρκον λέγουσιν ἀδίκως καὶ δικαίως·
 οὐκ ἐκ τῶν ὅρκων, ὥς φασιν, ἀλλ' ἐκ τῶν τρόπων δεῖ σε
 ἔλκειν ἀνθρώπους ἅπαντας πιστεύειν σου τοῖς λόγοις,
 ὅρκου σε χρὴ πιστότερον τὴν καλοκᾶγαθίαν,
 ἐν ἅπασι προβάλλεσθαι καὶ πάντως οὐχ ὠμόσεις·
 ὅρκος κακῶν ἀκρόπολις, χειρὸν δεινῶν ἁπάντων,
 καὶ χαλεπῶν ὑπερβολή, καὶ πονηρῶν ἀκρότης·
 λαλήσει μὲν ἀλήθειαν τὸ ταπεινόφρον στόμα,
 ὁ δ' ἀντιλέγων, ὥς φασι, καὶ συγκινῶν πρὸς ὅρκους,
 παρόμοιος ὥς ἀληθῶς τῷ κατὰ σιαγῶνα,
 τὸν Κύριον ῥαπίσαντι, καὶ τὸ τῶν ὅρκων βάρος
 αὐτὸς ἐπ' ὤμων δέξεται κατακριθεὶς βασιάζειν,
 ἄχθους παντὸς βαρύτερον, δυσβάστακτον φορτίον,
 τὸ τὴν ἀλήθειαν σιγᾶν, θάπτειν Χριστὸν ὑπάρχειν,
 ἀλήθεια συνίστησι καὶ βεβαιοῖ τοὺς λόγους·
 οὐ λόγοι τὴν ἀλήθειαν, κἄν πλεῖστοι, κἄν μεθ' ὅρκων
 ἐν οἷς ἀλήθεια κρατεῖ καὶ πᾶν καλὸν ὑπάρχει,
 ἐν οἷς ἐλέω λέγουσιν ἀλήθεια συντρέχει,
 ἐν τούτοις σύμπαν ἄγαθὸν παρὰ Θεοῦ δώρεται.

Λέγω σοι δὲ καὶ πρόσχες μοι καὶ σύνες πῶς ἀκούεις,
οὐ μόνον ἔστι κίνδυνος ψεύδου νοεῖν καὶ λέγειν,
ἀλλὰ καὶ λέγειν ἀληθὲς ἐν οἷς οὐ δεῖ, καὶ ῥίπτειν
ἐμπροσθεν χοίρων τοὺς λαμπροὺς καὶ μαρμαρῶδεις
[λόγους.

Βαθμῖς τβ'. ΠΕΡΙ ΚΟΛΑΚΕΙΑΣ

Τὸ ῥήμασι χαρίζεσθαι, τὸ γλώσση κολακεύειν,
ἴσον τῷ ψεύδει πέφυκεν, ἢ τί καὶ τούτου χεῖρον,
κόλαξ ἀνὴρ διάκονος ὡς λέγουσι δαιμόνων,
χειραγαγῶν καθοδηγῶν πρὸς ὑπερηφανίαν,
πάντων καλῶν ἀφρακτικῆς πλάνος εὐθείας τρίβου·
οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς, ρησίν, ὑμᾶς πλανῶσι·
κρεῖσσον γάρ ἐστιν ἀληθῶς κατὰ τὴν παροιμίαν,
εἴ τις ἐμπέσῃ κόραξιν ἢ κόλαξιν ἀνθρώποις·
μεγίστη γάρ διαφορὰ κοράκων καὶ κολάκων,
οἱ μὲν ἐσθίουσι νεκρούς, οἱ δ' ἐμπνους τε καὶ ζῶντας·
θηρίων πάντων, ὡς φασιν, ἄγρίων ἀτιθάσσω
πικρότερον δεινότερον ὁ συκοφάντης δάκνει,
ὁ κόλαξ δὲ καθέστηκε καὶ συκοφάντου χειρῶν,
δοκεῖ γάρ δάκνων οὐ λυπεῖν ἀλλὰ καὶ μᾶλλον θέλγειν
κόλακες κατεσθίουσιν ἀνθρώπους μικροσπλάγχνους,
ἢ κολακεία λέγουσιν ἔοικε πανοπλία
γραπτῇ, μηδόλως ὄφελος παρέχειν δυναμένη·
ἄλλως δέ τέρψιν ὀφθαλμοῖς ἐκ τῆς ἀπάτης νέμειν,
ὡς ἐρυσίβη δύναται τὸν σῖτον διαφθείρειν,
οὕτως ἀπόλλυσι ψυχὴν πολλάκις κολακεία.

Λύμην ἐποίησε πολλήν φιλία κολακεία,
 κακῶς γάρ ὑποκρίνεται τὸν τῆς φιλίας τρόπον·
 ὅστις ἐνώπιον τιμᾷ ἐπαίνους τούτου λέγει·
 ὥσπερ φασὶν οἱ παμφαεῖς καὶ πάνσοφοι πατέρες·
 οἷήσει παραδίδωσι, πρὸς ὅλεθρον προπέμπει,
 καὶ παντελῶς ἀπόλλυσιν ἐκ τῶν ἐπαίνων τοῦτον,
 λόγοι κερκώπων μαλακοί, φησί τις τῶν εἰδότων,
 κερκώπων λέγων δολερῶν ἀνδρῶν ἀπατεόνων·
 χρηὴ χαίρειν τοῖς ἐλέγχουσι καὶ σκώπτουσιν ἐνθέως.
 εἶπερ τοῖς κολακεύουσι καὶ φθείρουσι δολίῳξ·
 οἱ μὲν γάρ διεγείρουσι, εἰ καὶ μικρὸν λυποῦσι,
 πρὸς πᾶσαν τάξιν ἀγαθήν, οἱ δ' ἅπαν τοῦναντίον,
 ἐξ ὧν ποιοῦμεν ἀγασθῶν τρέπουνσι πρὸς τὰ χεῖρω,
 πρὸς ἔκλυσιν ὑπάγοντες ἐκ τῶν πολλῶν ἐπαίνων·
 τοὺς κολακεύοντας φασὶν ὥς τοὺς ἐξαπατῶντας,
 μίσει καὶ φεῦγε παντελῶς, εἶπερ σωθῆναι θέλῃς·
 ὁ ψόγος μόνους ἀσθενεῖς, καὶ φιληδόνους βλάπτει,
 ὁ δ' ἔπαινος καὶ δυνατοὺς καὶ κραταιοὺς σκελίζει·
 διόπερ ἕτερος φησὶν, ἐνθέως παραινῶν σοι,
 ὑπὲρ τὸν ἐπαινοῦντά σε φίλει τὸν σκώπτοντά σε·
 κρείσσων ἐλέγχων ἄνθρωπος, ἕτερος πάλιν λέγει,
 ὑπὲρ τὸν κολακεύοντα καὶ τὸν θαυμάζοντά σε·
 οὐ χρηὴ παρόντας ἐπαινεῖν, ἀλλ' οὐδέ ψέγειν πρέπει,
 τὸ μὲν αὐτῶν κολακικόν, τὸ δέ γεννᾷ τὴν ἔχθραν.

Βαθμὶς πγ'. ΠΕΡΙ ΛΕΙΝΩΝ ΕΠΑΙΝΩΝ

Λέγει δέ καί τις ἕτερος, ὁ χουσοῖόήμων οἶμαι,
 ἁμαρτανόντων ἔπαινος τῶν ἐπαινούντων περὶ ἡμῶν.
 ἔγκωμιάζειν πταίοντας τοῦ παύσεως κτηνῶνται·
 οὕτως ὀφείλει ἐννοεῖν τὰ περὶ τῶν ἐπαίνων.
 ἔγωγε τὸν φιλοῦντα με, φησὶν ἐν ἄλλῳ τόπῳ,
 οὐχ οὕτω κρίνω ποθητὸν ὥς ὅταν ἐπαινῇ με,
 ὥς ὅταν πρὸς διόρθωσιν ἐλέγχων ἐπανάγῃ,
 τότε καὶ γὰρ δεικνύει με φιλεῖν ἀπὸ καρδίας,
 τὸ γὰρ αἰνεῖν εἰ καὶ καλῶς εἰ καὶ κακίστως πράττω,
 εἴρωνος πλάνου κόλακος, ἀλλ' οὐκ ἀνδρὸς φιλοῦντος·
 νεφέλαις καὶ πολύποσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων,
 εἰκόασιν ὥς ἀληθῶς, καὶ γὰρ ὥσπερ ἐκεῖνα,
 οἱ μὲν ἀνέμων ταῖς ὁρμαῖς εὐθὺς ἀκολουθοῦσιν,
 οἱ δέ πρὸς χροῶς τῶν πετρῶν ταχὺ μεταποιοῦνται·
 οὕτω καὶ πάντες κόλακες φαιλότροποι κακοῦργοι,
 ἀκολουθοῦσι ταῖς ὁρμαῖς ἐν πᾶσι τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ μάλιστα τῶν ἐν ἀρχαῖς καὶ τῶν κομώτων πλούτῳ
 τοῦτο καὶ μόνον ἔπαινος, ὥς εἶπον οἱ πατέρες,
 τὸ τοὺς ἀπόντας ἀδελφοὺς θαυμάζειν καὶ δοξάζειν,
 καὶ μᾶλλον τούτους ἐπαινεῖν ὅταν ἀποδημῶσιν,
 ὁ δέ Σωτὴρ καὶ ποιητὴς καὶ κτίστης τῶν ἀπάντων,
 ὅταν τινὰς φασὶ καλῶς εἴπωσιν ἐπαινοῦντες,
 τότε καὶ μᾶλλον ἀληθῶς φεῦ τοῖς ἐπαινουμένοις!
 δεινὸν γὰρ ὄντως καὶ φευκτὸν ὁ τῶν ἀνθρώπων αἶνος.

Λέγει δὲ πάντως καὶ Λαβὶδ ὁ μέγας ἐν προφήταις,
 ὅστ' ἂν σκορπίζει Κύριος τὰ τῶν ἀνθρωπαρέσκων,
 ὅστ' ἂν καλῶν τὰς ἀρετὰς ὡς τῶν ψυχῶν ὀστέα,
 εἴτουν ἐδράσματα στερρὰ καὶ συνοχὰς καὶ βάσεις·
 πᾶσιν οὐαὶ τοῖς λέγουσι φησὶν ὡς φῶς τὸ σκότος,
 καὶ τὸ γλυκὺ πρὸς τὸ πικρὸν κακῶς μεταποιοῦσι,
 καὶ πράγμασιν ἁρμόζουσι τὰς κλήσεις ἐναντίως·
 τὸ τοὺς ἐπαίνους ἐκζητεῖν, ἀλλότριον καὶ ξένον
 χριστιανῶν, καὶ μάλιστα τοῦ μοιτρούπου βίου,
 οἷςπερ καὶ σύμπας ὁ σκοπὸς πρὸς τὸ σωθεῖναι τείνει·
 ἂν ἐκ Θεοῦ τὰς ἀμοιβὰς τῶν πόνων ἀναμένης,
 ἀνθρώπε τί τὸν ἔπαινον ποθεῖς τῶν ἐξ ἀνθρώπων,
 ὥσπερ τις εἷς τῶν ἐθνικῶν καὶ κατὰ σάρκα ζώντων;
 πάντας ὀφείλομεν τιμᾶν. πάντας ἐπαίνους στέφειν,
 τοῦ δὲ ζητεῖν τὸν ἔπαινον παντάπασιν ἀπέχειν·
 ὁ γάρ τὸν ἔπαινον ζητῶν θεοσεβείας πόρρω·
 εἴπερ ἀνθρώποις ἤρεσκον, φησὶν ὁ θεῖος Παῦλος,
 οὐκ ἂν ἐδούλευον Χριστῷ· καὶ πάλιν ὁ Δεσπότης,
 πῶς οὖν πιστεύειν δύνασθαι, τὴν παρ' ἀλλήλων δόξαν
 αἰεὶ λαμβάνειν σπεύδοντες, ἀλλ' οὐχὶ τὴν θεόθεν;
 ὁ νεύσας πρὸς τὸν ἔπαινον, καὶ τὴν ἀνθρώπων δόξαν,
 ἔδωκεν εἴσοδον φησὶ τῷ τῶν δαιμόνων στίφει·
 ὁ δαίμων εἴσοδον εὐρὼν αἰεὶ ποιεῖ προσθήκην,
 ἕως μικρὸν κατὰ μικρὸν πάντῃ Θεοῦ ξενώση.

Λάβε τὸν λόγον κατὰ νοῦν ὥς νουνεχῆς καὶ σύνεες,
 εἵπερ γάρ οἱ λαμβάνοντες τὴν παρ' ἀνθρώπων δόξαν,
 τὴν δεδομένην πρὸς αὐτούς, εἰσὶν ἐντὸς τοῦ κόσμου,
 τί πάθουσιν ἐν τῷ καιρῷ τῆς δίκης τῆς μελλούσης,
 εἵπερ διώκουσιν αἰσχροῦς καὶ τὴν μὴ δεδομένην·
 ὅπου περ ἔστιν ἔπαινος, καὶ παρ' ἀνθρώπων δόξα,
 ἐκεῖθεν φύγωμεν μακράν, φησί τις τῶν ἁγίων·
 ἐξουθενεῖσθαι τοῦ Θεοῦ προσήκει τοῖς ἰκέταις,
 καθὼς ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ σὺν τῇ τιμῇ προσήκει·
 φυλάττου πάλιν ἕτερος καλλίστως παρανεῖ σοι,
 ἐξ ἐπαινούντων λογισμῶν, οὐ τῶν ἐξουθενούντων,
 καὶ πάλιν ἄλλος ἀλλαχοῦ, βούλει σωθῆναι λέγει·
 γενοῦ κεκρὸς ἐν ᾗπασι, φεῦγε τιμὴν καὶ δόξαν,
 ἀνθρώποις ὅλος μὴ πειρῶ πράξεις τὰς σὰς ἀρέσκειν,
 μηδὲ τοῖς ὄχλοις προσφιλῆς, μηδέ χαρίεις ἔσο·
 ὄχλοις ὁ χαριζόμενος, παρόμοιος τοῖς ὄχλοις·
 ἀνθρωπαρέσκειαν ἡθῶν καὶ πράξεων καὶ λόγων,
 πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐπιδείξιν ἔφησί τις ἐλλόγως·
 εἵπερ τὸν ἔπαινον ποιῆῃς, φησί τις, εὐδοκίμη
 ἐν πράξεσιν ἐν ἀρεταῖς ἐν ἔργοις τε καὶ λόγοις,
 φάνηθι σόφρων φρόνιμος μακρόθυμος ἀνδρεῖος,
 δίκαιός ταπεινότατος εὐσπλαγχνος ἐλεήμων,
 ἐν ᾗπασι καρτερικὸς εὐχαριστῶν ἐν πᾶσι,
 καὶ λήψῃ πάντως ἔπαινον ἀνθρώπινον καὶ θείον.

Λέγει δέ τις τῶν θύραθεν σοφῶν ἐν παραινέσει,
 τὸ δέον εἰσηγούμενος τοῖς τούτῳ πειθομένοις,
 ἔργον αὐχῶν ἐπαινετὸν τὸν ἔπαινον μὴ ζήτει,
 ἔχεις γάρ τοῦτον οἴκοθεν, τί θέλεις ὅπερ ἔχεις;
 εἴτις δ' ἐπαίνων ἄξια μὴ πράττων ἐπαινεῖται,
 αἰσχύνει πάντως ἑαυτόν, τὸν ἔπαινον ὑβρίζει·
 ὅταν φησὶν ὑπὸ πολλῶν ἐπαινεθῆς ἀνθρώπων,
 τότε καὶ μᾶλλον σεαυτὸν ἐξουθενῶν ταπείνου,
 ἀπὸ ψυχῆς ὥς ἀληθῶς ἐν συντριμμῷ καρδίας,
 καὶ μίσησον ὥς θάνατον τὸ θέλαιν ἐπαινεῖσθαι.
 καὶ τὸ λογίζεσθαι σαυτὸν ὄντα τι τὸ παράπαν,
 καὶ τὸ συστρέφειν κατὰ νοῦν ὥς ἀγαθόν τι πράττεις
 καὶ μόνας βλέπε πάντοτε τὰς σὰς ἀκαθαρσίας,
 ὅποσον τε καθυστερεῖς τῶν ἐντολῶν Κυρίου·
 καὶ μέμνησο καὶ πρόσφερε καὶ λογισμῷ καὶ γλώττῃ
 ὅπερ ὁ Παῦλος ὁ σεπτὸς καλλίστως ἐκδιδάσκει,
 τῷ γάρ εἰδότι τὸ καλὸν καὶ μὴ ποιοῦντι τοῦτο
 τοῦτο φησὶν ἁμάρτημα πρὸς καταδίκην ἄγον,
 θρήνηι καὶ στέναξε λοιπὸν ἀπὸ καρδίας μέσης,
 ὥς ὀφειλέτης οὐ μικρῶν, χρεώστης οὐκ ὀλίγων,
 καὶ καθικέτευε Θεὸν ἐλέους ἀξιοῦν σε.
 καὶ τῶν πολλῶν πταισμάτων σου συγχώρησιν βραβεύε
 καὶ τῆς ζωῆς τῆς ὑπὲρ νοῦν δεῖξαι σε κληρονόμον
 φεῦγε καὶ τῆς οἰήσεως ὥς δύνασαι τὸ πάθος.

Βαθυὺς πδ'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΗΣΕΩΣ ΠΟΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΑΡΧΕΙ

Λέγει πού τις τῶν ἐοχλέων καὶ θεωρησιατῶν ποιήσει,
 τὸ πάθος τῆς οἰήσεως τὸ καὶ αὐτὸν γοητεύει,
 εἶναι τι, καὶ γινώσκειν τι, καὶ πράττειν τε καὶ λέγειν,
 εἶνε ποσῶς οὐ συγχωρεῖ, καλῶς τὸ γινώσκειν,
 οὐδὲλως εἰς ἀλήθειαν καταληπτόν τι εἶναι
 καὶ μέγιστον ἐμπόδιον πρὸς ἀρετὴν ὑπάρχει·
 οὐδέ γάρ γνῶσις ἑαυτον εἶπερ παρρηϊς ὡς ἔργον·
 εἶναι τι τίς ἀπόλλεσιν, εἶναι τι προσδοκῆσαι·
 οὐκ ἂν τις φράσειε φησὶν ἐπ' ἀληθείας εἶναι,
 ὃ ταῖς ἀπάταις πρόληφθῆις καὶ προνομίαις εἶναι,
 ὅντως γνωρίζεις ἑαυτὸν ὁσοῖος τις τεγγάνεις,
 ὅπῃ εἶναι μηδαμῶς μηδὲν ἐπολαμζάνης·
 οἱ συνετοὶ παρ' ἑαυτοῖς οὐκ ἔφησι προερίτης,
 το δ' ἐφεξῆς οὐκ ἀγνοεῖς ἑμῖς καὶν σιωπῶμεν,
 καὶ πάλιν ἑερος φησὶν, οὐαὶ τοῖς κενοδόξοις.
 καὶ τοῖς φυσώσιν ἑαυτοῖς ὥς ὑπὲρ ἄλλους ὄσιν,
 οὐ γάρ γινώσκουσιν αὐτοὶ φησὶν ἀνθρώπου φύσιν,
 κλαῦσον φησὶν ἐπὶ νεκρῷ καὶ γάρ τὸ φῶς ἐκλείπει,
 κλαῦσον φησὶν ἐπὶ μοιρῷ σύνεσις γάρ ἀπέπτη,
 καὶ δάκρυσον καὶ πένθησον αὐτὸν ἀναισθητοῦντα,
 τίς δ' ἐστὶν οὗτος ὁ μορὸς; ἄλλος σοφὸς διδάσκει,
 τίς ἄρρων; τίς ἀναίσθητος; ἄλλος ὑποδεικνύει,
 οὕτως πως ἐναργέστατα καθυπογράφει τοῦτον·
 μορὸς ὅς εἶναι τι δοκεῖ, καὶ μᾶλλον ἂν οὐκ εἴη.

Λόγος καὶ τοῦτο τοῦ σοφοῦ προφήτου Σολομῶντος
 εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον μεγίστην ἀνομίαν,
 ἄνθρωπον ἄφρονα τινὰ παρ' ἑαυτῷ φρονοῦντα,
 ἄσοφον ὄντα καὶ σοφὸν οἰόμενον τυγχάνειν·
 ἀναίσθητον παράφρονα τις τῶν πατέρων λέγει,
 ἅπαντα τὸν τὰ γῆϊνα ποθοῦντα καὶ ζητοῦντα,
 καὶ Παῦλος ὁ παμμέγιστος τὸ τοῦ Κυρίου στόμα
 μωροὶ μὴ γίνεσθε βοῶν ἐφερμηνεύει τοῦτο,
 ἀλλὰ σκοποῦντες νουνεχῶς φρονοῦντες συνιέντες,
 τί τὸ καλόν, τί τὸ χρηστόν, τί θέλημα Κυρίου,
 τί τῷ Δεσπότῃ, βουλευτόν, τί πρὸς ζωὴν ἐνάγον·
 ἕτερος πάλιν τὰς ὁδοὺς τὰς τῶν ἀφρόνων λέγει,
 ὀρθὰς ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ συνετὰς τυγχάνειν,
 καὶ πάλιν ὀφθαλμοὶ φησὶν ἐπ' ἄκρα γῆς ἀφρόνων
 μηδόλως εἶναι φρόνιμος παρὰ σαυτῷ ποθέσης·
 ὅς ἑαυτὸν συνίστησιν οὐ δόκιμος ὑπάρχει,
 ἀλλ' ὃν συνίστησι Θεός, Παῦλος φησὶν ὁ μέγας·
 στεφένω πάλιν σε φησὶ ὁ πέλας ἐγκωμίους,
 μὴ στόμα σὸν αἰνεῖτω σε, τὰ δέ τῶν ἄλλων χεῖλη
 ἀλλαζονεῖα γάρ φησί, καὶ πλήρης ἀπονοίας,
 τὸ μὴ νομίζειν σε τινὸς ἐν χρεῖα καθεστάναι,
 ἀλλ' ἀρκετὸν καθ' ἑαυτὸν ἐν ἅπασι τυγχάνειν·
 Παῦλος ὁ θεῖος καὶ σεπτός, πᾶς ὁ δοκῶν ἐστάναι,
 βλεπέτω μήπως πέσειε, μεγάλως ἀνακράζει.

Λέγε δέ καί τις τῶν σοφῶν καὶ θαυμαστῶν πατέρων
 πῶς ὁ θαρρῶν εἰς ἑαυτὸν πύρρα θανάτου πεσῖται·
 εἴ τις εἰδέναι τί ὁρᾷ, πάντως οὐδὲν γινώσκει,
 οὐδ' οἶον καὶ ἀλήθειαν οὐδέ τι τῶν ἀναγκαίων,
 οὐκ ἔστι οὐσχερότερον ἄλλο τι τῶν ἀπάντων,
 οὐδ' ἐργωδέστερον ἔστι τοῖς ἀκριβοῦς σκοποῦσιν,
 ἢ τὸ γινώσκειν ἑαυτὸν καὶ μερομήνως πλανῆσθαι,
 τοῦτο γάρ γινῶσις ἀκριβοῦς ἀμέτοχος ἀγνοίας·
 ὅταν θελήσης ἑαυτὸν ὀλίγον ἐπιγνῶναι,
 τίς ἦς, τίς εἰ τὴν σήμερον, καὶ τί γενέσθαι μέλλεις;
 μηδέν λογίσῃ τίς οὐκ ἦς. ἀλλὰ τὸ τίς ὑπῆρχες,
 καὶ τίς μετὰ τὴν σήμερον ταχέως χρηματίσεις.

· Βαθμὶς πέ'.

ΟΤΙ ΠΑΣ Ο ΓΙΝΩΣΚΩΝ ΕΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΓΝΩΡΙΣΕΙ

Ὅταν γνωρίσῃς σεαυτὸν θεόντως προσηκόντως,
 τότε γνωρίσεις καὶ Θεὸν ὥς δυνατόν γνωρίσαι,
 καὶ καταλάβῃς λογισμῷ τὴν κρίσιν ὥς καύηται,
 το γάρ γινώσκειν ἑαυτὸν δῶρον ἔστι θεοῦθεν·
 καὶ τοῦτο πρῶτον ἀκριβὲς διδασκαλίας κέρδος,
 ὅταν γνωρίσῃς ἑαυτὸν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων πάντως
 φυλάξεις ἀσφαλέστατα καλίστως συντηρήσεις,
 μάθε προσέχειν ἑαυτῷ, καὶ ἰσχυρὸν τοὺς ἀγγέλους
 ἀναφανῆς μιμούμενος, τοὺς ἑαυτοὺς εἰδότας,
 καὶ γινῶσιν σχόντας ἀκριβῆ μηδόλως πλανομένην,
 ἂν ἐπιγνοίῃς ἑαυτὸν καὶ ταπεινόφρων ἔσῃ
 καὶ χάριν τὴν παρὰ Θεοῦ συντόμως ὑποδέξῃ·

Λέγει δέ πάλιν ἕτερος, πᾶς ὁ δοκῶν τις εἶναι,
 τοσοῦτον ἔστω ταπεινός, ὅσον δοκεῖ τις εἶναι,
 ἵν' εὖρη χάριν ἀληθῶς ἐνώπιον Κυρίου.
 ὁ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ γινώσκειν οὐκ ἰσχύων,
 πάντῃ στερούμενος ἐστὶ τῆς ταπεινοφροσύνης·
 καὶ πᾶς ὁ ταύτης στερηθεὶς πάντων καλῶν ἐκπίπτει·
 δίκαιος γάρ τὴν ἑαυτοῦ μὴ συνιὼν ἐν πᾶσιν,
 ἀσθένειαν, ὥς εἶπέ τις τῶν εὐκλεῶν πατέρων,
 ἀκμὴν ὥς ἐπ' ἀκμὴν ξυροῦ τὰ πράγματα κατέχει·
 ἀκμὴν ἐκπτώσεως δεινῆς οὐκ ἔσχεν ἀποσιῆναι,
 ἔτι θηρὸς φθοροποιοῦ τελέως οὐκ ἐρρύσθη,
 τοῦ δεινοτάτου λέοντος τῆς ὑπερηφανίας,
 ὑπέρτερος οὐ γέγονεν, οὐκ ἐμακρύνθη τούτου·
 ὅς ἑαυτὸν κατέλαβε, κατείληφεν ὥς ὄντως
 ἔννοιαν φόβου Θεῖκοῦ, καὶ δι' αὐτῆς βαδίσας,
 ἀγάπης πύλην ἔφθασεν, ὥς ἔφησεν ὁ μέγας·
 πρόλαβε γνῶθι σεαυτόν, Θεὸν εἰ βούλει γνῶναι·
 ὅς ἑαυτὸν ἐγνώρισέ, τὴν γνῶσιν τῶν ἀπάντων,
 ἀπείληφε παρὰ Θεοῦ μέγιστον τοῦτο δῶρον·
 ἀρχὴ γάρ γνώσεως ἐστίν, ἢ τῆς ἀγνοίας γνῶσις·
 πάντων ἐστὶ σοφώτερος πᾶς ὁ μηδὲν εἰδέναι
 ὑπολαμβάνων ἑαυτιόν, ὥς τις σοφὸς εἰρήκει,
 μὴ νομιζέσθω σοι καλὸν πᾶν τὸ καλὸν σοι δόξα
 ἀλλὰ τὸ μαρτυρούμενον παρ' εὐσεβῶν ἀνθρώπων.

Λέγει δέ καί τις ἕτερος καλλίστως περὶ τούτου,
 πάσας τελεῖ τὰς ἀρετὰς πᾶς ὁ τηρῶν ἑλλόγως,
 φρόνημα μετριώτατον καὶ τεταπεινωμένον,
 πᾶς ὁ νομίζων ἑαυτὸν ἀνήριστον ἐν πᾶσιν,
 ὁ δ' ἐφριέμενος τιμῆς ἐκ τοῦ δοκεῖν τι εἶναι
 γυμνὸς πασῶν τῶν ἀρετῶν ἐντεῦθεν ἀνεδείχθη,
 καὶ τῆς τιμῆς ἀνάξιος τῆς ὑπὲρ νοῦν ἐκείνης·
 ἔργον ἡμῖν διηνεκὲς φησί τις τυγχανέτω,
 ὅλως μηδὲν λογίζεσθαι μηδ' ἐν φιλαῖς ἐννοίαις.
 κερτῆσθαι τι τῶν ἀγαθῶν, μηδ' εἶναί τι νομίζειν·
 μετρεῖν φρονίμως ἑαυτὸν τοῦτο φησί τις εἶναι,
 τὸ μετ' ἀνθρώπων ἑαυτὸν οὐκ ἔχειν τεταγμένον,
 τὸ κρίνειν ὄντως ἑαυτὸν ἀνάξιον ἀπάντων,
 καὶ γὰρ ἀτάσας ἀρετὰς ἐποίησας, καὶ πᾶσαν
 γνῶσιν αὐτὸς συνέλεξας, καὶ σύμπασαν σοφίαν,
 καὶ γνῶσιν ἔγνωκας φησὶν ἐν γνώσει τὴν ἐν γνώσει
 φάνηθι λίαν ἄγνωστος ἐν γνώσει κατὰ γνώμην.
 καὶ γνώση γνῶσιν ἄγνωστον, ἣν ὅλως ἀγνοοῦντες
 οἱ γνῶναι γνῶσιν λέγοντες. ἠγνόησαν καθόλου
 εἰ δέ σοφίαν εἴληφας, ἢ καὶ φιλεῖς φιλεῖσαι,
 φίλησον ταύτην ὥσπερ δεῖ, πάθησον ὥσπερ πρέπει,
 ὥς ἂν ἀνταγαπήσῃ σε καὶ περιπτύξῃταί σε·
 φιλεῖν γὰρ οἶδεν ἀκριβῶς τοὺς ἑαυτὴν φιλοῦντας,
 φίλτρον πρὸς τούτους δείκνυσιν οἷον αὐτοὶ πρὸς
 [ταύτην.

Λογίζου λέγει τις σοφός, τίς ἔσῃ τίς γενήσῃ,
 καὶ καταλύσεις οἴῃσιν, καὶ τὴν δεινὴν ἀπάτην,
 καὶ ληψὴ θείαν αἰσθησιν καὶ σεαυτὸν γνωρίσεις,
 καὶ μάθῃς χοῦς καθεστηκώς ἔμπλεως δυσωδίας,
 τοῦτο καὶ γνῶσις λέγεται καὶ θεία θεωρία·
 εἴ τις αἰσθάνεται φησὶ πταισμάτων πῶν οἰκείων,
 εἴ τις οὐκ ἔστι ἀγνοῶν, ἀλλ' ἀκριβῶς γινώσκων,
 τὰς ἁμαρτίας ἑαυτοῦ, κρείσσων ἐστὶ καὶ μείζων,
 τοῦ πάθῃ θεραπεύοντος, νεκροῦς ἐξανιστῶντος·
 ἔφησέ τις τῶν θαυμαστῶν πρὸς ἕτερον πατέρα,
 ὁ δεῖνα βλέπει προφανῶς ἀγγέλλους καὶ συμψάλλει,
 ὁ δέ πατήρ ἀντέφησε, μακάριος ὁ βλέπων
 τὰς ἁμαρτίας ἑαυτοῦ, καὶ κλαίων ἐπὶ ταύταις·
 ταύτην φασὶ τὴν ἄπρωτον καὶ πρώτην θεωρίαν,
 ὥσπερ τις εἶπεν ἕτερος, προέχων ἐν πατράσιν,
 αὕτη καὶ μείζων ἀρετῶν, καὶ βασιλὶς καὶ φύλαξ,
 εἰς ἣν καὶ καταλήγουσι καὶ συντηροῦνται πᾶσαι·
 εἰς ἣν Ἰώβ τε, καὶ Δαβὶδ, σὺν Ἀβραάμ, καὶ πᾶσι
 τοῖς θεραπεύσασι Θεόν, κατέληξαν εἰκότως,
 ἐξουθενοῦντος ἑαυτοὺς καὶ ταπεινοφρονοῦντες,
 γῇ καὶ σποδὸς οἰόμενοι καὶ σκώληξ πεφυκέναι,
 πάντων λαῶν οὐθένημα, κατὰ τὸ γεγραμμένον,
 ὅσον γάρ καθαρεύουσι οἱ δίκαιοι. τοσοῦτον
 κατανοοῦσιν ἑαυτοὺς ἁμαρτωλοὺς πυγχάνειν.

Βαθμὸς πξ'. ΠΕΡΙ ΔΟΞΗΣ ΤΗΣ ΚΕΝΗΣ

Λύμη καὶ τύφλωσις ψυχῆς, καὶ σκότωσις καὶ ζόφος,
 τὸ τοὺς ἐπαίνους ἐκζητεῖν τοὺς παρὰ τῶν ἀνθρώπων,
 τὸ τῆς κενῆς ἀντέχεσθαι, καὶ φθειρομένης δόξης,
 οὐδεὶς κενόδοξος φησὶν οὐδεὶς ὑπερηφάνος,
 ἰσχύει τὴν ἐλάττωσιν γινώσκειν τὴν ἰδίαν,
 ὥσπερ οὐδεὶς τῶν συνετῶν καὶ τεταπεινωμένων,
 εἴτι σου πρόσσεστιν αὐτῷ καλὸν ἐπιγινώσκειν,
 ἄγνοιαν ἄμφοι πάσχουσιν, πλὴν ἄλλ' ὁ μὲν κακίστην,
 φαύλην καὶ ματαιότητος, καὶ ζόφου πεπλησμένην,
 ὁ δὲ καλλίστην καὶ σεπτὴν, καὶ θαυμαστὴν καὶ θείαν,
 οὗτος ἐστὶ κενόδοξος ἅπας ὁ τοὺς ἐπαίνους,
 τοὺς ἐκ βροτῶν ὡς λέγουσι σπουδάζων ἐξωνεῖσθαι,
 ἅπας κενόδοξος φησί, πιστὸς εἰδωολόλῳ.
 ἀνυποστάτους καὶ κενοὺς ἐπαίνους καὶ ματαίους,
 ἀεὶ ζητῶν, καὶ δουλικῶς τούτοις ἀεὶ λατρεύων·
 οὐ τοῖς υἱοῖς τῶν γηγενῶν ποσῶς διενειμηθῇ,
 κενοδοξία λέγουσιν, οὐδ' ὑψηλοφροσύνη·
 κενοδοξία πέφυκεν, ὥσπερ φησὶν ὁ μέγας,
 ἀπλότητος ἀποβολή, καὶ μακρυσμὸς ἀγάπης,
 ἐπίπλαστος κατάστασις ἀπάτη συνημμένη·
 καὶ τὴν νηστείαν ἄμισθον φασὶ τοῦ κενოდόξου,
 ἄκαιρόν τε τὴν προσευχήν, ἀπλῶς κενὰ τὰ πάντα·
 πᾶσιν ἀφρόνως ὡς φασιν ἥλιος ἐπιλάμπει,
 αἰλύπως κατεργάζεται πάντα κενοδοξία,

Λυμαίνεται ταῖς ἀρεταῖς πάσαις τὸ πάθος τοῦτο,
 ταύτην τὴν τρίβολον, φασί, καὶ ὅπως τις καὶ οἴψῃ,
 ὀρθὸν τὸ κέντρον ἵσταται ἐάλλειν εὐτρεπισμένον,
 τοῦτο τὸ νόσημα δεινὸν ποικιλοτρόπως βλάπτον,
 πολύμορφον πολύτεκνον ἰώμενον δυσκόλως,
 πᾶσιν ἐπιτηδεύμασι προσφύεται κακούργως·
 ὑπέρχεται καὶ ἐλάττεται τὰ πάντα καὶ μορφοῦται,
 καὶ μετασχηματίζεται καὶ φαίνεται παντοῖον.
 ἐν λόγοις ἐν ταῖς πράξεσιν ἐν μέσῳ κατὰ μόνας,
 ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν εὐχαῖς φαντάζεται πολλαῖς.
 ἐν ἡσυχίαις ἐν σπουδαῖς ἐν πάσαις ἐργασίαις·
 τοξεύει πάντας πάντοτε κακίστως διὰ πάντων,
 εἴ τινα μὴ δεδύνηται διὰ πολυτελείας,
 τῶν ἐνδυμάτων πρὸς κενὴν ἐξασκατῆσαι δόξαν,
 ἐπιχειρεῖ δι' εὐτελοῦς καταβάλεῖν αἰσθητὸς·
 ὃν οὐκ ἐξίσχυσε ποσῶς διὰ τιμῆς ἐπύρει,
 κενοδοξεῖν ἐποίησεν ὥς μὴ κενοδοξοῦντα,
 τιμὴν ὑπολαμβάνοντα τὸ φέρειν ἀτιμίαν,
 καὶ ντεῦθεν τῆς οἰήσεως οὐ φεύγοντα τὸ τραῦμα,
 ὅς ἐπιστήμας λογικαῖς κενοδοξεῖν οὐκ ἔσχεν,
 ὥς ἐξασκήσας σιωπὴν κενοδοξῶν ἐφάνη,
 ὅς βρώμασι καὶ πόμασιν οὐδόλως ἐχαυνώθη,
 ὥς νηστευτῆς ὥς ἐγκρατῆς ὠλίσθησεν εἰς πτωσιν·
 γίνεται πᾶσιν ἅπαντα καὶ παντως πάντα φθείρει.

Λύσιν εἰ θέλεις τῆς δεινῆς ταύτης εἴρεϊν κακίας,
 μετὰ Θεοῦ καὶ σὺν Θεῷ ταύτης ἀπαλλαγῆναι,
 πάντοτε στρέφε κατὰ νοῦν, λογίζου καθ' ἑκάστην,
 ὅπερ προεῖπε θαυμαστῶς προφήτης Θεοπάτωρ,
 ὅστέα διεσκόρπισεν Θεὸς ἀνθρωπαρέσκων,
 καὶ μὴ ποιήσης τίποτε πρὸς ἔπαινον ἀνθρώπων,
 ἀλλ' ἐκ Θεοῦ τὰς ἀμοιβὰς ὧν διαπράττει ζήτει,
 κενοδοξία γάρ ἐστί, φησί τις τῶν μεγάλων,
 σχηματισμὸς ἐπίδειξις πολλῆς φιλοπονίας·
 ὧν ἀληθῶς οὐκ ἔχει τις ἐνδείξις πεπλασμένη,
 αἰρέσεων καρτερικὴν δηλοῦσα (1) τοῖς ἐπαίνοις,
 εἰς ὄρεξιν ἐπάγουσα καὶ πόθον προεδρίας·
 πνεῦμα πολυσχημάτιστον πολύμορφον θηρίον,
 σκορπίος μυριόκεντρος, θανατηφόρος ὄφις,
 φθόνος ἐπάρσει συναφθεῖς καὶ τῇ κενοδοξίᾳ,
 ἄλλυσιν ἀπετέλεσε σειραῖς τρισὶ πλακεῖσαν,
 κακῶν ἀπάντων κέραισμα τριφάρμακον δεικνύει,
 ἀλαζονείας καταρχή, κενοδοξίας τέλος·
 κενοδοξίας εἰ κρατεῖς, ἐκ τῆς πορνείας πρόσχες,
 μήπως ὥς φεύγων τὰς τιμὰς εἰς ἀτιμίαν πέσης·
 κενοδοξίας ἴδιον ὑπόκρισις καὶ ψεῦδος,
 ὁ φθόνος σὺν οἰήσει δέ τῆς ὑπερηφανίας·
 ἐκ τούτων ῥύσαιτο Θεὸς καὶ σέ καὶ πάντας τέκνον,
 καὶ κατευθύναί πρὸς ζωὴν τὴν ἀληκτον καὶ θείαν.

(1) Ἐν ἄλλοις· δουλοῦσα.

Ἀρχὴ τοῦ Μ'. στοιχείου

Βαθμὶς πζ'. ΠΕΡΙ ΤΙΜΗΣ ΤΗΣ ΩΔΕ

Μέγιστον πάντων τῶν παθῶν πάθος ἀπάτης πλήρες,
κενοδοξία πέφυκε τιμῆς ἐπιθυμία·
τοῦτο τὸ πάθος, ὥς φησὶ τις τῶν σεπτῶν πατέρων,
πάντων προέχει τῶν κακῶν, πάντων τυγχάνει χειρόν,
ὥς ἢ ταπείνωσις ἐστὶ τῶν ἀρετῶν βελτίων,
καὶ δυνάμενη τοὺς βροτοὺς δίχα τῶν ἄλλων σώζειν,
ἐνάρετος κενόδοξος πανάμισθος ἐργάτης·
κενοδοξία τοὺς καρποὺς τῶν ἀρετῶν ὀλλύει,
ἰσχύει σύμπαν ἀγαθὸν φιλοτιμία φθείρειν,
χωρὶς τῶν ἄλλων δύναται πρὸς ὄλεθρον ὑπάγειν,
κενοδοξία τοὺς ὀξεῖς ἐνώπιον ἀνθρώπων,
πραεῖς ἡμέρους καὶ γλυκεῖς οἶδε κατασκευάζειν,
βίος φιλόδοξος οὐδὲν ἀπέοικεν ὀνείρου,
τιμὰς ἀτίμους καὶ κενὰς ἔχων τὰς φαντασίας,
ὁ δόξης ἐφιέμενος φησὶ τῆς παρ' ἀνθρώπων,
κἄν ἐπιτύχη κἄν οὐχί, τὴν ἀμοιβὴν εἰλήφει,
καὶ πάντως ἀνταπόδοσιν οὐ λήψεται Θεόθεν·
βαβαί μοι τῶν ἐμῶν κακῶν! πῶς ἄνωθεν ἐν τούτῳ
ἐάλυμεν οἱ γηγενεῖς ὥσπερ πτηνὸν ἐν πάγῃ!
ὥσπερ ἰχθυὺς δελέαται, κακίστως συσχεθέντες!
οὐκ ἔστιν ὁ παρὼν καιρὸς ὅλως τιμῆς καὶ δόξης,
ἀλλ' ἀτιμίας τοῖς ψυχῶν ποθοῦσι σωτηρίαν.
καὶ δόξαν διαμένουσαν σπουδάζουσι λαμβάνειν·
οὐ γάρ χιόνα τίκτει πῦρ, ἀλλ' οὐδέ δόξα δόξαν.

Μέλλουσι πάντες ἀδοξεῖν ὅσοι ποθοῦσι δόξαν,
 οἱ δόξης καταφρονηταὶ καταξιοῦνται δόξης·
 φησί τις τῶν περιφανῶν ἐπ' ἀρετῇ καὶ λόγῳ,
 κἄν πᾶσαν ἐξασκήσωμεν τῶν ἀρετῶν ἰδέαν,
 κἄν καὶ θαυμάτων αὐτουργοὶ φανῶμεν καὶ τεράτων,
 κἄν μηδαμῶς τῶν ἐντολῶν ἐκστῶμεν τοῦ Δεσπότου,
 τιμὴν δ' ἐπιποθήσωμεν τὴν πρόσκαιρον καὶ δόξαν,
 στέρησιν πάντων τῶν μισθῶν ἐπάθωμεν αὐτίκα,
 καὶ σύμπαν ὃ συνάξαμεν ὀλέσαμεν ἀθρόως·
 τῆς θείας γάρ προκρίναντες τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν
 ὥσπερ εἰδώλων λατρευταὶ πανάπιστοι καὶ ξένοι,
 κριθῆναι πάντως μέλλομεν ἀξίως καὶ δικαίως·
 ὥς γάρ ὑπάρχων ταπεινὸς ὁ Κύριος τῆς δόξης,
 οὐδόλως ἔχειν βούλεται συγκοινωνοῦντας τούτῳ,
 ἀνθρώπους ματαιόφρονας δόξαν κενὴν ποθοῦντας·
 ἡλίκον τοῦτο τὸ δεινόν! ὥς φοβερόν καὶ ξένον,
 ὅταν χωρίζῃ τοῦ Θεοῦ καὶ μετὰ τῶν ἀπίστων,
 καὶ τῶν δαιμόνων τῇ φρικτῇ κολάσει παραπέμπει·
 φεῦγε φησὶν ὥς δύναμις τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων,
 μήπως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ κατ'όλου μακρυνθήσῃ·
 τὰς ἀρετὰς ταπείνωσις πόνος σὺν ἀτιμίᾳ,
 τὰς δέ κακίας ἡδονὰς δόξαι τιμαὶ γεννῶσιν·
 ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ πέρυκεν ἀλλήλοις συνυπάρχειν,
 οὐ δέ τῇ δόξῃ τοῦ Θεοῦ τὴν φθειρομένην δόξαν.

Μεγαλωσύνη καὶ τιμὴ πρόπει Θεῷ καὶ δόξα,
 ἄνθρωπῳ δέ τῷ τοῦ Θεοῦ τὰ τούτοις ἐναντία,
 ὥς διὰ τούτων τιμηθῇ καὶ μεταλάβῃ δόξης,
 οἰκειωθεὶς τῷ ποιητῇ καὶ κτίστῃ τῶν ἁπάντων·
 δόξα κενή, καθὼς φησί, μή σε συναρπαζέτω,
 ἁπάτη τοῦτο τοῖς πολλοῖς, τοῖς ἁπλουστέροις πάγῃ·
 τιμῆς καὶ δόξης φρόντιζε τῆς ὑπὲρ νοῦν καὶ θείας,
 ἥ γάρ παροῦσα ψεύδεται, τοῦτο καὶ σὺ γινώσκεις·
 τιμῆς καὶ δόξης μέγεθος, μέγεθος τιμωρίας,
 τιμῆς νομίζειν ἑαυτοὺς παράπαν ἀναξίους·
 ὄντως ἄξια καὶ τιμὴ περιφανῆς καὶ θεία·
 φεῦγε διόλου τὴν τιμὴν ἵνα τιμὴν κερδήσῃς,
 καὶ μὴ ποθήσῃς τὴν τιμὴν μήπως ἀτιμασθήσῃ·
 ὁ τρέχων ὀπισθεν τιμῆς, ὅστις διώκει ταύτην,
 οὗτος ἐκπέσει τῆς τιμῆς, φεύξεται τοῦτον αὕτη·
 πάντα τὸν φεύγοντα τιμὴν, τιμὴ καταδιώξει·
 πᾶς ἐφιέμενος τιμὴν, πᾶς ἀγαπῶν τὴν δόξαν,
 οὐ δύναται διαφυγεῖν τῆς λύπης τὰς αἰτίας·
 ὥς γάρ· ἀνέγνως κεφαλὴ πᾶσα, φησὶν, εἰς πόνον,
 καὶ πᾶς ὁ δόξης ἐραστῆς διηνεκῶς εἰς λύπην·
 οἶδα καὶ πέπεισμαι σαφῶς, φησί τις τῶν μεγάλων,
 ὥς ἐντιμος παρὰ Θεῷ, καὶ παρ' ἀνθρώποις μέγας,
 πᾶς ὁ νικῆσαι δυνηθεὶς τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν,
 ὅστις δέ ταύτης ἥττηθῇ τελείως ἀπολεῖται.

Βαθμὶς πη΄. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Μὴ λέγε παρὰ γνώμην μοι συνέβη τιμηθῆναι,
 καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπείληρα μὴ παρασχὼν χρυσίον,
 τῷ λόγῳ μὲν οὐκ ἔσπευδες, ἀλλ' ἔσπευδες τοῖς ἔργοις,
 ἀργύριον οὐκ ἔδωκας, ἀλλ' ἔδωκας τὸ θέλειν,
 τὸ κολακεύειν τοὺς πολλούς, τὸ τούτους ὑποτρέχειν·
 πρὸς μὲν τὸν Σίμωνα φησὶν ἄπερ γινώσκεις Πέτρος,
 ὁ μέγας δέ Βασίλειος καὶ θαυμαστὸς καὶ θεῖος,
 καὶ τὴν σπουδὴν προείρηκε κατὰ τῶν σπουδαζόντων,
 ἐπ' ἀπωλείᾳ τῆς ψυχῆς αὐτῶν περιτραπῆναι,
 ὥσπερ φησὶ τις πρόπλαστον δεικνύων σωφροσύνην,
 καὶ θέλων μόνον σχήματι καὶ λόγοις παρθενεύειν,
 πρὸς μὲν τὰς ἄλλας οὐδαμῶς γυναῖκας ἐπιδύλεπει,
 εἶπου δέ τύχη κατιδεῖν τὴν ἐρωμένην τρέχει
 καὶ παρευθὺς ὁ σωφρωνῶν ἀκόλαστος ὁρᾶται,
 οὕτως ἐκφεύγειν οἱ πολλοὶ τὰς δόξας προσποιοῦνται
 ἅπασαν δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ νῦν φησὶν αἰῶνος,
 ὥς ὄνειρον ἀπατηλὸν καὶ πεπλασμένος μῦθος·
 ἀέρων αὕτη καὶ σκιῶν παιγνίων ἐνυπνίων,
 ὥς ἔφησε Γρηγόριός φαστασιωδεστέρα·
 ἀποῦσα βάλλει θλίψεσι, πλέον λυπεῖ παροῦσα,
 κῆρ καὶ προσγένηται τισὶν ἀφρίσταται ταχέως,
 καὶ πρὸς τοὺς ταύτης ἐραστὰς ἀγνωμονεῖ καθόλου,
 πρὶν κρατηθῆναι φεύγει σε, μακρύνει πρὶν προσέλθῃ,
 πανταίως ὑπεκλέπτει σε, παντοίως ἀπατᾷ σε·

Μεγάλως προσεμπαίζει σε καὶ θέλγει σε ματαίως,
 καὶ πρὸς τὴν γῆν καθέλκει σε καὶ κατασπᾷ πρὸς Ἄδην
 οὐαὶ σοι γένος τῶν βροτῶν! ἄνθρωπος χοῦς δυσώδης
 γῆ τέφρα κόνις καὶ σποδὸς ὄνειρον ἵχνος αὔρα,
 πολλάκις ὑπὲρ νεφελῶν ἐπαίρει τὸν αὐχένα,
 καὶ θέλει δόξαν καὶ τιμὴν παρὰ τῶν βελτιόνων,
 καὶ βασιλείας οὐρανῶν, καὶ κλέους ἀθανάτου,
 ἀφρόνως ἀνταλλάττεται τὰ ῥέοντα καὶ κίττω,
 καὶ σπεύδει μάτην καὶ μοχθεῖ πρὸς πράξεις ἀσυμφόρους
 καὶ τοῖς ἀπίστοις ὥς πιστοῖς ἀλόγως προσανέχει,
 οὐαὶ φησὶ πάσῃ ψυχῇ τῇ δόξῃ δουλουμένη,
 καὶ τῇ τιμῇ τῶν ὁρατῶν κακῶς ὑποκυπτούσῃ,
 ταῖς γάρ πυρίναις μᾶστιξι ταῖς παρὰ τῶν ἀγγέλων,
 μέλλει μαστίζεσθαι πικρῶς εἰς ἄδην πεμπομένη·
 φιλότιμος φιλόδοξος ἀνὴρ φιλῶν ἐπαίνους,
 κἄν μέχρῃ καὶ τῶν οὐρανῶν ταῖς ἄρεταῖς ἀρθείῃ,
 πάντα συντόμως ὅλλυσι, καὶ τέλος καταπίπτει
 εἰς χαλεπώτατον βυθόν, εἰς χάος ἀπωλείας,
 κἄν καὶ νηστείαις ἐντροφῇ, κἄν καὶ ταῖς θεωρίαις,
 κἄν σωφροσύναις, κἄν εὐχαῖς, κἄν ἐλεημοσύναις,
 ἀπλῶς κἄν σύμπαν ἀγαθὸν ἀρίστως κατορθοίῃ,
 καὶ κρίνεται μὴ κατορθῶν, μηδέ χρηστόν τι πράττων
 ἀνὴρ ὑψηλοκάρδιος ἐφίεται κατάρχειν,
 οὐκ ἔστι τούτῳ βουλευτὸν ἑτέροις καθυπείκειν.

Μέγα μὴ φρόνει γεηρὸν σαρκίον περιφέρων,
 καὶ σῶμα περικεύμενος θνητὸν μὴ μεγαλεύχει,
 εἰ προαιρῇ τὸ σώζεσθαι φιλοδοξίαν φεῦγε,
 οὐδέν γάρ οὕτως εἴωθε δεινῶς τραχηλιάζειν
 καθάπερ δόξα καὶ τιμὴ παρὰ πολλοὺς ἀνθρώπων,
 γενναῖον τι καὶ μέγιστον τὸ φέρειν ἀτιμίας,
 τὸ δέ καὶ δόξης μετασχεῖν δεῖται ψυχῆς μεγίστης,
 ὥς ὁ τὰ θεῖα περιττὸς Χρυσόστομος εἰρήκει,
 βούλει φησὶ δοξάζεσθαι; φεῦγε τὴν δόξαν σφόδρα,
 εἰ δέ τὴν δόξαν ἐκζητεῖς πάντως ἀμάρτη ταύτης·
 οὐ τύπος ἄλλ' οὐδέ σκιὰ δόξης ἐστὶν ἡ δόξα,
 εἰ παρὰ τάξιν δοξασθῆς, εἰ παρὰ τὴν ἀξίαν.
 λύπην προσάγεις τῷ Θεῷ καὶ παροξύνεις τοῦτον·
 τὰ μὲν ἐκ δόξης καὶ τιμῆς ἡμῖν ἐπισυμβάντα,
 μένει φησὶν ἀθάνατα, βάλλει κακοῖς ἀφθάρτοις,
 ἥ δ' ἀπὸ τούτων ἡδονὴ ταχέως παρερροῖ.
 ἀπέστη πρὶν ἐπιφανῇ, πρὶν καταλάβῃ φεύγει,
 αἰώνιον τὸ χαλεπόν, ἐφήμερον τὸ θέλγον,
 πάντες οἱ θρόνους ἔχοντες φησὶν ὠραῖσμένους,
 καὶ ταῖς ῥεούσαις ἐξοχαῖς δοκοῦντες ὑπερῆρθαι,
 σκοπεῖτε καὶ τὴν ἄφικτον ἐσχάτην καταδίκην,
 Δαβὶδ Σαοὺλ Ἀβεσαλώμ τρεῖς τάξεις γοῦρου σοι,
 ἀρχῆς καὶ δόξης καὶ τιμῆς. Λαοὶ τὴν κατ' ἀξίαν,
 βιαστικὴν Ἀβεσαλώμ, Σαοὺλ τὴν παρ' ἀξίαν.

Μέμνησο φίλε πάντοτε τῆς σῆς ταλαιπωρίας,
καὶ τὸ κενὸν δοξάριον ῥαδίως διοράσεις.

Βαθμὶς πθ'. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΩΣ ΧΡΕΩΝ ΚΑΤΑΡΧΕΙΝ

Οὐ χρὴ κατάρχειν οὐδαμῶς ὧν τις οὐκ ἔστι κρείττων
τοῦτο φησί τις τῶν σοφῶν καὶ θαυμαστῶν ἐν λόγοις
ἄλλος δέ πάλιν εἶρηκε, καλὸν αἰεὶ τὸ χεῖρον
καθυπακούειν κρείττονι παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ·
καὶ πάλιν, θέλεις ἡγεμών, θέλεις κατάρχων εἶναι;
μὴ τὴν ἀρχὴν ἐν τῷ τραχεῖ, καὶ τῷ θυμώδει κτήσῃ,
μηδὲ κολάσεισι σφοδραῖς, μηδὲ ταῖς τιμωρίαις,
ἀλλ' ἐν τῷ πάντας τῶν λαμπρῶν σῶν ἀρετῶν ἡττᾶσθαι
καὶ πάντας εἶναι χείρονας πρὸ σέ συγκρινομένους·
σὲ δὲ φρονοῦντα μέτρια τῶν ἄλλων ὑπερέχειν,
ἐν πᾶσι καταστάσεισι προξένους σωτηρίας·

ἐκεῖνος ἄρχειν ὀφείλεν ὁ καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα,
παιδαγωγήσας ὥς εἰκὸς ἐν ἀρεταῖς παντοίαις,
ὥς γάρ φησὶ τὸν ἀληθῶς ὀφείλοντα κατάρχειν,
οὐκ ἐξ ἀμφίων εὐπρεπῶν, οὐδ' ἐκ τινων συμβόλων,
τῶν ἔξωθεν τοῖς βλέπουσι λαμπρῶς ἐμφραινομένων,
πρέπον ἐστὶ γνωρίζεσθαι, τῷ δὲ καλλίστως ἄρχειν,
καὶ τὴν ἀρχὴν ταῖς ἀρεταῖς περιφανῶς σεμνύνειν·
πάλιν αἰσχρὸν εἶρήκασιν ἄνθρώπους μεγιστάνους,
ὥς ἀνδριάντας ἐκ μορφῶν, καὶ τῶν στολῶν δηλοῦσθαι
ἀλλὰ μὴ μᾶλλον ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπακολουθούσης
ἀρίστης καταστάσεως, μεγίστης εὐκοσμίας.

Μείζον κατάρχεσθαι φησὶν ἢ μὴ καλῶς κατάρχειν,
 καὶ γὰρ ἀκινδυνώτερον κατὰ ψυχὴν καὶ σῶμα,
 ἄρχε φησὶ προησκηκώς, κατάρχεσθαι δεόντως,
 καὶ καθυπείκειν ἄρχουσιν ὥς πρέπον ἄρχομένοις,
 καλῶς γάρ ἄρχεσθαι μαθὼν, ἄρχειν καλῶς δυνήσῃ·
 εἰ μὲν κατάρχεις ἅλασι, προότατος δεικνύου,
 τοῦτο μελέτα πρὸ παντός, τοῦτο πρὸ πάντων ἄσκει
 εἶδ' ἄρχῃ τοῖς κατάρχουσιν ἀντίλεγε μηδόλως.
 ἐν πᾶσιν εὐπειθέστατος ἄνθρωπος τοῖς ἄρχουσι σου·
 ἦθος πραῦς καὶ προσηγνὲς μαλάττει καὶ λιθώδεις·
 μᾶλλον ἀγάπα ποθητός, ἢ φόβος τυγχάνειν,
 ὃν γάρ φοβοῦνται σύμπαντες, οὗτος φοβεῖται πάντας,
 ἄρχων ἀνὴρ φιλόστοργος περὶ τοὺς ἄρχομένους,
 βεβαίαν ἔχει τὴν ἀρχήν, ἀκίνητον τὸ κράτος·
 δεῖ τόλμης τοῖς κατάρχουσιν, ἀλλὰ πρὸς ἐναντίους·
 δεῖ γενναιότητος αὐτοῖς, ἀλλὰ πρὸς ἀντιπάλους,
 πρὸς δέ τοὺς δούλους εὐμενὲς ἐπιδεικτέον ὅμιμα·
 προσενεκτέον ἱλαρῶς τοῖς ὑποτακτομένοις,
 καὶ τούτους τῇ χρηστότητι τῶν τρόπων ἐλκυστέον,
 μεμνησθαι δεῖ τοὺς ἄρχοντας, ὥς ἄρχουσιν ἀνθρώπων·
 ἴσων τὴν φύσιν ἑαυτοῖς, ὃν ἄρχειν χρὴ νομίμως,
 ὥς οὐκ ἀεὶ κατάρξουσι τῶν τούτοις ὁμοδούλων·
 πᾶς ἄρχων δέεται Θεοῦ, καὶ χρὴ Θεὸν μιμεῖσθαι,
 πάντα τὸν ἄρχειν ἐκ Θεοῦ τῶν τοῦ Θεοῦ ταχθέντα.

Μεγάλως ἀγαθοποιεῖ Θεὸς ἀνθρώπους πάντας,
 φύσει γάρ ἐπιφέρεται χρηστότητος τὸν πλοῦτον,
 φύσει πρὸς πάντας ἀγαθὸς ἐστὶ τοὺς δεομένους,
 οὐ μιμητὴς καθεστηκὼς πάντας καὶ σὺ προσδέχου,
 πάρεχε πᾶσι δαψιλῶς, ἐκπλήρου τὰς αἰτήσεις.
 μείζονας ἄρχοντες (1) ἄρχας μειζόνως ἐτασθῶσιν,
 οἱ δ' ἥτιον κράτος ἔχαντες δώσουσιν ἥτιω λόγον·
 κακῶς κατάρχειν κάκιστον καὶ πλήρες ὄντως ψόγου,
 βέλτιον ἄρχεσθαι καλῶς, ἢ μὴ δεόντως ἄρχειν·
 κάταρχε πρῶτος ἑαυτοῦ, κόσμει ψυχὴν καὶ σῶμα,
 ἄλογα μέρη τῆς ψυχῆς ὑπόταττε τῷ λόγῳ,
 εἰθ' οὕτως ἄλλων τὴν ἀρχὴν καλῶς ἐμπιστευθήσῃ,
 καὶ συμφερόντως ἑαυτῷ καὶ τοῖς ὑπηκουσί σοι,
 κρατήσεις ὧν ἀξιωθῆς παρὰ Θεοῦ κρατῆσαι·
 εἰδ' οὐ κρατήσεις ἑαυτοῦ, πῶς ἂν κρατήσῃς ἄλλων;
 ὀξύτατον ναυάγιον ἄτεχνος κυβερνήτης·
 ἄρχων δουλεύων πάθῃσιν ὄλεθρος ἀρχομένων·
 κρεῖσσον κατάρχειν τῶν παθῶν, ἢ τῶν ἀνθρώπων ἄρχειν
 φθόνου κατάρχων τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας,
 ἄρχων ποιμὴν καὶ βασιλεὺς ἐνθέως χρηματίσεις,
 δῆμος πολλάκις ἀκρατὴς κακοῖς ἄρχειν χειρίζει,
 καὶ κράτορας καθίστησιν ἀνθρώπους φαυλοτρόπους,
 τῆς ἀναρχίας γνώρισμα φασὶ τὴν ἀταξίαν,
 τὸ δ' ἄρχειν ἄλλων ἀγαπᾶν τῆς ὑπερηφανίας.

---

(1) ἴσως ἔχοντες

Μὴ μακαρίσης, ὥς φασι, τοῦ βίου τοὺς δυνάστας,
 οἱ δυνατοὶ γάρ δυνατῶς μέλλουσιν ἑτασθῆναι,
 αὐστηροτέρου τοῦ κριτοῦ μέλλουσι πειρασθῆναι,
 βαρεῖαν ὣν ἐσφάλησαν τὴν δίκην ὑποστῆναι,
 ἀξίας θρόνοι καὶ τιμαὶ φησὶ τοῖς φιλοδόξοις,
 ὀνόματα καὶ πράγματα πάνυ τοι ποθητέα·
 ῥάτωσαν ὥσπερ θέλουσιν, ἐχέτωσαν ὥς τύχη,
 οὐδέν γάρ μόνιμον αὐτῶν, σήμερον μὲν ὑπάρχει,
 αὔριον δ' ἢ καὶ σήμερον ἀπώλει οὐ συλλήδην,
 ἀπέρχονται παρέρχονται παρίστανται ταχέως,
 πολλάκις καὶ τοῖς ἔχουσιν ὀξέως συναπῆλθον,
 καθάπερ ὑπὸ μηχανῆς ἄθρόον εἰς ἑτέρους,
 ἔκ τῶν φθασάντων μετασχεῖν ταχὺ μεταχωροῦντα·
 τούτῳ δεδούλωται φησὶν ὃ τις ἡττᾷται πάντως·
 ἀνατολὰς ἀπὸ δυσμῶν ὅσον φησὶν ἀπέχειν,
 τόσον μακαριώτερος τοῦ βίου τῶν ἀρχόντων,
 ὁ βίος τῶν ἰδιωτῶν, κῆν πενιχρὸς τυγχάνη·
 ἄρχων ὑπάρχων οὐκ αὐλὰς δεῖ σε ποιεῖν μεγάλας,
 οὐ πύργους κτίζειν ὑψηλούς, οὐ κραταιὰ θριγγίαι,
 ἀλλ' ἀρετῇ τοὺς ὑπὸ σέ στηρίζειν καὶ φιλία,
 πίστιν διδάσκειν εὖνοιαν ἀθόλυτον ἀγάπην,
 ἐξ ὧν καὶ σὺ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὖ περισώζεις σχέσιν,
 πλούσιος ἄρχων εὐγενὴς συνέσεως ἀπούσης,
 προεῖρηκέ τις τῶν σοφῶν, αἴθλιος κακοδαίμων

Μὴ μέγα φρόνει ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλὰ συντρίβου μᾶλλον,
 καὶ μηδαμῶς πῦτέ τισι θάνατον ἀπειλήσης·
 γίνωσκε λίαν ἀκριβῶς, ὅτι θνητὸς ὑπάρχεις,
 φθορᾷ καθυποκείμενος, καὶ θανατοῦσθαι μέλλων,
 ὥς τελευταῖον ἢ ψυχὴ τοῦ σώματος τὸ πάχος,
 βιαίως ἀποδύσεται δίκην τινὸς ἀμφίου·
 ταῦτ' ἐπιστάμενος καλῶς προῦς πρὸς πάντας ἔσο·
 φασὶ τοὺς ἀρχοντας χρεὼν ὥς σχετικοὺς πατέρας,
 συνδεῖν καλῶς πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς ὑποταττομένους,
 τοὺς δ' ἀρχομένους ἀγαπᾶν αἰδεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι,
 τοὺς τεταγμένους ἄνωθεν αὐτῶν ἡγεμονεύειν,
 οὔτε τὸ φόβον εὐπρεπὲς ἐκλύειν τὴν ἀγάπην,
 ἀλλ' οὐδ' αὐτὸν λυσιτελὲς τὸν φόβον ἐκδιώκειν,
 ἐν ἀνθρωπίναις πράγμασιν ἀμφοτέρω κεράσθω,
 ἀλλήλοις συμπλεκέσθω τε καὶ συναναμιγνύσθω,
 ἐν δέ τοις θείοις τέλεον τὸ χρῆμα τῆς ἀγάπης,
 ἀπὸ τοῦ φόβου πρὸς αὐτὴν πρέπον προβάοντας λήγειν
 ἡμερον χρὴ καὶ φοβερόν τὸν ἀρχοντα τυγχάνειν,
 ἵν' οἱ βιοῦντες ἀγαθῶς θαρροῖεν ἐπὶ τούτῳ,
 οἱ δ' ἁμαρτάνειν θέλοντες συστέλλοιντο τῷ φόβῳ·
 θάπτερον γάρ εἰ χωρισθῇ καὶ μονωθῇ θατέρου,
 εἰς ἀναρχίαν οὐκ ἀρχὴν τὰ πράγματα μετάγει·
 ἀναρχον τὸ πολύαρχον δεινὸν ἢ φιλαρχία
 τρίπλοκον τοῦτο χαλεπὸν αἴτιον ἀπωλείας.

Βαθμὶς ψ'. ΤΙΣ Η ΥΠΕΡΗΦΑΝΙΑ

Μετὰ σπουδῆς παρέρχεται τὰ πράγματα τοῦ βίου,
 καὶν πάντων κύριος φανῆς μέγα μηδὲν φρονήσης,
 φεύγει σε πάντα τάχιον, συντόμως ὀλισθαίνει,
 ὥσπερ ἐγγέλυσ ἐκ τῶν σῶν χειρῶν διαδιδράσκει,
 ἀδύνατον ἀμύχανον ὅλως θεραπευθῆναι,
 τὸ πάθος τῆς οἰήσεως, φησί τις τῶν μεγάλων,
 εἰ μὴ τις ἐπιλήσεται τῶν ἐπιτηδευμάτων,
 ἀμνημονῶν τῶν ἀγαθῶν ὧν κατορθώσας ὥφθη,
 καὶ τῶν σφαλμάτων ἑαυτοῦ διόλου μεμνημένος,
 ἄλλον προστήσασθε φησὶν ἀρέσοντα τοῖς ἄλλοις,
 ἐμοὶ δέ τότε δυσωπῶ τὴν φίλην ἐρημίαν,
 καὶ τὸν Θεὸν ᾧ πέποιθα, διὰ τῆς εὐτελείας
 φανῆναι λίαν ἀρεστῶς, καὶ προσωκειοθύναι·
 ψεῦδος φενάκη πέφηνε πάντα καὶ φλυαρία
 ἀρχαὶ καὶ δόξαι καὶ τιμαὶ καὶ σύρροισι χρημάτων,
 ὑποπτα πάντα παντελῶς, ἄπιστα τοῖς χρωμένοις·
 τοῦτο πιστὸν ὥς λέγουσι τὸ βλέπειν ἐχειρόνως,
 ὥς ἅπας βίος ἄπιστος, ἄσιατος πᾶς ὁ κόσμος,
 μὴ συναυλίζου τοῖς κακοῖς, ὥς μεταθήσων τούτους,
 τάχιον γάρ μεταβληθῆς αὐτὸς πρὸς πονηρίαν,
 ἢ τοῖς ἑτέροις ἀρχηγὸς πρὸς ἀρετὴν γενήσῃ·
 ὁ συνιὼν ὥς ἀληθῶς ἐν πονηραῖς ἡμέραις,
 ἔσται σιγῶν καθολικῶς ὥς παραγγέλλει λόγος,
 καὶ φεύξεται τὰ κοσμικὰ καὶ τὴν πολλὴν κακίαν,

Μέγα τι χρῆμα πέφυκε, φησί τις τῶν μεγάλων,
 τὸ φεύγειν τὸ θεμέλιον τὴν ῥίζαν τὴν κακίαν,
 τοῦ τύφου τῆς οἰήσεως καὶ τῆς κενοδοξίας,
 τὴν φιλαρχίαν δηλαδή καὶ τὴν φιλοδοξίαν,
 οἷς πάθος παρακολουθεῖ τῆς ὑπερηφανίας,
 ἥτις ἐστὶ θυμοῦ πηγή, τῆς ἁμαρτίας βρύσις,
 ἀγαπητὴ τοῖς δαίμοσι καὶ φίλη καὶ στεριτῆα,
 δι' ἧς ἄρνούμεθα Χριστόν, ὡς ἔφησεν ὁ μέγας·
 Κύριος ἀντιτάσσεται φησὶν ὑπερηφάνοις,
 καὶ τίς λοιπὸν δυνήσεται προσεπαρήγειν τούτοις;
 τίς ἄγγελος, τίς ἄνθρωπος ἰσχύσει βοηθῆσαι;
 ποία τε πρᾶξις ἀγαθὴ μικρά τε καὶ μεγάλη;
 κενοδοξία μὲν ἐστὶν ἐπαίνων ἀνθρωπίνων,
 ὄνησις ἀνυπόστατος, ἡ δ' ὑπερηφανία,
 τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως στέρησις καὶ τῆς θείας,
 καὶ τὴν ὑπόκρισιν φησὶν ἔχθραν ὁμοῦ καὶ μῖσος,
 ἣν δι' εὐνοίας ἐνεργεῖ δόλος ἀπάτης πλήρης.

Βαθμὶς ψα΄. ΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΑΡΕΣΚΕΙΑ

Ἀνθρωπαρέσκειαν φασὶ δεῖξιν ἡθῶν καὶ λόγιον,
 καὶ ζήτησιν τοῦ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκοντας ὁρᾶσθαι·
 κλέπτῃς ἐστὶ καὶ λέγεται πᾶς ἄνθρωπος τὸν βίον,
 ἀνοίκειον, ἀνάρμοστον οἷς λέγει κεκτημένος,
 καὶ τρόποις καὶ τοῖς ἡθῃσι τοῖς ἔξω φαινομένοις,
 μὴ φαινομένην τῆς ψυχῆς κακίαν συγκαλύπτων,
 πρὸν ὃν αἰσχύνου τίς γησιν ἡμφιεσμένος ξένα.

Μὴ θάρρει φίλε μηδαμῶς, μηδοπωσοῦν ἐπαίρου,
 πρὶν δέξῃ τὴν ἀπόφασιν, καθὼς φησὶν ὁ μέγας,
 καὶ πολλοὺς ὑπέμεινας ὑπὲρ Χριστοῦ καμιάτους,
 οὐδ' οὕτω γάρ ἐπλυνσας ὅπερ ἐχρῆν πληρῶσαι,
 γήϊνος ὢν μηδοπωσοῦν ὑψώσης τὸν αὐχένα,
 πολλοὶ πολλάκις ἔφεσον πτόμα φρικτὸν καὶ μέγα,
 ἐκ τῆς δεινῆς εὐάρσεως, βλέπε καὶ σὺ μὴ πέσης,
 καὶ παρευθὺς κατενεχθῆς μέχρι πυθμένος ὁδοῦ·
 ὥς δυνατον ἀσφάλισαι φησί τις τῶν εἰδότων,
 λόγον ἀπὸ καυχίσεως, καὶ λογισμὸν ἐκ τύφου,
 συντήρησον τὴν οἴησιν τὴν ὑπερηφανίαν.
 μὴ διὰ ταύτης ἐαυτῆς καὶ τάναντία πράξῃς,
 Θεοῦ παραχωρήσαντος οἷς περ ἐπαίρῃ πταῖσαι,
 ὥς ἂν ἐνιευθὲν διδαχθῇς τὴν ταπεινοφροσύνην·
 πάντοτε λέγειν γνώρισμα τῆς ὑψηλοφροσύνης,
 καὶ μηδαμῶς τὴν ἀκοὴν λόγοις ὑπέχειν ἄλλων,
 σπουδαῖος ὑψηλοφρονῶν ὅσον πληθύνει λόγους,
 τοσοῦτον καὶ τὴν ἀρετὴν σκορπίζων ἀφανίζει,
 ἀντέχεται φιλόδοξος ἡθῶν τῶν φαινομένων,
 ἐπιμελούμενος αὐτῶν καταφρονῶν τῶν ἔσων·
 οἴμοι τῆς πλάνης τῆς πικρᾶς! φεῦ τῆς δεινῆς ἀπάτης!
 ὅτι πολλάκις τὰ καλὰ κενοδοξίας χάριν·
 τῆς ἀνθρωπίνης τε τιμῆς τινὲς ἐπιτελοῦσι,
 ἔργον κλεπτόντων οἷ' καλῶς ὥς ἄδεται ποιούντων.

Μεγάλην τὴν ἀπόφασιν ἐξήνεγκεν ὁ κτίστης,
 τοῖς θέλουσι διηνεκῶς ἐκ πάντων ἐπαινεῖσθαι,
 ὅποταν εἴπωσι καλῶς πάντες οὐαὶ κραυγάζων,
 τοῖς παρ' αὐτῶν τὸν ἔπαινον ἀλόγως δεχομένοις·
 ὅστ' ἀσκορπίζει Κύριος τὰ τῶν ἀνθρωπαρέσκων,
 κατὰ τὴν λύραν τοῦ Δαβὶδ τὴν μελιχρὰν καὶ θείαν,
 γαστριμαργίαν ἐκφυγὼν ἐξ ἀνθρωπαρεσκείας,
 φύλαξαι κατὰ δύναμιν μήπως βλαβήσῃ ταύτη·
 εἷις ὠχρότητα φησὶ δεικνὺς ἐν τῷ προσώπῳ,
 καὶ προσεπιδεικνύμενος κατεσκληκυῖαν θέαν,
 καὶ βάδισμα βραδύτερον ποιούμενος σχολαίως,
 ἔλκει τοὺς ὄχλους πρὸς αὐτὸν ὡς ἀρετῆς ἐργάτης,
 οὗτος ἀνθρωπαρέσκειαν σαφῶς ἐπιτηδεύει·
 οἷησις πᾶσαν προκοπὴν, ὥς φασιν, ἀποκόπτει,
 αἰεὶ πρὸς πάντας ἑαυτὸν ἐλάττωσον ἐν πᾶσι,
 καὶ πάντων πάντως ἀληθῶς ὑπερηρμένος ἔσῃ.

Βαθμῖς ψδ'.

ΠΟΘΕΝ ΠΕΡΙΓΙΝΕΤΑΙ ΒΡΟΤΟΙΣ ΤΟ ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΝ

Μὴ παραμέτρει σεαυτὸν πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους,
 μήπως ἐμπέσης δυστυχῶς ἀλαζονείας βόθρῳ·
 βλέπε πρὸς θείας ἐντολὰς ἀλλὰ μὴ πρὸς τοὺς πέλας·
 μὴ ταπεινοῦ τοῖς ῥήμασιν ἀλλὰ καὶ τῇ καρδίᾳ·
 καρδίαις ὑψηλόφροσι ῥήματα βλασφημίας,
 θεολαμπῇ δ' ἐντίκτονται ταῖς ταπεινοφροονούσαις·
 δαιμόνων οἰκητήριον τὴν ὑπερηφανίαν,
 καὶ νικητήριον φασὶ τὴν ταπεινοφροσύνην.

Μεγίστη γάρ τῶν ἀρετῶν αὕτη πασῶν τυγχίνει,
 ὥς εὖρης μαρτυρούμενον παρὰ παντὸς ἄγίου,
 ὥς γάρ τῷ σώματι σκιὰ παρέπεται διόλου,
 ἀχώριστος διὰ παντὸς χρόνον παντὶ καὶ τόπῳ,
 οὕτω καὶ σύμπαν ἀγαθὸν τῇ ταπεινοφροσύνῃ·
 ἀνδράσι ταπεινόφροσι Θεὸς ἀποκαλύπτει.
 ὥς οἱ πατέρες λέγουσι, πολλὰ τῶν μυστηρίων,
 καὶ θησαυροὶ τῶν ἀγαθῶν ἐν τούτοις κατορθῶνται·
 ὅστις δ' ἐπὶ τοῖς φυσικοῖς, ἢ τοῖς προσοῦσιν ἄλλαις
 πλεονεκτηήμασι φασίν, ἀφρόνως ἐπαρθείη,
 εὐστάθειαν ἀγχίνοιαν σοφίαν εὐρυΐαν,
 ῥώμην ἀνδρείαν σύνεσιν δόξαν τιμὴν καὶ πλοῦτον,
 μέγα τι λογιζόμενος, οὐδέποτε τῶν θείων,
 καὶ νοῦν νικόντων ἀγαθῶν ἐπιτυχῆς φανεῖται·
 ἂν οὐρανὸν μετὰ τῆς γῆς καινοποιεῖν ἰσχύης,
 μηδὲν φρονήσης ὑψηλόν, μιμούμενος τὸν κτίστην·
 τὸ πταίειν μὲν ὥς ἄνθρωπον, ἄνθρωπον πεφυκότα,
 οὐκ ἔστιν ὅλως θαυμαστόν, εἰ δ' ἄνθρωπος ὥς δαίμων
 ἅπαν κακὸν ἐργάζεται, τοῦτο συγγνώμης πόρρω·
 φωτὸς ἀπόντος ἅπαντα καλύπτεται τῷ σκότει,
 ἀπούσης ταπεινώσεως πᾶν ἀγαθὸν εἰς μάτην,
 καὶ πᾶν καλὸν ἀνόνητον τοῖς τοῦτο κατορθοῦσιν·
 ἄνω πασῶν τῶν ἀρετῶν, λόγος φησὶν ἀρχαῖος,
 φόβος Θεοῦ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ταπεινόφρον. ἔχων.

Μίμημα θεῖον ἀληθῶς ἢ ταπεινοφροσύνη
 τὸ δ' ἐναντίον πρόδηλον καὶ σοὶ καὶ πᾶσι τέκνον,
 ἢ τελειότης ταύτης δέ, τὸ φέρειν εὐχαρίστως
 τὰς λεγομένας καθ' ἡμῶν ψευδεῖς κατηγορίας
 καὶ μηδαμῶς ἀγανακτεῖν κατὰ τῶν ὑβριζόντων
 καὶ τοῦτο λόγος πατρικὸς καλλίστως εἰρημένος·
 οὐδέν καινὸν εἰ φέρομεν μετὰ χαρᾶς γενναίως,
 ἅπερ ὁ κτίστης καὶ Θεὸς ἔπαθεν ὑπὸ δούλῳ·
 ὅρος οὐ δυνατόν φασιν ὑπὸ τινος πτοεῖσθαι,
 καὶ ταπεινόφρονος ἀνδρὸς οὐ θροηθῆ καρδία,
 ἀλλ' ἀταρβῆς ἀπτόητος ἀκλόνητος τηρεῖται·
 ἐν θλίψεσιν ἐν ταραχαῖς ἐν νόσοις ἐν κινδύνις,
 ἐν χαρμοναῖς ἐν τερπωλαῖς ἐν πλείσταις εὐφροσύναις,
 ἐν ἡδοναῖς ἐν συμφοραῖς ἐν πλούτοις ἐν πενίαις,
 ἅει πρὸς πάντα ἡπλῶται, πάντα πρὸς πάντα πράττει
 ἀγαλλιάσει σύνεστιν ἅει καὶ θυμηδία·
 οὐκ ἔστιν ἄτοπον εἰπεῖν, ὥς ἅπας ταπεινόφρων
 οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν γεγηρῶν, οὐδ' ἐκ τοῦ κόσμου τούτου·
 οὐκ ἔστιν ὅλως ὥς φασιν οὐκ ἔστι τὸ παράπαν
 τὸ μῖσος συνταπτόμενον τῇ ταπεινοφροσύνῃ,
 ἵχνος οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ δεινῆς ἀντιλογίας,
 οὐκ οἶδεν ὅλως ἀπειθεῖν τισιν οὐδ' ἀντιπύπτειν,
 εἰ μήπως περὶ πίστεως τις λόγος κινηθείη.

Βαθμὶς ψγ'. ΠΕΡΙ ΤΑΠΕΙΝΩΣΕΩΣ

Ἦπιος προῖος ταπεινός, ὁ ταύτῃ συνημμένος,

Μακροθύμιος καὶ συμπαθὴς καὶ προσηνὴς πρὸς πάντας
 εὐπρόσιτος καὶ γαληνὸς εὐέντευκτος ἐν πᾶσι,
 γρηγορὸς ἄοκνος ἅει πάντα συντόμως πράττων·
 καὶ τὶ πολλὰ λογοσχωλεῖν; πάθους ἐκτὸς καὶ λύπης·
 καθάπερ εἴτις ἄϋλος ὑπεραρθεῖς τῶν κάτω·
 ἐμνήσθη Κύριος ἡμῶν, κράζει Δαβὶδ ὁ θεῖος,
 ὑψόθεν ἐβοήθησεν ἡμῶν τῇ ταπεινώσει,
 καὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξείλετο παθῶν τῶν ψυχοφθόρων·
 δέχεται πᾶνυ τοι φησὶν ἡ ταπεινοφροσύνη,
 τὸν οἶκτον τὸν Δεσποτικόν, τὸν ἔλεον τὸν θεῖον·
 βλέφαρα λέγουσι Θεοῦ διὰ παντὸς ὁρῶσιν,
 ἐπὶ τοὺς ταπεινόφρονας καὶ τεταπεινωμένους,
 φυλάττειν τούτους καὶ φρουρεῖν καὶ συντηρεῖν ἐν πᾶσι
 τὸ δ' ἐναντίον πρόδηλον καὶ πᾶσιν ἐγνωσμένον,
 ὅστις τὴν ἄφειν ζητεῖ τὴν τῶν ἁμαρτημάτων,
 φιλεῖ καὶ λίαν ἀγαπᾷ τὴν ταπεινοφροσύνην·
 ὁ κατακρίνων ἕτερον σφραγίζει ἁμαρτίας,
 ὁ ταπεινὸς δ' οὐδοπωσοῦν ὀργίλος καθορᾶται,
 οὐδένα κρίνει τῶν λοιπῶν οὐδένα παροργίζει,
 καὶ ἅν προσκυνοῦντας εἰδῶλα τὸ μέγιστον κατείδη
 κτήσασθαι ταύτην σπούδασον, ἐν ταύτῃ γάρ ὀλέσεις
 τὸν σατανᾶν, σὺν τοῖς αὐτοῦ στρατεύμασιν εἰς τέλος
 ἀρχὴ καὶ τέλος ἔστω σοι τῶν ἀγαθῶν υἱέ μου,
 ὥς οἱ πατέρες ἔφασαν, ἡ ταπεινοφροσύνη.

Βαθμὶς ψδ'. ΠΟΘΕΝ ΤΑΠΕΙΝΩΣΙΣ ΥΠΑΡΧΕΙ

Μαθεῖν εἰ βούλει φίλτατε πόθεν καὶ πῶς γεννᾶται,
 ἢ βασιλὶς τῶν ἀρετῶν ἢ ταπεινοφροσύνη,
 ἐκ τούτων εὗρης ἀληθῶς τὴν γένεσιν πλουτοῦσαν,
 ἐκ τοῦ μηδόλως ἑαυτὸν μετρεῖν πρὸς μικροτέρους,
 ἐκ τοῦ μεμνηῖσθαι πάντοτε κακίας τῆς οἰκείας,
 ἐκ τοῦ τὸ σῶμα σεαυτοῦ πρὸς κόπους ἐκδιδόναι,
 ἐκ τοῦ μισεῖν ἐκπλήρωσιν ἰδίων θελημάτων,
 ἐκ τοῦ πτωχείᾳ συμβιοῦν στερεῖσθαι πάσης ὕλης·
 ξένον ὑπάρχειν, τῶν πολλῶν τὰς λοιδορίας φέρειν,
 καὶ πᾶσαν ὕβριν καὶ μομφὴν γενναίως ὑπομένειν,
 καὶ συντριβὴν καὶ μόνωσιν ἀσκεῖν σὺν εὐτελείᾳ·
 ἐκ τοῦ μηδὲν περιφανὲς ἄμφιον ἐνδεδύσθαι·
 τὰς ταπεινάς οὐκ ἔχει γὰρ στιλπνότης ἐνθυμήσεις,
 ὥσπερ φησὶ τις τῶν σοφῶν καὶ θαυμαστῶν πατέρων,
 οὐκ ἄλλο τι γνωριστικόν, εἶπέ τις ἄλλος πάλιν,
 οὐδέ δηλωτικὸν ἐστὶ τῶν μαθητῶν τοῦ λόγου,
 ἢ φρόνημα παντάπεινον, ἠὲ τελισμένον σχῆμα,
 καὶ τῶν ἡθῶν κατὰστασις σὺν μετριοφροσύνῃ·
 πᾶς ὅστις οὐκ ἐσπούδασε τὸν βίον διανύειν,
 ὥς ἢ τετραὸς ἐθέσπισεν ἢ τῶν εὐαγγελίων,
 Θεοῦ τοῦ τὴν ταπείνωσιν πολλὴν ἐνδειξαμένου
 καὶ μέχρι πάθους δι' ἡμᾶς, καὶ μέχρις ἁμαρτίας,
 καταγαγόντες ἑαυτὸν ἐκπέτωκε καθόλου,
 καὶ σύνες ταῦτα φίλτατε, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις.

Μάθε σαφῶς ὡς φυσικῶς τοῖς ταπεινοφρονοῦσιν,
 ὅρμησιν στιγνὸν παρέπελαι καὶ νενευκὸς εἰς χθόνα,
 ἡμελημένος εὐτελὲς σχηματισμὸς ὁρᾶται,
 ἐσθλῆς ῥυπῶσα κόμη δὲ καθόλου αἰχμῶσα·
 πλὴν καὶ τις ταῦτα κατορθῶν ἀναφανῇ τελείως,
 οὐπὼ κατείληφεν αὐτήν, φησὶ τις τῶν ἐμπείρων,
 ἀλλ' ὅταν οὐκ ἀρέσκηται κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ,
 ὅταν τὴν δόξαν ἐκ ψυχῆς τὴν τῶν ἀνθρώπων φύγῃ,
 ἀσιέρος ἴδιον φασὶ τὸ περὶ τοῦτον φάος,
 τῶν φοβουμένων δὲ Θεὸν καὶ τοῦτον σεβόμενων
 γνωριστικὸν εὐτέλεια καὶ ταπεινοφροσύνη.

καὶ τὸ μηδὲν ἀγανακτεῖν πρὸς ὑλίφεις συμβαινούσας
 δὸς μοι φησὶν ταπεῖνωσιν Κύριε καὶ Θεέ μου·
 εἶτα πρὸς τὸν αἰτούμενον ἄλλος εὐσιόχως λέγει,
 ὅπερ αἰτεῖς παρὰ Θεοῦ, τοῦτο τυγχάνει τέκνον,
 ἵνα σοι πέμψειε τινα πρὸς σκώμματα πρὸς ὕβρεις,
 ὅς λοιδωρῇσαι μέλλει σε καὶ ψέξαι καὶ διῶξαι·
 ἅν ἑαυτὸν ἐξουθενῇς ἐν ἅπασιν καὶ μέμφῃ,
 ὁδὸν ὁδεύεις ἀπλανῶς τῆς ταπεινοφροσύνης·
 τοῦτο πατέρων ὥς φασιν ὑπῆρχεν ἐργασία
 μετρίῳ τῷ φρονήματι καὶ ταπεινῷ κεχρηῆσθαι,
 μέμψιν ἐπάγειν ἑαυτοῖς καὶ τὴν αἰτίαν πάντων,
 ὧν ἅν σφραλεῖεν μηδαμῶς ἑτέροις ἐπιγράφειν,
 καὶ τούτους ζήλωσον καὶ σὺ καὶ σωτηρίαν ἔξεις.

Μέγα τι χρῆμα πέφυκεν καὶ θαυμαστὸν καὶ θεῖον
 ἢ μέμνηται ἢ καθ' ἑαυτῶν, καὶ τὸ πολλῶν σκομμάτα
 ἀξίους κρίνειν ἑαυτούς, καὶ χλευασμῶν καὶ ψόγων,
 καὶ πᾶσαν ἐξουδένωσιν, καὶ πᾶσαν ὕδριν φέρειν,
 τί πρὸς ὑμᾶς ἐμοὶ φησὶν υἱοὶ τοῦ Σαρουΐα;
 ἄφειτε τοῦτον ὅπως μοι κατάρως ἐπιπέμῃ,
 καὶ φείσῃταιί μου Κύριος ὥς τεταπεινωμένου·
 εὐγέ σοι θεῖε βασιλεῦ τῆς μετριοφροσύνης,
 ὄντως ἐν πᾶσιν ἐμφανῶς Χριστὸν ἐξεικονίζεις.

Βαθμὶς ψε΄. ΤΙ ΕΣΤΙ ΤΑΠΕΙΝΩΣΙΣ

Τὸ ταλαινίζειν ἑαυτιόν, τοῦ ταπεινοῦσθαι δεῖγμα,
 τὸ τὸν πλησίον φείδεσθαι σύμβολον συμπαθείας·
 πραότης ἔστιν, ὥς φησιν, ὁ μέγας Ἰωάννης,
 στήριγμα τῆς ὑπομονῆς, ἀγάπης θείας θύρα,
 καλλίστης διακρίσεως ὑπόθεσις καὶ ῥίζα,
 μήτηρ αἰτία καὶ πηγὴ μελλούσης σωτηρίας,
 καὶ παρρησία προσευχῆς, καὶ Πνεύματος ἁγίου,
 καὶ χῶρος ἐπιβλέψεως κατὰ τὸν Ἡσαΐαν,
 καὶ συνεργὸς ὑπακοῆς, καὶ θάλασσαν εὐπειθείας,
 τῶν μαινομένων χαλινὸς ἀστατουμένων σιᾶσις,
 θυμοῦ παντὸς ἀφανισμός· αἰτία θυμηδίας,
 ἀγγελικὸν ἰδίωμα, μίμημα τοῦ Δεσπότη,
 δεσμὸς δαιμόνων κραταιός, κατὰ πικρίας ὄπλον,
 καὶ θυρεὸς ἐκ τῶν βελῶν τῶν ψυχοφθόρων σώζων·
 προαεὶς ὁ Κύριος φησὶν ὁδοῦς αὐτοῦ διδάξει

Μεγάλως ἀναπαύεται Θεὸς ψυχαῖς πραέων·
 θρόνος φησὶν ἀπλότητος πᾶσα ψυχὴ πραεῖα·
 πραεῖς κληρονομήσουσι τὴν γῆν τὴν ὑμνουμένην,
 πραότης καὶ ταπείνωσις πάντων καλῶν ἀκρότης·
 μάντων χωρὶς τῶν ἀγαθῶν, τὸ ταπεινοῦσθαι μόνον
 τοὺς κεκτημένους τῷ θεῷ προσάγει σεσωσμένους,
 χωρὶς δέ ταύτης τὰ καλὰ πάντα κακὰ τυγχάνει,
 ταύτην καὶ πόλιν λέγουσι τῆς ἄνω βασιλείας,
 καὶ πρὸς αὐτὴν εἰσάγουσαν τοὺς ταύτην μελιόντας,
 αὕτη καὶ σίφων ἀληθῶς οὐράνιος τυγχάνει,
 ἐκ τῆς Θαλάσσης τῶν παθῶν ἐκ τῆς δεινῆς ἀθύσσου,
 εἰς οὐρανοῦ· ἀνάγουσα ψυχὰς ὡς σίφων ὕδωρ·
 αὕτη τινὰς τῶν εἰς βυθόν, καὶ σκότος ἀνομίας
 πεσόντων, ἢ καὶ πταίσμασιν ἀφύκτοις συσχεθέντων,
 Θεοῦ κατοικητήριον φωτοειδὲς δεικνύει,
 ὡς τοὺς ἀγγέλους οἵησις τοὺς πρὶν φωτεινοτάτους,
 ἡμαυρωμένους σκοτεινοὺς καὶ ζόφου πεπλησμένους,
 καὶ ταπεινοὺς καὶ χαμερπεῖς ἔδειξεν ἐξ ἐνδόξων,
 σπεύσωμεν τέκνον ἐπ' αὐτὴν τὴν τῶν σφαλμάτων
 [ρύψιν,
 τὴν τῶν καλῶν ἐπίθασιν τῶν νῦν καὶ τῶν μελλόντων,
 τὴν αὐτουργὸν τῶν θαυμαστῶν τεράτων καὶ σημείων
 τὴν πρὸ τῆς ἀνασιάσεως ἀνάστασιν πνευμάτων,
 τὴν λύτρωσιν τῶν ψυχικῶν δεινῶν πλημμελημάτων,
 δι' ἧς καὶ ζῶντες ἐν σαρκὶ δίχα σαρκὸς βιοῦμεν.

Μὴ μείνωμεν βραδύνοντες, μὴ ταύτης στερηθῶμεν,
 μὴ σκότωσης καὶ ζοφωσις αἴφνης ἡμᾶς κατάσχη,
 καὶ νύξ κατακαλύψειν ἡ τῶν ὑποχθονίων,
 ταύτης ἐκτὸς τυγχάνοντες ἐγγὺς ἔσμεν δαιμόνων,
 κᾶν πᾶσαν ἐξασκήσωμεν τὴν ἀρετὴν εἰς ἄκρον,
 οὐ πόνοις οὐδὲ πράξεσιν οὐ γνώσει καὶ σοφία,
 χάρις βραβεύεται φησὶν, ἀλλὰ τῇ ταπεινώσει·
 ἐνθα βλαστήσειεν αὐτὴ βρύσις ἐστὶν ἐκεῖσε,
 δόξης καὶ χάριτος Θεοῦ, τίς τῶν μεγάλων εἶπε·
 ταύτην ὁ μέγας φύλακα, καὶ σκέπην θείαν λέγει,
 ἐπ' ἀδλεψία τῶν καλῶν ἀπάντων τῶν οἰκείων,
 αὕτη πτωχείας πλουτισμός, ἀβυσσος εὐτελείας,
 κλέπταις ἀνεπιχείρητος οὐδόλως συλωμένη,
 ἀπὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν πύργος στερεῶς ἰσχύος·
 ἐχθρὸς οὐκ ὠφελήσκει τὸ ψαλμικὸν ἐν ταύτῃ,
 υἱὸς τῆς ἀνομίας δέ ταύτην οὐκ ἂν κακώσῃ·
 ταῦτ' οὖν δ' εἰπεῖν ἐπισφαλῆς ἐνθύμησις καὶ προᾶξις,
 καὶ λογισμὸς οὐκ ἀγαθὸς πρὸς ἁμαρτίαν φέρων·
 αὕτη φησὶν ὁ θαυμαστὸς ἐπὶ σοφία Νεῖλος,
 ἀποστασίῳ πέφυκεν ἀπάσης ἀρεσκείας,
 γνώσεως θείας θεωρός, παρόρασις ἐπαίνων,
 εὐαισθησία τῆς ψυχῆς ὑπεναντία κόσμῳ·
 οὐδεὶς τοῦ ταπεινόφρονος πρὸς ὕψος ὑπερέχει,
 τῶν εὐτελῶν κατὰ Χριστὸν κρείττων οὐδεὶς εἰς δόξαν.

Μεγάλων ὄντως ἀγαθῶν ἀνθρώπους παραιτία,
 ἢ ξυνῶρίς ἢ πάνσεπτος ἢ θαυμαστή καὶ θεία,
 ἀγάπη καὶ ταπείνωσις, καθὼς τις προσεῖρήκει,
 τὴν μὲν ὑψοῦν, τὴν δὲ κρατοῦν τοὺς ὑψοθέντας ἴερον
 ὁ ταπεινὸς οὐδέποτε παράπαν ἀπολίπει.
 πόθεν γάρ ἔξει τὸ πεσεῖν ὁ κατωτέρω πάντων;
 εἰ βουληθῆς ὀπλίζεσθαι κατὰ παθῶν φησί τις,
 κτῆσαι καὶ ταύτην σύμμαχον, καὶ θᾶπτον ἐπιζήση
 τῶν δρακοντίων κεφαλῶν, ἀσπίδων βασιλίσκων,
 ἐκ πειρασμῶν τὴν ἀληθῆ γνῶσιν φασὶ γενέσθαι,
 ταύτης δὲ τὴν ταπείνωσιν ξένον κερπὸν καὶ θεῖον·
 ἔνδυσαι ταύτην ὥς φασι, καὶ μὴ πορφύρας βύσσον,
 σύνεσιν ἐπιζήτησον ὑπὲρ χρυσαίου πλῆθος,
 εἰρήνην κτῆσαι σταθῆράν ὑπὲρ τὸ βασιλεύειν.
 τίς ἔχουσι ταπείνωσιν φαύλη φρονιὺς ἀνθρώπων,
 κἄν ὀνειδίζῃ τις αὐτούς, κἄν λοιδορῇ, κἄν ψέγῃ,
 πάντα γενναίως φέρουσιν, οὓς δεῖ καὶ σέ ζηλῶσαι,
 καὶ μιμητὴς καὶ μαθητὴς ὀφθήσῃ τοῦ Δεσπότη,·
 ποικίλως μὲν οὖν ἅπαντες πανσόφως πολυτρόπως,
 οἱ θαυμαστοὶ καὶ παγκαλεῖς ἐδίδαξαν πατέρες,
 περὶ τῆς ταπεινώσεως ὥς βασιλικωτάτης,
 καὶ κρείττονος ἐν ἀρεταῖς ἀπάσαις ἀσυγκρίτως,
 πλὴν ἐξ ἁπάντων σύμφωνος ὁμολογία μία,
 ὥς πᾶς ὁ ταύτης σιερηθεὶς οὐ τύχη σωτηρίας.

Ἀρχὴ τοῦ Ν'. στοιχείου

Νεκροῦται σύμπαν ἀγαθὸν μεμακρυσμένον ταύτης,
ὥσπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς εἰ στερηθῇ νεκροῦται.

Βαθμῖς ψξ'.

ΤΙΝΑ ΔΑΙΜΟΝΩΝ ΘΗΡΑΤΡΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΠΑ ΤΥΓΧΑΝΕΙ

Ἄπας νεκρὸς πρὸς ἀρετὴν ταπείνωσιν οὐκ ἔχων
πᾶσαν τὴν τέχνην τοῦ Σατᾶν, μηχανουργίαν πᾶσαν,
πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ ταύτης χωρὶς οὐ λύσει·
ἐν ταύτῃ γάρ συντρίβεται σύμπασα πονηρία,
καὶ πανιελῶς ἀπόλλυται δαιμόνων πανουργία·
ἐν ταύτῃ βέλη σθένυνται πυρφόρα βροτοφθόρα,
ἅπερ ἐκπέμπει καθ' ἡμῶν ὁ δυσμενὴς τοξότης·
ταύτην καὶ σὺ διδάχθητι καὶ γνώρισον ἐκ μέρους,
ὥς οἱ πατέρες λέγουσιν, ὥς ἔγνωμεν ἐκ πείρας.
ὑποῖ καὶ γάρ τις ἑαυτὸν καὶ τὸν ἐχθρὸν ὀλλύει·
ἕτερος ταπεινούμενος ἐκεῖνον ἐκκευρίζει·
εἴ τις τῆς ἀπογνώσεως τῷ πνεύματι παλαίει,
ὥς δέ καὶ τῆς οἰήσεως ἀνθίσταται τῇ πλάνῃ,
εἴ τις εἰρήκει χρήσεται καλλίστως ἑκατέρω·
ἐπὶ γάρ τοῖς ἀσκητικοῖς ἀνδράσι καὶ σπουδαίοις,
κρύπτειν πειρᾶται τὰ κακὰ δι' ὑπερηφανίαν,
ψυχᾷς νεοπαγέσι δέ, καὶ ταῖς ἐκλελυμέναις,
μετὰ προσθήκης τίθησι κατ' ὀφθαλμοὺς τὰ πάθη,
ὁ τῆς κακίας εὐρειτής, ἵνα τοὺς μὲν ἐπάρῃ,
τοὺς δ' εἰς πολλὴν ἀπόγνωσιν συντόνως συνελάσῃ,
καὶ δείκνυσιν ὁ θηρείης γυμνὰ καθὼς τις λέγει
τὰ θήραθρα τὰ φέροντα ταχέως πρὸς τὸν ἄδην.

Νοῦν μὲν συλῶν ὁ δόλιος τῶν τούτῳ προσεχόντων,
 ἄλλοτε πάλιν σκαιορεῖ μηχανουργίαν ἄλλην,
 καὶ πρὸς τὸν ἄδην καίασπᾶ διὰ κριαρίου πάλης
 σὺ γοῦν ἀκούων πρόσσεχε, καὶ σύνες ὧν σοι λέγω,
 βοθύνοὺς τρεῖς οἱ δαίμονές ὀρύσσουσιν ἀνθρώπους,
 ποιεῖν οὐδέν τῶν ἀγαθῶν, τούτοις ὁ πρῶτος βόθρος
 δεύτερος μὴ κατὰ Θεὸν εἶναι πραχθῆναι γενέσθαι,
 εἰ δέ καὶ τούτου τοῦ σκοποῦ πολλάκις κωλυθῶσι,
 γίνεσθαι πάντα σπεύδουσι μετὰ κενοδοξίας,
 καὶ μετ' οἰήσεως πολλῆς πᾶν τὸ πραχθὲν πληροῦσθαι
 ἢ τοῦ θανάτου μέριμνα τὸ πρῶτον θεραπεύσει,
 τὸ δεύτερον ἢ συντριβῇ μετὰ τῆς εὐπειθείας,
 τὸ τρίτον δέ καθ' ἑαυτῶν πᾶσαν ἐπάγειν μέριμν,
 καὶ τὸ νομίζειν ἑαυτοὺς ἀπάντων φαυλοτέρους,
 τρόπους τρισὶ καθ' ἑλκῶς, ὥσπερ φησὶν ὁ μέγας,
 πᾶς πόλεμος δαιμονικὸς συνίσταται πρὸς πάντας,
 τοῖς μὲν γὰρ ἐπιτίθεται διὰ τῆς ἀμελείας,
 τοὺς δ' ἄλλους παραπόλλυσι δι' ὑπερηφανίας·
 ἐπ' ἀρεταῖς ἐκίνησε τὸν φθόνον καθ' ἑτέρων,
 ὁ πρῶτος μὲν ἔλκειός, μακάριος ὁ τρίτος,
 τὸ μέσον δέ καὶ δεύτερον τακτέον ἐν ἀθλίοις·
 πρῶτισται τρεῖς ὥς λέγουσι τοῦ σαιανᾶ δυνάμεις,
 ἐπιθυμία τῶν παθῶν ἀμέλεια, καὶ λήθη
 εἰ νήφης λήθην ἐκφυγὼν καὶ τὰς λοιπὰς ἐκφυγῆς.

Νόησον κατασκόπησον ἀκριβῶσον εἰς τέλος,
 τὰ θήραθρα τοῦ σατανᾶ, καὶ τὰς αὐτοῦ παγίδας,
 ἐξηπλωμένας πανταχοῦ κατ' αἴσθησιν καὶ γνῶσιν,
 καὶ μέλιτι καὶ γλυκασμῷ συγκεκραμμένας πάσας,
 ὥς ἅπας ὁ γευσάμενος αὐτίκα συληφθεῖη.
 δεῖ σε γινώσκειν ἀκριβῶς ὥς ἀπὸ τῶν εὐλόγων,
 καὶ δεξιῶν ὁ πονηρὸς τοὺς πλείστους ἀγκιστρεύει,
 καὶ μᾶλλον εἴ τις μηχανῶν πείραν οὐκ ἔχει τούτου·
 γινώσκειν δεῖ καθὼς φασὶ τοὺς ἀγωνιζομένους,
 τίνας φευκτέον πόρρωθεν, καὶ τίσι συμπλεκτέον,
 πότε στεφάνων πρόξενος καθέστηκεν ἡ πάλη,
 καὶ πότε τις εὐδοκιμεῖ τὴν πάλην ὑποκλίνας·
 καλὸν τὴν πείραν ἀκριβοῦν ἵνα μὴ πλάνην πάθῃς,
 πλὴν καὶ πρὸς ταύτην λέγω σοι καὶ πρόσχες μοι
 [καὶ σύνες·
 τὸν τῆς πορνείας δαίμονα φεῦγε καθὼς ἰσχύεις,
 ὥς ἔχων ἔνδον τὴν ἀρχὴν ἔμφυτον πρὸς τὸ πάθος·
 γρηγόρει νῆφε πάντοτε τὰ δεξιὰ σου σκόπει,
 καὶ τὰ λαῖα προσεκτικῶς εὐφρόνως ἐπιτήρει·
 πάντοτε ἐπιτίθεται τὸ πλῆθος τῶν δαιμόνων,
 ἐκ τῶν μερῶν τῶν ἔμπροσθεν, ἀπὸ τῶν ὀπισθεν σου,
 ἐκ τῶν καλῶν ἐκ τῶν κακῶν λυπούντων ἡδυνόντων,
 τῶν ἐπαιρόντων πρὸς τιμὴν, τῶν ὕδρεις προξενούντων
 ἔμπροσθεν μὲν καθὼς φασὶν ὅποταν ἐν ταῖς ὕλαις
 φαντάζων ὑποκλέψειε, καὶ τρέψει τὰς αἰσθήσεις,

Νοῦν κατασπάσας δι' αὐτῶν πρὸς ἀπολείας χάρις,
 ὅπισθεν ὅταν ἀπρεπῶς ἀνακινῇ τὴν μνήμην,
 προλήψεις ἔχων οὐ καλὰς πρὸς πτωχὸν καταγορεύας,
 ἐκ δεξιῶν ὅταν κενῇ συναμαρπάζῃ δόξῃ
 ἀριστερὰ δέ προσβολαὶ ῥύποι σαρκὸς καὶ πάθη
 πλήν ἀλλὰ σὺ μὴ θροηθῇς, δύναμις γάρ τις θεία,
 ἀδιαλείπτως ἅπαντας κυκλοῖ περιφρουροῦσα,
 τοὺς βουλομένους ἐκφυγεῖν τὴν τῶν δαιμόνων βλάβην.

Βαθμῖς ψζ'. ΟΤΙ ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ ΤΟ ΚΑΚΟΝ ΟΥΚ ΑΓΑΘΗ ΠΡΟ-
 ΕΞΕΙ, ΜΑΛΛΟΝ ΕΙΣ ΚΑΛΟΝ ΔΥΝΑΤΑΙ ΣΥΝΕΡΓΗΣΑΙ, ΚΑΙ
 ΑΚΟΝΤΕΣ· ΟΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ ΣΥΝΕΡΓΟΥΣΙ ΠΡΟΣ Τὸ ΚΑΛΟΝ.

Τοὺς φιλαγάθους ὁ σατᾶν κακοποιεῖν οὐκ ἔχει,
 αἴτιος τούτοις οὐδαμῶς ἐστὶ πρὸς ἁμαρτίαν·
 οὐκ ἔστιν ὅλως δύναμις τῇ πλήθει τῶν δαιμόνων,
 ὅταν ψυχὴ θεοφιλὴς ὁρμήσῃ κατὰ τούτων,
 καὶ ζῆλον ἀναλάβῃται πρὸς μάχην συγκινοῦντα·
 πολλὰ κατατοξεύουσι, ποικίλως πολεμοῦσι,
 τῶν γρηγορούντων ταῖς ψυχαῖς οἱ σπουδασταὶ τῆς
 [πλάνης,

Θεοῦ δ' ὑπερασπίζοντος ἄπρακτα τούτοις πάντα·
 τὴν νύκτα τοὺς πνευματικοὺς αὖπνως ἐκθρονοῦσι,
 καὶ μεθ' ἡμέραν χαλεποὺς ἐπάγουσι κινδύνους,
 καὶ παρορμῶσι κατ' αὐτῶν συκοφαντούσας γλώσσας,
 καὶ στεφανοῦσιν ἄκοντες στεφάνους ἀκηράτοις
 ὥς ἀληθῶς ἀνόητοι, κατὰ τὸν νομοθέτην,
 οἱ δαίμονες οἱ τοῖς πιστοῖς ἐχθραίνοντες εἰς μάτην,
 αἰεὶ γάρ τούτοις ἄκοντες πρὸς πάντα συνεργοῦσι,
 καὶ τελευτᾷ πρὸς ἀγαθὸν ἧς ἤρξαντο κακίας.

Νόει μοι ῥάβδον τύπτουσιν, ἢ λῶρον μαστιγοῦντα,
 πρὸς παῖδας φιλοπαίγνομαι σαιᾶν τὸν ἀποστάτην,
 ὥς γάρ ἡ ῥάβδος ἐκ ἱπποῦ, καὶ λῶρος ἀπὸ ζώου,
 τμηθέντα καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς ζωῆς ἀφαιρεθέντα.
 λυσιτελῇ τυγχάνουσι πολλάκις πρὸς παιδείαν.
 οὕτως ὁ δράκων ὁ δεινὸς ἀποτιχὼν τῆς ἄνω
 ζωῆς, καὶ χώρας οὐρανῶν, καὶ νεκρωθεὶς ἐνδίκως,
 εἰς τὴν κακίαν ἑαυτὸν ἐκδέδωκε διόλου
 καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ, ἑαυτοῦ παιδεύων ὁ Δεσπότης,
 δικίμους ἀναδείκνυσιν αὐτοὺς καὶ λαμπροτέρους,
 καὶ τοὺς σιεφάνους δέχονται θεόθεν ἐπαξίως.
 ἀφείθη γοῦν ὁ πονηρὸς ὥς ῥάβδος πρὸς παιδείαν,
 κτίσμα καὶ δοῦλος τοῦ Θεοῦ περιπολεῖν τὸν κόσμον
 πλὴν οὐκ εἰς ὅσον βούλεται τοὺς πειρασμοὺς ἐπάγει,
 ἀλλ' ὅσον τὸ Δεσποτικὸν παραχωρήσει νεῦμα,
 πρὸς δοκιμὴν τῶν τὸν Θεὸν σπευδόντων θεραπεύειν
 καὶ τρέχει μὲν ὁ δυσμενὴς πρὸς ἁμαρτίαν ἔλκει,
 ἀλλ' ἀποπίπτων τοῦ σκοποῦ παρακελεύσει θεία,
 σωτηριώδους φαίνεται πράξεως ὑληρέειας.
 καὶ τὸν ἐχθρὸν ὁ ποιητὴς ὥς οἰκονόμου ἔχει,
 δι' ἐναντίαν, τὸ καινόν, πᾶν ἐναντίον πράττει,
 καὶ πρὸς εἰρήνην σταθερὰν διὰ τῆς μάχης φέρει,
 καὶ μὴ παραχωρήσειε τοῖς δαίμοσιν ὁ κτίστης
 οὐκ ἂν ἰσχύσειαν βροτὸν ποσῶς παραλυλῆσαι.

Βαθμὶς ψη΄.

ΩΣ ΑΝ ΜΗΔΟΥΩΣ ΜΗΔΑΜΩΣ ΔΑΙΜΟΝΑ ΤΙΣ ΦΟΒΟΙΤΟ

Νεύει πρὸς τὸ κακοποιεῖν, ἐπάγεται σπουδάζει
 οὐδέ γάρ μόνον καθ' ἡμῶν οὐκ ἔσχεν ἐξουσίαν,
 ἀλλ' οὐδ' εἰς ἔθνος βάρβαρον, οὐδ' ἐν ἀλόγοις ζώοις
 οὐκ ἐν πεζοῖς, οὐκ ἐν πτηνοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἐν τοῖς ἐνύδροις
 ἐνδέδεται τῷ Σατανᾷ ποιεῖν τὰ βουλητέα,
 ἢ θᾶπτον ἄν τὴν σύμτασαν κατέστρεψεν εἰς ἄδην·
 λέγει Θεὸς πρὸς τὸν Ἰώβ τίς ἄν ἀποκαλύψῃ
 τὸ ρόσωπον τῆς ἐνδύσεως, καὶ κακοῦ τοῦτου;
 ἢ τίς τοῦ θώρακος αὐτοῦ, τὴν πτύξιν ὑπείσέλθῃ;
 ἐκεῖθεν ἐκπορεύονται, καιόμεναι λαμπάδες,
 ἐσχάραι διαρρίτιονται, πυρός, ἐκ δέ μυκτήρων
 ἀπορρίπτεται καπνὸς αἰθάλης καιομένης,
 ἄνθρωπος ἔχει τὴν ψυχὴν, ἄσβεστον πῦρ καὶ φλόγα,
 ἐν τῷ τραχήλῳ δύναμιν, αὐλίζομένην φέρει·
 ὄλεθρος γούρου πρόεισιν, ἀπώλεια ποτὶ τρέχει·
 τούτῳ καρδίᾳ πέσῃ γεν, ὥσπερ ἀδάμμις λίθος,
 ἔστηκεν ὡς ἀνήλιος, ἰσχυρογνύμων ἄκμων·
 ὁ ἄνθρωπος ὑψηλότετον ὄρεα πάντα σκοπεῖ μακρόθεν,
 δοκεῖ τῶν ἐν τοῖς ὕδασι, ἐξόχως βασιλεύειν·
 μεγαλαυχεῖ γάρ ὡς κρατῶν, ζωῆς ἐκλελυμένης.
 καὶ κυριεύει εἰληχῶς ὑγροδιαίτου βίου·
 τοιοῦτος ὢν ἐμπαίζεται, καὶ παρὰ τῶν Ἀγγέλων,
 καὶ παρ' ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἁγίως βιωσάντων.

Νεανικῶς τὴν καὶ' αὐτῶν ἀπεθαρρήσας μάχην,
 ἀνδρίζου· κατὰ τὸν Δαβίδ, ἴσχυε τῇ καρδίᾳ,
 μὴ φοβηθῇς, μὴ θροηθῇς, μὴ καταπιτήξῃς ὅλως,
 ταῖς ἀπειλαῖς μὴ πινηθῇς, μὴ πρόσχῃς τοῖς φοβήτροι
 τὰς ἀστραπάς, καὶ τὰς φωνάς, τὴν ταραχὴν, τὸν σάλον
 καὶ τοὺς πολλοὺς σπινθηρισμούς, καὶ τὰς δρακόντων
 [δῆξεις,
 κύλους, καὶ ψόγους, συριγμούς, καὶ κρότους, καὶ
 [θορύβους,
 ὀρχήσεις, ῥήσεις, γέλωτας, ἀτάκτους περιόδους
 καὶ τὰς μεθόδους τὰς ἐξῆς, τῶν πονηρῶν πνευμάτων
 ἐν σταυρηρῷ φρονήματι, παρὰτρέχε γενναίως,
 οὐδέν γάρ λογισθήσονται, τοῖς νουνεχῶς σκοποῦσι,
 κἄν καὶ ποικίλας καὶ πολλάς, ἐπιτελῶσι ταύτας·
 ἂν εἶχον γάρ ἐπιτροπήν, ἂν εἶχον ἐξουσίαν,
 ἐπλήρουν ἂν τὴν βούλησιν, ἀλλ' οὐκ ἐξεδειμάτουν,
 νῦν δ' ἀλλὰ κωλυόμενοι, ποιεῖν τὰ βουλευτέα,
 εἰς ἀγνεῖς ἐτράπησαν, σκιώδεις φαντασίας·
 ἂν τούτων τι προσάξαι σοι, πολλάκις πειραθῶσι,
 μηδοπώσοῦν ἐκταραχθῇς, ἀλλὰ θαρσῶν ἐρώτα,
 ποία τις αὕτη πέφυκε, καὶ ποταπὴ τυγχάνει,
 ἀταραξίας σύμβολον, ἀνδρείας τε καὶ θάρσους,
 τὴν φαντασίαν ἐρευνᾷν, τίς πόθεν πῶς ἐπῆλθεν;
 εἰ μὲν γάρ ἐστι ἐκ Θεοῦ, καὶ κρείττων ὀπτασία,
 μεταβληθήσῃ πρὸς· χαράν, καὶ πληροφορηθήσῃ
 εἰ δ' ἐκ δαιμόνων προσβολῆς ἀπορῥαπίσεις ταύτην.

Νοεῖ τις οἶνον εὖοσμον, ὅξος δριμύ γινώσκει,
 ὅστις πλουτεῖ τὴν γευστικήν, γεγυμνασμένην ὕψιν,
 ψυχὴ δέ τὴν διάνοιαν, καλλίστως ἐδῶσμένη,
 καὶ καθαρὰς τὰς νοερὰς αἰσθήσεις κεκτημένη,
 πανευχερῶς ἀμφοτέρω τὰ προορηθέντα κρίνει,
 καὶ συνορᾷ τὸ θεϊκόν, καὶ τὸ τῶν ἐναντίων·
 εἰ γοῦν τι παρὰ τούτων σοι, πρὸς φόβον ἐνεχθείη,
 πρὸς ἀπειλήν πρὸς πτόησιν, μηδόλως θροηθήσῃ,
 εἰς γάρ συμφέρον καταντᾷ, καὶ μετὰ ταῦτα γνώσῃ,
 οὐ γάρ παραχωρήσειε, Θεός σοι προσεγγίσει,
 ἐκ μηχανῆς σατανικῆς, βλάβην τινὰ καὶ λύπην,
 χωρὶς ὅποσον προορᾷ, πρὸς τὸ συμφέρον εἶναι,
 τοῦτο φησὶ τῶν σοφῶν τις, καὶ θαυμαστῶν πατέρων,
 ἀδιαλείπτως ἅπαντες, παρὰ Θεοῦ φρουροῦνται,
 οὐ τῇ δρακὶ κατέχεται, πᾶσα πνοὴ καὶ κτίσις·
 σὺ μορμολύκεια πτοῇ, καὶ κώνωπας καὶ μυίας,
 ἐν τῇ χειρὶ τοῦ παντουργοῦ τηρούμενος Δεσπότης,
 ἅπερ καὶ χεῖρες φέρουσιν, ἀνθρώπιναι πολλάκις;
 καὶ τί νηπιωδέστερον, τῆς διανοίας ταύτης;
 εὐψύχως μὲν ἀντίστηθι, τοῖς ἀντιπραπτομένοις,
 τοῖς δ' ὑποκλέπτειν σπεύδουσι, τὴν σύνεσιν ἀντίθες·
 στέφανοι συνεπλάκησαν εἰρήνης καὶ γαλήνης,
 τοῖς πολεμοῦσιν, ὥς φασι, καρτερικῶς εὐτόνως·
 οἱ δ' ἀμελεῖς ἐν καταρχαῖς, ἀχρεῖοι μέχρι τέλους.

Νίκης σημείον ἐναργές, κατάρχεσθαι γενναίως·
 ἄρξαι φησὶ πρὸς πόλεμον, ἐξόρμησον προθύμως,
 ἐν εὐσταθεῖ τολμήματι, πρόσβαλε τοῖς ἐχθροῖς σου,
 ὥς ἀπολέσης ἅπαντας, συντόμως ἀφανίσας·
 καθυπισχεῖται σοι Θεός, ἐνθεῖναι σου τὸν φόβον,
 ἅπασι τοῖς ὑπ' οὐρανόν, αἰεὶ σοι πολεμοῦσι,
 βαῖον σχεῖν ἄρρενικόν, οὐκ ἔστι πλὴν ἀγώνων,
 μὴ ἐν ψυχρότητι, φησί, μηδὲ διστάζων ἔλθῃς,
 μηδὲ παρακρουόμενος, φανήσῃ τὸν ἀγῶνα,
 καὶ πολεμήσω μετὰ σοῦ, καὶ κράτος σοι βραβεύσω·
 οὐδεὶς ἀπὸ προδήλου δέ, δειλίαν ἀριστεύει·

ὅπότεν πλέκουσι τινες, τοῖς νικηταῖς στεφάνους·
 οὐκ εἰρηνεύει τίς φασι, ταχθεὶς ἐν τοῖς ἐσχάτοις,
 ἀλλὰ συντάττεσθαι ποθεῖ, τοῖς κρείττοσιν ἁπάντων,
 ἀλλ' οὗτος κἄν ταῖς πράξεσι, φιλείτω τὸ πρωτεύειν,
 καὶ τῶν κρατούντων ἐν αὐταῖς, μηδὲν ἀπολειπέσθω·
 μέγα τῶν κατὰ δύναμιν, μηδὲν παραλιμπάνειν,
 τοῖς ὑπὲρ ταύτην ἐγχειρεῖν, σύν ταπεινώσει μεῖζον·
 πυκτεύων οὕτω κἄν ἡττᾷ μηδόλως ἀθυμῆσης
 χαῖρε δέ μᾶλλον ἐκβοῶν, τὰς Ἑσαΐου ῥήσεις,
 ἰσχύσαντες οἱ δαίμονες, θᾶπτον ἡττᾶσθαι πάλιν,
 εἰ πάλιν γάρ ἰσχύσητε, καὶ πάλιν νικηθῇτε·
 προσῆκον εἶναι κρείττονας, δειλίας νηπιώδους,
 πάντας τοὺς κατὰ τῶν ἐχθρῶν, παρασκευαζομένους.

Βαθμὶς ψθ'.

ΠΕΡΙ ΔΕΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝ & ΦΟΒΟΥ ΝΗΣΙΩΔΟΥΣ

Νεκροὶ μὲν οὖν οἱ δοίμονες, πρὸς τοὺς ἐνθέως ζῶντας
 τὸ δειλιᾶν δέ τούς νεκρούς, ἀνοησίας πλήρες,
 ἴσθι σαφῶς εἰ δειλιᾶς εἰ πρὸς φυγὴν ἐκκλίνεις,
 θρασεῖς ἐπιτεθήσονται καὶ πολειμήσουσι σοι,
 Θεοῦ παραχωρήσαντος ἀξίως καὶ δικαίως·
 ὅτι τοὺς μηδ' εἰς τὰ πτηνὰ καὶ χοίρους ἐξουσίαν
 ἔχοντας ἐδειλίασας ὥς βρέφος νηπιῶδες,
 καὶ γαλακτοτροφούμενον, μορμολυκείων θέας,
 δειλίαν εἶναι κέκραγε, τῶν μοναχῶν ὁ ῥήτωρ,
 ἦθος βρεφῶδες καὶ σαθρόν, ἐν βάθυτάτῳ γήρῳ,
 καὶ κενოდόξου καὶ τυφλῆς, ἐφ' ἑαυτὴν θαρρούσης·
 πάθος ψυχῆς καὶ χείρονα πλάνην ἀπάσης πλάνης,
 πᾶς γάρ θαρρῶν ἐν ἑαυτῷ τελείως συντριδεῖη,
 καὶ σύμπαν ὄρος καὶ βουνός, ἅπας ταπεινωθεῖη·
 πᾶς ὁ πιστεύων ἐκ ψυχῆς, ἀεὶ παρεῖναι τούτῳ,
 τὸν ἐν χειρὶ κατέχοντα, καὶ φεροντα τὰ πάντα,
 τὸν μηδ' ἀράχνας τῆς αὐτοῦ προνοίας ἐξωθοῦντα,
 οὗτος καὶ ταπεινοφρονεῖ, καὶ σιέγει καὶ πιστεύει,
 καὶ φόβῳ στοιχειούμενος, τοῦ κτίστου καὶ Δεσπότης,
 δειλίαν ἀποβάλλεται τὴν ὑποβολιμαίαν,
 τὴν ἐκτροπὴν τῆς πίστεως ἣν σατανᾶς εἰσάγει,
 δοῦλαι δειλίας ἀληθῶς ψυχαὶ ὑπερηφάνων,
 ἐν προσδοκίᾳ χαλεπῶν, μεγίστων ἀνυπίστων·
 πᾶς δειλιῶν κενόδοξος, οὐ μὴν καὶ τοῦναντίον.

Νῦν ἄκουε τοῦ λέγοντος (1) ἐν οἷς τυράττη τόποις,
 τούτοις μηδόλως πτοηθῆς, ἀκαίρως ἐπιέναι·
 εἰ δέ τι καὶ βραχύτατον, ὅλως ὑποχαλάσης,
 εἰς τέλος συγγηράσει σοι, τὸ νηπιῶδες τοῦτο·
 ὀπλίζου δέ ταῖς προσευχαῖς, ὅταν μολῇς ἐκεῖσε,
 καὶ πρὸς τὸν κτίστην καὶ Θεόν, πετάννυε τὰς χεῖρας,
 βρέφη θροοῦσιν, ὥς φασι, καὶ μόναι φαντασίαι,
 τοὺς δ' ἀλαζόνας καὶ κομψοὺς καὶ τοὺς ὑπερηφάνους
 ὥσπερ δειλοὺς ἐπτόησαν, καὶ ψόφων ἐνθυμήσεις,
 τοῦτο τὸ πάθος ἄρνησις, ἐρῶδέθη τοῦ Δεσπότου,
 ἀνθρώπων ἐξουθένωσις, ἐφεύρεμα δαιμόνων,
 πηγὴ τῆς κατακρίσεως, ἀπόγονος ἐπαίνων,
 πταίσμάτων πρόξενος δεινῶν, σύμβολον ἀκαρπίας,
 καὶ πρόδρομος ἐκστάσεως καὶ τῆς ἐπιληψίας,
 τῆς ὑποκρίσεως πηγὴ, καὶ τοῦ θυμοῦσθαι θύρα,
 ἁμαρτημάτων φυλακὴ συντήρησις σφαλμάτων,
 τῆς ἀσπλαγχνίας χορηγός, ἄγνοια συμπαθείας,
 καὶ δικαστὴς ἀπάνθρωπος, πᾶμπικρος λογοθέτης,
 θείας βουλῆς ἀντίπαλος, καὶ ῥίζα βλασφημίας,
 σπουδῆς οἰκείας ἔπαρσις, δαιμονιῶδες ἦθος,
 καὶ τέλος πάντων ὡς ἀρχή, τοῦ προκειμένου πάθους
 ἰσχύος ἄρνησις Θεοῦ, καὶ μακρυσμὸς ἐκεῖθεν,
 καὶ παντελὴς ἀπόστασις, τῆς τούτου βοηθείας,
 καὶ στέρησις τῆς ἀρωγῆς, τῆς παρὰ τοῦ Δεσπότου.

(1) Ἰωάννου τοῦ τῆς κλίμακος δηλαδή.

Βαθμὶς ρ'

ΠΟΙΟΙ ΤΙΝΕΣ ΟΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ & ΤΙΣ Η ΤΟΥΤΩΝ ΠΑΛΗ

Νόει τὴν δύναμιν καλῶς, τῶν γραφικῶν ῥημάτων
 οὐ γάρ σκοτία λέγουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἐρήμους τόπους,
 τὰς τῶν δαιμόνων καθ' ἡμῶν, ὀπλίζειν στραταρχίας,
 ἀλλ' ἀκαρπίαν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τὴν ἀφοσίαν,
 τὴν πρὸς τὸν πάντων ποιητὴν καὶ κτίστην καὶ Δεσ-
 [πότην,

ὃ γάρ Θεοῦ γενόμενος, πιστότατος οἰκέτης,
 καὶ τούτῳ μόνῳ δουλωθεὶς, τοῦτον φοβεῖται μόνον,
 ὃ δ' ἄλλως ἔχων καὶ σκιά τὴν ἑαυτοῦ θροεῖται,
 φόβος γάρ ἅπας στέρησις, φασί, πληροφορίας,
 κίνδυνος μελετώμενος, τῆς διανοίας νόσος,
 καὶ προδοσία λογισμῶν, οὐχὶ τοῦ βοηθοῦντος·
 μηδένα φόβον φοβηθῆς οὐπερ οὐκ ἔστι φόβος,
 ὅταν γάρ ἅπαντα, φησὶν, ἐκ συντριμμοῦ καρδίας,
 περιχαρῶς δεχώμεθα, καὶ θόβου καὶ δειλίας,
 καὶ πάθους ἀπηλλάγημεν τῆς ὑπερηφανίας,
 ἄνθρωπος ἅπας δείλανδρος, νόσοις νοσήσει δύο,
 τῆς ὀλιγοπιστίας τε καὶ φιλοσωματίας·
 καὶ τοῦτο λόγος παλαιός, ἀρίστως εἰρημένος,
 στήθι γοῦν στήθι τῆς καλῆς κρατῶν ὁμολογίας,
 καὶ καταβάλλης εὐχερῶς καὶ συμπατήσης ῥᾶον,
 καὶ πλήξεις καὶ κεντήσεις καὶ τρώσεις τοὺς
 ἐχθρούς σου·
 τοῦ Φαραὼ κατέναντι, στήθι φησὶν ὀρθρίσας,
 σὺ δ' ἄλλ' ἐν ὀρθρῳ καὶ φωτὶ τῶν ἐναρέτων τρόπων
 τὸν Φαραὼ τὸν νοητὸν τροπώσῃ κατὰ κράτος.

Νουνεχεστάτως κατ' αὐτοῦ, καὶ κατὰ χαναναίων,
 τῶν εἰσιέναι σε πρὸς γῆν τὴν θείαν κωλυόντων,
 ἣν ἐπηγγείλατο Θεός, ὥς ἔχεις ἀγωνίζου·
 τότε καὶ γὰρ σπρυδιάζουσι, μᾶλλον ἡμᾶς ἀπείργειν,
 οἱ γῆς τῆς Μωαβίτιδος κατάρχοντες ἀνόμως,
 σὺν τοῖς ἡγεμονεύουσιν, Ἐδὲμ τῆς νοουμένης,
 ὁπόταν ἴδωσιν ἡμᾶς, σφοδρῶς ἐπειγομένους,
 τὴν θείαν Ἱερουσαλήμ, σχεῖν εἰς κληρονομίαν,
 ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἔξωθεν, τεχνῶν τε καὶ πραγμάτων,
 ὑφάντας καὶ κολλυβιστὰς σὺν ἱξευταῖς ὁρῶμεν,
 ἑτέρους δὲ πολεμιστὰς καὶ σκευαστὰς ἑτέρους,
 καὶ πειρατὰς καὶ κυβευτὰς καὶ ποιητὰς φαρμάκων,
 οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδοθεν, ταῦτα νοεῖται πάντα·
 οὓς καὶ καθά τις παραινεῖ, μακρὰν ἀποπεμπτέον,
 καὶ τῆς ψυχῆς τὴν εἴσοδον, αὐτοῖς ἀποκλειστέον,
 μήπως τὸν τόπον οἱ δεινοὶ κοινώσωσι τὸν θεῖον,
 καὶ τοῦ Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον, ῥυπώσωσι κακίστως,
 καὶ βεβηλώσωσιν αὐτόν, ἐντὸς ὑπείσελθόντες·
 πρὸ μὲν γὰρ τοῦ βαπτίσματος, ὥς ἤκουσας ἐξ ἄλλων,
 ἦν ὁ διάβολος ἐντός, ἐκτὸς ἀπῆν ἡ χάρις,
 ὁλλὰ μετὰ τὸ βάπτισμα, γέγονε τοῦναντίον, ⁽¹⁾
 καὶ σύμπας περιήρηται, τῆς ἁμαρτίας ῥύπος,
 τὸ δὲ τῆς προαιρέσεως διπλοῦν οὐκ ἐκωλύθη
 (ᾧδε λείπει στίχος εἷς)·

(1) τοῦτο φησὶν ὁ ἅγιος Διάδοχος

Νῦν καὶ τοῦ σκοτίους δύναμις προτρεπικὴ τυγχάνει,
 ἢ δέ τῆς χάριτος ἰσχύς, οὐδόλως ἀναγκάζει,
 ὅσπερ πρὸ τοῦ βάπτισματος οὐκ ἔλιπεν ἡ χάρις,
 οὕτως ἡ μάχη τοῦ Σατᾶν οὐ λαίπει μετὰ τοῦτο·
 εἴτις ποιήσει τὸ κακόν, ἐκ προτροπῆς δαιμόνων,
 οὐχ ὁ συμβουλευσάμενος, κατακριθῆ Βελίαρ,
 ἀλλ' ὅστις ἤκουσεν αὐτοῦ τὴν κόλασιν ὑπόσχι·
 ὁμοίως εἴτις βούληθῇ, πρὸς τὸ καλὸν ὀρμηῆσαι,
 καὶ ἐκ τῆς χάριτος αὐτῆς, καὶ μετ' αὐτῆς τι πράξῃ,
 οὐκ εἰς τὴν χάριν τὸ πραχθέν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν ἑοεῖται,
 ἑκάτερον ἐπιτροπὴν, ἀλλ' οὐκ ἀνάγκην ἔχει·

ἄκουσον λόγον ἕτερον, καὶ σύνες πῶς ἀκούεις·
 Παῦλος ὁ ἰμέγας ἐκδοᾷ τῆς ἀληθείας κήρυξ,
 τοῖς πᾶσι πάντα γέγονε, πάντας κερδῆσαι θέλων,
 ὁ τῶν κακῶν ἐφρευρετής, ὁ τῶν καλῶν διώκτης,
 τοῖς πᾶσι πάντα γίνεται, σπεύδων ὀλέσαι πάντας·
 εὐχέσθαι σχηματίζεται, συλῶν τοὺς εὐχομένους,
 ἄλλους προτρέπων πρὸς εὐχήν, εἰς οἷσιν ἑλταίρει,
 καὶ συνηστεύει νηστευταῖς, νηστείαν ἀπολλύων·
 τοὺς συνετοὺς τοὺς γνωστικούς, ὁμοίως παγιδεύει,
 εἰς ἀγνωσίαν κατασπῶν, ἐκ τοῦ δοκεῖν γινώσκειν,
 φωτὸς τὴν ἀποκάλυψιν, πολλὰς ἰπὲρ ἑλπί·
 ὑποσκελίζων τοὺς φωτὸς ἀξιοθέντας θείου
 ποικίλαις ἀλλοιώσεσι, τοὺς πάντας ἀφραπάζει.

Νόμους κανόνων πατρικῶν, μὴ παραβιάνης βλέπε,
 σκόπει τοὺς ἐπισπεύδοντας, νοῦν σὸν αἰχμαλωτίζειν,
 αὔλους τούτους γίνωσκε, ταχίστους ἄοράτους,
 αὔπνους τε καὶ δυνατοὺς καθὼς ὁ μέγας ἔφη (1)
 οἷς πληθυσμὸς ὑπὲρ αὐτὰς τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας
 οἱ μὲν θηρεύουσι τινὰς ἐπαίνοις ἐνηδόνοις,
 οἱ δέ δι' ὕβρεων πικρῶν καὶ λύπης καὶ κινδύνων,
 νόσους ἐκείνοι φέρουσι, καὶ πόνοὺς καὶ ζημίας,
 πάντας δέ τοῖς προσέχουσι, στεφάνους προξενοῦσι,
 πολλοὺς κατὰ τὰς ἄρειάς, προσάγουσι κακίας,
 αὐτοπειράστους γάρ φησίν, ὁ δαίμων οὐ πειράζει·
 ὅταν μεγάλους πειρασμούς, ἐν τῇ ψυχῇ νοήσης,
 νόει καὶ χάριν μείζονα καταπεμφθῆναι ταύτῃ,
 πρὸς γάρ τὴν χάριν αὖξουσας, καὶ πειρασμὸς αὖξάνει·
 ἀνοίκεια προτείνουσι στεροῦντες τῶν οἰκείων,
 μεταπειοῦσι τὰ πικρά, τισὶ πρὸς τὰ γλυκέα,
 καὶ τὰ γλυκὰ πικρότατα δεικνύουσι πρὸς ἄλλους·
 τούτους ὁ πάντων βασιλεὺς ἡμῶν ἀποδιώξει·
 πλὴν ὥς ἐκείνους εὐχερὲς πανούργως ὑποτρέχειν,
 καὶ πᾶν δεινὸν καὶ πᾶν κακὸν ἀνθρώποις ὑποβάλλειν,
 οὕτω καὶ τούτοις εὐχερὲς, μᾶλλον δ' εἰπεῖν καὶ πλέον·
 ἀπορραπίζειν τὸ κακόν, καὶ τὸ καλὸν κατέχειν,
 καὶ σύμπασαν τὴν προσβολὴν πρὸς τὸ συνοῖσον τρέπε
 ὥσ' ἂν κληρονομήσωσι τὴν ἄνω βασιλείαν.

(1) Ἰωάννης ὁ τῆς κλίμακος.

Βαθμὶς ρα΄. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΗΘΟΥΣ & ΚΟΣΜΙΑΣ ΣΩΦΡΟΣΥΝΗΣ

Νίκην καὶ χώραν δίδωσι, τῷ τῶν δαιμόνων στίρει,
τὸ τοὺς ἐπαίνους ἐκζητεῖν, τὴν εὐκλειαν διώκειν,
τὸ σιέργειν πᾶσαν ἡδονήν, τὸ θέλειν πᾶσιν δόξαν,
ἐντεῦθεν συνεισάγεται καὶ σύμπασα κακία·

παγὶς καὶ τοῦτο τοῦ Σατᾶν κατὰ ἐροτῶν καὶ θήρα,
ὃ πάντες περικείμεθα ταλαίπωρον σαρκίον·

ἀνδρείαν κτῆσαι τὴν ψυχὴν καὶ σταθερὰν καρδίαν,
εἰ βούλει καταστρατηγεῖν καὶ πάθη καὶ βελίαρ,
καὶ σωφροσύνης ἀληθῶς καὶ μολυσμῶν ῥυσθήση,
καὶ καθαρθήση λογισμῶν καὶ φρένας φωτισθήση·

εἰ γάρ τὸν σύνοικον ἐχθρὸν οὐχ ὑποτάξεις τέκνον;
ἀπὸ τῆς νίκης τῶν λοιπῶν οὐδέν ὠφελήθηση,
ἀνδρεῖος γάρ καὶ νικητῆς οὐχ ὁ τῶν πολεμίων,
ἀλλ' ὁ κακίστων ἡδονῶν κατακρατῶν σωφρόνως·

πάλιν φησὶν ἀπάντων σοι τῶν ἔργων καθηγείσθω,
ἢ σωφροσύνη τῆς σαρκός, τὸ καθαρὸν τοῦ βίου,
ἀγνότης συνειδήσεως· εἰς γάρ οὐκ ἔχεις ταῦτα,
μάταιον παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ἔργον πᾶσα προᾷξις·

ὅποσον ἔχει προσπαυῶς ὁ λογισμὸς πρὸς ὕλην,
τόσην φησὶν ἐκτήσατο καὶ τὴν ἀποστασίαν,

τὴν ἐκ Θεοῦ, καὶ πρόσεχε καὶ σκόπει πῶς ἀκούεις·
νικᾶν αὐτὸν ὑφ' ἐαυτοῦ νίκη πασῶν ἀρίστη·

τὸ δ' ἐναντίον αἰσχιστον καὶ κάκιστον ἀπάντων·
ἢ τῆς καρδίας συντριβὴ κατὰ σαρκίου νίκη.

Νεκρώσας ἅπαν φρόνημα γεῶδες κατὰ κράτος,
 τὴν τῆς καρδίας συντριβὴν τελείαν ἀπειργάσω,
 καὶ ταύτην σχὼν καὶ νικητῆς τοῦ σώματος ὠράβης·
 δουλεύειν πάθεσι σαρκός, ὑπείκειν ἁμαρτίαις,
 δεινότερον τοῦ χαλεποῦς ὑπηρετεῖν τυράννοις·
 ὁ μὴ κρατήσας ἑαυτοῦ μακρὰν ἐλευθερίαν,
 βούλει δουλείαν· ἐκφυγεῖν; δοῦλον μηδὲν φρονήσης.
 καὶ μὴ δουλεύων ἡδοναῖς ἐλεύθερος δειχθῇ·
 οὐχὶ κρατεῖ τῶν ἡδονῶν ὅστις ἀπέστη τούτων,
 ἀλλ' ὅς οὐ προεκφέρεται, λόγος ἀρχαῖος τοῦτο·
 οὐχ ὅστις οὐκ ἐφάπεται τῶν προκεκωλυμένων,
 ἐκτῆσατο τὸ σωφρονεῖν, ἀλλ' ὅστις οὐ μετέσχε
 καὶ τῶν κατὰ συγχώρησιν ἐνδεδομένων τούτῳ·
 τὸ σωφρονεῖν τοὺς γέροντας οὐκ ἔστι σωφροσύνη,
 οὐδέ γάρ χάρις τῷ πυρὶ καὶν σφοδρότάτως καίη·
 οὐ θαυμασμοῦ ἐπ' ἀξίον ψυχρότης ἐν χιόνι
 οὐδέ καινὸν ἂν ἥλιος καὶ φέγγη καὶ θερμαίνη,
 ἔχουσι ταῦτα φυσικῶς, καὶ ποία τούτοις χάρις;
 ἐπαινειὸν τὸ τὰ καλὰ καὶ βούλεσθαι καὶ πράττειν·
 ἂν τις ἐκ τοῦ σωματικοῦ, πνευματικὸς φανσίη,
 ἂν τις τῷ βάρει τῆς σαρκὸς καὶ τῶν παθῶν τῷ φόρτῳ
 δεινῶς συμπιεζόμενος οὐδόλως καταπέσῃ,
 οὗτος ἐστὶν ἐπαινετός, οὗτος στεφάνους ἔξει·
 νεκρὸς οὐδεὶς οὐδέποτε καταξιοῦται στέφανος.

Νεκροῦν τὰ μέλη τῆς σαρκός, Παῦλος φησὶν ὁ μέγας
 τὰ δ' ἐφεξῆς ἐπίστας καὶ σὺ καὶ πάντες πάντως·
 ὅτι χωρὶς ἁγιασμοῦ καὶ δίχα τῆς εἰρήνης
 τῆς κατὰ σῶμα καὶ ψυχὴν ἀδύνατον σωθῆναι·
 οὐχ ὁ φυλάξας τὴν πηλὸν ἀρρύπτωτον ὡς ἔγνωσ,
 οὗτος ἁγνὸς καὶ καθαρὸς, ἀλλ' ὁ τὰ μέλη ταύτης
 καθυποτάξας τῇ ψυχῇ καὶ δοῦλα παραστήσας·
 σώφρων ἐστὶν ὡς ἀληθῶς πᾶς ἀναισθήτως ἔχων,
 ὑπάντων τῶν σωματικῶν καὶ μὴ φροντίζων τούτων·
 σώφρων καρδία πέφυκε, λιμὴν θεωρημάτων,
 σῶζε τὸ κάλλος τῆς λαμπρᾶς καὶ θείας σωφροσύνης
 νηστείαις κόποις δάκρυσι πόνοις καὶ χαμευνίαις,
 καὶ παννυχίαις στάσεσι, καὶ νήρει καὶ μονώσει,
 τῆς σωφροσύνης στολισμὸς τοιμὴ τῆς ἀσελγείας,
 τῶν ἐννοιῶν ἐπίσκοπος, ἀκολασίας λύσις,
 ἡνίοχος τῶν λογισμῶν, τῶν ὀφθαλμῶν ἀκρότης,
 ἀντίθετος πυρώσεως, ἐργάτης ἐγκρατείας,
 εὐχῆς τε κόσμος καὶ λαμπτήρ ψυχᾶς καταλαμπρύνων
 ἢ σωφροσύνη πέφυκε, Νεῖλος φησὶν ὁ μέγας,
 τῶν ἀρετῶν καθολικὴ παίσων ἐπωνυμία·
 τῆς σωφροσύνης ἀληθῶς καθέστηκεν ἡ κλῆσις,
 αὕτη γάρ μόνη τὸ φρονεῖν, ὑπαγορεύει σῶα·
 σώφρων ἐστὶν ὁ μηδαμῶς μηδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς ὕπνοις
 κίνησιν ἐπιστάμενος, καθὼς φησὶν ὁ μέγας.

Βαθμὶς ρθ'. ΟΤΙ ΧΡΕΩΝ ΑΕΙΠΟΤΕ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΠΕΧ

Νοῦν ἐκκαθάραι τῶν παθῶν, καθολικῶς σπουδάζων
 ἐν πᾶσι πείθου τοῖς σεπτοῖς καὶ θαυμαστοῖς πατράσι
 καὶ φεύγειν κατὰ δύναμιν πᾶσαν γυναῖκα σπεῦδε
 φεύγοντες φύγωμεν, φησὶν, ἀκούειν τε καὶ βλέπειν
 καὶ πάλιν φύγωμεν, φησί, τοὺς τῶν πτωμάτων τόπους
 ἐκστῶμεν ὥς ἐκ μάστιγος, οὕτω καὶ γὰρ σωθῶμεν
 συχνῶς οὐκ ὀρεγόμεθα καρποῦ τοῦ μὴ παρόντος
 οὐκ ἐφιάμεθα τινων τερπνῶν οὐχ ὀρωμένων·
 ὄπλον ἀκαταμάχητον καὶ κραταιὸν καὶ θεῖον,
 εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν διπλοῦν εἶναι λογίζου τοῦτο·
 τὸ θεῆας τῆς τῶν γυναικῶν ἀπέχεσθαι διόλου·
 καὶ πάλιν ἄλλος εἶρηκεν ὥς ἰοδόλα βέλη
 τῶν γυναικῶν τὰ ῥήματα συντόνως ἀποστρέφου·
 ὁ προσδεχόμενος, φησί, τῶν γυναικῶν τοὺς λόγους
 ὁ γυναιξὶ προσομιλῶν τὸ σωφρονεῖν οὐκ ἔχει,
 φησὶν ὁ θεῖος Ἰακώβ ἡ θεία σωφροσύνη,
 συνομιλία γυναικὸς πρόβατον σὺν λεαίνῃ
 καὶ πῶς ἂν συνοικήσειε τὰ πάντα διεστιῶτα;
 οὐ δεῖ τοὺς σώφρονας, φησί, ταῖς γυναιξὶν προσέχειν
 πάντα οὐ χρὴ προσίεσθαι πρὸς λόγιον κοινωνίαν,
 εἴπερ ποθυοῦσι καθάραν τηρεῖν τὴν σωφροσύνην,
 ἄλλος, μηδόλως κοιμηθῆς ὅπου γυνὴ τυγχάνει,
 ἄλλος, γυνὴ σοι μηδαμῶς εἰσέλθῃ εἰς κελλίον,
 καὶ συνεσθίειν γυναιξὶν ἀπέχου καὶ συνεῖναι.

Νίκην εἰ θέλεις ἄρασθαι κατὰ τῆς ἁμαρτίας,
 συνδιατρίβειν γυναῖξιν ἀπόστηθι πρὸς μήκος,
 καὶ φεῦγε τοὺς ἡδυπαθεῖς, φησί, καὶ γυναικώδεις·
 καὶ πάλιν τήρει σεαυτὸν, φησί, καὶ λίαν πρόσχες,
 μὴ γυναιξὶ μηδ' ἄρρεσιν ἐμβλέψῃς εὐπροσώποις·
 ἄλλος, φησὶν, ὁ γυναικῶν προσέχων ὁμιλίαις,
 καθ' ἑαυτοῦ τὸν δαίμονα κινεῖ τὸν τῆς πορνείας·
 κἄν ἴσως καὶ τισὶ δοκῇ ταύτας ἐνθέως βλέπειν,
 κἄν ἀπαθῶς προσομιλῇ καὶ πρὸς τὸ σῶζειν ταύτας,
 πεπλάνηται τυφλούμενος ἐκ τῆς φιληδονίας,
 τρέφει τοὺς θήρας οὐκ εἰδὼς ἐκ τῆς ἐντὸς ἀχλύος·
 μητέρας καὶ τὰς ἀδελφὰς καὶ κατὰ σάρκα θείας,
 βλέπειν οὐδόλως ἤθελον οἱ παμφαεῖς πατέρες,
 καὶ ταῦτα πρὸς ἀκρώρειαν ἐλθόντες ἀπαθείας·
 ποσῶς οὐ παρεδέχοντο ποσῶς οὐ συνελάλουν,
 οἱ περὶ τὸ φιλήδονον, ὥς ἔφησεν ὁ μέγας,
 ῥέποντες, πάνυ συμπαθεῖς εὐκίνητοι πρὸς δάκρυ,
 καὶ λίαν ἐλεήμονες καὶ κόλακες πρὸς πάντα·
 σώφρονες ἄνδρες ἐρασταὶ τῆς θαυμαστῆς ἀγνείας,
 ὅλως οὐχ οὕτως ἔχουσιν, ἐξ Ἀρσενίου μάθε·
 φεύγει μὲν ἄγκιστρον ἰχθὺς ἅπας φησὶν ὀξέως,
 αἱ δέ φιλήδονοι ψυχαὶ μισοῦσιν ἡσυχίαν,
 εἴπερ ποθεῖς τὸ σωφρονεῖν τήρει τὴν σὴν καρδίαν,
 καὶ βλέπειν δίδαξον ὀρθὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὰς κόρας·

Νάρκα τὴν χεῖρα σου, ἡγήσιν, ἐκ σώματος οἰκείου
 μὴ ταῖς γνησίαις πρόσψανε μηδέ ταῖς ἀλλοτρίαις
 ἐκεῖνο τὸ τοῦ πλέξαντος, τοῦ θερίστρου ἐννόει,
 καὶ πᾶσαν περικρύψαντος τὴν χεῖρα τῷ θερίστρου
 πορνείας δαίμων, ὥς φασι, φιλεύσπλαγχνος τυγχάνει
 ἀγάπην καὶ συμπάθειαν ψυχῶν καὶ σωτηρίαν,
 ὑποκρινόμενος ἀεὶ καὶ πρὸς αὐτὰς σπουδάζων·
 ὑπάρχει δαίμων ἕτερος ὁ τῆς φιλαργυρίας,
 ταπείνωσιν εὐτέλειαν προόητα προστάτων,
 καὶ τὴν κενὴν θηρώμενος ὥς ἐλεήμον δόξαν,
 τοὺς ἀσκητὰς οἱ δαίμονες κατάγουσιν ἐν κόσμῳ,
 ὥς δῆθεν ὠφελήσειαν ἐιέρους ἀπατῶντες,
 καὶ τούτοις συμπορεύονται μέχρις αὐτοῦ τοῦ κόσμου
 εἶθ' οὕτως ὑποστρέφουσιν ἐν ταῖς ἐρήμοις πάλιν,
 καταλιμπάνοντες αὐτοῖς οἶνον γυναικας κόσμον,
 ἵν' οὕτως ἐπιμείνωσιν ὥς ἀπαθείς τῷ κόσμῳ·
 τοῖς κολυμβῶσιν ἀμαθῶς ἂν ἴσως καὶ πνιγεῖεν,
 πάντως οὐκ ἔστι θάλασσα τῆς πνιγμονῆς αἰτία·
 οὐκ οἶνος ἀλλ' οὐδέ γυνή καὶ ταραχώδης κόσμος,
 αἴτιοι πάντως τῶν κακῶν ἀλλὰ τὸ χρᾶσθαι τούτοις
 ὥς οὐκ εἰκός, καθὼς φασὶν οἱ θαυμαστοὶ πατέρες
 εἶπερ τὸ θῆλυ γέγραπται πρὸς ἄρρεν ἡὺτομόλει,
 οὐκ ἂν ἐσώθῃ πᾶσα σάρξ, ἔγνωσ ἐκ τοῦ μεγάλου
 ἐπίπλαστα καὶ γῆϊνα ταῖς γυναιξὶ τὰ πάντα·

Νόησον ὥς καὶ κατ' ἀρχὰς καθὼς ἀναγνώσκεις,
 γυνὴ παρέσχεν ἀφορμὴν τοῦ πρὸς κακίαν νεύειν,
 ὥς ἐξ Ἀδὰμ καὶ καθεξῆς οἱ τῶν δικαίων πλεῖστοι,
 ἐκ γυναικῶν πεπόνθασι πάθη φρικτὰ καὶ ξένα·
 τινὲς δὲ καὶ πεπιώκασιν εἰς πτώσεις ἐξαισίας,
 ὥσπερ Ἀδὰμ οὖν τῷ Σαμψὼν καὶ Σολομὼν σὺν ἄλλοις
 ὥσπερ ὁ δίκαιος Δαβὶδ πρὸς φρόνον ἐξηνέχθη (1)

· · · · ·
 · · · · · λείπει φύλλον· ἓν
 · · · · ·

μηδ' ἀγαθῆς καὶ συνετῆς παράπαν ἀποτύχης
 χάρις γάρ ταύτης ἀληθῶς ὑπὲρ χρυσὸν καὶ λίθους.

Βαθμὶς ργ'. ΠΕΡΙ ΧΡΗΣΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Γυνὴ γάρ ὄντως ἀγαθὴ τὸν σύζυγον εὐφραίνει
 καὶ τίθησι μακαριστὸν καὶ ζηλωτὸν δεικνύει·
 ἠύξησε τούτῳ τὴν ζωὴν, προσέθηκε τοῖς χρόνοις,
 ἐδιπλασίασεν αὐτῷ τὰς τῆς ζωῆς ἡμέρας
 καὶ πλήρεις ἀπετέλεσεν εἰρήνης καὶ γαλήνης,
 οὐκοῦν εἰ καὶ προεΐρηται κακίαν μηδεμίαν
 ὑπὲρ κακίαν γυναικὸς παρενοχλεῖν τῷ βίῳ
 ἀλλ' οὖν καὶ μετεσχίκασι τινὲς ἀγαθωσύνης·
 εἰ καὶ κακίαν λέγωσι πᾶσαν ὑπλῶς ἀνδρώαν.
 εἶναι μηδέν, πρὸς γυναικὸς κακίαν συγκριθῆναι,
 ἀλλὰ πολλάκις ἔλαμψαν γυναῖκες ὑπὲρ ἄνδρας
 ὥς τῶν πανσέπτων γυναικῶν αἱ πράξεις μαρτυροῦσι.

(1) Σημ. Νικοδ. Σημειῶσαι ὅτι τοῦ παρόντος βιβλίου παραβλη-
 θέντες τέσσαρσιν ἄλλοις ἀντιγράφοις, τὰ ἐλλείποντα τούτῳ ταῦτα
 καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἐκείνοις ἐνέλιπον.

Ἀρχὴ τοῦ Ε΄ στοιχείου

Ξενεῦ δέ σὺ τῶν γυναικῶν, καὶ σώφρονες τελῶσι,
καὶ παρθένοι καὶ σεμναί, καὶ φίλαγνοι δοκῶσι,
καὶ εὐγενεῖς καὶ ἄγενεῖς, καὶ ὁποιέρας τύχης,
εἶπερ ἄγνείαν ἀγαπᾷς, καὶ παρθενεύειν βούλει,
τῆς θεᾶς τούτων ἔκστηθι, καὶ τῆς προσομιλίας,
χρὴ τὸν ἀποταξάμενον, κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ,
λίαν προσέχειν ἑαυτῷ, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον
ταῖς ἐμπαθέσιν ἀφορμαῖς σκεῦος Θεοῦ μολύνειν,
Θεοῦ γάρ σκεῦος ἀληθῶς, σάρκες ἀνδρῶν ἁγίων,
καὶ ταῦτα πάντα καθαρὰ, διόλου τηρητέον·
πορνεύει τις καὶ ῥήμασι, τοῖς ὀφθαλμοῖς μοιχεύει,
καὶ ῥυπασμὸν καὶ σύγχυσιν ἐκ τῶν ὤτιων πάσχει,
καὶ κεῖθεν καὶ πρὸς τὴν ψυχὴν τὸ μίasma κατὰγει,
καὶ πρὸς καρδίαν κατασπᾷ, τὸν βορβορώδη ῥύπον,
τινὲς ἀμέτροις βρώσεσι καὶ πόσεσι τὸν ὄρον
τῆς σωφροσύνης λύουσιν, ὃ δέ τηρῶν τὸ μέτρον
τῆς παρθενίας δείκνυσιν ἐν ἑαυτῷ τὴν χάριν·
μὴ γέλως καθελκύσῃ σε πρὸς γέλωτα πολλάκις,
μὴ σχῆμα σε πρὸς ὅμοιον καθυπαγάγῃ σχῆμα,
μηδ' ὀφθαλμὸς τὸν ὀφθαλμόν, τὸ σὸν παραφερέτω,
καὶ γάρ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀνεπαισθήτως πάσχων,
μεγίστην βλάβην ὑποστῆς, ἀλλ' ἀκριδῶς φυλάττου,
ἔργῳ καὶ πράξει καὶ νοῷ καὶ λόγῳ καὶ νοήσει,
(λείπει ὧδε στίχος εἷς)

Ξένον ἐπαγγειλάμενος ἀναλαέοιθαι εἶον,
 ξένος γενεῷ τῶν κοσμικῶν ματαίων τυρραοιμάων,
 πάντοτε μὲν ὁ πονηρὸς καὶ πανταχόθεν σπεύδει,
 καὶ μηχανὰς ἀνερευνᾷ καὶ τρόπους ἐρευνῶσκει,
 πῶς τρώσει πῶς τοξεύσει σε πῶς πανιελῶς ὀλέσει,
 μὴ γοῦν γυμνούμενον αὐτῷ τι τῶν μελῶν σου δείξης,
 μηδ' ὅπλοις τοῖς πνευματικοῖς ἀφύλακτος φανήσῃ,
 μήτως ἐξαίρνης κατιδὼν δεινῶς ἐπιτεθείῃ,
 καὶ κακοτιόπως βόλλῃ σε καὶ πλῖξῃ σε καιρίως·
 αἰεὶ ζητεῖ τὴν εἴσοδον, σὺ τὰς αἰσθήσεις κλείεις,
 ἀπὸ καταφρονήσεως ἐτέχνη ῥαθυμία,
 καὶ ταύτῃ τυμπαρομαριεῖ τῆς ἀμελείας πάθος,
 ἐντεῦθεν βέλη γεύματα καὶ τὸ γεγραμμένον,
 καὶ ταραχῆς γινόμεθα πέλαγος παραινίκα,
 ἀλλ' ἡ σοφία πόρρωθεν περισκοπεῖ τὰ πάντα,
 καὶ βλέπει κατανοεῖ μακρόθεν καὶ γινώσκει,
 τοῦτο δέ σύμβολον ἐστὶ τῆς ἀιτλανοῦς σοφίας,
 τὸ νήρφειν καὶ τῶν μικρῶν καὶ τῶν ἐλαχίστων,
 καὶ πανταχόθεν ἐυιούς τηρεῖν ἀκριδυστάτως·
 ἐξαγοράζεις μέγιστα διὰ τῶν βραχυτάτων,
 μικρὰ κινδύνων πρόξενά ποικίλων καὶ μεγάλων,
 τὴν πλάνην θεξιούμενος ὁ δυσμενὴς Βελίαρ
 οὐδενὸς τολμᾷ προσαγαγεῖν, τῶν φανερῶς βλαπτόντων
 εἰ δέ που καὶ προσήγαγεν ἠὲ τέλισε σμικρύνας.

Βαθμὶς ρδ'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΠΡΕΠΟΥΣ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

Ξενοπρεπὲς καὶ θαυμαστὸν τὸ τῆς ἀγνείας χρῆμα,
τῶν ἄσωμάτων ἴδιον ἔστιν ἡ παρθενία.

προσοικειοῖ τοὺς γηγενεῖς τῷ τοῦ παντὸς Δεσπότη,
καὶ τοῖς Ἀγγέλοις ὅμοιοι τοὺς κάτω κινουμένους.

καρδίας εἶπον οὐρανὸν τὴν σωφροσύνην εἶναι,

ταύτην ἐλέραστον Χριστοῦ καὶ θείαν κατοικίαν,

καὶ φύσεως ὑπάρνησιν, φασίν, ἀλλ' ὑπὲρ φύσιν·

ἔρως ἐκκρούων ἔρωτα συνίστησιν ἀγνείαν,

καὶ πῦρ σθένυνόν ἄλλο πῦρ καὶ μαρασμὸν ἐπάγει,

εἰ τῶν Ἀγγέλων προαιρῇ τὴν πλινθεῖαν ἔχειν,

εἰ μετ' ἀζύγων, ὥς φασιν, ἐπιποθεῖς ταχθῆναι,

σώματι μὴ κατενεχθῆς μὴ μιανθῆς ταῖς ὕλαις·

ὄρασις ἐκπορνεύουσα μιάνει παρθενίαν,

καὶ πόρνη γλῶττα πονηρά, μίσιν ἀφόδως πράττει·

πόδες ἀτάκτως βαίνοντες, τὴν νόσον ἐκκαλοῦνται,

καὶ χεῖρες οὐκ ἐκφεύγουσι τὴν καταδίκην ταύτην,

καὶ νοῦς σοι καὶ διάνοια, καλῶς παρθενευέτω,

καὶ σύμπασιν τὴν αἴσθησιν, παρθένον περιφρούρει·

εἴπερ μηδόλως ψεύδεσθαι ποθεῖς τὴν παρθενίαν,

ὄλως μηδὲν πλανάσθω σοι μηδὲν ῥεμβάσθω μάτην,

μηδέ τινος τῶν πονηρῶν ἀποφερέσθω τύπους·

μέρος πορνείας πέφυκεν ὁ τύπος τῶν πραγμάτων,

ταῦτα καλῶς σοι παραινεῖ Γρηγόριος ὁ μέγας, ⁽¹⁾

τούτοις καὶ πρόσεχε καλῶς, τούτοις ἐμμένων σῶζου.

(1) ἐν τοῖς ἡρωϊκοῖς ἔλεσιν ἐν οἷς γράφει περὶ Παρθενίας.

Ξύμμαχον λόγοιοι τινὲς τὴν ὁρᾶσιν τυγχάνειν,
 ἐπιθυμίας τῆς δεινῆς, καὶ γέννησιν καὶ θρόνον,
 τὸ γὰρ ἔργον τοῦ προσπαθῶς ὁρᾶν ἀπεκυήθη·
 εἴπερ οὐκ εἶδε τὸ φερόν ὥσπερ ἀκούεις Εὐα,
 οὐκ ἂν πρὸς τὴν μετάληψιν ἐκ-ίνου διανόσση,
 διόπερ καὶ τινες σοφοὶ καὶ θαυμασιοὶ πατέρες,
 ἀκολασίαν λέγουσι, τὸ μὴ τὸν νοῦν φυλάττειν,
 καὶ τῶν αἰσθήσεων τηρεῖν ἐν πᾶσι τὰς κινήσεις,
 σαφῶς εἰδότες ἔξ αὐτῶν ταύτην γεγενημένην·
 εἰ γάρ ἐστὶ καὶ φυσικὴ φασὶν ἐπιθυμία
 (τρίτον γὰρ τοῦτο τῆς ψυχῆς τῆς τριμεροῦς ὑπάρχει,
 ὥσπερ καὶ λόγος καὶ θυμὸς ἕτερα ταύτης δύο)
 ἀλλὰ χρεὼν ἐπιθυμεῖν, τῶν ὑπὲρ νοῦν ἐκείνων,
 εἰς ἃ προκύπτειν ἔφεσις ἐστὶ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις
 ἀλλ' οὐκ ἐνύλιον καὶ φθαρτῶν καὶ δόξης καὶ χρημάτων
 αἰσθήσεις σκοτιζόμεναι πρὸς τρία συγκινοῦνται,
 πρὸς ἡδονὴν καὶ χρήματα καὶ κενωτάτην δόξαν,
 Θεοῦ δέ καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ καὶ θείας εὐγενείας,
 λήθην νοσοῦσι πανιελῆ, φρεῦ τῆς δεινῆς ἀπάτης!
 καὶ τῶν μικρῶν ἀντέχονται τὰ μείζω παρεῶσαι
 τίς οὐ δακρύσει νουνεχής; τίς οὐ πενθήσει ταῦτα;
 ἐπ' ἄλλοις μέν γεγόναμεν, ἐπ' ἄλλοις δέ πονοῦμεν,
 τὸ χεῖρον ἀνθαιρούμεθα, τὸ κρεῖττον ἀφιέντες,
 βελτίῳ παρατρέχομεν προκρίναντες πὰ φραῦλα.

Ξύμπασαν τὴν ὑπόθεσιν ὁμοῦ τὴν περὶ τούτων,
 ἐν τοῖς περὶ τῆς ἡδονῆς προεξεθέμην λόγοις,
 πόθεν καὶ πῶς τῷ καθ' ἡμᾶς παραιρεφθάρῃ βίῳ,
 κἀκεῖθεν ὁ βουλόμενος αὐτὴν ἀναλεγέσθω,

Βαθμὶς ρε'. ΠΕΡΙ Αἰσχροῦς ἐπιθυμίας & τῆς ἀκολασίας

Καὶ νόμος οὖν ὁ παλαιὸς ἀναβοᾷ σοι κράζων,
 τῶν τοῦ πλησίον οὐδαμῶς οὐδέν ἐπιθυμήσεις,
 πλοῦτον καὶ κτήνος καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ γυναῖκα
 ὅποσα πρόσσεστιν αὐτῷ συνόλως οὐ ποθήσεις·
 ὁ δὲ Χριστὸς ὁ πλαστοουργὸς καὶ κτίστης καὶ Δεσπότης
 τρανῶς παρακελεύεται τοῖς πᾶσι καταγγέλλων,
 μηδὲ νοῆσαι κατὰ νοῦν, τὰ τῆς ἐπιθυμίας,
 καὶ φοβεράν ἀπόθασιν ἐξάγει περὶ τούτου·
 καὶ πάντας τοὺς ἐμβλέποντας πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν,
 ἐκπληρωτὰς ἀποκαλεῖ καὶ ποιητὰς τοῦ πάθους·
 κἄν γυναῖξὶ κἄν χρήμασιν ἐμβλέψωσι κἄν ὅλως,
 ὁ γὰρ πληρώσας τὸν σκοπὸν ἀποπληροῖ τὴν προᾶξιν
 καὶ γὰρ σκοπὸς καὶ πρόθεσις ἐν ᾧ πασι ζητεῖται,
 πάσης κακίας λέγουσι νηστεύσατε προθύμως,
 καὶ μᾶλλον ἐγκρατεύσασθε ῥεινῆς ἐπιθυμίας,
 γίνωσκε σύμπαν ἔτοιμον, φασὶ πρὸς ἐργασίαν,
 ἄργον καθόλου πέφυκε πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν·
 μορφὴν παροῦσαν λέγουσιν ἰσχύειν εἰσοικίζειν
 ἐπιθυμίαν καὶ τὸν νοῦν αὐτῇ καθυποκλίνειν,
 καὶ κτείνουσι τοὺς ὀκνηροὺς· φασὶν ἐπιθυμίαι.

Ξυλόκοτον πάντας λέγουσιν οἱ πάνσεπτοι πατέρες,
 χριστιανοῖς ἀνοίγειον ἐπιθυμίαν ἔχειν,
 τῶν χαλεπῶν καὶ πενήτων καὶ μετακινουμένων,
 ἧς γὰρ αὐτοῖς ἐπιθυμεῖν δεύσαν τῶν ἀφροσύνων,
 καὶ τοῦ συνεῖναι τῷ Θεῷ καὶ οὕτως ἡμεῖς οἱ ἡμεῖς
 τὸ μὲν ἀπλῶς ἐπιθυμεῖν τῇ φύσει λογιστέον,
 τὸ δὲ κακῶς ἐπιθυμεῖν οὕτως προαιρέσει
 ἐπιθυμητικοῦ φασί, τυγχάνειν ἁμαρτίας
 τὴν λαυμαργίαν τῆς γαστρὸς τὴν μέθην τὴν πορνείαν
 ἀκαθαρσίαν ἡπασαν ἀσέλγειαν μοιχείαν,
 χρημάτων ἔρωτα, κενῆς ἐπιθυμίας ὀρέξης,
 καὶ πλοῦτον καὶ τῶν ἡδονῶν κακίστην ἀκρασίαν,
 τούτων δ' ἀπάντων ἴασις φησὶ καὶ θεραπεία,
 ἅπαντα κακοπάθεια πᾶσα σκληραγωγία,
 ἀκτημοσύνης γνωρισμὸς ὁ σφοδρισμὸς χρημάτων,
 ἢ τῶν καλλίστων ἔργων τῶν ἀγαθῶν μελέτη.
 τῆς βασιλείας ὀρεξὶν τῆς ἄνω προξενήσει,
 κάκιστον πάθος τις φησὶ τὸ τῆς ἐπιθυμίας.
 αὕτη λαὸν κατέστρωσε πάμπολον ἐν ἐρήμῳ,
 οὐκ εἰσελθεῖν εἰσάσασα πρὸς γῆν ἐπαγγελίας,
 ἀργίας ἀναπαύσεως τοῦ μὴ Θεὸν φοβέσθαι
 ἐπιθυμία κύημα σοφὸς τις προειρήκει
 ἑτέρῳ πάλιν εἴρηται καρδίας ἀκολάστου
 ἢ πώρωσις καὶ σκλήρυνσις ἐπιθυμίαν τίπτει.

Ξυναυλιζόμενος αἰεὶ, φησί τις, ἀκολάστοις,
 καὶ ξυνδιάγων παντελῶς καμμύει τὰς αἰσθήσεις,
 ταῖς ὀψέσι προσομιλῶν, ταῖς τούτῳ ποθουμέναις,
 πάντων ἐπιλανθάνεται. καθήμενος ὥς στήλη,
 ἄφρων ἐνδον νενευκῶς, ἐξεστηκῶς τὰς φρένας,
 τῶν γινομένων ἐμφανῶς, ὅλως μηδὲν γινώσκων,
 τῶν λαλουμένων πρὸς τινων οὐδόλως ἐπαΐων,
 τῆς φαντασίας ἐμπλέας, καὶ τῆς ἐπιθυμίας·
 ταύτην ὁ νόμος τὴν ψυχὴν, ὥς ἀποκαθιμένην,
 ἐφαύλισεν ἐξ ὑθενῶν ἐμπαίνων τὴν ἀργίαν,
 τὴν ἀπὸ πάσης ἀρετῆς καὶ τῶν καλῶν ἀπάντων,
 ἀκόλαστον πρὸς ἡδονήν, ὥς φασιν ἐρεθίζει,
 οἷσις γυναίων στίλβουσα, τοὺς δέ σωφρώνως ζῶντας
 κινεῖ πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ, πλὴν τῶν τελείων τοῦτο, (1)
 ἀλλὰ καὶ τούτοις ἡ σπουδὴ πρὸς τὸ γυναῖκα φεύγει
 εἶδος, φησί τις, σπλωθὲν χρώμασιν ἡλλαγμένοις,
 πρὸς ὄρεξιν κρὸς ἔφρεσιν, τοὺς φιληδόνους φέρει·
 πολλοὶ μεγίστων πόλεων δεσπόζουσι γενναίως,
 καὶ γυναῖξί δουλεύουσι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις·
 ὄντως αἰσχροὺς καὶ χαλεπὸν τοὺς ἄρχοντας ἀνθρώπων
 τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν παθῶν δουλοπρεπῶς ἡτιᾶσθαι
 πολλοὶ τοῖς σώματι φασὶν ἀσκοῦσι παρθενίαν,
 ψυχαῖς ἀκολασταίνουσιν ἀφρόνως δυστυχοῦντες,
 καὶ τῆς ἀγνείας τὸ καλόν, ἐντεῦθεν ἀχρειοῦσι.

(1) Οἷον Νόνου καὶ τῶν ὁμοίων ἐκείνῳ.

Ξένον μοι τι διήγημα, τίς τῶν καλῶν διήλθεν,
 ἄλλου τινος οὐκ ἔπαθον, ἐπιθυμίαν φήσας.
 εἰ μὴ χροσίου καὶ τιμῆς καὶ δόξης καὶ χιτώνων·
 ἐπιθυμίας δέ σαρκὸς οὐκ ἐκρατήθην ὅλως,
 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἀηδῶς ταῖς γυναῖξι προσέλεπτο,
 ὥς δ' Ἀθανάσιος φησὶν ὁ περιττὸς τὰ θεῖα,
 πάλλοί τινες ἄγνεύουσι σκεπόμενοι θεόθεν,
 ἢ κράσεως ὑπάρχοντες ψυχρᾶς ἢ λιθιώδους,
 ἢ βίᾳ διανύοντες ἀσκητικοὺς καμάρους,
 καὶ κρίνοντες τὸ σύνολον, μηδένα τῶν ἀνθρώπων,
 ἢ καὶ πολλὴν ἐμφέροντες τὴν ὑπερηφανίαν.
 καὶ φιλαργύρως ἔχοντες καὶ σφόδρα φιλοδόξως·
 οὗτοι κατεφρονήθησαν, φησὶν, ὑπὸ βελίᾳ.
 ὥς ὄνπερ πάσχουσι κακῶν, ἀφρόνως ἰσχυόντων,
 ἐνόχους τούτους τῇ φρικτῇ κοῦ ἴσει παραστῆσαι,
 φθέγγεται τοῦτο συνωδὰ πατήρ ὁ διαμασκόθεν,
 μέθην πορ εἶαν καὶ κλοπὴν μοιχείαν τὰ τοιαῦτα,
 λέγων, τινὲς ἐκφεύγουσι καὶ τούτων εὐλαβοῦνται,
 ὥς τοῖς πολλοῖς ἀπόστοργα καὶ μισητέα ταῦτα·
 τὰ χεῖρω καὶ βαρύτερα κακῶς προσιεμένοι,
 ἅ καὶ πρὸς τὴν κατάστασιν τὴν τῶν δαιμόνων φέρει,
 καὶ συγκολάζουσιν αὐτοῖς, τοὺς τούτοις συμπλακένιας
 τὸν φθόνον καὶ τὴν οἴησιν καὶ τὴν μνησικακίαν
 τὴν πονηρίαν τὴν δεινὴν καὶ τὴν φιλαργυρίαν.

Ξενόν· ὡς γοῦν ὥς φυσικοῖς οὐδ' ἐννοοῦσιν ὅλως,
 οἷοις κακοῖς ἐμπίπτουσιν, ὥ τῆς ἀναισθησίας!
 οὐκ ἀποχὴ τῶν πράξεων δύναται σῶζειν μόνη,
 ἀλλ' ὀλικὴ καὶ παντελὴς ἐννοίας καθαρότης·
 ἐκ παραβάσεως Ἀδάμ, φησί τις τῶν ἁγίων (1)
 ὥς ἄνθρωπος προσομιλεῖ μετὰ ψυχῆς ἢ πλάνης·
 τότε φασὶν οἱ δαίμονες οἱ τῆς ἀκολασίας,
 ἀναχωροῦσι τῶν ψυχῶν καὶ τούτων ἐξορμῶσιν,
 ὅταν ἐν ταύταις ποιωθῇ τῶν ἡδονῶν ὁ τύπος,
 καὶ λῆξιν σχοῖεν ἐναργῇ πρὸς τὴν ἀκαθαρσίαν,
 ὥσπερ τὸ βρέφος ὡς μαστὸν ἡγήσατο τὴν χεῖρα,
 πολυχρονίῳ καὶ μακροῖ δουλεῦον συνηθείᾳ,
 καὶ γλώττῃ ταύτην βρεφικῇ πολλάκις περιλείχει,
 οὕτω καὶ τούτοις σοι νοεῖν, ὁ λόγος ἐπιτρέπει·
 πολλοὶ φησιν ὡς τοῦ κακοῦ μὴ μετασχόντες τούτου
 τὸν πόλεμον ἐκφεύγουσιν, οἱ δὲ καὶ διὰ πείρας
 τὸ μῦθος ἀποστρέφονται, τινὲς δ' ἐκ συνηθείας
 ἐν ταῖς προλήψεσιν αἰεὶ δουλεύουσι τὰ πάθη,
 καὶ θνήσκουσι σὺν τοῖς κακοῖς καὶ σώφρονες πολλάκις
 μακαριστὸς πᾶς ἄγευστος, τῆς ὀλεθρίου πόας·
 καὶ ἴσους ἔχειν ἔδοξαν τοῖς μάρτυσι στεφάνους,
 οἱ ταῖς προλήψεσιν αἰεὶ, παλαίοντες γενναίως,
 ἀλλ' οὖν ἀκινδυνότερον τὸ μηδὲ προειληφθαι
 ἐκ τοῦ μηδόλως γεύσασθαι τοῦ πάθους διὰ πείρας

(1) ὁ μέγας Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος οὕτως ἐστίν.

βαθυῦς ρεΐ. ΤΙΣ ΕΣΤΙΝ ΥΠΝΟΥ ΦΥΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΙ ΤΡΟΠΟΙ
 Ξένον φανῆναι τὸν παθῶν, τὸν τοῖς αἰτίαις τούτων,
 ἀποβολήν, ἐπιστροφήν, οὐκ ἐπιδεδειγμένον,
 ἀμήχανον, ἀδύνατον, ὑπάρχει τὸ παράπαν,
 ὥς μᾶλλον ἐδιδάχθημεν, ὥς ἐγνώμεν ἐκ πείρας,
 ὕπνος καὶ κόρος τῆς ναστρούς, προβάλλονται τὰ πάθη,
 κινουῦνται πρὸς ἀσέλγειαν, κἄν ὅλη μὴ παρείη·
 εἰ γοῦν τὴν καθαρότητα, φίλεις ἀπὸ καρδίας,
 δι' ἧς Θεὸς ὀπιάνεται τοῖς ταύτην κατοικοῦσιν
 τὸν ὕπνον ὥσπερ τύραννον, ὥς συνεργὸν πορνείας,
 καὶ τοῦ νοῦς καὶ τῆς ψυχῆς νέκρωσιν, ἀποστρέφου·
 ἄγρυπνον ὄμμα, λέγουσι, τὸν νοῦν καθαγιαίνει,
 ἀγνίζον τοῦτον καὶ λαμπρὸν ἐν ἅπασι δεικνύον·
 τὴν δὲ ψυχὴν ἐπώρωσε πεπληθυσμένος ὕπνος·
 ἅπας ἐνθέως ἀγρυπνῶν, πάσης ἐκτὸς πορνείας,
 καὶ πᾶς ὑπνώδης σύνδικος καὶ σύζυγος πορνείας·
 θραῦσις δεινῆς πωρώσεως λύτρωσις ἐνυπνίων,
 κάθυγρος ἄγαν ὀφθαλμὸς καρδίας ἱλαρότης,
 ἐρωμάτων χωνευτήριον καὶ κολασμὸς τῆς γλώττης,
 πνευμάτων δαμαστήριον καὶ πάσης φαντασίας,
 ρυγαδευτήριον, φρασι, πέφυκεν ἀγρυπνία·
 ὁ πλεῖστος ὕπνος πρόξενος, λήθης ὁμοῦ καὶ λύμης,
 ἢ δ' ἀγρυπνία δύναται τὴν μνήμην ἐκκαθαίρειν,
 πᾶς ἀγρυπνῶν ὥς ἄλιεὺς τοὺς λογισμοὺς ἀγρεύει,
 ἀργεῖν, ὑπνεῖν, κορέννυσθαι, πορνείαν ἐπεγείρει.

Ξηραίνειν τὸν ἐγκέφαλον, φασί, τὴν ἀγρυπνίαν,
 ἅλ' ἐν ἐκείνοις λέγεται, τοῖς μηδαμῶς ὑπνοῦσιν·
 ὁ μὲν οὖν ὕπνος εἷς ἐστίν· ἐκ δ' ἀφορμῶν ποικίλων
 καὶ πλείστων ὑποθέσεων, λαμβάνει τὰς αἰτίας,
 ὥς γίνεσθαι προέφημέν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν·
 ἐκ φύσεως, ἐκ τῆς μακροῦς ὑπάρχει συνηθείας,
 ἐκ τῶν τροφῶν, ἐκ θλίψεως, ἐκ μέθης, ἐκ δαιμόνων
 ἐκ κόπων, ἐκ νεότητος, ἐκ τῆς πολλῆς νηστείας,
 ἐξ ἄλλων πλείστων αἰτιῶν, ἀλλήλοις ἀνομοίων·
 ὕπνος τὸν ἀληθέστατον θάνατον εἰκονίζει,
 νέκρωσις τῶν αἰσθήσεων, τῶν ἀγαθῶν ἀργία·
 καὶ τῶν ἀγόνων ἄνεσις καὶ τῶν καμάτων ὕπνος·
 ὁπότεν τοῖς ἀγαπητοῖς, ὕπνον φησί τις δώη·
 καὶ πάλιν ὕπνον ὕπνωσαν, τὸ δ' ἐφεξῆς γινώσκεις (1)
 σύμβιος ὄντως ἄδικος, ὁ πλεονάζων ὕπνος,
 τὴν γὰρ ἡμίσειαν ζωὴν, ἀρπάζει τῶν ῥαθύμιων,
 ἢ καί τι πρόσ. ὥς εἴρηκεν, ἀνὴρ πευματορρήτωρ (2)
 δεινὸν πᾶς ὕπνος, ὥς φησι, τίς τῶν καλῶς εἰδότην
 ὕπνος δαιμόνων συνεργός, καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς νέοις
 ἔστι τις δαίμων εἴρηκεν, ὁ μέγας Ἰωάννης (3)
 ὁπότεν ἀναπέσωμεν ἡμῶν τῷ κλινιδίῳ,
 σπουδῇ παραγενόμενος καὶ πονηραῖς ἐννοίαις,
 καὶ ῥυπαραῖς καὶ μυσαραῖς ἡμᾶς κατατοξεύει,
 ἡμῶν δ' ὑπνούντων ἔλερος ἀπτεται τῶν γονίμων (4)

(1) τό, καὶ οὐχ εὖρον οὐδέεν, δηλαδή. (2) ὁ Μέγας Βασίλειος.
 (3) ὁ τῆς Κλίμακος. (4) μορίων.

Ξενίζομαι τοῦ πονηροῦ ταύτου τὴν πανουργίαν,
 πῶς μολυσμὸν ἐπέτετα, τῶν ἄντις ἀναισθήτων,
 λύει μοι δέ τὸν ξενισμὸν, ὁ θαυμαστὸς ἐκεῖνος,
 οὐδέν τι λέγων ποῦητόν οὐδέ σιερητέον οὕτω,
 τοῖς δαίμοσιν ὡς μολυσμός, καὶ φανασμός, ἀνθρώπων,
 καὶ τις κατὰ τὸ δαίμονι, τὸ φανασμὸς τῶν ἀνθρώπων,
 ἐνδεδυμένον ὡς στολὰς κοσμίας λαμπροτάτας,
 καὶ ταύταις ἐπιχαίροντα καὶ ταύταις γεγηθότα·
 ὁ μέγας Διονύσιος σύμφωνα τούτοις γράφει,
 ἐν γάρ τοῖς δαίμοσι κατὰ ταῦτα τὰ τρία λέγει,
 ἄλογον πᾶν τοι θυμόν, ἄνουν ἐπιθυμίαν,
 καὶ φαντασίαν προλεῖν καὶ παναπρεπεστάτην·
 εἶπε τις ἄλλος ἀλλαχοῦ, πᾶς ὁ γονὴν ἐκφέρων,
 μὴ κατὰ γάμον νόμιμον, δαίμοσι θυσιάζει (1)
 ὁ νέος πάλιν Συμεών, οὕτω κατ' ἔπος λέγει,
 ἐκ τῶν ὀρμηλίων δάκρυα, ἐκ τῶν σωμάτων ῥεύσεις,
 τὸ μὲν καθαίρει τὴν φυχὴν, τὸ δέ μολύνει ταύτην,
 εἰ παρὰ φύσιν κινηθῇ χωρὶς νομίμου γάμου·
 ἔστι τις δαίμων πρόσφορος ὅστις ἡμᾶς ἐξ ἔθνου,
 εὐθύς ὑποδεχόμενος, μολύνει τὰς ἐννοίας,
 καὶ σπεύδει χάσμεν ἐμποῶν ἀρπάζειν καὶ τὸν στίχον.
 ὁ τῶν δαιμόνων πόλεμος ἦταν αὐτῶν δεικνύει.
 ὅπου γάρ πολεμοῦμεθα, κρατεῖς ὡς πολεμοῦμεν,
 μὴ πολεμοῦντες, δαίμοσιν εὐρίσσομεν ὡς φίλους.

(1) Ὁ Σιναῖτης Ἀναστάσιος ἀποκρ. η.

Βαθμὶς ρζ'. ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ ΤΙΝΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΤΑΥΤΑ

Ξύνες τὸν λόγον φίλαιε τῶν θαυμαστῶν παιέρων
 τῆς θείας ἄκουε Γραφῆς τήρει τοὺς ταύτης νόμους·
 μὴ δώσης ὕπνον ὀφθαλμοῖς, μηδὲ νησιτάξης ὅλως,
 ἵνα σωθῇ αἱ δυνηθῆς, ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων,
 ὕπνος ὀνείρων ἀληθῶς, καὶ φαντασίας μύστης,
 καὶ ῥυτασμῶν ὥς ἤκουσας καὶ μολυσμῶν σαρκίου,
 ὀνείρων πλείστων εὐρετῆς ἅπας ἄνθρωπος ὑπνώδης,
 ὕπνος ἐπιδείξιν ποιεῖ, φασμάτων οὐ πραγμάτων,
 ὄνειροι πάντες ὥς φασιν ὥς ἀληθὲς ὑπάρχει,
 εἰδῶλα καθεστήκασι, νοὸς πεπλανημένου,
 ἢ καὶ δαιμόνων ἐμπαιγμοί, καὶ μᾶλλον πρὸς ὑπνώδεις
 ἐνύπνιον τοῦ λογισμοῦ, καὶ μόνου κινουμένου,
 ἐν ἀκινήτῳ σώματι, τὴν γέννησιν λαμβάνει,
 πάντοτε δέ πρὸς πάντας δέ, συμβαίνει τοὺς ὑπνοῦντας
 ὁ λογισμὸς ὥς σιρατηγὸς τὸν στρατιώτην ἄγων,
 ὥσπερ ἱππότης δεξιός, τὸν ἵππον περιστρέφων,
 αἰσθήσεις χαλιναγωγεῖ, πρὸς τὸ συμφέρον τρέπων,
 ἡνιοχῶν περισκοπῶν, περιφρουρῶν ἐν πᾶσι,
 προβλέπων καὶ προμεριμνῶν μακρόθεν τὸ συνοῖσον,
 ἐπ' ἅν δέ πρὸς ἀνάπαυλαν, ὑπνώδη κατανιήσῃ,
 τὸ σῶμα τοῦτο τὸ τὸν νοῦν, ὥς ἵππος ἐπιφέρων,
 τότε λοιπὸν ὁ λογισμὸς ἡρέμησεν ἐκ πάντων,
 καὶ μὲν ἐφίεται Θεοῦ, τοῦτον ὁρᾷ καὶ μόνον,
 εἰ δέ πρὸς ἄλλο νένευκεν, ἐνασχολεῖται τούτῳ.

Ξένον πιστῶν ὀνείρασι τὸ σύνολον πιστεύειν,
 τοῖς ἐνυπνίοις ὁ πιστὸς ἀδόκιμος εἰς πάντα,
 ἅπας δ' ὁ τούτοις ἀπιστῶν φιλοσοφίας πλήρης·
 τῷ κατατρέχοντι σκέψαν τὴν ἑαυτοῦ συντόμως,
 ἅπας ἀνὴρ παρόμοιος ὀνείρασι ποιεύων.
 κάθυπνος δαίμων λέγουσι δόξης κενῆς προφητείας,
 ὁ πονηρὸς τὰ μέλλοντα, πανούργως ὥς παρόντα,
 τεκμαίρεται καὶ δείκνυσιν, τοῖς ὕπνῳ χαυνομένοις,
 καὶ προειπαγγελίζεται ταῦτα καθὼς προφητείας,
 πνεῦμα γάρ ὄν καὶ τοῖς ἐντός, αἰὶτως ἐμίστατεύει,
 καὶ τὰς κινήσεις τῆς ψυχῆς, πρὸς προφητείαν τρέπει.
 καὶ κουφοτέρους ἀπατᾷ, πλανῶν τοῖς ἐνυπνίοις·
 ὅλως οὐκ οἶδασιν οὐδέν, τῶν γίνεσθαι μελλόντων,
 ἀλλ' οὐδέ προγινώσκουσιν, ὥς φασιν οἱ πατέρες (1)
 πᾶσι φησι (2), τοῖς κόλασιν ἡμῖν ἐπαπειλοῦσι,
 κρίσιν καὶ φόβον καὶ ποινὰς ἐμφαίνουσιν ὀνείροις,
 εἰ μὲν ἐντεῦθεν προτροπὴν τῆς μετανοίας ἔχεις,
 εἴπερ ἐκ τούτων παρωθῇ πρὸς τὸ μεταγινώσκειν,
 καὶ πρὸς τὸ φέρειν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην κρίσιν,
 πίστευε τούτους ὥς καλῶν, μεγάλων παραιτίοις,
 εἰδ' ἄλλως πρὸς ἀπόγνωσιν ἐλκύουσι τῷ φόβῳ,
 ὀνείρους τούτοις γίνωσκε ψευδεῖς ἐκ τῶν δαιμόνων,
 ἅπαν ἐνύπνιον φασί (3) τοιοῦτον ἐξ ἀνάγκης
 ὁποῖαν ἐπιτήδευσιν ὁ ὀλέπων ἐργασίαν,

(1) Ὡς ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Μεγ. Ἀντωνίου φησίν.

(2) Ὁ τῆς Κλίμακος Ἰωάννης. (3) Ὁ Μ. Βασίλειος ὁ Χρυσόστομος καὶ ἄλλοι.

Ξύμβολα μεθ'ημερινῆς ἐννοίας πεφυκέναι,
 ἅπαντα τὰ φανταίσματα, φασὶ τῶν ἐνυπνίων,
 καὶ ταύτης ἀπηχήματα καὶ ταύτης ἐκτυπώσεις,
 ἂν μὲν οὖν ἄσυχον τὸν νοῦν ἐν πᾶσι περιφύγῃς,
 καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Θεοῦ μηδόλως ἀφρεστῶτα,
 ὥς καὶ καθ' ἕξιν ἐντροφεῖν, τοῖς ὑπὲρ λόγον τούτοις
 μικρόν τι πίστευε σαντιῶ μικρόν ὀνειροῖς πείθου,
 καὶ γὰρ ὑπνούσης τῆς σαρκὸς δυσκόλως πλανηθήσῃ
 εἰ δέ καὶ γρηγοροῦντά σε Σαῖᾶν παροκλοπέει,
 εἰ δ' ἀπατᾷ τὸν λογισμόν, καὶ χρώμενον αἰσθήσῃ,
 πῶς ἂν οὐκ ἀπαιήσειεν, αὐτὸν ἀναισθητοῦντια,
 ὁ δαίμων καὶ πρὸς πονηρὰς ἐννοίας ὑπαγάγῃς
 ἀλανῶν ἐμπαίζων ὀλιγκῶτ, περιφρονῶν ἐν πᾶσιν;
 ἂν οὕτως ἔχῃς μηδαμῶς πιστεύσης τοῖς ὀνειροῖς,
 κατὰ πολὺ φαντάζεσθαι τὸν λογισμόν συμβαίνει,
 ἃ φθάσας προεξέμαθεν ἃ φθάσας ἐτυπώθη,
 καὶ μᾶλλον ἐκ νεότητος, ὥς τις σοφὸς εἰρήκει·
 ἄλλο φασὶν ἐνύπνιον, ὄραμα πάλιν ἄλλο,
 ἐνύπνιον τε πέφυκεν ἐν ὕπνοις φαντασίῳ,
 Θεὸς ὥς ἐν ὁράματι τοῖς φίλοις καθωρᾶτο,
 ὥς Ἀβραὰμ καὶ τοῖς ἑξοῖς, ὥς οἶδας ὥς ἀνέγνως·
 τὸν Ἰωσήφ τὸν μνήστορα, τὸν Παῦλον καὶ τοὺς ἄλλους
 ἁγίους δι' ὁράματος ἄγγελος καθωδήγει.

(ᾧδε λείπει στίχος εἷς)

Ἐννοῖς ταράττει λογισμοῖς συγχύσεσιν αὐτοῖς,
 τοὺς ἀμελοῦντας ἅπαντας ὁ δαίμων ἐκποχλάδι,
 ἡμέρας μὲν διὰ νοὸς νυκτὸς δι' ἐνυπνίων,
 τοῖς δ' ἐκλεκτοῖς παρὰ Θεοῦ δηλ. αὐταὶ τὸ σιγητὲρον
 ἡμέρας μὲν διὰ νοὸς νυκτὸς δι' ὄραμάτων.

Θημῖς ρη'. ΤΙΣ ΕΣΤΙΝ ΑΓΡΥΠΝΙΑ ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΙΝΟΣ

Ἄπας ἄνθρωπος ἀδόκιμος κατοφερῇ πρὸς ὕπνον,
 σὺ δὲ καλῶς γρηγόρησον ἀγρύπνησον σπουδαίως·
 ἐσπέρας κροῦσον φυλακῆς μέχρι τῆς τρίτης μείνον,
 καὶ σπεῦδε μεσονύκτιον καὶ τὸ πρωὶ προθύμει,
 καὶ τήρει μοι τὰς φυλακὰς τὰς τρεῖς ἀπαρλείπτως,
 Θεός σοι ταῦτα παραινεῖ, καθὼς καὶ σὺ γινώσκεις,
 καὶ μὴ νομίσης, ὥς φησι, τίς τῶν σεπτῶν παιτέρων,
 ὥς ἐν ἀλάσαις ἀρεταῖς καὶ πάσαις ἐργασίαις,
 εἴερα τις καθέστηκε τῆς ἀγρυπνίας μείζων·
 τῆς ἀγρυπνίας λέγω δὴ τῆς ἐπὶ θείου ὕμνου,
 δι' ἧς αἰνέσεως Θεοῦ νυκτὸς καὶ αὐτρουφῶμεν,
 γρήγορος ἔφη (1) μοναχὸς φιλοῦν τὴν ἀγρυπνίαν,
 οὗ σαρκόφθορος ἀληθῶς εἰ καὶ φορεῖ σαρκόν.
 οὗτος οὐκ ἂν καὶ χάριτος ἐστερημένος εἴη,
 ἀσάρκων ἔργον ἐκτελεῖ. προὔξιν ἀγγέλων πράττει,
 οὕτως ἐμμένων ταῖς εὐχαῖς καὶ τοῖς ψαλμοῖς σχολάζων
 οὐκ ἂν οὐδέ χειρὸν βικῶν ὁμμάτων ἀποδέη,
 ὅς ἐμβατεύει καθαρῶς ταῖς θείαις θεωρίαις,
 μὴ παρεμπαδίζόμενος αὐταῖς ἐνατενίζειν.

1) Ἰσαὰκ ὁ Σῦρος

Ξύλον ἐκεῖνο ψαλμικῶς τυγχάνει καρποφόρον,
 τὸ παρ' αἰείρῳ φυτευθὲν ὑδάτων διεξόδους·
 καὶ μοναστῆς τῶν ἀρετῶν, τὴν εὐκαρπίαν φέρει,
 θείοις ψαλμοῖς ἐπαγρυπνῶν ὑμνολογίαις θείαις,
 καὶ δάκρυσιν ἄρδόμενος, ὥς ῥεῖθροισ ἀεννάοις,
 ἐν ἅλωσι καὶ τοῖς ληνοῖς τῶν γεωργῶν ὁ πλοῦτος·
 ὁ πλοῦτος δέ τῶν μοναστῶν ἢ κάθαρσις ἢ νῆψις,
 ἐν ἐσπερονυκτεριναῖς ἀρίσταις ἐργασίαις·
 τῆς ἀγρυπνίας τὸ λαμπρὸν ξένον φασὶ καὶ θεῖον,
 ἀπόστολοι καὶ μάρτυρες καὶ τῶν ὁσίων δῆμοι·
 ταύτην διῆλθον τὴν ὁδὸν ὡς ἀγαθῶν αἰτίαν,
 τοῦτο καὶ πάντες οἱ σεπτοὶ πατέρες ἀλυμνοῦσι,
 πλὴν ἀλλ' εἰ θέλης ἐκφυγεῖν τὴν ἄκραν ἀγρυπνίαν,
 καὶ τῆς πολλῆς ἀνέσεως ὑπέρτερος φανῆναι,
 τὴν μέσην διερχόμενος καὶ βασιλικωτάτην,
 ἡμῖς μὲν τὸ τῆς νυκτὸς γρηγόρησον ἀπάσης,
 ἀναγνώσκων ἐνεργῶν προσομιλῶν τῷ κτίστῃ·
 ἔξ ὥραις συμποσούσθω σοι τὸ πᾶν τῆς ἀγρυπνίας,
 τὰς δύο κατὰ τὴν ἀρχὴν τὴν τῆς νυκτὸς ἀγρύπνει,
 εἰθ' οὕτω κατακλίθῃ τῇ τοῦ σταυροῦ σφραγίδι,
 ἀσφαλισάμενος σαυτὸν καλῶς καὶ περιφράξας,
 τὰς δ' ἄλλας ἀποπλήρωσον ἐξαναστάς τῆς κλίνης,
 ὅταν δέ μέλλῃς τρέπεσθαι πρὸς ὕπνον εὐχαρίστει,
 καὶ μέμνησο τῆς τοῦ Θεοῦ πολλῆς εὐεργεσίας.

Ξυνεῖναι δέ καὶ ξυμβιοῦν ἐπιπλοῶν αὐτοῖς,
 ζήλου τὴν τούτων εἰοτὴν ταύτην ὥς δύνῃ στέργε,
 καὶ τὸ νηράλιον αὐτῶν ἐξάσκησον εἰς τέλος·
 μικρὸν καθυπνεύμενος τοῦ σώματος τῇ βίᾳ
 καὶ μόνοις καθυπηρετῶν τοῖς ἀναγκαίοις τούτου,
 αὐτάρκως μὲν τρεφόμενος, ὑπνώτων δέ μετρίως,
 καὶ πάντα πράττων πρὸς τιμὴν τοῦ ποιητοῦ καὶ δόξαν
 εἰ γάρ ὑπνοῖς καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν φαντασίαν ἔχεις,
 αἰγῶν δοξαζεις τὸν Θεὸν αἰνεῖς ἀφρόνως τοῦτον·
 ἢ μύσις σου τῶν ὀφθαλμῶν ὄρασις τοῦ Κυρίου,
 ὃ δ' ὕπνος ὁ σωματικὸς νῆψις ἐστὶ καρδίας·
 εἴπερ ζωῆς ἐπίγνωσιν ποθεῖς τῆς καινοτάτης,
 εἴπερ τὸν νοῦν πρὸς τὸν Θεόν, νήφοντα θέλεις φέρειν
 μηδύλως ἀμελήσειας ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ σου,
 μηδοπωσοῦν τῆς σωστικῆς ἐκστιαίης ἀγρυπνίας,
 αὕτη καὶ γάρ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς νοεροὺς ἀνοίγει,
 εἰς τὸ τὴν δόξαν καθορᾶν τῆς ἀληθείας πάσης,
 καὶ τῆς ὁδοῦ τὴν δύναμιν καὶ τῆς δικαιοσύνης·
 ἂν δ' οὐκ ἰσχύσης ἐκ τινος αἰτίας ἐκτελέσαι
 τὴν τάξιν, καὶ καθήμενος καὶ κείμενος γρηγόρει·
 στιχ λογῶν εὐχόμενος, νήφων ἀεὶ καὶ ψάλλων,
 καθεύδων κοιταζόμενος, τὰς θείας ἀναβάσεις,
 ἐν τῇ ψυχῇ σου μελετῶν ἐν τῷ νοί σου στρέφων (1)
 ἐν ἀγρυπνίᾳ στεναγμὸς Θεῷ δεκτὴ θυσία.

1) Ἰσαάκ ὁ Σύρος τοῦτο φησὶν.

Ξένας ἐννοίας εὐπρεπεῖς θεοφιλεῖς ἐννόει·
 ἐκεῖνος ἄγρυπνος ἐστὶν ὅς ἀκριβῶς γινώσκει
 τίνα καὶ πῶς μεμάθηκε πότε καὶ πόθεν ἔγνω·
 κρεῖσσον ὑπνοῦν ἐν σιωπῇ, καθὼς φησί, καὶ γνῶσει
 ἢ μὴ καλῶς ἐπαγρυπνεῖν, ἐν ματαιολογίαις.

Βαθμῖς ρθ'.

ΠΕΡΙ ΚΑΘΑΡΟΤΗΤΟΣ ΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΣΤΙ ΝΟΥΣ ΑΛΗΘΙΝΟΣ

Νοῦς τῶν παθῶν ἐκτιναχθεὶς, ἀπαλλαγείς τῶν κάτω,
 καὶ γυμνασθεὶς ἐν ὑψηλοῖς νοήμασι καὶ θείοις,
 φωτὶ περιουγάζεται τὸ σκότος διαφεύγει,
 νοῦς ὁ τῆς ἵλης γυμνωθεὶς φωτοειδὴς ὁρᾶται·
 οὐδέν τῶν ὄντων ἄληπτον, νοῖ κεκαθαρμένῳ·
 καὶ πάλιν ἄλεκτον οὐδέν λελαμπρυσμένῳ λόγῳ,
 νοῦς ὄντως πρακτικώτατος ὁ τὰ τοῦ κόσμου τούτου,
 νοήματα δεχόμενος πάθους παντοίου δίχα,
 τὸν αἰσθητὸν μὲν ὀφθαλμὸν ἢ καλλονὴ τῶν ὧδε,
 τὸ κάλλος δέ τῶν νοητῶν τὸν λογισμὸν ἐφέλκει·
 νοῦς ὄντως πέφυκε, φησὶν, ὁ χωρισθεὶς τῶν ὧδε,
 καὶ τῶν παθῶν ἀπαναστάς καὶ τῷ Θεῷ λατρεύων,
 συνεκτικὸν τοῦ λογισμοῦ τῶν ἀρετῶν τὸ πλήθος,
 ἀνακαλούμενον αὐτὸν πρὸς θείκην ἀγάπην,
 ἢ καθαρὰ δέ προσευχὴ μᾶλλον ἀνάγει τοῦτον,
 ἔξω γὰρ κόσμου γίνεται περούμενος ἐν ταύτῃ,
 καὶ δι' αὐτῆς ταῖς πρὸς Θεὸν χρονίζων ὁμιλίαις·
 αὕτη τὸν νοῦν ἐκ τῶν παθῶν τελείως ἀπαλλάττει,
 τὸ τῆς ψυχῆς παθητικόν, ὥς ἀπαθὲς δεικνύει.

Ξένος ὁ νοῦς τοῦ γενητοῦ κόσμου καὶ τὸν ἐν τούτῳ
 λαβόντα προσηγάσκει πᾶσι τοῖς σοφισταῖσι,
 ὅταν τὴν πρὸς τὴν αἰσθησὶν σχέσιν ἀπορνηθεῖν,
 ἀδύνατον τὸν λογισμὸν τῇ γνώσει ποιωθῆναι,
 εἰμὴ ταῖς θεαῖς ἀρεταῖς μαζοῦν ἀποδοῖναι
 καὶ πόρρω τὸ παθητικὸν τελείως ἀπολέσθαι,
 ὅταν ὁ νοῦς πλουτήσῃ τὴν γνώσιν τῆς μονάδος,
 τότε καὶ πᾶσαν αἰσθησὶν δεδουλωμένην ἔχει,
 καθάπερ ἔαυ τὰ φυτὰ ὅλασι ἄγοντα ἐκινύει,
 οὕτω τὸν νοῦν ἀπάθεια πρὸς γνώσιν ἐκκαθαίρει,
 καὶ καρποφόρον ἀρεταῖς ἐργάζεται ποικύλαις,
 νοῦς συνημμένος τῷ Θεῷ καλῶς ἀδιαστάτως,
 τῶν θεῶν ἐπαπόλυνσε σαφὺς ἰδιομάτων,
 νοῦς καταρχόμενος φησὶ φιλοσοφεῖν τὰ θεῖα,
 ἐκ πίστεως κατάρχεται καὶ δι' αὐτῆς ὁδεύων,
 κατέληξε, κατήντησεν, εἰς πίστιν ἀνωτάτω,
 νοῦς ἀπλανὴς ὡς ἀληθὺς, ὅστις σοφὸς εἰσὶν αἶψα,
 γνώσιν τὴν ὑπεράγνωστον ἐν ἑαυτῷ πλουτήσας,
 ὑπεραγνώστως ἐγνωκὼς τὴν ὑπὲρ πᾶσαν γνώσιν,
 καὶ θείκῃς κατατροφῶν, ἀδρόητου προμηθείας,
 καὶ κρίσεως καὶ λήξεως περὶ Θεοῦ, καὶ γνώσιν
 λαβὼν τὴν περιληπτικὴν, ὡς ἄνθρωπος τῇ φύσει,
 νοῦς ἅπας ἐπιστάμενος καθαρωτάτῳ τόπῳ (1)
 οὐκ ἐρωτᾷ περὶ τινος, οὐχ ἐρμηνείας χρήζει.

(1) ἴσως τρόπῳ.

Ξυνίησι περισκοπεῖ περιαθρεῖ τὰ πάντα
 πᾶν εὕρισκόμενον καλόν, κατανοεῖ καλλίστως,
 καὶ τοῦτο πρὸς ἐπαύξεισιν, ὥς δύναται προάγει,
 νοῦς ἅπας ὄντως λογικός, τὸ δεξιὸν ποθήσας,
 πάντα τοῦ βίου τὰ τερπνὰ καθόλου διαπτύει,
 ὥνπερ ὁ νοῦς ταῖς προσευχαῖς, οἶδεν ὥς δεῖ σχολάζειν
 οὗτοι λαλοῦσι τῷ Θεῷ πεπαρησιασμένως,
 αὐτῷ προσεντυγχάνοντες ἀμέσως ἐνωπίως,
 ὥσπερ πρὸς οὓς βασιλικὸν μυστικωτάτους λόγους,
 πανευλαβῶς προπέμποντες εἰς ἀκοὰς τὰς θείας·
 νοῦς ἀληθῶς μακάριος ὁ πᾶσαν ἀμορφίαν
 ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς κτησάμενος καθόλου,
 ὥνπερ ὁ νοῦς διαπαντὸς ἔργοις σχολάζει θείοις,
 τούτων καὶ τὸ παθητικόν, γέγονεν ὄπλον θεῖον·
 τρέψον τὴν αἴσθησιν ὥς δεῖ, πρὸς πάντα κατὰ πάντα
 ὑπηρετεῖν τῷ λογισμῷ, μηδὲ παραχωρήσης,
 ἀντιπερίστασιν αὐτήν, πρὸς τοῦναντίον πάσχειν,
 αὕτη μερὶς ἐπαινετή, πλήρης τιμῆς καὶ δόξης,
 ἡδύτης χρηστότητος ἀπάσης ἀσφαλείας,
 νοῦς ὁ καλῶς ἐκκαθαρθεὶς στενοχωρίαν πάσχει,
 ἔξω σπουδάζει γίνεσθαι πάντων τῶν γεγονότων,
 οὐδόλως ἀνεχόμενος ἐντὸς κατακρατεῖσθαι·
 γυμνὸν τὸν νοῦν σου τῷ Θεῷ παρίστα τῶν προσκαίρων
 καὶ φιληθήσῃ παρ' αὐτοῦ φιλίαν μακαρίαν,

Ξένην πλουτήσας καὶ λαμπρὴν θεόθεν τὴν αἰτίαν,
 ἄλλως τὸ μέγεθος αὐτῆς κατανοεῖν οὐκ ἔχεις,
 εἰ μὴ τὰ πάντα διαδραῖς ἔξω τῶν πάντων γένη,
 οὕτω καὶ γὰρ ἀνωφερῇ τὸν λογιζόμεν ποιήσης,
 ἀπάσης ἴλης γεηρᾶς ὑπερανθρωπισμένον,
 τὸν νοῦν τὸν σὸν ὑπέρτερον σωμαίων καὶ χρημάτων
 βρωμάτων δόξης καὶ τιμῆς καὶ τῆς ἐπιθυμίας,
 οὐκ ἂν ἀποτελέσειας εἰ μὴ τῇ τῶν δικαίων
 χώρα λαμπρὸν καὶ καθαρόν, ἐπεισαγάγῃς τοῦτον,
 καθ' ἣν ὑπαναβλύσουσα, Θεοῦ καὶ τοῦ θανάτου,
 μνήμη, τελέως τὰς λοιπὰς φροντίδας ἔξαλείφει,
 καὶ πᾶν θνητὸν ἐνθύμιον ἔξαίρει τῆς καρδίας,
 καὶ πᾶσαν ἑξανάστασιν γῆϊνης προσπαθείας,
 κατακλυσμῷ τῷ σωστικῷ καθόλου παρασύρει·
 τῆς πύλης τῆς εἰς προσευχὴν σφοδρῶς ἐστενωμένης,
 οὐ δύναται παρεισελθεῖν νοῦς ἐπιφέρων πάθη,
 μὴ πρῶτον ἐλευθερωθεὶς ἀπάσης ἁμαρτίας,
 καὶ μόνος εἰσερχόμενος, ἀμέθεκτος τῶν κάτω·
 ὁ σατανᾶς τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης τὸν νοῦν ἀπάγει,
 καὶ ταύτην ἔχει τὴν σπουδὴν, ὑπὲρ σπουδὴν ἑτέραν,
 στεῦρόως ἀγωνιζόμενος ψυχόλεθρον ἄγωνα·
 τὸν λογισμόν καταβολῆς (1) ἀμέτοχον συντήρει
 γοργῶς ἀκοκρουόμενος εἴτι καὶ τυπωθείη·
 νοῦς ἐγκρατὴς τοῦ πνεύματος ναὸς τοῦ παναγίου.

(1) Ἴσως τῆς προσδοκῆς

Ξενοῦται πάντα τοῦ Θεοῦ καὶ γίνεται κτηνώδης,
 νοῦς ἀπετῶν ἀποχωρῶν, καὶ προσχωρῶν ταῖς ὕλαις·
 νοῦς ἀπεκλείσας αἴσθησιν καὶ κράσιν ὁμιλίας,
 τὴν μάχην καὶ τὸν πόλεμον συστέλλει πρὸς τὴν μνήμην
 καὶ ταύτῃ μόνῃ πολεμεῖ. μάχεται μόνῃ ταύτῃ,
 ἐκ τόπου τοῦ τῆς γνώσεως νοῦς ἅπας μεταβαίνει,
 ἡνίκα τὸ παθητικὸν ἀκόσμως κινήθῃ·
 νοῦν τὸν ἐνσυχολούμενον τοῖς πράγμασι τοῦ κόσμου
 ἐξερευνῆσαι τὸν Θεὸν ἢ προσεγγίσει τούτῳ,
 ἀμήχανον ἀδύνατον, ὥς εἶπον οἱ πατέρες·
 νοῦς πᾶς ὁργίλος ἀληθῶς γεννήτωρ πονηρίας,
 νοῦς ὁ κατακρατούμενος τοῖς τοῦτον κατασπῶσιν,
 ὥς ὄρνις ἄπτερος φασίν, ἐν τινι δεδεμένος·
 νοῦς ἐμπαυῆς οὐκ ἐννοεῖν τὸ πρέπον ἐξισχύει,
 νοῦς ἐκ Θεοῦ κλεπτόμενος, μνήμης μακρὰν τῆς θείας
 καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν ἀεὶ τελεῖ τὴν ἁμαρτίαν·
 νοῦς μὴ καθαρεύοντος τοῦ σώματος εἰκότως,
 ὥς ξηραινόμενος μαστὸς ὥς ἀτεκνοῦσα μήτρα,
 τοῦτο συμβαίνει τῷ νοί, τῆς τοῦ Δεσπότης μνήμης,
 ἐξερχομένων καὶ πολλαῖς μερίμναις ὁμιλοῦντι,
 ὃ τοῖς ἰχθυοῦσιν ἐξ ὕδατος πρὸς χέρσον ἀγομένοις,
 εἴ τις φιλίας σώματος καὶ πάσης κολακείας
 τὸν νοῦν ἀποχωρίσεις, τὰς τοῦ σαρκίου πράξεις,
 τῇ ζωτικῇ τοῦ πνεύματος ἀπέκτεινε δυνάμει.

Ἀρχὴ τοῦ Ο΄ στοιχείου

Βαθμὶς ρι'. ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΩΝ ΨΥΧΙΚΩΝ

Ὁ νοῦς δέ δύναμιν αὐχεῖ καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν,
οἷς βουλευτὸν ἀντιπесеῖν ῥέψαι πρὸς οὓς αἰρεῖται,
νοῦς φωτισθεὶς παρὰ Θεοῦ, λόγους σοφοὺς προφέρει
ψυχὴ λαμπρὰ φωτοειδὴς ψυχὴ κεκαθαυμένη,
τοὺς θεῖους κτᾶται λογισμοὺς πλουτεῖ σεπτὰς ἐννοίας
ψυχὴ καλῶς καθαίρεται, τῇ πρὸς Θεὸν ἀγάπῃ·
ψυχὴ σεμνύνεται καλῶς διὰ τῆς ἐγκρατείας,
τὸν νοῦν καθαίρει προσευχὴ καὶ πανιελῶς λαμπρύνει,
σύστειλον ἐκ τῶν αἰσθητῶν πάντων τὸν λογισμόν σου
καὶ προσεγγίσεις τῷ Θεῷ καὶ τούτῳ πλησιάσεις·
ὁ νοῦς μέν οὖν ἐν τῇ ψυχῇ, ψυχὴ δ' ἐν τῷ σαρκίῳ,
ἢ ψυχὴ δ' αὖθις ἐν νοῖ καὶ διὰ τούτων πάντων
Θεὸς αἰεὶ δοξάζεται, καὶ τὴν ψυχὴν ἀλήκτου
ἀθανασίας καὶ ζωῆς καταξιοῖ καὶ δόξης,
ῥυμνος μεθ' ἰλαρότητος, ἀλύπως ἀδιάστως,
ἐν τῇ ψυχῇ χαρίζεται παρηγορίαν πᾶσαν·
ὑποδοχὴ συνέσεως τῆς ἐκ Θεοῦ καὶ θείας,
ψυχῆς φασὶ διάβασις εἰς κόσμον ἀπὸ κόσμου,
συζεύγνυε ταῖς ἀρεταῖς, τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις,
ὥς ἂν αὐτὴν τῆς τῶν παθῶν δουλείας ἀποζεύξης·
σκεῦος φασὶ τῆς ἐκλογῆς ψυχὴ κεκαθαυμένη,
καὶ θρόνος τῆς αἰσθήσεως καὶ κῆπος κεκλεισμένος,
οἶκος ψυχῆς ὑπομονή, ταύτῃ καὶ γὰρ κρατεῖται,
χρῆμα ψυχῆς ταπείνωσις τρέφεται γὰρ ἐκ ταύτης.

Οἶδα μὲν ὕδωρ στενοῦν εἰς ὕψος ἀνατρέχειν,
 ψυχὴ δ' ἀνέτιη πρὸς Θεὸν κινδύνου στενωθεῖσα,
 καὶ πειρασμοῖς πάλαισασα ποικίλοις πολλοτρόποις,
 ἢ τῆς ψυχῆς εὐγένεια καὶ ῥόφη καὶ λαμπρότης,
 ἐκ τῆς πολλῆς ὑπομονῆς ἔξ εὐεονίας δῆλη·
 ὑπομονὴ καθέστηκε ψυχῆς φιλοπονία
 ἔνθα φιλοπονία δέ μακρὰν φιληδονία,
 ἔργον Θεοῦ διηνεκὲς τὸ διοικεῖν τὸν κόσμον,
 ἔργον ψυχῆς ἐπιμελὲς τὸ κυβερεῖν τὸ σῶμα·
 ψυχὴ φιλοῦσα τὸν Θεὸν καθάρεται θεόθεν,
 καὶ νοῦς ἀγνοίας χωρισθεὶς τελείως ἐκαθάρεθαι.
 ἐκ γυναικὸς τῆς αἰσθητῆς πᾶσα ψυχὴ δηλοῦται,
 ἢ σύγγινόμενος ὁ νοῦς τῶν ἀρετῶν γεννήτωρ,
 ψυχῇ θησαύρισμα λαμπρὸν, σωματικὴ πτωχεία,
 καὶ πάνυ πένεται ψυχὴ τοῦ σώματος πλουτιοῦντος,
 ψυχὴ τελεία πέφυκεν ἢ πάσῃ τῇ δυνάμει,
 καὶ μέρει τῷ παθητικῷ πρὸς τὸν Θεὸν ὁρῶσα·
 οἶκον καὶ τοπον ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς οὐκ ἔχει,
 ὑπὲρ ψυχὴν ἀγνεύουσαν προσκολλημένην τούτῳ,
 πᾶσα ψυχὴ τῷ ποιητῇ τρόποις τρισὶν ἐγγίξει,
 ἐκ θερμότητος πίστεως, καὶ φόβου, καὶ παιδείας,
 ψυχὴ φιλοῦσα τὸν Θεὸν ἐν τῷ Θεῷ καὶ μόνῳ,
 κέκτηται τὴν ἀνάπαυσιν πᾶσαν τὴν νεῦσιν ἔχει,
 μετὰ Θεοῦ πᾶς ὁ νοῶν κατὰ Θεὸν καὶ πράττων,

Ὁ μὲν Θεὸς ὡς ἥλιος λαμπρὸς δικαιοσύνης,
 ἀκτῖνας ἀγαθότητος τοῖς πᾶσιν ἐπιπέμπει,
 τὸ δὲ διάφορον πολὺ τῶν ὑποδεχομένων,
 κηρὸς ψυχὴ φιλόθεός ἀκτῖσι θεοσδότοις,
 καὶ ταῖς θερμότησιν αὐτῶν καλῶς μαλασσομένη,
 κῶκροῦ σκληροῦ πρὸς ὀπαλόν, ἥθος ἀμειβομένη,
 ἣ δὲ φιλόυλος πηλὸς σκληρυνομένη μᾶλλον,
 καὶ ξήρανσιν ἐκ τῆς πολλῆς ὑφισταμένη θερμῆς,
 ὥσπερ ἡ σὰρξ τοῖς αἰσθητοῖς ἐστὶν ὀκλειώμενη,
 καὶ ρυσηκὸν ἐκρήσατο τὸ τούτοις προσανέχειν,
 καὶ τὰς αἰσθήσεις προσφυῶς ὑπηρετούσας ἔχει,
 οὕτω ψυχὴ τὰ νοητὰ καὶ νοῦς ἀπεκκληρώθη,
 καὶ τοῖς αἰσίοις ἐντροφεῖ καὶ τούτων ἀπολαύει·
 ὥσπερ ψυχὴ ζωοποιεῖ τὸ σῶμα κατὰ φύσιν,
 οὕτω συνίστησιν ψυχὴν τῶν ἀρεῶν ἡ γνῶσις·
 ἡ μέλιτα τερνιστεῖ τοὺς ἀνθρώπους λειμώνας,
 κἄντεῦθεν τὰ πρὸς πορισμὸν τοῦ μέλιτος συνάγει,
 ψυχὴ τὸ τῶν αἰώνων δὲ ποιμίλον σκοπομένη,
 καὶ γιανοίας γλυκασμὸν ἐνίησιν ἐντεῦθεν·
 ἔλαφος ὄφεις δαπανᾷ, κἄν τὸν ἰόν πτοεῖται,
 τρέχει συντόνως πρὸς πηγὰς ὡς ὃν ἐκεῖνον σβέσσει,
 λόγοις δὲ θείοις, δράκοντος ἰόν ψυχὴ σβεννύει,
 ἡ μὲν ἀλγεῖ καὶ δυσφορεῖ τοῖς βέλοσι τραφεῖσα,
 κἄν δὲ γλυκέως ἔλκεσε βέλος τοῦ θείου πόθου.

οὐκ ἔστιν οὐκ. ΠΕΡΙ ΝΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ὁ θεὸς πόθος τῆ ψυχῇ ἔσται· ἂν ἀληθεύῃ
τοῦ φυσικοῦ θεωρητικοῦ· ὅταν ψυχὴ τὴ πύλην
ἐκαναθήσεται πρὸς θεόν, τότε θεὸς τὰ πάντα
οἶδουσι ταύτῃ τῇ ψυχῇ καὶ οὐκ ἔστι σκευή·
οἷα τις μάχαιρόν σκευρῶν, φησὶ τις τῶν ἀγίων,
διὰ πύλιν δ' ἔδατος καλλίστου· χαλκοῦ δ' ἐστίν,
οὕτω ψυχὴ καλίσταται σκευρῶν πρὸς μελέτην
ταῖς ἀκουσίαις πειραισμοῖς καὶ ταῖς ἐκλογαίαις·
ἀνθρώπος συντεθήσεται καὶ οὐκ ἔστιν
τοῖς ἀκουσίαις πειραισμοῖς τῆς ἡδονῆς πατέρους
λέγουσι τῆς σοφιστικῆς, τῆς εἰσθητικῆς καὶ καύου,
καὶ λύπης τῆς καὶ ψυχὴν γεννήτορας ἐκ αὐτῆς,
τοῖς δ' ἀκουσίαις πειραισμοῖς τοῖς τὴν ψυχὴν ἡδύναιν
πατέρους ἐκδεδομένοι. τῆς εἰσθητικῆς δὲ λύπης
γεννήτορας εἰρήνης καὶ ταύτης παραιτίους,
τὸ πῦρ τῆς ὕλης γεννητὴ καὶ διακρινεὶ τὴν ὕλην,
τοῦ ξύλου σκόλη· πρόεισι καὶ κατεσθίει τοῦτο,
ἢ τῆς ψυχῆς κακία δὲ ταύτην κατενοῶσκει,
ὥς νόσος, ὅταν στερηθῇ τῆς φυσικῆς υγείας·
ταύτην φασὶ τὴν ἀρετὴν ὥς κατὰ φύσιν ἔχειν,
ὥς τῆς κακίας ἐξ ἡμῶν ἐν τῇ ψυχῇ συστάσης,
ὡς παρεκτετεν χαλκῷ, τῷ δὲ σκευρῶ ὅντιος,
ἀλλ' οὐκ ἰὸν ὁ χαλκουργός, οὐδ' ὁ γεννήτορ ὅντιος,
οὐδέ κακίαν ὁ θεὸς οὐδέ τὴν ἀμαρτίαν.

Ὄταν ψυχὴ τὸν λογισμὸν ἡνιοχεῖν ἀφείσα
 ἐνδώσῃ τούτῳ τύμπασαν καθολικῶς ἡνίαν,
 τὴν ὑποδούχιον φθορὰν σὺν τῷ σαρκίῳ πάσχει,
 ψυχὴ καθάπαξ, ὥς φασιν, οἰκείας σωτηρίας,
 φεῦ ἀπογνοῦσα, σύμπασαν ἐνδίδωσιν ἡνίαν,
 καὶ πανταχόθεν φέρεται, κακῶς ἐπιθυμίαις·
 ἔστι' ἂν ὥς λέγουσι ψυχὴ κινῆται παρὰ φύσιν,
 πρὸς ἡδονὰς ἅς βούλεται πρὸς ἅς ὀρέξεις θέλει,
 παρὰπαν ἐξηκάνθωται παρὰπαν ἀγριοῦται,
 κατόικητήριον ἔστί, θηρίων ἀλλοκότων,
 ὀνοκενταύρων, ὄφρων, ὀνάγρων καὶ τῶν ἄλλων,
 ταῦτα δ' ἂν εἶεν τὰ πολλά, τῆς ἀτιμίας πάθη·
 ψυχὴ φροντίδων κοσμικῶν μηδόλως ἀποσιᾶσα,
 οὐδόλως δύναται Θεὸν γνησίως ἀγαπῆσαι,
 οὐδέ ἐδελυξεται ποτὲ τὸν σατανᾶν ἀξίως,
 κώλυμα περιφέρουσα τὴν μέριμναν τοῦ βίου,
 ψυχὴ πρὸς θείας μηδαμῶς ἀσχολουμένη πράξεις,
 ἐνάγειαι πρὸς τὸ ποιεῖν ἅπαν ὑπεναντίον·
 ὥς πάσης ἐργασιήριον ἐννοίας κακοτρόπου
 ψυχὴ πρὸς πάθος ῥέπουσα φιλοῦσα τὴν ἀργίαν,
 προφέρει σύμπαν πονηρὸν ἐκ θησαυρῶν ἰδίων,
 πεπωρωμένη πάθεσι καὶ κατερρυπωμένη,
 οὐκ ἂν μετανοήσῃε ψυχὴ πρὸς σωτηρίαν,
 χωρὶς μεγάλου πειρασμοῦ καὶ καυτηρίας δίχα

Ὄταν ὑγείᾳς ἡ ψυχὴ τῆς ὄντως αἰσθανθείη,
 τότε χρεὼν τὰς τῆς νυκτὸς ἀπάσας φαντασίας,
 παναταρῶχος καθορᾶν δίχα θορύβου ὀλέπειν,
 οἴμοι! πῶς δέσποινα ψυχῇ, μαίνεται θηριοῦται,
 τυφλοῦται πονηρεύεται καὶ τὴν θεραπευίδα
 τὴν σάρκα λέγω κραταιῶς ἀνηλεῶς μαστίζει!
 ὅσον ὁ βίος ῥυπαρὸς τυγχάνει καὶ κτηνώδης
 πενθεῖν προσήκον τὴν ψυχὴν σκεῖν καὶ διακρύβειν
 ὥς πάθει τὸ λογικὸν δεινῶς ἀποβάλλουσαν,
 κτηνώδης ἀπάσα ψυχῇ, τῆς θείας βασιλείας,
 τὴν αἰσθήσιν τὴν νοερὴν μηδόλως εὐτυχίᾳ·
 νόσος μεγάλη τῆς ψυχῆς ἢ τῆς κακίας ἕξις,
 καὶ τραῦμα δυσθεραπεύτον φιληδονοῦσα γνομένη
 ψυχῆς ἀνάρρησιν, φασίν, ἐλευθερίαν εἶναι·
 ψυχὴ κενόδοξος φασὶ τὰς εὐφημίας δοῦλη,
 ἢ δ' ὑπερήφανος ψυχὴ θρόνος παθὼν αἰάντων,
 ἢ ταραχώδης πάλιν δέ καθέδρα διαδόλου,
 ἢ πονηρὰ τοῖς δαίμοσι κακῶς συμβιοτεύει,
 ἔργον ψυχῆς παμπόνηρον θεὸν καταλιπεύειν,
 καὶ προσπαθείας σαρκικαῖς καὶ ῥυπαρῶς δουλεύειν
 τῶν ἀγαθῶν οὐδέν φασι, ψυχὰς βεβηλωθείσας,
 παράπαν ἀξιόπιστον οὐδ' εἶναι τι φανείη·
 αἵτητος ἀνίκητος ψυχὴ μὴ ῥαθυμοῦσα
 ἀπάντων ὧν ὀρμήσειεν, ἀφίσταται ταχέως,

Βαθμὶς ριβ΄

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΘΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΤΕΛΕΣΤΑΤΗΣ

Ὅσον ψυχὴ τοῦ σώματος ἐστὶ τιμιωτέρα
 τοσοῦτον πρὸ τοῦ σώματος ψυχὴν ἐκκαθαριτέον·
 ὕπνος ψυχῇ δεινότατος ἐστὶν ἢ ῥαθυμία,
 καὶ παντελὴς ἀπόθεσις τῶν ἐναρέτων τρόπων,
 τοῦ καθαρθέντος τῇ ψυχῇ ἔνδον ἐστὶν ἡ χώρα,
 καὶ λάμπει ταύτην ἥλιος τὸ φῶς τῆς ἀληθείας,
 ἐξ ἐνιαίας τριφεγγοῦς ἀκτῖνος ὑπερφώτου·
 ἃ ἦρ δέ τοῖς οἰκήτορσι ταύτης τὸ θεῖον Πνεῦμα,
 ὃν ἀναπνέοντες ζωὴν τὴν αἰωνίαν ζῶσιν,
 οἱ συγκαθέδρους ἔχουσι δυνάμεις τὰς ἁγίας,
 τοῦτοις εἰρήνη καὶ χαρὰ Χριστὸς ὁ παντοκράτωρ,
 μετὰ Θεὸν Θεὸς φησὶ ψυχὴ κεκαθαρομένη,
 ταῖς ἀγαθαῖς καὶ καθαραῖς ψυχαῖς καὶ τὰ δοκοῦντα
 λίαν ὑπάρχειν λυπηρὰ πρὸς ἀγαθὸν τελοῦνται·
 πασῶν ἐμπεριεκτικὴ τῶν ἐντολῶν Κυρίου,
 ἡ τῆς ψυχῆς ἀπάρνησις ὡς οἶδας ὡς ἀνέγνως·
 ἄρνησις γάρ φησὶ ψυχῆς, τῶν ἐντολῶν τὸ πέρας,
 θυμὰ δεκτὸν ἡμῶ ποιητῇ καὶ τίμιον τῷ κτίσῃ
 τὸ σφάγιον τὸ τῆς ψυχῆς ὅπερ φασὶ τυγχάνειν,
 συντετριμμένον λογισμὸν καὶ τεταπεινωμένον·
 ἡ σκότῳσις ἡ τῆς ψυχῆς ὑπὸ τῆς ἀταξίας,
 καὶ τῆς πολλῆς συγχύσεως τὴν γέννησιν λαμβάνει,
 ὕγεια πᾶσα τῆς ψυχῆς ἀπάθεια καὶ γνῶσις,
 ἥς ὁ δουλεύων ἡδοναῖς ἐπιτυχεῖν οὐκ ἔχει.

Ὁ κόσμος ὅλος, ὅς ῥασι, μὴς ψυχῆς οὐκ ἐστιν,
 ἀντάξιος, καὶ γίνωσκε τοῦτο καὶ σὺ τεκνίον·
 ψυχὴν προσδέχεαι θεός, φησί τις τῶν αγίων,
 ἢ κόσμους ἄλλους ἐξαπὸν τοῖς χρήμασι κομῶντας·
 τὴν σὴν ψυχὴν, ἢ λέγεται, καὶ νύμφη τοῦ Σωτῆρος
 ἀσφαλεσιάτως φύλαττε καὶ προσέχε καὶ τήρει,
 ὥς παραστήσης τῷ Χριστῷ νύμφην αγνήν παρθένον
 ὃ Παῦλος προσηγοῖσατο πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν·
 δεῖ τὴν ψυχὴν ἄρχειν παιδῶν, καὶ τῷ θεῷ δουλεύειν
 πάντα καὶ γὰρ ἀμήχανον ἀρέσκειν ἀμφοτέροις,
 ἀμφοῖν δέ βασιλεύεσθαι τῶν δυνατῶν οὐκ ἐστι·
 χαίρει ψυχὴ τῶν ἀρετῶν, καὶ τῶν ἐνθέων ἔργων,
 ἐπιμελῶς φροντίζουσα, τὸ δ' ἐναντίον δῆλον,
 τῇ τῆς ψυχῆς ὑποταγῇ καθυποτάξεις πάντα,
 ψυχὴν εὐφραίνει κόλασις τοῦ σώματος πολλάκις,
 τέρεψις σαρκὸς λυπεῖ ψυχὴν καὶ τὴν καὶ μετὰ τέλος
 ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς σαρκὸς τὴν τῆς ψυχῆς σου γνῶθι
 καὶ τὴν τροφὴν εὐτρέπιζε δεόντως ἀμφοτέραις·
 ψυχὴν τὴν ἐλειμόνα, φησί, θεὸς σοφίζει,
 ψυχὴν ἡπίαν, λέγουσι, χωρητικὴν σοφίας,
 θεὸς ἐπαγαπαύεται ψυχῇ ταπεινουμένῃ·
 καὶ θρόνος τῆς ἀπλόητος πᾶσα ψυχὴ πραεῖα·
 ψυχὴν εὐθείαν σύμβιον φησί τῇ ταπεινώσει,
 τὴν ἀγαθὴν πανευγενῇ καὶ συγγενῇ τῷ κτίσῃ.

Ὅταν ἐγγὺς ἐστὶ ψυχὴ τοῦ σκότους ἐξιέναι,
 καὶ πόδα τίθεσθαι, φασιν, ἐν ταῖς ὁδοῖς Κυρίου,
 τοῦτο σημεῖον ἐναργές, ἐκκαίεται καρδία.
 καθάπερ πῦρ θερμαίνεται νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν,
 ἡγεῖται πάντα σκύβαλα τὰ τοῦ παρόντος κόσμου,
 μακάριος ὡς ἀληθῶς ὁ δύναμιν πλουτήσας,
 ἔνδον εὖρεῖν ἐκ τῇ ψυχῇ τὸ θαυμαστὸν καὶ ξένον,
 μυστήριον τῆς οὐρανῶν, ἀφθάρτου βασιλείας·
 ὅντως τελείων πέφυκε. γινώσκειν δίχα πλάνης,
 ἔννοια ποία τῆς ψυχῆς, τοῦ συνειδότος ποία,
 καὶ πλῖα παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν δαιμόνων ποία·
 πλὴν εἶπερ οὐκ ὁπίσειεν εἰμὴ σκοτάση πρῶτον,
 εἰ νύξ οὐ περιγένηται τῇ τῆς ψυχῆς ἡμέρᾳ,
 οὐ κλέψαντες ὀλέσουσι καὶ θύσουσιν οἱ κλέπται·
 δὸς τόπον θείας πίστεως φησὶν ἐν τῇ ψυχῇ σου,
 μνημόνευε τῶν ἡμερῶν ὀπίσω τοῦ θανάτου,
 καὶ γνώρισον ὡς χίλια τοῦ νῦν αἰῶνος ἔτη,
 οὐδ' ὥραν μίαν σώζουσι αἰώνων τῶν μελλόντων·
 φασὶν ὁ πόθω τοῦ Θεοῦ καὶ τῇ πρὸς τοῦτον σχέσει
 τὴν πρὸς τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς διάθεσιν νικήσας,
 ὡς ἀπερίγραπτος ἐσεῖ, κῆν ἐν σαρκίῳ μένη·
 ῥώμη ψυχῆς καὶ φωτισμὸς ἐστὶν ἡ σωφροσύνη,
 τροφή καὶ πόσις καὶ ζωή, πίστις ἐλπίς ἀγάπη,
 ὡς δ' ὑπερῶρον ὑψηλὸν ἢ ξένη θεωρία.

Θμὺς οὐγ'. ΠΕΡΙ ΚΑΘΑΡΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΘΕΙΑΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Οὐ δύναται καθὼς φησὶ τὸ σῶμα καθαρθῆναι,
 χωρὶς νηστείας ἀκραιφνοῦς καὶ αλείψεως ἀγρυπνίας·
 χωρὶς ἐλέους τὴν ψυχὴν οὐκ ἂν τις ἐκκαθάρῃ,
 ἀλλ' οὐδὲ νοῦν τῆς τοῦ Θεοῦ, μακρύνας θεωρίας,
 λαμπρὸν καὶ καθαρότατον δεῖξαι τις δυνηθεῖη,
 μνήμης μελέτης ἀποσταῖς. ὁ νοῦς καὶ θεωρίας,
 ὅλως χωρεῖ πρὸς τὴν φθορὰν ὅλως ἐστὶν κτηνώδης,
 μικρὰ φησὶ περιτρισεῖν τῶν ὀφθαλμῶν αὐτίκα,
 πρὸς τὴν οὐκὸν παρότεμψεν ἀτήγαγεν ἡλίου·
 νοῦς φολωθεὶς εἰς ὀνόματα, θείας ἐννοίας φέρειν.
 οὐδέ μελέτης δεῖκαῖς καὶ μνήμης προσανέχειν,
 ψυχὴν ἐγκράτεια φησὶ ῥωννύει σὺν ἀγάπῃ,
 ὥς καὶ τὸν νοῦν διηνεκῆς εὐχὴ καὶ θεωρία·
 τὴν σύγχυσιν ἐκφύγωμεν τοῦ σατανᾶ τὸν θρόνον,
 καὶ παρ' αὐτὰ καὶ παρευθὺς δίχα κωλύμενης πάσης,
 ὀξύρρεπὼς πρὸς τὸν Θεὸν κινήσωμεν τὴν μνήμην,
 καὶ ταῖς ἐκεῖθεν λάμπρῃσι καλῶς περιλαμπθέντες,
 νοῦν καθαρὸν πλουτήσωμεν μαρμαρυγὰς ἐνθέους,
 αὐγὰς βλύζούσας ἄρρητον ἡμῖν τὴν ὑψηλίδιαν,
 τὴν εὐφροσύνην ἄφραστον τῶν λογισμῶν διδούσας,
 κἄντεϋθεν καὶ κτησόμεθα τὸν θεῖον ἀσραβῶνα,
 τῶν ἀγαθῶν τῶν ὑπὲρ νοῦν καὶ νόησιν ἀγγέλων,
 θεοειδεῖς γινόμενοι πράξει μιμήσει θέσει,
 καὶ πάντων ἀπολαύσομεν ἔνδου ἡμῖν κειμένων.

Ὁ γάρ Θεὸς ἔνδον ἡμῶν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν,
 κειμένην ἐναπέθετο σὺν ἀγαθοῖς ἀπείροις·
 τότε δέ τότε καθαρὰν, τὴν θέαςιν πλουτοῦμεν,
 καὶ συγγινόμεθα Θεῷ καθὼς ἀνθρώπῳ θέμις,
 ὅταν αἰσθῆσαις μύσωμεν ἐκ πάντων τῶν παρόντων·
 αἰσθησιν ὑπουργεῖτω σοι πᾶν τέρπον πᾶν ὥραϊον,
 ὑπηρετεῖτω πάντα σοι πρὸς γνῶσιν νοουμένην,
 καὶ τότε φωτιζόμενος ἀνεμποδίστως ἴδῃς,
 φῶς τὸ φωτίζον ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς κόσμον,
 εἰς κόσμον τὸν ἀόρατον, τὸν ἄϋλον τὸν ἄνω·
 ὅταν ὁρῶμεν ἐκ ψυχῆς τῶν ὁρατῶν τὴν φύσιν,
 εἶναι νομίσωμεν αὐτά, κόνιν καπνὸν καὶ τέφραν,
 οὐ πόρρω πέφυκεν ἡμῶν ὁ τῇ χειρὶ κατέχων,
 τὴν κτίσιν πᾶσαν ὥς Θεὸς ὥς χεὶρ ἀνθρώπου κόκκον
 μέσον Θεοῦ καὶ τῶν βροτῶν ὅλως οὐδέν τυγχάνει,
 εἰ μὴ προσπάθεια τῶν νῦν καὶ τῶν παθῶν τὸ σμῆνος,
 ὧν ἡ τελεία νέκρωσις θέσει Θεοῦς καὶ φίλους
 καθίστησι τῷ ποιητῇ καὶ θρόνους νοουμένους·
 ἀδύνατον ἀμήχανον τῶν ὑπεράνω πάντων,
 γνῶναι τινά, καθὼς φησί τις ἔμπειρος ἐργάτης,
 εἰ μὴ τῶν κάτω πάντελῶς ἀπάντων ἀποσταίῃ,
 καὶ πᾶσαν τείνει τὴν σπουδὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ
 μόνον·
 γινώσκειν δύναται Θεὸν ἕτερος πάλιν ἔφη·
 πᾶς ὁ νομίζων ἑαυτὸν γῆν καὶ σπουδὸν καὶ τέφραν,

ὁ πάντων ἔχων ἑαυτὸν ἀνθρώπων ὑπὸ κάτω,
 καὶ τῶν προδήλως ἐν πολλοῖς πταίσμασι κρατουμένων
 καὶ πύθεσιν οὐχὶ μικροῖς ἐμπεριπεπλεγμένων,
 εἶδ' οὖν δοκήσει, κλέπτεται καὶ μάτην ἀπατᾶται·
 ἄλλος φησὶ τὸν Κύριον, πᾶς ἄνθρωπος γινώσκει
 ὅταν συντόνως γρηγορῇ, καὶ πάλιν ἀντιστρόφως,
 παρὰ Θεοῦ γινώσκεται καὶ παρ' αὐτοῦ τηρεῖται,
 μὴ χωριζόμενος αὐτοῦ, χρόνον παντὶ καὶ τόπῳ·
 πᾶσιν ἐγγὺς ὁ Κύριος ἐστὶ τοῖς βουλομένοις,
 πᾶσιν ἐτοίμως ἑαυτὸν τοῖς θέλουσι λαμβάνειν,
 ὥς ἀγαθὸς παρέχεται, καὶ δίδωσιν ἀφ' ὧν ὅπως,
 καὶ μεταδίδωσιν αὐτοῖς ἁγιασμοῦ πλουσίως·
 ἐγὼ Θεὸς εἰμὶ φησὶν, ἐγγίζων ἅλλ' οὐ πόρρω·
 ἡμεῖς ἐσμέν παραίτιοι, τῶν ἐφ' ἡμῖν ἀπάντων,
 καὶ δέχεσθαι δυνάμεθα τὰς θείας θεωρίας,
 καὶ πάλιν ἔχομεν ἰσχὺν ἀποδιώκειν ταύτας·
 κτᾶσθαι βραχύ, κτᾶσθαι κολύ, διώκειν ἀποπέμπειν·
 εἰ θέλομεν θεοούμεθα βουλόμενοι πλουτοῦμεν,
 οὐ θέλομεν; πενούμεθα πόρρω Θεοῦ τελοῦμεν·
 Θεὸς ἐστὶν ἀπάθεια, σεμνότης καθαρότης,
 ᾧ τινι ταῦτα πρόσεστι, Θεὸς ἐστὶν ἐν τούτῳ·
 ἄνθρωπος μόνος δεκτικὸς τυγχάνει τοῦ Δεσπότη,·
 τούτῳ καὶ γὰρ προσομιλεῖ σύνεστι τούτῳ μόνῳ,
 ἡμέρας μὲν διὰ νοὸς νυκτὸς δέ δι' ὄνείρων.

Βαθμὶς ριδ'. ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΤΗΣ ΟΝΤΩΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Ὁ περὶ πάντα ἀγαθός, οὗτος Θεῷ συνήφθη,
 ὅς τοῖς γηίνοις τέθνηκεν, οὗτος ἠνώθη τούτῳ·
 Θεὸς ἀνθρώπων πέφυκε, καὶ μόνων ἐπακούειν,
 ἀνθρώποις ἐμφανίζεται καθά τις προειρήκει·
 φύσει φιλόανθρωπος Θεός, εὐσπλαγχνος μόνος φύσει,
 καὶ πού τινά προσκυνητήν, ἄξιον εὖρη τούτου,
 μεταμορφοῦται δι' αὐτόν, ὥς θεμιτὸν ὑπάρχει,
 καὶ σωματοποιούμενος ὁπτάνεται πολλάκις,
 πρὸς τὸ συμφέρον τοῖς αὐτὸν προαιρουμένοις βλέπει·
 ἄλλας κατείδεν Ἀβραάμ, ὃ δ' Ἰσαὰκ ἐτέρως,
 ἐτέρως Νῶε καὶ Δαβὶδ καὶ Δανιήλ ἐτέρως,
 ὥσπερ αὐτὸς ἐγίνωσκε λυσιτελὲς ἑκάστῳ,
 ὥφθη χορῷ τῶν προφητῶν, ἀλλὰ καθὼς ἐχώρουν,
 ὁράμασιν, αἰνίγμασιν, ἐμφάσεσι ποικίλαις,
 τὸ χάλεπὸν διάφραγμα φημὶ τὴν ἁμαρτίαν
 ἐξέλωμεν, καὶ τὸν Θεὸν γνωρίσομεν ἐνθέως,
 ἔνδον ἡμῶν εὐρήσομεν, ὥς εἶπε, κατοικοῦντα,
 καὶ κάλλους ἀπολαύσομεν αὐτοῦ καὶ θεωρίας,
 γνώσεσις γίνεται πατήρ, πράξεις λάμπας βίος
 εἶδος γὰρ ὕλη πέφυκεν ἢ πράξις θεωρίας,
 προσώπῳ πάλιν ὀφθαλμὸς τῇ πράξει θεωρία,
 ἢ νέκρωσις ἢ τῶν πασῶν πράξεως πάσης πέρας,
 καὶ θεωρία ἅμεσος χρηστῶν τῶν ἀπορρήτων,
 τέλος πάντων τῶν γνωστῶν, ὥς γνωστικός τις ἔφη.

Ὅς πάντα μειωρισμὸν ἡγεῖται ἐδεύχεσθαι,
 ἔνδον ὁρᾷ τὸν ποιητήν, ὥς Ἰακώβ πάλιν λέγει,
 ἡ χρεὼν φησὶν ἐλλόγιμον, τὴν πράξιν καθεστάναι,
 τὴν θεωρίαν ἔμπρακτον, ἵνα τῇ μὲν ἐν πᾶσιν,
 ἢ φανουργὸς ἀνίσχυρος, εὐρίσκηται κακία,
 τῇ δέ στερρὰν καὶ κραταιάν, τὴν ἀρετὴν ποιῶμεν,
 ὃ τὴν καρδίαν ἐκ παύδων, τὴν ἑαυτοῦ καθάρας,
 ἐν ὧρα πάσῃ θεωρεῖ τὸν Κύριον τῆς δόξης,
 Θεὸς τοὺς πάντας καθορᾷ, τὸν δέ Θεὸν ὁρῶσιν,
 οἱ τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς ἄλλο μηδὲν ὁρῶντες,
 καὶ πᾶς ὁρῶν ἀκούεται, τὸ δ' ἐναντίον γινώθι·
 τῶν ὑπερστώτων ὁ Θεὸς οὐ τῶν ἀνυποστάτων,
 πάντα πληροῖ καὶ πάρεσιν ἀπανταχοῦ πρὸς πάντας,
 μόνον ἀρίσταται μακρὰν, τῶν ἀρεσιώτων τούτου·
 τὸ φῶς ὁρῶσιν ἐν ἑστίν, ὥς καὶ τοῖς ὁρωμένοις,
 καὶ τοῖς νοοῦσιν ὁ Θεὸς ὥς καὶ τοῖς νοουμένοις·
 ὥς θείαν Ἱερουσαλὴμ τὴν τῶν μελλόντων γινώσιν,
 φασὶν ἐν ἣ τὴν ὄρασιν, τὴν τῆς εἰρήνης εἶναι,
 καὶ τῶν παθῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν καλῶν
 [τῶν ἄλλων·
 ὁράσεις ὀνομάζουσιν, ἀποκαλύψεις θείας·
 πᾶν γὰρ κρυπτὸν γνωρίζεται, νοῖ κεκαθαρμένῳ,
 ἀλλ' οὐχ ὁράσεις λέγουσι καὶ τὰς ἀποκαλύψεις,
 ὥς ἄσχετον ὥς ἀληθῶς ἀμίμητον τὸ θεῖον,
 οὐ σχέσιν οὐδέ μίμησιν, αὐτοῦ τίς καταλάβῃ.

Ὅποσον ἂν τις αὖξοιτο πρὸς μίμησιν καὶ σχέσιν,
 τοσοῦτον πλέον ἄσχετον ἀμίμητον μανθάνει·
 ὁ καταλύων πόλεμον, πολλάκις στρατιώτης,
 ὥς νικητῆς ἀπέθετο τὴν τούτου πανοπλίαν,
 ὁ δ' ἀναλύων πρὸς Θεόν, τοὺς λογισμοὺς καθόλου·
 γενναίως ἀποτίθεται μακρὰν ἀποτινάξας·
 ὄρα καὶ πρόσεχε καλῶς καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις,
 ὥς ἄνθρωπος πνευματικός, ἢ τῶν περικοσμίων·
 οἱ γάρ πατέρες λέγουσι, τρεῖς τάξεις τῶν ἀνθρώπων,
 υἱὸν τὸν ὑπερκόσμιον, πνευματικὸν τὸν πρῶτον,
 μίσθιον περικόσμιον, καὶ ψυχικὸν τὸν μέσον,
 ἐγκόσμιον τὸν τρίτον δέ, σωματικὸν καὶ δοῦλον·
 ὦν ὑπερκόσμιος ἐστίν, ὁ φθάσας κατορθῶσαι,
 τὴν ἄκραν θεολογικὴν καὶ πᾶσαν θεωρίαν,
 μεθ' ὃν ὁ περικόσμιος καὶ μίσθιος καὶ μέσος·
 ὁ φυσικῶς τὴν φυσικὴν γινώσκων θεωρίαν,
 ἐγκόσμιος δ' ὁ πρακτικὴν ἀρίστως κατορθώσας,
 ἅπας δ' ὁ τούτων ἔξωθεν κτήνεσιν ὁμοιωθῇ·
 ἐν οὐ καιρῷ μὴ πρόστρεχε, φησὶ τῇ θεωρίᾳ,
 ἵνα τῆς ταπεινώσεως τὸ κάλλος καταλάβῃς,
 εἰς τοὺς αἰῶνας συναφθείς, ὥς ἐν πανάγνῳ γάμῳ,
 ὅθεν καὶ σύμπαν ὁρατὸν πνευματικῶς θεάσῃ,
 καὶ γνῶσιν ἔξῃς ἀληθῆ καὶ φωτισθῆς καρδίαν,
 καὶ τὸ γινώσκειν ἑαυτόν, κερδάνῃς ἀπὸ τούτων.

Ὅπόθεν καὶ τὰ μυστικὰ καὶ νοητὰ γνωρίσεις,

τῇ γνώσει γάρ τῇ φυσικῇ παρέπεται τὰ πάντα.

αθμὶς ριέ'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ & ΤΙΣ ΕΣΤΙ & ΠΟΙΑ

Γνώσις κρυφίων δήλωσις σοφία θεωρία

εἰ ταύτην δέ καλύπτειεν προθέσει φιληδόνου

ἁπάντων ἐκπεπτόκαμεν τῶν νῦν καὶ τῶν μελλόντων,

Θεὸς καὶ γάρ τὴν πρόθεσιν ἐν πᾶσιν ἐξειλάζων,

πρὸς ταύτην καὶ τὰς δωρεὰς δωρεῖται τοῖς ἀνθρώποις

ὅπου γάρ νεύει πρόθεσις, εἰς ὃ προθύμως βλέπει,

εὐκόλῳ θείῳ χάριτι τὰ σύμπαντα τελεῖται

τὴν αὐτεξουσιότητα θεόθεν ἐσχηκότις,

ἄδιαστάτως σύνεσμεν εἰ θέλομεν τῷ κτίσῃ

σὺ κυριεύεις τῆς ῥοπῆς τεκνίον τῆς ἐπ' ἅμῃ,

ποῦ κρείττονος γενόμενος, τὸ χεῖρον ὑποτάξεις,

καὶ προστεθεὶς τῷ χείρονι, τὸ κρείττον ἀπελάσεις·

νόμος ἀνθρώπῳ ὥς φασιν οὐ κεῖται τὸ παράπαν,

αὐτεξουσίᾳ κέχρηται· προθέσει καὶ θελήσει,

εἰς τὸ καλόν, εἰς τὸ κακόν, εἰς οἷον τούτων ῥέπει·

τὸ τῶν ἀνθρώπων θέλημα· μετὰ τὸ βαπτισθῆναι

οὐδέ Θεὸς οὐδέ σαρὰν πρὸς βίαν ἀναγκάζει,

ἀλλ' ἐν ἡμῖν ἔστι τὸ πᾶν, σωθῆναι μὴ σῶθῆναι,

ἅει τὸ θεῖον ἐν ἡμῖν τοιοῦτον χρηματίζει,

οἷοι φανῶμεν τῷ Θεῷ ἡμεῖς τῇ προαιρέσει·

ἢ τῶν πραγμάτων, ὥς φασιν, ἐνέργεια δεικνύει,

διάθεσιν καὶ πρόθεσιν καὶ ταύτην παριστάνει.

Οὐ μόνων τὴν ἐπίδειξιν προσδέχεται τῶν ἔργων,
 Θεὸς καθάπερ λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ προθυμίαν,
 ὁρμὴν σκοπὸν καὶ πρόθεσιν, καὶ κίνημα καρδίας,
 καὶ γνώμην καὶ προαίρεσιν καὶ νεῦμα διανοίας,
 Θεὸς αἰὲν περισκοπεῖ, Θεὸς ἐν πᾶσι βλέπει,
 ἐκ τοῦ θελήματος ἡμῶν, ὥς φασιν οἱ πατέρες,
 ῥοπὴν καὶ μόνην ὑπαιτεῖ τὴν πρὸς αὐτὸν ὁ κτίσεως,
 πίστιν ἀγάπην ἐρευνᾷ, καὶ καθαρὰν ἐλπίδα,
 πρὸς ταύταις δὲ καὶ πρόθεσιν ὁρμὴν καὶ προθυμίαν,
 πᾶς δ' ἄλλας πάσας ἀρετὰς οὗτος ἡμῖν δωρεῖται,
 καὶ ταύτας συνεργάζεται τοῖς θέλουσι σωθῆναι·
 δὲ φησὶ μόνον πρόθεσιν ἀπὸ ψυχῆς ἐνθέως,
 καὶ σοι Θεὸς τὴν δύναμιν ἐν πᾶσι χορηγήσει·
 ἢ πρόθεσις τὰς ἀφορμὰς διαφερούσας ἔχει,
 καὶ δύναται προαίρεσις, φησὶ τις τῶν ἁγίων (1)
 ὥρα μὴ προσαγαγεῖν τῷ κτίσῃ καὶ Δεσπότῃ
 ὅποσα πρόθεσις νοθερὰ προσφέρειν οὐκ ἰσχύει,
 ἐν ἔτεσι πεντήκοντα, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις·
 ταύτην Θεὸς περισκοπεῖ, ταύτην ἐν πᾶσι βλέπει,
 τί βούλεται τί κέκτεται, ποῦ ῥέπει ποῦ κινεῖται,
 καὶ πῶς αἰτεῖ καὶ κατὰ τί καὶ διατὶ καὶ τίνα·
 λέγειν φησὶν ἐν ἑαυτῇ καὶ τὴν αἰμορροοῦσαν,
 τὰ δ' ἐφεξῆς ἐπίστασαι, ταῦτα Θεὸς ἐσκόπει·
 περὶ Γεδέκκας ἤκουσας, πῶς Ἀβραὰμ ἐλάλει
 Θεῷ κατὰ διάνοιαν, ἐν ἀγαθῇ προθέσει.

---

(1) Μάξιμος καὶ ζώσιμος. (ὧδε στίχος εἰς περιττέος)

Ὁ μὲν Θεὸς προθέσει προσέχων εὐγενέσι,
 ταύταις καὶ τὴν εὐγένειαν δωρεῖται τὴν ἰδίαν,
 οὕτω καὶ οὐρανὸν ἀγαθόν, ὥς ἄλλος τις εἰσφέρει
 εἰς τὴν ἰδίαν σύνδρομον οὐσίαν περιφέρει·
 ὅστις δὲ πράττει τὸ καλόν, ὅστις πρὸς τοῦτο σπεύδει,
 ὅς τόν Θεόν ἐπιποθεῖ μετὰ Θεοῦ τυγχάνει·
 ἕτερος πάλιν θαυματοσιὸς ἐν τοῖς πατράσιν ἔφη,
 ὥς ὁ Θεὸς προαίρεσιν σκολεύει τῶν ἀνθρώπων
 πρὸς ταύτην τὰ δωρήματα χαρίζεται τὰ θεῖα·
 οὐ γάρ πρὸς τὰ γινόμενα πρὸς τὸν σκοπὸν δέ βλέπει,
 πρὸς τοῦτον μόνον ἀφ' οὗ καὶ τοῦτον ἐξετάζει,
 νέυει πρὸς πρόθεσιν χρηστὴν καὶ μόνην ταύτην εὖρι,
 ἐκ μόνης ταύτης δικαιοῖ τὸν κεκτημένον ταύτην,
 καὶ δίχα κόπου τὰ χρησιὰ παρέχει τοῖς ἀνθρώποις,
 πᾶν ἀγαθὸν ἐκ φύσεως ἀδόκιμον τυγχάνει
 ὥς ἔφησέ τις εὐκλείης καὶ μέγας ἐν πατράσι,
 τὸ δὲ τῆς προαιρέσεως ἐπαινετὸν καὶ θεῖον·
 τὸ μὲν ἀκούσιον, φασίν, οὐκ ἔστι λύπης ἄνευ,
 καὶ φόβου, τό δ' ἐκούσιον, οὐκ ἂν ποτε στεροῖτο
 φιλοφροσύνης, ἡδονῆς, ἐνθέου θυμηδίας·
 τὰς ἀρετὰς τῶν ἐννοιῶν τῶν ἀγαθῶν αἰτίας,
 τῶν ἀρετῶν τὰς ἐντολὰς ἐκ τῆς γραφῆς γινώσκεις,
 τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τῆς τούτων ἐργασίας·
 γνώμη φασὶ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης εἶναι.

Βαθμὶς ριστ. ΠΟΘΕΝ ΑΡΕΤΗ & ΠΟΣΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΤΑΥΤΗΣ

Ὁ θεῖς καὶ πανθαύμαστος Ἀντώνιος εἰρήκει,
 τὸ θέλειν μόνον ἐξ ἡμῶν ταῖς ἀρεταῖς πρὸς χρείαν,
 τοῦτο διδόμεν αὐταῖς χρήζουσι τούτου μόνου,
 ἄλλος δέ, φύσει φέρομεν αὐτὰς ἐναποθέτους·
 καὶ πάλιν ἄλλος εἶρηκε, τῆς ἀρετῆς τὸ χρῆμα
 οὐχ ἢ φανέρωσις ἐστὶν ἔργων πολλῶν καὶ λόγων,
 οὐ διαφόρων πράξεων οὐ κόπων οὐκ ἀγώνων,
 ἀλλὰ καρδία πανσοφος καλῶς ἐστηριγμένη,
 ἐλπίδι πίπτει κραταιᾷ καὶ σὺν αὐταῖς ἀγάπη.
 τοῖς ἔργοις τοῖς κατὰ Θεόν, ταύτην αἰεὶ συνάπτων·
 σκοπὸς ὀρθὸς καὶ κάλλιστος ἐν πᾶσι καὶ πρὸς πάντα,
 ὁ λόγος ὁ τῆς ἀρετῆς, θέλει καρδίαν τέκνον,
 ἀπὸ τῆς γῆς σχολάζουσας καὶ μέχρῃς ὁμιλίας,
 ἴσθι καλῶς ὥς ἐν παντὶ πράγματι τὴν δειλίαν,
 πανθάνειν ἔθος τοῖς βροτοῖς ἐν καταρχαῖς καὶ μόναις
 δεῖξον Θεῷ τὴν πρόθεσιν, καὶ τὴν σπουδὴν σου λέγει
 καὶ βλέπε τὴν βοήθειαν καὶ θᾶπτον σοι παρέχει
 ὥς κατορθώσης εὐχερῶς τὰς ἀρετὰς ἀπάσας,
 τῆς ἀρετῆς τὸ καθαρὸν. ταῖς κοσμικαῖς ἐννοίαις,
 καὶ ταῖς γήϊναις μηδαμῶς, φροντίσι συνθολούσθω·
 ἢ θεωρία μηδαμῶς συγχύσει ταραττέσθω,
 ὥσ᾽ ἂν τῆς ὄντως ἀληθοῦς εἰκὼν φιλοσοφίας,
 πᾶσι λαμπρὰν τὴν καλλονὴν δεικνύῃ τὴν οἰκείαν
 ὁλοκληρίαν ἀρετῆς ἔργον φασὶ καὶ λόγον.

Ὅσον φησὶ τὴν σήμερον εἰς ἀρετὴν προσθήσεις,
 τοσοῦτον εἰς τὴν ὀπισθεν χρεώστης ἀνεφάνης,
 ὅποσον ἔχει δύναμιν ἢ τῶν ἀνθρώπων φύσις,
 τόσον προσφέρειν τῷ Θεῷ καθ' ὥραν χρεωστοῦμεν
 τὸν θέλοντα ταῖς ἀρεταῖς αἰεὶ συμβιοτεύειν,
 τὸ θεῖον νεῦμα λέγουσι κινεῖ πρὸς τὸ συμφέρον,
 ἀπὸ τοῦ χείρονος αἰεὶ μετὰγει πρὸς τὸ κρεῖττον,
 ἀκίνητον ἐκ τοῦ καλοῦ φυλάττει πρὸς τὸ χεῖρον·
 τὰ σύμπαντα καλὰ φησιν ἀνδράσιν ἐναρέτοις
 ἡγιασμένα τῷ Θεῷ φρόνημα πρᾶξις λόγος·
 τοῦτο φασὶν ὡς ἀληθὴς καὶ φίλη τῷ Δεσπότη,
 λατρεία καὶ θεάρεστος τὸ τὴν ψυχὴν ἀγνεύειν,
 ἢ καθαρότης τοῦ νοῦς δεκτὴ Θεῷ θυσία·
 διὰ ποικίλων ἀρετῶν αἰείποτε καθαίρου·
 ὅποσον ἂν ὡς νουνεχῆς τῶν ἡδονῶν ὑφέλῃς,
 τοσοῦτον ἐν ταῖς ἀρεταῖς, προσθηκὴν ἀπεργάσῃ·
 πὸ βάπτισμα τοῦ ποιητοῦ, τύπος φησὶν ὑπάρχει
 τῶν ἐκουσίων ἀρετῶν ὃ δεῖ σε βαπτισθῆναι,
 κινδύνους τὸ ποτόριον καὶ πειρασμοὺς ἐμφαίνει
 πρὸς παρὰ τὴν προαίρεσιν ὃ δεῖ σε ποτισθῆναι·
 ἐν ἀρεταῖς οὐχ εὗρηται καθόλου τελειότης·
 ἐγκέκρυπται τὰ δυσχερῆ σταυρῷ τῷ τοῦ Δεσπότη,·
 τοῖς δ' ἐναρέτοις ἅπαντα ῥαδίως κατορθοῦνται,
 τὰς δ' ἐπιτάσεις τῶν δεινῶν ὁ θεῖος τέμνει πόθος.

Ὅστις τιμᾷ τὴν ἀρετὴν οὗτος τιμᾷ τὴν πρώτην
 ἀλήθειαν ὥς τῶν καλῶν ἀπάντων ἡγεμόνα,
 ἴσον οὐδέν ταῖς ἀρεταῖς χρή σε νομίζειν ἄλλο,
 οὐδέν ἀξίωμα φθαρτόν, ὥσπερ αὐτὰς ἡγεῖσθαι,
 μόνη γάρ αὕτη μόνιμος εἰς τοὺς αἰῶνας μένει,
 ὅψιν Θεοῦ ταύτην φασὶ μηδόλως τρεπομένην,
 ἄλλος χιτῶνα τοῦ Θεοῦ τὴν ἀρετὴν εἰρήκει·
 ἐργάζου ταύτην ὕφαινε συντόνως καὶ γενήσῃ,
 ὥς στολιστὴς τοῦ σύμπασαν ἐνδύοντος τὴν κτίσιν,
 καὶ βασιλείαν τοῦ Θεοῦ τις τῶν μεγάλων ἔφη,
 λεκτέον τὴν κατάστασιν ἀνδρῶν τῶν ἐναρέτων,
 τῶν κατὰ νόμους θεϊκοὺς ἀνεπιλήπτως ζώντων·
 εἶναι φασὶ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἐν τῷ γεγονέναι,
 καὶ μάλιστα τὴν πρακτικὴν, ἀλλ' ἐν τῷ καθ' ἑκάστην
 ἀδιαλείπτως γίνεσθαι καὶ πάντοτε προκόπτειν·
 ἀνδρῶν τῶν ὧτως ἀρετὴν αἱ πράξεις συνιστῶσιν,
 οὐχ ἅς ποιοῦσι κατ' ἀρχὰς ἀλλ' ἅς καὶ μέχρι τέλους
 ἐν αἷς ἀεὶ προκόπτουσι καλῶς ἐπιδιδόντες·
 οὐ μόνον ἔχειν ἀρετὴν ὁ νουνεχὴς σπουδάζει,
 ἀλλὰ πρὸς τούτῳ καὶ καθὼς καὶ πότε δεῖ καὶ πόσον
 τοῖς κεκτημένοις ἀρετὴν, τίμιον κτῆμα τοῦτο·
 τοῖς δ' ἐντυγχάνουσιν αὐτῇ λίαν ἡδίστη θεά·
 κάκιστον ἀποδέχεσθαι τὰς ἀρετὰς ἐν ἄλλοις,
 περιορῶν τὰς ἑαυτοῦ κακίας προκειμένας.

Βαθμῖς ριζ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΝΤΟΣ ΑΡΕΤΗΣ ΤΗΣ ΟΥΣΗΣ ΚΑΤΑ ΦΥΣΙΝ

Ὁ συντελεῖ σχηματισμὸς πρὸς ἀνοριάντος κόσμον,
 τοῦτο φασὶ τὰς ἀρετὰς ψυχῆς πρὸς εὐκοσμίαν·
 οὐ τόπος κόσμος ἀρετῆς· ἀλλ' ἀρετὴ τοῦ τόπου,
 ἢ κτῆσις ἢ τῆς ἀρετῆς κακίαν ἀνακόπτει,
 ἐπεὶ καὶ μῦθον ἀμαρτοῦ παροῦσαν διπλοῦσαν,
 εἴαν μὲν ἔχῃς ἀρετὴν ἕξεις ὁμοῦ τὰ πάντα,
 εἰ δέ· κακίαν, ὥς φασι, καὶ σεαυτὸν οὐχ ἕξεις·
 μὴ τιμωμένης ἀρετῆς κακίας παρορησία,
 ἤκουσας ἐκ τινος ἀνδρός τὰ θεῖα θαυμασίως,
 τῆς ἀρετῆς οὐκ ἔχει τις καλὸς ἐπιμελεῖσθαι,
 χωρὶς ἐχθρῶν τῶν αἰσθητῶς καὶ νοητῶς ἐλαττόντων·
 οὐ δύνατον τοὺς ἀρετὴν ἐνθέως μετιόντας,
 καλῶς ἀκούειν, ὥς φασι, καὶ παρὰ τῶν ἀνθρώπων,
 πλὴν ἀλλὰ καταλήξαντος αὐτοῖς τοῦ θυματομένου,
 τοὺς πολέμιους λέγουσι τὴν ἀρετὴν θαυμάζειν·
 πασχούσης πάντα τὰ δεινὰ καταπολεμουμένης,
 λαμπρότερον φαιδρότερον, τῆς ἀρετῆς τὸ κάλλος,
 ἐπεὶ καὶ περιγίνεται ποιούντων ἐν τῷ πάσχειν,
 πολεμουμένη δέ κρατεῖ τῶν πολεμούντων πάντων,
 τῆς συντελείας, ὥς φασιν, εἶδον ἀτάσης πέρας,
 τῆς δ' ἀρετῆς καταλαβεῖν οὐκ ἴσχυσα τὸ πέρας,
 μυχάριος ὅς ἔφθασεν εἰς τὴν καλὴν ἐκείνην
 πορείαν τὴν ἀπέραντον καὶ κάλλιστος ἐκεῖνος
 ὅς πέρας διεπέρασε τὸ τῶν πεπερασμένων.

Οὐ δύνηθήσῃ πρόσωπον τῆς ἀρετῆς θεᾶσθαι,
 ἕως ἂν λείψανα τινα, κακίας περισώζῃς·
 μηδὲ ὄραχὺ γοῦν νόμιζε τῆς ἀρετῆς κεκτῆσθαι
 εἰ μὴ καὶ μέχρῃς αἵματος γενναίως ἀντιτάξῃ,
 ὑπὲρ αὐτῆς μετὰ Θεοῦ τοῖς ἐναντίοις ταύτῃ·
 κρεῖσσον φησι τῆς σαρκικῆς ζωῆς ἀπολειφθῆναι,
 ἢ τὸ σεπτὸν τῆς ἀρετῆς ἀξίωμα προδοῦναι·
 εἴου φυγὴ πρὸς ἀρετὴν ὁδὸς συντομωτάτη·
 τὴν ἀρετὴν καὶ φύσεως φασὶ προτιμοτέραν,
 καὶ μᾶλλον εἴτις πειραυθῇ καὶ βίας ἀνθελκούσης,
 εἰ σεαυτὸν εἰς πειρασμοὺς πολλοὺς οὐκ εὐτρεπίοις,
 ἀπόσχου τῆς τῶν ἀρετῶν ἀρίστης ἐργασίας·
 βούλει, φησί, τὴν ἀρετὴν ἀποπληροῦν ἀκόπως,
 ὄρα τὸ κέρδος ἄληκτον, καὶ πρόσκαιρον τὸν κόπον,
 ἄτερ φασὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ἐνυθέων πόνων
 οὐ δίδοται ταπείνοισις, οὐκ ἔστι, κἂν δοθείῃ·
 ὥσπερ γάρ ἐκτρωμα φασὶ (1) ψυχῆς ἐστερημένον,
 οὕτω καὶ πᾶσαν ἀρετὴν δίχα τοῦ κόπου νόει,
 αἱ σαρκικαὶ μὲν ἀρεταὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν,
 αἱ δὲ πνευματικώτεραι τὴν θείαν ἐπισπῶνται·
 πᾶς ὁ γυμνὸς ἐξ ἀρετῶν δόξης ἀνθρώπων ἡττων,
 ὁ δ' ἀρετὴν ἀμφιασθεὶς ὥς ὄφιν φεύγει ταύτην,
 παραπεπῆγθαι λέγουσι (2) ταῖς ἀρεταῖς κακίαις
 καὶ πρὸς κακίας εἰ κακοὶ παρανοοῦσι ταύτας.

(1) Ἰσαὺκ ὁ Σύρος. (2) Βασίλειος ἐν τῷ περὶ παρθενίας καὶ Γρηγόριος καὶ οἱ ἑξωθεν φιλοσοφοὶ ὧν εἷς ἐστὶν ὁ Ἀριστοτέλης.

Ὅρος γὰρ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας,
 ἀπλότης ἀπερίεργος συνέσει μεμυγμένη,
 τῇ δ' ἀφελείᾳ φρονήσις ἐλλόγως κερασθεῖσα
 ἐνιελεστιάτην ἀρετὴν εὐκόλως ἀπαρτίζει.
 εἰ δέ χωρίσεως αὐτὰς τὴν μὲν εἰς πονηρίαν,
 τὴν δ' εἰς μωρίαν ποντελῇ, γνωρίσεις τελευτῶσαν,
 εἶναι φασὶ τὴν ἀρετὴν, ὕπαρξιν, φῶς, οὐσίαν,
 ἀνυπαρξίαν, στέρησιν, καὶ σκότος τὴν κακίαν,
 μόνοις φασὶ τοῖς χείροσι μάχεσθαι τὰ βελτίω,
 τὰ δ' ἀντιπίπτειν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς καλοῖς ἀστάτως,
 ἐν πᾶσιν ἔλλειπιν φασίν, ὑπερβολὴν ἀστάτως,
 ἀντικειμένην πολεμεῖν τῶν ἀρετῶν ἑκάστη·
 φρονήσει μὲν τὴν ἄνοιαν μετὰ τῆς πανουργίας,
 ἀνδρείᾳ τὴν θρασύτητα πρὸς δέ καὶ τὴν δειλίαν,
 τὸ πλεόν δέ καὶ τοὔλαττον, τῇ μέσῳ τοῦ δικαίου,
 τὰ τῆς ἡλιθιότητος καὶ τῆς ἀκολασίας,
 ὁρμῶσιν ἑκατέρωθεν κατὰ τῆς σωφροσύνης·
 ἐλλείψουσιν ὑπερβολὰς ὑπερβ. λαῖς ἐλλείψεις,
 ὥς φυσικῶς ἀντίθεται μαχόμενα γινώσκεις,
 ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀρετὴν ὥς πρὸς καλὰ τὰ χείρω,
 ὁμοῦ δέ πρὸς ὑπερβολὰς καὶ τὰς ἐλλείψεις ταύτας,
 οἶδας ἐξ ὧν ἀκήκοας, ἔγνως ἐξ ὧν ἀνέγνως
 τὴν ἀρετὴν ἀντίπαλον ὥς ἀγαθὸν πρὸς φαῦλα·
 ἄκρα τὸ μέσον ἀναιρεῖ, τὰ δ' ἄλληλα καὶ τοῦτο.

Ἀρχὴ τοῦ II'. στοιχείου

Παντάπασιν ἀνένδεκτον ἐπ' ἀρεταῖς καυχᾶσθαι,
 καὶ θρασυνόμενον αὐτὸν καταφρονεῖν τοῦ πέλας,
 αἶ σαι γάρ πάντως ἀρεταὶ σὸν κέρδος ἄλλ' οὐ τούτου
 οὐδὲ κακία λέγουσιν οὐδ' αἵρεσις συστὰίη,
 μὴ προῶν τὸ τῆς ἀρετῆς ὑποκριθεῖσα σχῆμα·
 αὕτη καυέστηκεν ἰσχὺς τῶν ἀρετῆν κτομένων,
 ἵν' ὅταν φθάσωσι πεσεῖν ἐξαναστῶσι πάλιν·
 φιλάρετος οὐχ ὁ ποιεῖν τὰς ἀρετὰς σπουδάζων
 ἀλλ' ὅστις ὑποδέχεται καὶ μετὰ θυμηδίας
 τὰ ταύταις παρεπόμενα τοῦτέστι τὰς κακώσεις.

Βαθμὶς ρη'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ & ΤΙΣ ΕΣΤΙ & ΠΟΙΑ

Ἐξ ἀρετῶν τῶν ἐμφανῶς ἀνθρώποις πραττομένων
 εὐθύητα συνείδησις παράπαν οὐ λαμβάνει
 τὴν καθαρὰν συνείδησιν, ὥς ἄλλος τις εἰρήκει,
 σύλλογοι δρῶσιν ἀρετῶν ἀπλῶν μυστικωτάτων·
 πέφυκεν ἡ συνείδησις ὥς μυσικὴ τις βίβλος
 καὶ πᾶς ὁ ταύτην μετιὼν ἐμπράκτως φιλοπόνως,
 πείραν ἐκ ταύτης ἀκριβῆ πολλὴν ἐπισυνάγει,
 καὶ θείας ἀντιλήψεως ἐν ἅπασι μετέχει·
 συνείδησις ὥς ἀληθῶς διδάσκαλος ὑπάρχει
 οὐ πᾶς ἀκούων παντελῶς ἀπρόσκοπος τηρεῖται,
 ἐκείνους μόνους ἀληθῶς τὸ συνειδὸς οὐ κρίνει
 τοὺς ὑψηλοὺς ἐπ' ἀρεταῖς τοὺς εἰς κακίαν ἄκρους·
 ὁ παραλογιζόμενος, συνείδησιν οἰκείαν,
 παραλογίζεται Θεὸν εἰς τοῦτον ἁμαρτάνει.

Πρόσεχε πῶς ἀντίδικον ταύτην θεός σοι λέγει,
 εὖνουσ' ἀλλεύων ἑαυτοῦ πρὸς τὸν ἀντίδικόν σου,
 ἔστι' ἄν διάγῃς ἐν ὁδῷ τοῦ δίου μετὰ τούτου·
 ἀντίδικον αὐτὴν φησὶν ὥς τῇ πρὸς χειρὶ νεύσει,
 ἀντισταμένην κρατοῦσ', σφοδρῶς ἀντιζευμένην,
 τῇ δέ πρὸς τὰ βελτίονα ροπῇ καὶ συνεργοῦσαν,
 καὶ τὶ ποιεῖν ἐνδέχεται καὶ τὶ προσήκει πράττειν,
 καὶ τὶ προσήκει μὴ ποιεῖν εἰδυῖαν διακρίνειν,
 καὶ ποῦ τῶν ἑκάστων ἡμῖν καλῶς εἰσηγουμένην,
 καὶ διὰ τοῦτο παραινεῖ ταύτην τηρεῖν ἐν πᾶσι·
 τοῦτο σοι μαρτυρούμενος ἰδίως ἑξαιρέτως
 ἴσθι ταχέως εὖνοῶν πρὸς τὸν ἀντίδικον σου·
 τὰ γάρ κρυφῇ γινόμενα τὰς λεληθυίας πράξεις,
 ὅς μόνος κάτειδε θεὸς αὕτη σαφῶς καὶ ὁλέπει,
 καὶ παριστᾷ τοῖς πράττουσι καὶ πρὸς ἐλέγχους φέρει·
 οὐδεὶς δέ πάντως πέφυκε συνείδησιν οὐκ ἔχων·
 δῶρον τι θεῖον ἀληθῶς, ἀρχῆθεν τοῖς ἀνθρώποις,
 καθάπερ ἐναπόθετον μὴ διαλείπον χοῆμα,
 τὸ συνειδὸς κατέστηκεν ἡμᾶς ὑπομνήσκον,
 κῶκτῶν χειρόνων πάντοτε πρὸς τὰ βελτίω τρέπον·
 ἡμεῖς δ' οὐκ αἰσθανόμεθα τίνα καὶ ποῖα λέγει,
 ἐκ τοῦ δεινῶς καταπατεῖν καὶ παραβλέπειν τοῦτο·
 πρὸ τῆς ἀρχῆς τῶν πράξεων ἐξέταζε τὰ τέλη,
 καὶ σκόπει τὴν συνείδησιν τί σοι φησὶ πρὸς ταῦτα,

Παντὸς καλοῦ καθὼς φασιν, ἐστὶ τιμιωτέρα,
 ἢ καθαρὰ συνείδησις ἢ μὴ πεπλανημένη.
 ἐν δέ τῳ βίῳ λέγουσιν ἄφοβον τοῦτο μόνον,
 εὐθύτης συνειδήσεως τῶν λογισμῶν ὀρθότης,
 διὸ καὶ συμβουλεύει σοι τίς τῶν σοφῶν πατέρων,
 πρὸς ἅπαντας τοὺς λόγους σου πρὸς ὅλας σου τὰς
 [πράξεις .
 ἔχε καὶ τὴν συνείδησιν προσεπιμαρτυροῦσαν,
 ὅτι ποιεῖς κατὰ Θεὸν μετὰ Θεοῦ, καὶ σώζη
 τινὲς τὸν Ἄγγελον φασὶ τὸν φύλακα καὶ θεῖον,
 ὑπάρχειν τὴν συνείδησιν· τινὲς μετὰ τὴν χάριν
 χάρισμα θεῖον τοῖς βροτοῖς θεόθεν δεδομένον,
 οὐπερ καὶ μόνοι εὐσεβεῖς φησι καταξιοῦνται·
 ὁ δέ σελτὸς ἀπόστολος, τὸ του Κυρίου σιόμα,
 ὅποταν ἔθνη κέκραγε μὴ νόμον ἐσχηκότα,
 φύσει τὸν νόμον ἐκπληρῇ, καὶ μετ' ὀλίγον λέγει,
 τῆς τούτων συνειδήσεως αὐτοῖς συμμαρτυρούσης·
 ἐκ δέ τῶν θείων προφητῶν καὶ τῶν δικαίων πάντων,
 τῇ φύσει συγκαταβληθέν, τὸ συνειδὸς ἐφάνη
 ὥς καὶ τινι τῶν θαυμασιῶν, καὶ τοῦτο προερερέθη,
 εἶναι κριτὴν καὶ δικαστὴν, ἀντὶ τοῦ κτίσται τοῦτο·
 ἤλεγχε τοῦτο τὸν Ἀδὰμ κρύπτεσθαι παρεκίνει,
 καὶ πρὸς ἑξομολόγησιν προέτρεπε τὸν Λάμεχ·
 καὶ βασιλεύῃ πονηρός, καὶ τυραννῇ καὶ ἀρχῇ
 ἀλλ' οἴκοθεν δικάζεται καὶ δέχεται τὴν ψῆφον.

Πολλοὶ καὶ εἶδλον ἔρασαν αὐτὴν τῶν πεπραγμένων,
 τῶν ἕως γήρους ἐκ ῥοερῶν ἐνθυμημάτων μέχρη,
 ἣν ἀνοιγῆναι λέγουσι τῆς δίκης ἐν ἡμέρᾳ
 καταλεπτὸν ἐλέγχουσιν τὰς τῶν ἀνθρώπων πράξεις,
 τὰς ὀυπαράς, τὰς μυσαράς, τὰς ζόφου πεπλησμένας,
 ἐνθύμια τῶν λογισμῶν, νοήματα προλήψεις,
 ἃ θησανρίζομεν κακῶς νυκτὸς καὶ μεθ' ἡμέρας,

Βαθμὶς ριθ'. ΠΕΡΙ ΚΑΡΔΙΑΣ ΚΑΘΑΡΑΣ

Μακαριστὸς ὁ καθαρὸν κτησάμενος καρδίαν,
 οὗτος ἐπόμετα Θεόν, τὸ δ' ἐναντίον δῆλον·
 ἐκεῖνος ἔστι καθαρὸς, ὥς φασι, τῇ καρδίᾳ
 ὃ μηδεμίαν ἔννοιαν γήϊνην κεκτημένος,
 μηδέ τι λογιζόμενος χωρὶς τῶν θειοτέρων,
 ὥς ἅπας ὁ περιπολῶν ἐν τῇ τοῦ βίου πλάνῃ,
 κεκαθαρμένην κτήσασθαι καρδίαν οὐκ ἰσχύει,
 αὐτῇ συμμολυνόμενος ὥς κάτοπτρον ἰλυσί
 ἕτερος πάλιν εἴρηκε, καρδίαν ἐκαθάριθη.
 ὅς ἐντολῶν ἀθέτησιν οὐκ ἔχει τοῦ Λεσπότη
 ὅς οὐδαμῶς καταμελεῖ τῆς τούτου σωτηρίας,
 ὅστις οὐδέν τῶν οὐ καλῶν λογίζεται καὶ πράττει,
 οὐδέν ἄργον καὶ περιττὸν πόποτε ῥῆμα λέγει·
 ἐξ ἀγαθοῦ καὶ καθαροῦ τις τῶν σοφῶν εἰρήκει,
 οὐδέν ἐξέρχεται κακὸν ὅπερ καὶ γὰρ οὐκ ἔχει,
 ὁ θησαυρὸς οὐδέποτε τοῖς ἔξω προσβάλλεται
 οὐδέ τοῖς οὐχὶ μένουσι τῇ θύρᾳ προαγάγῃ.

Πᾶν δένδρον ὄντως κάλλιστον ὥς εἶπεν ὁ Δεσπότης
 καρποὺς καλλίστους γεωργεῖ, καὶ πᾶν ἁπλῶς δένδρον
 προσήκοντας καὶ τοὺς καρποὺς ἀναβλυστάνει πάντας
 γεννήματα διάφορα, φυτῶν τῶν διαφόρων
 καὶ διὰ τοῦτο παραινεῖ τις τῶν σοφῶν πατέρων,
 μηδοπωσοῦν ὑπήκοον εἶναι τῇ σῇ καρδίᾳ,
 μηδέ ταῖς εἰσηγήσεσιν αὐτῆς καθυποκύπτειν,
 πρὶν αἰσθητῶς καὶ νοητῶς ἐκκαθαρθῇ τελείως·
 οἷας ἐνθήκας κέκτεται ζητεῖ καὶ τὰς προσθήκας,
 ἔστ' ἂν ἐκ μέσης τῆς ψυχῆς ἀπὸ καρδίας μέσης,
 οὐ δυναθῇ πᾶν αἷτιον μισεῖν τῆς ἁμαρτίας,
 καὶ μέχρις αἵματος αὐτοῦ καθῶς καὶ δοκιμάζη,
 ὅλως οὐκ ἂν ἐκ τῶν παθῶν λυτρώσῃ τὴν καρδίαν·
 οὐδ' ἐκ ποικίλων λογισμῶν αὐτὴν ἐλευθερώσῃς,
 οὐδέ συγκαταθέσεως τοῖς πρὸς τὰ φαῦλα ῥύση·
 καραδοκίαν λέγουσι ὥς εἴσοδον ὑπάρχειν,
 τοῖς πάθεσι καὶ δαίμοσι ψυχῶν ἐπ' ἀπωλείᾳ.
 καὶ γὰρ ἐξαπατώμεθα ζῆν ἔτι προσδοκῶντες,
 καὶ κόσμον τοῦτον τὸν φθαρτὸν ὑποκερδαίνειν ἔτι,
 ἐλπίσι δέ πλανώμενοι σαρκὸς ἐπιθυμίαις,
 ὥς ἄλογοι δουλεύομεν, ὧς τῆς δεινῆς ἀπάτης!
 ὅποσον ἐν τοῖς πάθεσι καρδίᾳ τυφλώθει·
 τοσοῦτον φίλος ἄνθρωπος εἶναι Θεοῦ νομίζει·
 τὸ δ' ἐναντίον πρόδηλον τοῦτο καὶ σὺ γινώσκεις.

Πέτρῳ τῷ θεῷ δείκνυσιν, ὁ τοῦ παντός Δεσπότης,
 ἀκάθαρτον λογίζεσθαι μηδένα τῶν ἀνθρώπων,
 ὥσπερ καὶ οὐ μεμάρτας, ἐκ τῆς γροαρῆς τῆς θείας,
 ἐπεὶ γάρ οὗτος ἐκ παθῶν καρδίας ηἰγιάσθη
 καὶ πᾶς ὑπῆρχεν ἄνθρωπος ἁγιασθεὶς ἐν τούτῳ·
 ὅς δ' ἐμπροθὶ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν περιέχει,
 πάντας ὁμοίους ἑαυτοῦ καὶ χείρονας νομίζει·
 κῶντις καὶ λέξειεν αὐτῷ, καλὸς ἐστὶν ὁ δαίνα,
 ἐσκανδαλίσθη παρευθεὶς ἐν τῇ αὐτοῦ καρδίᾳ·
 καὶ παροργίζεται μακρὰν τὸν λόγον ἀποπέμπει·
 ἐκεῖνος ὅντως καθαρὸν ἐκτίσαστο καρδίον
 ὅστις πρὸς τὰ νοήματα καὶ πράγματα μὴ πάσχη·
 ὁ τὴν χρηστότητα πολὺς καὶ τὴν φιλανθρωπίαν
 ὥς δικαιοσύνης ὡς Θεὸς τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος,
 καθάρας πάντως εὐμαρῶς ἐκ πάσης ἁμαρτίας
 καρδίαν καὶ συνείδησιν ἡμῶν ὡς τῶν ἁγίων,
 εἰ μόνον, ὡς ἠθέλησαν ἐκεῖνοι βουληθῶμεν,
 οὐ γάρ διακρισις ἐστὶ μέσον ἡμῶν κακείνων,
 οὐδ' εἰς ὀργὴν τὰ καὶ ἡμᾶς ἐτέθη τῷ Δεσπότηϊ,
 μᾶλλον δ' εἰς σεριοίησιν ὑπὲρ ἡμῶν γὰρ πάντων
 θανάτου γεύεται Χριστὸς καὶ τὴν κατάραν λύει·
 καὶ τοὺς βροτιοὺς ἐλευθεροῖ, τούτῳ τιμὴ, καὶ δόξα,
 καὶ κράτος καὶ προσκύνησις εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας
 σὺν τῷ Πατρὶ καὶ Πνεύματι τῇ θείᾳ μοναρχίᾳ.

Βαθμὶς ρκ'. ΤΙΣ Η ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ

Παρακαλῶ σε πρόσεχε, καὶ βλέπε πῶς ἀκούεις,
 μετὰ φρονήσεως πολλῆς ἐν συναισθήσει θείᾳ,
 αἴσθησις ἐστὶ καθαρὰ καὶ βαθυτάτη γνῶσις,
 πνευματικὴ καὶ θαυμαστὴ καὶ ξένη θεωρία,
 ἀδιαρρήκτοις συναφαῖς, διόλου συνημμένη,
 καὶ φόβῳ θείῳ καὶ στοργῇ καὶ πόθῳ κεκραμένη·
 μελλόντων ὅρος, ὥς φασιν, ἀρρήτων μυστηρίων,
 συνάπτουσα τὴν πλήρωσιν ταχέως ὀξυτάτως,
 ἐντὸς αὐτῆς συγκλείουσα τὰ πόρρω πεφυκότα,
 καὶ βλέπουσα τὰ μέλλοντα καθάπερ ἐπὶ θύραις·
 ἀναισθησία πέφυκεν, ὥς ἔφησεν ὁ μέγας (1)
 αἴσθησις ἄψυχος νεκρὰ σωμάτων καὶ πνευμάτων,
 ἐξ ἀμελείας τῆς δεινῆς καὶ τῆς κακίστης λήθης,
 τὴν γέννησιν τὴν αὕξησιν τὴν στάσιν κεκτημένη,
 ἐκ συνηθείας τῆς μακρᾶς κακῶς πεποιομένη,
 καὶ γέννημα προλήψεως ναρκώσης διανοίας·
 ἀνδρείας βρόχος καὶ παγὶς ἀπάσης προθυμίας·
 πύλη τῆς ἀπογνώσεως κατάνυξιν νεκρούσα·
 λήθης θυγάτηρ καὶ μητρὸς πάλιν οἰκείας μήτηρ·
 ἀλλήλων γὰρ προέρχονται καὶ τίκτουσιν ἀλλήλας·
 φιλόσοφος ἀνάλγητος παράνους καὶ παράφρων,
 αὐτοκατάκριτος γραφῶν ἐξηγητὴς τῶν θείων,
 ταύταις ἐναντιούμενος μεστὸς φιλοῦλίας
 ποιούμενος ταῖς πράξεσι τοὺς λόγους ἐναντίους.

---

(1) ὁ τῆς Κλίμακος Ἰωάννης

Πᾶς ὁ τοῖς λόγοις ἑαυτοῦ τάς πράξεις ἐναντίας,
 καὶ ῥήσεις ἐνδεικνύμενος τοῖς ἔργοις ἀντιθέτους,
 οὗτος ἀνάλγητος ἐστὶν ἀναισχυντίας πλήρης,
 ἀόμματος καθηγητῆς διδάσκαλος μὴ βλέπων,
 λέγει τισὶ καὶ παραινεῖ τοῦ τραύματος ὑγείαν,
 καὶ ξαίνων τοῦτο συνεχῶς οὐ παύεται καὶ κνήθων,
 καὶ περὶ πάθους φθέγγεται ποῦ ἐλάπιον κατεσθίει,
 ὅλως αὖκ ἐπαισθάνεται τί πράττει τί διδάσκει·
 καθ' ἑαυτοῦ προσεύχεσθαι τὸν κτίστην ἱκετεύων,
 καὶ θᾶπτον ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τρέπεται πάλιν προᾶξιν·
 ὀργίζεται καθ' ἑαυτοῦ, καὶ τῶν οἰκείων ἔργων
 οὐδοπωσοῦν ἀφίσταται, βάβαι τῆς ἀπονοίας!
 πράττω κακῶς ἀναζοῶν, ἐπίκειται τῇ πράξει,
 τούτου τὸ στόμα κατ' αὐτοῦ προσεύχεται συντόνως,
 ἐπαγωνίζεται στεροῶς ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ σῶμα·
 καὶ θάνατον φιλοσοφῶν, τὸ μὴ θανεῖν ἐλπίζει·
 αἰείποτε γαστριμαργῶν, ἐγκράτειαν διδάσκει,
 ἀναγινώσκων μειδιᾶ καὶ μᾶλλον τὰ φρικώδη,
 ἐγκωμιάζων προσευχήν, ταύτην μακρὰν διώκει,
 περὶ κενῆς οἰήσεως καὶ τύφου καὶ τῆς δόξης
 ἀναγινώσκων συνεχῶς, κενόδοξος ὑπάρχει·
 τὴν ἀγρυπνίαν ἐπαινῶν, ἐπιποθεῖ τὸν ὕπνον·
 θαυμάζει τὴν ὑπακοήν, καὶ πρῶτος παρακούει·
 τὴν ἀπροσπάθειαν φιλεῖ, μνησικακῶν ἐν ῥάκει.

Πικραίνεται, καὶ πρὸς ὀργὴν ἐκ τῆς πικρίας ῥέπει,
 ταῖς ἥτταις ἥττας προστιθεὶς θυμοῦται καὶ χολοῦται,
 καὶ πρᾶττον οὐκ ἐρυνθριᾷ τὰς ἀναισθήτους πράξεις·
 μεταμελεῖται κορνευεὶς πόλιν τοῦεἰ τὸν κόρον,
 καὶ μακαρίζει τὴν σιγὴν πολυλογῶν ἀκαίρως·
 διδάσκων τὴν πραότητα καθίσταται θυμώδης·
 ἀνένηψεν ἐστέναξε καὶ κεφαλὴν κινήσας,
 πόλιν τοῦ πάθους ἔχεται κατὰ τὴν πρώτην τάξιν·
 ψέγει πολλάκις τὸ γελῶν τοὺς μειδιῶντας σκώπτει,
 καὶ μειδῶν ἀπάρχεται τοῦ λέγειν περὶ πενθους,
 καὶ κατακρίνων ἑαυτὸν ἐπὶ κenoδοξία,
 ἐντεῦθεν μᾶλλον τὴν κενὴν περιποιεῖται δόξαν·
 βλέπει τὰς ὕψεις ἐμπαθῶς καὶ περὶ σωφροσύνης
 τοῖς ἄλλοις διαλεγεται ποικίλως ἀσυνέτως·
 τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ μοναστὰς θαυμάζων ἐκθειάζει,
 καὶ καταισχύνων ἑαυτὸν συνίησιν οὐδόλως·
 τοὺς ἐλεήμονας τιμῇ, πτωχοὺς κατονειδίζει,
 ἀπλῶς αὐτοκατάκριτος ἐν ἅπασι τυγχάνει,
 εἰς δέ συναίσθησιν ἐλθεῖν προαίρεσιν οὐκ ἔχει,
 μᾶλλον δ' εἰπεῖν οὐ δύναται, δουλεύων συνηθείᾳ·
 ὁρᾷ τὸ πάθος τὸ δεινὸν τὸ τῆς ἀναισθησίας,
 οἷον ἡλίκον πέφυκε, καθὼς φησὶν ὁ μέγας;
 γίνεσθαι τοῦτο λέγουσιν οἱ πάνσεπτοι πατέρες
 ἐξ ἀφοβίας τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ἀκηδίαν.

Βαθρὺς ρησὶς. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΦΟΒΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Ἰᾶν ὅς φησιν ἀμάρτημα τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων,
 κατ' ἀκούςίαν γίνεται τοῦ φόβου τοῦ Κυρίου·
 ὁ φόβον ἔχων σύνοικον φησὶν ἐν διανοίᾳ
 φεύξεται πάντα τὰ κακὰ δι' ὧν αἱ τιμωρίαι,
 φοβοῦ Θεὸν ὡς ἐκ γριμῆς τῆς θαλάσσης, φοιδάχθης,
 καὶ φύλαττε τὰς ἐντολάς ἄνθρωπος αἰῶς τοῦτο·
 οὐκοῦν εἰ σήμερον ἄνθρωπος τὸ τὸν Θεὸν φοβεῖσθαι,
 καὶ πάντα τοὺς ἐντολάς ἀποπλήρῃ ὃν προθύμως,
 ὅς οὐ ποιεῖ τὰς ἐντολάς καὶ τὸν Θεὸν φοβεῖται,
 οὐκ ἔστι πάντως ἄνθρωπος, ἀλλ' ὄνος, γέῃρας, λύκος,
 ὄφις, θηρίον, ἐρπύλλον· ἄνθρωπος εἶπεν, πόρνος,
 ἄδικος, ἀρπαξ, πονηρός, μηχανικός, ὀργίλος,
 οὐδόλως ἔστιν ἄνθρωπος, καὶν ἄνθρωπος τῇ φύσει,
 προσωμοιώθη κτήνεσι καὶ παρασυνέβλήθη·
 τοῦτο φησὶ πᾶς ἄνθρωπος, ἀντὶ τοῦ, διὰ τοῦτο,
 ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, τὸ τὸν Θεὸν φοβεῖσθαι·
 πᾶς ὅστις ἔμαθε καλῶς, τὸν νόμον καὶ φοβεῖται·
 τὸν νομοδότην, εἰς αὐτὸν ἐν ἅλασιν ἐλπίζων,
 οὗτος ἐκ πάντων τῶν κακῶν μετὰ σπουδῆς ἐκκλίνει,
 φόβος Θεοῦ πηγὴ ζωῆς, θανάτου τὴν παγίδα
 τοὺς τοῦτον κατορθώσαντας ποιῶν διαδιδράσκειν,
 φόβος Θεοῦ κατακρατεῖ πάσης ἐπιθυμίας
 καὶ θλίψεως ἢ κατὰ Θεὸν τὴν ἡδονὴν ἐλαύνει·
 ἀρχὴν ἀγάπης λέγουσι τὴν αὕξησιν τοῦ φόβου.

Πᾶσα σοφία λέγουσι τὸ τὸν Θεὸν φοβεῖσθαι,
 καὶ πᾶσα μὴ διδάσκουσα φόβον Θεοῦ σοφία,
 ὥς ἀφροσύνη πέφυκεν ὥς παντελὴς μωρία·
 ὁ Θεῖος φόβος, ὥς φασιν, ὅταν ἐντὸς εἰσέλθῃ,
 πᾶσαν φωτίζει τὴν ψυχὴν τὰς ἀρετὰς διδάσκει·
 καὶ παροτρύνει συντηρεῖν, τοὺς τοῦ Κυρίου νόμους,
 τριπλοῦς ὁ φόβος πέφυκεν, ὁ μὲν γὰρ στοιχειοῖ σε,
 ὁ δ' εἰς τὸ μέσον φέρει σε, καὶ τρίτος ἐπὶ τούτοις
 ὅς σοι καὶ τὴν τελείωσιν ἐν ἅπασι παρέχει,
 οὗτος ὁ φόβος ἀφοβος καθέστηκεν ἐν πᾶσι·
 τοῦτον τὸν φόβον λέγουσι φόβον ἀγάπης θείας,
 τὸν δ' ἄλλον τῆς κολάσεως, καὶ τῶν μισθῶν τὸν
 [ἄλλον,
 ὅς ἐν εἰρκτῇ κεκράτηται καθὼς φησὶν ὁ μέγας,
 δέδιδε τοῦ κολάζοντος τὸν φόβον περιφέρων,
 ὁ δ' ἐν ταῖς κέλλαις ἡρεμῶν τίκτει Κυρίου φόβον·
 ὅστις φησὶν ἐκτήσατο καρδίας προθυμίαν,
 καὶ θέλημα παρομαρτοῦν τῷ τοῦ Κυρίου φόβῳ,
 κρυπτῶν τὴν ἀποκάλυψιν ταχύτατα λαμβάνει·
 ράβδον φησὶ πνευματικὴν, εἶναι τὸν θεῖον φόβον,
 δι' ἧς καὶ κυβερνώμεθα καὶ παίδευσιν πλουτοῦμεν,
 ἐστ' ἂν εἰς τὸν παράδεισον ἀξιωθῶμεν φθᾶσαι,
 τότε δ' ἀφίησιν ἡμᾶς καὶ πάλιν ὑποστρέφει·
 ὁ μὴ φοβούμενος Θεόν, εἶναι Θεόν οὐ λέγει,
 εἰ γοῦν πεφόβησαι Θεὸν ἐκ τῶν δακρύων. γνώση.

Ἦσ' ὁ φοβούμενος Θεὸν κατὰ Θεὸν τὰ πάντα,
 νοεῖ, καὶ λέγει, καὶ ποιεῖ, λογίζεται, καὶ πράττει,
 πάντων ἀρχὴ τῶν ἀγαθῶν ὁ τοῦ Κυρίου φόβος·
 πτωχῶν, πλουσίων, καύχησις ὁ φόβος τοῦ Κυρίου·
 φόβος ἐστί, τὸ τοῦ Θεοῦ, τί φοβηθῆναι πλέον·
 ὅταν τι πράττωμεν κακῶς τότε καιρὸς τοῦ φόβου,
 πληροφωρίας στέρησις πάντως ἐστὶν ὁ φόβος·
 ἔξω τοῦ φόβου πέφυκεν ὅστις τηρεῖ τὸν νόμον·
 φόβου γάρ ἐξω σύμπαντες φυλάττοντες τοὺς νόμους·
 χωρὶς ἀλλήλων οὐκ εἰσὶ νόμος ὁμοῦ καὶ φόβος·
 τῶν ἐπιτεταγμένων γάρ ὁ νόμος φόβον ἔχει,
 τῶν δὲ πραγμάτων δικαστὴν ἔχει τὸν νόμον φόβος·
 ὑπερῶν φόβων καθαρὰ συνείδησις καὶ νόμων·
 δημοκρατία γάρ ἐστὶν ὥς τις σοφὸς εἰρήκει,
 ἐν ᾗ τὸν νόμον ἅπαντες ὡς τύραννον πτοοῦνται,
 ὁ φόβος ὥσπερ λέγουσι καὶ παραδείσου πόθος,
 πάντων δεινῶν καὶ λυπηρῶν ὑπομονὴν παρέχει·
 ἀγία πη δούλευε Θεῷ καὶ πόθῳ μετὰ φόβου
 κριτῆς γάρ οὗτος καὶ Θεός, τροφεύς, φίλος, δεσπότης·
 σχολὴ μὴ φόβον ἔχουσα κακίας ἐφευρίσκει,
 πᾶς ὁ πιστεύων τῷ Θεῷ, ὡς λέγουσι φοβεῖται,
 φόβος ποιεῖ ταπείνωσιν ἧς πρόεισι πραότης,
 ἧς ἐντολῶν συντήρησις ἧς κάθαρσις τελεία,
 ἧς ἑλλάμψις, ἧς ἔνωσις, ἧ μετὰ τοῦ νυμφίου,

Βαθμὶς ρκβ'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΚΗΔΙΑΣ

Παντὶ καιρῷ, καθὼς φάσι, φόβου σοι πλείστη χρεία
 οὐδέν γάρ οὕτω δυνατὸν διώκειν ἀκηδίαν,
 καὶ παντελῶς ἀποσοθεῖν, ὥς τοῦ Κυρίου φόβος·
 οὐκ ἔστι πάθος, ὥς φησι, τὶς τῶν σοφῶν πατέρων,
 χειρόν καὶ μανικώτερον τοῦ πάθους ἀκηδίας,
 ἄλλος δέ πάλιν εἶρηκε, ψυχὴν τὴν ἡττωμένην
 τῆς ἀκηδίας ἀπασὶ τοῖς πάθεσι δοιλεύειν,
 μὴ γοῦν ἑάσωμεν φησὶ τῆς ἀκηδίας τόπον,
 μηδὲ παραδεξώμεθα ταύτην ἐν τῇ καρδίᾳ·
 μηδὲ παραχωρήσωμεν εἰς τὴν ψυχὴν εἰσδύναι,
 μήπως τῆς γῆς τῆς νοητῆς καὶ τοῦ τῶν ζώντων τόπου
 ἡμᾶς ἀποκληρώσειε καὶ παντελῶς ξενώσῃ
 ὅταν ψυχῆς ἀπελαθῇ, φησὶ τις, ἀκηδία,
 καὶ πονηρία τιναχθῇ μακρὰν τῆς διανοίας,
 ἀνεπαίσχυντῶς ἢ ψυχὴ σὺν τῷ νοῦ διάγῃ,
 καὶ τοῦτο σὺν ἀπλότητι καλῶς συμβιοτεύει·
 ψυχῆς φασὶ καὶ λογισμοῦ πάρεσις ἀκηδία,
 ἔκλυσις τούτῳ παντελῆς πρὸς ὕμνους ἀτονία·
 νόσος εὐχῆς, ἀσκήσεως σεπτῆς ὀλιγωρία·
 διακονεῖσθαι σιδηρὰ πρὸς τὸ ποιεῖν σπουδαία,
 δόκιμος ἐν ὑπακοῇ πλὴν ἄλλ' οὐχὶ πρὸς πάντα,
 χρὴ γάρ αὐτῆς μὴ γεύσασθαι, τοὺς ὄντας ὑπηκόους·
 ἄληπιος ἡσυχάζουσι σύζυγος κἄν οὐ πᾶσιν,
 οὕς ὥς νοσοῦντας ἰατρός, ἐπισκοπεῖ συχνάκις.

Προσεία πᾶσιν ἀσκηταῖς ἐν μέσῳ τῆς ἡμέρας,
 πρὸς αὐθυποῦντας ἀπελθεῖν καὶ τοὺς ὀλιγοκόχους,
 ἢ πάνδεινος παραινεῖ, καὶ μικροψυχότατη,
 φρίκης τροφῶρου πυρετοῦ, κεφαλαλγίας, σιρόφου
 γεννήτωρ τοῖς μονάζουσιν, ὁ δαίμων ἀκηδίας
 ἐσκόρπισε τῶν ἁγείων τὸν πλοῦτον ἀκηδία,
 καὶ μᾶλλον εἶπερ κέκτηται τὸν ὄκνον συνεργοῦντα·
 εἶπερ ἀκηδιάζωμεν ἐντεῦθεν παριστῶμεν,
 ὥς πᾶσαν προδιδόαμεν ἡμῶν τὴν σωτηρίαν·
 βημάτων περιαγωγὴν, ἀερικὴν φιλίαν,
 τῆς ἡσυχίας κώλυμα φιλαργυρίας μῦσος,
 τῆς ψαλμοδίας οὐγγυσις, τῆς προσευχῆς ἀργία,
 χαύνωσιν τῆς ἀσκήσεως, περίσλεψιν τῶν ἔξω,
 ὕπνον περισιρεφόμενον καὶ τοῦ μονάζειν βάρος,
 ἄκαιρον, ἄωρον νυγμὸν καὶ μῦσος πρὸς τὴν κέλλαν
 ὑπομονῆς ἀντίζυγον, ἀντίπαλόν τῶν πόνων,
 μελέτης θείας φίμωτρον, γραφῶν ἀπαιδευσίαν,
 λύπης ἀλόγου μέτοχον, πείνης ὄρολογεῖον,
 ταύτην εἶρηκε προσφριῶς τίς τῶν σεπιῶν πατέρων,
 καί προσφυῇ τοῖς πράγμασιν ἀπέδοτο τὴν κλήσιν·
 ἀντιπαρίσταται, φησὶν, ἐν πᾶσιν ἀκηδία,
 καὶ χεῖρον ταύτης ἕτερον πάθος οὐκ ἂν τις εὕρῃ·
 πλὴν εἰ γνωρίσει τις αὐτὴν ἀτάραχος διείγει,
 ἐπαναπαύσεται καλῶς εὐχαριστιῶν τῷ κτίστῃ.

Πῶς ἐν τῇ κέλλῃ μου, φησὶν, ἀκηδιῷ πολλάκις;
 τίς ἀδελφὸς ἐπερωτᾷ γέροντα μέγαν ἄνδρα·
 ὁ δ' ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν,· ἐπείπερ οὐ γινώσκεις
 τὴν ὑπὲρ νοῦν ἀνάπαυσιν, ἣν ἔξειν προσδοκῶμεν,
 οὐδὲ τὴν ἀτελεύτητον ἐκείνην τιμωρίαν·
 ὥς εἶπερ ἔγνωκας αὐτὰς εἶπερ πρὸς ταύτας ὥρας,
 εἰ καὶ σκολήκων ἔβλεπες τὴν κέλλαν πεπλησμένην,
 ἔφερες ἄν καὶ καὶ συγχωσθεῖς μέχρις αὐτοῦ τραχήλου
 νοῦς ἐγγρονίζων ἡδοναῖς καὶ λύπαις, ὥς τις ἔφη,
 τῆς ἀκηδίας τάχιστα, τὸ πάθος ἐπείσάγει,
 πᾶς ὅστις θέλει τῆς δεινῆς ταύτης ῥυσθῆναι νόσου,
 μέτρον ἔχέτω πάντοτε, φησί τις τῶν πατέρων,
 ἐν στάσεσιν, ἐν προσευχαῖς, ἐν πράξεσιν, ἐν ἔργοις,
 μηδόλως ἀφιστάμενος πρὶν ἂν αὐτὸ τελέσῃ·
 εὖχου συντόνως ἐκτενῶς καὶ λυτρωθήσῃ ταύτης·
 εἰ ταύτῃ δέδωκε Θεός, ὥς τις προεῖπε, χώραν,
 τὴν καθ' ἡμῶν ἐνέργειαν, ὥς δύναται δεικνῦναι,
 οὐδεὶς ἐσώθη πρόποτε τῶν ἀγωνιζομένων·
 ὅμως ἡμέτερον ἐστὶ πρὸς ταύτην ἀντιστῆναι,
 καθ' ὅσον ἂν ἰσχύοιμεν, Θεοῦ δέ τοῦτο πάλιν.
 τὸ κατὰ ταύτης μυστικῶς ἡμᾶς διερεθίζειν,
 καὶ νίκην ἐπιχορηγεῖν ἐν ταῖς πρὸς ταύτην μάχαις·
 ψυχῆς βοήθεια, φασὶ καρδίας εὐανδρίαν,
 ὥς ἀκηδίαν τῶν ἐχθρῶν καὶ τῶν κακῶν ἀπάντεν.

Πάσης κακίας ἀληθῶς, ὥς ἀλλάχοῦ τις ἔφη,
καὶ λύπης ἀναπλήρῃσιν τὸν ταύτην κεκτημένον,
ἀκηδιάζων μοναχός, φρύγανον ἐρημίας·
μὴ τις ἀκηδιαστὴς οὐκ ἀρκεσθείη κέλλῃ
ὥς οὐ φιλήδονος ἀνὴρ ἔξει γυναῖκα μίαν·
ἐν ἔργον οὐκ ἐργάζεται πᾶς ὡς ἀλώῃ ταύτη,
ὥς ἀσθενὴς οὐ δέχεται τροφήν καὶ πόσιν μίαν
ἀκηδιάζων μοναχός ὀξύτατος ἐν ἔργοις,
τοῦτο νομίζων ἐντολήν οἰκεία πεποιθήσει,
οὗτος καὶ φιλοχρήματος εἰ δέ τις ἀκηδίας
ἀλλοτριοῦσθαι δοῦλεται, καὶ ὅραν μνημονεύει
τῆς ἀποστόλου διδαχῆς ἀργός, μὴ ἐσθιέτω.

Βαθμὶς ρκγ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΝΤΩΣ ΜΟΝΑΧΩΝ ΤΙΝΕΣ ΕΙΣΙ ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ

Ἐπεὶ δὲ περὶ μοναχῶν ἐμνήσθημεν, προτίκει
καὶ τίς ἐστὶν ὁ μοναχός ὥς ἐν βραχεῖ διδάξαι,
ὥς οἱ πατέρες λέγουσι, σὺ δ' ἄλ. υρον καὶ πρόσχεσ·
ἔστι γάρ ὄντως μοναχός, ἡγιασμένον στόμα,
πεφωτισμένος λογισμός, κεκοσμημένον σῶμα,
καὶ δυνασιεὶα φύσεως καὶ στεροτάτη θία,
αἰσθησέων συντήρησις ἀνελλιπὴς ἐν πᾶσι·
καὶ πάλιν ἄλλος, μοναχός ὄμμα ψυχῆς εἰρήκει,
ἀμειώριστον αἶψ, καὶ σώματος κινήσεις
φυλάττων δίχα ταραχῆς δίχα παντὸς θορύβου,
εἶναι χρεὼν τῷ μοναχῷ τῇ γῇ νενεκρωμένον,
καὶ τοῖς φθαρτοῖς καὶ γεηροῖς ἀπλῶς ἐσταυρωμένον.

Πρὸς ὁμιλίαν θείκην ἡσυχολημένον μόνην,
 πρὸς μόνην ταύτην νεύοντα πρὸς μόνην ἀφορῶντᾶ·
 καὶ πάλιν μοναχὸς ἐστίν, ὃ νοῦν τῇ διαζεύξει
 τῶν ὑλικῶν καὶ γερῶν συνάψας τοῖς αὐτοῖς·
 καὶ πάλιν ἄλλος εἶρηκεν, ὥς μοναχὸς τυγχάνει
 ὃ ποιῶν τὰς ἀρετὰς, ὥς ἡδοναῖς, τίς ἄλλος
 ἐπάγων, μοναχὸς ἐστὶ τῆς ταπεινοφροσύνης
 ἄευστος, ἧς κατενεχθὲν πᾶν ἐνεπνίγη πνεῦμα·
 καὶ πάλιν μοναχὸς ἐστίν, ὃ τοὺς δεινοὺς πολέμους
 προεκκαλούμενος ῥεῖ, καὶ δειλιῶν οὐδόλως,
 μᾶλλον δέ καὶ πρὸς συμπλοκήν, αὐτοὺς διερεθίζων,
 καὶ οὗτοι παρεκκλίνωσιν, ὥς θηρευτῆς τοὺς χοίρους,
 καὶ πάλιν μοναχὸς ἐστίν, ὃς ἑαυτὸν ἀπάντων
 λογίζεται περίφημα, τοῦτο φρονῶν καὶ στέργων,
 ὥσπερ Θεὸν μετὰ Θεὸν πάντας ἀνθρώπους βλέπων,
 καὶ τούτους δεξιούμενος, ὕμνοις τιμαῖς ἀγάπαις·
 καὶ πάλιν ὄντως μοναχός, καθέστηκεν ἐκεῖνος,
 ὃ τὴν ἀπάντων προκοπὴν καὶ πάντων σωτηρίαν
 ἐκ διανοίας, ἐκ ψυχῆς, ἀπὸ καρδίας μέσης
 ὥς τὴν οἰκείαν προκοπὴν, καὶ σωτηρίαν στεύδων·
 καὶ πάλιν μοναχός ἐστίν, ὃ χωρισθεὶς ἀπάντων
 καὶ συνημμένος αἰασιν ἀγάπης συναφείᾳ,
 ὃς λόγῳ καθυπέταξε θυμὸν ἐπιθυμίαν,
 ὃς μόνῳ μόνος ἕεινε, προσομιλῶν τῷ μόνῳ.

Πάντων ἐστὶν ὑπέρτερος ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος,
 ὁ πᾶσι ταπεινούμενος, ὁ πᾶσιν ὑποκύπτων,
 πᾶσιν ὑποτατιόμενος, ἀπάντων ὑποκάτω·
 καὶ πάλιν μοναχὸς ἐστὶ, νοῦς ἀποτεταγμένος
 καθόλου ταῖς αἰσθήσεσι καὶ λογισμοῦς οὐδόλως,
 θυμοῦ παραδεχόμενος, ἢ τῆς φιληδονίας·
 καὶ πάλιν μοναχὸς ἐστίν, ὃν οὔποτε κατίδης
 ἔργον ἄργον πνευματικῶν ψυχοφελῶν καὶ θείων·
 καὶ πάλιν μοναχὸς ἐστίν, ὁ τάξεσιν αὐτοῖς
 μεθ' ὕλης ἀμιλλόμενος καὶ πρὸς αὐτὰς ἐρίζων·
 πέφυκεν ἀναχωρητῆς, ὥς οἱ πατέρες εἶπον
 ἄνθρωπος ἀπανιστάμενος οἰκείᾳ διανοίᾳ,
 κρηκτῶν φθαρτῶν μεταχωρῶν πρὸς θειότερους χώρους,
 πανευλαβῶς, πανευσεβῶς, ὁσίως καὶ δικαίως,
 ἢ καὶ φερόμενος καλῶς ἐν τῷ τοῦ σκήνους κόσμῳ,
 καὶ περιάγων ἐν αὐτῷ, καὶ τούτου τὸ παράπαν
 φροντίδα μὴ ποιούμενος χωρὶς τῶν ἀναγκαίων·
 χάρισι θείαις ἑαυτὸν ὁ πρακτικὸς δωρεῖται,
 ταύταις ἐν πᾶσι κέχρηται τοῖς ὅπλοις τοῦ Βελίαρ,
 ἀνεπιχείρητός ἐστι λαϊόθεν δεξιόθεν
 ἡσυχαστὴς καθέστηκε, νοῦς ἄσυχλος καὶ θεῖος,
 καὶ νοημάτων ἄβυσσος καὶ μυστηρίων οἶκος·
 πλὴν ἄλλ' ὁ περὶ τούτων μὲν, ἀναμεινάτω λόγος,
 ὃ δὲ περὶ τῶν μοναχῶν καὶ πάλιν εὐδρομεῖτω.

Βαθμὺς ρηδ. ΠΕΡΙ ΤΛΕΕΩΣ ΜΟΝΑΧΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΣΤΙ ΚΑΙ ΠΟΙΑ

Περὶ τῆς τάξεως αὐτῶν ἐφ' ὅς γ' ἔτατο πανσόφως,
ὁ μέγας Λιονύσιος ὁ γνώστης τῶν ὁρμήων,
ἡ τάξις τῶν ἱεραρχῶν τελεστικῇ διόρασιν,
καὶ τελεσιουργότατος· ἡ δὲ τῶν ἱερέων
φροιστικῇ φωταγωγος· ἡ δὲ τῶν λειτουργούντων
καθαρτικῇ καὶ νοητικῇ. τὴν δὲ τῶν μοναζόντων
καλοῦσι θεραπευτικὴν ὁμολον ὥς ἐκ τῆς θείας
ὑπηρεσίας καὶ λαμπρῶς καὶ ξένης θεραπείας,
τῆς ὑπὲρ λόγον ἁμεροῦς ζωῆς τῆς ἐνιαίας,
ταῖς ἱεραῖς συμπτύξεσιν. αὐτοὺς ἐνοποιούσης,
εἰς θαυμαστὴν θεοειδῆ καὶ νοητὴν μονάδα,
καὶ τὴν φιλόθεον αὐτοῖς τελείωσιν διδούσης·
διόπερ καὶ τελεστικῇ θεσιμοῦθεσία θεία,
τὴν χάριν ἐδωρήσατο τοῖς οὕτω νάζηταίσι,
δούλοις γνησίοις ὑμνοδοῖς καὶ φίλοις τοῦ Δεσπότου,
εἰς τόπον τὸν τῶν Χερουβὶμ καὶ τῶν ἑξαπτερυγῶν
ἡ τάξις ἡ τῶν μοναχῶν ὥς ἄνωτέρα πάντων,
ὥς ὑπὲρ πᾶν ἄξιωμα, καὶ βασιλείαν εἵπης,
ἐκείνη γὰρ ὑπέρκειται καὶ ταύτης ἀσυγκρίτως,
ἄλλος δὲ πάλιν εἶρηκε, χωρὶς ἀντιλογίας,
ἁπάντων οἱ μονάζοντες ὑπάρχουσι βελτίους,
τῶν κράτους διαδήμασι φθαρτοῦ κεκοσμημένων,
εἰς δόξαν, εἰς λαμπρότητα, τοῦτων ὑπερτεροῦσιν,
εἰς περιφάνειαν αὐτοὺς νικῶσι κατακράτος·

Πάντα τε προσεδραμεύει θεὸς οὖν τοῖς ἀγγέλοις,
 οἷς ἐπιφέρει θέλημα, ὅντως ποῖός ὁ λόγος·
 κατὰ τὸν Παῦλον ἄξιός ἀποδοχῆς ἀπάσης·
 πᾶς ὅστις οὕτω μὴ φρονῇ τοῦ πρέποντος ἐκπίπτει·
 ἀσύνατος καθέστηκε παρὰ νοῦν παρὰ φρόν·
 πλημμέλεια τῶν μοναχῶν καὶ τούτων ἁμαρτία,
 δικαιοσύνης κοσμητῶν ἐελτίων ἀσυγκρίτως,
 ῥυπάσματα, μολύσματα, πταίσματα μοναζόντων,
 τῶν φωτισμῶν, τῶν λαμπρυσμῶν, τῶν ἐν τῷ βίῳ κρείττω
 καὶ τῆς καθάρσεως αὐτῶν λαμπρῶν υπερηρημένα·
 ἕτερος πάλιν εἶρηκε, ὅσον ἀγγέλων τάξις,
 ὑπερτερεῖ τῶν μοναχῶν, ἣς οὐξ οὐσα τὸν τέλειον,
 τοσοῦτον καὶ ὑπερτερεῖ τοῦ κοσμικοῦ μονάζον·
 οἱ μὲν τὸν ἄνω καὶ σεπτὸν ἀναπληροῦσι κόσμον,
 τὸν ὑπὲρ νοῦν καὶ μένοντα μέχρι παντός αἰῶνος,
 οἱ δὲ τὸν κάτω καὶ φθαρτὸν καὶ μηδαμῶς ἐστῶτα,
 τὸν ὅσον οὔπω μέλλοντα φθορᾷ καθυποκύπτειν,
 φῶς ἀγγελικοῖς μοναχοῖς, φῶς μοναχοῖ τοῦ κόσμου·
 τάξιν, φησί, καὶ καλλονήν, καὶ βίον παρθενία,
 τῶν ἄσωμάτων λειτουργῶν καὶ τύπον περισώζει,
 τὴν παρθενίαν λέγουσιν, ὑπερνικᾷ τὸν γάμον
 ὅπόσον ὕψος οὐρανοῦ τῆς γῆς καὶ τῶν γηϊνῶν,
 λαμπρότερον φαιδρότερον σεμνότερον τυγχάνει,
 τοσοῦτον ὑπερβέβηκε τὸν γάμον παρθενία·

Παρθενευούσης τῆς ψυχῆς παιδῶν κεκαθαυμένης,
 ἅπας αὐτῆς ἀντάξιος ὁ κόσμος οὐχ ὑπάρχει·
 ὥς εἶρηκεν ὁ Κύριος, ὥς οἶδας, ὥς ἀνέγνως·
 ἴσθι καὶ τοῦτο, φίλτατε, καὶ σύνες πῶς ἀκούεις,
 μὴ γὰρ νομίζης μοναχοῖς καὶ μόνοις ἐφαρμόζειν,
 μὴ τούτους ὑπολάμβανε, καὶ μόνοις ὀφειλέτας,
 τῆς φυλακῆς τῶν ἐντολῶν καὶ νόμων τοῦ Δεσπότη
 καὶ τοῦ βιάζεσθαι λαβεῖν τὴν ἄνω βασιλείαν·
 οὐπω γὰρ ἦν τῶν μοναχῶν ἡ θεία πολιτεία,
 ὅταν νενομοθέτηκε θεὸς τὰ περὶ τούτων,
 πάντες τηρεῖν τὰς προσταγὰς ὀφείλομεν τοῦ κτίστου,
 τοῦτο καὶ μόνον μοναχοῖς ἔξεστιν ἑξαίρετως,
 τοῦτο καὶ μόνον δώρημα τούτοις ἐστὶ θεόθεν,
 τοῦτο καὶ μόνον ἔχουσι προσφέρειν τῷ Δεσπότη,
 τὴν τῶν Ἀγγέλων βιοτὴν καὶ καλλονὴν καὶ δόξαν,
 τὴν παρθενίαν, τὴν φυγὴν τῶν κοσμικῶν πραγμάτων,
 τὴν ἀποχὴν τοῦ κρέατος, τὴν σιένωσιν τῇ ὀλίπῃ,
 τὰς δ' ἄλλας πάσας ἐντολὰς καὶ νόμους τοῦ Δεσπότη,
 θεὸς ἐπίσης δέδωκε, παντὶ βεβαπτισμένῳ·
 ἅπερ γὰρ λέγω πρὸς ὑμᾶς, φησί, πρὸς πάντας λέγω,
 ὅταν δὲ πάλιν φοβερῶς ὥς δικαστὴς καθίσῃ,
 καὶ κρίσιν τὴν παγκόσμιον καὶ ψῆφον ἐξενέγκῃ,
 οὐ μόνον σώζει μοναχοὺς ἀλλ' οὐδὲ κατακρίνει,
 ἀλλὰ πάντας τοὺς ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν ἐργάτας·

Πάντας τῆς τοῦ πληρωτῆς τῶν τούτου προσταγμάτων
[των

οὓς καὶ δικαίους εἶρηκεν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις,
οὓς κληρονόμους τῆς αὐτοῦ ποιεῖται βασιλείας,
ὅταν ἀκούῃς ἐν γραφῇ δικαίους σωζομένους,
μὴ τούτους ἐπολάμβαναι τοῦ δικαίου ποιούντος,
τοὺς ὀφθαλμὸν ἅντ' ὁφθαλμοῦ τινῶν ἀφαιρουμένους
ἀλλὰ δικαίως νόμιζε τοὺς ζήσαντας ἁγίους,
τοὺς τηροῦς τοὺς πληρωτῆς τῶν θείων προσταγμάτων
τοὺς πᾶν οἰκεῖον νόμοντας τ. ἰς σῆμεν βαλομένοις,
μὴ μαχόμεναι πρὸς αὐτοῖς μηδ' ἐναντιωμένους·

ΒΟΘΡΗΣ ΟΥΔΕ΄. ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Θέλεις καὶ σὺ συντάττεσθαι τῷ πλήθει τῶν δικαίων;
ἄπόμενε τὸ δίκαιον, ἐκάστῳ πῶν μερῶν σου,
λόγῳ ψυχῇ καὶ σώματι, καὶ ῥοαῖζε τὸν νοῦν σου
τοῖς θείοις ἀναγνώσεσσι ταῖς θεαῖς θεωρίαις,
τὸ τῆς ψυχῆς σου λογικόν, ταῖς προσευχαῖς σου πτέρου
τὸ θυμικόν τῇ πρὸς Θεόν, στοργῇ καὶ ταπεινώσει,
τῇ σωφροσύνῃ κόσμησον, τὰ τῆς ἐπιθυμίας,
ἄσκει πολλὴν ἐγκράτειαν, τὸ πάχος τοῦ σαρκίου
ἀρκείσθω σοι διὰ τροφαῖς, καὶ σκέπαις ἀναγκαίαις,
δίκαιος τέλειος ἐστίν, ὅστις ἰσονομεύσας
τὰς ἀρετὰς ἐν ἑαυτῷ, καλλίστως περιφέρει,
ὁ δ' ἀτελής οὐ δύναται τηρεῖν τὰ τοῦ δικαίου,
οὐδ' ἔστιν ὄντως δίκαιος εἰ καὶ δοκῇ πολλάκις

(τοῦ λέγει στίχος εἰς)

Πάντων μερῶν τῆς ἀρετῆς, ὥς τις σοφὸς εἰρήκει,
 ἰσόρροπος καθέστηκεν ὁμολογία μία,
 καὶ συμφωνία σώζουσα τὰ τῆς δικαιοσύνης,
 οὐχ ἦττον ταύτην θεωρεῖν, ἀλλ' οὐδέ μᾶλλον ἔστιν,
 ἄμφω καὶ γὰρ ἐκπέφευγε κατέχουσα τὸ μέσον·
 ἕτερος πάλιν δίκαιον, ὠρίσατο καὶ τοῦτο,
 τὸ πράττειν ἅ τις βούλεται τοῦτο ποιεῖν ἑτέρους,
 καὶ νέμειν ἅπερ ἀγαπᾷ λαμβάνειν παρ' ἑτέρου,
 ἅ δέ πρὸς ἄλλου μὴ παθεῖν, μήδ' εἰληφέναι θέλει,
 μηδὲ πρὸς ἕτερον αὐτὸν ποιεῖν μηδὲ διδόναι·
 δίκαιοι οὐκ ἐπίσταται φησὶ τὴν ἀδικίαν,
 καὶ γὰρ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν Σολομῶντα,
 μισεῖ πᾶν ἔργον ἀδικον οἷς ἐπιφέρει λέγων·
 εὕρίσκεται καυχήσεως διάδημα καὶ στέφος,
 δικαιοσύνης ἐν ὁδοῖς, καὶ δίκαιος ἐκ θήρας
 ἐκδύνει, καὶ θηρεύεται, κακὸς ἀντὶ δικαίου,
 ἀντὶ δ' ἁγίων ἀδικοὶ κατέχονται ταῖς πάγαις·
 δικαιοσύνη συντηρεῖ φρουροῦσα τοὺς ἀκάκους·
 καὶ πάλιν τίμα Κύριον ἐκ πόνων σου δικαίων,
 ἀπάρχου τούτῳ δέ καρπῶν τῶν τῆς δικαιοσύνης,
 ψυχὰς δικαίων, ὥς φασι, ἀτελευτήτως ζῶσιν,
 αὐταὶ καὶ σκέπονται χειρὶ παντουργικῇ καὶ θείᾳ·
 ὁ τελευτήσας δίκαιος ἀνάπαυσιν πλουτήσῃ,
 καὶ τούτου τὸ μνημόσυνον εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται.

Πάντες οἱ δίκαιοι ῥασὶν εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι·
 Θεὸς γάρ ζώντων ὁ Θεός, οὐχὶ νεκρῶν ὡς εἶπας,
 ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι, φησὶν ἐν τῷ Κυρίῳ·
 τοῖς μὲν δικαίοις Κύριος ἐφ' ὅπασι συμπράττει,
 ὅσον δὲ τούτους τὴν αὐτοῦ παρέχει συνεργίαν
 τοσοῦτον ἀντιμάχεσθαι καὶ τρέπει τοὺς ἀδίκους·
 τοῖς μὲν δικαίοις σύνεστι, τοὺς δ' ἀδικούντας φεύγει,
 φυλλάττει τούτους πάντοτε, κηκείνους καιροῖς ἀλλοί,
 παρὰ τῷ ἐρύοντι Θεῷ δικαιοσύνην πᾶσαν,
 οὐκ ἔστιν ὥς τις εἴρηκεν, οὐδ' ἴχνης ἀδικίας,
 εἶπερ εἰς ἄνθρωπον χρηστὸν οὐδ' ἐννοῆσαι πρέπον,
 ἀδικον ἢ τι τῶν κακῶν ὥς παρ' αὐτοῦ προχθείη,
 πόσω δὲ μᾶλλον εἰς Θεὸν συντηρητέον τοῦτο;
 ἄνθρω σοφὸς σοι παραινεῖ πρὸς αὐτῷ καὶ σύνεσ,
 ἅει φησὶ τὸ δίκαιον συγκέκραται πρὸς πάντας,
 καὶ φυσικῶς συμμέμικται καὶ σύνεστι τοῖς πᾶσι,
 καὶ κατορθοῦν οὐ δυσχερὲς τοῖς τοῦτο βουλομένοις·
 ἢ θεία δίκη ταῖς ἡμῶν ἐξομοιοῦται γνώμαις,
 παρέχουσα τὰς ἀμοιβὰς τοῖς ἔργοις καταλλήλως·
 δίκαιος ὄντως ὁ Θεός, τῷ δὲ δικαίῳ πάντως
 οὐδέν εὐάρεστον ἐστίν, ἀδίκως πεπραγμένον·
 οὐχ ὁ μὴ πράττων ἀδίκῃ τηρεῖ τὰ τοῦ δικαίου
 ἀλλ' ὅστις ἔχων ἀδικεῖν τοῦτο ποιεῖν μὴ θέλῃ.

(ᾧδε λείπει στίχος εἷς)

Ἀρχὴ τοῦ Ρ'. στοιχείου

Βαβυλῆς γ' οὐκ ἔστι. ΤΙΣ Ο ΜΥΣΤΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Γίσεις δ' ἑτέρων θαυμασίων διδάσκουσιν ἁγίων,
 δίκαιον ὄντα τὸν Θεὸν μηδ' ἰπποῦν καλέσης,
 τὸν ἀγαθὸν τὸν εὐσπλαγχνον ἐν ἅπασιν πρὸς πάντας,
 τοῦ γάρ, εἰπέ τὸ δίκαιον τὸ τοῦ Θεοῦ φανεῖται
 εἰ, πρὸς τὴν ἀγαθότητα τὴν αὐτοῦ συγκριθεῖν·
 ὥς κόκκος οὗ σπασμίζεται κορυφώτατος γραμμώδης
 πρὸς ὄγκον ἀξιόλογον χερσὶ βαρυαλάκτου
 οὐδ' ἀντιπαλιντεύεσθαι πρὸς τοῦτ' ἐξισχύει,
 οὕτως οὐκ ἐν τὸ δίκαιον Θεοῦ τοῦ φιλεθρώπου,
 ἀντισταθμῖσθαι δύναίτο τῷ αὐτοῦ φιλαγαθῷ,
 καὶ τῇ πολλῇ χρησιότῃ καὶ τῇ μακροθυμίᾳ·
 καὶ δέχον πρὸς βεβαίωσιν τὸν ἄλοπον ἐκείνον
 ὄν, εἰς τὴν ὥραν ἤκουσας ἔλθεῖν τὴν ἐνδεκάτην,
 πόρνην, ληστὴν, καὶ Μανασῆν καὶ Ναβουχοδονόσορ
 τὸν ἔλεον τῆς κρίσεως φησὶ κατακαυχᾶσθαι·
 ἄλλος δέ πάλιν εἶρηκεν, ἀπεναντίας εἶναι
 τὸν ἔλεον τῆς κρίσεως, τῆς ἴσης καὶ δικαίας·
 καὶ διὰ τοῦτο καὶ Λαβὶδ ἄδει τὸν οἶκτον πρῶτον,
 ἔλεον λέγων ἔσομαι σοὶ τῷ Θεῷ καὶ κρίσιν,
 ὅσα καὶ γάρ ἐκ τῆς ἀρχῆς καὶ νῦν καὶ μέχρι τέλους
 εἴασε γίνεσθαι Θεός, καὶν καὶ δοκῇ φευκτέα,
 αἰρέσεις, λέγω, διωγμούς, λιμούς, σφαγὰς, θανάτους,
 ὑπὲρ τὸ δίκαιον εἶσιν, ἐξ ἁκρας εὐσπλαγχνίας,
 ὃν ὁ Θεὸς ὡς ἀγαθὸς ἀνέχεται πολλάκις.

Ρόγγυσσι γένοι' ἄπασιν καὶ τὴν γῆν ὑπόχθιν κατακρούσιν,
 ὥς εἶπε τις τῶν θεομαστόν, ἢ τοῦ Θεοῦ παροΐα,
 ὃ δὲ Σαρδιστάριος, ἦτοι, τῷ τοῦ Θεοῦ πνεύματι λέγουσιν,
 ὅτι τοὺς ἁμαρτάνοντας Θεὸς οὐχὶ κολάζει."
 εἰ δ' οὐ κολάζει πονηροὺς καὶ ῥαθυμῶς τοὺς ἀλόγους,
 ἔρεϊ τις δ' ἴσως ἕτερος. οὐδ' ἀγαθοὺς δοξάζει
 καὶ πῶς γνωρίσαμεν Θεοῦ τὴν δικαιοκρισίαν;
 καὶ πῶς τὸν ἔλεον αὐτοῦ γνωρίσαι δυνηθῶμεν;
 τίς ἅπασιν κατέκλυσε τὴν γῆν ἐπὶ τοῦ Νῶε;
 τίς τοὺς πονηροὺς κατέκλυσε; Σαρδιστάριος λέγει·
 τίς αἰγυπτίαν δύναμιν ἐκάλυψε θάλασση;
 τίς ἐν ἐρήμοις ὤλεσεν ἕξ ὅλας μυριάδας;
 τίς ἀσείρον συναγούσιν κατέκλυσε τὴν ἕλκυσσιν;
 τίς τὸν Λαβὴν καὶ τὸν Ἰζνὸν ἔσκαψε ἐν τῇ γῇ;
 καὶ τίς τὰς ἐβδομήκοντα κτειννύει χιλιάδας,
 μιᾷ ῥοπῇ κανενεγκῶν ἐπὶ Δαβὶδ τοῦ Θείου;
 τίς χιλιάδας ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε
 ἐπὶ μιᾷ διέφθειρε νύκτι καθ' Ἡσαΐαν;
 ἀλλ' οὔτε πάντας ὁ Θεὸς περὶ πληρημέλειότας,
 ἔνταῦθα δίκας ἀπαιεῖ μήπως τις ἀπογνοίῃ,
 περὶ τῆς ἀνασειάσεως καὶ δίκης τῆς μελλούσης,
 εὐθυνομένους ἅπαντας, ὅσων ἐν τῷ παρόντι,
 οὐθ' ἅπαντας ἀγίησιν αὐτοὺς θαυματορητοὺς,
 ὥς μή τις ἀπρογνόητον τὸν κόσμον ἐκολάξῃ.

Ρομφαία λέγει τις σοφὸς ἐστίλβεται Κυρίου,
 ἔξαφανίζειν πονηροὺς ἀδίκους κακοτρόπους,
 ὅπου τὸ θράσος, ὥς φασι, τῆς προπετείας ἦκει,
 ἐκεῖ ταχέως δίδοται καὶ χαλινὸς παιδείας,
 ὅπου λελάκτικε φησὶν ἀναιδεστιάτως ὕβρις.
 καὶ τῆς ἐπιτιμήσεως ἀπόφασις ἐπέμφθη·
 γνωρίσωμεν τὴν δύναμιν φησὶ τὴν τοῦ Δεσπότη,·
 ἐξ ὧν δι' ὧν πανθάνομεν κινδύνων πολυτρόπων,
 ἐπεὶ περ οὐκ ἐγνώκαμεν καλλίττως πεπονθότες,
 καὶ παμμεγίστας καὶ πολλὰς εὐεργεσίας σχόντες,
 ἀνθρώπους τοὺς ἀγνώμονας καὶ τοὺς ἀχαριστοῦντας
 οὐκ οὐν ἀνέχεται Θεὸς ἄτερ παιδείας εἶναι,
 δεινὰς καὶ πλήρεις ὀδυνῶν ὥς πάλαι τοῖς ἑβραίοις,
 τοῖς ἀχαρίστοις ὁ Θεὸς παιδείας ἐπιφέρει·
 πᾶν ἀγαθὸν εὐγνώμοσιν ἀνδράσιν εὐχαρίστοις,
 κατ' εὐδοκίαν ἐκ Θεοῦ λαμπρῶς οἰκονομεῖται,
 τὸ δ' ἐναντίον δίδοται τοῖς ἐναντίοις τούτοις,
 πλὴν ἀλλὰ πρὸς ὠφέλειαν· αἰεὶ τοὺς εὐσεβοῦντας,
 οὓς βούλεται τῶν ὑπὲρ νοῦν ἐκείνων ἀξιῶσαι,
 διὰ ποικίλων πειρασμῶν ὁ πλαστοουργὸς παιδεύει,
 ὥσπερ πατὴρ φιλόστοργος ἡμαρτηκότας παῖδας,
 πατάσσει βιαζόμενος ὁ κτίστης ἀλλ' οὐ θέλων·
 πῶς οὖν πατάσσω ἀληθῶς ἐξ ἡμετέρας βίας
 οὐκ ἂν ἀνήση χρώμενος ὀρμαῖς αὐτοκινήτοις;

Βαθμὸς ρηζ'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΔΙΚΙΑΣ

Ρύσαιτο πάντας ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς ἀδικίας,
 δι' ἣς καὶ μασιζόμεθα παρὰ Θεοῦ δικαίως,
 οἱ δὲ καὶ διαπίπτουσι τῆς θείας βασιλείας
 φασὶν ἀδίκου γενεᾶς παγγένηται τὰ δέλη
 καὶ βασιλείαν οὐρανῶν, Παῦλος φησὶν ὁ μέγας,
 οὐ μὴ κληρονομήσουσι οἱ ζήσαντες ἀδίκως·
 ἄλλος δὲ πάλιν εἶρηκε, δίκαιος ὢν ὁ κτίστης,
 ἀδίκους ἔχειν κοινωνοὺς οὐδόλως ὑπομένει·
 ἅπας δυνάστης ἀδικος, φησί τις τῶν πατέρων,
 ἀπέτυχε κληρώσεως Χριστοῦ τοῦ φιλανθρώπου·
 τὴν ἀδικίαν γέννημα θῆσι πλεονεξίας
 ἣς καὶ πολέμους λέγουσι δεινοὺς ἀποτεχθῆναι·
 τῶν δὲ πολέμων ἔφασαν γεννήματα τοὺς φόρους,
 πλεονεκτοῦσιν ἄνθρωποι πολλάκις διὰ χρείαν,
 ἢ χρεία δὲ τοῦ σώματος διὰ τὴν καταδίκην,
 ἢ καταδίκη πάλιν δὲ παρακοῆς ἐξέρυ·
 τοῖς μὲν νοσοῦσιν ἰατροὶ τυγχάνουσι σωτῆρες,
 οἱ νόμοι βοηθοῦσι δὲ τοῖς πάσχουσιν ἀδίκως,
 ἑκεῖνοι δίχα ταραχῆς καὶ δίχα ζάλης ζῶσιν,
 οἵτινες οὐ συνοίδασιν πῶς πάσχουσιν ἀδίκως·
 πολλάκις ὁ μὲν ἀδικῶν ἀμνημονῶν τυγχάνει,
 σκοτεῖ καὶ γὰρ ἐπιπροσθοῦν τὸ νέφος ἀδικίας,
 ἀλλὰ τὸ πάσχον οὐδαμῶς ἐπίλησιν πανθάνει·
 ἀδίκοις ἅπερ πράττουσι παπείνωσις αὐτάρκης.

Ρήτορες λέγειν ἔμαθον, ἀλλ' οὐ ποιεῖν δικαίως,
 ποέφη τις τῶν τεχνικῶς εἰδόρων ῥητορεύειν·
 ἄλλος δέ πάλιν εἶρηκε, πολλοὶ φασὶ πολλάκις
 τὰ δίκαια καὶ πράττουσιν ἀδίκως καθ' ἑκάστην,
 τὴν ἀδικίαν ὁ Σατᾶν σήμερον ὑποβάλλει,
 ταύτην ποιεῖν πρὸς τὸ παρὸν δολίως εἰσηγῆται,
 τὸ μέλλον ταμιεύει δέ τῇ δικαιοπραγίᾳ,
 καὶ πράττειν εἰς τὴν αὔριον αὐτὴν παρεγγυᾶται,
 ὁ δέ Χριστὸς τὴν σήμερον ταύτην ποιεῖν προσάττει,
 διὰ Λαζάρου τοῦ μελωδοῦ τρανῶς ἀντιβοῶν σοι·
 ἂν τῆς φωνῆς μου σήμερον ἐνθέως ὑπακούσης,
 τὸ δ' ἐρεξῆς οὐκ ἄδηλον ἀλλὰ καὶ σὺ γνώσκεις,
 ὁ δοκιμάζων ἅπαντα καὶ τὸ καλὸν κατέχων,
 ἐκφρεύεται καθολικῶς ἐκ πάσης ἀδικίας·
 ὁ ξένων ἐφριέμενος μετ' οὐ πολὺ θρηνηήσει,
 στέρησιν ὑφιστάμενος δικαίως τῶν ἰδίων·
 κέρδους ἀδίκου βέλτιστον φασὶ τὸ ζημιοῦσθαι,
 τοῦ μὲν ἢ θλίψις ἐν βραχεῖ, τὸ δ' εἰς αἰὲν λυπεῖ σε·
 ἅπαν ἀδίκημα φησιν ἄφες τῷ πταίσαντί σοι,
 καὶ τότε δέησιν ποιουῖ λησὶν λαθεῖν πταισμάτων·
 ἂν δ' ὑπὲρ οὗ πεποίηκας ἀδίκως ἀγωνίσῃ
 δις ἀδικήσεις ἐν ταῦτι καὶ ἐλέπε πῶς ἀκούεις·
 ὅρον μακρὸν τὸν λογισμὸν ἐκ πάσης ἀδικίας,
 ὥς ἂν ὑπὲρ ἡσῇ κατιδεῖν τὰς μηχανὰς τοῦ πλάνου.

Ρύπτειν τὸν νοῦν σου ἐντολαῖς ταῖς τοῦ Λεοπότη
 [σπεύδων,
 καὶ πᾶν ἀδίκως σοι συμβῶν ὥς ἔνδικον γνωρίσεις·
 ὃ θέλεις ἄλλους σοι ποιεῖν, ποίει καὶ σὺ πρὸς ἄλλους
 ὕπερ μισεῖς πρὸς ἕτερον αὐτὸς μὴ διαπραΐτιον,
 ἐν τούτῳ γάρ πληρώσεις καὶ νόμον καὶ προφήτας,
 εὑρεῖν τὸ δίκαιον φησὶ μέγιστον ὄντως ἔργον
 ἀλλ' ἐργασθέστερον πολλῷ μὴ διαρθεῖναι τοῦτο,
 τῇ σφαιερᾷ, καθὼς φησι, τῶν νοημάτων κρίσει,
 ἀκολουθεῖ παράχρησις καὶ λόγων καὶ πραγμάτων,
 ἔχε σπουδὴν διηνεκῇ πάσχων ἀδίκως φέρειν,
 καὶ δοῦλος ἔση τοῦ Χριστοῦ καὶ μαθητῆς καὶ φίλος
 μὴ δουληθῇς ἀντιδικεῖν τοῖς ἀδικήσασί σε,
 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἔλεων, ὥς δυνασαι εὐοήθῃ·
 ἀπὸ ψυχῆς εἰς ἀδελφὸν οὐδεὶς ἑξαμαρτιάνει,
 διὸ καὶ δεῖ σε πρὸς αὐτὸν ἀντιδικεῖν οὐδόλως,
 δι' οἴκτου δ' ἀντιδίκησον τὴν ἀδικον αἰτίαν,
 καὶ πληρωτῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ δικαιοσύνης γένη,
 τὸ γάρ τοῖς πλησιάζουσιν ἀντιδικεῖν κατὰ τι,
 οὐκ ἔστιν ἔργον εὐσεβῶν ἀνθρώπων ἀλλ' ἀνόμων,
 καὶ τῶν ἔθνων τῶν μηδαμῶς Χριστῷ μαθητευθέντων
 πρὸς οἶκτον καὶ τὸ δίκαιον, ψυχὴ μερίζομένη,
 ὥς ἀνθρώπος τις ἐν ταύτῃ Θεῷ καὶ τοῖς εἰδώλοις,
 εἰς οἶκον ἓνα προσκυνῶν, ὁρᾷ τὴν ἀτοπίαν·
 εἶπερ ὁρᾷς ἀπόφυγε, μὴ ταύτης ἡττηθῇται

Βαθμὶς ῥηΐ. ΠΕΡΙ ΠΛΟΥΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΝΙΑΣ

Ρητέον ἐν τοῖς καθ' ἑξῆς ὧ φίλτατον τεκνίον,
 περὶ πλεονεξίας σοι καὶ πλούτου καὶ πενίας·
 πλεονεξία μέγιστον κακὸν ἐν τοῖς ἀνθρώποις,
 πενίας πλεον πένεσθαι, φασί, τὴν ἀπληστίαν,
 ἥ μὲν γάρ πλείστων ἐνδεής, ἥ δ' ἀπληστία πάντων,
 ὥς τις προείρηκε σοφὸς περιφανὴς ἐν λόγοις·
 ὁ μὴ δεόμενος φησὶ πραγμάτων ἀλλοτριῶν,
 ἀλλ' εἰς αὐτάρκειαν αἰεὶ νομίζων καθεστάναι,
 ἀπάντων εὐπορώτερος ὑπάρχει τῶν ἀνθρώπων·
 ἄλλος δέ πάλιν εἴρηκε, ὀλβίος ὄντως οὗτός,
 ὅστις ἀρκούμενος ἐστὶ καὶ πρὸς τοῖς ἐλαχίστοις·
 αὐτάρκεια κατέστηκεν ἄσυχλος ὀλβιότης,
 τροφῆς αὐτάρκεια φησὶ νύκτα μικρὰν οὐ κρίνει
 τοῖς γάρ αὐτάρκεσιν ἀρκεῖ καὶ τὸ βραχὺ πρὸς ὕπνον
 εὐγνώμων ἅπας ἀνθρώπος ὁ γεγηθὼς οἷς ἔχει,
 καὶ μηδαμῶς λυπούμενος ἐφ' οἷς περ οὐ κατέχει·
 ὀρίζεται τις ἕτερος, πλούσιον ὄντως εἶναι·
 οὐχὶ τὸν ἔχοντα πολλὰ καὶ τὸν λαμπρῶς πλούτουῦντα
 ἀλλ' ὅς οὐ δέεται τινος χωρὶς τῶν ἀναγκαίων,
 τὸ γὰρ ὑπὲρ αὐτάρκειαν ἐγγὺς πλεονεξίας,
 καὶ πᾶς ἀνὴρ πλεονεκτῶν μακρὰν τῆς βασιλείας·
 χίρις, φησὶ τις τῶν σοφῶν, τῇ μακαρίᾳ φύσει,
 πᾶν ἀναγκαῖον ἅπασι εὐπόριστον ποιούσῃ,
 καὶ σύμπαν τὸ δυσπόριστον οὐδόλως ἀναγκαῖον.

Πρῶτος δὲ πάλιν ἑταρος τὰ μὲν ἐκ τῶν προηγουμένων,
 καὶ τῶν ἐροειῶν καὶ τῶν ποιῶν ὥς δὲ καὶ τῶν χρη-
 [μάτων,
 ἀναγκαιότατ' αἶ φησὶ τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων,
 τὰ δὲ λυσιτελέστατα καὶ χρήσιμα τυγχάνει,
 τὰ δὲ καὶ πάντοτε περιστά, δόξαν τιμὴν καὶ τέρεψιν
 διδόντα ἐρασιχρόνιον μακροῦς δὲ τὰς ὁδύνας,
 καὶ τῶν παθῶν γεννητικὰ καὶ πάσης ἁμαρτίας,
 ἔστι τινὰ τῶν ἐν ἡμῖν εὐάρεστα τῷ κτίστῃ,
 εὐδαιμονίαν, ὥς φασιν, οἶδε τριττὴν ὁ λόγος,
 τὴν τῆς ψυχῆς ἀπάθειαν, τοῦ σώματος ὑγείαν,
 τὴν τῶν ἐκτὸς αὐτάρκειαν τὴν μετ' εὐχοριστίας,
 ἧς καὶ τυχεῖν ὁ Σολομὼν ἐπιθύχεται πολλάκις·
 αὐτάρκη δὲ καὶ δέοντα κραυγάζων σύντάξόν μοι,
 τῷ χορηγῷ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν καλῶν δοτῆρι,
 καὶ μὴ μοι δώης Κύριε μὴ πλοῦτον μὴ πενίαν,
 σὺ δ' ἀκριβῶς ἐπίστασο βελτίω ἀσυνγκρίτως,
 ἢ στένωσις τῶν πλατυσμῶν τῶν πλούτων ἢ πενία,
 τὰ τῆς κακοπαθείας τε τῶν τῆς εὐημερίας·
 ἢ θλίψις πάσης ἡδονῆς τοῦ χαίρειν τὸ λυπεῖσθαι,
 τῆς χαρμονῆς τὸ δάκρυον, τοῦ γέλωτος τὸ πένθος,
 καὶ τοῦ προσέχειν ἐοριαῖς καὶ πανηγύρεις ἄγειν,
 τὸ σκυθρωποῦς καθ' ἑαυτοῦς καὶ κατηφεῖς τυγχάνειν
 καλῶς ἠτιώμενος νικᾶν, ἅπασαν δόξαν ἔχειν,
 ὑπερορᾶν ἀπὸ ψυχῆς γηϊνῆς εὐδοξίας.

Πρόμη ψυχῆς καὶ θησαυρὸς τὰ προλεχθέντα πάντα,
 καὶ πλουτισμὸς αἰῶδιος καὶ μένων εἰς αἰῶνας·
 ἰδίως δέ Χριστιανοῖς, τοῖς εὐσεβῶς φρονοῦσι,
 καὶ τοῖς ὁξύζουσιν ὀρθῶς ἁρμόδια τυγχάνει,
 ὥς ἔφησεν ὁ πάμμεγας καὶ θεῖος Χρυσορρήμων·
 εἰδὲ τις ἀποστρέφεται καὶ παρατρέχει ταῦτα,
 οὐκ ἔστιν οὕτως εὐσεβής, οὐκ ἔχει σωτηρίαν,
 οὐ συναριθμηθήσεται, τῇ τοῦ Χριστοῦ μερίδι·
 λέγουσι γάρ οἱ θαυμαστοὶ καὶ πάνσοφοι πατέρες,
 ὅστις ἦτι᾿ αἰ τῶν φθαρτῶν καὶ γεηρῶν πραγμάτων
 ἐπιποθῶν ἀπόλανσιν αἰῶνος τοῦ παρόντος
 τῆς οὐρανῶν ἐκπέπτωκεν ἀρθάρτου βασιλείας,
 ἧς κλέος ἀτελεύτητον ἧς κράτος αἰωνίζον,
 ὃ γάρ τις ἦτιηται, φησί, τοῦτο Θεὸς ἐκείνῳ,
 ταῖς διδαχαῖς ἐπόμενοι τοῦ σοφωτάτου Παύλου,
 λέγουσι τρέφεσθαι ψυχὴν ὅθεν ἐσθίειν ἔχει.
 εἴτ' ἐκ τῶν κάτω καὶ φθαρτῶν, εἴτ' ἐκ τῶν αἰδίων,
 ἃ προξενοῦσι τοῖς βροτοῖς τὴν ἄνω βασιλείαν,
 Θεὸς τε πάλιν τρέφεται καὶ ζῇ καὶ παραμένει,
 ἐν τοῖς ποιοῦσι τοὺς αὐτοῦ σωτηριώδεις λόγους,
 καὶ τὴν ὁδὸν ὁδεύουσιν, ἣν ὥδευσεν ἐκεῖνος,
 τὴν τεθλιμμένην καὶ στενὴν καὶ βάσιμον ὀλίγοις,
 τοῖς κεφαλὴν οὐκ ἔχουσι ποῦ κλίνουσιν εἰς σκέπην,
 ἐκ τῶν ἀπείρων πειρασμῶν καὶ τῆς πολλῆς πενίας.

αθμὺς ραθ'. ΠΕΡΙ ΠΛΟΥΣΙΟΤΗΤΟΣ ΕΝ ΛΟΓΟΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΓΩΝ

Ρητῶν ἀκούω παλαιῶν ἐξ ὧν ἀναμνηθῆναι,
ὥς κεχορήγηται τοῖς ὁ τῆς σοφίας πλοῦτος,
καὶ πάντες οἱ πλουτήσαντες περιουσίαν λόγου,
περίδοξοι πυλὺολθοι φανέντες ἐν σοφίᾳ
καὶ μὴ διδόντες ἅπασιν τοῖς χρήζουσι λαμβάνειν,
μετὰ συνέσεως πολλῆς καὶ ταπεινοφροσύνης,
οὐαὶ κληρονομήσουσιν ἐπίσης τοῖς πλούσιοις,
οἱ καὶ περιβαλλόμενοι χρημάτων ἀπειρία
ἀσπλάγχνως οὐ παρέχουσι τοῖς τούτους αἰτουμένοις·
ὅστις διδάσκει μὴ ποιῶν, ταλανισμὸν κληροῦται,
ὁ δὲ διδάσκων καὶ ποιῶν, μακαριστὸς ὑπάρχει·
ἤρξατο γὰρ ὁ Κύριος ποιεῖν τι καὶ διδάσκειν,
ὁ θίος ὅσπερ λέγουσι τοῖς λόγοις σου πιστεύσθω
τὴν τῶν ῥημάτων δύναμιν ἢ πρᾶξις βεβαιούτω·
διδασκαλία σύμφωνον οὐκ ἔχουσα πῆν πρᾶξιν,
ὅλως οὐδὲν ἀπέοικεν ἀστάτου φαντασίας.
καὶ πάλιν ἄλλος εἶρηκεν, ὁ λέγων καὶ μὴ πράττων,
κρήνη παρόμοιος ἐστὶν ἑτέρους ἐκπλυνούσῃ,
καὶ καθαρίζειν ἑαυτὴν μηδόλως δυναμένη.
διψῶσιν ὕδωρ γράφουσι παρείκασται ζωγράφους
καὶ δένδρον οὗτος ἄκαρπον κατάκομον τοῖς φύλλοις·
γυνὴ γυμνὴ καὶ χαίρουσα στολαῖς ταῖς ἄλλοτρίαις,
καὶ πόρνη χρυσοκόσμητος καὶ βεβορβορωμένη,
ἄνθρωπος οὕτω τὴν ὁδὸν ἐξ ἀκοῆς δεικνύων·

Ρημάτων οὐ δεόμεθα καιρῷ τῷ τῆς ἐξόδου,
 ἀλλ' ἔργων ἀλλὰ πράξεων ὥς ἡκουσας ὥς ἔγνως·
 ἄρῳνον ἔργον, ὥς φρασι κρείττον ἀπράκτου λόγου·
 ὥς εἰδῶλα τῶν πράξεων, ὀρίζονται τοὺς λόγους,
 καὶ ῥήσεις ὥς σκιάσματα τιθέασι τῶν ἔργων,
 καὶ τούτων προχαράγματα καὶ τούτων προκεντήσεις
 ἐκ τῶν πραγμάτων, ὥς φρασιν, ὑπάρχουσιν οἱ λόγοι·
 ἀλλ' οὐκ ἐκ λόγων ὑπαρξιν τὰ πράγματα λαμβάνει·
 πραγμάτων ὥς οἱ παλαιοὶ προεῖπον ἐμπειρία,
 πάσης ἐστὶ σοφιστικῆς διδασκαλίας κρείττων·
 σοφοὶ τὴν πείραν τάττουσιν εἰς ἀληθῆ σοφίαν,
 τὴν δ' ἐμπρακτον ἐνέργειαν φιλοῦσιν ὑπὲρ γνῶσιν,
 ἐκεῖνα δεῖ σε παραινεῖν ἐκεῖνα συμβουλεύειν,
 ἅπερ αὐτὸς ἐπιτελεῖν καὶ πράττειν ἐξισχύεις·
 προηγουμένης πράξεως καὶ λόγος μὴ παρείη.
 καὶ ὅλως μὴ παρέποιτο ταύτῃ διδασκαλία,
 πάσης φωνῆς τρανότερον ἢ προᾶξις ἀνακράζει.
 καὶ πείθει τις καὶ σιωπῶν τοὺς πρὸς αὐτὸν ὀρῶντας·
 καὶ γίνεται παραίνεσις βοῶσα καὶ σιγῶσα·
 σοφὸς ἐκεῖνος ἀληθῶς, οὐχ ὁ πολὺς ἐν λόγοις,
 οὐχ ὁ διδάσκων ῥήμασιν, ἀλλ' ὁ παιδεύων ἔργοις,
 προᾶξις βραχεῖα τῆς πολλῆς διδασκαλίας κρείττων,
 δεινὸν ὁ λόγος πρὸς πειθῶ πλὴν ἀλλ' οὐ τόσον οὗτος,
 ὅσον ὁ τρόπος ὁ χρηστός πάντας ἐν πᾶσι πείθει·

Ῥῆμα τὸ μετὰ πράξεως ἀσύλητον ταμεῖον,
 πύργος ἐλπίδος ἀσφαλοῦς τεῖχος στερεὸν ἰσχύος·
 σοφία δίχα πράξεως ὑπόθεσις αἰσχύνης·
 ὁ βίος μὲν κἄν στερηθῇ τοῦ φορουμένου κρότου,
 μένει καὶ πάλιν ἐέβαιος καὶ σῶος συντηρεῖται,
 λόγος δὲ βίου στερηθεὶς ἀνόνητος παράπαν,
 μάτην ὀχλεῖται ἀκοαῖς καὶ τὴν τοῦ θείου Παύλου,
 ἀπόφασιν καθ' ἑαυτοῦ βαρέως ἐπισπᾶται,
 ὅς τοὺς τοιούτους ἅπαντας γενναίως ἀπελέγχων,
 ἐν ταῖς ἰδίαις εἴρηκε πανσόφοις ὁμιλίαις,
 πῶς ὁ διδάσκων ἕτερον σαυτὸν οὐχὶ διδάσκεις ;
 πρὸς ὃν ἀρμόσειε καλῶς καὶ τοῦ Χριστοῦ τὸ ῥῆμα,
 ἔξελε πρῶτον τὴν δοκὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου,
 εἶθ' οὕτω βλέπων ὑγιῶς ἀνεμποδίστοις κόραις,
 τῶν τοῦ πλησίον ὀφθαλμῶν περίελε τὸ κάρφος,
 τούτῳ προσάδει καὶ Δαβὶδ ψαλμογραφῶς ἐνθέως,
 τοῖς ἁμαρτάνουσι θεὸς δεσποτικῶς προστάττει,
 ἔνεκα τίνος τοῖς ἑμοῖς ἑμμελετᾶται λόγοις,
 ὁρμῶντες πρὸς διήγησιν ἑμῶν δικαιωμάτων,
 τὴν διαθήκην τὴν ἑμὴν τρανῶς περιλαλοῦντες ;
 ἰδρῶτι σπεύσωμεν πώλλῳ παιδεύεσθαι τὰ θεῖα,
 οὐ λόγοις ἀλλὰ πράξεσι μαρθάνειν ἐπειχθῶμεν·
 γνῶσις καὶ μάθησις φησιν ἀνωφελὴς πρὸς πάθη,
 κόπος δὲ θεῖος εὐχρηστος καὶ πόνος μετὰ πόθου.

Βαθμὶς ρλ'. ΟΤΙ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΧΩΡΙΣ ΟΥΔΕΝ ΕΣΤΙΝ Ο ΛΟΓΟΣ

Ρήσεις θεὸς οὐκ ἐκζητεῖ καὶ σοφωτάτους λόγους,
 ἀλλὰ τὰς πράξεις ἀπαιτεῖ καὶ ταύτας μόνον κρίνει,
 καὶ δίδωσι τὰς ἀμοιβὰς πρὸς ταύτας καταλλήλους,
 λεγέτω πρᾶξις ἀδελφοῖς καὶ μὴ λαλείτω γλῶσσα,
 ἡδύνει λόγος ἀκοήν, πρᾶξις ψυχὴν εὐφραίνει,
 καὶ τέρπει μετὰ τῆς ψυχῆς, τὸν τοῦ παντός δεσπότην,
 σεμνύνει λόγον σύνεσις, κοσμεῖ τὴν ῥητορείαν,
 ὥσπερ φησὶ τις παλαιὸς τὰ τῆς δικαιοσύνης·
 θεοῦ φιλία στέφανος φισὶ φιλοσοφίας
 ἀγνοίας ἐπανόρθωσις ἡκριβωμένη γνῶσις·
 τῇ μεταδόσει πρόσεστι, σεμνότης ἱλαρότης,
 τῷ πλούτῳ κλέος σκορπισμὸς ὁ πρὸς τοὺς δεομένους·
 κόσμος ταῖς ὑποσχέσεσιν, ἐκπλήρωσις ταχεία,
 ὁ τῶν ψυχῶν ὠραϊσμὸς, σωμάτων εὐειδείαις,
 ἡ θυμηδία τῇ ζωῇ τετὰ τῆς εὐρωστίας,
 εἰς ὧν ὁ λόγος τῆς γραφῆς εἰς δέκα διαιρεῖται,
 εἰς χρόνον, τόπον, πρόσωπον, καὶ καθεξῆς εἰς γένος,
 καὶ σὺν αὐτοῖς εἰς πρακτικὴν καὶ φυσικὴν ἀξίαν,
 ἃς ἅπλωσον εἰς τέσσαρας καὶ σύναξον εἰς δύο,
 τὴν τῆς θεολογίας τε καὶ τῆς φιλοσοφίας,
 εἰς τύπον, εἰς ἀλήθειαν, εἰς ἐνεσιῶς, εἰς μέλλον·
 αὕτη δὲ πάλιν ἡ δεκάς ὁμοῦ συναγομένη,
 εἰς μίαν περικλείεται καθὼς φασὶ μονάδα·
 ὁ τὸν θεὸν σεβόμενος ἀνερευνήσει τοῦτον
 ὁ δ' ἀληθείας ἐραστὴς ἀνερευνήσας εὖρη·
 (ᾧδε στίχος εἰς περιττεύει)

Ῥήματι σέβων τὸν Θεόν, λόγῳ φιλῶ δοξάζων,
 ἔργῳ δὲ πύσας ἀθετῶν τὰς προσταγὰς Κυρίου.
 καὶ παραβαίνων αὐθαδῶς ἅπερ ἐντέλλεται σοι,
 περὶ τὴν θεοσέβειαν, ἀδίκως διατρέχει·
 ἔξ ἡμισείας εὐσεβείας, οὐ καθολοκλήριαν·
 Κύριε Κύριε, ἡ γὰρ τί με καλεῖται μάτην,
 τῶν θεσπισμάτων τῶν ἑμῶν δεῖ καταφρονουῦντες·
 καὶ μὴ σπουδάζοντες ποιεῖν αὐτοεκκελευσάμεν·
 οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι φησὶν, ἀλλ' οὐ ποιῶν ὥς οἶδας·
 ποῦ φθόγγου κρότος· εὐήγος· ποῦ γλώσσης εὐστροφία·
 ποῦ χύσεις (1) αἱ ρητορικαὶ τηγὰς ἀνασιροῦσαι,
 ὅταν τὸ τέλος ἐπιστῇ τὸ τῆς ἐξόδου φθάσει·
 ἔργων ἐνθέων ἀληθῶς τὸ τηνικαυτα χρεῖα·
 παίδευε πράξει τὰ πολλὰ καὶ δίδασκε τοῖς ἔργοις,
 καὶ πάντες ὑπακούσουσι ταῖς σαῖς διδασκαλίαις,
 ὅστις πλουτεῖ, καθὼς φησι τοὺς ἀπὸ πείρας λόγους,
 καὶ ἰδιώτης παντελῶς, καὶ ἄτεχνος τυγχάνη,
 τῆς ἀληθείας οὐ σφαλῇ τοῦ πρέποντος οὐ πιαίσει·
 ὃ πόσῃν ἔχουσιν ἰσχύν, οἱ τῶν ἁγίων λόγοι,
 ὥς λαληθέντες ἐκ μακρᾶς ἀληθεστάτης πείρας·
 ψυχὰι ζωοῦσι σώματα, λόγους ζωοῦνται πεῖραι,
 τῆς ζωτικῆς δυνάμεως αὐτοῖς μεταδιδούσαι.
 ἡ πεῖρα σφόδρος τὰ καλὰ, καὶ φύων καὶ βλαστάνων,
 μίσει σοφὸν οὐχ ἑαυτῷ σοφὸν καθεστηκότα·

(1) ἴσως λουεῖται

Ρώννυσι λόγος πρακτικός, φησί τις τῶν ἁγίων,
 τὴν τῆς ψυχῆς ἐνέργειαν, ἄρδων αὐτὴν ὥς δρόσος,
 ψόφος ἄερος μάταιος, ἄπρακτος ἅπας λόγος,
 ἄνθρωπον φεῦγε πονηρὸν, εἰ καὶ χρησιόν τι λέγει,
 ὁ λόγος γὰρ ἀνωφελής· ἢ πῶς εἶπέ μοι πόρνη
 διάλεξιν ἀνύσειε τὴν περὶ σωφροσύνης;
 ὕδατι, δρόσῳ γάλακτι, τὰ νοητὰ καὶ θεῖα,
 μαὶ μέλιτι γλυκάζονται, φασὶν ἑξομοιοῦσθαι·
 ὕδατι μὲν ὥς ἔχοντα πολὺ τὸ ζωογόνον,
 γάλακτι δ' ὥς αὐξητικὰ καὶ θρεπτικὰ τυγχάνει·
 ὥς ἄλλως ἀναζωικὰ τὸν οἶνον εἰκονίζει,
 ἡδύνουσι, φωτίζουνσι, καθαίρουσιν ὥς μέλι,
 δωρεῖται ταῦτα δαψιλῶς, ἥ τοῦ θεοῦ σοφία,
 πᾶσι τοῖς ὡς ἐνδέχεται, ταύτην ἐπιζητοῦσι,
 τοῖς ἀληθῶς τὴν ἔμπρακτον σοφίαν ἐξασκοῦσιν·
 ἄλλος φησὶ τῆς πράξεως μηδόλως ἀμελήσης,
 ἐπεὶ μειώσεις ὀλικῶς καὶ γνῶσιν καὶ σοφίαν,
 λιμοῦ δὲ γεγονότος σοι πρὸς Αἴγυπτον ἀπέλθης·
 ἀποκαλύπτεται φησὶ θεόθεν τοῖς ἀνθρώποις,
 σοφία, γνῶσις, σύνεσις, ἐν τρόποις διαφόροις,
 ὥς ἔχουσι διάφορον, τὴν θείαν ἐργασίαν,
 καὶ διάφοροις πράξεσιν αὐτὴν ἐπιτελοῦσιν.
 οὐ διενήνοχε φασιν ἀστάτου φαντασίας,
 ἅπας ὁ πρᾶξιν ἀφιεῖς καὶ σύνεσιν καὶ γνῶσιν·

Βαθμὶς ῥα΄.

ΟΤΙ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑΝ ΤΗΡΕΙΝ ΧΡΕΩΝ ΑΛΛ' ΟΥ ΤΑΣ ΛΕΞΕΙΣ

Ριτόρων ἴδιον ἡ αἰὼν, εὐστροφον γλῶτταν ἔχειν,
 ἥν ἂν ἀγέλη τις αὐτῶν, δείξει νεκροὺς ἀνύχους·
 πᾶσα σπουδή, καθὼς ἡ σοφίας ἀνθρωπίνης,
 περὶ συνθήκην λέξεων περὶ ῥημάτων κόσμον
 σοφίαν τὴν κατὰ Θεόν, τὴν ἀληθῶς σοφίαν,
 οὐκ ἂν τις ἴδῃ πώποτε φροντίζουσιν τοῦ λόγου,
 οὐχὶ συνάγουσιν ῥυθμόν, ἐκ συμπλοκῆς ποικίλης,
 οὐ σχήμασι παντοδαποῖς τὸ κάλλος τεχνομένην,
 μεθόδοις οὐ προσέχουσιν οὐ συντιθεῖσιν κῶλα·
 ἀπλῶς δέ θείαν οἴκοθεν, χάριν ἐπαγομένην,
 ἥ καὶ σεμνότης ἐπανθεῖ καὶ κάλλος ἀληθείας·
 ταῦτα μὲν οὖν ὁ πάμμεγας καὶ θεῖος Χρυσόρρομος,
 ὁ δέ σεπτὸς σοι Κύριλλος οὐδόλως ἀδικοῦσιν
 αἱ λέξεις ἄλλως ἔχοντος τοῦ πράγματος κραυγάζει,
 καὶ μᾶλλον εἶπερ ὁ σκοπὸς ἔχει ῥοπὴν πρὸς ἄλλο·
 ἄλογον ὄντως καὶ σκαιόν, ἄλλος σοφὸς εἰρήκει (1)
 τὸ μὴ τὴν δύναμιν σκοπεῖν, τῶν ἐννοιῶν τοῦ λόγου,
 ἀλλὰ ξηραῖς ταῖς λέξεσιν ἀγνώστως προσανέχειν,
 αἱ λέξεις ὅστρακον εἰσὶν, νοῦς μαργαρώδης ἔνδον,
 ὁ δ' ἀληθείας ἐραστής εὖ διαιρήσας ταύτας,
 ἐντὸς εἰσδύς ἀνερευνᾷ τὸν νοῦν τὸν κεκρυμμένον,
 καὶ μαργαρίτην τίμιον, εὕρισκει καὶ λαμβάνει·
 τὸ σιέργειν λέξεσι γυναιῖς, τὸ γράμμασιν ἀρχεῖσθαι,
 τῶν Ἰουδαίων ἴδιον καὶ τῶν αἰρετίζόντων.

(1) Ὁ Ἀρεολαγίτης Διονύσιος.

Ρήσεις δέ λέγουσι τινῶν παλαιγενῶν ἀνθρώπων,
 ὥς οὐδέ πάντες Ἕλληνες, καὶν δυσσεβεῖς ὑπῆρχον,
 λέξεσι παρεκάθηντο, καὶ ταύταις προοανεῖχον·
 καὶ τις φησὶν ὀνειδισθεὶς ἐπὶ τῷ βαρβαρίζειν,
 τοῖς ὀνειδίζουσιν αὐτόν, ἀντέφη θαυμασίως,
 ἐγὼ τῷ λόγῳ βάρβαρος ἔργοις ὑμεῖς καὶ πράξει,
 ὁ τρόπος ὁ τοῦ λέγοντος πείθει φησὶ τὸν λόγον,
 πράξις τοῦ λόγου πρὸς πειθὼ βελτίων ὁσυγκρίτως,
 σύνεσις οὐ κηρύττουσι φησὶν ἀλλὰ πειοῦσι
 καὶ τὸ συνοῖσον πράττουσιν ἐστὶ παροιαριοῦσα,
 ἀρχὴ σοφίας Σολομών, κτῆσαι φησὶ σοφίαν,
 πᾶν προδήλως παριστᾷ ὡς ἔργῳ κτᾶσθαι πρέπει,
 τὴν τῆς σοφίας καλλονήν, τοὺς ἀγαπῶντας ταύτην,
 οὐκ ἐν πολλοῖς μαθήμασι, γραμμάτων ἢ σοφία
 ἀλλ' ἐν τῇ ταύτης καταρχῇ, τὸ τῶν Θεὸν φοβεῖσθαι,
 πᾶσα σοφία πέφυκεν ὁ τοῦ Κυρίου φόβος·
 σοφία, γνῶσις, σύνεσις ἔργων χωρὶς τῶν θείων,
 βέβαιον ἔχουσιν οὐδέν, καὶν ἀληθῇ τυγχάνη·
 ἔργον ἐστὶ βεβαίωσις ἀπάντων τῶν πραγμάτων,
 καὶ λόγος ἅπας κραταιῶς, στηρίζεται τῇ πράξει,
 τὰ ῥήματα τὰ τῆς γραφῆς ἀνθρώποις παρεδόθη,
 οὐχὶ πρὸς μόνον τὸ νοεῖν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ πράττειν,
 μηδεὶς ἀκούσειε, Θεόν, ὁμολογῶν εἰδέναι,
 τοῖς δ' ἔργοις καὶ ταῖς πράξεσι τὸν κτίστην ἀπαρνεῖται.

Ρητέον ἐν τοῖς καθεξῆς, ὡς φίλτατον τέκνιον
 συνέτεως γνωρίσματα γνώσεως καὶ σοφίας,
 τῆς οὕτως καὶ κατὰ Θεόν, ὅπου γὰρ εἴη ταῦτα,
 εὐθέως ἐπακολουθεῖ καὶ τοῦ Κυρίου φρόνους,
 ἐγκράτεια τῶν ἡδονῶν, ὑπομονὴ τῶν πόνων,
 ἐλπίς ἀπερικλόνητος. ἀθόλωτος ἀγάπη,
 σχέσις σιόργῆς ἀσύγχυτός, παθῶν ἐλευθερία,
 ὅσων δεσμῶν σωμάτων ἀφίσταται καρδία,
 ὅσον ἀπολύεται. γηϊνῆς προσπαθείας,
 τόσον αὐτῇ τῆς γνώσεως ἀνέωγεν ἡ πύλη,
 τὸ δ' ἐναντίον πρόδηλον ὥς ἔχει τοῦναντίον
 φασί τις, ὥς τῇ φυσικῇ καὶ Θεοδότη γνώσει,
 ἀδιαλείπτως ἔπεται, τῶν ἀρετῶν τὸ σμῆνος,
 ἀποκαλύπτει γνώσει τε καὶ θείᾳ θεωρίᾳ,
 πᾶσα πλοῦτος τῶν ἀγαθῶν ἀεὶ συμπαραστέει
 εἰ δέ καλύπτομεν αὐτὴν θελήσει φιληδόνα,
 πᾶν συνεισέφερε κακὸν ὥς τῶν καλῶν ἀπόντων,
 νόμος ὁ πρῶτος τοῖς ἑρμείοις θεόθεν δεδομένος,
 ὁ φυσικὸς ὥς λέγουσιν ἔστιν ἡ θεωρία
 καὶ γνῶσις καὶ κατάληψις ἀπάντων τῶν κτισμάτων,
 ὁ νόμος δέ τοῦ γραμματος μετὰ τὸ παραθεῖναι
 καὶ παρακοῦσαι τοῦ Θεοῦ τῶν λόγων προστέθει·
 καὶ δίχα τούτου δυνατὸν τὸν κτίστην θεραπεῦσαι,
 ὥσπερ Ἐνώχ, Μελχισεδέκ, Ἀβελ, Ἰώβ, καὶ Νῶε.

Βαθμὶς ρλβ'.

ΟΤΙ ΣΩΘΗΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ ΚΑΙ ΔΙΧΑ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ρήτωρ φησί τις μέγιστος ἀκρότατος ῥητόρων,
 ρητόρων τῶν περιφανῶν τῶν ὄντως πυριπνόων,
 μέρος πυρὸς τῇ χάριτι τοῦ πνεύματος πνεόντων,
 καὶ ζέσει τῇ τῆς πίστεως τὰς γλώσσαις στομωθέντων
 βροντώντων ἐν ταῖς πράξεσιν, ἐν λόγοις ἀστραπτόντων
 γνῶσις πολλάκις φυσιοῖ μὴ γοῦν καὶ τοῦναντίον,
 κατὰγει πρὸς ταπείωσιν τινὰς ἰδιωτεία,
 καὶ πείθει στέργειν ἐκ ψυχῆς τὴν μετριοφροσύνην;
 πάντως εἰκὸς οὐκ ἀπεικὸς καὶ τὸ τοιοῦτον εἶναι·
 τοῖς ἐναντίοις γάρ φησὶ συμβαίνει τὰναντία·
 ἔπεται πάντα τὰ κακὰ τῇ τῆς σοφίας δόξει.
 καὶ τὸ νομίζειν ἑαυτὸν σοφὸν καθεστηκότα·
 σὺ δ' ἄλλὰ κρίνε σεαυτὸν οὐδὲν κατορθωκότα.
 καὶ κατορθώσεις τῷ μηδὲν κατορθωκέναι πάντη,
 κἄν πᾶσαν πράττης ἀρετὴν μηδοπωσοῦν ἐπαίρου,
 κἄν πᾶσαν ἔχης σύνεσιν καὶ γνῶσιν καὶ σοφίαν,
 κἄν πᾶσαν ἔγνωκας γραφὴν ποῦ γάρ εἰκὸς εἶπέ μοι;
 ἐπὶ τῇ γνώσει τῆς γραφῆς μέγалаυχον ὑπάρχειν,
 δι' ἧς ἐκδιδασκόμεθα τὴν ταπεινοφροσύνην;
 πῶς οὖν γινώσκεις τὴν Γραφὴν τὰ τῆς Γραφῆς οὐ·
 [πράττων;
 ἢ γνῶσις ὄντως ἀγνωστος ὥς ἀπρακτος ἢ πράξις,
 καὶ συνιστᾷ τις ἑαυτόν, ὧν ἔγνω παραβάτην·
 γνῶσις φησὶ τις τῶν καλῶν, τῶν ἐν τῷ βίῳ μεῖζον,
 εἰ δέ τις χρήσεται κακῶς χεῖρον κακῶν ἀπάντων.

Ρώμη τῶν λόγων ὥς φασιν ἡ ταπεινοφροσύνη,
 συγκεκρωμένη σιωπῇ καὶ μέτρον κεχρημένη.
 πτηνὸν οὐδόλωσ φέρεται πτερῶν ὑψιετημένον,
 σὺν δέ τοῖς λόγοις πτεροῦβίς, δίχα πτερῶν μὴ φέρου
 ἔκτος Θεοῦ φιλοσοφεῖν τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ θεῖα,
 ἴσον ἐστὶ καὶ τὸ χωρὶς τῆς ταπεινόφροσύνης,
 γράφειν καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν ἢ πράττειν καὶ διδάσκειν
 γνώρισμα φανερώτατον τῆς ὑψηλοφροσύνης,
 τεκμήριον σαφέστατον ἢ περιττολογία·
 ὥς τὴν ἐπιδείξιν φασὶ τὴν τῶν ἡθῶν καὶ λόγων,
 τυγχάνειν χαρακτήρισμα τῆς ἀνθρωποπαρεσκειάς·
 ὥσπερ τῷ κλέπτειν ὅμοιον τὸ λόγους ἀνομοίους,
 καὶ παντελῶς ἀπροσφυεῖς ταῖς πράξεσι προφέρειν,
 ὁ μὲν πλουτῶν τὴν ἀρετὴν καὶ δίχα τῆς σοφίας,
 καὶ δίχα πάσης γνώσεως δυνήσεται σωθῆναι·
 ὅστις δ' οὐκ ἔσχεν ἀρετὴν καὶ πᾶσαν ἐπιστήμην,
 καὶ πᾶσαν εἰς ἀκρίβειαν ἐξίσκησε σοφίαν,
 οὐ θεραπεύσει τὸν Θεὸν οὐχ ἔξει σωτηρίαν·
 μόνην φασὶ τὴν ἀρετὴν ἄτερ τῶν ἄλλων σώζειν,
 χωρὶς δέ ταύτης εἰς οὐδὲν λυσιτελεῖς τὰ πάντα,
 ἰδιωτεία λέξεων, οὐδένα παραβλάπτει,
 ἔξ ἀμαθείας ἐμποδὼν οὐδὲν πρὸς σωτηρίαν,
 ζωῆς τυχεῖν οὐκ εἴργεται τις ἐκ τῆς ἀπειρίας,
 οὐδέ κωλύεται λαβεῖν τὴν ἄνω βασιλείαν.

Ρημάτων δύναμις φασὶ καὶ ψύχωσις ἢ προᾶξις,
 ἄλλο φασὶ κατέστηκεν ἰδιωτεία λόγου,
 καὶ παρὰ ταύτην ἕτερον τὸ πάθος ἀφροσύνης·
 καὶ πάλιν ἄλλο φρόνησις ἕτερον ἢ σοφία·
 δίχα ποικίλων πειρασμῶν τὴν ἐκ Θεοῦ σοφίαν.
 οὐκ ἂν δυνήσῃ κτήσασθαι καὶ πλεῖστο κοπιάσης,
 δεῖξον μοι εἰ συνήγαγες; τίς πρακτικὸς εἰρήκει,
 σοφῶ τινι προσομιλῶν ἐκ τῆς πολλῆς σοφίας.
 τῷ τῆς ψυχῆς σου τριμερεῖ, καὶ γὰρ σαφῶς σοί δείξω
 ὅποσα τούτῳ σὺν Θεῷ συνήγαγεν ἡ προᾶξις.

Βαθμὶς ὀλίγ'. ΟΤΙ ΧΡΗΜΑ ΚΑΛΙΣΤΟΝ ΣΥΝ ΑΡΕΤΗ & ΛΟΓΟ

Πλὴν καὶ ἡ προᾶξις, ὥς φασιν, ὑπερνικᾷ τὸν λόγον,
 ὁ λόγος ὥσπερ στολισμὸς καταιστολαῖ τὴν προᾶξιν,
 προᾶξις τῷ λόγῳ σύστασις καὶ κράτενσις καὶ δάσις,
 καὶ διὰ τοῦτο λέγουσι χρεὼν ἔξ ἀμφοτέρων,
 τὸν ἄνθρωπον τὸν θέλοντά σῶσθαι καὶ κοσμεῖσθαι,
 ἐκ βίου καθαρότητος ὀρθότητος δογμάτων
 ζωὴν καθάπερ ἡ ψυχὴ τῷ σώματι παρέχει.
 οὕτω καὶ προᾶξις τῇ ψυχῇ σύγκεκραμένη γνώσει·
 ἀπρακτος λόγος ἀχρηστος, καὶ προᾶξις δίχα λόγου,
 ὥς εἰδωλον ἀκίνητον, ψυχῆς ἐστερημένον·
 τῇ γνώσει μὲν ὥς νουνεχὴς ἐμψύχωσον τὴν προᾶξιν,
 τῇ προᾶξει δ' ἀσφαλέστατα σώματῶσον τὴν γνῶσιν·
 ἡ προᾶξις ὅταν σύνδρομον τὴν θεωρίαν ἔχῃ
 μίαν ὑπόστασιν πληροῖ τῆς θαυμαστῆς σοφίας.

αθμὶς ρλδ'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΝΤΟΣ ΓΝΩΣΕΩΣ & ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Ρήσεις ἀναδιδάσκοισι τοῦ θαυμαστοῦ Μασίμου,
 ὥσπερ τὸ πῦρ το μὴ παρὸν οὐ δύναται θερμαίνειν,
 οὕτω τὴν πίστιν ἐνεργεῖν φῶς γνώσεως ἀδύτου,
 εἰς τὴν ψυχὴν ἀδύνατον ἀγάπης στερουμένην,
 καὶ πόθου θείου τῷ πυρὶ μὴ προσαναπτιομένην,
 συντήρησον τὰς ἐντολὰς ὡς τὴν εἰρήνην εὖρης,
 καὶ τὸν Θεὸν ἀγάπησον καὶ γνώσιν ἐπισπάσῃ·
 ἂν ἐρευνήσης τὰς Γ' ραφὰς τὰς ἐντολὰς γνωρίσης,
 καὶ ταύτης ἐνεργήσεως παθῶν ἀπαλλαγίῃ,
 εἰς λῆξιν τὴν τῶν ἀπαθῶν ἀλίγκτως καταλήξας·
 πᾶν ἀγαθὸν ἀνωφελὲς ἀπούσης τῆς ἀγάπης·
 εἰ γάρ τις γνώσεως ρησὶ χαρίσματα πλουτήσῃ
 ἔπειτα μῖσος πρὸς τινα καὶ λύπην καὶ κακίαν,
 θυμὸν μανίαν ἄσπλαγχνον ἄστοργον ἔχθραν τρέφει,
 οὗτος ἐστὶ κεντούμενος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀκάνθαις,
 περιπειρόμενος αὐτοῖς ὀξύτητι τριβόλων,
 φασὶ τὴν γνώσιν ἀρετῆς καὶ τῆς ἀγάπην χρῆζειν,
 ὁ νοῦν καταστραπτόμενος ταῖς γνώσεσι ταῖς θείαις,
 ὁ λόγους ἐθιζόμενος ὑμνωδιῶν ἐνθέων,
 ὁ τὸν Δεσπότην τοῦ παντὸς διαπαντὸς γεραίρων,
 ταῖς ἀκηράτοις αἴσθησιν ἀγνίσας φαντασίαις·
 τῷ κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ τῷ φυσικῶς προσόντι,
 προσέθηκεν ὡς ἔφησεν ὁ Μάξιμος ὁ μέγας,
 τὸ καθομοίωσιν Θεοῦ καὶ τέλειος ὠράθη.

Ῥήσεις ζωῆς αἱ τῆς Γραφῆς τῆς θεοπνεύστου ῥήσεις,
 ὁ δυνηθεὶς καταλαβεῖν ἐν ἀκριβεῖ τῇ γνώσει,
 πρὸς ποίαν τὴν ἰσότητα πρὸς πέρας οἶον φθάνει!
 ὁ σιέργων τὴν ἀποταγὴν ἀπάντων τῶν τοῦ βίου,
 ὥσπερ ὁ μέγας ἔφησεν, οὐ χρήζει διδασκάλου·
 γέννημα γνώσεως, φασίν, ὑπάρχειν τὴν ἀγάπην,
 γέννημα γνώσεως φασὶ καὶ τὴν ὑγείαν εἶναι·
 ὑγείαν λέγω τῆς ψυχῆς τὴν ταύτης εὐρωστίαν,
 ἣτις ἰσχὺς καὶ δύναμις ταύτης ἐστὶ καὶ σθένος,
 ἐκ τῆς μακροῦς ὑπομονῆς τὴν γέννησιν λαβοῦσα·
 ἐξ ἧς λεκτέον φίλτατε καὶ μὴ παραλειπτέον,
 εἰς ὅστις ἔφη παλαιὸς ὁ γνωστικὸς τυγχάνει.
 ἔστι γάρ ὄντως γνωστικὸς ὁ τὰς μὲν καταβάσεις
 γενναίως, μεγαλῶς, πρεπῶς, εὐψύχως ὑπομένων,
 ἐν δέ ταῖς ἀναβάσεσιν ὑπάρχων μετριόφρων,
 καὶ τόσον ταπεινούμενος ὅσον χωρεῖ πρὸς ὕψος·
 κόπῳ καὶ μόχθῳ λέγουσιν ἰδρῶτι τε καὶ πόνῳ,
 ἄρτον ἐσθίειν ἄνθρωπος θεόθεν κατεκρίθη,
 τὸν τῆς σαρκὸς σιηρικτικόν, τὸν τῆς ψυχῆς κρατοῦντα
 γνῶσιν προέρχεσθαι φασιν εἰλικρινοῦς ἀγάπης,
 καὶ ταύτην διαδέχεται τῶν ὀρεκτῶν ἀκρότης,
 ἣτις ἐστὶ καὶ λέγεται θεολογίας χάρις·
 γνῶσις σοφία πέφυκεν εὐθύτης ἀγαθότης,
 ἡ τοῦ Θεοῦ καθὼς φασιν, ἀφθαρτος βασιλεία.

Ρημάτων σύνεξ τῶν ἐμῶν πρόσχες αὐτοῖς καὶ μάθε,
 πᾶς ὁ σοφίαν εἰληφὼς καὶ φρόνησιν καὶ γνῶσιν,
 ἐν οὐρανοῖς καθέστηκεν ἐν τούτοις διατᾶται,
 πάντα καθυποτάσσεται τῇ γνώσει καὶ σοφίᾳ,
 ἣν ἄνθρωποι συλλέγουσιν ἐκ πείρας μακροτάτης,
 σοφία γνῶσις ἔπεται παρομοιωεῖ τῇ γνώσει,
 τὸ σμῆνος τὸ τῶν ἀρετῶν καὶ τὸ τῶν πόνων πλῆθος
 ἴδιον ἐστὶ λογικοῦ καθυπακούειν λόγῳ,
 δουλαγωγεῖν τίς τῆς σαρκὸς πολλὰς ἐπαναστάσεις,
 τὸ πάχος τὸ τοῦ σώματος καλῶς ὑποπιάζειν·
 ὅτε τὸ πέρας λήψεται τὸ τῆς πατρίδος ἔργον,
 ἡμεῖς δὲ καταντήσωμεν πρὸς τὴν ἀποδημίαν,
 τότε σαφῶς γνωσόμεθα πῶς ἔγνωμεν τὸν κτίστην,
 σπούδασον ὅσον δύνασαι σπεῦσον ἀξιωθῆναι
 τῆς γνώσεως τῆς φυσικῆς τῆς διαδεχομένης,
 θεολογία μυστικῇ καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ,
 ἐὰν οὖν ἔγνωκας καλῶς ἐν ἀπλανεῖ τῇ γνώσει,
 εἰς γνῶσιν ἄγνωστος γενοῦ καὶ γνώση γνῶσιν θείαν,
 ἣν ἀγνοοῦντες οἱ πολλοὶ τῶν οἰομένων γνῶναι,
 ὄντως γινώσκουσιν οὐδέν, νοσοῦντες ἀγνοσίαν,
 εἰ ταύτῃ γνώση σεαυτὸν ἐν ἀληθείᾳ γνώση.
 γνωρίσεις ὄντως τὸν Θεὸν καὶ παρ' αὐτοῦ γνωσθήση
 εἰ δ' οὖν ἡ γνῶσις περὶ γῆν καὶ τὴν αὐτῆς ἀσδόλην,
 καὶ μόνην ἔγνω· φίλτατε τὴν περὶ φύσιν γνῶσιν.

Ἀρχὴ τοῦ Σ' στοιχείου

Βαθμὶς ρλϛ'.

ΠΕΡΙ ΣΟΦΙΑΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΣΤΙ ΚΑΙ ΠΟΙΑ

Σπουδὴν ποιοῦ διηνεκῇ καὶ μόχθει καὶ κοπία,
ὥσ' ἂν δυνήσῃ κτήσασθαι καὶ σύνεσιν καὶ γνῶσιν,
ὥσ' ἂν τὴν αὐτ. δίδακτον σοφίαν διδαχθῇση.
καὶ νόμον ἐνδιάθετον τὸν φυσικὸν γνωρίσης,
καὶ πλοῦτον ἄπειρον Θεοῦ καταλαβεῖν ἰσχύσης,
καὶ σχοίῃς πὴν ἀδίδακτον ἐν ἔργοις γυμνασίαν·
ὅσας γάρ ἂν ἐκπαιδευθῇς μαθήσῃ ἐκ τῆς ὕλης,
ὅσας ἐκ ταύτης διδαχὰς συλλέξῃς τῇ καρδίᾳ.
λήθην καὶ πλάνην παρευθὺς ἐφεπομένην εὗρης,
ἅει δέ περισώζονται τῇ· πράξεως αἱ μνημαί·
εἰ τῆς σοφίας ἔσχηκας πολλὴν ἐπιθυμίαν,
τήρει τὰς θείας ἐντολὰς καὶ ταύτην κατορθώσεις·
οὐδόλως δύνασθαι φασὶ τὴν ἔξωθεν σοφίαν,
πρὸς κατανόησιν γραφῶν πρὸς σωτηρίους πράξεις,
ἐνάγειν ὥς τὴν πρακτικὴν καὶ φυσικὴν σοφίαν·
κτῆσαι Θεὸν ἀδολεσχῶν καὶ βίβλων οὐ δεήσῃ,
οὐδέ σοφίας λογικῆς τῆς γεηρᾶς καὶ κάτω·
οὐχ οὗτος πέφυκε σοφὸς ὅστις σοφὸς ἐν λόγῳ
ὅστις δέ μᾶλλον ἅπασαν περιορᾷ σοφίαν·
σοφίαν ὄντως γίνωσκε τὴν ἀλίεων γνῶσιν.
ἥ κόσμον ἐσαγήνευσε Θεῷ προσαγαγοῦσα·
αὕτη κατέλαβε καλῶς καὶ τοὺς τῶν ὄντων λόγους,
καὶ τίς ἢ πάντων καίναρχὴ καὶ τί τῶν ὄντων τέλος·
ταύτην ἐκ μέσης τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας πόθει.

Σοφίαν αἵτησαι λαβεῖν οὐχὶ τὴν περὶ λόγους,
 τὴν δὲ περὶ τὰς ἀρετὰς τὴν δὲ περὶ τὰς πράξεις·
 οὐδὲ τὴν ἐν ταῖς λέξεσιν ἀλλὰ τὴν ἐν τοῖς ἔργοις,
 τὴν Παρακλήτου δωρεὰν οὐχὶ τὴν Ἡρακλείτου,
 καθ' ἣν ἀρίστους δείκνυσιν ὁ κτίστης τῶν ἀπάντων,
 ὁ σαρκωθεὶς καὶ ὁρμηθεὶς ἐν τέλει τῶν αἰώνων,
 οὐχ ἣν ἐξηκριβώσατο δεινῶς Ἀριστοτέλης,
 σοφίαν σπούδαζε μαθεῖν δι' ἣς Θεὸν κερδίσεις,
 μωρὸς τοῖς ἄλλοις γεγονὼς σοφὸς ἐν τῷ Κυρίῳ,
 πλεκτάναι γάρ σοφιστικαὶ καὶ ψευδορητορίαι,
 περιεργίαι τῶν πολλῶν, κακόνων ἐμπορίαι·
 συλλογισμῶν ἐλίνοιαι, προτάσεων συνθέσεις,
 καὶ λόγων καλλιέπαι καὶ φράσεις καὶ συνθῆκαι,
 χρησεΐδια κλειψίδρια, καὶ τερατολογίαι,
 πᾶν ὄνειρῶδες κόμπευμα, καὶ πᾶσα πιθανότης,
 ληρώδη βάρβαρίσματα, κεκοσμημένοι λόγοι,
 μάθημα πᾶν ἐγκύκλιον ἅπαν μηθῶδες ψεῦδος,
 οὐκ ὠφελοῦσιν οὐδαμῶς πρὸς τὸ φυγεῖν τὰ πάθη,
 μᾶλλον μὲν οὖν ὑπάγουσι καὶ φέρουσιν πρὸς ταῦτα·
 γεννῶσι τύφον, οἴησιν, καὶ τὴν ἀλαζονείαν,
 καὶ πλῆθος ἅπαν καθεξῆς τῆς ἐβδομηκοντάδος,
 δι' ὧν καὶ καταβάλλεται τῶν ἀρετῶν τὸ στίφος,
 ἀπλῶς εἰπεῖν ἐν ἅπασιν ὑπεναντίαν εὗρης
 σοφίαν τὴν κατὰ Θεόν, τῇ κόσμικῇ σοφίᾳ,

Σοφός τις ἀπεφθέγγετο καλλίστως ἐκδιδάσκων,
 τούτους καὶ μόνους καθιστᾷν ὥς ἀληθῶς πανσόφους,
 ὅσοι τῶν ὄντων ἔμαθον τὴν φυσιολογίαν,
 οἱ μετ' αὐτῆς ἐκτίσαντο καὶ τὴν Θεολογίαν,
 τοὺς ἐπιστήμην ἔχοντας τὴν κατὰ θεωρίαν,
 τοὺς φυτουργοὺς τῶν ἀρετῶν καὶ γεωργοὺς τῶν πόνων
 τοὺς μὲν περὶ τὴν φυσικὴν ὥς ἀρετῶν τὴν φύσιν
 ἐπισταμένους ἀκριβῶς πανσόφως ἐρευνῶντας
 τοὺς δὲ σοφίαν ἔχοντας τὴν τῆς Θεολογίας,
 ὥς ταῖς ἐνθέοις πράξεσι καλῶς εὐδοκιμοῦντας,
 τοὺς δ' εἰς τὸ μέτρον φθάσαντας τῆς θείας θεωρίας,
 ὥς ὄντας ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ καθορῶνται κάτω,
 καὶ βλέποντας οὐράνια μυστήρια καὶ ξένα·
 ἐκ γάρ τῶν θείων ἀρετῶν τὸν νοῦν κεκαθαρμένοι,
 καὶ χάριτι θεούμενοι καὶ θέσει καὶ μιμήσει,
 ὁρῶσι πάντα τοῦ Θεοῦ καὶ τούτοις ἐντρυφῶσιν,
 ἵνα μὴ λέγω καὶ Θεὸν αὐτὸν κατανοοῦσι,
 καὶ τοῦτον φέρουσιν ἐντὸς τῆς ἑαυτῶν καρδίας·
 ὥς ὁ Χριστὸς προείρηκεν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις,
 λέγων ἐγὼ σὺν τῷ Πατρὶ κατέλθωμεν ἐν τούτῳ,
 τῷ τὰς ἡμᾶς τηρήσαντι κελεύσει· δηλονότι
 καὶ παρ' αὐτῷ ποιήσωμεν μονὴν καὶ κατοικίαν·
 ὅπου δ' ὁ κτίστης τοῦ παντὸς ἢ παντουργὸς σοφία,
 σὺν τῷ Πατρὶ καὶ Πνεύματι πᾶν ἄγαθὸν ἐκεῖσε.

Συνέσεως οἱ θησαυροὶ τῆς γνώσεως ταμεῖα,
 ἅπαν καλόν, ἅπαν Χρηστόν, ἅπαν ἐπαινετέον.

οὐκ ἔστιν ἄλλος ὁ ἀληθὺς φιλοσοφία.

Στέργε σοφοὺς τοὺς ἀληθῶς τοὺς ὄντας φιλοσόφους,
 τοὺς φιλουμένους τῷ Θεῷ τῷ μόνῳ σοφωτάτῳ,
 καὶ τοῦτον πάλιν ἐκ ψυχῆς γνησίως ἀγαπῶντας·
 καὶ γάρ καὶ πολυόννημον ἀκούης τὴν σοφίαν,
 ἀλλ' ὅμως ἀναγωγικῶς εἰς ἓν τι καταλήγει,
 ἀνάπτυσσι φιλοσοφεῖν πρὸς τὸ φιλεῖν σοφίαν,
 σοφίαν ἐνυπόστατον συνοῦσαν αἰδίως

Πατρί τε καὶ τῷ Πνεύματι πάντοτε φίλει τέκνον
 τὸν τοῦ Πατρὸς ἀκίνητον, ὅρον φημὶ καὶ λόγον,
 καὶ χρηματίσεις ἀπλανῆς ἐπὶ φιλοσοφίᾳ,

φιλίαν τὴν πρὸς τοῦτον γάρ φασὶ φιλοσοφίαν·
 οὗτος καὶ γάρ ἡ τοῦ παντὸς συνεκτικὴ σοφία·
 σοφίας ὄντως ἴδιον τὸ ῥήγνυσθαι τοῦ κόσμου
 τὸ πᾶσιν ἀποτάττεσθαι τοῖς πράγμασι τοῖς κάτω,
 καὶ γίνεσθαι μετὰ Θεοῦ καὶ τούτῳ συνυπάρχων,
 ἄλλος δέ πάλιν εἶρηκε τῶν θαυμασιῶν πατέρων,
 φιλοσοφία πέφυκεν ἐπαινετέος βίος

κεκαθαρμένος τῷ Θεῷ, Χριστῷ λελαμπρυσμένος,
 ἄλλος δέ ταύτην ἔφησεν, ἐγκράτειαν ἁπάντων,
 κατὰ σκοπὸν θεοφιλῇ καὶ θείαν εὐταξίαν·

ἄλλος ἡθῶν κατόρθωσις φησὶ φιλοσοφία·

ἄλλος αὐτὴν ὀρίζειται τὸ κόσμῳ νεκροῦθῆναι.

Σοφίαν αὐτοδίδακτον, φησὶ τις, τὴν πενίαν,
 καὶ ταύτην αὐτοπαίδευτον φιλοσοφίαν λέγει,
 ἃ γὰρ ἐκείνη τοῖς πολλοῖς ἐν λόγοις καταπείθει,
 αὕτη τοῖς ἔργοις ἀληθῶς καταναγκάζει πράττειν·
 ἄλλος σοφίαν τίθεται τὴν μνήμην τοῦ θανάτου,
 τὸ μελετᾶν τὸν θάνατον φιλοσοφεῖν ὀρίζων·
 τὴν ἡουχίαν ἕτερος ἄκρον φιλοσοφίας,
 τὴν μνήμην ἄλλος Ἰησοῦ σὺν προσευχῇ καὶ νήψει
 ἐξ αἰσθητῶν καὶ νοητῶν χειλέων λαλουμένην,
 τινὲς καὶ τὴν ἐγκράτειαν χειλέων καὶ βρωμάτων,
 καὶ λογισμῶν παντοδατῶν ὅρον αὐτοῖς ποιοῦνται·
 ἄλλος φησὶ τὴν σιωπὴν καὶ τὸ γεγραμμένον,
 καὶ τότε σύμπας συνιὼν εἰς τέλος σιωπήσει,
 τινὲς ἀκρότατον φασὶ φιλοσοφίας ὅρον,
 τὸ νῆψιν ἔχειν ὀλικὴν καὶ πρὸς τοῖς ἐλαχίστοις,
 τοῦτο γὰρ εὗρεσις ὁδοῦ τῆς ἀναπεπαυμένης·
 καὶ πάλιν ἀποφαίνονται φιλοσοφοῦντα πάντα
 ἀπραγμοσύνην εἰς αἰεὶ καὶ τὴν σχολὴν διώκειν,
 τῶν ἡδονῶν χωρίζουσιν, μακρύνουσα ἀνθρώπων,
 τρόπαιον ἐναγώνιον φασὶ φιλοσοφίας·
 τὴν ἀναχώρησιν ἱστᾶν κατὰ τῶν ἐναντίων,
 χαρακτηρίζειν ἀκριβῶς τὰ τῆς φιλοσοφίας,
 τὸ παντελῶς ἀπέριπτον ἐν ἅπασιν ἐρῶν·
 τὸ κατὰ δύναμιν αὐτοῖς ἀνενδεεῖς φυλάττειν.

Σοφὸς ἀνὴρ καὶ περὶ τὴν θύραθεν σοφίαν
 φιλοσοφίαν εἵρηκε καὶ τὴν ἀκτιμοσύνην,
 καὶ κράτος κατονόμασεν αὐτὴν φιλοσοφίαν·
 καὶ τὸ γινώσκειν ἑαυτοῖς καὶ μέμηναι καὶ ἀπαλλάττειν
 ἐφ' οἷς ἑξαμαρτίνομεν καὶ πταίομεν πολλάκις,
 ἀπάσης ἀπεφήνατο φιλοσοφίας ὄκρον,
 τὸ ἴον πλησίον ἔπαινον καὶ δικαιοῦν ἐν πᾶσιν,
 εἰς ἔργον ἀπὶ δέδωκε φιλόσοφον καὶ θείον·
 τὸ τοὺς ὀνειδίζουσι ποροῦν καὶ μὴ πιστεύειν τούτοις,
 καὶ τοῦτο λέγουσι τινὲς φιλοσοφίας ἔργον,
 προλήψων ἀναχορεῖν, παθῶν μετασυστῆναι
 ἐκ τῶν γηίνων λογισμῶν αἰαίρειν καὶ ἐκδόσκειν,
 ὅνως ἐστὶ φιλοσοφεῖν ὥς εἶπον οἱ πατέρες·
 φιλοσοφίαν λέγουσιν πρότερος ἐμπειρίαν,
 πάλιν εἰς τρεῖς τὴν πρακτικὴν ὥς οἶδας διαιοῦσιν,
 εἰς ἠθικήν, πολιτικὴν καὶ μετὰ τῶν δύο
 φασὶ τὴν οἰκονομικὴν δευτέραν ταυτομένην,
 ὅρον εἰρήκασιν τινὲς φιλοσοφίας θείας·
 τὸ πᾶσαν ὄραν ἄρχεσθαι ἐκείλῃ ἀρχῇ ἐν πᾶσιν,
 ἢ πάντων ἀπομάθησις ὥς μάθησις σοφίας,
 ὧν μεμαθήκαμεν κακῶς ἔργῳ νοῖ καὶ λόγῳ·
 κατ' ἄλλους ὅρος γνώσεως ἢ γνῶσις τῆς ἀγνοίας·
 ὥς αἰσθησις ὥς νόησις ἐλέγχει παρ' ἑτέρον
 τὸ ἀφαιρούμενον· ἵνα τὴν λογιστικὴν ἀφαιρήσῃ τῶν
 ἀφαιρούμενων, ἵνα τὴν λογιστικὴν ἀφαιρήσῃ τῶν

Βαθμὶς ρλζ'.

ΟΤΙ ΚΑΛΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΣΤΟΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΟ ΜΑΝΘΑΝΕΙΝ

Σοφίαν σπούδασον φιλεῖν καὶ παρ' αὐτῆς φιλεῖσθαι
 τῆς παντοργοῦ καὶ πανσθενοῦς ὥς εἴρηται σοφία
 τῆς γάρ νοήσεως αὐτῆς τῆς πρὸς αὐτὴν φιλίας,
 ἄλλο γλυκύτερον αὐτῆς εὔρεῖν οὐ δυνηθείης.
 καὶ εὐφροσύνην γεηράν, καὶ οὐρανίαν εἵπης·
 πλὴν καὶ προτιμώμεθα τὴν καθ' ἡμᾶς σοφίαν
 καὶ κρείττω ταύτην λέγομεν τῆς θύραθεν καὶ ξένης
 μὴ πάντῃ πῆν Ἑλληνικὴν παιδείαν ἀτιμάσης,
 καὶ γάρ πολλάκις συνεργεῖ πρὸς τὸ νοεῖν τὰ θεῖα
 παιδεῖα κόσμος, ὥς φασιν, ἐστὶ τοῖς εὐτυχοῦσι,
 τοῖς δ' ἀτυχοῦσι κραταιὰ καταφυγὴ καὶ σκέπη·
 τῶν μαθημάτων φρόντιζε πάντων χρημάτων πλεονέκτησιν
 ἐπιμελοῦ παιδεύσεως κτήσεως πάσης μᾶλλον,
 τὰ γάρ μαθήματα φασὶ χρημάτων εὐποροῦσι·
 τῶν λόγων τήρει μάλιστα τὰς παρακαταθήκας
 ἢ θησαυρούς, ὥς λέγει τις, ἀργύρου καὶ χρυσοῦ,
 ὑπὲρ τὸ κάλλος τοῦ χρυσοῦ, τὸ τῆς παιδείας κάλλος
 γνῶσις τιμίου πέφυκε παντὸς τιμιωτέρα,
 οὐδέν ἐν ζῶσι κάλλιστον, ἄλλος τις προειρήκει,
 ὥς ἄνθρωπος κοσμούμενος συνέσει καὶ παιδεύῃ·
 τὰς πόλεις ἀναθήμασι μεγίστοις κοσμητέον,
 τὰς δέ ψυχὰς μαθήμασιν εὐρήσεις τὸν εἰπόντα·
 ψυχὰς αὐξάνουσι φασὶ τῶν παιδειῶν οἱ λόγοι,
 καὶ ταύταις γίνονται τροφή καὶ ταύτας συνισκῶσι·

Σύνεσιν ἀποδίδωσιν ἰσχύν τε καὶ σοφίαν,
 ὃ περὶ τὰ μαθήματα κόπος ὁμοῦ καὶ πόνος,
 καὶ διὰ τοῦτο σπούδαζε μελέτα φιλοπόνει,
 ἄσυχον πλοῦτον σύλλεγε τὸν ἐκ τῶν μαθημάτων,
 πλέον πουθῶν ἃ δέεται περισσοτέρου πόνου,
 πάντα καὶ γάρ ὥς λέγουσιν ἃ κτώμεθα σὺν πόνῳ,
 ἃ μόλις ἐφευρίσκομεν σὺν πόνῳ κοπιῶντες,
 στερρότερον ἐμπήγνυσθαι φιλεῖ ταῖς διανοίαις,
 καὶ μένει δυσεξάλειπτα τοῖς ταῦτα κεκτημένοις,
 φασὶ τινες ὥς τὸ πεινεῖν σημεῖον εὐεξίας
 καὶ σύμβολον σαματικῆς ἀρίστης εὐρωστίας,
 οὕτως ὑγείαν δείκνυσι ψυχῆς καθαρωτικῆς,
 τὸ μαθημάτων ἔφεσιν ἔχειν ἀεὶ καὶ λόγων·
 ἀνανεοῦσθω σοι καλῶς καθ' ὥραν καθ' ἡμέραν,
 ὃ λόγος ὃ περὶ Θεοῦ καὶ τούτῳ τρέφου μᾶλλον,
 εἴπερ σιτίοις ὑλικοῖς τὸ σῶμα συγκρατοῦσι,
 μὴ κατοκνήσης ἐρωτᾶν πάντοτε καὶ μανθάνειν,
 κἄν ἄγαν εἴης φρόνιμος, ἥ γάρ οἰκονομία
 ἥ τοῦ Δεσπότη καὶ Θεοῦ χρησιμωτέρα πάντως,
 ὑπὲρ τὴν φρόνησιν ἡμῶν ἐν ἅπασι τυγχάνει,
 τοῦτο φησὶν ὑπερβολὴ βλάβης ἐστὶν ἀπάσης,
 τοῦτο φησὶ διαφορὰν εἰσήγαγε τοῦ βίου
 τοῦτο πολλὴν ἀπώλειαν καὶ σύγχυσιν παρέσχε,
 τὸ μὴ προσέχειν ταῖς γραφαῖς τὸ μὴ γινώσκειν ταύτας.

Σαφές ὥς οἶδας γνώρισμα τῆς ἄκρας ἀμαθίας
 τὸ σύνεσιν ἐξουθενεῖν τὸ στέργειν ἀμαθίαν,
 οἷησιν ἔχειν ἐπ' αὐτῇ καὶ καύχησιν καὶ τύφον,
 δι' ἣν ἐχρῆν αἰσχύνεσθαι καὶ πᾶσι ταπεινοῦσθαι·
 ὁ τοῦτο πάσχων πέφυκε παράπαν ἰδιώτης,
 οὐ λόγῳ μόνον, ὥς φασιν, ἀλλὰ καὶ γνώσει πλέον,
 τὸ πάθος χαλεπώτατον τὸ τῆς ἀπαιδευσίας
 πάντων ἐπέκεινα δεινῶν ἢ νόσος ἀμαθίας.
 καὶ γοῦν ὀψιμαθέστερος, καθέστηκες ἀπάντων,
 μηδοπωσοῦν ἐπαισχυνθῆς πρὸς μάθησιν ἐπείγου·
 ὀψιμαθεῖς τῶν ἀμαθῶν, ὥς ἤκουσας βελτίους,
 οἱ δέ δυσπαίδευτοι φασὶ τῶν ἀπαιδευτῶν κρείττους,
 τί γῆ βαρύτερον ἐστὶ ἀπάντων ὧν βαστάζει;
 ἐρώτησέ τις ἕτερον, ὁ δ' ἀπεκρίθη λέγων·
 ὄντως βαρύτερον οὐδέν' ἀνθρώπων ἀπαιδευτῶν,
 σοφίαν γνῶσιν σύνεσιν δογμάτων ὀρθοδόξον,
 φησὶ τις καταλίμπανε, τοῖς σέ κληρονομοῦσιν,
 ὑπὲρ μεγίστους θησαυροὺς ὑπὲρ χρυσοῦ ταμεῖα·
 τὸ μὴ γινώσκειν τὰς Γραφὰς κατὰ τὸ νεγραμμένον,
 ἀποστασίας καταρχὴ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων,
 καὶ τὸ μὴ πάντας ἐρωτᾶν καὶ πᾶσιν ὑποκύπτειν,
 καὶ τὸ συμφέρον ἀκριβῶς μαρθάνειν ἐξ ἀπάντων,
 ἀνδρῶν τὰ θεωρήματα μὴ παραθεωρήσης,
 ὧν πίστις πᾶσι γγώριμος ἀπὸ τῶν θείων λόγων.

Βαθμὶς ὅλη'.

ΟΤΙ ΘΕΟΘΕΝ ΤΟΙΣ ΒΡΟΤΟΙΣ Η ΧΑΡΙΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

Σὺ δέ καὶ πᾶσαν γένοισκε παρὰ Θεοῦ σοφίαν,
 ἔπει γάρ οὐκ ἐπέγνωσαν ἐν τῇ Θεοῦ σοφίᾳ,
 ὁ κόσμος ἅπας τὸν Θεόν, Παῦλος γὰρ οἱ ὁ μέγας·
 γερόντων διηγήσεως μηδ' ὅλως ἀποτοχίσης,
 καὶ γάρ αὐτοὶ μενθάνουσαν ἐκ τῶν αὐτῶν παιέρον,
 πᾶς εὐσεβείης καὶ τοῦ Θεοῦ τὸν φόβον περιγέρον,
 ἀνερευνᾷ κατὰ λεπτὸν ὁδοῦς τῆς εὐσεβείας.
 πότε καὶ πῶς τὴν ἀρετὴν καὶ πόθεν κατορθώσει
 τὴν κτίσιν πάλιν γένοισκε καὶ γνώσιν καὶ σοφίαν,
 δι' ἧς ἐρεῦρον οἱ σοφοὶ τὴν διδασκὴν οὐσίαν,
 εἰς πέντε διαρρήσαντες πᾶσαν φιλοσοφίαν,
 τὴν λογικὴν, τὴν ἠθικὴν, καὶ τὴν περὶ τὰς φύσεις,
 τὴν τῆς θεολογίας τε καὶ τὴν τῶν μαθημάτων·
 ἀρχὴ δέ τούτων ἀληθῶς ἡ λογικὴ καὶ σάσις,
 τέλος δέ πάλιν ἁπασῶν ἡ τῆς θεολογίας,
 τὰ δ' ἄλλα μέσα πέφυκε τούτων ἀμφοῖν ὥς ἄκρων,
 πέντε τινες ἠρίθμησαν μεθόδους εἰς τὸ πείθειν,
 ἃς γοῦν καὶ καταχρηστικῶς συλλογισμοὺς καλοῦσι,
 κυρίως δέ συλλογισμὸς περὶ τὰς τρεῖς καὶ μόνας,
 φρασὶ τὴν ἀποδεικτικὴν ἐξ ἀληθῶν ἀπάντων,
 καθάπερ τὴν ποιητικὴν ἐκ μύθων καὶ πλασμάτων,
 ἢ ψεύδους ἥτιον πρόσεστι καὶ μᾶλλον ἀληθείας,
 καλοῦσι διαλεκτικὴν ἐν ἣ δέ τοῦναντίον
 σοφιστικὴν, ῥητορικὴν, ἥπερ ἐπίσης ἄμφω.

Συγκεκραμένη γὰρ ἐστὶν ἐκ τούτων ἑκατέρων
 τὸ δ' ἀληθὲς καὶ τὸ ψευδὲς ἰσάζουσιν ἐν ταύτῃ.
 τεκτονικὴν ἂν εἴπῃ τις τὴν ῥητορείαν στάθμην,
 ὥς πεφυκυῖαν κριτικὴν εὐθέος καὶ καμπύλου,
 αὕτη βαρύδιον ἐστὶν ὀρθῶς ἐγκεκλιμμένον·
 τὴν λογικὴν ὥς εἰπώμεν ἄνω φιλοσοφίαν,
 ὄργανον μὲν οἱ πλείονες καὶ κρείττονες καλοῦσιν,
 οἱ δὲ καὶ μέρος λέγουσιν, οἱ δ' ὄργανον καὶ μέρος·
 ὄργανον ὀνομάζουσιν αὐτὴν ὡς δυναμένην
 τὸ ψεῦδος ἅπαν διαιρεῖν ἀπὸ τῆς ἀληθείας,
 καὶ τὸ καλὸν ἐκ τοῦ κακοῦ γενναίως διατέμνειν,
 μήπως παρασφαλλόμενοι τοῦ πρέποντος πολλάκις,
 λόγοις ψευδέσι στέργωμεν καὶ πράττωμεν τὰ φαῦλα·
 εἰς τρία δὲ μερίζεσθαι, φασὶ φιλοσοφίαν,
 ἓν εἶδος ταύτης τίθενται τὸ κατὰ θεωρίαν,
 ἄλλο τὸ κατὰ πράξιν τε, καὶ τρίτον ἀριθμοῦσι
 τὴν λογικὴν ἣν ὄργανον φαμέν φιλοσοφίας.
 τὸ δ' ἓν τὸ θεωρητικὸν εἰς τρία διαιροῦσιν,
 οὐ πρῶτον εἶδος τάττουσι τὴν φυσιολογίαν,
 πρῶτον ὥς ἀτελέστερον ὡς ἔσχατον ἀπάντων·
 τρίτον τὸ θεολογικόν, καὶ δεύτερον καὶ μέσον,
 τὸ περὶ τὰ μαθήματα καὶ τὴν ἐκ τούτων γνῶσιν,
 δι' ὧν ἀπὸ τῶν ὑλικῶν πρὸς αὔλα χωροῦμεν,
 προκόπτοντες κατὰ μικρὸν εἰς θεωρίας ὕψος·

Σὺν τούτῳ καὶ τὸ πρακτικὸν εἰς τρία διαιροῦσιν,
 εἰς περικόσμησιν ἡϋῶν, εἰς οἴκων προστασίαν,
 εἰς τὸ καλῶς ὁλόκληρον εὐθύναειν πολιτείαν·
 ἑκάστον τούτων τῶν τριῶν νομοθετεῖ καὶ κρίνει,
 ὡσαύτως καὶ τὸ λογικὸν τριττὸν ἀποδιδόντες·
 αὐτὴν τὴν μέθοδον φασὶ τὰ περὶ ταύτην πάντα,
 καὶ τὰ μετὰ τὴν μέθοδον, ταῦτα καὶ γὰρ τὰ κρείττω,
 τὰ δ' ἄλλα καταλείβομεν ὡς ἥτιονα καὶ χείρω·
 αὐθις τὸ μαθηματικὸν ὑποδιαίρειν,
 ἀστρονομία, μουσικῇ, καὶ τῇ γεωμετρίᾳ,
 καὶ τῇ περὶ τοὺς ἀριθμοὺς ἐγκαταγινομένη.
 εἰς δύο διηγήκασιν καὶ τὴν κοσμογονίαν,
 εἰς τὴν δευτέραν καὶ κτιστὴν εἰς ἄκτιστον τὴν πρώτην, ⁽¹⁾
 καὶ τὴν μὲν ἄκτιστον φασιν ἀδιαίρετως ἔχειν,
 τὴν δὲ κτιστὴν εἰς νοητὴν καὶ αἰσθητὴν τεμόντες·
 τὴν αἰσθητὴν εἰς οὐρανὸν καὶ γῆν ὑποδιεῖλον,
 τὴν γῆν εἰς τὴν ἀοίκητον καὶ τὴν κατοικουμένην,
 εἴπουν εἰς γῆν τὴν καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν τοῦ Παραδείσου.
 δυνάμεις ἴσθι κριτικὰς τῶν γεγονότων πάντων
 ὡς καὶ τῶν γινομένων τε καὶ τῶν γενησομένων.
 νοῦν, αἰσθησιν, διάνοιαν, δόξαν, καὶ φαντασίαν,
 ἃς τῶν τεττάρων λέγουσι αἰτίας μαθημάτων,
 καὶ τῶν ἐντὸς τὴν ψυχικὴν οἰκίαν συνιστούντων,
 ὡς δόμον ἀκατάσειστον ἐν βάσει τετραγόνων·

(1) Σημ. Νικοδήμου. Ἐκτιστον κοσμογονίαν ἴσως ἐννοεῖ ὧδε ὁ ἅγιος τὰ περὶ τὸν Θεὸν φυσικῶς ὄντα· ταῦτόν εἰπεῖν τὰ θεῖα προσόντα καὶ τὰς τοῦ Θεοῦ φυσικὰς τελειότητας καὶ ἐνεργείας· οἷον τὸ ἀναρχον, τὸ ἄπειρον, τὴν ἀγασθότητα κ.τ.λ. ἅτινα καίτοι ἀναρχα τῷ χρόνῳ καὶ ἄκτιστα ὄντα, ἔργα δ' οὖν ὁμῶς Θεοῦ κατονομάζονται ὁμωνύμως τοῖς ἐν χρόνῳ δεδημιουργημένοις ἔργοις καθὼς ὁ ἱερὸς θεολογεῖ Μάξιμος ἐρμηνεύων τό : κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων ἔργων αὐτοῦ ὧν ἤρξατο ὁ Θεὸς ποιῆσαι (Γεν. Β'. 3). καὶ ὅρα τὸ κεφαλ. τῆς πρώτης ἑκατοντ. τῶν περὶ θεολογίας καὶ ἐνσάρκου ἱκονομίας σελ. 337 τῆς φιλοκαλίας. ὡς περ οὖν ἔργα Θεοῦ, καθ' ὅσα αἰτιατὰ ἐκ τῆς οὐσίας τὰ τοῦ Θεοῦ προσόντα ὁ θεῖος ὠνόμασε Μάξιμος, οὕτω καὶ κόσμον καὶ κοσμογονίαν οἱ σοφοὶ αὐτὰ ταῦτα προσαγορεύουσιν, ὡς ὧδε λέγει ὁ ἅγιος.

Σκευή πολλά συνέχοντα διάφορα ποικίλα.
καὶ διακόνοις χρώμενον ἀπείροις καὶ γενναίοις·
τ' αὐτὸν δ' εἰπεῖν ἐξ ἀρετῶν παντοίων ἡρμοσμένον,
καὶ θεωρίας γέμοντα καὶ θείων νοημάτων,
καὶ τοῖς ἐν τεῦθεν ἀγαθοῖς καλῶς ἀπηρτισμένον·

Βαθμὶς ρλθ'. ΠΕΡΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΣΤΙ ΚΑΙ ΠΟΙΑ

Τούτοις ψυχὴ περικαλλῆς καὶ σῶα τηρουμένη,
ἄκρως καθαίρεται τὸν νοῦν φωτίζεται τὰς φρένας,
καὶ ταῖς ὑπόθεν ἀστραπαῖς καταπαιδουνομένη.
καὶ χρηματίζουσα λαμπρὰ καὶ θεοειδεστάτη·
θεολογεῖν ἀπάρχεται πλὴν μετ' αἰδοῦς καὶ φόβου,
μετ' εὐλαβείας πρὸς Θεον ἡμῖν ὀφειλομένης·
καθὼς ἐποίει καὶ Μωσῆς ὁ μέγας ὁ θεόπτης,
τῷ κτίστη καὶ δημιουργῷ προσενυγχάνων πάλαι,
ἔμφοδος ἐντρομος εἰμὶ τρανῶς ἀνακραυγάζων,
ὥς ὁ Γρηγόριος φησὶν ἢ τῶν δογμάτων βάσις,
ὅσις ἀρίστος καὶ καλῶς προκαθαρθείς τῇ πράξει,
εἰς ὕψος ἀναβέβηκε τὸ τῆς θεολογίας·
καὶ θεολόγος κέκληται κατὰ φερωνυμίαν·
νοῦν φρίττω καὶ διάνοιαν περὶ Θεοῦ τι λέγων·
ἕτερον οὐ συνέρχεται, φασί, θεολογία·
ὥς τὸ τοῦ τρόπου τὸ σεμνὸν καὶ καθαρὸν τοῦ δίου·
καὶ μαθητὴν ὅς ἤκουσας δεικνύει θεολόγον
ὁ τῆς κακίας μακρουσιὸς ἢ παντελὴς ἀγνεία,
ὁ μέλλων γὰρ θεολογεῖν ἀγνείαν ἀπαιεῖται·

Σύνεσ καὶ τοῦτο γίλτατε καὶ σκόπησον καὶ μάθε,
 ὅ τὰ προσόντα σύμπαντα πτωχοῖς μὴ δανείμας
 ὅς ἄκραν ἐξουδένωσιν οὐκ ἔφθασεν ἀκοῦσαι,
 καθυποκλίνων ἑαυτὸν τοῖς θέλουσιν ὑψοῖζειν,
 οὐκ ἂν τι διαλέγοιτο περὶ Θεοῦ προτόνως·
 τὰ μὲν ῥητὰ τυγχάνουσι τῶν τῆς θεολογίας
 τῇ δ' ἄρρητα φυλλάττονται. καὶ τῶν ἀρρήτων πάλιν,
 τὰ μὲν πεφύκασι ληπτὰ, τὰ δ' ἄληπτα τηρεῖται·
 οὐχ ὅσον ἂν καθ' ἑαυτὸν λεπτότατον εὐρήσης,
 ἀνέρευνῶν τὰ τοῦ Θεοῦ, ζητῶν τὰ περὶ τούτου,
 δηλοποιήσεις ἐκλαλῶν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τοῦτο,
 ἀλλὰ τὸ μὲν διηνεκῶς ἐκ πάντων ἀποκρούψεις,
 τὸ δὲ πρὸς γνώσεως τισὶν οὐκ ἐκκαλύψεις,
 αἰτίας, χρόνους πρόσωπα, τόπους, σκοπῶν καὶ τρόπους,
 ὥς τις ἄνθρωπος σοφώτατος τὰ θεῖα,
 ἔξει τις ἂν ὥς λέγουσιν, ἄλλα νοεῖν ἐξ ἄλλων.
 ἐκ σαφέστερων ἀσαφεῖ. καὶ τῶν μικρῶν μεγάλα,
 ἐκ τῶν ἡτιόνων κρείττενα. καὶ τῶν ὀλίγων πλείω,
 ἅπαν ἀμφίβολον μαθεῖν ἐξ ὁμολογουμένων
 ἐξ αἰσθητῶν τὰ νοητὰ τῶν νῦν καὶ φθειρομένων,
 τὰ μέλλοντα καὶ μένοντα μέχρι παντός αἰῶνος,
 ἅπερ γινώσκειν ἔφεςις ἐστὶ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις·
 ἢ χάρις αὕτη λέγουσιν ἢ τῆς θεολογίας.
 χρῆται πολλοῖς ὀνόμασιν εἰ καὶ τυγχάνει μία·

Σὺ δ' ἄλλ' ὁμώνυμον φωνὴν ἀκριβεστέρως κᾶλει,
 κλήσις γὰρ μία πράγμασιν ἁρμόζει διαφόροις,
 πλὴν ὅπως ἂν καὶ λέξεως ἡμῖν οὐχὶ μελήσει,
 ὥς βούλει κατονόμαζε, τὰ δ' ἐφεξῆς μοι σκόπει.
 πολλοὺς οἱ θεῖοι λέγουσι πατέρες θεολόγους,
 τῇ προᾶξει διαλλάσσοντας τῇ κλήσει κοινωνοῦντας·
 τὸν τοῦ Θεοῦ διηνεκῶς ἐν λόγοις μεμνημένον
 καὶ τούτου μνείαν πάντοτε ποιούμενον εὐλόγως,
 τιμῶσι καὶ σεμνύνουσι τῇ θεολόγῳ κλήσει.
 ἄλλος φησὶν ὥς ὁ καλῶς ἐκδιδαχθεὶς τὴν πίστιν,
 αἰὲ φυλλάτων κατὰ νοῦν τὸ τῆς οἰκονομίας
 θεοπρεπὲς μυστήριον, καὶ γλώττῃ διατόρῳ
 εὐχαριστῶν πρὸς τὸν Θεὸν θεολογεῖν πρεπόντως,
 ναὶ μὴν καὶ πάντας τοὺς εὐχὰς ἐνθέους εὐχομένους,
 καὶ συλλαλοῦντας τῷ Θεῷ φασὶ θεολογοῦντας·
 καὶ τις φησὶ τῶν εὐκλεῶν καὶ θαυμαστῶν πατέρων,
 εἰ θεολόγος πέφυκας ὥς ἀληθῶς προσεύξῃ·
 ὁ δοκιμάσας ἔργῳ δὲ τῇ πείρᾳ καταμάθῃ
 καὶ γνοίῃ τὸ λεγόμενον ἐν πράγμασιν οὐ λόγοις·
 ὁ τὰς ἐντὸς διατριβὰς ἀδιαλείπτως ἔχων,
 μετὰ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ὥς καταρθώσας ταύτας,
 προσεύχεται θεολογεῖ καὶ θεωρίαν κτᾶται,
 θεολογεῖν καὶ τὸ ποιεῖν ἅπερ Θεὸς προστάττει·
 (ᾧδε λείπει στίχος εἷς)

Σὺν τούτοις ἐναρίθμιον, φασὶ τοῖς θεολόγοις,,
 τὸν συνεχῶς ἐν τοῖς ψαλμοῖς τοῖς θείοις μελετῶντα,
 θεολογίας ἔφη τις ὑπόθεσιν ὑπάρχειν,
 τῆς ἡσυχίας τὸ λαμπρὸν καὶ τῆς ἀμεριμνίας·
 ἐν θεοσδότοις ἐντολαῖς ἐν δόγμασιν ἀπταιστοῖς,
 ἐν εὐσεβείᾳ πίστεως ἐν ἀπαθείας ὕψει,
 φιλοσοφεῖν θεολογεῖν καὶ θεωρεῖν ὑπάρχει.

Βαθμὶς ρμ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ, ΤΗΣ ΠΑΝΑΛΚΟΥΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

Πλὴν ἀλλὰ τοῦτον λέγουσι κυρίως θεολόγον,
 καὶ ὀνομάζουσι πολλούς, ὥς εἶπον ὁμωνύμως.
 τοὺς λόγους ἐκτιθέμενον τοὺς περὶ τῆς τριάδος,
 Πατρὸς υἱοῦ καὶ πνεύματος τῆς θείας μοναρχίας.
 ἥ καὶ κοινὰ πεφύκασι τὰ φυσικῶς προσόντα,
 τὰ δὲ τῶν ὑποστάσεων ἰδίως ἐμερίσθη.
 τὸ μὲν γὰρ ἄκτιστον αὐταῖς κοινῶς ἐνθεωρεῖται
 τὸ μὴ τροπὴν ὑφίστασθαι τὸ χρόνον ὑπερβαίνειν.
 ἄναρχον, ἀπερίληπτον, αἶδιον τὸ θεῖον,
 ἄκτιστον, ἀκατάληπτον, ἄπειρος ἀγαθότης,
 ἀνώλεθρον, ἀόρατον, περιγραφὴν οὐκ ἔχον,
 ὁμόθρονον, ὁμόδοξον, ὁμοφυὲς ἐν κράτει,
 καὶ ταῦτα πάντα τοῖς τρισὶν ἐπίσης ἐνυπάρχει.
 ἴση γὰρ τούτοις δύναμις ἴση μεγαλωσύνη,
 θεαρχική, μοναρχική, καὶ σωστικὴ τῶν ὅλων·
 ποιητικὴ τε πρακτικὴ προνοουμένη πάντων.
 θέλησις, φύσις, βούλησις, καὶ κυριότης μία

Σὺν οἷς καὶ μίαν τὴν μορφὴν καὶ μίαν ἐξουσίαν,
 καὶ μίαν τὴν ἐνέργειαν τῆς θεαρχίας μάθε·
 πραγματικῶς τὴν ἑνωσιν καὶ τὸ κοινὸν γινώσκεις,
 εἷς γάρ Θεὸς ἐν τοῖς τρισὶν ἐπεὶ Θεότης μία,
 ἐν ὧ τῷ Γεννήτορι Θεότητος ὁλότης,
 ἐν ὅλῃ τῇ Θεότητι πέφυκεν οὗτος ὅλος,
 ὡσαύτως δέ καὶ τὸν Υἱὸν ὡσαύτως καὶ τὸ Πνεῦμα,
 ἐν ὅλῃ τῇ Θεότητι λέγουσιν ὅλον εἶναι,
 ὥς ὅλην τὴν Θεότητα πάλιν ἐν ὧ τούτῳ·
 τοιοῦτον ἴσθι τὸν Υἱόν, ὅποιος ὁ γεννήσας,
 τοιοῦτον τὸν Παράκλητον, τὸ Πρόβλημα τὸ Πνεῦμα,
 οἷός ἐστιν ὁ Προβλεψύς, οἷός ἐστιν ὁ λόγος,
 ἄκτιστον λόγον γίνωσκε γεννήτορος ἄκτιστου·
 ἄκτιστον Πνεῦμα προῖον παρὰ Πατρὸς ἄκτιστου·
 Πατὴρ Υἱὸς σὺν Πνεύματι πλήν ἄλλ' οὐ τρεῖς ἄκτιστους
 ἓνα δέ σέβομεν Θεὸν ἄκτιστον πάντων κτίσιν,
 Υἱὸς καὶ Πνεῦμα καὶ Πατὴρ παντᾶναξ παντοκράτωρ
 οὐ τρεῖς δέ παντοκράτορες, ἀλλ' εἷς ὁ παντοκράτωρ
 ὥς εἷς αἰώνιος Θεός, εἷς συνεχὲς ἁπάντων,
 Δεσπότης παντοδύναμος ἐξουσιάζων πάντων·
 τὸ Πνεῦμα Κύριον φαμέν τὸν λόγον τὸν Πατέρα,
 ἓνα δέ πάλιν Κύριον ἀλλ' οὐχὶ τρεῖς Κυρίους·
 καὶ ἕκαστον κηρύττωμεν, Θεὸν καὶ βασιλέα,
 οὐ τρεῖς Θεοὶ καὶ βασιλεῖς, ἀλλ' εἷς τοῖς εὐσεβοῦσι.

Σκόπει δὲ μὴ τις σοι Θεῶν παρεισαγάγη πλῆθος,
 τῆς μοναρχίας· τὸ σεπτὸν πολυαρχία λύων,
 ἐν ταύτῃ δὲ τῇ πανσθενεῖ καὶ παναλγεῖ τριάδι,
 πρῶτος οὐδείς, οὐδ' ἔσχατος, πάλιν οὐδείς οὐ μείζων·
 καὶ Γεννῆτωρ ὁ Πατήρ, ἀλλ' οὐν οὐ προϋπάρχει
 οὐπερ ἐγέννησεν Υἱοῦ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων,
 οὐκ ἦν γὰρ ὅτε φυσικῶς τὸ γόνιμον οὐκ εἶχεν,
 οὐδ' ἦν τὸ πρῶτον μὴ γεννῶν, εἰτα τραπεῖς ἐντεῦθεν,
 καὶ τὸ γεννᾶν ἀπειληφὸς γεγέννηκε τὸν λόγον,
 ἀλλὰ Πατήρ αἰδῖος Υἱοῦ συναἰδίου·
 γεννήτωρ οὗτος ἀναρχος Γεννήματος ἀνάρχου·
 Υἱὸς αἰὶ σὺν τῷ Πατρὶ συνυφεστὸς ἐκείνῳ,
 αἰὶ γεννήτωρ σὺν υἱῷ συνυφιστάνων τοῦτον
 ἑκάτερος ὑπόστασιν ἰδίαν κεκτημένος,
 δόξαν δὲ μίαν καὶ τιμὴν καὶ φύσιν ὥς προεῖπον·
 ἀμφοῖν δὲ τούτοις συμφυὲς τυγχάνει καὶ τὸ Πνεῦμα,
 συνάναρχον, συμπαντουργόν, συγκυβερνῶν τὴν κτίσιν,
 συμβασιλεῦον τοῦ παντός ἀπάντων συνδεσμώζον,
 μὴ δεσποζόμενον αὐτὸ μηδ' ὑποτεταγμένον·
 ἐν τόπῳ τούτων ἕκαστον ἀφρέστηκε τῶν ἄλλων
 οὐ χρόνῳ διαζεύγνυται τὰ φύσει συνημμένα,
 Υἱὸς καὶ Πνεῦμα πάρεστιν, ὅπου Πατήρ ὑπάρχει,
 ἔνθα δὲ λόγος πέφυκεν, ἔνθα τυγχάνει Πνεῦμα,
 ἐκεῖσε πάντως καὶ Πατήρ σινὼν ἀδιαστάτως·

Βαθμὶς ῥμα΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΠΟΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΟΤΗΤΩΝ

Σαφῶς ἐκδιδασκόμεθα μονάδα τὴν Τριάδα,
 τρανῶς ἐκδιδασκόμεθα τριάδα τὴν μονάδα,
 μυσταγωγῶ χρησάμενοι Γραφῇ τῇ θεοπνεύστῳ,
 καὶ τρόπους τῆς ὑπάρξεως μανθάνομεν ἐκ ταύτης,
 τὸ μὲν ἀγέννητον Πατρὸς καὶ τὸ χωρὶς αἰτίας,
 καὶ τὸ πηγὴν θεότητος μόνον αὐτὸν ὑπάρχειν·
 τοῦ λόγου δὲ τὸ γεννητὸν καὶ Πνεύματος ἁγίου
 τὴν ἐκ Πατρὸς ἐμπόρευσιν· αὐτάς τὰς τρεῖς ὑπάρξεις
 ἀνεπιμίκτους στέργομεν, τηροῦμεν, ἀκινήτους,
 ἀκοινωνήτους παντελῶς ἀναλλοιότους πάντη·
 ὁ γὰρ Γεννῆτωρ ὁ Πατήρ, λόγος αἰὲ καὶ Πνεῦμα
 ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκάτερον ὑφραστηκὸς ἰδίως·
 Πατήρ ἐκ τῆς Πατρότητος οὐδὲ πωσοῦν ἐξέστη,
 ἀλλ' οὐδ' ἐκστήσεται ποτέ μεταπεσὼν εἰς ἄλλο·
 Υἱὸς ἐκ τῆς υἱότητος οὐκ ἂν μεταβληθεῖη,
 οὐκ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ σεπτὸν ἀλλ' οὐδ' εἰς τὸν Πατέρα,
 ἀπὸ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ μεταχωρήσει·
 τὸ Πνεῦμα, Πνεῦμα πάντοτε πρὸ τῶν αἰώνων Πνεῦμα,
 καὶ Πνεῦμα πάλιν ἀληθῶς μέχρι παντὸς αἰῶνος·
 οὐ πρὸς υἱὸν τρεπόμενον οὐ πρὸς Πατέρα ῥέπον,
 οὐδὲ μεταφερόμενον πρὸς ἕτερον ἐξ ἄλλου·
 αἰὲ δ' ὡσαύτως πεφυκός, αἰὲ δ' ὡσαύτως ἔχον
 δεῖ γὰρ τὰς ιδιότητας ὥς ἤκουσας ὥς ἔγνωσ, (1)
 ἐκάστην ἀμετάτρεπτον ἀκίνητον τηρῆσθαι·

(1) ἐκ τοῦ θεολόγου Γρηγορίου δηλαδή

Συνέσει πλείστη κέχρησο διαίρει συνημένως,
 καὶ σύναπτε διαρετῶς ὥς ἔφην ὑποστάσεις·
 ἣ φύσει σύναπτε καλῶς διαίρει τοῖς προσώτοις,
 φεῦγε τὴν ἀλλοτριώσιν, τὴν σύγχυσιν ἐδελύττου,
 πλὴν ἀλλὰ τὴν διαίρεσιν ἐν ἐπινοίᾳ νόει·
 κἄν γὰρ ἰδίαν ἕκαστον ὑπόστασιν ἀκούης,
 ἀλλήλαις συμπεφύκασι καὶ σύνεισιν ἀλλήλοις,
 τὴν δὲ συνάρειαν αὐτῶν πραγματικῶς καὶ φύσει·
 διάκρισις ἐν τοῖς τρισὶ καὶ συναφὴ τελεία,
 διὰ τὴν ἄκραν ἔνωσιν καὶ τὴν ἀλληλουχίαν·
 μίαν μορφὴν γινώσκομεν ἐκτύπωσιν εἰκόνα,
 τρεῖς ὑποστάσεις οἶδαμεν πρόσωπα χαρακτηῆρας,
 τρεῖς ιδιότητας φάμεν καὶ μίαν τὴν οὐσίαν,
 ἄλλως δ' ἐνέργειαν φάμεν ἐν τῇ Τριάδι μίαν·
 μίαν ἀνακηρύττομεν ἰσότητα καὶ φύσιν,
 ὑπάρξεις, τρεῖς πανευσεβῶς ὦν ἡ θεότης μία
 τρεῖς ἐπιγνώσεις ἐν μιᾷ ταυτιζομένῃ δόξῃ·
 τρεῖς κλήσεις ἀλλὰ τῶν τριῶν ὁμολογία μία·
 εἰς τρία βαπτίζομεθα πιστεύομεν εἰς ἓνα,
 πίστιν γὰρ μίαν ἔχομεν καὶ μίαν τὴν ἐλπίδα
 ἐν κράτος τρισυπόστατον ἓνα Θεὸν εἰδότες.
 Πατὴρ υἱοῦ καὶ Πνεύματος ἀμέριστον ἀξίαν,
 Τριάδος τῇ θεότητι μιᾷ γνωριζομένης,
 ἐν δ' ὑποστάσεσι τρισὶν αἰεὶ θεωρουμένης·

Βαθμὶς ρηθ'.

ΠΕΡΙ ΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ ΚΑΙ ΦΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ

Σύναψις ὥς προείπομεν ἀσύναπτως ἐν τούτοις,
καθάπερ ἡ διαίρεσις ἀδιαιρέτως ἔχει·

τρεῖς ὑποστάσεις ἀριθμῶ, πρόσωπα πάλιν τρία,
ἐν ιδιότησι τριτταῖς, καὶ πρόσεχε τῷ λόγῳ·

ἄναρχος μόνος ὁ Πατήρ τὴν φυσικὴν αἰτίαν,

ὁ λόγος ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ σὺν αὐτῷ τὸ Πνεῦμα
τὸ δ' εἰς ἀρχὴν τὴν χρονικὴν συνάναρχα τὰ τρία·

ὁ γὰρ τοῦ χρόνου ποιητὴς πῶς ὑπὸ χρόνον εἴη;

ὁ λόγος, λόγος τοῦ Πατρὸς ἐκ τοῦ Πατρὸς ὑπάρχων,

οὗ λόγος δὲ τοῦ Πνεύματος ναὶ μὴν μηδ' ἀπὸ τούτου

Πατήρ τοῦ λόγου, προβολεὺς τοῦ Πνεύματος τοῦ θείου

ὅθεν τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα καὶ τοῦ λόγου

ἀλλὰ τοῦ μὲν ὥς ἐξ αὐτοῦ τὴν ὑπαρξιν λαμβάνον,

τοῦ δ' ὥς σὺν τούτῳ προῖδον τῆς Πατρικῆς οὐσίας

καὶ συνυπάρχον ἁμερῶς καὶ συνημμένον τούτῳ,

καὶ παρ' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ, δωρούμενον τῇ κτίσει,

δωρούμενον ὥς πέφυκεν (εἰ πέφυκε δωρεῖσθαι)·

τινὲς γὰρ τοῦτο λέγουσιν οὐδοπωσοῦν δωρεῖσθαι·

δωρεῖσθαι δ' ἄλλως πρὸς ἡμᾶς ἐν ταῖς Γραφαῖς εἰρησθαι

εἰς συμφυΐας ἔνδειξιν καὶ τῆς ἀλληλουχίας.

Ἄρτι γὰρ σύνεστιν αὐτῷ καὶ λόγος καὶ Γεννήτωρ

καὶ σύμπαντα τὰ παρ' αὐτῶν καὶ παρ' αὐτοῦ τελεῖται

τῷ λόγῳ τε καὶ τῷ Πατρὶ κοινὸν ἐστὶ τὸ Πνεῦμα,

οἷς δὲ κοινόιης Πνεύματος ταυτότης οὐσιώδης:

Συνάναρχα καὶ σύνδοξα καὶ συγκουσιμένα
 Πνεῦμα καὶ λόγος καὶ Πατήρ, ἐκ τοῦ Πατρὸς ὁ λόγος,
 οὐχ ὁ Γεννῆτωρ ἐξ αὐτοῦ καὶ Γεννῆτωρ τούτου,
 ὡς οὐδ' ἐκ Πνεύματος Πατρὸς καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα,
 καὶ προβολεύς καὶ αἴτιος αὐτὸς τοῦ Παρακλήτου·
 ὁ λόγος, λόγος τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Πατρὸς ὁ λόγος,
 ἀλλ' οὐ τὸ Πνεύματος αὐτόν, οὐδ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα.
 Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα λέγομεν ὡς προεργεσθῆ Πνεῦμα,
 ἀλλ' οὐκ ἐκ τούτου λέγομεν, οὐδὲ φρονοῦμεν τοῦτο·
 μόνην γὰρ οἶδαμεν ἀμφοῖν αἰτίαν τὸν Πατέρα·
 εἰ δέ που τύχης δι' αὐτοῦ, καταμαθεῖν τὸ Πνεῦμα,
 οὐχ ὡς αἰτίου γίνωσκε, τοῦ λόγου περιπότος,
 ἢ συναιτίου τῷ Πατρί, τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ,
 ἐλέχθη τοῦτο τοῖς σεπτοῖς καὶ θαυμαστοῖς Πατράσιν·
 οὔτε γὰρ αἴτιος ἀπλῶς, οὔτε σὺν τῷ τεκόντι,
 τοῦ Παναγίου Πνεύματος καθέστηκεν ὁ λόγος·
 ἵνα γὰρ καταλείψωμεν τὰς ἄλλας ἀτοπίας,
 τίς αἰτιατοαίτιον ἓν πρόσωπον νοήσει ;
 ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀμρότερα λόγος ὁμοῦ καὶ Πνεῦμα,
 ὡς εἴ τις δύο ποταμοὺς μία πηγᾷσει βρύσις·
 οἱ δ' εἰς πηγὴν παρείκασαν εἰς ποταμὸν εἰς ὕδωρ·
 ὡς ὕδωρ δὲ τὸν ποταμὸν καὶ τὴν πηγὴν καλοῦμεν
 οὕτω φαιμέν καὶ τὸν Υἱόν, καὶ τὸν Πατέρα, Πνεῦμα·
 Πνεῦμα γὰρ ὄντως ὁ Θεός, ὡς ὁ Χριστὸς προεῖπε·

Συλληπτικὴν τῶν ὑπ' αὐτὴν ἀπάντων χαρακτήρων
 φησὶν ὑπάρχειν τὴν μορφήν, αὐτοῦς μορφοποιούσα·
 διὸ καὶ λέγουσιν αὐτὴν ὀνομασθῆναι τοῦτο·
 τὴν μὲν μορφήν ταυτίζουσιν, οὐσίαν τε καὶ φύσιν,
 ὑπόστασιν, καὶ πρόσωπον, ἄτομον, χαρακτῆρα
 ἀλλήλοις ταυτοσήμαντα διδάσκουσι τυγχάνειν,
 οὐσίαν ὀνομάζοντες, ὥς οὖσαν παραιτίαν,
 ὥς χορηγοῦσαν ὑπαρξιν τοῖς ὑπ' αὐτὴν προσώποις
 τὴν φύσιν πάλιν φύουσιν, ταῦτόν δ' εἶπεῖν γεννῶσαν
 καὶ τίκτους, καὶ κύουσιν, φασὶ τὰς ὑποστάσεις·
 ὑπόστασιν εἰρήκασιν, σαφῶς ὥς ὑφεστιῶσαν,
 ὑπὸ τὴν φύσιν λέγοντες, ἐστιῶσαν παραμένειν·
 καὶ πρόσωπον ὥς ἕκαστον, οἰκεῖον χαρακτῆρα,
 τοῖς ἄλλοις ἀκοινώνητον, ἄμικτον κεκτημένον·
 ἄτομον ὥς διαίρεσιν, εἴτουν τομὴν οὐκ ἔχων·
 ἰδίωμα, διαφορά, ποιότης, ἰδιότης,
 οὐδὲν διενονήχασιν, ἔν εἰσὶ κατὰ πάντα·
 καὶ γὰρ ταυτότης πρόσσεσιν αὐτοῖς οὐχ ἑτερότη·
 τὸν λόγον τοῦ Γεννήτορος, ἀκούων χαρακτῆρα,
 οὐχ ὥς ἀπλῶς ἰδίωμα, νόμιζε τοῦτον εἶναι,
 ἄλλως δ' ὥς ἐνυπόστατον καὶ ζῶντα χαρακτῆρα,
 ἐν ἑαυτῷ τὴν Πατρικὴν μορφήν ὑποδεικνύντα.
 ὥς γὰρ φησὶν ὁ Κύριος ἐν τοῖς εὐαγγελίοις·
 ὁ τὸν υἱὸν ἑωρακὼς κατείδε τὸν Πατέρα·

Συνῆκες ἀπὸ τῆς Γραφῆς ἀνέμαιες ἀνέγνως,
 εἰκόνα τοῦ Γεννήτορος τὸν γεννηθέντα λόγον,
 ἐξεικονίζοιτα τρανῶς, καὶ παριστῶντα τοῦτον·
 τὸν γὰρ ἐξ οὗ τὸν ἐξ αὐτοῦ φασὶν ἀναγνωρίζειν
 ἐν τούτῳ δ' ἐπεγνόχασαι. Πατέρα τὸν Πατέρα
 ἐν τῷ γνωρίσαι τὸν Υἱόν· οὗτος αὐτοῦ τὸ θεῖον
 ὄνομα πεφανέρωκε, τοῖς κρόην ἀγνοοῦσιν·
 οὗ γὰρ Πατέρα τὸν Θεὸν ἐγίνωσκον πρὸ τούτου·
 Υἱὸν Πατὴρ συνίστησιν, υἱὸς δηλοῖ Πατέρα,
 ἑκάτερον τὴν σύστασιν, αἰχμῇ παρ' ἑκατέρου·

Βαθμῖς ρηγ'.

ΠΕΡΙ ΣΑΡΚΩΣΕΩΣ Αὐτοῦ τοῦ Θεανθρώπου Λόγου

Ἀλλ' οὗτος ὁ μονογενὴς ἐν ᾧ δι' οὗ τὰ πάντα·
 τὸ παμφαές ἀπαύγοςμα τῆς Πατρικῆς οὐσίας
 τῆς ἀφθαρσίας ἡ πηγὴ, καὶ τῆς ἀθανασίας
 ὢν ἐν μορφῇ τῇ τοῦ Θεοῦ, δούλου μορφήν λαμβάνει,
 ἐπευδόκοῦντος τοῦ Πατρὸς Πνεύματος συνεργοῦντος,
 καὶ φύσει γίνεται βροτός, φύσει Θεὸς ὑπάρχων,
 εὐσπλάγχχνος ἐπὶ τὴν αὐτοῦ κεχωρηκὸς εἰκόνα
 ἐπαμφιέννυται σαρκὸς ἐμψυχομένης πάχος,
 ψυχὴν ἐχούσης νοερὰν καὶ λόγῳ κεχρημένην,
 αὐτεξουσίως πράττουσαν αὐτῆς τὰς ἐνεργείας·
 ἄνθρωπος ὅλως πέφηνεν, ὅλως Θεὸς νοεῖται
 ὑπὲρ ἡμᾶς, καὶ καθ' ἡμᾶς δεικνύμενος ἐν πᾶσιν·
 εἷς οὗτος τὴν ὑπόστασιν, ἀλλὰ διπλοῦς τὴν φύσιν,
 ἄτρεπτος, ἀναλλοίωτος οὐσίαν ἑκατέραν·

Ἀρχὴ τοῦ Τ'. στοιχείου

Τέλειος οὗτος ἄνθρωπος, τῶν χρόνων ἐπ' ἐσχάτων
 οὗτος παντέλειος Θεὸς πρὸ πάντων τῶν αἰώνων
 πλὴν ἀλλὰ τῆς Θεότητος οὐδοπωσοῦν ἐξέστη
 ἀλλὰ τῆς ἀνθρωπότητος μεταβολὴν οὐκ ἔσχεν,
 Βαθμῖς ρηδ'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΦΥΣΕΩΣ ΕΚΑΤΕΡΑΣ
 Τὰς φύσεις οὐ συνέχεε, καὶν ἥνωσεν εἰς ἅκρον,
 καὶν γὰρ ἐθέωσεν εὐθύς, τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν,
 καὶν ὅλην ταύτην ἔπλησε τῶν θείων αὐχημάτων,
 ἀλλ' εἰς τὴν τῆς Θεότητος, οὐκ ἔτρεψεν οὐσίαν,
 ἀλλ' οὐ μετέβαλεν αὐτήν, ἐξ οὐπερ ἦν πρὸς ἄλλο,
 ἀλλὰ φυλάξας αἰρεπτον, ἀσύγχυτον τηρήσας,
 τοῖς ὅροις πάλιν εἴασεν, ἐμμένειν ταῖς οἰκείοις,
 πάντα τὰ τῆς Θεότητος, Θεοπρεπῇ τῷ λόγῳ,
 τῶν δὲ τῆς ἀνθρωπότητος, τινὰ μὲν κατ' ἀνθρώπους
 τινὰ δ' ὑπερβεδίκασι τὴν βροτησίαν φύσιν
 τὸ μὲν γὰρ ἐν τῇ μητρικῇ νηδύϊ συλληφθῆναι,
 ἐν ταύτῃ βρεφουθῆναι τε καὶ κυοφορηθῆναι
 καὶ τὸ τεχθῆναι νήπιον, καὶ γάλακτι τραφῆναι,
 ἅπαντα ταῦτα γέγονε, κατ' ἀνθρωπίνην φύσιν,
 τὸ δὲ ἐξ ἁγίου Πνεύματος, τὴν σύλληψιν ὑπάρχειν,
 ἄνευ σπορᾶς, ἄνευ ἀνδρός, δίχα φθορᾶς ἀπάσης,
 τὸ τῆς σαρκὸς τὴν σύμπηξιν εὐθύς ἀρτιωθῆναι.
 καὶ μὴ μικρόν κατὰ μικρόν, ὥς ἐφ' ἡμᾶς παγῆναι,
 τὸ καὶ τεκοῦσαν παναγνον, τηρῆσαι τὴν μητέρα,
 καὶ παρθενεύουσαν ὥς πρὶν, ὑπὲρ ἀνθρώπων φύσιν.

Τῶν φύσεων τῶν ἐν Χριστῷ συνελθουσῶν ἀλλήλαις,
 ἢ μὲν ἐκτὸς περιγραφῆς, ἐκτὸς παντοίου πάθους
 ἢ δέ καὶ περιέγγραπται καὶ ποίητὴ τυγχάνει
 καὶ πᾶσαν ιδιότητα, γένους ἀνθρώπων φέρει
 ὡς ἑμαυτὸς ἐκ τῆς Γραφῆς τῆς ἁμαρτίας ἄνευ,
 μία Χριστὸς ὑπόστασις αἱ τοῦτου φύσεις δύο,
 ἔνωσιν ἀλλ' οὐ σύγχυσιν, οὐ φύσιν, οὐδέ κράσιν
 οὐκ ἐπαφήν, οὐ κόλλησιν, οὐ πρόσψυσιν, οὐ μίξιν,
 καὶ μὴν οὐδέ παράθεσιν, παντάπασι παθοῦσαι,
 μὴ γάρ ὡς οἶνον ὕδατι, ταύτας κραθείσας νόει,
 μηδ' ὥσπερ σῖτον καὶ κριθὴν ἐμταρατευθειμένας
 οὐκ ἐπαφήν ἐγνώρισαν ὡς ὕδωρ μετ' ἐλαίου,
 οὐ μίξιν, οὐδέ πρόσψυσιν, οὐκ ἄλλο τι τοιοῦτον,
 ἀλλ' ὥσπερ σίδηρος πυρὶ πυρακτωθεὶς διόλου,
 μένει καὶ πόλιν σίδηρος, καὶ ἄγαν ἐπυρρώθη,
 καὶ πάσχει μὲν ὁ σίδηρος κρουόμενος τῇ σφύρα,
 τὸ πῦρ δέ μένον ἐν αὐτῷ, πάντως οὐδέν παυθάνει,
 οὕτω Θεότης τὴν βροτῶν ἀναλαβοῦσα φύσιν,
 καὶ πᾶν αὐτῆς ἰδίωμα, μὴ διαβεβλημένον,
 πασχούσης ταύτης, ἀπαθῆς ἐκείνη συντηρεῖται,
 ἄθυτον θῦμα τὸν Χριστόν, θύτην θυτὸν καλοῦσιν,
 ἀκτίστον κτίστην, καὶ κτιστόν, πλάσμα καὶ πλάστην
 [πάντων
 Θεὸς ἐρρέθη τοῦ παντός, ὡς ἄνθρωπος ὑπάρξας,
 καὶ πάλιν κατ' ἀντίδοσιν, ἄνθρωπος δίχα πάθους

Τὰ μὲν οὖν τῇ Θεότητι, προσαρμοσιέον μόνη,
 τῶν λεγομένων ἐπ' αὐτοῦ, τοῦ Θεανθρώπου λόγου,
 τὰ δὲ τῆς ἀνθρωπότητος ἴδια νομιστέα,
 τὰ δὲ θετέα καὶ κοινά, ταύταις ὁμοῦ ταῖς δύο,
 τὰ δ' ἄλλως ἀπονέμονται τῇ βροτησίᾳ φύσει,
 οὐχ ὡς τῆς ἀνθρωπότητος, τυγχάνοντα τοῦ λόγου,
 ἀλλ' ὡς ἐτέρως τοῖς βροτοῖς ἐντεθεωρημένα·
 εἰς τί με καὶ ἀλέλοιπας, φησί, Θεέ Θεέ μου;
 ὅπερ ἐστὶν ἁμαρτωλῶν, Θεοῦ μακρυνομέων·
 καὶ πάλιν πάνυ τοι μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας,
 κατὰ Δαβὶδ οἱ τῶν ἑμῶν παραπτωμάτων λόγοι·
 πᾶσαν γὰρ προσελάβετο, τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ μᾶλλον τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ τῶν παιόντων χάριν
 ὥσάν αὐτοῖς τὴν ψυχικὴν, παράσχη σωτηρίαν,
 ὡς ἀνθρωπός τε καὶ Θεός, Θεάνθρωπος καλεῖται·
 Χριστὸς ἐπεὶ περ κέχρισται τῷ Πνεύματι τῷ Θείῳ,
 τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ, Θεότητι χρισθείσης·
 οὐκ ἐνηνθρώπησε Πατήρ, οὐδὲ τὸ θεῖον Πνεῦμα,
 ἀλλ' ὁ συνάναρχος Υἱός, ὡς ἀνθρωπος ὠράθη·
 ὥσ' ἂν τῆς ιδιότητος ἀμεταβλήτως ἔχη·
 Υἱὸς καὶ κάτω πεφηνώς, ὡς ἄνω προὔπῃρχεν,
 υἱὸς Πατρός υἱὸς μητρός εἷς ἐν δυσὶν οὐσίαις,
 υἱὸς ἀμήτωρ πρότερον, τὸ δεύτερον ἀπάτωρ,
 συναγαγὼν ἐν ἑαυτῷ, τὰ πάλαι διεστῶτα.

Βαθμῖς ῥμε΄. ΛΟΓΟΣ ΕΤΕΡΟΣ ΕΝ Ω ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΤ'
ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ ΚΑΘ' ΟΜΟΙΩΣΙΝ,

Ταῦτα σοι τέκνον προσφιλές, ὡς ἐκ πολλῶν ὀλίγα,
περὶ τοῦ λόγου καὶ Θεοῦ συνοπτικῶς ἐρῶρέθη
ἀλλ' ἔτι καὶ πλατύτερον λεκτέον περὶ τούτων·
τρεις ὑποστάσεις τὸν Θεόν, μίαν φανέν οὐσίαν
τὸν ἕνα τῆς Τριάδος δέ, μετὰ τὸ σαρκωθῆναι,
μίαν ὑπόστασιν φανέν, ἐν δύο ταῖς οὐσίαις
ἕνα Θεὸν ὡς εἴρηται, πραγματικῶς νοοῦμεν,
τὰς δ' ἰδιότητες καὶν τρεῖς ἀλλ' ἐπινοία μόνη,
ἕνα Χριστὸν πραγματικῶς ἔχοντα δύο φύσεις,
ἅς καὶ μετὰ τὴν ἔνωσιν, τηροῦμεν ἀσυγχύτως,
καὶ πράγματι συνάπτοντες, τέμνομεν ἐπινοία·
σύνθετον γάρ ὑπόστασιν, Χριστὸν ὁμολογοῦμεν,
ἀπρόσιτον, καὶ προσιτόν, Θεὸν σεσαρκωμένον·
εἷς γάρ Θεάνθρωπος, Χριστός εἷς τοὺς αἰῶνας μένων
τοῦτον γνωρίζομεν Θεόν, ἐκ λόγων ἐκ πραγμάτων,
ὧν ἔλεγε Θεοπρεπῶς, ὧν ἔπραιτεν ὡσαύτως·
ἄνθρωπον πάλιν τὸν αὐτόν, μανθάνομεν ἐξ ἄλλων,
ὧν ἔλεγεν ὡς ἄνθρωπος, ὡς ἄνθρωπος ἐποίει·
Κύριλλος ταῦτά σοι ρησίν, ἥ δάσις τῶν δογμάτων
ἀλλὰ καὶ ποῦτο γίνωσκε μηδέν σε λανθανέτω,
καὶν εἷς Θεός, ὡς εἵπομεν, τὰ πρόσωπα τὰ τρία
τοῦ λόγου μέν ἀχώριστα, καὶ Πνεῦμα καὶ Γεννήτωρ
σαρκὸς δέ τούτῳ καὶ παθῶν, οὐδόλως κοινωνοῦσι
μόνον ηὐδόκησε Πατήρ, συνήργησε τὸ Πνεῦμα.

Τὰς ὑπὲρ πᾶσαν ἔννοιαν φρικτὰς θαυματουργίας,
 τὰς ἐκτελέσεις τῶν καινῶν. ὑπερφυῶν τεράτων,
 ἃς ὁ Θεὸς ὁ σαρκωθείς, ἑτερατούργει λόγος,
 τῷ λόγῳ συνειργάζετο, καὶ Πνεῦμα καὶ Γεννήτωρ,
 τῶν δὲ τῆς ἀνθρωπότητος, οὐ συμμετεῖχον τούτῳ,
 ὅτι ὅτῳ δὲ μάθης ἐναργῶς, ὥς ἐκ παραδειγμάτων.
 τὸν τρισυπόστατον Θεόν, πῶς ἓν ἐστί, καὶ τρία,
 νοῦς, νόησις, καὶ νόημα ταυτίζεται τῇ φύσει,
 τρόπον ἐνίσχεται τινά, καὶ ἀριθμῆται τρία·
 ὁ νοῦς γεννᾷ τὴν νόησιν, τὸ νόημα προβάλλει,
 ἡ νόησις, τὸ νόημα, νοῦν ἔχουσιν αἰτίαν·
 τὰ τρία ταῦτα σύνεστιν, οὐσιωδῶς ἀλλήλοις,
 ἕκαστον τούτων τῶν τριῶν, μερίζεται τῶν ἄλλων,
 ὥς ἄλλο τι καθεστηκός, ἀλλ' οὐχ ὥς ὅν ἄλλοιον·
 ὅς ᾧ φίλιαται σαφῶς, μονάδα τὴν Τριάδα;
 νοεῖς ἐξ ὧν εἰρήκαμεν, Τριάδα τὴν μονάδα;
 Νοῦς ὁ Θεὸς ὡς ἀληθῶς, ὅς καὶ νοήσει χρῆται·
 καὶ ταύτῃ συναπτόμενον, τὸ νοήμα πηγάζει,
 ἄλλοι τὴν ὑπερούσιον, ὑπέρθεον Τριάδα,
 ψυχὴν εἰρήκασι, καὶ νοῦν, καὶ λόγον εἰκονίζειν,
 τὴν μέν ἀγέννητον ψυχὴν, τὸν ἀναρχον Πατέρα,
 τὸν λόγον τὸν ἐκ τῆς ψυχῆς, τὸν γεννηθέντα λόγον
 τὸν νοῦν δὲ ὡς ἀγέννητον οὐδέ γεγεννημένον
 ἀλλ' ἐκ ψυχῆς ἐκπορευτῶς, ὑπάρχοντα τὸ Πνεῦμα.

Τρέχων ὁ νοῦς περὶ σκοπεῖ, περιεθρεῖ τὰ πάντα,
 ἀεικινήτως ἔ.εργῶν, οὐ παύεται τοῦ πράττειν,
 διηλεκῶς λογίζεται τηρεῖ τὰ κεκρυμμένα (1),
 καὶ τῶν ὑπὲρ τὴν αἴσθησιν, ἐφάπτεται πολλάκις,
 τὸ Πνεῦμα δ' ὡς ἀκήκουας, ὡς ἔμαθες ὡς ἔγνως,
 πᾶσαν τὴν κτίσιν συγκατεῖ, περιπολεῖ τὰ πάντα,
 ἐπεντροφῶν ἀνερευνᾷ, καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ ἐάθη,
 ὁράττεται πάντων καὶ χωρεῖ καὶ διαίει διὰ πάντων,
 ὡς πάντων κτίστης καὶ Θεός, καὶ βασιλεὺς ὑπάντων
 τὴν μετὰ σῶματος ψυχὴν, ἕως ἐστὶν ἐν τούτῳ,
 οὐκ οἶδαμεν ἐκπορευτήν ἢ γὰρ καθ' ὅραν πάντες
 θάνατον ὑπομένομεν, ὑπείκομεν νεκρώσει,
 τὸν λόγον οὐκ ἀγέννητον, μανθάνομεν τυγχάνειν,
 πῶς ὃν ἐγέννησε ψυχὴ; καὶ τις αὐτοῦ τὴν γέννηαν
 ὑπεξαίρησιν ὅσμπαντας ἀλόγους καταλήψει·
 ψυχὴν ἀπλὴν ἐσχήκαμεν, νοῦν ἀμερῇ πλουτοῦμεν,
 μοναδικὸν ἀσύνθετον, διπλοῦς ἡμῖν ὁ λόγος,
 διπλὴν αὐχεῖ τὴν γέννησιν εἰς ἀληθῶς ὑπάρχων.
 Γεννᾶται πρώτην γέννησιν, ἐν μέσῃ τῇ καρδίᾳ,
 ἀσώματον ἀόρατον, ἀγνώριστον τοῖς πᾶσιν·
 ἄλλην γεννᾶται γέννησιν τὴν διὰ τῶν χειλέων,
 καὶ προελθὼν σωματικῶς, γνωρίζεται τοῖς πᾶσιν,
 οὐδόλως χωριζόμενος ψυχῆς τῆς γεννησάσης,
 οὗτος τοῦ λόγου τὴν διπλὴν γέννησιν ὑπογράφει.

(1) ἴσως κεκρυμμένα.

Τοῦ λόγου τοῦ τῆς Πατρικῆς οὐσίας προελθόντιος,
 ὅστις αὐτῆς οὐκ ἀποσιᾶς, μήτραν οἰκεῖ παρθένον,
 καὶ γέννησιν σωματικὴν δευτέραν ἐγεννήθη,
 καὶ δῆλος πᾶσι γέγονε, τοῖς πρόην ἀγνοοῦσιν,
 ὅθεν Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον, λέγουσι κατ' εἰκόνα·
 ναὶ γάρ κατὰ τὴν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦς ἀξίαν,
 τὴν αὐτεξούσιον ὁρμὴν τὴν ἀεικινησίαν,
 τὸ μὴ καταλαμβάνεσθαι, τὸ ρεύγειν τὰς αἰσθήσεις,
 τὸν ἀσχιμᾶτιστον Θεόν, ἄνθρωπος εἰκονίζει,
 οὗτος καὶ καθ' ὁμοίωσιν, τοῦ κτίστου καὶ Δεσπότου
 ὅταν φασὶ τὰς ἀρετάς, τὰς θείας κατορθώση,
 πλουτήσῃ διὰ τούτων δέ, καὶ τὸ θεοनुμεῖσθαι,
 προᾶξιν καὶ λόγον ἐσχηκὼς μετὰ τῆς εὐσπλαγχνίας,
 ὥς ὁ Θεός τε καὶ Πατήρ, γενόμενος οἰκίῳρων,
 καὶ χρηματίσας ἄνικρους, ὥς ὁ Θεὸς ἀγάπη·
 τὸ μὲν οὖν καθομοίωσιν, τοῖς ἐναρέτοις μόνοις.
 καὶ θεραπεύσασι Θεόν, γησιῶς ἐνυπάρχει,
 τὸ κατ' εἰκόνα δ' ἅπαντες οἱ γηγενεῖς πλουτοῦσι,
 καὶ γάρ καὶ πταίωσιν αἰεὶ, τοῦτο προσμένει τούτοις.
 καὶ γάρ ἀμεταμέλητα, χαρίσματα τὰ θεῖα,
 ἀλλὰ γάρ πάλιν ὀπισθεν, ὁ λόγος μοι στραφήτω,
 καὶ τὸν εἰρμὸν ἀναλαβὼν, ὅθεν ἐξεληλύθει,
 οἷς εἶπε πρὸς σαφήνειαν, καὶ πλείω προσιθέτω,
 περὶ τῆς ἐκπορεύσεως, τοῦ Πνεύματος τοῦ θείου.

Βαθμὶς ὁμοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΠΟΡΕΥΣΕΩΣ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

Τὸ Πνεῦμα τοίνυν γίνωσκε, δύναμιν οὐσιώδη,
 ὑπόστασιν καθ' ἑαυτήν, ἀεὶ διαιρουμένην,
 προερχομένην ἐκ Πατρὸς, ἐν δὲ τῷ Θεῷ λόγῳ
 ὁμοφυῶς καὶ συμφυῶς, ἐπαναπαυομένην,
 ἐν τούτῳ καὶ τὴν ἑκφανσιν, ἀρρήτως ἐσχηκυίαν,
 οὐ τοῦ γεννήτορος Πατρὸς, ποτὲ χωριζομένην,
 ᾧ πάντοτε παρομαρτεῖ, καὶ συνυπάρχει λόγῳ
 οὐ χρονικῶς, οὐ τοπικῶς, ἀφισταμένην ὅλως,
 ὥς Ἰωάννης ὁ σεπτὸς, ὁ Λαμιακὸθεν γράφει·
 κατὰ δὲ τὸν Γρηγόριον, τὸν μέγαν Θεολόγον,
 Υἱῷ, καὶ Πνεύματι κοινόν, καὶ τῷ Πατρὶ τυγχάνει,
 τὸ Θεϊκὸν ἀξίωμα, καὶ τὸ μὴ γεγονέναι,
 τὸ δ' ἐκ Πατρὸς ὑφίστασθαι, τῷ Πνεύματι καὶ λόγῳ
 καὶ τοῦ Πατρὸς μὲν ἴδιον, ἐστὶν ἀγεννησία,
 τοῦ λόγου δὲ τὸ γεννητὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς ὑπάρχειν,
 ἢ δ' ἐκ Πατρὸς ἐκπόρευσις, τῷ Πνεύματι κληροῦται
 ὁ δ' ὑψηλόνους Μάξιμος, καὶ πάνσοφος τὰ θεῖα,
 εἰς ἐκδιδάσκει σε Θεός, ἐνὸς Υἱοῦ γεννήτωρ,
 πηγὴ τε Πνεύματος ἐνός, ἅπερ ὁμοῦ τὰ τρία
 μονὰς ἐσιν ἀσύγχυτος, Τριάς οὐ τεμνομένη·
 Νοῦς ἀναρχος οὐσιωδῶς, λόγου Πατρὸς ἀνάρχος,
 γεννήτωρ τούτου φυσικῶς, αἷτις μόνος μόνου,
 καὶ μόνου Πνεύματος πηγὴ, μόνῃς ζωῆς ἀφθάρτου,
 ζωῆς ληγούσης μηδαμῶς, ἀλλ' αἰδίως οὔσης.

Τὸ Πνεῦμα γοῦν καὶ τὸν Υἱὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀκούων
 ἑκάτερον ὑποστατὸν, ἰδιοτροπῶς νόει,
 φῶτα φησὶν (1) ἐξέλαμψαν, ἐκ τοῦ Πατρὸς τῶν
 [φώτων,
 ὥς φῶς ὁ λόγος ἐκ φωτός, φῶς ἐκ φωτός τὸ Πνεῦμα
 πλὴν ἀλλ' ὁ λόγος γεννητῶς, ἐκπορευτῶς τὸ Πνεῦμα
 ὁ τοίνυν εὐαγγελιστής, ταῦτα σοι σαφηνίζων,
 ὥς ὕδωρ ζῶν ἐκπορευτόν, ὠνόμασε τὸ Πνεῦμα·
 ἐμὲ καταλελοίπασι, πηγὴν ὕδατος ζῶντος,
 Ἰσραηλίταις ὁ Πατήρ προσονειδίζων λέγει·
 πηγὴ γάρ ὣν ὡς ὁ Πατήρ, τοῦ Πνεύματος τοῦ θείου
 ἐξ οὐπερ ὑφιστάμενον, ἐκπορευτῶς ὑπάρχει·
 πηγὴ τοῦ Πνεύματος Πατήρ, ὡς Υἱὸς εἰρήκει.
 ὁ λόγος παρὰ τοῦ Πατρὸς, προσμαρτυρεῖ τὸ Πνεῦμα
 τίς τοῦ Πατρὸς τοῖς ῥήμασιν, οὐκ ἂν καταπεισθεῖη;
 τίς ἂν οὐχὶ πιστεύσειεν, Υἱοῦ τὴν μαρτυρίαν;
 οὕτω κενὰ καὶ περιττὰ τὰ τῶν αἰρετιζόντων
 κατὰ δέ τόν Γρηγόριον, τὸν μέγαν Θεολόγον,
 ἀγέννητον καὶ γεννητόν, ἔχουσιν ἄλλο μέσον,
 ὅς πρὸς τὸν ἀντιπίπτοντα, πνιύμενος τὸν λόγον
 φησί, τό γάρ ἐκπορευτόν, ποῦ θήσομεν εἰπέ μοι;
 μέσον ἀναφαινόμενον, τῆς διαιρέσεώς σου;
 καὶ πάλιν παρακαλιών, οὕτως ἐφάνη τοῦτο,
 Θεὸς ἐκπορευόμενος, καὶ μέσος ἀγεννήτου,
 καὶ γεννητοῦ, διαφυγών, τῶν λόγων σου τὰς ἄρκυς.

(1) ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος καὶ ὁ ἀρεοπαγίτης Διονύσιος·

Βαθμὶς ρηζ'.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΕΟΥ, ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ ΕΤΕΡΑ

Τρανῶ, περὶ τοῦ Πνεύματος, εἰρήκαμεν τοῦ Θεοῦ,
 ἐν λόγοις οἷς κατ' ἐπαλῶν, ἐγράψαμεν ὡς οἶδας
 ἀπλῶς δ'εἰπεῖν ὡς ἐν ὁραθεῖ σύμπαντες οἱ πατέρες,
 ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκκορευτόν, διδάσκουσι τὸ Πνεῦμα·
 ἡμεῖς καὶ περὶ τούτου δέ, καὶ περὶ τῆς Τριάδος,
 σαφῶς σοι παρεδώκαμεν, τρανώσαντες τὴν πίστιν,
 ἥνπερ καὶ κίεχε καλῶς, καὶ φύλαττε καὶ σώζου·
 ἡ γνῶσις τῆς Τριάδος γὰρ ὡς εἶπον οἱ πατέρες·
 ἁγιασμός καὶ θέωσις, ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων,
 γνῶσις Πατρὸς, γνῶσις Υἱοῦ καθὼς αὐτὸς προέφη·
 ὁ τὸν Πατέρα κατιδών, καὶ τὸν Υἱὸν κατεῖδε·
 εἴτουν καλῶς ἐνόησε, συνῆκεν ἀμφοτέρους,
 γνῶσις Υἱοῦ καὶ Πνεύματος, γνῶσις ὑπάρχει Θεοῦ,
 ὡς σύν τῷ λόγῳ πάντοτε, καταλαμιθανομένου·
 ὕδωρ, πηγὴ, καὶ ποταμός, ὡς ἄνωθεν προεῖπον,
 σαφῶς ἐξεικονίζουσι τὴν ἄκτιστον Τριάδα·
 πλὴν καὶ ταῦτα λέγωμεν, καὶ ζωὴν καλῶμεν,
 καὶ φῶς, καὶ δύναμιν φαμέν, καὶ ἄλλο τι τοιοῦτον,
 τὸν τοῦ παντὸς δημιουργόν, ἀλλ'οὐχ ὡς ὄντα ταῦτα,
 κατονομάζομεν ἡμεῖς, τὸν ποιητὴν τῶν ὄντων·
 ἀπάντων γὰρ ὑπέρκειται, τῶν ὄντων ἀσυγκρίτως,
 ἀπάντων ὑπεροχικῶς, ὁ κτίστης ὑπερῆρται,
 ἐπεὶ καὶ πάντων ὁρατῶν, καὶ πάντων ἀοράτων
 αἴτιος οὗτος πέφυκεν, ἐκ τούτου γὰρ τὰ πάντα·

Τοῖνυν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν, πεποίηνται πρὸς τοῦτον
 πρὸς τοῦτον νεύουσιν αἰεὶ, πρὸς τοῦτον καταντῶσιν
 ἀρχὴ τὸ θεῖον ἀναρχος, οὐ γὰρ ἀρχὴ τῷ θεῷ.
 κατὰ τὸ μέσον ἀπαθῶς, ἀναλλοιώτως ἔχον,
 ἀθάνατον, αἰδίων, ἀπειρον κατὰ τέλος·
 Θεὸν καλεῖσθαι λέγουσιν ἐξ ἐτιμολογίας·
 καὶ γὰρ εἰρήνασι τινές, αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θέειν,
 ὥς πάνιη περιθέοντα, καὶ σκέποντα τὰ πάντα,
 ἄλλος, Θεὸς ὥς καυστικός, ὥς αἶθων ὀνομάζει
 πῦρ γὰρ αὐτὸν γινώσκουμεν, καὶ πῦρ καὶ ἀναλίσκον
 ἕτεροι τοῦτον λέγουσιν, Θεόν, ἐπεὶ θεᾶται
 ἅπαντα, καὶ λεπτομερῶς, εἶδε πρὸ τοῦ γενέσθαι
 πῦρ ὁ Θεὸς ὥς τοὺς κακὰς φλογίζων, καὶ φωτίζων
 ταῖς ἀπ' αὐτοῦ μαρμαρυγαῖς, τοὺς σφύζομένους πάντας,
 φῶς ὁ Θεός, ἐκ τούτου δέ, πᾶν ἄλλο φῶς ὑπέρσθη,
 εἰς ὅσον ἔσχεν οὐρανός, ὅσον καὶ κάτω τούτου·
 εἰς φῶς ὑπερουράνιον, ὃ δεύτερον τάχτεον,
 τὸ τρίτον δ' ὑπερδέδωκε, νοῦν ἅπαντα καὶ λόγον,
 τὸ φῶς φημί τὸ θεϊκόν, τὸ τῆς σεπτῆς τριάδος
 ὥς γοῦν ἡμεῖς τὴν τοῦ φωτός, οὐκ ἔχομεν οὐσίαν,
 οὐδὲ μετέχομεν αὐτῆς, πεφωτισμένοι ταύτῃ,
 οὕτω καὶ τάξις ἅπασα, τῶν ἄνω διακόσμων,
 οὐσίας ἁμοιρος Θεοῦ, Θεῷ φωτιζομένη

(ᾧδε λείπει στίχος εἷς)

Τοῦτο τὸ φῶς τὸ τριφάες, τὸ λάμπον ἐνιαίως,
 πάντα φωτίζειν ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς κόσμον,
 κατὰ Λαβὴν ἀποκρυφὴν, ἔθετο τούτου σκότος.
 τὸ σκότος δέ σοι γνώρισμα, τῆς ἀκαταληψίας.
 εἰς ἀγνωσίαν καλυφθέν, τὴν ὑπὲρ πᾶσαν γνῶσιν,
 ἣν ὁφθαλμοὶ τῆς πίστεως, καὶ μόνοὶ καθορῶσιν·
 ὅθεν καὶ οὐ κατέλαπε, ζητήσεις ἐκζητήσεις.
 τὴν πίστιν ἀσπασόμενος, ἐκ μέσης τῆς καρδίας·
 πίστις φωτίζει λογισμοὺς, πίστις ψυχὰς λαμπρύνει,
 ἐν τοῖς πιστοῖς ἡ τοῦ Θεοῦ, φιλοτιμεῖται χάρις,
 τὰ φρέατα τὰ πάντοτε κενούμενα μιμεῖται,
 μηδ' ὅλως δ' ἐξαντλούμενα, τίς τῶν πατέρων ἔφη,
 τὴν τῶν καλῶν διανομήν, πίστει φασὶ μετρεῖσθαι·
 παρὸν τὸ Πνεῦμα πανταχοῦ, καὶ περιέπον πάντας,
 τὰς ἐνεργείας διαιρεῖ, καὶ δίδωσι τὴν χάριν,
 ὥς ἕκαστος ἐμέτρησε, τὴν πίστιν ἐπαυξήσας,
 οὕτω τῶν θείων δωρεῶν, μέτρον φασὶ τὴν πίστιν·
 ἀπαρλείπτως πάρεστιν, ἐν ᾗ πασι τὸ Πνεῦμα
 ἅπαν ἐν πᾶσι πέφυκεν, ὅλον ἐστὶν ἐν ὅλοις
 μεμερισμένον ἀπαθῶς, ὁλοσχερῶς τὰ πάντα
 μετροῦν, πληροῦν, διακρατοῦν καὶ φέρον, καὶ συνέχον,
 ἀλλὰ τὰς δόσεις τοῖς πιστοῖς, παρέχει πρὸς τὴν πίστιν·
 πειθῶ βεβαίαν καὶ στερεὰν ὀρίζονται τὴν πίστιν·
 ἐνδιαθέτως ἔχουσιν, πρὸς τὸ πεπιστευμένον·

Βαθμὶς ὀμῆ'.

ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ ΟΡΘΗΣ ΠΟΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΑΡΧΕΙ

Τὴν πίστιν μόνον λέγουσιν, ἀνάλωτον ἐκ πάντων ταύτης φησὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὁπόταν καθορῶσι τὴν ἄρρητον λαμπρότητα, τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, οὐδόλως ἐπισηθάνεσθαι τῶν κάτω συρομένων· πίστις ὑπόστασις ἐστί, τῶν ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγων, αἱ δὲ λαμπραὶ τῆς πίστεως, ρασὶν εὐεργεσίαι, δωροῦνται μεγαλοπρεπῶς· ἡ πλῶτα γὰρ ἡ χάρις· δεξαμενὴ τῆς χάριτος, ἡ δεχομένη πίστις, ἔπειτα πάντες ἐξ αὐτῆς, ὥς ἐκ πηγῆς ἀντλοῦσι. πρὸς ὅπερ ἕκαστος πιστὸς, ἐπλούτησεν ἄγγεϊον· τοῦτέστιν πρὸς τὴν πίστιν μου, τὰ δῶρα μοι πηγάζει· ὁ κτίστης δόξης με ποιῶν, αὐτοῦ συγκληρονόμον ἀπὸ τῆς πίστεως τὸ φῶς, καθάπερ ἐξ ἡλίου, πρὸς ᾧς ἀνοίξωμεν ἡμεῖς, εἰσέρχεται θυρίδας ἄρρητον θύραν γίνωσκε, τὴν πίστιν μυστηρίων, ὅταν Θεὸς εἰσαγαγεῖν ἡμᾶς ἐλευδοκήσῃ, εἰς τὴν τρυφὴν τῶν ἀγαθῶν, τῶν ὑπὲρ νοῦν ἐκείνων· εἰς πλοῦτον τὸν πνευματικόν, τὴν ξένην ἐμπορίαν· ἐν τῇ ψυχῇ τῆς πίστεως, τὴν θάλασσαν ἀνοίγει· νοῦς ἅπας καταρχόμενος, φιλοσοφεῖν τὰ θεῖα, ἐκ πίστεως κατάρχεται, καὶ δι' αὐτῆς ὁδεύων εὕρισκει λῆξιν ἐπ' αὐτήν, τὴν ἀνωτάτω πίστιν· πίστις ἀνύει μέγιστα, καὶ μέγιστα πανθάνει·

(ᾧδε λείπει στίχος εἷς)

Τῶν δὲ παθῶν τὰ χαλεπά καὶ χείρονα τῶν ἄλλων,
 ἅπερ ἀφόρητα τισίν, ἑτέροις νομισθεῖη,
 γενναίως ὑπομένουσα, πάσχειν οὐδὲν ἡγεῖται·
 καὶ μαρτυρήσουσαν ἡμῖν, οἱ μάρτυρες οἱ θεῖοι,
 πίστει καθυπενέγκαντες, θασάνους ἀνυποίστους (1)·
 ἔφη Χριστὸς ὡς δυνατά, πάντα τῇ πίστει μόνῃ,
 διὰ γὰρ πίστεως ἡμῖν, τῆς ὄντως ἀδιστάκτου,
 δύναμις δίδεται Θεοῦ, καὶ συμπληροῖ τὰ πάντα
 τὴν πίστιν τὸ στερέωμα, καθυπογράφει τοῦτο,
 τὸ κάλλιστον ἐν αἰσθητοῖς, καὶ πλήρες φωταυγείας·
 ἐν ταύτῃ γὰρ ἐκλάμπουσι, δίκην φανερῶν φωστήρων,
 ἀνδρῶν ἁγίων ἢ πληθύς, καὶ φρουκτωροῦσι πάντας·
 οὐχ ὅστις οἶεται Θεόν, οὗτος πιστὸς καλεῖται,
 ἀλλ' ὁ τυχεῖν τῶν ἀγαθῶν, πιστεύων ἀδιστάκτως,
 ὅς μετὰ πίστεως πλουτεῖ Θεοῦ τὴν βασιλείαν·
 ὅς χρηματίσας ἀληθῶς, ὡς ἄκακον παιδίον,
 τοῖς θεϊκοῖς διδάγμασιν, οὐδόλως ἀντιλέγει,
 ἀλλ' εὐπειθῶς, ἀλλὰ πιστῶς, προσιέται τὰ πάντα,
 ὡς τὸ παιδίον πειθαρχεῖ, τῷ τούτου διδασκάλῳ·
 ὁ δυνηθεὶς ὑπενεγκεῖν, ρησὶ τὴν ἀδικίαν,
 καὶ φέρων ταύτην, σὺν χαρᾷ, καὶ εὐσεβῶς ἰσχύῃ
 ἁπανίας ἀπυκρούσασθαι, τοὺς τοῦτον ἀδικοῦντας,
 οὗτος πιστὸς ἀναφανείς, παρακαλεῖται πίστει,
 καὶ δέχεται παρὰ Θεοῦ, πολλὴν παραμυθίαν·

1) ὁ ἅγιος Ἀγάπιος ὁ μάρτυς ὁ υἱὸς τῆς Ἀγίας Βάσσης μασ-
 ὄμενος καὶ ἀφαιρούμενος τὸ δέσμα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μέχρι
 τῆς στήθους ἔλεγεν τὰ ἀξιοσημειώτα ταῦτα: οὐδὲν ἡδὺ οὕτως, ὡς
 πάσχειν ὑπὲρ Χριστοῦ: ὅρα. Συναξαρχ. 21 Αὐγούστου.

Τὴν πίστιν ἔχων ἀσφαλῆ, ταύτην ὀρθῶς κατέχων
 ταύτην καλῶς κτησάμενος, πατήσεις τοὺς ἐχθρούς σου
 καὶ κυριεύσεις τῶν παθῶν, καὶ τούτων βασιλεύσεις·
 ἡ πίστις ὥσπερ λέγουσι, γεννᾷ τὴν ἡσυχίαν,
 καὶ μόχθος πίστιν ἔτεκεν, εὐθύτης καρδίας·
 οὐδ' ἄπιστος δυνήσεται, πίστεως δίχα ζῆσαι·
 πίστις πτερὸν τῆς προσευχῆς, τοῖς παλαῖς ἐρρέετο
 τὸ σμῆνος πᾶν τῶν ἀρετῶν, παρέπεται τῇ πίστει·
 πίστις καθὼς εἰρήκασι, στάσις ψυχῆς ὑπάρχει
 ἀμειψία κίνητος στερεὰ, μηδόλως κλονουμένη,
 μηδὲ παρὰ τινος δεινοῦ μετασалеυομένη·
 εἰμὴ πιστεύσεις φησί, πᾶς ἄνθρωπος θεβαίως,
 ὅτι Θεός παρίσταται, ταῖς πράξεσι ταῖς τούτου,
 σκοπῶν αὐτὰς κατὰ λεπτόν, οὐ δύναται σωθῆναι·
 καὶ πάλιν ὁ Χρυσόστομος, ἀδύνατον σωθῆναι·
 εἰμὴ τις γένηται μωρός, καὶ λογισμῶν παντοίων,
 καὶ τῆς σοφίας ἅπασαν, τὴν οἴησιν κενώσῃ
 καθυποκλίνας ἑαυτόν, καὶ παραδούς τῇ πίστει·
 τὸ μὴ φροντίζειν τῶν φθαρτῶν καὶ μέριμναν ποιεῖσθαι
 καὶ πάντων τῶν σωματικῶν, μηδόλως προνοεῖσθαι
 ἀληθεστάτης πίστεως, καθίσταται σημεῖον·
 ἐκτὸς τῆς πεποιθήσεως, φασὶ τῆς ἐν τῇ πίστει,
 οὐκ ἂν ψυχὴ κατατολμᾷ, τῶν πειρασμῶν θαρρήσθαι
 οὐδὲ τὰ τούτων κύματα, καὶ τὰς ἐφόδους φέρειν·

Βαθμὶς ῥηθ'.

ΠΥΡΙ ΤΗΣ ΕΞ ΕΡΓΩΝ ΠΙΣΤΕΩΣ, ΚΑΙ ΤΙΣ Ο ΤΑΥΤΗΝ ΕΧΩΝ

Τὸν φόβον λέγουσι εἶναι τῆς πίστεως ἐγγράναι.
οὕτως νομεῖ τὸν ἐ-τολῶν, ὁ τοίνυν τὴν μητέρα
τὴν παύτου μὴ καταμενῆς, πρόβατον εὐρεθῆναι.
τῇ κατὰ Κύριον νομῇς, οὐκ ἂν ἀξιοθεΐη·
σέβας ἢ μετὰ πίστεως προσκύνησις ὑπάρχει
ἢ δὲ λαοεΐα περικε, δι' ἔργων ὑερατεία·
οὐδὲν ἡμῶς ὥς γέγραπται παράπαν ὠφελήσει
πίστις, καὶ τὸ πνευματικῶν, τινῶν ἀξιοθῆναι,
εἰμὴ καὶ πράξεις ἔχωμεν, ἀξίας τοῦ Δεσπότη·
εὐθέων ἔργων χωρισμός, πίστιν νεκρὰν δεικνύει·
τὴν μετὰ τῶν ἁμαρτιῶν, συνθολοιμένην πίστιν,
οὐ μόνον εὐρομεν νεκρὰν, ἀλλὰ καὶ σεσηπυῖαν,
Θεῷ πιστεύεις; ἄριστα, ποιεῖς τὰ περὶ τούτου,
ἀλλ' ἔργων τῶν κατὰ Θεόν, ἔσχεν ἢ πίστις χρεΐαν,
Θεὸν τὸ πᾶν παραγαγεῖν, πιστεύεις ἐξ οὐκ ὄντων,
καὶ κυβερνᾶν, καὶ διοικεῖν καὶ ἐν ἡ χειρὶ κατέχειν,
καὶ πάντων προσηθεύεσθαι, καὶ πάντων προνοεῖσθαι,
μέχρις αὐτῶν τῶν ἀραχνῶν, μέχρις αὐτῶν μυρμίκων,
τοῦτο καλῶς ἐπιτελεῖς, ἀλλὰ προστίθει· οὕτω
τὰς πράξεις τὰς κατὰ Θεόν, τὰς τὴν ψυχὴν σωζούσας,
τότε σοι πᾶσαν τὴν δουλίην, Θεὸς ἀποπληρώσει,
καὶ σύμπασαν τὴν θέλησιν, εἰς τέλος προαγάγει·
φασὶ μὴ θέλε ἐν δρακὶ κατέχειν τοὺς ἀνέμους,
μὴ πίστει πράξεων χωρίς, ἡγοῦ τὴν σωτηρίαν (1)

(1) ἢ μὴ ἡγοῦ συγχωρηθῆναι σοι τὴν ἁμαρτίαν πίστει μόνῃ,
χωρὶς τῶν τῆς μετανοίας ἔργων καὶ πράξεων·

Τοῖς λόγοις εἰ προσέσχηκας τοῖς τῶν Εὐαγγελίων,
 ἔγνων ὡς χρεῖα πράξεων, τῇ πίστει πρὸς τὸ σῶζειν,
 οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, φησὶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν ὡς οἶδας·
 ὁ γάρ πιστεύων τῷ Χριστῷ, φησὶν οὐκ ἄλλως ἔχει,
 δεῖξαι τὴν πίστιν ἑαυτοῦ, καὶ φανεράν ποιῆσαι,
 εἰμὴ τὸ σιέειν τοῦ Χριστοῦ, ταῖς ἐντολαῖς ἀπάσαις
 πᾶν δέ ὅπερ ἀληγόρευσεν, ἐκείνος ἀποφεύγει·
 πᾶς γάρ ἄνθρωπος ὁ τῷ Χριστῷ, μόνον πιστεύων λόγῳ,
 καὶ πᾶν κακὸν οὐχὶ μισῶν, καὶ πᾶν καλὸν οὐ πράττων
 ἄπιστος οὗτος παντελῶς εἰ καὶ πιστεύειν λέγει,
 ἡκουσας ἄλλου λέγοντος, πίστις οὐ ῥύσεται σε,
 οὐ θάπτισμα λυτρώσεται μελλούσης καταδίκης
 πράξεων ἄνευ σωστικῶν, ἔργων χωρὶς ἐνθέων·
 εἰ συνειτάξω τῷ Χριστῷ, τήρει τοὺς λόγους τούτου·
 εἴπερ ἐλπίζης μέλλοντα, καὶ μένοντα πλουτῆσαι,
 ἀντιποιοῦ τῆς ὑπὲρ νοῦν, καὶ Θεοσδότου δόξης,
 τὴν φλογερὰν καὶ φοβεράν, φοβήθητι ῥομφαίαν,
 εἰ τοῦ Θεοῦ τὰς προσταγὰς, οὐ κατορθοῦν σπουδᾶσης
 πιστὸν μὴ λέγε σεαυτόν, ὃ μέγας παραινεῖ σε (1)
 Χριστοῦ γάρ πίστις ἀληθῶς, διὰ Χριστὸν προθύμως
 χάριν Χριστοῦ τῆς ἐντολῆς, ἀποθανεῖν καὶ ζῆσαι,
 ἀτιμωθῆναι καὶ τιμὴν, μεγίστην τιμηθῆναι,
 πτωχεῦσαι καὶ τὸν αὔλον ἀποκερδῆσαι πλοῦτον,
 καὶ καταπαίζειν ὡς καπνοῦ, τῶν αἰσθητῶν ἀπάντων (2)

(1) Βασίλειος ὁ μέγας

(2) Ταῦτα φησὶ Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος.

Ταύτην τὴν χάριν ὁ Θεὸς ὥς λέγουσι δωρεῖται,
 τοῖς δουλομένοις σώζεσθαι, τοῖς θέλουσι γενέσθαι
 ἐν ἀπολαύσει τῶν χρηστῶν, ἐκείνων τῶν ἀρρήτων,
 ᾧ τοὺς λαμβάνειν μέλλοντας, οὐ μόνον χρὴ πιστεύειν
 ἀλλὰ καὶ πάσχειν ὥς εἰκός, ὑπὲρ Χριστοῦ προθύμως
 μόνον γάρ τοῦτο τό, Χριστῷ, πιστεύειν ἀδιστάκτως
 ἴσως ἂν εἴη καὶ τινῶν, τὰ γήϊνα φρον. ὄντων,
 ὁ λέγων ὅτι πίστεως, ὅς τις ὀρθοῖς ἐπιμένει,
 εἶτα καταγινόμενος, εἰς πράξεις ἁμαρτίας,
 οὗτος ὥς πρόσωπον ἐστί στερούμενον ὁμιμάτων,
 ἢ καὶ σαρκὶ παρέοικεν, ἀψύχῳ νεκρωθείσῃ·
 διὰ τῶν πράξεων φασί, δεικνύεσθαι τὴν πίστιν.
 ὥς δι' ἐσόπτρων φαίνεται πρ. σώπων ὡραιότης,
 τῶν ἐντολῶν ἐργάζεται, τὴν τήρησιν ἢ πίστις,
 ἢ πίστις φύλαξ ἀκριβής, τῶν θείων προσταγμάτων,
 ἄλλος εἰρήκει τῶν σοφῶν, καὶ θαυμαστῶν πατέρων
 πιστεύεις ὥς ἐπιτυχής, τῶν ἀγαθῶν γενήσῃ,
 ὥς εἰς αἰῶνας τῆς Θεοῦ, κατατρυφήσης δόξης,
 σὺν τάγμασιν ἀγγελικοῖς, σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις,
 οὐκοῦν δοκίμασον σαυτόν μήποτε μέριμναί σε,
 αἱ γεηραί, καὶ σαρκικαί, κατέχουσι φροντίδες,
 εἰ γάρ αὐταῖς κἄν καὶ βραχὺ συνισχημένος εἴης,
 τοῦτο σημεῖον λέγω σοι, μηδόλως σε πιστεύειν
 ὅτι τῶν ξένων ἀγαθῶν, φανήσῃ κληρονόμος

Βαθμὶς ρν'.

ΕΤΕΡΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΑΘΕΞΗΣ ΠΕΡΙ ΧΡΗΣΤΗΣ ΕΛΠΙΔΟΣ

Τὴν χρεῖαν τὴν τοῦ σώματος, ἐμπίστευσον τῷ κτι
 ὡσάν δηλώσης ἅπασι, καὶ γνῶριμον ποιήσης,
 αὐτῷ καὶ τὴν τοῦ πνεύματος, πιστεύσασθαι φροντ
 ἢ πίστις πρόξενος ἐστὶ πραγμάτων ἀνελπίστων·
 ὅς ἔσχε μετὰ πίστεως ἀδίστακτον ἐλπίδα.
 πανευχερῶς τῶν κοσμικῶν, ἀπάντων κατὰπίύει
 κάτιδε γάρ ὡς ἀληθῶς, ἅπαντα τὰ τοῦ κόσμου,
 καὶ μετ' αὐτῶν τὰ μέλλοντα, βραβεύεσθαι δικαίον
 μόνοις πιστοῖς κεκλήρωνται, μόνοις πιστοῖς δωροῦνται
 τοῖς δ' ἀπιστοῦσιν οὐδαμῶς οὐδ' ὁβολὸς ὑπάρχει
 κἄν καὶ δοκῶσιν ἅπαντα, τὰ γεηρὰ κατέχειν,
 γεννᾷ τὴν πίστιν. ὡς φασι, τὸ φῶς τῆς διανοίας
 ἢ πίστις δέ γεινήτρια ὑπάρχει τῆς ἐλπίδος
 ἐλπίδος ἢ στερέωσις, κρατύνει τὴν καρδίαν,
 γνῶρισμα πίστεως φασί, τὰ πάντα τὰ θεόθεν,
 κἄν λυπηρὰ νομίζοιντο, μετ' εὐφροσύνης φέρειν·
 πίστις ἐστὶν ὡς γέγραπται, καὶ σὺ σαφῶς γινώσκει
 ἐλπίζομένων ἐναργής, ὑπόστας πραγμάτων,
 οὐ βλεπομένον ἔλεγχος, δι' ἧς τοῖς ἀπ' αἰῶνος
 ἁγίοις, ἅπαν ἀγαθόν, παρὰ Θεοῦ δωρεῖται,
 οὐχὶ λαβοῦσιν ἐκ Θεοῦ, τὰ προεπηγγελμένα,
 ἀλλ' ἅπερ μέλλουσι λαβεῖν, ἰδεῖν ἀξιωθῆναι,
 καὶ μέρος τι τῶν ἐκ Θεοῦ, δοθησομένων τούτοις
 ὧν ἀπολαύσουσι χρησιῶν, πλουτοῦσιν ἀρραδῶνα

Ταῦτα φησί τις τῶν σοφῶν πνευματικῶν πατέρων
 οὓς περ σοφρὺν ἀνέδεξε, τοῦ Πνεύματος ἡ χάρις
 ὁ μετ' ἐλπίδος, ὥς φασι, καὶ μετὰ πόθου σπεύδων,
 ἐπὶ τὴν τελειότητα, κἄν ἐπ' αὐτὴν μὴ φθάσῃ,
 κλῆρος αὐτοῦ σὺν ἐκλεκτοῖς μερὶς σὺν τοῖς ἁγίοις
 ἱεῖνες ἠγωνίσαντο, σπουδαίως ἐπ' ἐλπίδι
 κἄν μὴ παρείῃ τὰ χρηστά, τῇ προσδοκίᾳ τέλει
 καὶ τὸν αὐτὰ ληρόμενον, εὐφραίνει αἷς ἐλπίσιν·
 ἅπας ἄνθρωπος ἐν τῷ Θεῷ, τιθέμενος ἐλπίδα,
 καὶ μόνων ἐφιέμενος, ἐκείνων τῶν μελλόντων,
 τὰ δὲ παρόντα παρορῶν, οὐκ ἂν καταισχυνθεῖ
 ἄλλος ἀμήχανον φησί, διαπεσεῖν εἰς τέλος,
 τὸν καθαρὸν εἰς τὸν Θεόν, ἐλπίδα κεκτημένον,
 ὅς καὶ βραχὺ τῆς εἰς Θεόν, ἐλπίδος αἰσθανθείη,
 οὐκ ἔτι δοῦλος γένοιτο τοῦ χαλεποῦ δεσπότης,
 τοῦ παναγνόμονος φημί καὶ δυσμενοῦς σαρκίου,
 ὅταν ἡμεῖς εἰς τὸν Θεόν, ἐλπίζωμεν ὥς πρέπει
 πᾶσαν ἀποσεισάμενοι, τοῦ σώματος φρονίδα
 ὁ κόσμος καθυπηρετῶν, ὥσπερ εὐγνώμων δοῦλος,
 ἡμῖν ἐτοίμως ἅπαντα πληροῖ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν.
 ἀλλ' οἵμοι! τῶν τοῦ πονηροῦ, δεινῶν μηχανημάτων,
 καὶ τῶν αὐτοῦ σκαιοριῶν, καὶ τῶν μεθοδευμάτων,
 αἷ καὶ γὰρ τὴν σήμερον, δολίως ὑποκλέπτων,
 ἀφίησι τὴν αὔριον, καὶ οαίνει ταῖς ἐλπίσι.

Ταῦτα γινώσκων φίλ' ατε, διάρει τὰς ἐλπίδας
 στέργε τὴν ἀληθεύοισαν, φεῦγε τὴν ἀπατῶσαν,
 πόθει τὴν μὴ πλανῶσάν σε, μίσει τὴν κλέπτουσάν σε
 ἢ γάρ ἐλπίς ὥς λέγουσι, ἢ νόθη καὶ μιταῖα,
 ὥς ὁδηγὸς παγκάκιστος, ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν,
 πεπλανημένους ὁδηγεῖ, τοὺς ταύτῃ πειθουμένους·
 οὐδέ γυνὴ χωρὶς ἀνδρός· γεννηῖσαι δυνηθείη
 ἀλλ' οὐδ' ἐλπίς τεχθήσεται, κόπου χωρὶς καὶ πόθου,
 ἐλπίζων πάνυ τοι φοβοῦ, καὶ χαῖρε τεθλιμμένος,
 τῆς γάρ ἐγκαταλείψεως, καὶ φωτισμοῦ τὸ μέσον,
 ὡς ἔμαθες ἐκ τῆς Γραφῆς, καθέστηκεν ἡ πεῖρα,
 καὶ λύπης πάλιν καὶ χαρᾶς ἐλπίς ἐστὶ τὸ μέσον,
 μὴ σφόδρα δείκνυσθαι θαρρῶν, μηδ' ἀπελπίζων ἄγαν,
 τὸ μέν καὶ γὰρ ἐκλύει σε, τὸ δ' αὖθις ἀναίρεται,
 κατὰ τὸν παλαινοῦντα σοι, προσέγγισον ἐλπίδι.
 καὶ δίχα κόπων τοῦ λοιποῦ, καὶ πόνων ἀναπαύου,
 πρὸ θησαυροῦ γὰρ θησαυρόν· γινώσκεις τὴν ἐλπίδα,
 πλουτῶν ἐνθέου γνώσεως, διδάσκαλον τὸν μέγαν·
 πόνων ἐλπίς ἀνάπαυλα, καὶ θύρα τῆς ἀγάπης.
 εἰκὼν ἐν πᾶσιν ἀκριβής, πραγμάτων τῶν ἀπόντων,
 κόποι καὶ πόνοι κρέμονται, τῶν ἀρετῶν ἐν ταύτῃ·
 εὐέλπις μοναχός ἐστι, σφαγεὺς τῆς ἀκηδίας·
 μαχαίρα ταύτην τμητικῇ, τῇ τῆς ἐλπίδος σφάπτων·
 ἐλπίς πάντων τῶν καλῶν, καὶ τῆς ἀγάπης κράτος.

Βαθμὶς ὄνα'.

ΠΕΡΙ ΕΛΠΙΔΟΣ ΑΛΗΘΟΥΣ ΤΙ· ΑΥΤΗ ΤΕ ΚΑΙ ΠΟΙΑ

Ταύτην φασὶ διαφοραῖς, ποικίλαις διαιρεῖσθαι
καὶ τοῦτο μάθης ἐξ ἔθνων, καὶ τῶν αἰσθετιζόντων,
ταύτης, ὥς εἶπέ τις, βαθμοὺς ἀναγνωρίσεις πλείστους
προσχόν τῇς ἁμαρτάνουσι, προσχόν ταῖς ἐταιρίαι,
πάντες γάρ οὗτοι λέγουσι πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίζειν,
ἐλπίδες ἐναρέτων δέ, κατὰ τὰς ἡλικίας,
ἢ κατὰ κλίμακος βαθμούς, καὶ θακτηρίας πράξεις, (1)
ὅτι δέ βούλεται Θεός, πάντας ἡμᾶς σωθῆναι,
παντί που πρόδηλον ἐστίν, ὥς εἶπον οἱ πατέρες·
πλὴν ἄλλ' οὐ πάντας τοὺς ἄλλως, ὁμολογῶντας σώζει
τοὺς λόγῳ μὲν κηρύττοντας αὐτῷ τὴν δυναστείαν,
καὶ ῥήματι κραιγάζοντας, τοῖς δ' ἔργοις ἀρνούμενοις
τοὺς δέ σωθῆναι σπεύδοντας, ὁρμαῖς ὀλοπροθύμοις,
καὶ γνώμην συνεισφέροντας, τὴν σώζειν δυναμένην,
πᾶς ἐξ ἀπάσης ἑαυτόν, φροντίδος ἐκτινάσσων,
μὴ μεριμνῶν τὰ τῆς σαρκός, μὴ τοῖς φθαρτοῖς δου-
[λεύων,
οὗτος τελείως πρὸς Θεὸν ἀνάγει τὴν ἐλπίδα, (2)
ἀναθετέον ἐκ ψυχῆς, εἰς τὸν Θεὸν τὰ πάντα,
θεόθεν γάρ ἡ γέννησις, τῷ γέει τῶν ἀνθρώπων,
γίνονται γάρ τῇ τοῦ Θεοῦ δημιουργῷ δυνάμει,
καθ' ἅπερ τῇ συνεκικῇ, τὸ διαμένειν ἔσχον,
καὶ τούτῃ συντετήρηνται καὶ ταύτῃ συγκροτοῦνται (3)
ἢ δέ κυβέρνησις αὐτῶν ἀποπληροῦται πάντως,
δυνάμει προνοητικῇ, τοῦ κυβερνεῦντος πάντα.

(1) ἐν ἄλλοις: τάξεις. — (2) ἐν ἄλλοις: οὗτος λεγέτω πρὸς Θεὸν ἀνάγειν τὴν ἐλπίδα. — (3) ἴσως: συγκροτοῦνται.

Ταῦτα γινώσκων καὶ ἰσχύν, ὅρα μερίμνα σκόπει,
 πάντων τῶν ἄλλων ἀμελῶν, τὸν κτίστην θεραπεύων,
 μὴ λύσης νόμους Θεϊκοῦς, μὴ παραβαίης ὅρους
 ἐλπίδῃ νόθῃ καὶ ψευδεῖ, καὶ παραλελυμένη.
 πρόσγες ἐμπεῖρῳ γέροντι, σοφῶς σοι παραινοῦντι.
 ἐν ἅπασι τοῖς πειρασμοῖς ἐν πράγμασι παντοίοις,
 λέγε φροντὶς οὐκ ἔστι μοι, τούτων οὐδέν με μέλει,
 Θεῷ γάρ ἅπαξ καὶ ψυχὴν, παρέδωκα καὶ σῶμα,
 οὗτις γάρ τούτων κηδεμών, καὶ πλάστης ἀμροτέρων
 καὶ τὸ συμφέρον ἀκριδῶς, ἐν ἅπασι γινώσκων,
 τότε καίιδῃς ἐμφανῶς, ἐναργεστάτως βλέψης,
 τὰ τοῦ Θεοῦ θαυμάσια, χρόνῳ παντὶ καὶ τόπῳ·
 τὴν βροτησίαν ἅπασαν, ἀντίληψιν ἀπόθου,
 τὴν εἰς ἀνθρώπους ἅπασαν, ἀπόρριπον ἐλπίδα,
 κἄν τι συμβῇ σοι λυπηρόν, κἄν τι κακὸν ἐπέλθῃ
 αἷτια τούτου νόμιζε, τὰ πλημμελήματά σου·
 εἰ δ' ἀγαθόν, εἰ δέ χρηστόν, εἰ δέ καλόν τι πάθῃς
 λογίζου τοῦτο τῆς Θεοῦ φιланθρωπίας ἔργον,
 καὶ τῆς ἀρρήτου καὶ πολλῆς αὐτοῦ κηδεμονίας,
 πᾶς ὅς ἀσκόπως κοπιᾷ καθολικῶς πτωχεύσει,
 καὶ πᾶς ὁ τρέχων εὐέλπης, διπλῶς ἐπιτυχάνει,
 ὁ Βαρσανούριος φησί, τὸ τῶν πατέρων κλέος,
 πάσχει καρδίας διταγμόν, ὅστις ἐν νῷ συστρέφει,
 ἄρα με σώσει ὁ Θεός, ἢ πταϊόντισ-κολάσει;

Τὸ μὴ πιστεύειν ὥς Θεός, καταλεήσειέ σε,
 πολλάκις κρεῖττον τῷ Θεῷ, τὸ ἐν σοὶ πιστεῦναι.
 εἰ γάρ θαρρῶν καὶ προσδοκῶν, παρακαλεῖν οὐ δύνασαι
 δέλιον πράξεις μὴ θαρρῶν, καὶ τοῦτον ἱκετεύων,
 πᾶν ἀγαθὸν ἅπαν χρηστόν, συμβᾶν ἀπροσδοκίως,
 τὴν ἡδονὴν ὥς λέγουσιν, εἰς ἔλεον ἐπιτείνει,
 πλὴν ἀδυστάκτως πιστεύσον, ἀειδοιόστως γινώθι,
 ἀπὸ καρδίας ἔλπισον, ἀπὸ φυχῆς σου ἠρόναι,
 ὥς χεὶρ Θεοῦ τῶν εὐσεβῶν, φέρει τοὺς κλήρους πάντας
 Δεσποτικῶς κατέχουσα, καὶ νῦν καὶ μετὰ τέλος,
 πολλάκις ὅταν ἐπισπῇ, ἀπὸ γνῶσις συμβαίη,
 πάσης ἐξαπορήσασιν, ἐλαίως ἀνθρωπίνης,
 ἐπάγει τούτοις ὁ Θεός, αὐτοῦ τὴν συμμαχίαν,
 πάνυ ραδίως χορηγῶν, ἐκ τῶν ἀκόρων πόρον,
 ἐλπίς ὥς εἶπον ἀκλήρης, ἀπροσπαθείας μήτηρ
 τριχῶς ὁ χρόνος τέμνεται, καθὼς φηοῖν ὁ μέγας,
 τμήμασι τούτου τοῖς τρισί, συμπαρατείνει πίστις,
 ἐλπίς ἐν ἧ (1) καὶ ταῖς δυσί, τὸ τῆς ἀγάπης χοῦμα
 ἐλπίς καὶ πίστις, ὥς φασι, μέχρι τινος τυγχάνει,
 ἀγάπη διαμένει δέ, μέχρι παντὸς αἰῶνος·
 ἀγάπης πέρας ὁ Θεός, οὐκ ἔστι πέρας,
 ἀπείρου πέρας ὅπειον, ἀπείρως συμπαραίγει,
 καὶ μάθης ἐκ τοῦ πέρατος, τὴν ταύτης ἀπειρίαν·
 οὐ λήγει ταύτης αὕξησις, οὐκ ἔστι ταύτης μεῖζον.

(1) ἐν ἄλλοις: ἐνί.

Ἀρχὴ τοῦ Υ΄. στοιχείου

Βαθμὶς ρνθ΄. ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΘΕΪΚΗΣ

Ἐπεὶ τὰ πάντα γίωσκε, τυγχάνειν τὴν ἀγάπην,
ταύτην πασῶν τῶν ἀρετῶν, ὑπερηρμένην νόει,
ἡμεῖς δὲ περὶ ταύτης σοι, τῆς φωταυγοῦς καὶ θείας,
τῆς παναγίας καὶ σεπτῆς, καὶ ἃ Θεὸν ἀγάπης,
ἐν τοῖς περὶ τῆς προσευχῆς, τετραωνότοις λόγοις,
ὥς ἐξ αὐτῆς καὶ σὺν αὐτῇ, καὶ μετὰ ταύτης οὔσης.
περὶ προνοίας ἄρτι σοι, διδάξομεν ἐκ μέρους,
ὥσάν ἐκ λόγιων διδαχῆς, καὶ τὴν ἐλπίδα τρέφειν,
καθαρώσατην καὶ λαμπράν, εἰδὼς τὰ τῆς προνοίας,
κἂν δύσληπτα τυγχάνωσιν, ὥς εἶπον οἱ πατέρες·
τρεις γνώσεις ὥς ἀνέμαθες, ἐγνώρισεν ὁ λόγος,
τὴν περὶ τῆς Τριάδος τε, καὶ τὴν περὶ κτισμάτων.
καὶ τὴν περὶ τῆς κατ' αὐτά, τοῦ παντουργοῦ προνοίας
ἥτις καὶ πολυπύκιλος, πολύτροπος ὑπάρχει·
κίνδυνος ὄντως φοβερός, διαβολὴ προνοίας,
καὶ βόθρος ἀνεξάλυκτος, ⁽¹⁾ εἰς ὄλεθρον ὑπάγων·
οὐδὲν προνοίας ἔξωθεν. οὐδὲν ἡμελημένον,
παρὰ τῷ κτίσῃ καὶ Θεῷ, κἂν εὐτελὲς δοκοίη,
κἂν τῶν μικρῶν νομίζοιτο, κἂν καὶ τῶν βραχυτάτων
πάντα σκοπεῖ, καὶ κυβερνᾷ, καὶ προνοεῖται πάντων,
ὁ τοῦ παντός παραγωγός, ὁ τοῦ παντός Δεσπότης·
κόσμος φησὶ τῇ τοῦ Θεοῦ, συνέχεται προνοία,
καθάπερ σῶμα τῇ ψυχῇ, καὶ τόπος οὐχ ὀρεῖται
ἔρημος καὶ στερούμενος, τῆς ἄνωθεν προνοίας:

(1) Σημ. Νηκοδ. Ἐφ' οὗ οὐ δύναται τις ἀλύξαι ἥτοι ἐκφυγεῖν καὶ λύτρωθῆναι.

Ὅστιον τί γενήσεται; γέγονε τί πρὸ πάντων;
 καὶ μέσον ἄλλο γίνεται; πάντα προνοία θεία,
 τὴν ὑπαρξιν λαμβάνουσι, τὴν σύστασιν πλουτοῦσιν·
 ὀρίζονται τὴν πρόνοιαν, καὶ πρόσχες μου τοῖς λόγοις,
 λόγον Θεοῦ, παντουργικήν, αὐτοτελεῖ σοφίαν,
 τυπωτικόν, μορφωτικόν, τῆς εἰς τὸν κόσμον ὕλης,
 συνεκτικόν, δημιουργόν, τῶν γεγονότων πάντων,
 ὅς ἐξ οὐκ ὄντων δέδωκε, πᾶσι τοῖς οὖσιν εἶναι·
 οὐδὲ γὰρ οἶόν τε φασί, τὴν ὕλην κεκοσμηθῆναι,
 λόγου δυνάμεως χωρίς, διακρινούσης ταύτην,
 ὃν ἀπαράλλακτον Θεοῦ, γινώσκομεν εἰκόνα,
 πρόνοιαν ἐνυπόστατον, σοφίαν χαρακτηῖρα,
 οὗτος καθὼς φασὶ σκοπός, τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας,
 τὸ πάντας οὕς διέσχισε, ποικίλως ἢ κακία,
 ἐνῶσαι διὰ πίστεως, εἰς σύνδεσμον ἀγάπης·
 ἐπεὶ καὶ πέπονθε Χριστός, καὶ θάνατον ὑπέστη,
 τέκνα Θεοῦ συναγαγεῖν, τὰ διεσκορπισμένα·
 ὅρα Χριστόν καὶ τὸ λυποῦν, ἅπαν γενναίως φέρε,
 ὥς πᾶς ὁ τοῦτο μὴ ποιῶν, ἐκτὸς ἀγάπης θείας,
 καὶ πόρρω πᾶν τοῦ σκοποῦ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας·
 ῥάβδον εἰρησθαι τοῦ Θεοῦ προέφη τις (1) τὴν κρίσιν,
 ὥς καὶ τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ, καλεῖσθαι βακτηρίαν·
 καὶ πάντα τὸν τῆς γνώσεως, αὐτοῦ μετεληφρότα,
 θαρρύντως λέγειν πρὸς Θεόν, τοὺς τοῦ Περικλήτου
 [λόγους.

(1) Ὁ ἅγιος Μάξιμος·

Ὑπόμενε τὰς τῶν δεινῶν, ποικίλας ἐπελεύσεις,
 φέρε τὰς ἐπιούσας σοι, τῶν πειρασμῶν ἐφόδους,
 εἰδὼς ὥς δίχα τῆς Θεοῦ, πολλῆς κηδεμονίας,
 ὅλως οὐδὲν τῶν καθ' ἡμᾶς, πραγμάτων συντελεῖται,
 οὐδὲν τί τούτων γίνεται, κἄν οἶον καὶ συμβαίνη·
 τοὺς μὲν ἀπίστους, ὥς φασιν, ὥς κτήνη καὶ θηρία
 ὥσπερ ἰσχυς, ὥς ἄλογα, περιποιεῖται ζῶα,
 ὥς ἴδια ποιήματα, ζῶοντων καὶ θάλλων,
 ἐκ τῶν τεσσάρων. φίλτατε, στοιχείων ὥς ἀνέγνως,
 τῶν ὑλικῶν τοὺς ὑλικούς· καὶ κατὰ σάσκα ζῶντας
 οἱ πρὸς τὴν γῆν ὥς γῆϊνοι, μέλλουσιν ἐπιστρέφειν,
 καὶ τῶν δεινῶν κολάσεων, τὴν πείραν ὑπομένειν.
 τοὺς δ' εὐσεβῶς ὥς τῇ ψυχῇ, καὶ τῷ δεσπότῃ ζῶντας
 ὥς ὅσον οὐπὼ πρὸς αὐτόν, μέλλοντας μεταβαίνειν,
 καὶ τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν, ὑπάρχειν κληρονόμους,
 κἄν καί τισι τῶν ὑλικῶν, βραχέως ἀναπαύῃ,
 κἄν καὶ τὸ σῶμα συνιστᾷ, τοῖς κάτω καὶ προσκαίροις
 ὥσ' ἂν βαστάζῃ τὴν ψυχὴν, ὥς ἵππος ἐπιβάτην·
 παρὰ παν οὐκ ἀφίησι, κινδύνων ἀμετόχους,
 καὶ νοσημάτων καὶ πικρῶν, ἐτάσεων παντοίων·
 παιδεύει γὰρ τοῖς θλίβουσιν, ὥσπερ γνησίους παῖδας
 ὥσ' ἂν ὥς ὕδωρ στενωπὴν ἀνέλθωσι πρὸς ὕψος,
 καὶ τύχωσι τῆς οὐρανῶν, ἀφθάρτου βασιλείας·
 (ᾧδε λείπει στίχος εἷς)

Βαθμὶς ρηγ'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ

Ὑπερποθήσας τοιγαροῦν ἀπὸ καρδίας μέσης,
 σὺν τοῖς αὐτοῖς λειτουργεῖς, σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις,
 τῆς θεϊκῆς κατατροφᾶν, ἀνεκλαλήτου δόξης,
 ὥς πού φασί τις τῶν σοφῶν καὶ θαυμαστῶν παιέρων,
 πανολικῶς εὐσέβησον, καὶ γνώσῃ προσηκόντως,
 τὸ τῆς προνοίας δίκαιον, ἐν ᾧ πάντοι πρὸς πάντας,
 ἐκεῖνος ὄντως εὐσεβής, ὥς οἱ πατέρες εἶπον,
 ὅς ἡδυνάμῳς ἐφρίεται, τινὸς τῶν ἀλλοτριῶν,
 ἀλλότρια καὶ ξένα δέ, τῶν εὐσεβῶν ἀπάντων·
 ὅσα κιστὰ καὶ γειρά, καὶ καίτω πεφυκότα,
 ἄνδρας ἐκείνους εὐσεβεῖς, φασὶ καὶ φιλοθέους,
 τοὺς λέγοντας, τοὺς πράττοντας, τοὺς διενθυμιμένους,
 μηδὲν ἀνάξιον Θεοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ χαρίτων,
 καὶ κλήσεως ἧς ἅπαντες, ἡξίωσεν εὐσπλάγγνως·
 οὐκ ἔστιν ἰσχυρότερον, οὐδὲν τῆς εὐσεβείας,
 οὐδὲν μακαριώτερον, τοῦ πάσχειν ὑπὲρ ταύτης,
 τῷ συνδιώκεσθαι Χριστῷ, καὶ συναντιλογεῖσθαι,
 καὶ τούτῳ συγκακοπαθεῖν, καὶ συνεξουδενεῖσθαι·
 πάντων οὐδὲν ὥς ἀληθῶς, εὖ μείζον ἀλλ' οὐδ' ἴσον,
 ὅταν κατὰσχῃ τὴν ψυχὴν, τῆς εὐσεβείας ἔρως,
 πᾶν εἶδος αὕτη πειρασμῶν, καταγελαῖ καὶ παίζει,
 καὶ ἅπαντες συρρέουσιν, ὑπὲρ τοῦ ποθουμένου,
 εὐφραίνεσθαι καὶ τέμπουσιν, ἢ πλήττουσιν ἐκείνην

(ᾧδε λείπει στίχος εἷς)

Ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας σοι καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς ἄρτι,
 ὅταν Χριστὸς μακροθυμῶν, ὥσπερ δοκεῖ καθεύδειν,
 ὁ δὲ σατᾶν ἐπαγρυπνῶν, πάντα γρηγόρως πράττει,
 πᾶσαν εἰσάγαγει σπουδὴν, πᾶσαν ποιοῦ φροντίδα,
 γίνου τοῖς παίειν θέλουσι, στερρότατος ἀδάμας·
 ἄκμων ἀνάλωτος ὄρω, τοῖς βουλομένοις τύπειν,
 φαίνου τοῖς στασιάζουσιν, ἐφελκτική μαγνήτις,
 καὶ πρὸς τοὺς ἀντιτείνοντας, παράταξαι γενναίως,
 καὶ στηῆθι μέχρις αἵματος, κατὰ τῆς ἀσεβείας·
 οὐδὲν γὰρ τοὺς διώκοντας, οὕτω νικᾶν ἰσχύει,
 ὥς ἢ τοῦ πάσχοντος σπουδὴ, μετὰ τῆς προθυμίας,
 ὥς ὁ σεπτὸς καὶ μέγας σε, Χρυσόστομος διδάσκει,
 οὐκ ἀντιμάχεται φησὶν, οὐδεὶς οὐδ' ἀντιπράττει,
 τοῖς ὑπὲρ ἀγαθοῦ τινος, προθύμως μαχομένοις·
 καὶ γὰρ πολλὴν ἐνδείκνυται, κατὰ τῆς εὐσεβείας,
 καὶ τῶν δογμάτων τῶν ὀρθῶν, μανίαν ἢ κακία,
 ἀλλ' οὐν οὐγ' ὅπως καὶ ὄραχύ, κλέπτειν αὐτὴν ἰσχύει,
 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον κραταιοῖ, καὶ μᾶλλον μεγαλύνει,
 καὶ λαμπροτέραν δείκνυσιν, ἀσπόνδως πολεμοῦσα.
 λοιπὸν καὶ σὺ φραζάμενος, τοῦ Πνεύματος τοῖς ὅπλοις
 ὥς τοῦ καιροῦ καλοῦντος σε, γενναίως ἀγωνίζου,
 πολέμων ἐπιστάντων σοι, πολέμησον ἐνθέως,
 γρηγόρησον προθύμησον ἐπίμεινον τῇ μάχῃ,
 ἐστ' ἂν φανήσῃ νικητῆς, κατὰ τῶν ἐναντίων·

Ὑστατος οὗτος ὁ καιρὸς, ἐγγύς ἐσιν ἡ ἡμέραις,
 ὁξέως τείνεν σπούδασον, ἀπόθανε προθύμως,
 ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ ζήσεις εἰς αἰῶνας,
 συμβασιλεύων τῷ Χριστῷ, σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις·
 καὶ τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν, σὺν ταῦτοις ἀπολαύσεις,
 καὶ συναγαλλώμενος αὐτοῖς καὶ συγχορεύων·
 ζήσεις θανὼν ὑπὲρ Χριστοῦ, το δ' ἐναντίον δηλόν·
 θάνης διώσας τῇ σαρκί καὶ τοῖς γήϊνοις ζήσας·
 οὐκοῦν μὴ δειλιάσωμεν λοιπὸν μὴ πτοηθῶμεν,
 μὴ πτήξωμεν τὰς ἀπειλάς, τῶν ἐπιτιθεμένων,
 τῶν διοκῶν μὴ φριξώμεν, τὰς βασαντάτους χεῖρας,
 μὴ δῶμεν νότια τοῖς ἐχθροῖς, μή πρὸς ἡμετέραν τροπῶμεν·
 κἄν εἶεν βαλλεύοντες, καὶ πράττωσι τοιαῦτα,
 μὴ λόγων ἀξιώσωμεν, αὐτοὺς μηδ' αἰδεσθῶμεν·
 οὐδὲ γὰρ οἶδεν εὐσεβής, φοβεῖσθαι βασιλέα
 ὅταν πρὸς τὴν εὐσέβειαν, ὁρᾷ τὰ τοῦ κινδύνου·
 πάντων ἀπλῶς ὑπερορᾷ καταρρονεῖ τῶν πάντων,
 τηρῆσαι τὴν εὐσέβειαν ἀνόθευτον σπουδάζων·
 ἐν ἄλλοις ὑποκύψωμεν, ἐν τούτοις ἀντιστῶμεν,
 τιπεινωθῶμεν ἕτερον, ἀλλ' ἀνδρυσθῶμεν τούτῳ,
 καὶ τὸ γενναῖον τῆς ψυχῆς, δηλώσωμεν ἐν τούτῳ,
 μὴ συλληφθῶμεν ὥς πτηνόν, τῷ τῆς παγίδος δόλῳ,
 μὴ θηρευθῶμεν ὥς τις, ἰχθύες ἀμαθελήστρω,
 μηδ' ὥς φασιν ἐπὶ σφυγὴν, ὥς λέοντες ἀγροειθῶμεν·

Βαθμὶς ρηδ'. ΠΕΡΙ ΚΑΜΑΤΩΝ ΕΥΣΕΒΩΝ

Ὑπὲρ Θεοῦ καὶ τῶν Θεῶν, πανσέπτων ἐνταλμάτων
 καὶ τῶν δόγματων τῶν αὐτοῦ, καὶ νόμων καὶ κανόνων
 προήσωμεν καὶ τὰ ψυχάς, καὶ κερδανοῦμεν ταῦτα
 τοῦτο τὸ πέρας τῶν πολλῶν, κατὰ Θεὸν ἀγώνων,
 αὕτη τοῖς πόνοις τοῖς καλοῖς, τοῖς ὑπὲρ τοῦτο λήξις
 καὶ ταῖς σωτηριώδεσιν, ἀπάσαις ἐργασίαις,
 τὸ θνήσκειν ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ, καὶ ζῆν ἀτελευτήτως
 ὥς οἶδας, ὥς ἀνέμαθες, προσχὼν τῷ Χρυσοστόμῳ
 καὶ πλουτισθεὶς πνευματικῶς, ἀπὸ χρυσέας γλώττης
 τοῦ γὰρ ἀπόστολον φησὶν, ὑπάρχειν τοῦ Κυρίου
 τοῦ καταγγέλειν ἅπασιν, θεσμοὺς εὐαγγελίων,
 καὶ τοῦ διδάσκειν λογικῶς, τὰς προσταγὰς τοῦ κτίστο
 κατὰ πολὺ λαμπρότερον, σεμνότερον καὶ κρεῖττον,
 τὸ περικλείεσθαι φρουραῖς, ὑπὲρ τῆς ἀληθείας,
 καὶ τὸ δεσμοῖς προσομιλεῖν, ὑπὲρ αὐτῆς παντοίοις
 εἴ τις φιλεῖ τὸν Κύριον, ἔγνω φησὶν, ὃ λέγω,
 ὅς περικαίεται θερμῶς, τῷ τοῦ Δεσπότης φίλτρῳ
 δύναμιν ἔχει τῶν δεσμῶν, τὴν δύναμιν εἰδέναι·
 διὸ συνεῖναι βούλεται, τῷ θειοτάτῳ Παύλῳ,
 ἐν τοῖς δεσμοῖς καὶ φυλακαῖς, ταῖς ὑπὲρ εὐσεβείας
 ἢ συνεπαναπαύεσθαι καὶ συντιμᾶσθαι τούτῳ·
 εἴ τις γοῦν τοῦτο φίλτατε τῇ πείρᾳ δοκιμάσῃ,
 χαρᾷς ἀπείρου πληρωθῇ, καὶ δεθῇ τὸ σῶμα·

Ὑπὲρ γὰρ λόγον ἀληθῶς, ἐστὶν ἡ θυμηδία,
 ἣν ὁ Χριστὸς τοῖς δι' αὐτὸν πανθάνουσι παρέχει,
 καὶ τις συγκρίνειεν αὐτήν, πρὸς τὴν τῶν προπατόρων,
 καὶ πρὸ τῆς παραβάσεως, εὖρη διπλῆν καὶ πλείω·
 οἱ τῆς σαρκὸς τὸ φρόνημα, καὶ τὴν φιλοζωΐαν,
 καὶ πᾶσαν ἡδυσπάθειαν, μακρὰν ἀπορριπτοῦσι,
 λαμβάνοντες τὰς ἁμοιβάς, ἐνταῦθα μὲν ἐκ μέρους,
 εἰς ἀρραβῶνα τῶν αὐτοῖς, βραδύεσθαι μελλόντων,
 ἐκεῖ δὲ καὶ καθολικῶς, ἀπλέτους εἰς αἰῶνας·
 τοῦτο τὸ μέγα σκάνδαλον, Χριστοῦ τῆς ἐκκλησίας,
 ὅπερ εἰρήνην ἄπασαν, ἀφείλεν ἐξ ὅλων,
 περιδονῆσαν τὰς ψυχάς, τὰ σώματα ταράξαν,
 ὅπερ οἱ παραλογισταί, τῆς ὄντως ἀληθείας,
 καὶ τῆς κακίας σοφισταί, φιλονεικοῦσι στήσαι,
 τέχνας κινουῦντες λογικάς, ἐννοίας, ἐπινοίας,
 μεθόδους πανουργεύματα, ζητήσεις ἐκζητήσεις
 καὶ πολυτρόποις ἁγωγάς, καὶ μηχανορραφίας,
 ὥσει γυνὴ τίς φυσικῶ, μὴ κοσμουμένη κάλλει,
 καλλωπισμὸν ἐπίκτητον, ψευδῶς ἐπιτηδεύει·
 σκῆψις καὶ δόλος πέφυκε, ψεῦδος ἀπάτη πλάνη,
 καὶ θέλημα καὶ πρόφασις, συναγωγὴ χρημάτων,
 Θεοῦ παραχωρήσαντος, ὥσαν ἀναφαινοῦσιν
 οἱ τὴν εὐσεβειαν στεροοί, κατὰ τοὺς ἄρτι χρόνους,
 καὶ δήλην καταστήσωσι, τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην

Ὑπὲρ γὰρ ταύτης ἔλεγχον, καὶ θάνατον ὑπείσκειν,
 πάντες ὁμοῦ κομτάζοντες καὶ μᾶλλον οἱ ποιμένες,
 αἰρέσεως φανείσης δέ, τὴν γῆν ἐπικρατούσης,
 ὑπέκυψαν καὶ τοὺς λαλοῦς, ὠθοῦσιν ὑποκύπτειν,
 καὶ φέρειν ἐκδιάζονται, τοὺς ἀντιπραπτομένους,
 παρυποκλέπτοντας αὐτούς, ῥητορικαῖς ἀτάταις,
 καὶ περιβάλλοντες δειναῖς σοφιστικαῖς πλεκταίναις·
 καὶ πείθοντες συλλογισμοῖς καὶ συστροφαῖς ματαιαῖς
 καὶ ταῦτα μὲν ἐργάζονται, κακῶς τοῖς ἀπλουσιέροισι
 οὓς τεχνικῶς ἐξάγουσιν, ἀπὸ τῆς εὐσεβείας,
 τοὺς δέ λοιποὺς τυραννικῶς, καὶ μετὰ πλείστης βίας
 καταναγκάζουσιν αὐτῶν, συνίθεσθαι τῇ πράξει,
 καὶ τοῦ Θεοῦ χωρίζουσι, διαβαῖ τῆς ἐπηρείας!
 οἱ πάντες ἠχρειώθησαν, ἐξέκλιναν οἱ πάντες,
 οὐκ ἔστι τις θεοφιλής, ἕως ἑνὸς οὐκ ἔστι
 πάντες ὁμοῦ σφραδάζουσι, κατὰ τῆς ἀληθείας,
 εἰ δέ τις ἔστιν εὐσεβής, ἀλλὰ τῇ γλώσσει μόνῃ,
 ἐν λόγοις μόνοις εὐσεβεῖ, ταῖς πράξεσι προσηπταίων·
 ἀλλ' ὁ Θεὸς ὥς πού φησί, Βασίλειος ὁ μέγας,
 οὐδένα πάντως εὐσεβεῖν, ἐξ ἡμισείας θέλει,
 καὶ πάλιν, ἂν ὑποσταλῇς, τὸ δ' ἐφεξῆς γινώσκεις·
 ἠκούσας δὲ καὶ τοῦ Χριστοῦ, τρανῶς ἀναβοῶντος,
 ὁμολογεῖν ἐνώπιον, ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων,
 τὰ τῶν μαρτύρων ἔγνωκας, πρὸς τούτους ἀπευθύου

Βαθμὶς ρυέ'.

ΠΕΡΙ ΝΟΜΩΝ ΤΗΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΗΣ ΚΑΝΟΝΩΝ

Ὑπὲρ τῆς πίστεως τῆς σῆς, ἐρηρυσμένοις στηῖλι,
 πρὸς πάντας ἀνιαγώγισαι, τοῦς ἐναντιοιμένους,
 ἰδέτωσαν, μαθέτωσαν, τὸν ζῆλον, τὴν ἀνδρείαν,
 τὴν εἰς Θεὸν λεποῖσθαι τὴν ἄκραν καρτερίαν,
 καὶ στηριγμὸν πρὸς τὸ καλόν, λαβέτωσαν ἐντεῦθεν,
 τὴν σὴν πρὸς τούτοις σταθεράν, ἐπεγνωσότες πάλιν
 καὶ τὴν ἀντικατάστασιν, καὶ γενναίοφροσύνην
 τοῖς τῶν ἐσθλόντων σε ἐσθλῶν, ἐπιτηλὸς μὴ γένῃς,
 οὕς μὴ καθυποκλίνεις, αὐτῶν ταῖς κολακείαις,
 τὰ καθαρὰ διάστειλον, ἀπὸ τῶν ἀκαθάρτων,
 καὶ μέσον διαχώρησον, ἁγίου καὶ δεδήλου.
 κἄν σοι πατήρ, κἄν ἀδελφός, κἄν συγγενὴς κἄν φίλος
 τὴν κοινωνίαν τοῦ κακοῦ, πολλάκις εἰσηγῇται,
 τοῦτον μακρὰν ἀποβάλοι, τοῦτον ἐκτρέπον πόρρω·
 οὐδέ γὰρ χεῖρ οὐδ' ὀφθαλμός εἰς τὴν ζοὴν καλῶν
 στέργκεός, ἀλλὰ μισητός, ἀνδράσι νουνεχέσιν,
 ὥς ὁ Χριστὸς προείρηκεν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις,
 κἄν τὴν εἰρήνην ἀγαπᾷς, ἐν ἄλλοις ταύτην στέργε,
 ἐν τούτοις δέ καὶ κραταιῶς καὶ θαρσαλέως μάχου,
 μάχην φησὶ καὶ μάχαιραν, ἦλθον εἰσεῖν τῷ κόσμῳ,
 ἀλλ' οὐκ εἰρήνην ἐλάπτουσιν, τοὺς ταύτην ἀγαπῶντας
 καὶ κρείσσων πόλεμος καλός, ἐμσφαλοῦς εἰρήνης·
 ᾧ σαυτὸν καὶ μαχητήν, εἰοίμαζε καὶ πρᾶον,
 τὸ μὲν τοῖς ὁμοφύλοις σου, τὸ δέ τοῖς πολεμίοις.

Ὑπὲρ ἡθῶν χρηστότητα, καὶ τρόπους ἑναρέτους,
 τῶν πονηρῶν ὠφέλησε, πολλάκις ἢ κακίᾳ,
 τοὺς μαχομένους πρὸς αὐτήν, λαμπροὺς ἀναδεικνύσα,
 τοῖς πολεμοῦσιν, ὥς φασιν ἀνδρείως καὶ γενναίως,
 τοῖς τοῖς ἐχθροῖς συμβάλλουσιν, εὐπόνως εὐπροθύμως,
 στέφανοι πλέκονται πολλοί, πρὸς σύμβολον τῆς νίκης,
 οὓς καὶ στεφάνους ἔφη τις, εἰρήνης καὶ γαλήνης,
 πρὸς οὓς ὄρων μὴ θροηθῆς, ἀλλ' ὥς ἰσχύς ἀνδρίζου
 τὸ γάρ μικρόψυχον φασί, νηπίων βρεφυλλίων,
 ὃν δ' εἰσιέναι βουληθῆς, αὐτομολῶν ἀγῶνα,
 ψυχρότητα καὶ δισταγμόν, καὶ σύμπασαν δειλίαν,
 μακρὰν ἀποβαλλόμενος, οὕτως αὐτὸν εἰσέρχου,
 προθύμως εἰσδυόμενος, εὐθύς ἐκ προοιμίων,
 οὕτω γάρ ἄρξεται σὺν σοί τῆς μάχης ὁ Δεσπότης,
 καὶ πολεμήσει μετὰ σοῦ, καὶ νίκην σοι βραβεύσει,
 τὸν γραφικὸν γάρ ἔγνωκας, τὸ δ' ἐναντίον οἶδας,
 ὥς ἐκ δειλίας ἀριστεύς, οὐδεὶς ἀνεγνωρίσθη
 ἀνδρείας μὲν ὥς λέγουσιν, ἀπεγεννήθη νίκη,
 αἱ δ' εὐφημίαι (1) τῶν νικῶν περιθρυλλοῦνται παῖδες
 ἄνθρωπος γάρ οὐ νικητής, ἀλλ' οὐδ' εὐφημηέος,
 ἄλλος φησὶν ὥς ἀσελγής, οὐδόλως στεφανοῦται·
 ἐνταῦθα δ' ὥς εἰρήκασι, τινὲς τῶν παλαιτέρων,
 ψυχρὰ ψυχῆς διάθεσις, ἀσέλγεια νοεῖται,
 ἣν τοῖς στεφάνοις θέλουσι λαβεῖν ἀποθηγέον

---

(1) ἴσως: ταῖς δ' εὐφημίαις

Ὑλῆς χωρὶς οὐκ ἴσχυσε, τίς πύργον ἀνυψῶσαι,
 τοῦτο σαφές καὶ πρόδηλον, καθέστηκε τοῖς πᾶσιν
 ὥσπερ ψυχὴ τῶν ἀρετῶν, οὐκ ἔχουσα τὴν ὕλην,
 ἀθλητικὸν οὐ δυναθῆναι, συναρτιῆσαι πύργον.
 εἰ δέ τις ταύτας κτήσεται, καὶ κεῖνον συντελέσει,
 καὶ συνεργούντος τοῦ Θεοῦ, ῥαδείως ἀνεγείρει,
 κτῆσαι λοιπὸν τὰς ἀρετάς, καὶ μᾶλλον τὴν ἀγάπην,
 ὥς βάθρον πάσης ἀρετῆς, καὶ δι' αὐτῆς τὸν πύργον
 ἰσχύσεις τῆς ἀθλήσεως, ἐπανοικοδομῆσαι·
 νῦν δ' ἄλλ' ἀπέσβη παντελῶς, τὸ τῆς ἀγάπης χρῆμα,
 τῆς ἀνομίας, ὥς Χριστὸς προεῖπε, πληθυνθείσης,
 καὶ μαρασμὸν ὑπέμεινε, καὶ πᾶμπαν ἀπειψύγη.
 καὶ γοῦν παραδιδόαμεν, εἰς θάνατον ἀλλήλους,
 καὶ ὧμεν πάνυ γνήσιοι, καὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι,
 πάντων οὐκοῦν ἀφένετος, τῶν ἀρετῶν ἀντέχου,
 παύταις ἐδράζου κραταιῶς, ταύταις ἀεὶ στηρίζου·
 τὸν νοῦν σου καταχύρωσον, ἐν ταῖς γραφαῖς ταῖς
 [θείαις,
 νόμῳ, προφήταις, δηλαδή, καὶ τοῖς Εὐαγγελίοις,
 ταῖς διδαχαῖς τῶν τοῦ Χριστοῦ μεγίστων ἀποστόλων
 καὶ καθεξῆς τοῖς πατρικοῖς, συνόδοις καὶ κανόσιν·
 εἰ ταύταις καὶ ταῖς ἀρεταῖς, στερεῶς καθοπλισθήσῃ,
 τῷ τὰς ψυχὰς σκυλεύοντι, σατᾶν οὐ σκελισθήσῃ.

Βαθμὶς ὄνστί.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΔΩΝ ΙΕΡΩΝ ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΑΡΑ ΤΙΝΩΝ ΓΕΓΟΝΑΣΙ

Συνόδους τίμα τοὺς αὐτῶν παραφυλάττων ὅρους,
 καὶ μᾶλλον στέργε τὰς ἑπτὰ, τὰς καθολικωτέρας

Ὑπὸ γάρ θείου Πνεύματος εἰς ἓν συναθροισθέντες,
 ἔθεντο νόμους σωστικούς, οἱ πάνσεπτοι πατέρες·
 ὄθεν καὶ λόγοις θεϊκοῦς, τούτων τοὺς λόγους κᾶλει,
 καὶ τήρει τούτους ἀσφαλῶς, μηδόλως παραδιδόντων,
 ἀλλ' ἵν' εἰδείης ἀκριβῶς, τὰ περὶ τούτων πάντα,
 ὥς ἐν ὁραγεῖ σοι λέξομεν, πότε καὶ τινος χάριν,
 καὶ τίνων τῶν βασιλικῶν, ἐπειλημμένων σκήπτρων,
 ἐκάστη τοῦτων τῶν ἐπὶ συνόδων συνηθροίσθη,
 ἡ μὲν εὖν πρώτη γέγονε, ἐν πόλει Νικαέων,
 μετὰ τὴν θείαν καὶ σεπτὴν, ἀνάληψιν τοῦ λόγου,
 ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα, σὺν ταῖς τριακοσίαις (1)
 τοῦ πατρὸς ἡμεῶν καὶ βασιμαστοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου
 δωδέκατον ἀνάσσοντος ἐν βυζαντίδι χρόνον
 ἢ τὴν δεινὴν κατέβαλεν, ἁρσίον ἐλασφημῶν,
 ταύτης ἡγεῖντο, Σώβητρος ποππας τῆς παλαιᾶς πόλεως
 ὁ Κωνσταντινουπόλεως σὺν τούτῳ Μητροφάνη,
 Ἀλεξανδρος ὁ πάσης ποιμὴν Ἀλεξανδρείας,
 Μάρκος ὁ θυτὴς ὁ κλέριος τῶν Ἱεροσολυμίων,
 οἷς καὶ συνῆν Εὐστάθιος, ὁ τῆς Ἀντιοχείας·
 τῶν δὲ Πατρῶν ἀριθμῶν, τῶν τότε συνεληθόντων,
 ἐξάδα γίνωσκε τριπλῆν, τριακοντάδας δέκα.
 Ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ συνῆλθεν ἡ δευτέρα,
 ἡς ἡγεμὼν Τιμόθεος, ποιμὴν Ἀλεξανδρείας,
 λαμόσιον πάππα συμπληρῶν, τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον

(1) Σημ. Νικ. δ. Σημ. σοφ. οὐ κατὰ τὴν παλαιὰν χρονολογίαν
 οὐκ ἀλλοτρίως ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐκείνην ὁ χρόνος τῶν γεγονότων
 Συγόδοις τῶν δὲ θεοῦ ἐκείνων χρονολογία, καὶ τὴν ἀκριβὴ πο-
 σότητα τῶν ἐν ταῖς Συνόδοις Πατέρων, ὅρα ἐν τῷ νεοτεστάτῳ
 Κανονικῷ.

Ὑπὸ δέ τοῦτον Κύριλλον τῶν Ἱεροσολύμων,
 ἀρίθμει καὶ Μελέτιον, τὸν τῆς Ἀντιοχείας,
 τὸν Νύσσης τὸν Γρηγόριον, καὶ τὸν πρὸ τούτων
 [πάντων,
 Γρηγόριον τὸν πάνσοφον τὸν τῆς Θεολογίας,
 ὁ μέγας Θεοδόσιος, ἦν τότε βασιλεύων,
 ὁμοῦ δέ πάντες ἑκατὸν πεντήκοντα ποσοῦνται,
 οἱ ταύτην συγκροτήσαντες, τὴν σύνοδον πατέρες,
 οἱ καὶ τὸν Μακεδόنيον, τὸν ἄρρονα καθεῖλαν,
 κακίστως δογματίζοντα, καὶ πνευματομαχοῦντα.
 οὗτοι καὶ τὴν ὑφ' ἀπλωσιν, ποιοῦνται τοῦ συμβόλου,
 πλατύτερον τρανώσαντες τὴν εἰς τὸ Πνεῦμα πίστιν,
 τὴν τρίτην ἔσχεν Ἐρεσος καλῶς συναγομένην,
 ἔτη μετὰ τὴν σύστασιν, συνόδου τῆς δευτέρας,
 μέχρις αὐτῆς πεντήκοντα παρηλθούσαν καὶ τέταρτη,
 Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, διέποντος τὸ κράτος
 ὅπερ οἱ χρόνοι τῆς ἀρχῆς τεσσαράκοντα δύο,
 Κύριλλος ὁ περίφημος, ἐν ταύτῃ κορυφαῖος,
 τῆς Ἐκκλησίας μὲν ποιμήν, τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων,
 ἐπέχων καὶ τὸν τρόπον δέ, τοῦ πάππα Κελεστίνου,
 ᾧ συναγωνιζόμενον, καὶ συμμαχοῦντα μάθῃ,
 καὶ τὸν Ἰουβενάλιον, τῶν Ἱεροσολύμων,
 ἔστ' ἂν τὴν νίκην ἔστησαν, κατὰ τοῦ Νεστορίου,
 τοῦ ταύτης προεδρεύοντος, κακῶς τῆς βασιλίδος,
 εἰς σύμπασαν κηρύξαντες, τρανῶς τὴν Θεοτόκον,
 καὶ σὺν αὐτοῖς οἱ σὺν αὐτοῖς, δὶς ἑκατὸν οἱ πάντες.

Ὑφ' ἑκατὸν ἄλλ' ἑξαχῶς, ὑπὸ τριπλῆς δεκάδος,
 οἱ τὴν τετάρτην σύνοδον, πληροῦντες ἔμειροῦντο.
 οἱ δὲ καὶ συνηθροίσθησαν, ἐν πόλει Χαλκηδόνι,
 μετὰ τὴν τρίτην σύνοδον, ἐτῶν παραδραμόντων
 τριάκοντα, καὶ τὴν ἀρχήν, τοῦ τῶν Αὐσόνων κράτους
 Μαρκιανοῦ διέποντος, ἀρίστιος θεοφρόνως,
 ἔτος δέ τούτῳ λέγουσι. τῆς βασιλείας πρῶτον,
 ἦν ὅτε συνεγείρετο, τὸ σιῖφος τῶν πατέρων,
 κατ' Εὐρυχοῦς τοῦ δυστιχοῦς, κατὰ τοῦ Διοσκόρου,
 περὶ τῶν φύσεων Χριστοῦ, κακῶς δογματιζόντων,
 ὁ πάππας Λέων ἐν αὐτῇ, καλλίστῳς προηγεῖτο,
 διὰ τῶν τοποτηρητῶν, τῶν παρ' αὐτοῦ σταλέντων,
 τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, αὐτοῖς συναιρουμένου,
 ὃ κλησὶς Ἀνατόλιος, ἀνδρὶ σοφῷ καὶ θεῷ
 σὺν τοῦτοις ἐναρίθμιον, καὶ κορυφαῖον τάττε,
 καὶ τὸν Ἰουθενάλιον, τῶν Ἱεροσολήμων.
 Ἡ πέμπτη δ' αὖθις γέγονεν, ἐν Κωνσταντινουπόλει,
 ὑφ' ἑκατὸν ἐξήκοντα, πατέρων Θεοφόρων·
 χεὶρ Ἰουστινιανῆος, ἐπέληπτο τῶν σκήπτρων·
 κατ' Ὠριγένους σλεύδουσα, καὶ κατὰ τοῦ Διδύμου,
 ἢ καὶ συνήγαγεν εἰς ἓν, οὓς ἔφημεν πατέρας,
 ἐν οἷς Ἀπολινάριος, ποιμὴν Ἀλεξανδρέων,
 κατάρχων ἦν καὶ συμπληρῶν καὶ τὸν τοῦ πάππα τόπον
 πάππα σεμνοῦ, καὶ συνετοῦ τὴν κλήσιν Βιγιλτίου.

Ὑπὸ πατέρων ἑκατόν, σὺν ἑπταπλῇ δεκάδι,
 συγκροτηθῆναι γίνωσκε, τὴν σύνοδον τὴν ἑκτὴν,
 ἐν Κωνσταντινουπόλει δέ, καὶ ταύτην συναχθῆναι,
 αὐχοῦσαν ὡς ἀνάκτορον, τὸν παλαίου τροῦλλον,
 ὅποιαν ἐδασίλευε, τοῦ γένους τῶν Αὐσόνων,
 ὁ Κωνσταντῖνος ὁ κλεινός, ἑγγονος Ἰηρακλείου
 ἧς Κωνσταντινουπόλεως, Γεώργιος ἡγεῖτο,
 τόπον Ἀγάθωνος πληρῶν, πάππα τῆς πάλαι Ρώμης,
 ὃ Θεοφάνης συμπαρῆν, ποιμὴν Ἀντιοχείας,
 καὶ τούτῳ συνειργάζειτο, τὰ περὶ τῆς Συνόδου,
 κατ' ἐπισκότου τῆς Φαράν, κατ' Ὀνωρίου Ρώμης,
 καὶ κατὰ Κύρου σὺν αὐτοῖς, τοῦ τῶν Ἀλεξανδρέων,
 οἷς Πύρρος, Πέτρος, Παῦλος τε, κακῶς συγκατεκρίθη,
 πατριαρχεύσαντες κακῶς τῆς βασιλίδος ταύτης.
 Ἐξδόμη πάλιν σύνοδος, ἐν πόλει Νικαέων,
 ὅταν συνεδασίλευσεν Εἰρήνη Κωνσταντῖνος,
 ἥ θράσος ἐξηφάνισε, τὸ τῶν εἰκονομάχων
 τριακοσίων ἐν αὐτῇ πεντήκοντα πατέρων,
 πληθὺς ὁμοῦ συνείλεκτο, καὶ πάντων προηγείτο,
 ὁ Κωνσταντινουπόλεως, Ταράσιος ὁ μέγας.
 Ἐτέρα πάλιν σύνοδος, ἡ καὶ εἰκονομάχων,
 ἦν ὡς ταύτην ὡς λέγουσιν, ἐτέραν τῆς ἐξδόμης,
 ἀλλὰ συνάπτευσαν εἰς ἓν ἐνοῦνιες ἀμφοτέρως,
 καὶ μίαν λογιζόμενοι, ὑπάρχειν ἑκατέρως

Ἐπὶ δὲ ταύτας γίνωσκε, τὴν παρὰ τοῦ Φωρίου,
 ἦν ὥς τῶν ἄλλων στήριγμα, στέργε καὶ σὺ καὶ τίμα·
 αὕτη γάρ ἐδεδαίωσε, καὶ τὰς πρὸ ταύτης πάσας,
 καὶ μᾶλλον τὴν ἐσύσιερον, τὴν μετὰ τὴν ἐβδόμην,
 ἢ καὶ τελέως ἔσβεσε τὰ τῶν εἰκονομάχων,
 καὶ φλόγα κατεμάρανε, τῆς τούτῳ ἁθεΐας,
 ὅπου ἐβασίλευσεν, ἡ θεία Θεοδώρα.
 σὺν ταύτῃ δὲ καὶ Μιχαήλ, ταύτης υἱὸς κατήρχε.
 τὴν δ' ἐκκλησίαν ἵθυεν, ἐν Κωνσταντινουπόλει,
 ὁ θαυμαστὸς Μεθόδιος, ἡ τῶν δογμάτων βάσις·
 εἰέρας πάλιν μίνθανε τὰς τοπικὰς συνόδους

Βαθμὶς ρονζ. ΠΕΡΙ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΩΝ ΣΕΠΤΩΝ ΠΟΣΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΥΤΟΥΣ ΠΑΡΑΦΥΛΑΤΤΕΙΝ ΠΡΕΠΕΙ

Ὡν τοὺς κανόνας φύλαττε, καὶ τήρει καὶ σεβάζου,
 σὺν τούτοις ἀποστολικῆς παραγγελίας στέργε
 ἃς εἶπον διὰ Κλήμεντος ἐγγράφως παραδόντες,
 ἃς οἶδας ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ποσοιμένας·
 ἐξήκοντα σὺν τοῖς ὀκτώ, τοῦ Θεοῦ Βασιλείου
 κανόνας παρελάβομεν καὶ στέργομεν καὶ τούτοις (1)
 Ἀθανασίου τοῦ κλεινοῦ τοῦ θείου Γρηγορίου.
 ἄλλων τε πλείσιον ἔχομεν, παιέρων παραδόσεις,
 καὶ τούτους πάντας ἐκ ψυχῆς ἀσπάζου πόθει φίλει,
 καὶ σπεῦδε κατὰ δύναμιν, αὐτοὺς μὴ παραδύνειν,
 μηδὲ κατὰ τι παρορθᾶν, τὰς πατρικὰς κελεύσεις,
 κἄν σε καὶ δέῃ τί παθεῖν, φέρε γε ναίως πάντα·
 ὑπὲρ ἡθῶν τῶν πατρικῶν, προθύμως κινδυνεύων.

(1) ἡβ. δὲ οἱ κανόνες τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἀριθμοῦνται παρὰ τοῖς ἐρμηνευταῖς καὶ ὅρα ἐν τῷ νεοτυπώτῳ Κανονικῷ.

Ὑπὲρ αὐτὸν εἰ δυνατόν, πολλάκις ἀποθνίσκειν,
 οὕτω γὰρ λόγῃς οὐρανῶν, ἀφθάρτου βασιλείας,
 καὶ κληρονόμιος τῆς ζωῆς φανῆς τῆς αἰδίου,
 καὶ παρασταίῃς τῷ θεῷ σὺν πλείστη παρησίᾳ,
 καὶ τάγμασιν Ἀγγελικοῖς συγκαταριθμηθήσῃ,
 καὶ δοξασθῆς παρὰ Θεοῦ, καὶ θέσει θεωρήσῃ
 ὑπὲρ αὐτῶν μετὰ χαρᾶς ὁπότε εἰς τὰ πάντα,
 ὑπὲρ αὐτῶν ἅπαν θαινόν, μετ' ἐνθουσιαστικῆς δέχου,
 οὐδέν δεινόν ὡς ἀληθεῶς, τῶν τοῦ παρόντος βίου,
 καὶν καὶ νομίζηται θαινόν, τοῖς σὺ καλῶς σκολοῦσιν,
 ὅς ὁ Χρυσόστομος φησὶν ὡς ἔγνωμεν ἐκ τούτου
 σακεῖ θαινόν ὁ θάνατος : ἀλλὰ θαινόν οὐκ ἔστι,
 διὰ γὰρ τούτου πρὸς ζήτην τὴν ἀληθεῖα χοροῦμεν,
 τὴν ὑπὲρ νοῦν, καὶ νόησιν, οὐσιὸν καὶ τῶν Ἀγγέλων,
 εἰ δ' οὐχ ὁ θάνατος θαινόν, ὑπὲρ θαινόν σὺν Θεῷ,
 θήμεναι, ὅλην ἀνταγήν, σέβηματα, καὶ ἔστι, ἴσως,
 χρημᾶτων ἀποστέλλουσι, ἐκείνους ἀνημάκων,
 αὐτὸς ἂν ἀνέρχεται κατὰ, τοῦ πρὸς Θεὸν ὁρῶσι;
 γυνὸς ἐξήλθον ἐκ μητρὸς, γυνὸς αὐτὴν ἀπάτης
 ἰξόριστος κατέστησας : γῆ πᾶσα τοῦ ἰουδαίου
 συκοφαντίαν πέποντας; διαβολὴν ὑπέστης;
 χαῖρε; πολλὴν σὺ τὸν μισθόν. εἰ πάοις προξενούνται,
 ὅς ὁ Χριστὸς προείρηκε, σέβηται λοιπὸν μετ' ἐνθουσίᾳ,
 μετὰ ἄλλον ἄλλον καὶ λαλοῦν ἀρετᾶν ἐκδέσσεις

Βαθμὶς ρη΄.

ΠΡΩΤΗ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΟΥΤΩΣ ΝΟΥΜΕΝΗΣ

Ὑπομονὴ τῶν λυπηρῶν, τὰ χαρῶν ἀπαρτίζει,
 τὸ τοῖς δεινοῖς ἐγκαταστρεῖν, τὴν θυμηδίαν ὀρέγει,
 ὑπόμεινον ὑπὲρ Θεοῦ, καὶ πάσης ἀληθείας,
 εἰ μὲν διὰ αἴ σοι καρδός, ἄθλησον εἰς αὖ, μόνον
 νομίμως ἀγωνίσθητι, καὶ στέφθητι νομίμως,
 εἰ δ' εὖν εἰέρως ἄθλησον, ἐν ἅπαντι τῷ δίῳ,
 καὶ διὰ πάσης τῆς ζωῆς, τὸν ἐναντίον νίκα·
 ἄθλησαι, εἶσι νομή, ταύτην καλῶς μεταρχοῦ
 ταύτην ἀνύειν σπούδαζε, Θεοῦ τῇ συνεργίᾳ,
 δῆς ἐπαθλον εὐχην, οἱ πάνσοφοι πατέρες,
 ἀνάλογα λαμβάνοντες, τοῖς ἄθλοις τὰ ὀφειλόμενα·
 εἰσιμος πρὸς τὴν ἀθλησιν εὐνοεπομένως ἔχε,
 καὶ σῆμα, εἶσω σοὶ καρδός, ἣν ἀθλησιν ἐπαύων·
 ἄθλει κατὰ προαίρεσιν, καθ' ὅραν καθ' ἡμέραν,
 δακνὸν γὰρ τοῦτο τῷ Θεῷ, κἄν οὐκ ἀλλάῃς τοῖς ἔργοις
 θυμὸς ὅς τεράννος εἶσιν, ἀνδριζοῦ κατὰ τοῦτον,
 κατὰ τῆς λύπης ὀρμησον, καὶ τῆς ἐπιθυμίας·
 ὥστερ ἐχθρὸν ἄλλοφυλον, οὕλλε τὴν ἐπιθυμίαν
 λήθην ῥαθυμοάγνοιαν, ἀφάνισον εἰς τέλος,
 μὴ δοῦλος ὄκνου γένοιο, μηδὲ τῆς ἀκηδίας,
 ἔγγυς σοι φόβος ὀκταρός, κατὰ τρεψον καὶ τοῦτον,
 ἢ λαμαργία πολυμεῖ, καὶ ταύτης ὑπεριέρει·
 φθάνου καταστρατήγησον, νίκα τὴν ἐσκακίαν,
 μέθῃ καταστρατεύει σου, πρὸς ταύτην ἀνιτάτιον·

Ὑπὸ θεῷ κατὰ σοφίαν, γενναίως ἀντιπύρον,
 ὥσ' ἔν' ἀπαιρὸν κατὰ θεῶν τὸν σέθενον κομήσῃ,
 ἀγονοῦσάν, ἔχον αὐτόν, σήμερον στεφοδότῃ,
 καὶ τῶν ἀρετῶν ἀρετῶν, ἀλομήτους παροχάς,
 ταῦτα τὰ σοφῇ διακρίσει, ἐκείνητα ἐκείλῃ,
 τῶν τοῖς ἀγίοις, μάλιστα, ἀνέκ' αὐτὸν καὶ λατρεύον,
 τούτων χρηρήσας ἀθλήτης, εἰς σήμερον ἔσῃ,
 χωρὶς τραυμάτων καὶ πληγῶν ἀντιπυρρίσῃ μύρτυς,
 καὶ τὸν τῆς νίκης σέθενον, ἑλλέως ἀντιπύρον,
 ὥς τὸν καὶ σφόδρον ἀρχόντα, στεφῶν καὶ σπυλαίους,
 καὶ πάσας τροποποιήσας, καὶ τούτων ἐκταράχας,
 καὶ φάλαγγας θαλασσίας, εἰ τέλος ἀφαιρίσας,
 αἱ τῶν ἀνθρώπων εὐαὶ ψυχάς, ἐκ τῆς ζωῆς ἐκείνης,
 τῆς ὑπὲρ πάντων ἔννοιαν, σπουδαίξουσιν διώξαν·
 ἴσχυε τοίνυν κατ' αὐτῶν, ἐπαίρου μεγαλύνου,
 καὶ τὰ μεγάλα κατορθῶν, δεικνύου μετριότητων·
 εὐχῇ καθόπλιζε σαυτὸν, ὑπομονῇ καὶ θλίψει,
 καὶ τὴν στενὴν δόδευε, καὶ βάσιμον ὀλίγοις,
 ὥς πρὸς τὸ πλῆτος τῆς τρυφῆς τῆς θείας καὶ ἀντήσης,
 καὶ κατοικήσης τὴν Ἰδὲμ καὶ ζήσης εἰς αἰῶνας·
 γενοῦ πραῦς καὶ ταπεινός, κατὰ τὸ γεγραμμένον,
 καὶ χρηματίσας χαμηλός, ἐπάρθῃται πρὸς ὕψος,
 τοῖς ἐναντίοις κτόμενος, ἀρίστως τῶναντία,
 καὶ τῇ θνητότητι πλουτῶν, τὰ τῆς ἀθανασίας·

Ὑψοῦ ταῖς πράξεσιν αἰεί, πρὸς τὸν Θεὸν ἀνάγου,
 συγκληρονόμει τῷ Χριστῷ, καὶ τούτῳ συναγάλλου·
 ἔστω σοι τοίνυν ἅπαντα, καὶ θάδισμα καὶ σχῆμα,
 καὶ βλέμμα καὶ χιτώνιον, καὶ στάσις, καὶ καθέδρα,
 πρὸς εὐαρέστησιν Θεοῦ, καλῶς ηὔτρεπισμένα·
 τροφήν καὶ πόσιν καὶ στρωμήν, εὐτελεσιτάτην ἔχε,
 τὰς πρὸς Θεὸν ἐντεύξει σου, τὰς πράξεις σου τοῦ

[λόγους,

μετ' εὐλαδείας πέραινε, καὶ ταπεινοφροσύνης,
 καὶ πρὸς ἐπίδειξιν μηδέν, μηδὲ πρὸς ὄγκον πράττε,
 ἐνδειξαι τὴν εὐστάθειαν, ἐν τῷ θαδίσματί σου,
 θαδίζων πάντι συνετῶς, ὁδεύων ἀπερπέρως·
 ἔσο γλυκύς, εὐπρόσιτος, ἐν ταῖς προσομιλίαις,
 πρᾶος, Χρηστός, καὶ συμπαιθής, φαιδρὸς ὁμοῦ καὶ
 [σύννους,

ἐν δὲ ταῖς μεταλήψεσιν, ἀσπάζου τὰ βραχέα,
 ταῖς ἐστιάσεσιν ἀρκοῦ, ταῖς ὀλιγοδιαίτοις,
 ἐν ἐγκρατεῖα φίλησον, τὸ σύμμετρον εὐσιόχως,
 τὸ πρόθυμον, καὶ σύντονον, σὺν ἐγκρατεῖα τήρει,
 τὰς χεῖρας αἶρε συνεχῶς, ἐν προσευχαῖς εἰς ὕψος,
 καὶ τὸς ὁρμὰς τῶν λογισμῶν, ὥς ἔχεις παιδαγώγει,
 πρὸς ἑμφιλόσοφον αὐτάς, διαγωγὴν ἐκτείνων,
 καὶ πρὸς Θεὸν ἀπασχολῶν, καὶ πρὸς τὸ τούτου κάλλος,
 δεῖ γὰρ πρὸς τὸν ποιοῦμενον, Χριστὸν αἰεὶ πειᾶσθαι
 τῶν εὐσεβῶν τὸν λογισμόν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν,
 ὥσάν μὴ δοῖεν λογιμοῖς, τοῖς ἀνθρωπίνοις χώραν·

Βαθμὶς ὀνθ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΕΙΩΝ ΕΝΤΟΛΩΝ, ΠΡΟΣ ΤΑΥΤΑΣ ΤΗΡΗΤΕΟΝ

Ὑπνον μὴ δόξης ὀφθαλμοῖς, μηδὲ τοῖς σοῖς κρατάφοις,
 κῆν ἐν ἐραχεῖ δουϊακῶς, ἀνάταρσιν παραφύξης·
 ἔστ' ἂν εὐρίσης τῷ Θεῷ, πρὸς κατοικίαν τόπον,
 εἴπουν ἐργάσῃ σεσητόν, ταῖς ἀρεταῖς καθάρας·
 πρύττε Θεοῦ τὰς ἐντολάς τήρει Θεοῦ τοὺς νόμους,
 ἀγάπα, στέργε, φύλαττε τὰς παραγγέλους τοῦ πιστοῦ,
 καὶ τὰς κελεύσεις τὰς αὐτοῦ, πόσει φυγῆς ἐκ δαίμονος
 τὰς ἐν τῇ παλαιᾷ φημί, καὶ νέα διαθήκη,
 οὕτω καὶ γὰρ κατὰ φυγὴν, καὶ σῶμα φυλαγθήσῃ,
 ἐλάτῃς ἐκτός, λύπῃς χωρίς, δίχα παντοίας λύπης,
 ὅσπερ καὶ γὰρ τὰ σήμαντρα, τῆς κατὰ βασιλείας,
 ἐνθα τεθῶσιν ἄβατον, ἐποίησε τὸν τόπον,
 τῶν ὑπερκόων τὴν πληθύν, ἐκεῖ συντηρησάμενον,
 καὶ τὰς ἐφόδους τῶν ἐχθρῶν ἀπώλεσεν μακρόθεν,
 οὕτως ἀγγέλων τάγματα, καὶ νόον στρατορχίαν,
 ὅπου τὰς θείας ἐντολάς, συντηρησάμενος γνοῖεν,
 ἐκεῖ συναγειρόμενοι, προστάξεις ἐνθέοι,
 φυλάττουσι, διέπουσι, τοὺς ταύτας ἐκτελοῦντας,
 δαιμόνως ἐπελεύσεσι, δεικνύοντες ὁσάτους,
 ἐξ ὅλης πόθησον ψυχῆς ἐξ ὅλης διανοίας,
 ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, Θεὸν καὶ τὸν πλησίον,
 ἐν τοῦτω νόμος κράματα, καὶ πάντες οἱ προσφῆται,
 φρονεῦειν, ψευδομαρτυρεῖν, μοιχεύειν ἀποτρέπον,
 καὶ τὴν κλεψίαν ἐκφυγε, καὶ τὴν ἐπιπορκίαν·

Ὑπὸ μὲν οὖν τοῦ παλαιοῦ, ταῦτα παιδεύῃ νόμου,
 καὶ τοῦτον ἔχεις ὁδηγόν, πρὸς τὸ 'ποιεῖν τὸ δέον'
 Χριστὸς δ' εἰς ὑψηλότερον, θεσμόν σε προβιβάζει,
 εἰς ἐντελέστερον βαθμόν, ἀκριβεστέρου βίου·
 τοῦ νόμου γὰρ κολάζοντος, τῶν πράξεων τὰ τέλη,
 οὗτος ἡμῖν καὶ τὰς ἀρχάς, αὐτῶν ἀπαγορεύει,
 ἐκεῖνος μὲν ἀπέτρεψε, καθόλου τὴν μοιχείαν,
 ὁ δὲ καὶ βλέπειν ἐμπαθῶς, οὐδόλως ἐπιτρέπει·
 ὁ μὲν ὁμνύειν ἀληθῶς, ἀλλ' οὐ ψευδῶς εἰρήκει,
 ἀποκρουόμενος μακράν, τὰ τῆς ἐπιτορκίας,
 ὁ δὲ Χριστὸς καὶ τὴν ἀρχήν, ὁμνύειν ἀπειρήκει·
 ὄρα μὴ κατονόμαζε, μωρὸν τὸν ἀδελφόν σου,
 μήπως εἰς γένναν βληθῇς, ὥς ἤκουσας ὥς ἔγνως·
 μὴ μάχου μηδ' ἀνθίστασο, τοῖς πονηρευομένοις,
 καὶ δίδου χώραν τοῖς κακοῖς, πάντα γενναίως φέρε,
 τίς ἀδικεῖ σε; μὴ λυποῦ· βλάπτει σε τίς; μὴ θλίβου·
 μίλιον ἔν ἡγγάρευσε; σὺ ὕπαγε καὶ δύο·
 τὴν δεξιάν τις ἐπληξε θρασέως σιαγόνα;
 σὺ δ' ἄλλὰ τούτῳ πάρεχε, πρὸς πληξίν καὶ τὴν ἄλλην·
 δίδου τὸ σὸν ἱμάτιον, τῷ θέλοντι κριθῆναι,
 καὶ τὸν χιτῶνα σου λαβεῖν, τὰς ταραχὰς ἐκκλίνων·
 ἐπάρκει τοῖς αἰτοῦσι σε, καὶ τῶν δανειζομένων
 ἐκ σοῦ, μηδεὶς μηδέποτε, κενὸς ἀποστραφήτω·
 διάνεμε τοῖς χρήζουσιν, ἀφθόνως ἀνενδότως·

Ἐν τῇ ἀρετῇ ὁρᾷς· σιγήσαντων πνεύματι,
τὸ καὶ πρὸς τοῦ ἐχθροῦ γινώσκεις, μὴδὲ θυμωθέντα,
καὶ πάντων διακρινόμενα, νόμον ἐκρηγνύντων
καταρωμένων· εὐλογεῖν, εὐαγγελιστεῖν ἀποστόλους·
ἐν τῷ μὴ κρίναναι ἑαυτοὺς ἐκμετρῶν τὸ κριθεῖν·
τὸ πρὸς ὑπόκρισιν μηδένα, μὴ λέγειν μηδὲ κρατεῖν,
καὶ μᾶλλον ἐν εντεύξει, καὶ μᾶλλον ἐν νηστεύσει·
μηδὲ τὰ πρόσχημα μερόσ, καὶ σκεπτικότης δοῦναι,
μηδέ τι πρὸς εἰδομένην, μηδὲ πρὸς θέαν πράττειν,
ταῦτα Χριστὸς ἐντέλλεται, τοῖς ἔτι κατατρέχον·
τοῖς δὲ τοῦ θοῦ εἰς αὐτό, τὸ τέλος καταντήσαι,
καὶ φθάσαι τὴν ἀκρότητα, τῆς ἀρετῆς ζητοῦσιν,
ἅπαντα δοῦναι τοῖς πτωχοῖς, προθύμως ἐπιτάττει,
καταλιπεῖν τα σύμπαντα, φέρειν σταυρὸν ἐπ' ὄμων,
καὶ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς ζωὴν, ἀνεπιστροφῶς τρέχειν,
ἀκολουθοῦντας τῷ Χριστῷ, σώματα, νοῦ, καρδίαι,
καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κύριος, ἐν τοῖς εὐαγγελίοις·
Παῦλος δ' ὁ θεῖος καὶ σεπτός, τὸ τοῦ Κυρίου στόμα,
πρῶτον καρπὸν τοῦ Πνεύματος, δοᾷ σοι τὴν ἀγάπην,
Χαρὰν, εἰρήνην σὺν αὐτῇ καὶ τὴν μακροθυμίαν,
καὶ πίστιν καὶ χρηστότητα, καὶ τὴν ἀγαθωσύνην,
ἐγκράτειαν, πραότητα, καὶ τὰ λοιπὰ γινώσκεις·
ἐν δ' ἄλλοις πόρνους καὶ μοιχοὺς, ὀργισμοποιίτας, κλέπτας,
πάντας ἁπλῶς τοὺς φανουργοὺς στερεῖ τῆς βασιλείας·

Ἀρχὴ τοῦ Φ΄. στοιχείου

Φησὶ γὰρ πόρνοι καὶ μοιχοί, καὶ μέθυσοι, καὶ κλέπται,
ἀρρενοκοῖται, λοιδόροι, καὶ τὰ κακὰ ποιοῦντες,
οὐ μὴ κληρονομήσουσι, Θεοῦ τὴν βασιλείαν·

Βαθμὶς ρξ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ ΦΡΙΚΤΗΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

οὗτος φυλάττειν παραινεῖ, σὺν προσοχῇ παντοῦ,
τὴν τοῦ σεπτοῦ βαπτίσματος, φρικτὴν ὁμολογίαν,
ὣν ἀπαιτήσουσιν ἡμᾶς, ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει·
καὶ γὰρ ἀποτασσόμεθα, τῷ διαδόλῳ πάντες,
ἔργοις τε σύμπτῃ αὐτοῦ, καὶ τῇ λατρείᾳ πάσῃ,
καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ, τρισσῶς ὁμολογοῦντες
ταῦτα δ' ἂν εἶεν φίλτατε, ψυχῆς καὶ τοῦ σαρκίου
πάθῃ ποικίλα καὶ δεινά, τούτων δ' ὁμοῦ τὸ πλῆθος,
οἷς ἂν ἐπιμετρήσεις, τὴν ἐδόμηκον ἁδαν·
πάθῃ μὲν οὖν εἰς ψυχῆς, μῖσος ὁμοῦ καὶ φθόνος,
θυμὸς ὀργὴ παράλογος, σὺν ὀλεθηφανίᾳ,
σὺν ἀπρεπέσι λογισμοῖς, αἰσχροῖς ἐπιθυμίαις,
καὶ πᾶν τὸ πλῆθος καθέξῃς, τῆς ἐδόμηκοντάδος,
ὥς ὁπισθεν ἐλέξαμεν, εἰς τον εἰρημὸν τοῦ λόγου.
πάθῃ δὲ πάλιν σώματος, μοιχεῖα, μαλακία,
οἷς καὶ συγκαταρτίθῃσον, τὴν ἀρρενομανίαν,
καὶ τὴν πορνείαν σύνταξον, καὶ τὴν παιδοφθορίαν,
κτηνοδατίαν τετραπλῆν (1) καὶ τὴν κτηνοδατίαν,
καὶ πᾶσαν ἐπιτήδευσιν, ἀκαθαρσίας πάσης,
ἃ καὶ γνωρίσεις ἀκριβῶς, ἀπὸ τῆς δέλτου ταύτης,
καὶ μάθῃς ἅπαντα λεπτῶς, καὶ σαφεστάτως γνώσκῃ·

(1) Σημ. Νικηδ. Τετραπλὴν ἴσως ἐννοεῖ ὅδε ὁ ἅγιος τὴν κτηνο
δατίαν ἢ τὴν πορνείαν τῶν ἀνδρῶν εἰς θήλας καὶ ἀρρενα κτήνη ἐόλ
ημένην καὶ ἀντιστρόφως τὴν πορνείαν τῶν κτηνῶν εἰς ἀνδρας καὶ
γυναῖκας ἡνωμένην. (καὶ ὅρα τὸ τοῦ λευίτικου κ'. κεφ. στοιχ.
15 : 16) ἢ τὴν εἰς ἀκάθαρτα καὶ καθαρά ἀρρενα καὶ θήλας ἡ
νωμένην ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν.

φιλοπονότερον αὐτῇ, οὐκ προσοχῇ σκοπήσας.
 καὶ ταύτην ἐκ καρδίας σου, φιλήσεις ὥς ὀφείλεις.
 λατρεία δὲ τοῦ σατανᾶ, ταῦτα φησὶ νυγχάνει,
 τὸ κροσιέναι μάντεα, τὸ μάγοις προσαιέχαι,
 τὸ φυλακτήρια ποιεῖν, τὸ περιάπτουσι χρυσία,
 τὸ γόμφας προσδέχεσθαι, καὶ κρυδογνωμονοῦντας,
 τὸ δαιμονίῳσι πεῖθεσθαι, καὶ τοῖς οὐρεσποκατοῖς,
 καὶ πάντα τὰ τῶν ἐθνικῶν, καὶ τῶν ἐπίστοιόν πρώττειν.
 ταῦτα λατρεία τοῦ σατάν, τοιπλὴ εἰς τοῦτον ταῦτα,
 χοροὶ καὶ μελοδῆματα, καὶ τέρατες τῶν ὀργάνων,
 καὶ το κινεῖν καὶ τεύχεα, πολλὰς ἀσχολίας,
 εἰέροις ἐπιχρῆσιν τε, τοιγάρ τιναυρόσται,
 εἷς ἐν πολλοῖς τῶν κατασκευῶν τῶν θεῶν ὀφείλεις,
 ὡνπερ ἀτέχου παντελῶς ὥς ἀπὸς ἐπιγγίλλω,
 καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν ἀρχηγόν τούτων ἀναντόν ἐπὶ γὰρ
 μόνον Χριστῷ συντέταξαι, μόνον αὐτόν ἀγάπα,
 καὶ πίστιν ἔχει καθαρὰν, καὶ πράξεις θεαρεστούς,
 φύλαξ ὑπακούων ἐντελῶν, ὡν ὁ Χριστὸς διδόνκει,
 εὐαρεστῶν τῷ ποιητῇ, καὶ τὸ ἐχθρὸν ἀνθρώπου,
 τῷ σώζοντι προσοκείμενος, ἐκρεύγων τὸν φόβον,
 τήρει καλῶς τὴν συνταγὴν ἣν ἀπατεῖσθαι μέλλεις,
 ὥς ἀπαιτηθῆσόμεθα, ταύτην οὐκ σοὶ καὶ πάντες,
 αὐτόανакτες ἐτίσκοποι, μονάζοντες, μεγάδες,
 καὶ πλούσιοι καὶ πένητες, αἷας ἀπλῶς πιστεύουσιν.

Φησί τις ἀλοστράφητι, πάσης κακίας εἶδος,
 πάντων δέ τῶν ἀγαθῶν, ἀπὸ ψυχῆς ἀντέχου,
 εἰ τῆς μερίδος ἀγαπᾷς, τυχεῖν τῶν σωζομένων,
 μετὰ Θεοῦ καὶ οὐ· Θεῷ, καὶ διὰ τοῦτο μόνον,
 ἅπαν καλὸν μετὰ σπουδῆς, ὥς δυνατὸν ἐργάζου,
 καλῶς ὀφείλεις τὸ καλόν, ἀλλ' οὐ κακῶς ἀνύειν·
 τὸ γάρ καλὸν οὐχὶ καλόν, εἰ μὴ καλῶς προαχθείη·
 ἐπὶ δέ τρόποι τοῦ καλοῦ, καὶ μάθε τίνες οὔτοι·
 ἔστι καλὸν διὰ Θεόν, ὥς καὶ Μωσῆς ἐποίει,
 καὶ Παῦλος ὁ παμμέγιστος, τῆς ἀληθείας κηρυξ,
 ἔστι καὶ περιστάσιν, ἀκούεις τὰ τῆς Ἑβραίων,
 ὅπως ἀνέθετο Θεῷ, τὸν Σαμουὴλ ἐκεῖνον.
 ἔστι κατὰ συνήθειαν, ὥς ἅπερ ἐκ πατέρων,
 ἔθιμα παρελάβομεν, καὶ στέργομεν ἐν τούτοις·
 ἔστι κατὰ προσπάθειαν, καθάπερ Ἰωνάθαν
 Δαβὶδ τῷ θείῳ καὶ σεπτῷ, τὴν σχέσιν συνετήρει·
 ἔστι κατ' ἀντιπάθειαν, ὥς Ἀβεννήρ προσήει,
 διὰ γυναῖκα τῷ Δαβίδ, κατὰ τὴν ἱστορίαν,
 πράττουσιν ἄλλοι τὰ καλά, δόξης ματαίας χάριν,
 ὥς παῖδας ἤκουσας Σκευᾶ, τοῖς δαίμοσιν ὀρκίζειν·
 ἄλλοι δέ πάλιν πορισμόν, ζητοῦντες τῇ κοιλίᾳ,
 ὥσπερ τινὲς ὥς ἤκουσας, προσῆλθον τῷ Δεσπότη,·
 οὐχ οἷς κατεῖδον θαυμαστά, τέρατα καὶ σημεῖα,
 ἀλλ' οἷς περ ἐχορτάσθησαν, ἐξ ἄρτων τῆς γαστέρας,

Βαθυὺς ῥῆα· ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΥΣΗΣ ΛΑΠΘΟΣ & ΘΕΙΑΣ ΕΥΓΕΝΕΙΑΣ

Φασί πως ὡς τοῦ καλοῦ, καὶ αἰέοντες οἶονται
 καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ τοῖς εὐγενετέροις,
 ὡς αἰοῦντος, δόξαν καὶ τιμὴν σὺν τοῖς παρουσήσοις·
 πολλοὶ γάρ τούτων ἕνεκα, ποιεῖσι τὰ βελτίονα
 πλὴν ἀλλ' ἑτέροις ἔδοξε καὶ σῶματι τοῦναντίον,
 ὡς ταῦτα πρόξενον κακοῦ, ἀλλ' οὐ καλὸν τῇ εὐφ'·
 οἷον καὶ λέγει τις ἀνὴρ, περὶ αἰῶνός τὰ θεῖα,
 οὐδεὶς εὐγένειαν ποθεῖν, σωματικὴν καὶ δόξαν,
 ἐπιμελεῖσθαι δύναται, τῆς ἔνδον εὐγενείας·
 ἄλλος δέ πάλιν, εὐγενεῖς, ὅντως φησὶν ἑκεῖνοι,
 οἱ δόξαν μέλλοντες λαθεῖν, τὴν ἀρρητον ἀνθρώποις·
 ἄλλος δέ πάλιν εἴρηκεν, ὡς οἱ καταφρονοῦντες
 δόξης καὶ πλούτου καὶ τιμῆς, τῆς κάτω συρρομένης,
 τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ζωῆς, τῆς κατὰ σῶμα ταύτης,
 καὶ μᾶλλον ἐφριέμενοι, τῶν ἐναντίων τούτοις·
 οὗτοι βελτίους ἀληθῶς, καὶ κρείττους τούτοις πάντων
 καὶ τῶν γηίνων καὶ φθαρτῶν, σαφῶς ὑπερηρμένοι,
 θεῖον λαμπρόν, ἐπίσημον, μέτοχον εὐγενείας,
 οὐκ ἀποδείκνυσι φησι, τοῦ γένους ἢ λαμπρότης,
 ἀλλ' αἱ κοσμοῦσαι τὴν ψυχὴν, ἐνθέως ἐργασίαι,
 καὶ πράξεις αἷς ὃ τοῦ παντός, ἀρέσκεται Δεσπότης·
 γίνωσκε τοίνυν εὐγενεῖς, τοὺς εὐγενεῖς τοῖς τρόποις,
 οὐ τοὺς ἐκ γένους εὐγενεῖς, καὶ δυσγενεῖς ὡσαύτως,
 τοὺς ἔργῳ διαπίπτοντας, τῆς θείας εὐγενείας.

Φησὶ καὶ γάρ τις τῶν καλῶς, εἰδότων διακρίνειν,
 τὴν πατρικὴν δισγένειαν, μακρὰν ἀποβαλοῦνται,
 παῖδες βιοῦντες εὐκλεῶς, καὶ θεαρόεστος ζῶντες·
 καὶ πάλιν ἄλλος, ὁ ποῦτῶν ἐν εὐγενέσιν εἶναι,
 ἔχειω γνώμην εὐγενῇ, καὶ τρόποις καταλλήλους·
 γνώρισμα τὴν ταπείνωσιν, φασὶ τῆς εὐγενείας,
 γνώμην εὐθεΐαν, καὶ φωνήν, καὶ κίνησιν, καὶ σχῆμα·
 ἐπ' εὐγενεΐα πατρικῇ, μηδεὶς ἐνσεμνυνέσθω,
 πηλὸν γάρ πάντες ἔχομεν, προπάτορα τοῦ γένους,
 ὁ χαριτώνυμος παιήρ, ὁ Δαμιασκόθεν παῦτα,
 ὁ δέ σεπτὸς Χρυσόστομος, μηδεὶς ἐπ' εὐγενεΐα
 κόμπον ἔχειω τῇ κενῇ, καὶ κάτω κινουμένη·
 ἐννόει τις τῶν μαθητῶν, ἀπένιψε τοὺς πόδας,
 καὶ παύου τοῦ μεγαλυνεῖν ἐπὶ προγόνων δόξῃ·
 εἰ γάρ ὁ τιῖς πνευματικοῖς, ἐπικομπάζων ἔργοις,
 ἀπώλειαν ἐκτήσατο, πόσῳ νομίζεις πλέον
 ὁ σαρκικαῖς αἰρόμενος, ματαιαῖς εὐγενεΐαις·
 ἀλλὰ βάδαί μοι τῶν κακῶν! φρεῦ τῆς ἀναισθησίας!
 κόσμον νομίζουσι τινές, καὶ κλέος τὰ τοῦ γένους,
 ἂν ἐξ ἀνδρῶν κατάγοιντο, μαργάραις ὀστρακίνοις,
 καὶ χρυσαργύροις χώμασι, καὶ δάρμασι κογχύλοις,
 ἅπερ συλλέγουσι τινές, ἐκ πτωχικῶν αἱμάτων,
 πολλὴν τὴν περιφάνειαν, τὴν κάτω πλουτησάντων,
 καὶ τοῖς γήραιοις καὶ φθαρτοῖς, ἐγκαλωπιζομένων.

Φρονήσει δ' εἴ τις κέχρηται, τοιούτοις οὐ προσέχει,
 καὶ μᾶλλον ὅστις τῶν πιστῶν, καὶ τῶν εὐσεβεστάτων,
 γινώσκων ὥς ἀπὸ Θεοῦ, τοῖς ἔθνεσιν ἐδόθη,
 ἅπαντα πάντα τὰ φθαρτὰ, καὶ γειρὰ καὶ κάτω·
 ὃ δέ σεπτὸς Χρυσόστομος, τὴν ῥῆσιν ἐξημεύων,
 ἣν ἔφησεν ὁ σατανᾶς, τῷ θεανθρώπῳ λόγῳ,
 ὅταν ἐπέδειξεν αὐτῷ, τὰς βασιλείας πάσας,
 ὅταν εἰς ἓν συνήγαγε, τὰ χρήματα τοῦ κόσμου,
 ἃ καὶ δεικνὺς τῷ ποιητῇ, καθυπισχνεῖται νέμειν,
 λέγων εἰ προσκυνήσεις μοι, ταῦτα σοι πάντα δώσω,
 ἑμὰ γάρ ταῦτα πέφυκεν, ἑμὰ γάρ ταῦτα πάντα·
 ὥς ὅστις ἥτιον γίνεται, χρημάτων τῶν ῥεόντων,
 ταῦτα ποθέων ἀπὸ ψυχῆς, ταῦτα σπαραδάζων ἔχειν,
 πεσὼν τῷ κοσμοκράτορι, προσκύνησιν ταρέχει,
 δοῦλος τῆς ὕλης γεγονώς, καὶ τῷ σατάν ὑπείκων·
 ἄλλος δέ πάλιν εἶρηκε, πᾶς εὐγενῆς τῷ γένει,
 ἅπας ὁραῖος τὴν μορφὴν, τὴν δέ ψυχὴν ἀσχήμων,
 οὗτος ἀλάστωτον ἐστί, κεκοσμημένον ἔσω,
 ἔσω δέ πλήρης πεφυκός, δορυμέτης ὁξώδους·
 καὶ τὸν Ἰώβ τῶν εὐγενῶν, τῶν ἐκ τῆς ἑο μύτης,
 γίνωσκε τοῦτον εὐγενῆ, τοῖς θεαρέστοις τρόποις,
 ὥς Ἀβραάμ, ὥς Ἰακώβ, ὥς τοὺς πατέρας πάντας·
 ὅντως εὐγένειαν φασί, τὴν ἀρετὴν ὑπάρχειν,
 ἣν εἴ τις σχοίη καὶ Θεοῦ, γνισῆος παῖς ὀνοῖται.

Βαθμὶς ρξδ'.

ΠΕΡΙ ΓΝΩΜΗΣ ΑΝΔΡΕΙΟΦΡΟΝΟΣ ΓΕΡΟΝΤΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΝΕΩΝ

Φησὶ γοῦν τις τῶν θαυμασιῶν, πνευματικῶν πατέρων
 μηδεὶς οἰέσθω μηδαμῶς εἶναι Κυρίου τέκνον,
 μὴ κατ' ἐνέργειαν πλουσιῶν. τοὺς θείους χαρακτηῖρας
 καὶ τούτους, πάντας ἐναργῶς, ἐν ἑαυτῷ δεικνύων,
 ὡς τοῦ Δεσπότης μιμητής, ὡς δυνατὸν ἄνθρωπον,
 καὶ πᾶσαν τὴν παρέκκλινιν, τὴν ἀπὸ τούτων φεύγων,
 καὶ πᾶσαν τὴν παρατροπὴν, ἀνδρείως καταβάλλων,
 καὶ οὐκ ἀνδρεία τῶν παθῶν τὰ πλήθη καταστρέφων,
 ἀνδρεία λέγω ψυχικῇ, φρονήματι γενναίῳ,
 οὐχὶ δυνάμει σώματος, οὐδέ σαρκίου ῥώμῃ,
 ἀλλ' ἣν ἐντίκει τῇ ψυχῇ, τὸ θυμικὸν πολλάκις,
 ἥ γάρ ἰσχύς τοῦ σώματος, ἀσθενεία τοῖς πλείστοις,
 καὶ νόσος πνεύματος ἐστίν, ἢ τῆς σαρκὸς ὑγεία·
 καὶ σκόπει μήπως ὥς φασιν, ἰσχύων ἀσθενήσης·
 ἰσχύς μετὰ φρονήσεως, ὠφέλησε πολλάκις,
 χωρὶς δέ καὶ λυμαίνεται τοῖς ταύτην κεκτημένοις,
 οὐδέν ἀνδρείας ὄφελος, δικαί᾽ σύνης ἄνευ·
 καὶν ἦσαν πάντες δίκαιοι, καθὼς τις προειρήκει,
 οὐκ ἂν ὁ βίος τῶν ἐροτῶν, ἀνδρείας ἐδεήθη·
 ἀνδρεῖος οὐχ ὁ τῶν ἐχθρῶν, τροπούμενος τὰ κράτη,
 ἀλλ' ὁ κρατῶν τῶν ἡδονῶν, καὶ κυριεύων τούτων·
 νίκη γάρ ἐστίν ἀληθῶς, πάσης βελτίων νίκης,
 νικᾶν αὐτὸν καθ' ἑαυτόν, τῶν ἡδονῶν κρατοῦντα,
 αὕτη δέ πᾶσι πάρεστι καὶ γέρουσι καὶ νέοις.

φωτίζου τὴν διάνοιαν, γρηγορεῖς ταῖς τῶν πατέρων,
 πρὸς τὴν ἀληθεύσαν φύσιν, καθ' ἡμέραν ἔχου,
 μὴ τὰς γρηγορίας ἐκώμαζε, μὴ νέους ἀποσπείρου,
 τῆς γνώμης τὸ διάφορον, ἀλλ' εὖ τῆς ἡλικίας,
 οὔτε πρὸς ἕνα ὁρεγῇ, κατὰ τὴν αὐτὴν αἰκίαν,
 οὐχ ἢ ἀεὶκό ης τὸν τριχῶν, τὴν κακὴν ἀφαινεῖ,
 ἀλλ' ἀρετὴ καὶ εὐνοίας, καὶ γνώμη καὶ ἀσφάλεια·
 ἔστι φησί τις τῶν σοφῶν, καὶ σύνεσις ἐν νέοις,
 καὶ τῶν γερόντων πέφυκε, πάλιν ἄσυνεσία,
 οὐ γὰρ διδύμοι γερόντων, γῆρας μακρόν, καὶ χρόνος
 ὁρμῆς δέ τις φύσεως, καὶ γῆρας καὶ σιμύης,
 πρεσβύτης δὲ φασὶν ἀρετὴ, πρῶτον ἐκαστοῦ.
 ἀνένητος πρὸς τὰ κακά, καὶ κατὰ γνώμην μένων,
 ὥσπερ τι ξύλον σεσηπός, ἀχρήσιμος πρὸς πάντα,
 καὶ πάλιν ἕτερός φησὶν, ἐπὶ σοφίᾳ μέγας,
 ἄσύνετον πρεσβύτερον, εὐθύτητα διδάσκειν,
 ταῦτόν ἐστι τῷ προσκόλλῃν, ὁσιονικον πρὸς ὁσιράκον
 Γῆρας φησὶν ὁ Σολομών, ἀληθεὺς τιμῆς ἀπόσης,
 ὃ φρόνησις ἐκόσμησεν, οὐ πολυχροσιότης,
 ὃ βίος ἀκηλίδωτος, σεμνὸν ἀποδεικνύει,
 τριχῶν λευκότης, ὅς φασι, τὸ τέλος προκηρύττει,
 ἀποδημίαν τῆς γυγῆς, τὴν ἐκ τῆς γῆς μηνύει,
 τὸ γῆρας ἡλθε, σύμβολον τοῦτο σοι τῆς ἐξόδου,
 οὐκοῦν καὶ πᾶν εὐτρέπιζε, τὸ πρὸς αὐτὴν συντεῖναι

Φέρε μὲν οὖν κατὰ τὸν νοῦν, καὶ περισκόπει ταῦτα,
 καὶ σπεῦδε σύμπαντα ποιεῖν, καθὼς εἰσηγητάμην,
 ἄνδρας δὲ τίμα γέροντας, καὶ θαύμαζε καὶ τήρει,
 καιρῷ χειμῶνος χρήζομεν πλειόνων σκεπασμάτων,
 ἐν δὲ τῷ Γήρῳ θιοιῆς, ἀλήπτου καὶ τιμίας,
 χρεῖα τοῖς γέρουσι φασί, δουλαγωγίας πλείστης,
 μεγάλης κυδερνήσεως, πολλῆς οἰκονομίας,
 τὸ γήρας ὀρμητήριον, ἀπάντων τῶν θλιβόντων,
 πάντων κακῶν, πάντων δεινῶν, ἐν τούτῳ συρρεόντων
 ἄλλος δὲ πάλιν εἶρηκεν, ὥς γήρας καὶ πενία,
 τραύματα δύο μέγιστα, δεινὰ θεραπευθῆναι
 τρεῖς ἡλικίας λέγουσιν, ὑπάρχειν ἐν ἀνθρώποις,
 τὴν πρώτην μὲν ἀκμάζουσιν, εἰκάζοντες πρὸς ἔαρ,
 πρὸς θέρος καὶ μετόπωρον, τὴν μετ' αὐτὴν καὶ μέσσην
 τὸ γήρας δ' ἐκλαμβάνουσιν, εἰκόνα τοῦ χειμῶνος,
 ὅθεν καθὼς προείπομεν, καὶ χρήζει τῶν προσόρων.
 γέροντες, ὥς φασι σοφοί, στήριγμα θάθρον στήθμη,
 καὶ καύχημα, καὶ σέμνομα, τῶν ἀδελφῶν ἀτόντων·
 πάθησις, πείρα, δοκιμή, ποικίλη γυμνασία,
 ὥς τις εἶρήκει γέρουσι τὴν σύνεσιν παρέχει,
 καὶ διδασκάλους δείκνυσιν, τῶν χρόνῳ νεωτέρων·
 δεῖ τὸν διδάξοντα μαθεῖν, ἄλλος διδάξαι μέλλει,
 τὸ δὲ μαθεῖν ἐκ τοῦ μαθεῖν, τὸ γεγραμμένον ἔγνωσ·
 διδασκαλίαν ἔμπροκτιον, ἀγάπα σέβετε, πόθει.

Βαθμὶς ῥξγ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΙΝΑΣ ΔΙΔΑΚΤΕΩΝ

Φησί τις τῶν περιφανῶν καὶ θαυμαστῶν πατέρων,
 ὅπερ οὐ σὺ κατέλαβες, μὴ παραδώσης ἄλλῳ·
 ὅπερ αὐτὸς οὐκ ἔπραξας πρὸς ἕτερον μὴ λέγε·
 εἰ λέγεις ἅπερ πρακτικῶς, ἐπιτελεῖν οὐκ ἔχεις,
 ψευδὴς φανήσῃ καὶ πλατὺν κατάγγελων ὀφλήσεις·
 μέγα τι χρῆμα τοῦ τυχεῖν, πνευματικοῦ ποιμένος,
 λυσιτελέστατον ἐστί, τὸ χρῆσθαι διδασκάλοις,
 οὕτως εὐρήσεις εὐχερῶς, ψυχῆς τὴν σωτηρίαν,
 οὕτως ὑπέρτερος ὁφθῇς τοῦ κλύδωνος τοῦ βίου·
 καθάπερ πλοῖον δεξιόν, οἰακροστροφον ἔχον,
 ἐντὸς λιμένος γίνεται, δίχα παντὸς κινδύνου,
 οὕτως ἐκ γῆς πρὸς οὐρανοῦς, εὐκόλως ἀναπτήσῃ,
 ὥσπερ πτηνὸν ἐλεύθερον, αἰρόμενον εἰς ὕψος,
 καὶ μηδενὶ κρατούμενον, τῶν τοῦτο κατασπώντων,
 σὺ δ'εἰ ποιμὴν ἐγκαταστῆς, εἰς λογικὴν ἀγέλην,
 ἔσο πραῦς καὶ ταπεινός, εὐέντεκτος πρὸς πάντας,
 εὐόμιλος, εὐπρόσιτος, ἀπλοῦς, ἡδύς. χαρίεις.
 καὶ ταῦτα τῇ σεμνότητι, συγκεκραμένα κτῆσαι,
 ἔλκων πρὸς πόθον πρὸς αἰδῶ τοὺς ὑποταπτομένους·
 οὕτω πληθύνεις ἐν βραχεῖ, τὴν πιστευθεῖσαν ποίμνην,
 οὕτως αὐξήσεις αὐτήν, οὕτω καλῶς ὑψώσεις,
 καὶ περιφράξας κραταιῶς, ἀλύμαντον τηρήσεις,
 καὶ λύκοις ἀνελπίστατον, τελέως ἀπεργάσῃ·
 εἰ μὴ προσεύξῃ τῷ Θεῷ, τοῦ λέγειν μὴ κατάρξῃ.

Φανέρωσιν ἁμαρτιῶν ἀγάπα τῶν οἰκείων,
 τὸ τοῦ πλησίον πταῖσμα δέ, μηδόλως φανερώσης,
 ὥς μέλος ἐξησθενηκός, ἐπείγου θεραπεύειν·
 τῶν ἀδελφῶν εἰ φθάσει τις σφαλῆναι κατὰ πνεῦμα,
 ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, καὶ χρῆσαι παρακλήσει·
 τῶν ἐλαχίστων ἀκριδῆς ἐξεταστῆς μὴ γίνου·
 εἰ μιμητὴς τοῦ ποιητοῦ, ποθῆς ἀναφανῆναι·
 προῦτος εἰμὶ καὶ ταπεινός, γινώσκεις τὸν εἰπόντα,
 καὶ πάντα τρόπον πρὸς αὐτόν, ὥς ἔχεις ἀπευθύνου·
 πάνυ διδάξειε καλῶς, ὃ τὰς αἰσθήσεις ἔχων,
 γεγυμνασμένος ἐν καλῷ, κακῶν πεπειραμένος·
 τὰς συνεχεῖς τῶν ἀδελφῶν, φασὶν ἐπιστασίας,
 οὐκ ἀποστρέφεσθαι χρεών, καθάπερ ἐνοχλήσεις,
 μᾶλλον μὲν οὖν δοιήθειαν, αὐτὰς ὑποληπτέον,
 καὶ συμμαχίαν ἁμαχον, κατὰ τῶν ἐναντίων·
 οὕτω γὰρ ἐπαυξήσαντες, τὸ φίλτρον τῆς ἀγάπης,
 πᾶσαν ἀποδιώξωμεν, ἐκ τῆς ψυχῆς κακίαν,
 καὶ θησαυρὸν πλουτήσωμεν, τὸν τῆς φιλοξενίας·
 ἐν ἐξηγήσεως καιρῷ, μὴ κρύψης τὸ προσῆκόν,
 πᾶν προσηνές, πᾶν εὐπρεπές, σαφέστατον ἐκτίθει,
 πᾶν ἀπρεπές, ἅπαν σκληρόν, συγκάλυπτε καὶ κρύπτε·
 λαχὼν κελεύειν ἀδελφοῖς, τὴν τάξιν σου συντήρει,
 λέγε καὶ μὲν ἀκούωσι, σὺ λήψῃ τοὺς στεφάνους,
 εἰδ' ἀπειθεῖς τυγχάνουσιν, αὐτῶν ἢ κατ' ἀδίκην·

Φροντίδα μὴ πεποίησο, τῶν ἐναντιουμένων,
 τῶν βουλομένων τοῖς καλοῖς κακίστως ἀντιλέγειν·
 ὑπακοὴ τῶν ὑπὸ σέ, σοὶ τῶν μισθῶν αἰτία,
 τὸ δ' ἀριεῖναι πταίουσι, καὶ παρακούουσί σου,
 σοὶ προξενεῖ τὴν ἄφρῃν, ὥς ὁ Χριστὸς εἰρήκει·
 ρησὶ γὰρ οὕτως, ἄφρετε, καὶ πάντως ἀφροῦντε.
 παρακοὴ τῶν ἀδελφῶν, μηδόλως σὲ θροήσῃ
 λυποῦ δὲ μόνον νοερῶς, ὑπὲρ αὐτῶν καὶ θλίβου,
 καὶ τὴν εὐθελίαν δείκνυε, τοῖς ταύτην οὐκ εἰδόσι,
 μήπως Θεὸς προφητικῶς, τὸ τῶν φθαρέντων αἷμα,
 σὴν ἀπαιτήσῃ δεξιάν, ὥς τῆς φθορᾶς αἰτίαν·
 εἵπερ γὰρ ἴδῃς ἀδελφόν, τί τὸν κακῶν ποιοῦντα,
 καὶ τὴν κακίαν ἑαυτῷ εὐθὺς, οὐχ ὑποδείξῃς,
 σὺ τῶν πταισμάτων τῶν αὐτοῦ, τὸν λόγον ἀποδώσεις,
 ὥς σφάλμα παρασιωπῶν, τῶν ὑποτακτομένων,
 ὥσπερ αὐτὸς σφραλλόμενος, ὑφέξεις τὰς εὐθύνας·
 πᾶς ἄρχων ὑποτακτικοῖς, τὸ δέον εἰσηγείσθω,
 εἰ δ' οὗτοι μὴ πειθόμενοι, παρακοὴν νοσοῦσι,
 τὴν τῶν δεινῶν ἐπιφορὰν, θεόθεν μηνυέτω·
 εἴρηται γὰρ ὥς ἐν λαῷ, παρὰπαν ἀπειθοῦντι,
 πᾶς τοῦ διδάσκειν ἀποστάς, διανοείσθω τοῦτο,
 τὸ σώζων σῶζε σεαυτὸν, τῶν ἄλλων μὴ φροντίζων,
 καὶ πάλιν ἕτερος φησὶν, ἂν ἄλλους διορθοῦσθαι
 ἀδυνατῇς, τῆς ἑαυτοῦ, φρόντιζε σωτηρίας·

Βάθμῃς ρξδ'.

ΟΤΙ ΚΑΛΟΝ ΚΑΘΕΣΤΗΚΕΝ ΕΝ ΠΑΣΙ ΤΟ ΔΙΔΑΣΚΕΙΝ

Φασὶ καὶ τοῦτο φίλτατον, τεκνίον οἱ πατέρες,
 παῖσι γτωστέον ὥς ἡμεῖς, Δεσπότην καὶ πατέρα
 ἔχομεν καὶ διδάσκαλον, καὶ μὲν ὑποταγῶμεν,
 αὐτοῦ τοῖς ἐπιτάγμασιν, καὶ ταῖς νομοθεσίαις,
 οὕτω ποιεῖ τοὺς μαθητάς, ἡμῖν εὐπφιθεστάτους.
 εἰ δ' ἀπειθοῦμεν, εἴασεν αὐτοὺς ἀνυποτάκτους·
 δεῖ γοῦν ἡμᾶς ἐν ἅπασι, πάντοτε καθυπεῖκιν,
 τῷ διδασκάλῳ καὶ Θεῷ, καὶ τοῖς ἡμῶν πλησίον
 τὸ δέον ὑποτίθεσθαι, μετὰ πολλῆς ἀγάπης,
 μετὰ συνέσεως ὁμοῦ, καὶ ταπεινοφροσύνης·
 ὁ δὲ Χρυσόστομος φησί, τὸ τοῦ Κυρίου στόμα,
 μὴ λέγε κοσμικὸς εἰμὶ, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκα,
 καὶ πλῆθος ἔχω περιττόν, διωτικῶν πραγμάτων,
 καὶντεῦθεν οὐ δεδύνημαι, διδάσκειν τὸ πλησίον,
 τὸ γὰρ διδάσκειν ἴδιον, ποιμένων ἱερέων,
 καὶ μοναστῶν πνευματικῶν, καὶ τῶν μακρὰν τοῦ κόσμου
 εἶπερ γὰρ εὗρες θυσανρόν, τοῦτον οὐκ ἂν ἀνείλου,
 ἀλλὰ παρεῖς κατέλιπες, ἑτέρους διαρπάζειν,
 τούτοις προσίκειν, ἥπερ σοί, τὸν θυσανρόν νομίζων·
 πάντως οὐκ ἂν τοιοῦτον τι, ποιεῖν διανοήσω·
 πῶς οὖν οὐκ ἄλογον, ψυχὴν, τὴν καὶ παντὸς τοῦ κόσμου,
 ὥς δηλὸν ἀπὸ τῆς Γραφῆς, τῆς θείας ὑπερέραν,
 ἑτέροις δίδως ἀλλ' οὐ σύ, τρέχεις αὐτὴν κερδαίνειν;
 ἄλογον ὄντως καὶ δεινόν, τοῖς μετιοῦσι τυῦτο

Φοξοῦ Θεόν καὶ τοὺς αὐτοῦ, σπεῦδε φυλάττειν νόμους,
 τὸν Ἰωάννην ἐκκεμισῶ, τὸν Πέτρον καὶ τὸν Παῦλον,
 καὶ στόμα γένου τοῦ Θεοῦ, γενίση δ' εἰ σπουδάζῃς·
 ἐξάγειν ὥς ἀκήκους, ἀξίους σωτηρίας,

ἐκ τῶν εἰσούντων ἀτραπῶς, καὶ ταύτης ἀναξίως,
 οἰκέτας μεταρρύμψε, καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους,
 καὶ πάντας κατὰ δύναμιν, μεθάρμοξε καὶ τρέπε,
 πρὸς τὴν ζωὴν τῆς ἀληθείᾳ, πρὸς θείαν κληρουχίαν·
 κἄν οὐκ ἰσχύῃς ἐν πολλοῖς, ὀλίγους μεταποίει,
 κἄν οὐδ' ὀλίγους δύνασαι, τὸν ἕνα μὴ παρίδῃς,
 κἄν ἐντελῶς πρὸς τὸ καλόν, μηδένα μεταγάγῃς,
 οὐκ ἀπολέσεις τὸν μισθόν, ὅσον αὐτὸν ὀνίσσεις·
 κἄν εἴη πάνυ τοι ἐραχὺ, κἄν πέφυκεν ὀλίγον,
 οὐ πρὸς τὸ κατορθούμενον, οἱ στέφανοι θεόθεν,
 ἀλλὰ πρὸς τὴν προαίρεσιν, καὶ πρόθεσιν καὶ γνώμην,
 πρὸς τὸν σκοπόν, πρὸς τὴν σπουδήν, τῶν κατορθοῦν
 [θελώντων·

τοὺς λέγοντας πρὸς εὐπειθεῖς, παρακαλεῖ τὸ πείθειν,
 πλεῖον δὲ πάλιν ὁ μισθός, τοῖς πρὸς τοὺς ἀπειθοῦντας·
 μέγα καλὸν τὸ πένητας, οἰκτεῖρειν, ἀλλὰ μείζον
 τὸ διουρθεῖσθαι τὰς ψυχάς, διὰ διδασκαλίας·
 ὅποσον κρεῖττον ἢ ψυχὴ, τοῦ σώματος ὑπάρχει,
 τόσον σεμνύνειν τὴν ψυχὴν, ὑπὲρ τὸ σῶμα κρεῖττον·
 μία ψυχὴ καθὼς φασί, πολλαῖς κερδηθεῖσα,
 δύναται πλῆθος χαλεπῶν, πταισμάτων ἀγανίσαι·

Φίλον εἰπέρ τι τῷ Θεῷ, ψυχῶν ἢ σωτηρία,
 δῶρον εὐάρεστον αὐτῷ, κρεῖττον παντὸς ἑτέρου,
 δίδου ψυχὴν ἀντὶ ψυχῶν, καὶ σώζου σώζων ἄλλον,
 οὐδέν γὰρ εὐαπόδεκτον, ὑπάρχει τῷ Δεσπότῃ,
 ὥς τὸ προσάγειν λογικάς, ψυχὰς κεκαθαρμένας,
 καὶ θεουμένας χάριτι, διὰ τῆς μετανοίας·
 μιᾶς ψυχῆς ἀντάξιός, ὃ κόσμος πᾶς οὐκ ἔστι,
 τὸν μὲν γὰρ οἶδαμεν φθαρτὸν ἢ δ'εἰς αἰῶνάς μένει·
 τοῦτο προσίεται Θεός, τοῦτο ποθεῖ καὶ στέργει,
 ὑπὲρ τὰς ἄλλας ἀγαθὰς, ἀπάσας ἐργασίας,
 ὑπὲρ τὰς πράξεις τὰς σεπτὰς, ὑπὲρ τὰς θεωρίας,
 ὃ καὶ σημεῖον τίθεται, τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης,
 ὃ γὰρ φιλῶν τὸν ποιητὴν, φιλεῖ καὶ τὸν πλησίον,
 εἰ τούτων πλέον με φιλεῖς, ἔφη Χριστὸς τῷ Πέτρῳ
 τὰ πρόβατα μου ποιμαίνε, καὶ βόσκει μου τοὺς ἄρνας,
 τοῦτο πολλάκις δείκνυται, καὶ μεῖζον μαρτυρίου·
 ὅθεν καὶ λέγουσι τινά, τῶν θαυμαστῶν ποιμένων,
 φυγόντα τὸ μαρτύριον, εἰς πλέον δοξασθῆναι,
 οὐ γὰρ ἐξέφυγεν αὐτό, φιλοψυχίας χάριν,
 ἀλλ'εἰς ὠφέλειαν πολλῶν, καὶ σωτηρίαν σπεύδων·
 οἱ μὴ διδάσκοντες καλῶς, τοὺς μαθητὰς ἐν πᾶσι,
 μέγαν τὸν λόγον δώσουσιν, ἐν δίκῃ τῇ μελλούσῃ·
 καθὼς ἐκεῖνον ἤκουσας, ἐν τοῖς εὐαγγελίοις,
 ὅς ἔκρυψε τὸ τάλαντον, μὴ δοὺς τῷ τραπεζίτῃ·

Φασι πολλοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ τεταπεινωμένους,
 τοῖς ὑπὲρ δύναμιν αὐτῷ ἀγῶσιν ἐπιβάλλειν,
 ἐνθέως ἐκ πνευματικῆς ἀγάπης, κινουμένους·
 καὶ βάρι τά τῶν ἀδελφῶν, βαστάζειν αἰρουμένους,
 ἐκείνου μνημονεύοντες, τοῦ παρὰ τοῦ Δεσπότη,·
 οὐδεὶς ἀγάπην μέizonα, πρὸς τὸν πλησίον ἔξει,
 ἢ τὸ τιθέναι τὴν ψυχὴν, ὑπὲρ τοῦ φίλου τούτου,
 οὓς ἅπαντες μακαρισμῶν, νομίζουσιν ἀξίους,
 τὸ κρεῖττον πάντων τῶν καλῶν ἀγάπην κατορθοῦντας,
 φασὶ δ' ἑτέρους φέρεσθαι, τὴν τούτοις ἐναντίαν,
 οὓς πάντες ταλανίζουσιν, οὐκ ἔχοντας ἀγάπην·

Βαθμὶς ῥξε'.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΜΕΝΩΝ ΑΛΗΘΩΝ ΚΑΙ ΘΕΙΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ

Πολλοὶ μὲν λέγομεν φησὶν (1) ὁ μᾶξιμος ὁ θεῖος,
 ὀλίγοι δε καὶ πράττομεν, τοῖς λόγοις καταλλήλως
 ἀλλὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, μηδεὶς καπηλευέτω,
 δι' ἣν ἀμέλειαν αὐτός, περὶκεῖται νοθεύων·
 πάντες δ' ὁμολογεῖτωσαν, αὐτῶν τὰς ἀσθενείας,
 καὶ κήρυκες φαινέσθωσαν, τῆς θείας βασιλείας
 μήπως ὥς παραβαίνοντες, τὰς ἐντολὰς κριθῶμεν,
 μήπως ὥς παρεξηγηταί τῶν τοῦ Κυρίου νόμων,
 τὰς δίκας δώσωμεν διττάς ἐν τῷ καιρῷ τῆς δίκης·
 ἑλλόγως ἀποκρίθητι, φησί τις, τῷ πλησίον
 ἐν ἀποκρίσεως καιρῷ, μὴ φείσῃ σου τῆς γλώττης,
 ἐτοίμως ἔχεται φησί, καλῶς ἀπολογεῖσθε,
 πρὸς τοὺς περὶ τῆς ἐν ἡμῖν, ἐλπίδος ἐρωτῶντας·

(1) ἐν κεφ. πε. τῆς ο'. ἑκατοντάδος τῶν περὶ ἀγάπης φιλοκαλία
 ελ. 329.

Φῶς τὸ τῆς βείας διδαχῆς, μηδόλως σε λιπέτω·
 ὅπου γὰρ σέλας νοητόν, ἐνθέων διδαγμάτων,
 ἐκεῖ καὶ φῶς ἀνέσπερον, ἐνθέως ἐπιλάμπει,
 οὐ μόνον χρεία τῷ Γραφῇ, πανσόφων διδακάλων,
 ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν συνετῶς, μελλόντων ἀκροᾶσθαι,
 προσήκει τὸν διδάσκαλον, μὴ μόνον ἐκδιδάσκειν,
 καὶ συνετίζειν ἄριστα, τοὺς μαθητευομένους,
 ἀλλὰ καὶ συνεργάζεσθαι, καὶ δι' εὐχῶν συμπράττειν,
 καὶ ταῖς δεήσεσιν αὐτοῖς. ἤει προσεπαρήγειν,
 καὶ πάλιν ἕτερος φησί, προσήκει τὸν ποιμένα,
 μετὰ πραότητος πολλῆς, καὶ ταπεινοφροσύνης,
 παιδεύειν τὰ λυσιτελῇ, τοὺς ἐν τῇ ποίμνῃ τούτου·
 τὸ γὰρ κεχρηῆσθαι τῷ θυμῷ, καὶ μετ' ὀργῆς ἐλέγχειν,
 οὐ πταίσματος ἐλευθεροῖ, ποιεῖ δέ μάλλον πταίειν,
 καὶ ζημιοῖ τοὺς ἀδελφούς, οὐκ ἐπιφέρει κέρδος·
 μὴ πρὸς ὀργὴν τῷ πταίοντι, ρησὶν ἐπιτιμῆσης.
 εἰ δ' οὖν ἐν οἷς ἐπιτιμᾶς, πάθος πληροῖς οἰκεῖον,
 καὶ τὴν οἰκίαν σου συλᾶς, κατὰ τὸ γεγραμμένον,
 οὐδὲ πραγματευόμενος, ὄφελος τῷ πλησίον·
 ὄρα μηδόλως σε θυμός, ἄλλος φησὶ νικάτω,
 ἐφ' οἷς πολλάκις μαθητῆς, ἀπροσεκτήσας πταίσῃ,
 ἀνόσιον, ἀνένδετον, πρὸς ἄλλου θεραπείαν,
 κατατιτρώσκειν ἑαυτὸν· ἀνεξικάκως τοίνυν,
 καὶ συμπαθῶς τῶν ἀδελφῶν, ἰάτρευε τὰ πάθη.

Φάρμακα πάντως ἰατρούς, παρέχων τοῖς νοσοῦσιν,
 οὐ δίδωσι μετὰ θυμοῦ, καὶ μετ' ὀργῆς καὶ λύπης,
 ἀλλὰ σὺν ἡμερότητι, καὶ γαληνῶς καὶ πράως·
 διόπερ καὶ τις παλαιός, ἀρίστως μακαρίζει,
 μὴ ναυτιῶντας ἰατρούς, πρὸς τὰ καμνόντων πάθη,
 ποιμένας μὴ τοῖς πταίοισι, συντόμως θυμουμένοις,
 ὃ γάρ ὀργῆς ἐκκαθαρθεῖς, ὃ τοῦ θυμοῦ κρατήσας,
 οὕτως ὡς θεῖος δικαστής, κρίσιν ὀρθὴν ποιήσει,
 καὶ δίχα πάθους ἄμειπτον, τὴν ψῆφον ἐξενέγκει,
 ἐπιπροσθοῦν τῷ λογισμῷ, νέφος θυμοῦ μὴ φέρων,
 ἀλλὰ τὰ πάντα θεωρῶν, ἀνεμικοδίστοις κόραις·
 τοῖς δ' ὀφθαλμοῖς τοῦ λογισμοῦ, θυμοῦ παρενοχλοῦντος
 ὄρῃν οὐ συγχωροίμεθα, τίνα πορὰ βλεπίεα,
 τίνα τοῖς ταῦτα πταίοισιν, ἀπλῶς συγχωρητέα,
 καὶ τίνα καύσει καὶ τομῇ, προσήκει θεραπεύειν,
 τίνα φαρμάκοις μαλακοῖς, αὐστηροτέροισι τίνα·
 ὅταν δέ συμβοιλεύῃ τις, σὺν ταπεινοφροσύνῃ,
 ἐπιμελῶς εὐχόμενος, προθύμως ἐκδιδάσκων,
 οὐδὲν δ' ὀνῆσαι δύναται τοὺς μαθητευομένους,
 τότε λοιπὸν τῶν ἐκ ψυχῆς, δακρύων τούτῳ χρεῖα,
 ὥσαν τὴν πόρωσιν αὐτῶν, ὃ κτίστης μεταμείψῃ,
 ἢ τὴν αὐτῶν ἀπώλειαν, ἑτέρως πενυθητέον,
 ὡς Ἰουδαίων ὁ Χριστός, τὴν ἄνοιαν δακρύει,
 ὡς τοῖς ἐκείνου θαύμασι, μὴ μεταβάλλομένων.

Φυλάττου τοίνυν ἐκ παντός, τοῦ βλάβῃν σοι ποιούντος,
 πᾶσαν ἀπόνεμε, τιμὴν τῷ σῷ καθηγεμόνι,
 δόξαζε τὸν λαλοῦντα σοι, τὸν τοῦ Κυρίου λόγον,
 αἰδοῦ τὸν τοῦ Δεσπότης σε, διδάσκοντα τὰς ῥήσεις,
 καὶ τούτου μέμνησο φησί, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν,
 οὗτος γάρ εὐεργέτης σοι, κατὰ ψυχὴν ὑπάρχει,
 αὐτὴν μετατιθέμενος, αἰεὶ πρὸς τὰ βελτίω,
 εὖ εἶναι πρόξενος αὐτός, τὸ δ' εἶναί σοι Θεόθεν (1)

Βαθμὶς ρξστ'. ΠΕΡΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΣ

Πάντας μὲν οὖν, ὡς ἔφημεν, ποιμένας τιμητέον,
 μᾶλλον δέ τοὺς τῶν ἀρετῶν, τὴν θάσιν ἐσχηκότας,
 καὶ πράξει τὴν διάκρισιν, καὶ γνώσει κτησαμένους,
 ἥ, τέλος πάντιον τῶν καλῶν, ἀρχὴ τε καὶ μεσότης,
 ἥ, κατὰ νοῦν συνέστηκεν, ἐκ τούτων τῶν τεττάρων,
 τῶν ἀρετῶν τῶν γενικῶν, καὶ καθολικωτέρων,
 τῷ τριμερεῖ τῷ τῆς ψυχῆς, ἐντεθεωρημένων,
 λόγον γινώσκεις καὶ θυμόν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν·
 ὧν ὁ μὲν λόγος ἡγεμών, τῶν ἄλλων καὶ κατάρχων,
 ὁ δέ θυμὸς ὑπηρετεῖ, τῷ λόγῳ κατὰ πάντα,
 ἐπιθυμία δ' ὥς φασι, τούτοις ἀμφοῖν ὑπείκει,
 ἀνδρείαν γοῦν εἰς τὸν θυμόν, καὶ φρόνησιν εἰς λόγον,
 καὶ σωφροσύνην τάττουσιν, εἰς τὴν ἐπιθυμίαν·
 δικαιοσύνην ὥς φασι, πλουτοῦσι καὶ τὰ τρία,
 μεριζομένην ἐν αὐτοῖς, κατακοσμοῦσαν ταῦτα,
 ὁμοῦ δ' αὐτὴν τὴν ἀρετὴν ὡς βασιλίδα νόει.

(1) Ταῦτα ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν διαταγῶν ἐρανίσθη ὁ Ἅγιος.

Φημὶ τὴν ὑπερθαύμαστον, διάκρισιν ἐν πᾶσιν,
 ἥτις καὶ κρείττων πέφυκε, τῶν ἄλλων ἀσυγκρίτως,
 τῶν αἰσθητῶν, τῶν νοητῶν, τῶν πράξεων, τῶν λόγων
 ὅσα λαμπρύνει τὴν ψυχὴν, ὅσα κοσμεῖ τὸ σῶμα,
 διάκρισις ὥς λέγουσι, λύχνος ἐν τῇ σκοτίᾳ,
 τῶν πλανομένων ὁδηγός, λιμὴν χειμαζομένων,
 φωτίζει μυωπάζοντας, πᾶς οὖν ὁ ταύτην ἔχων,
 ὥς ὑγιὴς ἐν ἀρεταῖς, νόσους ψυχῶν ἐκτρέπει,
 καὶ καθαιρεῖ διηνεκῶς, καὶ καταβάλλει ταύτας·
 διάκρισις καθὼς φασί, νοὸς γεγυμνασμένου,
 φωτοειδῆς ἐνέργεια, καὶ θεία θεωρία,
 ἰσχυροτάτη νοερά, τὰ κρείττω δυναμένη,
 χωρίζειν, τέμνειν, διαιρεῖν, ἐκ πάντων τῶν χρόνων,
 διάκρισις, καθέστηκεν, ἐν τοῖς εἰσαγομένοις,
 τῶν κατ' αὐτοὺς ἐπίγνωσις, βεβαία στερῶροτάτη.
 ἐν δέ τοῖς μέσοις τῶν καλῶν, καὶ τῶν κακῶν ἀπάντων
 ἄπταιστος κρίσις, καὶ τομή, καὶ χωρισμός, καὶ τάξις,
 τὰ γὰρ κυρίως ἀγαθὰ, τῶν φυσικῶν χωρίζει,
 εὖ μάλα διακρίνουσα, κατ' αἴσθησιν καὶ γνῶσιν,
 ὥς ἐν αἰσθήσει νοερά, τὴν κρίσιν ποιουμένη·
 ἐν δέ τελείοις πέφυκεν, ὥς ὁ πατὴρ εἰρήκει (1),
 γνῶσις ἥ δι' ἐλλάμψεως, ἐγγινομένη θείας,
 οἰκείῳ λύχνῳ θαυμαστῶς, αὐγάζουσα τὰ πάντα,
 καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις σκοτεινά, φωτοειδῇ δεικνῦσα.

(1) ὁ τῆς Κλίμακος Ἰωάννης.

Φησὶ δ' ἄνῆρ σοφώτατος, τὰ μυστικά καὶ θεῖα,
 γίνωσκε τὴν διάκρισιν, συνείδησιν τυγχάνειν,
 ἁμόλυντον καὶ καθαρὰν, καὶ φωτεινὴν καὶ θεῖαν,
 αἴσθησιν ὄντως νοερὰν, ὥς ἄνωθεν ἐρρέθη,
 φῶς λογισμοῦ καὶ τὴν ψυχὴν λαμπρύνουσαν σοφίαν·
 αὕτη καὶ σύμβολον ἔστί, Θεοῦ τῆς θεραπείας,
 καὶ σωτηρίας ἁρραβών, μηδόλως διαπίπτων·
 ὃ δέ σεπτὸς Ἀντώνιος, ὥς κάτοιδας εἰρήκει,
 πολλοὶ πολλαῖς ἀσκήσεσι, κατέτριψαν τὴν σάρκα,
 ἔπειτα δέ γεγόνασι, Θεοῦ μεμακρυσμένοι,
 ὥς ταύτην τὴν διάκρισιν, μηδόλως ἐσχηκότες·
 οἱ δέ καὶ πάνυ τοι πολλούς, ἀπώλεσαν εἰς τέλος,
 οἱ μὲν ὥς ἐλεήμονες, ἀλόγως συμπαθοῦντες,
 οἱ δ' αὖθις ὥς ἀσυμπαθεῖς, νοσοῦντες ἀσπλαγχνίαν·
 ἄλλοι φησὶν ἀπώλεσαν, τινὰς ἔξ ἀπειρίας,
 οἱ δ' ἀποϊόμῳ χρώμενοι, καὶ μισανθρώπῳ γνώμῃ,
 ὥς δῆθεν πεῖραν ἔχοντες, καὶ τέχνην ἐπὶ τούτῳ·
 οἱ δ' ὥς παράπαν ἄπειροι, κρατούμενοι δειλία,
 ὥς καὶ τινες φοβούμενοι, τὰ τῆς ἀποτυχίας,
 ἵνα μὴ τοῦτο πάθωσι, σφοδρῶς ἐπιτιμῶσι·
 τινὲς φιλοχρυσότατοι, φιλόχριστοι δοκοῦντες,
 αἷιοι γίνονται πολλοῖς, θαλάτῃ ἀθανάτων,
 οὐ πεῖραν, οὐ διάκρισιν, οὐ τέχνην κεκτημένοι,
 πάντα δέ δρῶντες αὐθαδῶς, θρασέως ἀπροσέκτως.

Βαθμὶς ρξζ'. ΤΙΣ ΕΣΤΙ ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ ΚΑΙ ΠΟΙΑ

Φεῦ τῆς κακίστης καὶ δεινῆς, τοσαύτης μοχθηρίας,
 ἵνα μὴ λέγω χαλεπῆς, ἄκρας ἀναισθησίας,
 καὶ τῆς πολλῆς οἰήσεως, καὶ τοῦ μεγίστου τύφου!
 ἔξ ὧν τὸ πάθος τίκτεται τῆς ἀδιακρισίας,
 ἣν ἐπιβόλωσιν γρασί νοῦς εὐδοκίμοῦ·τος,
 τὰς συνελθούσας νοεράς μὴ δυναμένου κρίσεις,
 ἐκ τῆς ἐντὸς συγχύσεως, ἀλλήλων διακρίνειν,
 δεόντως, ἀνεπισφαλῶς, ὀρθῶς. ἀναμαρτήτως,
 ἐκ γάρ τῆς πείρας τῆς μακρᾶς, ὥς οἶδας ὥς ἀνέγνως,
 μετ' ἀκριθείας ἐντυχών, Γραφαῖς ταῖς Θεοπνεύστοις,
 διάκρισις προέρχεται, καὶ μάθησις γεννᾶται,
 ὁ δ' Ἰσαὰκ ὁ θαυμαστός, τὴν καθ' ἡμᾶς σοφίαν,
 οὗτος τῆς πείρας ὁ καρπός, τῆς εὐκρινείας οὗτος,
 οὗτος τῆς διακρίσεως, τῆς πνευματικωτάτης,
 τὸ μὴ ψευδῶς αἰσθάνεσθαι, νοεῖν οὐκ ἐσφαλμένως,
 ἐν τίσιν ἕκαστον ἡμῖν, λυσιτελεῖν ἰσχύει,
 ἐν τίσι δέ καὶ ζημιοῦν, καὶ παραδύλαπτεν ἔχει,
 πολλὰ πολλάκις φαίνεται, παραίτια ζημίας,
 ἔνδον δ' αὖτις εὐρίσκομεν, ὠφέλειαν μεγίστην,
 τὸ δ' ἐναντίον πρόδηλον, καὶ πᾶσιν ἐγνωσμένον·
 εἴτις γοῦν ταύτην δυνηθῇ καταλαβεῖν εἰς ἄκρον,
 ἐν πράγμασιν ἀριστεροῖς, ἰσχύσῃ ξενοτρόπως,
 τὴν θείαν ἀπεργάζεσθαι, ζωὴν καὶ σωτηρίαν,
 ὥσπερ οὐδ' ἐν τοῖς δεξιοῖς, ταύτης ἀπούσης ἄλλος.

Φρόνει καὶ φθέγγου τὰ σεμνά, τὸν νοῦν καθαγιαζών,
 καὶ διὰ γλώττης ἅπαν σου, τὸ σῶμα καθαγνίζων·
 ταῖς τῶν πατέρων συγγραφαῖς, μελέτα φιλοπόνως,
 ἔξ ὧν σὺν ἄλλοις πλείοσι, καὶ τοῦτο διδαχθήσῃ,
 ὁποίους τοὺς πνευματικούς, εἶναι χρεὼν ποιμένας·
 δεῖ γάρ αὐτοὺς τοὺς ὀφθαλμούς, χερουδικῶς συστρέφειν
 καὶ περιάγειν πανταχοῦ, καὶ περιφέρειν κύκλῳ,
 μετ' ἐπιστήμης κρείττονος, ἀπάσης ἐπιστήμης,
 καὶ μετὰ τέχνης ἀκριβοῦς, τῆς ὑπὲρ πᾶσαν τέχνην·
 τέχνην τεχνῶν ἐπιστημῶν, ἀσκοῦντας ἐπιστήμην,
 περιαθροῦντας τὰς ψυχάς, ὀπίσω, πρόσω, μέσον,
 σκοποῦντας, ἐπιβλέποντας, λαιόθεν δεξιόθεν·
 κινήσεις ἐξετάζοντας, πότε, καὶ ποῦ, καὶ πόσον,
 καὶ πράξεις ἀνακρίνοντας, καὶ γνώμας, καὶ προθέσεις,
 ὁδοὺς, καὶ στάσεις καὶ φοράς, τὰς οὖσας τὰς δοκούσας
 ἀπλότητας, μεσότητας, φρονήσεις, πονηρίας,
 κουφότητα, ὀξύτητα, εὐθύτητα, μωρία.
 δόξης ἀγάπην, καὶ τιμὴν, καὶ τὴν φιλοζωΐαν·
 καὶ τίνα μὲν ἐργάζονται, κατὰ φιλοθείαν,
 τίνα δέ πάλιν πράττουσιν, αἰτίαις ἁλλοιρίαις·
 δεῖ τῶν ψυχῶν τοὺς ἰατρούς, καταμελεῖν οὐδόλως,
 ἀλλ' ἐρευνᾶν καὶ ψηλαφᾶν, συγκρίνειν, ἀνακρίνειν,
 καὶ διακρίνειν ἀσφαλῶς, τοὺς τόπους καὶ τοὺς τρόπους
 κράσεις καὶ τύχας καὶ καιρούς, καὶ τάξεις ἡλικίας.

Φασὶν οἱ θεοὶ καὶ σεπτοί, καὶ πάνσεπτοι πατέρες,
 ἐν ἅπασι τοῖς πταίσμασιν, οὐ μόνον ζητητέον,
 τοῦ σφάλματος τὸ μέγεθος, τοῦ πταίσματος τὸν ὄγκον
 ἀλλὰ σὺν τούτῳ καὶ σκοπόν, καὶ γνώμην τηρητέον,
 τὸν τόπον τὴν ἀξίαν τε, τὴν καταρχήν, τὸ τέλος,
 χωρὶς τοῦς τρόπους κατ' αὐτούς, δ' ὣν χωρεῖ τὸ πάθος
 μήπως ἐκ περιστάσεως, συμβέβηκε καὶ βίας,
 μὴ κατ' ἀπάτην γέγονε, μὴ κατὰ δυναστείαν,
 μέθῃ, μελέτῃ, καὶ σκοπῷ, τῇ πρὸς κακίαν ἔξει,
 μηδ' ἐκ τινος συναρπαγῆς, μηδ' ἀπὸ συνηθείας·
 εἴ τις πολλάκις τοῖς αὐτοῖς, πταίσμασι περιπίπτει,
 εἴ τις ἐφράπαξ σφάλλεται καὶ τοῦτο παρὰ γνώμην,
 πῶς ἦσθη, πῶς λελύπηται, πῶς ἔμεινεν ἐν τούτῳ,
 ὅπως ἐνόμισε κακόν, πῶς ἀγαθὸν ἠγάσθη,
 ποίαν πλουτεῖ τὴν ἡδονήν, τὴν ἀλγηδόνα ποίαν,
 ἂν θέλων μετενόησεν, ἂν ἄκων ἀπεκόπη,
 εἴπερ κατέχειν ἀγαπᾷ, τοῦ πάθους τὰς προλήψεις,
 εἴπερ ἀπέρριψε μακράν, τὰς ἐνθυμήσεις τούτων·
 τὰς καταστάσεις σὺν αὐτοῖς, τοὺς γάμους, τὰς χηρείας
 τὸ γῆρας, τὴν νεύτητα, τὰς βίας, τοὺς πολέμους,
 τὰς διαφόρους ἀγωγάς, καὶ τ' ἄλλα σκοπητέον,
 τῷ θέλοντι πνευματικῶς, ἀρίστως προεστάναι
 εἰ δ' οὐκ ἄλλος πάνσοφος, καὶ ἅγιος τυγχάνη,
 οὐ σωτηρίας αἷτιος ἐστὶν ἀλλ' ἀπωλείας.

Ἀρχὴ τοῦ Χ'. στοιχείου

Βαθμὶς ρξη'. ΠΕΡΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

Χριστοῦ δ' ὁ νοῦς ὁ θαυμαστός ὁ Μάξιμος ὁ μέγας,
τρόπους ὀκτὼ καθολικοὺς ἀπέδοτο τοῦ πταίειν,
ἄγνοια Λάμεχ ἔπταισεν, ἐκ τῆς ἀπάτης Εὐῶα,
καὶ κατὰ λήθην ὁ Μωσῆς, Θεὸν οὐχ ἀγιάσας,
σφάλλει κατὰ συναρπαγὴν ὁ κορυφαῖος Πέτρος,
ἐκ τυραννίδος Δανιήλ, ἐκδίδωσι Δαρεῖος,
γυνὴ τοῦ Λὼτ ἐξήμαρτεν, ἀπὸ τῆς ἀπιστίας,
ἐκ τῆς καταφρονήσεως, ὁ Γιεζῆ λεπροῦται,
καὶ Φαρισαῖοι πονηροὶ, νοσοῦσι διαθέσει,
τούτων τῶν τρόπων τῶν ὀκτώ, τρεῖς ὁ πατήρ εἰρήκει,
ῥαδίως πρὸς ἐπίγνωσιν τοῖς βουλομένοις εἶναι,
καὶ τοὺς σφαλέντας κατ' αὐτούς, μετανοεῖν συζιόμως
ἄγνοιαν, καὶ συναρπαγὴν, καὶ τὴν ἀπάτην λέγω,
καὶ λήθη, καὶ ἡ τυραννίς, τούτων ἐγγυὲς τυγχάνει,
ἡ δ' ἀπιστία κακιστον, σὺν τῇ καταφρονήσει,
ὁ δὲ κατὰ διάθεσιν προσπταίων καὶ μὴ θέλων,
ἔρποντο, καὶ πείρα, καὶ πολλῇ προσχεῖν διδασκαλίᾳ,
καὶ πρὸς μετάνοιαν ἐλθεῖν, νοσήσας ἀνιάτως,
τὴν εἰς αἰῶνας μένουσαν, κόλασιν ὑπομένει·
κῶν θᾶπτον τελευτήσεις, κῶν ἅπαξ ἁμαρτήσῃ,
ὁ κατὰ γνώμην καὶ σκοπόν, φιλῶν ἐξαμαρτάνειν,
κατακριθήσεται φασίν, ὥς εἰς αἰῶνας πταίειν·
ὅσον καὶ γὰρ κατὰ δουλήν, καὶ πρόθεσιν τὴν τούτου,
ἂν αἰδίως ἔζησεν ἔπταισεν αἰδίως.

Χριστὸς καὶ νοῦν καὶ φρόνημα καὶ γνώμην ἐξετάζει,
 ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς ὥς γέγραπται τὰ παρακολουθοῦντα,
 ἢ λήθη δ' ὥς ἀνθρώπινον, πάθος συγγνώμης δεῖται,
 ταύτη δ' ὡσούτως πέφυκε, καὶ τὰ τῆς τυραννίδος,
 τῆς δὲ καταφρονήσεως, ἀσύγνωστον τὸ πάθος·
 ἴδετε καταφρονηταί, καὶ τὰ λοιπὰ γινώσκεις·
 ὁμοίως δὲ δεινότερον, καὶ τὸ τῆς ἀπιστίας,
 ἣν καὶ τῶν ἄλλων λέγουσι, ῥίζαν, πηγὴν, αἰτίαν·
 ἀλλὰ καὶ ταῦτα δυνατὸν, ἀρίστως διακρίνειν,
 κατὰ τοὺς τρόπους τοὺς πολλούς, τοὺς ἀνωθεν γραφέντας,
 τοῖς ἐξετάζουσι καλῶς, τὰς προσόλων αἰτίας·
 καὶ τοὺς πολέμους τῶν παθῶν, τίνες εἰσὶ καὶ πόθεν,
 καὶ μετὰ πόσῃν ἔνστασιν, καὶ γρήγορσιν καὶ πάλιν,
 ἐτρώθη καὶ κατέπεσε, καὶ τί τὸ μετὰ ταῦτα;
 εἵπερ ἀνέστη πολεμεῖν, εἵπερ πεσὼν ἐφάπαξ
 οὐδόλως ἐξεγείρεται, πρὸς στάσιν οὐκ ὀρθοῦται·
 τὸ μὲν γὰρ μετὰ τὴν ἀρχήν, τιτρώσκεσθαι καὶ πίπτειν,
 τῶν μὴ θελόντων πολεμεῖν, καὶ τῶν μὴ μαχομένων·
 τοὺς δὲ χωρῶντας ἀνδρικῶς, κατὰ τῶν ἐναντίων,
 εἶκος ἔστι καὶ πλήττεσθαι καὶ ἐλλέεσθαι πολλάκις,
 ὥς ὁ Χρυσόστομος φησί, καὶ τις τῶν εὖ φρονοούντων
 ἴδη τινὰ πολεμιστὴν, τραυμάτων πεπλησμένον,
 πάντως οὐκ ὀνειδίσκειν, οὐδ' ἐπιπλήξει τούτῳ,
 εἰμὴ καὶ μᾶλλον συμπαθεῖν, διατεθεῖν πρὸς τοῦτον·

Χρώμενος δεξιότητι, καὶ μετριοφροσύνη,
 ὄνειδος τὸ μεταβαλεῖν, τοῖς πολεμίοις νῦτά,
 τὸ δουλωθῆναι τοῖς ἐχθροῖς, μηδ' ἀνιστῆναι τούτοις,
 ὀληθῆναι δὲ μαχόμενον, καὶ στέφανος καὶ δόξα
 ὅθεν φησὶ ἡ θαυμαστοτή των μοναστῶν ἀκρότης·
 των ἀρετῶν ἡ στάθμησις, οὐχ ὥς δοκεῖ τοῖς πλείστοις.
 ἀλλ' ὥς εἶναι, ὥς ἔχουσιν, ὥς κέχρηνται τῇ φύσει,
 ἔγνωκας τὸν τῆς κλίμακας, τοῦ μέγαν Ἰωάννην,
 ὅντως μακάριος ἐστίν, ὁ πόλεμος ἐκεῖνος,
 ὅστις ἐκ φθόνου των δεινῶν, συνέστηκε διαμόνων,
 ἐπεὶ φθινοῦσιν εἰς αἰεί, τοῖς ἀντιτακτομένοις,
 τοῖς δι' ἐνθέων ἀρετῶν, πρὸς τούτους π. λεμοῦσι·
 πόλεμος ὁ γινόμενος, ἀπὸ τῆς ἀμελείας,
 ἐπ' ἀξίως ταλαισμῶν, παρὰ τοῖς εὖ φρονοῦσι,
 καὶ πόλεμος ὁ προΐων, τῆς ὑπερηφανίας·
 πᾶς φησὶ ὅτις εὐσεβῶν, ἐγείρεσθαι καὶ πίπτειν,
 καὶ μάλιστα των δαίμοσιν, ἀνδρείως μαχομένων·
 ὁ μὴ καταβαλλόμενος, νικᾷ καὶ καταβάλλει,
 ὁ δὲ ὀληθεὶς καὶ μηδαμῶς, ἀποχωρῶν τῆς μάχης,
 ἰσοῦται τοῖς νικήσασιν, εἰμὴ καὶ πλεον ἔχη·
 ὅσάκις πέσης ἔγειραι, καὶν ἐβδομηκοντάκις,
 μιᾷς ἡμέρας καὶν πολλῶ τούτων ασφαλείης μᾶλλον,
 μόνον τὸ τέλος σκόπησον, Χρηστὸν ἐπενεχθῆναι·
 ἐν οἷς καὶ γὰρ ὥς λέγουσιν, εὕρήσει σε τὸ τέλος·

Χρηστοῖς γαίῃς, ἐν τούτοις σοι, ἐκθέσθαι τὰ πάντα,
 ἐν ᾧ χάρις εἶπεν σε γένει, ἐν ποτέρῳ καὶ γεννῶ σε,
 καὶ τούτου χάριν δίκαιον, μηδένα πρὸ θανάτου
 μακαρισμῶν ἐπάξιον, ἢ καταδίκης κρίνειν·
 οὐ γὰρ τὸν μεταρχώμεθα, πάντα γαῖᾳ ὡς λόγος,
 ἀλλὰ τὸν γέλος ἔχοντα, καλὸν ἐπαινετέον·

Παύλος ὁ β΄.

ΟΜΟΙΑ ΤΙΣ ΠΑΡΑΙΝΗΣΙΣ ΠΡὸς ΠΑΝΤΟΣ ΤΗ ΠΑΤΡΙ

Καὶ περὶ τούτων τοχρῶς ἐπὶ ῥητορικῆς μαρτυρίας·
 τοῦτο δὲ τέκνον γίνεται, τῇ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ.
 καὶ πρόσχες μου τοῖς ῥήμασι, καὶ μύθη· ἃ σοι λέγω·
 πολλοὶ γὰρ μετμενεύουσι, τοῦ τῆς Γραφῆς ἐκείνου,
 καθ' ἣν ὁ οὐρανὸς στραφῇ, δικαιοσύνης ὄραν
 ὅταν τοῦ πράξαντος γὰ καλὰ, ἐκλήσῃς ἀποσιναῖν,
 οὐδὲν αὐτῷ μνησθήσομαι, τὸν τῆς δικαιοσύνης,
 στραφεῖσι δὲ ταῖς πταίσουσιν· ἄλλαν ἀφῆσω σφάλμα,
 μὴ μειντημένος μηδ' αὖτ' ὅν προσημαρτημένον,
 καὶ θαυμάσιον νομίζουσιν, εἶπερ ἐξαίρνηται οὕτως,
 ὁ δίκαιος ἀπώλλεται, καὶ πλείονα κοπιᾷσαι,
 τὴν τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν, πολλὴν κηδεμονίαν,
 καὶ τοῦ σατᾶν τὸν ἄπειρον, μὴ συνιέντες φθόρον,
 τὴν καθ' ἡμᾶς ἐγκλή· εὖσιν εἶν πρὸς τὸν ἐκίστην δίκην,
 τὴν αἵτησιν τοῦ πολεμεῖν καὶ μᾶλλον τοῖς δικαίοις,
 ὧν καὶ τὴν πτέρυναν ὡς φασὶν τηρεῖν παρεχουρήθη,
 καὶ ὧν ποικίλως φέρεται, πανούργως τεχνηέντως,
 ὅπ᾽ ἅντων ἐξαιτούμενος, ἐν πᾶσι κυριεύειν·

Χώραν καὶ γὰρ ἐν τοῖς βροτοῖς, λαβούσης ἁμαρτίας
 ὥς πεφυκόσιν ἐξ Ἀδὰμ τοῦ πρώτως παραβάντος,
 εὐθὺς αὐτὸς παρεισιών, ἐν τούτοις κυριεύει·
 ἦν μὲν οὖν θέλημα Θεοῦ, πάντας εὐθὺς ἄνθρώπους
 ἅμα ποιήσαντας καλόν, αὐτίκα δοξασθῆναι,
 τὸ δὲ τῆς φύσεως ἡμῶν, εὐόλισθον γινώσκων,
 τὸ πρὸς τὸ πταίειν εὐχερῶς, τὸ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν,
 καὶ μᾶλλον ἐν νεότητι, τῷ τέλει ταμιεύει,
 καὶ ἀμοιβάς, τὸν θάνατον, ὀρίσας τῶν ἀνθρώπων,
 εἰς καταδίκης γνώρισμα, σύμβολον σωτηρίας,
 κάτοιδε γὰρ προγνωστικῶς, ὥς πάνυ τοι σπανίως,
 πράξει κακῶς ὁ δίκαιος θανάτῳ πλησιάσας,
 ὥς ἄπερ ἔπραξε καλῶς, εἰς τέλος ἀμαυρῶσαι·
 οἱ πλείους τῶν παιόντων τε, καὶ τῶν ἁμαρτανόντων,
 τῷ τέλει προσεγγίσαντες, θερμῶς μετανοοῦσιν,
 ἐφ' οἷς ἀποίησαν κακῶς, καὶ μεταμεληθέντες
 συνάπτονται τῷ ποιητῇ, τῷ μόνῳ σοφωτάτῳ,
 τῷ τούτους περισώζοντι, καὶ πάντας δρασσομένῳ
 τοὺς παμπονήρους, καὶ σοφοὺς, εἰς τὸ κακοποιῆσαι,
 καὶ κληρονόμοι δείκνυνται, ζωῆς τῆς αἰδίου·
 τοὺς γοῦν μετανοήσαντας, πάντας ἀποδεκτέον,
 καὶ γῆρας κατηνάγκασεν, αὐτοὺς μετανοῆσαι,
 καὶ ἄλλο τι κατέπεισε, καὶ κίνδυνος, καὶ βία,
 καὶ τῷ ποιμαίνοντι καλῶς, ἐνστερνιστέον τούτους·

Χριστὸν γὰρ οὕτως ἀληθῶς, μιμούμενος φανεῖται,
καὶ τὴν αὐτοῦ Χρηστότητα, καὶ τὴν μακροθυμίαν,
πρὸς ὃν καὶ ἐλέπειν εἰς ἅει, σύμπας ποιμὴν ὀφείλει,
καὶ κἄτα νοῦν διηνεκῶς, τούτου τοὺς λόγους στρέφειν,
ἐν μὲν τοῖς ἐπιστρέφουσι, ὅψε καὶ μετὰ γῆρας,
μεμνησθαι δεῖ τῶν ἐργατῶν, τῶν εἰς τὴν ἐνδεκάτην,
ἐν τοῖς ἐκ θίας, Μανασσῇ, καὶ Ναβουχοδονόσορ,
ἐν δὲ τοῖς νόσφ' ἰκάνουσι, μνηστέον Ἐζεκίου,
ἐν τοῖς εἰς τέλος τοῦ ληστοῦ, καὶ σὺν αὐτῷ πλειόνων·
τοῦ δὲ ταχέως συμπαθεῖν, ὑπόδειγμα ληπτέον,
ὅσα περὶ τὸν ἄσωτον, ὅσα περὶ τὴν πόρνην,
τὰ περὶ Πέτρον, καὶ Λευί, καὶ περὶ τὸν Ζακχαῖον,
καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τοὺς καιρούς, καὶ πρὸς τοὺς
τόπους τούτων,

καὶ πρὸς τοὺς ταπεινόφρονας, μετανοοῦντας γνώμη,
πρὸς δὲ τοὺς ἁμαρτάνοντας, καὶ μὴ μετανοοῦντας,
οὐδόλως δέον τὸν δεσμόν, ὑποχαλᾶν πρὸς λύσιν,
τείνειν δὲ μᾶλλον κραταιῶς, φησὶν ὁ Χρυσορρήμων,
ὅρος δὲ τούτοις λύσεως, τοῖς οὕτω δεσμουμένοις,
ἢ τῆς ψυχῆς διόρθωσις, καλῶς ἀπαρτισθεῖσα·
οὐ γὰρ ποσότης ὥς φασι καταριθμεῖται χρόνῳ,
ἐπὶ τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἀλλ' οὐδὲ κόπος τόσον,
ὅσον ὀρθὴ μετάνοια, καὶ μῖσος πρὸς τὸ πταῖσμα,
καὶ τοῦτο συγχωρήσεως, ιθήμεθα σημεῖον,
τὴν τῶν παιδῶν ἀποφυγὴν, καὶ τὴν πρὸς ταῦτα μάχην·

Βαθμὶς 90'.

ΠΕΡΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΝΤΟΣ ΤΥΓΧΑΝΟΥΣΗΣ

Χριστοῦ τὴν ἐπιφάνειαν, ψυχὴ πεπλουτηκυῖα,
σημεῖον συγχωρήσεως, ἀπείληφε τελείως·
ἄλλος δὲ πάλιν εἶρηκε συντετριμμένον πνεῦμα,
γνώρισμα συγχωρήσεως, ἀπάντων τῶν σφαλμάτων
καὶ τὸ φαυλίζει θέλοντα, τὸν πταίσαντα τὸ πταῖσμά
καὶ τοῦτο τὴν συγχώρησιν, ἐμραίνει καὶ μηνύει,
οὐ πᾶν πέφυκε μακράν, τῶν οὐχ ἁμαρτανόντων,
ὁ σφάλμα καθομολογῶν, ἐπεικῶς οἰκεῖον·
καὶ τὸ μὴ κρίνειν ἕτερον· ἢ λοιδορεῖν ἢ ψέγειν,
καὶ τοῦτο συγχωρήσεως, εἰρήκασι σημεῖον·
ἄλλος δὲ πάλιν ἐκ τριῶν, ἔρησε θείων τρόπων,
κομίζεται συγχώρησιν, ἄνθρωπος τῶν σφαλμάτων·
ἐν τῷ μὴ κρίνειν τοὺς λοιπούς, ἐκφεύγομεν τὴν κρίσιν
εὐρίσκομεν δικαίωσιν, ἐν ταπεινοφροσύνῃ,
ἐν τῷ τοῖς ἄλλοις συγχωρεῖν, τὰ πεπλημμελημένα,
πλημελειῶν συγχώρησιν, λαμβάνομεν θεόθεν,
ἄφρεσις γὰρ ἀφρέσεως, καθέστηκεν αἰτία,
τοῖς δ' ἀφριεῖσιν ὡς Χριστός, προεῖπεν ἀφρεθείη·
ἂν ἀδελφὸς ἐπτάκις σοι προσπταίῃ τῆς ἡμέρας,
καὶ τοσαυτάκις προσελθὼν, τὴν ἄφρεσιν αἰτήσῃ,
μετανοῶν ἀπὸ ψυχῆς, ἄφες αὐτῷ τὰ πάντα·
ὄφλεις Θεῷ; πρὸς ὄφλοντα, μηδύλως ἀγνωμόνει·
συγγνώμη κρείττων ὥς φασιν, ἐστὶ τῆς τιμωρίας,
ἢ μὲν ἡμέρου φύσεως, ἢ δὲ τῆς τῶν θηρίων·

Χριστοῦ τὴν ἀγανάκτησιν, αἰέποτε λογίζου,
 ἣν δείκνυσι πρὸς τὸν πολλὸν ταλάκτον ὁ φιλέτην,
 σὺ καὶ κριτὴς καὶ κόριτος, καλίστουσι τῆς γῆς σου,
 ἄρες μοι λέγον ὡς εὐτὸς τοῖς πνύσασιν ἀφίημα,
 ἢ μᾶλλον ὡς ἀφίημα, τοῖς ἁμαρτάνουσί μοι
 σὺ τῷ Θεῷ παραδόντες, καὶ πύρις ὥσπερ δρυάσεις,
 νομοθετήσεις σεαυτῷ, καὶ σεαυτῷ δικάσεις,
 ἀκήκους τοῦ λέγοντος, κἄν ἰατρεύειν οἶη,
 μὴ περιμείνῃς σεαυτόν, θεράτυσον ἀκοῦσαι
 συγχώρει τοῖς πλησίον σου, καὶ σὺ συγχωρηθήσῃ,
 πατράσι πρόσσεχε σοφοῖς, ἀρίστως παραινοῦσι,
 τὴν πρὸς τὸν Πέτρον ἐντολήν, λογίζεσθαι μὴ παύσῃ,
 τὴν τῷ πλησίον πταίνοντι, κελεύουσιν ἀφήσεις,
 ἐπτάκις ἐβδόμηκοντα, πρὸς σὲ παρουσιάζοντι·
 ὁ γοῦν πρὸς ἄλλον εἶρηκεν, ἄνθρωπον οὕτω πάντως,
 Θεὸς αὐτὸς φιλόανθρωπος ὑπάρχων πῶς οὐ πράξει;
 καὶ τί γινώσκεις; ὡς φασι τινὲς τῶν παλαιτέρων,
 οὐτόσον σὺ τὴν ἄρεσιν, ποθεῖς τὴν τῶν κακῶν σου,
 ὅσον Θεὸς ἐπιποθεῖ, τὸ παρασχεῖν σοι ταύτην,
 καὶ μᾶλλον ὅσῳ κάκιστα, τυγχάνει καὶ δυσώδη,
 ἵνα καὶ περισσότερον αὐτὸν ὑπερφιλήσῃς,
 καὶ σέξῃς ὡς ἀπὸ ψυχῆς, καὶ τῆς καρδίας μέσης·
 ἔθως τῷ φιλοικτίρμονι, καὶ φιλανθρωποτάτῳ,
 ἐπιτραπέντας δέχεσθαι, τοὺς πταίοντας ἀομένως.

Χαράν μεγάλην ἤκουσας, ἐν οὐρανοῖς τελεῖσθαι,
 ὅποταν εἷς ἁμαρτωλός, καλῶς μετανοήσῃ,
 ἐπεὶ μηδ' ἦλθεν ὁ Χριστός, ἵνα δικαίους σώσῃ,
 ἀλλὰ τοὺς πταίσμασι πολλοῖς, καταμεμολυσμένους,
 πάντα μὲν οὖν εὐκίνητος, αὐτόοικτος τυγχάνει,
 πρὸς τὸ τοῖς ἁμαρτάνουσι, συγχώρησιν διδόναι,
 ἀλλὰ τὴν πρόθεσιν ἡμῶν, καὶ γνώμην ἀναμένων,
 μετρεῖ τὰ τῆς ἀφέσεως, πρὸς τὴν ἡμῶν καρδίαν,
 καὶ πρὸς τὴν ταύτης κίνησιν, ἀφίησι κἀκεῖνος·
 πᾶσι τοῖς τούτου δούλοις τε, τοῖς τῶν ψυχῶν ποιμέσι,
 τοῖς τὰς ψυχὰς τὰς ἑαυτῶν, ὑπὲρ ψυχῶν τιθεῖσι·
 βραβεύει χίριν καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν ὑπὲρ δόξαν,
 εἰ γάρ ὁ σκάνδαλον ἐνί, καὶ τῶν μικρῶν ποιήσας,
 ἀπώλειαν κληρονομεῖ, πρὸς ὄλεθρον ὠθεῖται,
 ὅς εἰρηνεύσειε ψυχὰς καὶ σεσωσμένας ταύτας,
 τῷ πλαστουργῷ προσάξειε, διὰ τῆς μετανοίας,
 ἐπόσης οὗτος ἐκ Θεοῦ, τῆς δόξης ἀπολαύσει;
 ἔδει μὲν οὖν καὶ τὸν Χριστόν, φασὶ παραδοθῆναι,
 πλὴν ἀλλ' οὐαὶ τῷ μαθητῇ, τῷ παραδεδωκότι·
 οὕτω καὶ σύμπασιν οὐαὶ, τοῖς τὰ κακὰ ποιοῦσι,
 κἄν καὶ τὸ μέλλον δι' αὐτούς, προέρχηται εἰς πέρας,
 τοῖς δεξιὰν ὀρέγουσι, τῷ πέλας βοηθείας,
 τὴν παρ' αὐτοῦ βοήθειαν, Θεὸς ἀντιπαρέχει,
 πρῶττε καλῶς τοῖς ἀδελφοῖς κἄν ἐξ αὐτῶν καὶ βλάβη.

Βαθμὶς ροά'.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΜΕΝΩΝ ΑΜΕΛΩΝ ΚΑΙ ΑΜΑΘΩΝ ΕΝ ΛΟΓΟΙΣ

Χρηστὸς καὶ προῶς δείκνυσο, καὶ ταπεινὸς πρὸς πάντας
 ὥσπερ ἰσχύεις ἅπαντας, ἐν πᾶσιν εὐεργέτει,
 καὶ μάλιστα κατὰ ψυχὴν, πρὸς σωτηρίαν ἄγων,
 Χριστοῦ γάρ ἔργον ἀληθῶς, τὸ τὰς ψυχὰς καθαίρειν,
 καὶ κατὰ λόγον κηδεσθαι, καὶ τούτων προνοεῖσθαι,
 τὸ κατὰ λόγον εἴρηται, καὶ πάνυ προσηκόντως,
 ἐπεὶ τινὲς ἐρίενται, κακίστως παραλόγως,
 ψυχὰς ποιμένειν λογικάς, παρὰ καιρὸν καὶ τάξιν,
 ἔτι παθῶν ἡττώμενοι, θυμῷ δεδουλωμένοι,
 ἐπιθυμίαν πάσχοντες, οἴησιν, φιλαυτίαν,
 τὸ γίνου φῶς καὶ φώτιζε, καὶ τὰ σὺν τούτῳ πάντα,
 μὴ διὰ μνήμης φέροντες, ἐκ τῆς ἀπροσεξίας·
 κρεῖσσον ρησί τις τῶν σοφῶν, πατέρων ὡς ἀνέγνως,
 τὸ τυραννίδος ἑαυτούς, παθῶν ἀπολυτροῦσθαι,
 ἢ δούλους ἄλλοις ἐκ δεινῆς, δουλείας ἀπαλλάττειν,
 ἢ καὶ πολλὰ πρὸς τὸν Θεόν, μεταδιβάζειν ἔθνη,
 καὶ ταῦτα πρὸς τὸν ποιητήν, ἐκ πλάνης ἐπιστρέφειν,
 τὸ γάρ καθαίρειν ἑαυτούς, κρεῖττον τοῦ σώζειν ἄλλους
 ὁ δὲ αὐτοῦ μὴ δυνηθεὶς, ὑπεραπολόγεσθαι,
 πῶς ἐπιμεληθήσεται κατὰ ψυχὴν ἐτέρων;
 ὥσπερ γάρ λέων πρόβατα, ποιμαίνειν οὐκ ἰσχύει,
 ὥσπερ οὐκ ἔστιν εὐπρεπές, ὄρνεις κερδῶ ποιμαίνειν,
 οὕτως οὐ δεῖ τοὺς ἐμπαθεῖς, ψυχῶν ἡγεμονεύειν,
 ὅς χρὴ προσάγειν τῷ Θεῷ, παθῶν λελυτρωμένας.

Χρημάτων χάριν οἱ πολλοί, καὶ φθειρομένη· δόξης,
 σπεύδουσιν ἀναδέχεσθαι, ψυχῶν ἡγεμονίαν,
 ἐξ ὧν αὐτοῖς ἀπώλεια, καὶ τοῖς πιστευομένοις,
 καὶ θάνατος ἀθάνατος, καὶ πλείστη τιμωρία.
 οἱ καὶ πολλὴν σπουδάζοντες, ἐπισυλλέγειν πλοῦτον,
 κενοῖς χερσίν, ὃ λέγεται, μεθίστανται τῶν ὧδε,
 ἅπερ κακῶς συνήθροισαν, ἑτέροις ἀφιέντες·
 εἴ τις τὸν ἄξιον δεσμοῦ, παρὰ τὸ δέον λύσει.
 αὐτὸς ὃ λύσας ἔνοχος, ὧν ἔλυσεν ἀλόγως,
 καὶ τὸ σιγᾶν καὶ μὴ καλῶς, τοὺς πταίοντας ἐλέγχειν,
 τοὺς οὕτω δρῶντας ὥς Ἴλεις, ποιήσει καταδίκους,
 εἴ τις τὴν ἐξαγόρευσιν, ἐξείπη καὶ φραυλίσῃ,
 αὐτὸς ὑπόσχῃ τῷ Θεῷ τὸν λόγον ἐν τῇ κρίσει,
 ὃ δ' ἐξαγορευσάμενος, παντάπασιν ἀθύρως,
 καὶ τῶν σφαλμάτων τῶν αὐτοῦ, λελυτρωμένος πάντῃ,
 εἴ τις ποιμὴν καταμελοῖ, τοὺς ὑπ' αὐτὸν διδάσκειν,
 μὴ σπεύδων τούτους νοουθετεῖν, πρεπόντως καὶ παι-
 [δεύειν,
 μὴ τούτων προνοούμενος, νυκτὸς καὶ μεθ' ἡμέραν,
 οὗτος ὥς πρόξενος κριθῇ τῆς τούτων ἀπωλείας,
 ὃ γάρ Χρυσόστομος φησὶν, εἰ καὶ καλῶς τὰ πάντα,
 τὰ καθ' ἡμᾶς διατεθῇ, καὶ σφόδρα σωτηρίως,
 τῶν δ' ὑφ' ἡμᾶς οὐκ ἔχομεν, τὴν πρέπουσιν φροντίδα
 κατάδικοι τυγχάνομεν, καὶ παίδων γὰρ πατέρες,
 καταμελοῦντες, κρίνονται, καὶ χείρους παιδοκτόνων.

Χρῶμενοι δὲ χρηστότητα, πολλοὶ περὶ τοὺς ταῦτας
 καὶ φιλανθρώπουσιν, καὶ πέρα τοῦ μετρίου.
 ὧν ἂν ἀπαλλάξῃεν παρὰ τοὺς, συγχώρησιν διδοῦσι
 καὶ αἰνῶν χρόνον τὸν ἥλπει, κακῶς ἀπομνησθῆναι,
 ἀλλ' ἀγνοοῦσιν ὥς οὐδοίς, οὐδὲν ἀπαλλάττειν.
 ἀπὸ τῆς συγχωρήσεως, ευχῆς τε τοῦ δικαίου,
 εἰ μὴ διόρθωσιν αὐτός, ἐνδείξασθαι σπουδῆς.
 ὥς ἔφησεν Ἀνιῶνιος, ὁ μέγιστος ὥς οἶδας,
 πρὸς ἀδελφεὶς τὸν τὴν εὐχὴν, σπιοῦμενον ἐκ τούτου,
 εἰπὼν, οὐκ ἔχω δύναμιν, ἐγὼ λυσιτελεῖν σοι
 ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ὁ ποιητής, κατελεήσειέ σε,
 εἰ μὴ διόρθωσιν αὐτός, ὧν ἡμαρτες ἐργάσῃ
 ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, δέσμησον κατὰ λόγον,
 ὥς φιλοδίκαιος κριτής, τοὺς ὑποταττομένους,
 ἐφ' οἷς προσπαῖσαι φθάνουσιν, ἐφ' οἷς ἔξαιμαρτῆσαι,
 καθάπερ γάρ ὁ τὸν ἰόν, ἀφείς τῷ τετρωμένῳ,
 ἐξ ἰοβόλων ἐρπειῶν, δεινῶν θανατηφόρων,
 οὕτως ὁ μὴ τὸν ἀδελφόν, ἐλέγχων ἁμαρτόντα,
 ὁ δὲ κωλύων, ὥς φησι, θεραπευθῆναι τραῦμα,
 κόλασιν ὑποστήσεται, τοῦ πλήξαντος οὐχ ἥττων,
 μᾶλλον μὲν οὖν καὶ μείζονα, τὴν τιμωρίαν δώσῃ,
 τὸ γὰρ κωλύειν ἴατιν, δεινότερον τοῦ πλήττειν,
 τὸ μὲν γοῶ πάντως θανατοῖ, τὸ δ' οὐχὶ πάντως κτείνει
 πλὴν ἀλλ' ἀμφοτέρω κακά, καὶ μισητέον ἅμω.

Βαθμὶς ροβ'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ

Χρὴ τοῦ Θεοῦ τὰ κρίματα, διεκδικεῖν εὐτόνως,
παντὶ καὶ τόπῳ καὶ καιρῷ, καὶ πρὸς ἄνθρώπους πάντας
κἄν γάρ οὐκ ἀπαιτούμεθα, τὸ πάντας, διασώζειν,
πᾶσιν ὀφείλομεν τρανοῦν, τοὺς τοῦ Δεσπότη νόμους,
μήπως ἐν δήματι Χριστοῦ, κατ'ίδικοι φανῶμεν,
καὶ τῶν παιόντιων τίσωμεν, εὐθύνας βαρυτέρας,
καὶ μᾶλλον ὅσοι τάξεως, ἔσμεν ἱερωσύνης·
ἀλλ' οἴμοι τῶν ἐμῶν κακῶν! ὦ τῆς πολλῆς ἀγνοίας!
ὅθεν ἔχρην τὰς ἀρετάς, τὴν καταρχὴν λαμβάνειν,
ὅθεν παισμάτων ἄφεσιν, προέρχεσθαι καθῆκεν,
ἐκεῖθεν πάντα τὰ δεινὰ, τῷ βίῳ περιῆλθε·
σκάνδαλον πᾶσιν ἱερεῖς, τοῖς δ' εὐσεβοῦσι μᾶλλον·
πλὴν ἀλλὰ σὺ τοὺς ἱερεῖς, ὦ φίλε κἄν καὶ βλέπῃς,
χωρὶς τινὸς αἰρέσεως, ἐιέρως ἀνομοῦντας,
ὥς ὑπηρέτας τοῦ Χριστοῦ, καὶ τίμα καὶ προσκύνει,
ἵν' ὑπὲρ σοῦ τὸν ποιητὴν, ἐκεῖνοι δυσωποῦντες,
ὑπήκοον εὐρίσκωσι, τῆς τούτων ἱκεσίας·
ὅς ἀγαπᾷ τὸν Κύριον, τῶν παλαιῶν τις λέγει,
τοὺς ἱερεῖς ἀπὸ ψυχῆς, στέργει τιμᾷ δοξάζει,
δι' ὧν τῶν θείων καὶ φρικτῶν, τυγχάνει μυστηρίων,
κἄν πάνυ τούτοις πέφυκεν, ὁ βίος ἐφθαρμένος·
ὁ γάρ δεχόμενος αὐτούς, δέχεται τὸν Δεσπότην·
ὁ δ' ἐναρέτους ἱερεῖς, ἡγούμενος τιμίῳις,
οὗτος τιμᾷ τὴν ἀρετὴν, οὐ τὴν ἱερωσύνην.

Χριστὸν τιμήσεις τὸν αὐτοῦ τιμήσας ἱερέα,
 καὶ εἴη τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ τῶν εὐτελεσιγμάτων,
 ὁ δὲ Χρυσόστομος φησί, καὶ Ἰῶης ἱερέα,
 ἀνάξιον, μὴ φραύλιζε τὰ τῆς ἱερωσύνης,
 οὐ δὲ γὰρ δεῖσε τὸ καλόν, ἐνδιαβάλλειν προᾶγμα,
 ἀλλ' εἵπερ ἄρα τὸν αὐτῷ, κακίστως κεχρημένον·
 Ἰούδας μὲν ἀπόστολος, προδότης ἀνεδείχθη,
 ἀποστολὴν αἰδούμεθα, ψέγομεν προδοσίαν,
 Ἰούδαν καθυβρίζοντες, οὐ τὴν ἀξίαν τούτου,
 εἰ δὲ καὶ γήϊνος φασί, πολλάκις αὐτοκράτωρ,
 τοὺς περὶ τοῦτον ἄρχοντας, ἐνδόξους μεγιστάνους,
 οὐ ῥυπαροὺς ἀρίησιν, ἔμπροσθεν τούτου στῆναι
 πόσῳ γε μᾶλλον ἢ Θεοῦ, πανουργικῇ σοφίᾳ,
 τοὺς λειτουργοὺς τῶν ἑαυτοῦ, ἀρρήτων μυστηρίων,
 οὓς ἑστηκότας ἔμπροσθεν τῆς οὐρανίου δόξης,
 λελαμπρυσμένους καθαρούς, ἀσπίλους ἀποδείξει;
 ἱερωσύνη λέγουσιν, ἐπὶ τῆς γῆς τελεῖται,
 τάξιν δ' ἐπέχει θαυμαστήν, ταγμάτων οὐρανίων,
 ἣν οὐκ ἐποίησε θροτός, οὐκ ἄγγελος παρεῖξεν,
 οὐδέ τις ἄλλη δύναμις, ἐπέδειξε τοῖς κάτω,
 ἀλλ' ὁ παράκλητος αὐτῆς, τὴν ὄντως ἑξουσίαν,
 ἀκολουθία ἔταξε καὶ δέδωκεν ἀνθρώποις,
 ὥσ' ἂν καὶ ὧσιν ἐπὶ γῆς. ἀγγέλων οὐρανίων,
 μιμῶνται τὸ πολίτευμα καὶ τὴν διακονίαν:

Χορούς ἐκείνων τοὺς σεπούς, φαντάζεσθαι δοκοῦντες
 καὶ κατ' αὐτοὺς ἁμόλυντοι, σπουδάζοντες ὑπάρχειν,
 ὅταν οὖν ἴδῃς τὸν Χριστόν, τὸν Κύριον τῆς δόξης,
 πρὸ κείμενον τοῦ θύεσθαι, καὶ τὸν ἁρχιερέα,
 ἐμφρόδως ἐφιστάμενον, τῷ θύματι τῷ ξένῳ,
 ἐπιτελοῦντα τὰς εὐχάς, πρὸς τὸν Θεὸν ὁρῶντα,
 τοὺς περὶ τοῦτον πάντας δέ, τοὺς ἔνδον τῶν ἀδύτων
 φοινισσάμενους αἵματι, Δεσποτικῷ τιμίῳ,
 μηκέτι νόμιζε λοιπόν. ἐπὶ τῆς γῆς ἐστάναι,
 ἀλλ' ὅλος μετανάστευε, πρὸς οὐρανοὺς ἀπαίρων,
 μετατεθεὶς καὶ λογισμὸν καὶ τὴν ψυχὴν εἰς ὕψος,
 καὶ βλέπων οἶον ἐμφανῶς, τὰ τῶν ἐπουρανίων,
 ἅπερ ὁρᾷς τοὺς ἱερεῖς, ἐργαζομένους κάτω,
 κρατύνει ταῦτα καὶ Θεὸς ἐπικυρῶν ὑπόθεν,
 τούτοις καὶ πᾶσαν δέδωκεν, ὁ κτίστης ἔξουσίαν,
 οὔτ' αὖ καὶ λύειν καὶ δεσμεῖν, εἰλήφασι Θεόθεν,
 ἃ δ' ἐνεχείρσεν αὐτοῖς, ὁ τοῦ παντός Δεσπότης,
 οὔτοι καὶ μόνοι διοικεῖν, πλουτοῦσιν ἐπ' ἀδείας,
 ἄνθρωπος δ' ἄλλος ἐν αὐτοῖς, πράττειν οὐδέν ἰσχύει,
 οὐδ' ἄγγελος ἐν τούτοις τι, ποιεῖν ἀποτολμήσει·
 μόνος Υἱὸς σὺν τῷ Πατρί, καὶ Πνεύματι τῷ θείῳ,
 οἰκονομεῖ τὰ κατ' αὐτούς, ὁ δ' ἱερεὺς δανείζει,
 ὥς ὑπηρέτης τὴν αὐτοῦ, γλῶτταν καὶ χεῖρα μόνην,
 ὧ, ὁ Χρυσόστομος φησί, σὺν τοῖς λοιποῖς πατράσι.

Βαθυὺς ῥογ'. ΤΙΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗ

Χριστοῦ δ' ὁ μέγας ἄσκητις, καὶ κατὰ πάντα φίλος,
 Μάρκος ποτὲ διακριθεὶς, χάριν τινὸς αἰτίας,
 πρὸς ἱερέα τὸν αὐτοῦ γέγονεν ἐν ἐκσιάσει,
 καὶ βλέπει φρέαρ φρέαρ, καὶ θάλασσαν καὶ ξένον,
 ἔχων καὶ κἀδδον καὶ χρυσὴν ἄλυσιν ἑξαισίαν,
 ὕδωρ ἐν τούτῳ εὖειδές, γλυκύτατον εἰς πόσιν,
 καὶ τις λειψὸς σφραγιζόμενος, τοῦ ἁγίου ἀπένιλοι,
 καὶ γοῦν ἀκούει καὶ φωνῆς θεόθεν ἐνεχθείσης,
 λάβε καὶ πίε μηδαμῶς, δισιάσεις ἐνδοιάσας,
 οὐδέν γάρ ἀπὸ τοῦ λεπτοῦ, τοῦτο πῶν ἐλαττήσῃ,
 τοίνυν καὶ πείθεται Θεῷ, καὶ πίνει παραποτίμα
 ἔπειτα καὶ τὴν ὄρασιν συνίησιν ὥς θέμις
 βούλομαι τί φησὶν εἰπεῖν, Κασσιανὸς ὁ μέγας,
 πρᾶγμα παραδοξότατον, ἀλλὰ μηδεὶς θαυμάσει,
 μηδέ τις ἐκ τοῦ λόγου μου, πρᾶγμα θεωρηθήτω,
 τὴν προσφορὰν παρ' ἅπασιν, δεῖ τὴν αὐτὴν νομίζειν,
 ἣν ὁ Χριστὸς τοῖς μαθηταῖς, δέδωκεν ἐν τῷ δεῖπνῳ·
 καὶ εἴη Παῦλος ὁ σεπτός, ὅστις προάγει ταύτην,
 καὶ Πέτρος ὁ ποιμνέγιτος καὶ ἄλλος οἷος τύχη,
 τῆς τοῦ Δεσπότη προσφορᾶς, οὐδέν ἢ νῦν ἐλάττων,
 καὶ γὰρ δοκῶσιν ἕτεροι, καθαγιάζειν ταύτην,
 ἀλλὰ καὶ ταύτην ὁ Χριστός, ἁρρήως ἐκπεραίνει·
 οἷς γὰρ αὐτοῖς τοῖς τοῦ Χριστοῦ, χρῶνται πρὸς
 [τοῦτο λόγοις,
 εἶναι ταύτην τὴν προσφορὰν, νομίζομεν δικαίως

Χριστὸς ἐκέλευσε φασί, καὶ γέγονε τὰ πάντα,
 ὥς δέ παρήγαγε τὸ πᾶν, παντοδυνάμῳ λόγῳ,
 τὸν οὐρανὸν τε καὶ τὴν γῆν, καὶ σύμπασαν τὴν κτίσιν·
 οὕτως εἰπὼν, ὥς τοῦτο μου κατέστηκε τὸ σῶμα,
 τὸν λόγον ἔμπρακτον ποιῶν, ἔδειξε τούτου σῶμα,
 σῶμα σεπτόν ἀληθινὴν τεύεσθαι σάρκα,
 καὶ ἄριστος ὀνομάζεται, καὶ λέγεται, καὶ εἶη,
 ὅτι μηδ' ἔστι δυνατὸν, τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει,
 αἶμα καὶ σάρκα προφανῶς, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν·
 ὁ δέ Χρυσόστομος φησὶν, εἰς τὰ κεχειρισμένα
 παρὰ Θεοῦ μυστήρια, παράπαν οὐ βλαβήση,
 καὶ ἐκ τοῦ σφόδρα πταίοντος, λαμβάνης ἰσχύως·
 ὁ γὰρ καὶ διὰ μάντεως, λαὸν εὐεργετήσας,
 ὁ καὶ δι' ὄνου τὴν αὐτοῦ πρόσταξιν ὑπεμνήνας,
 πολλῶν γε μᾶλλον δι' ἡμᾶς, τοὺς εὐγνωμονεστάτους,
 καὶ ἱερεῖς ὑπάρχουσιν, ἁμαρτημάτων πλήρεις,
 ἐκπέμπει τὸν Παράκλητον, ἐπὶ τοῖς θείοις δώροις·
 ἐπεὶ μηδ' ἔστιν ἀνθρώπος, οὕτω κεκαθαυμένος,
 ὅς ἐκ τῶν ἔργων ἑαυτοῦ, τὴν χάριν ἐπισπᾷται·
 ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα δωρεάν, διενεργεῖ τὰ πάντα,
 καὶ τοῖς πιστοῖς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἐπιπνέει,
 καὶ κατὰ λόγον δίδωσι, τῆς πίστεως ἑκάστῳ·
 εἴπερ σοι Παῦλος καὶ Κηρῶς καὶ Πέτρος εἰσηγεῖται,
 πάντες ἁπλῶς οἱ τοῦ Χριστοῦ, ταῦτα Χριστὸς σοι
 [λέγει.

Χρισίου μᾶλλον λάμπουιν, οἱ λόγοι Χρυσοστόμου,
καὶ τούτους πᾶς τις εὐσεβής, ὀφείλει θησαυρίζειν,
ὕπὲρ μαργάρους τιμάλφεις, ὕπὲρ παντοῖον πλοῦτον,
τούτους καὶ σὺ διεξιὼν, ἄσυχον ὄλβον ἔξεις,
γνώσεως θείας ἠθροικώς, πολλὴν περιουσίαν,
καὶ διδαχθεὶς ὥς ἅπαντα, τὰ τῶν ἱερωμένων,
δῶρον Θεοῦ κατέστηκεν, ἀνθρώπων δὲ σοφία
λίαν ἐλλάττων πέφυκε, τῆς χάριτος ἐκείνης,
κἄν ὅσον ἂν ὑπεραρθῇ, κἄν μέχρι πλείστου φθάσῃ·
ὥσπερ δ' ὁ θεῖος Γαβριήλ, ὁ τῶν ἀγγέλων ἄρχων,
μόνοις τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, προσεῖπε τῇ Παρθένῳ,
χαῖρε γεννήσεις Πάναγνε, λόγον Πατρὸς ἀνάρχου,
ὁ δὲ Παράκλητος εὐθύς, ἐπικατέπτη ταύτῃ,
καὶ σῶμα τετελείωκε, μεμορφωμένον σῶον,
σὺν εὐδοκίᾳ τοῦ Πατρὸς, ἐν τῇ νηδύϊ ταύτης,
τῇ παναμώμῳ καὶ σεμνῇ, καὶ μόνη παναχράντῳ·
οὕτω κἄν τούτοις ἱερεῖς, μόνους φασὶ τοὺς λόγους,
τοὺς θείους καὶ πνευματικούς, ἐν τῇ φρικτῇ τραπέζῃ,
οὓς οἱ τοῦ λόγου μαθηταί, παρέλαβον ἐκ τούτου ⁽¹⁾
οὗτοι δὲ πάλιν τοῖς ἐξῆς, παρέδωκαν ἀρίστως,
ὥς ἐκ Χριστοῦ παρέλαβον, πᾶμπαν ἀμετατρέπτως,
τὸν δ' ἄρτον ὁ Παράκλητος μεταποιεῖ πρὸς σῶμα,
καὶ τις φασὶ τῶν μοναστῶν, ἱερουργῶν τὰ θεῖα,
εἴωρα πάνυ τοι σαφῶς, τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν·

1) Σημ. Νικοδ. ὅρα τὸν πα κανόνα τοῦ μεγ. Βασιλείου, ὅπου
σὶν ὅτι εἰς τὴν τῶν μυστηρίων τελείωσιν, δὲν εἶναι ἀρκετὰ μο-
τὰ Κυριακὰ λόγια, τό, λάβετε φάγετε, καὶ τό, πίετε ἐξ αὐτοῦ
ντες, ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖα εἰς αὐτὴν καὶ αἱ παρὰ τοῦ ἱερέως προ-
γόμεναι τῶν Κυριακῶν λογίων καὶ ἐπιλεγόμεναι εὐχαὶ εὐλογίαι
ἐπικλήσεις ὥς μεγάλην δύναμιν ἔχουσαι·

Βαθμὶς ροδ'. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Χωρεῖ δ' ὁ τούτου μαθητῆς, πρὸς τι φοικτὸν καὶ
[ξένον,

φέρων ποτὲ τὰς προσφοράς, κατατολμᾷ τῶν θείων
τὴν τῆς προθέσεως εὐχὴν, ἐν ταύταις ἐπιλέγων,
ᾧς ἐτελείου θαυμασιῶς, ἢ χάρις παρρητικῇ,
ὁ δὲ διδάσκαλος αὐτοῦ, τὴν πρόθεσιν ιελέσας,
ἐχρόνιζε προσκαρτερῶν, τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν,
ὥς δ' ἄσυνήθως ἔβλεπε, βραδύνουσιν ἐκείνην,
προκαπτᾷσαν ἔξ αὐτῶν, ἐπέγνιν τῶν πραγμάτων·
παῖδας ποιμένας λέγουσι, θρεμμαίων ἐπιστάτας.
οὕτω τυχὸν καὶ γράμματα γινώσκειν καὶ τὴν ἰάξιν
τῶν ἱερέων ἄλυσαν, καὶ τὴν ἀκολουθίαν,
τούτους πρὸς μίμησιν φασί, λίθους ποτὲ συνθεῖναι
καὶ τὰ τῆς θείας ἅπαντα, τελέσαι λειτουργίας,
πῦρ δ' οὐρανόθεν κατελθόν, καὶ πάντα καταφλέξαν,
μέχρις ἐδάφους ἐκφαγόν, καὶ καταδαπανῆσαν·
μηδεὶς δ' ἀκούων ἔξ ἡμῶν, τοὺς περὶ τούτω λόγους,
ἱερωμένος πεφυκώς, ἢ μέλλων ἱερᾶσθαι,
τὴν χάριν μὴ κωλύεσθαι, νομίζων ἁμαρτίαις,
μόνας δ' ἰσχύειν τὰς εὐχάς, αὐτὴν προσεπισπᾶσθαι,
καὶ παρ' ἁξίαν ἱερέως, γενέσθαι θρασυνθήτον·
ὁ παρὰ τοὺς κανόνας γάρ, λαβὼν ἱερωσύνην
οὗτος ἀνίερος ἐστί, καὶ χείρων ἀνιέρου (1).
τοὺς τρόπους δὲ τοὺς εἰργοντάς, ἐκ τῆς ἱερωσύνης·
ἂν ἀριθμῆσαι βουληθῇς, πάνυ πολλοὺς εὐρήσεις·

(1) Σημ. Νικοδ. Ἀνίερον λέγει ὁ ἅγιος τὸν παρὰ κανόνας χειροτονηθέντα· οὐχὶ ἐνεργεῖα· ἐλεεινὴ αὐτὸς δὲν ἐκαθηρέθη ὑπὸ Συναγώδου τῆς ἐκδικήσεως τὴν παράνομον τῶν Κανόνων· ἀλλὰ δυνάμει καὶ ἐνοχῇ μόνῃ, καθότι αὐτὸς παραβῶς τοὺς Κανόνας ὑλόκεται καὶ ἐνέχεται τῇ καθαιρέσει τῇ παρὰ τῶν Κανόνων διοριζομένῃ· καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ γ'. ἀποστολικοῦ ἐν τῷ Κανονικῷ·

Χριστοῦ τὸν νοῦν φυλάσσοντες, οἱ ἁγίστοι πατέρες,
 ἀπὸ χιλίων μοναστῶν, ἡγιασμένων πάντων,
 ἱερωσύνης ἄξιον, ἔκριναν ἓνα μόλις·
 εἰς δέ τις τῶν τοῦ Πνεύματος χαρίτων πεπληρωμένος,
 ἱερωσύνην δέξασθαι, πολλῶν ἀναγκάζοντων,
 ἐπερωτῆσαι τὸν Θεόν, εἶπεν ἑάσατέ με,
 ὥς δὲ Θεὸν ἠρώτησε, πόρινον, εἶδε στύλον,
 φθάνοντα μέχρ' οὐρανόν, ἐν γῇ δ' ἐστηριγμένον,
 φωνὴ δ' ὑπὸθεν ῥήγνυται, λέγουσα τοῦτο ταῦτα·
 ἱερωσύνην εἰ ποθεῖς ἀπομνηστὴ τὸν στύλον·
 Σάββας ὁ περιβόητος, τῶν μοναστῶν τὸ κλέος,
 πολλοὺς μὲν εἶχεν μοναστάς, καὶ θαυμασίους πάντας,
 οὐδ' ἓνα κατηξίου δέ, λαβεῖν ἱερωσύνην·
 τοῦτον τὸν περιβόητον, ἡγιασμένον Σάββαν,
 ὃ τὸν αὐτοῦ συγγεγραφώς, ἐγκωμιάζων εἶον,
 φησὶν εἰς τόσῃν ἀρετῇ, κατήντησεν ὁ μέγας,
 εἰς τόσῃν ἁγιότητά, καὶ σήμειοφόριαν,
 ὥς καὶ πρεσβύτερον αὐτόν, ἀξίως καταστῆναι·
 ὁρᾷς αὐτῆς τὸ μέγεθος; ὁρᾷς τὸ τίνων αὕτη;
 ἀνδρῶν ἐνθέων ὑψηλῶν, λαμπρῶν σημειοφόρων·
 ἀλλ' οὐδὲ τοῦτον ἀληθῶς, εἰ μὴ καὶ εἶον σχοῖεν
 ἅγιον, ἀνεπίληπτον, μώμου παντοίου πόρρω,
 εἰμὴ ψυχὴν ἀκίδηλον, ἐπάγονται καὶ σῶμα,
 μακρὰν παθῶν σωματικῶν, καὶ ψυχικῶν τελοῦντες·

Χριστὸς ὁ δίκαιος Θεός, συγκοινωνοὺς ἀδίκους,
 ἔχειν οὐδόλως ἀνεκτόν, λογίζεται καὶ κρίνει,
 οὗτος ὁ σφόδρα καθαρός, τοὺς μὴ κεκαθαμένους
 παράπαν ἀποστρέφεται, καὶ τούτους ἀποπέμπε·
 καὶ ἄλλος τούτους ἐλεῇ, ῥοπῇ τῇ φιλανθρώπῳ,
 ἀλλ' οὐδαμῶς τοῖς ἑαυτοῦ, θεραπευταῖς συντάττει,
 οὐ λάτρως, οὐδὲ λειτουργούς, οὐδ' ὑπηρέτας θέλει,
 τοῖς ἐμπαθέσιν ἀπαθήs, οὐκ ἂν συναυλισθεῖη,
 τοῖς ἐναγέσιν ἅγιος, οὐκ ἐπαναπαυθεῖη.
 πρὸς ἱερεῖς ὁ ποιητής, οὐ μόνον ἀπαιτήσῃ,
 ὧν περ ἐσφάλησαν αὐτοί, πλημμελημάτων δίκας,
 ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν τοῦ λαοῦ, τοῦ πιστευθέντος τούτοις,
 καὶ τοῦτο πάλιν εἴρηται γράφαῖς ταῖς τῶν πατέρων,
 πρεσβύτερος ἀνάξιος, οὐ λειτουργεῖ τῷ κτίσῃ,
 θείᾳ δυνάμει δ' ἔξωθεν, τοῦ δῆμάτος δεσμεῖται,
 μέχρι τῆς ἀπολύσεως· τὰ δὲ τῆς λειτουργίας,
 ἀνθ' ἱερέων ἄγγελοι, τῇ τοῦ Θεοῦ προστάξει,
 τελοῦσιν οἷα λειτουργοί, τῶν ξένων μυστηρίων,
 καὶ τοῦτο πάνυ τοι πολλοῖς, σαφῶς ἀπεκαλύφθη·
 εἰδ' ὑπουργοῦσι καὶ τινες, ἀπὸ τῶν ἀναξίων,
 καὶ τὸν παράνομον φασὶν Ἰούδαν τῷ Δεσπότη,
 εἰς τὴν κοσμοσωτηρίαν καθυπουργεῖν θυσίαν,
 σὺν τοῖς ἑβραίοις τοῖς δεινοῖς σὺν ἄλλοις μαιφόνοις,
 καὶ τις φησὶν ἐπόμενος, τοῖς νόμοις τοῖς τοῦ Πιᾶυλου.

Βαθμὶς ροῆ· ΤΙΣ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Χριστοῦ δ' ὁ Παῦλος ἐναργῶς ὅσπερ ἀκούεις σιόμα,
ὅς ἀναξίως τῶν φρικτῶν, μετέχει μυστηρίων,
ἀπόλλυται κατὰ ψυχὴν, ὁμοίως Ἰουδαίους·
τούτῳ δὲ καὶ Μακάριος, ὁ μέγιστος συνάδει,
ὅς ἀναξίως τῶν οὐρανῶν, κραυγάζων μυστηρίων,
αἵματός τε Κυριακοῦ, καὶ σώματος μετέχει,
ἐνοχος τούτων γίνεται, τοῦτον δ' εἰπεῖν ὡσαύτως,
τοῖς τὸν Χριστὸν σταυρώσανσι καὶ ἀδίκως φανείτω·
καὶ τιμορίαν τὴν αὐτὴν, ἐκείνοις ὑποσταίη,
ὁ δ' Ἰσαΐας ὁ κλεινός, τῶν ἀσκητῶν ἡ δόξα,
περὶ τῆς ὑπὲρ ἔννοιαν, καὶ λόγον κοινωνίας,
οὐαὶ βοᾷ θρηνητικῶς! οὐαὶ μοι! μέγα κράζει,
εἰς γὰρ ἐχθρῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ, συγκοινωνὸς ὑπάρχω,
τῆς πρὸς αὐτὸν οὐκ ἄξιος, τυγχάνων κοινωνίας,
λοιπὸν καὶ κοινωνήσιαμα, τοιοῦτος δεδαιγμένος,
ἡ κοινωνία κρίμα μοι ποιεῖ καὶ καταδίκην·
καὶ πάλιν λέγει τις σοφός, φραμὲν τὴν κοινωνίαν,
ἔνωσιν εἶναι πρὸς Θεόν, ὅς δὲ παθῶν ἡττᾶται,
ὀργῆς καὶ λύπης, καὶ θυμοῦ, καὶ τῆς ἐπιθυμίας,
ἐριδος, φθόνου, καὶ κενῆς δόξης καὶ φιλαυτίας,
τῆς ἀνθρωποπαρεσβείας τε καὶ τῆς μισαδελφίας,
ἢ τινος ἄλλου χαλεποῦ, καὶ ψυχοφθόρου πάθους,
οὗτος μακρύνεται Θεοῦ, καὶ πῶς τὴν κοινωνίαν
ἣν ἔνωσιν πρὸς τὸν Θεόν, καλοῦμεν περισώσει;

Χριστοῦ προσήκει κοινωνεῖν. τοὺς κατὰ τοῦτον ζῶντας,
 τοὺς τοῦτον θεραπεύσαντας, δέον ἐνοῦσθαι τούτῳ·
 καλεῖται καὶ μετάληψις, ἡ θεία κοινωνία,
 ὡς δ' αὐτῆς τῆς Ἰησοῦ θεότητις ἀφράστως
 τῶν κοινωνούντων ὡς εἰκὸς συμμεταλαμβάνοντων·
 ἄλλως δὲ πάλιν λέγομεν, αὐτὴν καὶ κοινωνίαν,
 ὡς κοινωνοῦντες δ' αὐτῆς, τῷ θεανθρώπῳ λόγῳ·
 εἰμὴ γὰρ αἷματι φησί, καὶ σώματι συνήφθι,
 καὶ τούτοις ἦνωται καλῶς, ἡ δύναμις ἡ θεία,
 οὐκ ἂν ἡμεῖς τὴν πρὸς Θεόν, εἶχμεν μετουσίαν,
 δι' αἵματος καὶ σώματος, Δεσποτικοῦ καὶ θείου·
 ὅταν Θεὸς ἐν ταῖς ἡμῶν, ψυχαῖς ἐπισκιάσῃ,
 κεκαθαρμέναις τῶν παθῶν, λελυτρωμέναις ῥύπου,
 καὶ ταύταις ἡ τοῦ Πνεύματος, ἐνοικισθείῃ χάρις,
 ἁγιασμοῦ καὶ φωτισμοῦ, μετέχομεν ἐνθέου,
 καλῶς μεταμειδόμεθα, πρὸς μάνδρας οὐρανίους,
 ἐκ τῶν γηϊνῶν καὶ φθαστῶν, ὅπερ ἴσμεν πρὸ τούτου·
 εἴρηται πάλιν ἄλλαχοῦ, διὰ τῆς μετουσίας
 αἵματος τε ζωοποιοῦ, καὶ σώματος ἁγίου,
 δι' ἀναστοιχειώσεως, καὶ διὰ μετουσίας,
 παντοδυνάμου Πνεύματος, Πατὴρ ὁ παντοκράτωρ
 χάριτι πρὸς υἰότητα, τοὺς γηγενεῖς ἀνάγει,
 καὶ θέσει δείκνυσι Θεούς, ὑπερφυῶς δοξάζων,
 καὶ πλείστης τούτους ἀξιῶν, λαμπρᾷς εὐεργεσίας·

Χριστοῦ μὲν οὖν ἐνέργεια, τοῦ πάντα δυναμένου,
 τοῦ βασιλέως καὶ Θεοῦ, καὶ κτίστου τῶν ὁπάντων.
 οὗ χεὶρ κατέχει σήμεραν, καὶ κυβερνᾷ τὴν κτίσιν,
 εἰς αἷμα τοῦτον ζοιζόν, μεταποιεῖ καὶ σῶμα,
 τὰ τούτω προσφερόμενα, καθά τις προσερίκει,
 οἱ δὲ μετέχοντες αὐτῶν, χάριν πλουτοῦσι θείαν,
 δύναμιν ἁγιαστικὴν, φωτὸς πεπληρωμένην,
 καὶ πάντας καταργάζουσιν, τοὺς ταύτην δεχομένους,
 σὸ δὲ καὶ τοῦτο γίνωσκε, μηδὲ σε διαδράση,
 πῦρ ὁ Θεὸς ὥς ἀληθῶς, καὶ πῦρ καταναλίσκον,
 καὶ τοὺς δικαίους φρουκτωρεῖ, μαρμαρυγαῖς ἐνθέοις,
 καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτωλούς, εἰς τέλος κατακαίει·
 δικαιοσύνης ἥλιος Θεὸς ὁμολογεῖται,
 πᾶσα ψυχὴ φιλόθεος, ὥσπερ κηρὸς ὑπαρχει,
 ὥς ὅπισθεν εἰρήκαμεν, εἰ μέμνησαι τοῦ λόγου·
 πᾶσα ψυχὴ φιλόϋλος, πηλῶ παρομοιοῦται,
 ὅθεν τὴν μὲν φιλόθεον, φωτίζων ἀπαλύνει,
 τὴν δὲ ξηραίνει παντελῶς, καὶ πῦρ τελεῖ καὶ φλόγα·
 σύνες τοῦ παραδείγματος, οἷσπερ ἀκούεις πρόσχες,
 καλῶς ἀκριβωσάμενος, τὴν δύναμιν τοῦ λόγου·
 εἰ προσιέναι τῷ Χριστῷ, πρὸς κοινωνίαν βούλει,
 κατὰ τὴν πόρνην πρόσελθε, κατὰ τὴν χαναναίαν,
 καὶ μῖσος ἅπαν ἐκ τῆς σῆς ἀπόρριψον καρδίᾳς,
 οὕτω σε καὶ προσήσεται, Χριστὸς καὶ θεραπεύσει·

Ἀρχὴ τοῦ Ψ'. στοιχείου

Ψυχῆς ἐκείνης θάνατος καὶ χωρισμὸς Κυρίου,
 τὸ πρὸς τινὰ τῶν ἀδελφῶν, ἔχθραν καὶ μῖσος τρέφει
 ὡς δῆλον ἀπὸ τῆς γραφῆς, εἴ τις καλῶς σκοπεύσῃ
 ἐν τῇμιν θάτερον Χριστόν, καὶ τοῦτον ἀναστάντα
 καὶ ζῶντα καὶ οὐζήσαντα, μέχρι παντός αἰῶνος·

Βαθμὶς ροξ'.

ΠΕΡΙ ΘΥΣΙΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡὸν ΤΙΝΕΣ Εἰσι καὶ ΠΟΙΛΑΙ

Τινὲς δὲ μεταλαβόντες, τῶν μυστηρίων μέλλης,
 εἰ δυνατόν ἀπὸ τῶν οὐδ' ὁδῶν, δικαιοτάτων πόνων,
 τὴν προσφορὰν προσάγαγε, καὶ τὰς ὁλοκαυτώσεις
 εἰς αὐτὸν λέγει, καὶ κηρούς, θυμίαμα, καὶ τ' ἄλλα
 καὶ τοῦτο πάντοτε ποιεῖν. μηδοπισσοῦν ἀμέλει
 καθ' ἡλικίαν ἅπασαν, χρόνον παντὶ καὶ τόπῳ,
 οὐκ ἔστιν ἔργον ἕτερον, οὐκ ἔστι τὸ παρόπαν,
 ὡς οἱ πατέρες λέγουσι, τὰ στόματα τοῦ λόγου,
 εἰς φωτισμόν, εἰς κάθαρσιν, ψυχῆς εἰς σωτηρίαν,
 εἰς ἐννοσιν τὴν πρὸς Θεόν, εἰς λύτρωσιν πταισμάτων
 ὡς τὸ ποιεῖν τὴν προσφορὰν, ἀπὸ δικαίων πόνων,
 καὶ ταύταις τὸν παντάννακτα, Θεόν, ἐξιλεοῦσθαι,
 εἰ δέ τις τρόπον ἕτερον, προσαγωγὴν ποιεῖται,
 Θεὸς οὐ παραδέχεται, προσένεξιν τοιαύτην,
 κηρὸς ὁμοῦ καὶ λίβανος, τῶν οὐκ ὀρθῶς προσφερόντων
 ἀποτριμνέει τῷ Θεῷ, καθάπερ βλασφημία,
 αἰθετός κύων ἀληθῶς, ὁ παρὰ τούτων μόσχος·
 ὁ καθαρὸς τὰς καθαράς προσδέχεται θυσίας,
 τοῖς προσιοῦσι καθαροῖς, ἐπαναπεπαισμένος·

Ψαύειν δὲ πάντως οὐ καλόν, ἁγίων ἀκαθάρτου·
 φησὶ γάρ ὁ πατριάρχης Χρυσόστομος· εἰπέ μοι
 ἂν ὄνον εἴλκυσας νεκρόν, καὶ σφαγήα πάντα,
 εἴτα προσέφερες αὐτόν, τῷ θυσιαστηρίῳ,
 οὐκ ἂν ἁξίως ἅπαντες, τοῦ τότε κατεγγέλων.
 ὥς μυσαρὰν προσφέροντος, θυσίαν τῷ Λαοποιῇ·
 νῦν δέ θυσίαν ἁδίκον, ἀπὸ ὀληθῶν προσάγειν,
 ἀπὸ κλοπῆς, ἐξ ἀρπαγῆς, ἐκ καταιδυναστείας,
 οἷει δεκτὴν τῷ παντουργῷ, προσνεγκτὴν θυσίαν;
 καὶ πῶς οὐκ ἄνους λέγουσαι, καὶ πληρῆς ἀλογίας,
 ἐννοίας λογιζόμενος, τὰς οὕτω παραλόγους·
 ἐκ τῶν τοιούτων θυσιῶν, καὶ τὰς ψυχὰς πολύνεις,
 τὰς τῶν ἁγίων τὸν Χριστόν, θεὸν περιφροσύνας·
 τοῦτο δεινόν, καὶ φοβερόν, καὶ τοῖς ἱερομένοις,
 πολλῆς ἀγανακτήσεως, παρὰ τὸν φοβούμενον,
 ἀρπάγματα προσφέρουσι, κατὰ τὸ γεγραμμένον,
 ὄνομά τε τὸ τοῦ Θεοῦ, φανλίζουσιν ἐκ τούτων,
 νόμων στερεῶς ὑφείλουσιν, ἀντέχεσθαι τῶν θείων,
 οἷς δέ ποιοῦσιν ἀγνοεῖν, Θεὸν ἐλεγχόμενοι·
 καὶ διὰ τοῦτο παραινεῖ, τίς τῶν σοφῶν πατέρων,
 τοῖς ἐπισκόποις ἅπασι, καὶ τοῖς ἱερομένοις,
 φευκτὰς ἡγεῖσθαι προσφορὰς, τὰς τῶν ἁμαρτανόντων
 ληστῶν, ἁδίκων, καὶ κλεπτῶν, φονέων, ἐπιβούλων,
 πορνῶν, μεθύσων, φαρλουργῶν, δημίων παρανόμων,

Ψευστῶν, ἁρπάγων, ἁπηνῶν, συκοφαντῶν δολίων·
 οἱ γάρ τοιοῦτοι σύμπαντες, τῇ γνώμῃ τοῦ Κυρίου,
 τῇ παναγάθῳ μάχονται, διὸ καὶ ὀδελυκτέοι·
 γραφή τις ἀποφαίνεται, νόμος Θεοῦ προστάττει,
 πυρὶ καταναλίσκεσθαι, θυσίας τὰς τοιαύτας·
 καὶ πάλιν, εἴ τις τὸν κακοῖς ἐμμένοντα διόλου,
 εἰς κοινωνίαν δέχεται, τὸν τοῦ παντὸς Δεσπότην,
 λυπεῖ μακρὰν φερόμενος, τῶν ἐνταλμάτων τούτου·
 εἴ τις προσίεται τινῶν, προσαγωγὰς ἀνόμους,
 τούτοις αὐτὸς καθίσταται, πρόξενος ἀπωλείας,
 ὅλλυνται γάρ θαρρήσαντες, τῇ δόσει τῇ ματαίᾳ,
 καὶ πρὸς μετάνοιαν ἐλθεῖν, οὐ θέλουσιν ἐντεῦθεν,
 διὰ τῆς προσενέξεως νομίζοντες σωθῆναι,
 καὶ λύτρωσιν ἀπολαβεῖν, τῶν προημαρτημένων·
 ὁ γάρ κωλύων, ὥς φασι, θεραπευθῆναι τραῦμα,
 χεῖρ τοῦ πράξαντος αὐτό, τὴν κόλασιν ὑποίσει·
 λέγει Θεός, λαλήσατε καλῶς πρὸς τὸν λαόν μου,
 καρδίαις Ἱερουσαλήμ, εἵπατε τὸ συμφέρον,
 τὸ πρέπον μὴ καλύψητε, μὴ κρύψητε τὸ δέον,
 καὶ πάλιν, εἰ προῖδῃ τις, ῥομφαῖαν ἐρχομένην,
 καὶ τοῖς καθ' ὧν ἐπέρχεται, τῇ σάλπιγγι σημήνη,
 οὗτος ἀνεύθυνος ἐστίν· εἰ δ' αὖ τῶν τῇ ῥομφαίᾳ
 ἀπολωλότην αἴτιος, αὐτὸς ἀναφανεῖται,
 αὐτὸς ἀπαιτιθήσεται, τὸ τῶν κτανθέντων αἷμα.

Βαθμὸς ῥοῦ.

ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩΝ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΤΙΣ ΟΝΗΣΙΣ ΕΚ ΤΟΥΤΩΝ

Ψυχὰς ὅσας ἰεῖ εἷς, προσάγων τὴν θυσίαν,
τὴν ἀγιοσύνην ἐκτελὼν, εἰκότως μνημονεύει,
θεὸς αὐτίκα τῶν πολλῶν, ἀμπλακημάτων λύει,
καὶ τὸ μνημόσυνον αὐταῖς, δεικνύει σεσωσμένας,
καὶ τοῦτο πᾶσι γνώσιμον, ἐκ τῆς Γραφῆς τῆς θείας,
ὅθεν ὁρίσθη σήμεριαι, ἀπλῶς τοὺς δυναμένους,
ἀδιαλείπτως ἐκπληροῦν, θυσίας ἀναμάρτους,
δι' ὧν καὶ σώζονται πᾶλλοί κατὰ ψυχὴν καὶ σῶμα,
ἐλάτῃς ἀπάσης ὑπερθεῖν, χρόνον παντὶ καὶ τόπον·
ἔμοι δ' ἀποκατεύοντι, θεοῦ δικαιοσύνην,
καὶ τὴν διάκρισιν αὐτοῦ, καλῶς κατανοοῦναι,
κἄν δὲς τῆς εὐδομιᾶδος τις προσενέγκῃ τὰ δῶρα,
μόνον ἐκ τρόπων εὐσεβῶν, ἀπὸ δικαίων πόνων,
δοκεῖ δεκτὰ ὡς ἡ λεπτὰ προσενεγκοῦσα δύο·
ὁ γάρ θεὸς καὶ πρόθεσιν, καὶ γνώμην ἐξετάζει,
καὶ πρὸς τοὺς δίους δέχεται, τὰ δῶρα τῶν διδόντων,
οὐ μόνον πρὸς τοὺς ζῶντας δέ, τὰ τῆς ἱερουργίας,
καθαρτικά, φωτιστικά, φρουρητικά τυγχάνει,
ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς θνήσκοντας, καὶ τοὺς μεθιστα-
[μένους,
ὥς τῶν παισμάτων ἄφρσιν, παρέχοντα καὶ λύσιν,
κἄν εἰς ἀέρα φθάσῃ τις, τῶν εὐσεβῶς ζησάντων,
τελειωθῆναι τῇ ταφῇ, τῇ τῶν λειψάνων δοῦναι,
ἔλαιον φέρειν καὶ κηρόν, τῷ τάφῳ μὴ κατόκνει·
εἰ γάρ προσάξεις, καὶ Χριστὸν εὐθὺς ἐπικαλέσῃ,

Ψυχῆς ὠφέλειαν αὐτῷ, μεγίστην ἐπαγάγης·
 καὶ γάρ ὥς ὀλοκαύτωσις, λογίζονται τῷ κτίσῃ,
 καὶ τὴν ἀντίδοσιν πολλήν, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν,
 τοῖς ὑπὲρ ὧν προσάγονται, θεόθεν προξενούσι·
 τὴν δὲ θυσίαν λέγουσιν, ἐνθέως τελουμένην,
 ἐξιλασμὸν καὶ κάθαρσιν, ποιεῖν τοῖς τεθνηκόσι·
 τὰς εὐποιῖας πάλιν δέ, τὰς πρὸς τοὺς πενομένους,
 πάντων αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν, ἐργάζεσθαι προσθήκην·
 οὐ δύναται τι τῶν κακῶν, ψυχῇ παρενοχλῆσαι,
 εἰς ὅσον τὰς ὑπὲρ αὐτῆς, προσφέρωμεν θυσίας,
 ἔλθων ταύτῃ τὸν Θεόν, ποιῶντες διὰ τούτων·
 τὸν δ' Ἡσαΐαν τὸν σοφόν, τὸν ἐκ Νικομηδείας,
 φασὶ διδάσκειν· αἱ Θεῷ, γινόμεναι θυσίαι,
 ψυχὴν ἀναβιβάζουσι, πρὸς οὐρανὸν ἐξ ᾗδου·
 αἱ δόσεις αἱ πρὸς τοὺς πτωχοὺς, αἱ πλεῖσται χορηγίαι,
 ἐκ σκότους φέρουσι πρὸς φῶς, πρὸς ἡδονήν ἐκ λύπης·
 ἄλλος δὲ πάλιν ἔλεγε, δῖς εἴκοσι θυσίαι
 ψυχὴν μετακομίζουσι, θᾶττον πρὸς φῶς ἐκ σκότους,
 φιλίππου τεσσαράκοντα γινώσκωμεν θυσίας,
 εἴσοδον εἰς παράδεισον, συντόμως χορηγῆσαι,
 ψυχῇ τῇ πρὸς εἰσέλευσιν, ἐπαιγομένη τούτου,
 ἣν ἡ φλογίνη πρότερον, ἐκώλυε ῥομφαία,
 ἣν Μιχαὴλ εἰσήγαγεν, ἀγγέλων πρωτοστάτης,
 τόσαις θυσίαις σώζεται, Νικομηδείας ἄρχων·

Ψυχῆς ὁ μέγας ἔλεγε μακάριος τὰ τρίτα,
 ἑνάτα, τεσσαρακοστὰ, μνημόσυνα μεγάλην
 ἀνάπαυσιν, καὶ φωτισμόν, παρέχουσι θεόθεν
 καὶ τρεῖς ἀναφοραὶ φησί, παρὰ Βαρθολομαίου,
 λάρνακα πάνυ τοι καινῶς, ἐξηγαγεν αὐούσου,
 ἔχουσιν ἑνδοθεν αὐτῆς, ἅπερ καὶ οὐ γινώσκεις,
 καὶ Σίλβεστρος ὁ θαυμαστός, πάλας τῆς πάλαι Γόμης
 διὰ σεπιῆς ἀναφορᾶς, τῆς ὄντως τῆς ἐνζύμου,
 ἐπόντισε τὸν δράκοντα, καθὼς καὶ οὐ γινώσκεις·
 ὁ δὲ Λιάλογος φησί, Γρηγόριος ὁ μέγας,
 ψυχὴν τὴν μέσον ὕδατος, θερμοῦ κολαζομένην,
 διὰ μιᾶς προσαγωγῆς, τῆς θείας τῆς ἐνζύμου,
 ἐκείνης ἠλευθέρωσε, ταχὺ τῆς καταδίκης·
 ὁ δὲ σεπιὸς Ὑπάτιος, ὥς ἔγνωκας εἴρηκει,
 δίκαιοι τόποι φωτεινῶ, καὶ δόξης πληρεστάτῳ,
 αὐλίζονται χαρμονικῶς, καὶ μετὰ θυμηδίας,
 πληθὺς δὲ τῶν ἁμαρτωλῶν, ἐν φυλακῇ τηροῦνται,
 ἐν χώρῳ πάνυ ζοφερῶ, μεμεστομένῳ λύπης·
 διὸ καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν, φημὶ τῶν ὀρθοδόξων,
 ἐν ἁμαρτίαις δέ τισι, δεινῶς τελευτησάντων,
 προσφέρομεν ἀναφοράς, ὥς πλεῖστα δυναμένας,
 παραμυθεῖσθαι τὴν αὐτῶν, ἐλαφρονοῦσας θίαν,
 καὶ πένησι παρέχομεν, ὅσῃν καὶ δι' ἐλέους,
 ἄνεσιν τὴν προσήκουσαν, ἐκείνους ἐμποιοῦμεν.

Ψυχὰς ὥς λέγουσι τινές, τὰς κατακεκοιμένας,
 νῦν μὲν κουφίζουσι μικρόν, αἱ παρ' ἡμῶν θυσίαι,
 ἀλλὰ τῆς ἀναστάσεως, τῆς θείας γινομένης,
 φημὶ δέ πάντως τοῖς κοινῇς, καὶ καθολικωτάτης,
 ἀπαρμύθητοι λοιπόν, ἔσοῦνται κατὰ πάντα,
 ἄξιαν ἀπαιτούμεναι τῶν πεπραγμένων δίκην,
 οὐκ ἔτι γάρ ὥς ἔφησε τὸ τοῦ Κυρίου στόμα,
 ὁ Παῦλος τὸ τοῦ Πνεύματος, ὄργανον καὶ δοχεῖον,
 περὶ σφαλμάτων λείπεται, τοῖς πταίσασι θυσία·
 κρίσις αὐτοὺς ἐκδέχεται, λοιπὸν φοδερωτάτη,
 καὶ θάσανος διὰ πυρός, μέλλουσα κατεσθίειν,
 καὶ διὰ τοῦτο τῆς Γραφῆς, ἀκούεις κελευούσης,
 ἐν ὅσῳ ζῆς ἐπείχθητι, Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου,
 προσαγωγὰς προσενεγκεῖν, καὶ προσφορὰς ἁξίας,
 καὶ καθ' ἡμέραν μέμνησο, καὶ κατὰ νύκτα τούτου,
 οὐ χρονεῖ γάρ θάνατος, ἐν ἅδου διαθήκῃ·
 οὐχ ὑπεδείχθη σοι φησί, καὶ τὰ λοιπὰ γινώσκεις.

Βαθμὶς 90ῃ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΙΣ ΑΔΗΣ

Ἐπεὶ δ' ἐμνημονεύσαμεν, ἅδου τε καὶ θανάτου,
 καὶ περὶ τούτων ἐν βραχεῖ, λεκτέον σ. ι τεκνίον,
 καὶ προφθάσας εἶρηκα, ταῦτα καὶ πρὶν συντόμως
 ὥς ἔγνωσ τὸν ἐπίλογον, πληρῶν τῶν αἰνιγμάτων·
 ὁ μὲν Ἰωβ ὁρίζεται, τὸν ἅδην πεφυκέαι,
 γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφεράν, τὴν σκότους αἰωνίαν·
 Δαβὶδ τε σκότος καὶ σκιάν, σὺν λάκκῳ κατωτάτῳ.

Ψύχος ἐν ᾧ καὶ ζόφωσις, αὐλῶσται ποικίλῃ,
 ἐν ᾧ ζωὴν ἀδύνατον, ἀνθρώπων θεωρεῖσθαι·
 ὁ δ' Ἀνασιόσιος φησί, κάτω τῆς γῆς ἀπάσης,
 καὶ τῆς θαλάσσης τεῖς μυχοῖς, τὸν ἥδην ὑποκείσθαι,
 ὁ Νεῖλος τόπον ἀρεγγῇ, ζοφώδῃ καὶ σκοτώδῃ·
 ἄλλος δέ γῶρον εἵρεκεν, ἀθέατον ἀκτίσιν,
 ἡλιακαῖς, καὶ φεύσεια, ταῖς ἀπὸ τῆς σελήνης,
 ὃν αἱ τὸ σκότος σιέροντες, δικαίως κατοικοῦσι
 σκότος δ' ἀκούων νόσι μιν, ζοφώδεις ἁμαρτίας,
 ὃ καὶ γινώσκεις ἀκριβοῶς, ἐκ πάντων τῶν ἁγίων,
 ὃ σκότος ὄντως λέγουσιν, εἶναι τὴν ἁμαρτίαν,
 ὁδὸν καὶ προῖον γίνουσκε ταύτην πρὸς ἥδου χάος,
 καὶ θύραν ἀρραβῶνα τε, καὶ μὴν ἔσον καὶ πύλην·
 αὕτη γάρ πάντας τοὺς ἔροτους, λερνίστοισα ζόφω,
 ἐκ τοῦ φωτός καὶ τῆς ζωῆς κατήγαγε πρὸς ἥδην,
 φθόνω καὶ τέχνῃ καὶ σπουδῇ, τοῦ ταύτην εὗραμένου,
 ὅς καὶ μὴ φέρων τὴν δεινὴν ἐκείνην τιμωρίαν,
 ἦνπερ δικαίως ὑποστῇ, τῇ τοῦ Δεσπότου κρίσει,
 καὶ τὴν ἐν ἥδου κάθειρξιν, καὶ τὸν ἐν τούτῳ ζόφον,
 καὶ τοῦ πυρός τὴν ἄληκτον, μὴ στέννυμένην φλόγα,
 καὶ θάνατον ὃν ἔθανε, αὐτὸς ἐθελουσίως,
 ἀπομακρύνας ἑαυτόν, ζωῆς τῆς ἀθανάτου,
 σπεύδει καὶ πάντας τοὺς ἔροτους αὐτῷ συγκολασθῆναι
 καὶ τούτῳ συναποθανεῖν, καὶ συντιμωρηθῆναι.

Ψυχῆς δὲ θάνατος ἐστίν, ὁ χωρισμὸς Κυρίου,
 ὥς φθίσαντες εἰρήκαμεν, σαφῶς καὶ περὶ τούτου,
 ἄλλος δὲ θάνατον ψυχῆς, φησὶ τὴν ἁμαρτίαν,
 διπλοῦν, τριπλοῦν, καὶ τετραπλοῦν, ὥς ὅπισθεν ἐρρέθη
 λεπτῶς καὶ κατ' ἀκρίβειαν, περὶ τῶν δύο τούτων·
 ἅπαντες αὐτεξούσιοι, γεγόναμεν θεόθεν,
 ὅθεν ἐσμὲν τῶν ἀγαθῶν, καὶ τῶν κακῶν ἐν μέσῳ,
 ἐν μεθορίοις μένομεν, ζωῆς τε καὶ θανάτου,
 καὶ μεταξὺ κολάσεως, καὶ στέφανος ἀκηράτου,
 ὧν οὖν θελήσομεν ἡμεῖς, φανῶμεν κληρονόμοι,
 πρὸς ἅπερ νεύσομεν ἡμεῖς, καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν ψῆφον,
 εὐθέως μετενέγκομεν, καὶ τρέψομεν πρὸς ταῦτα·
 οἶδαμεν ἅπαντα καλῶς, οὐδέν ἡμᾶς λανθάνει,
 πόθεν καὶ πότε μέχρι ποῦ, καὶ τί τὸ μετὰ ταῦτα,
 εἰ μόνον βουληθείημεν, δυνάμεθα σωθῆναι,
 οὐκ ἀγνοοῦμεν τελευτήν, οὐδὲ τὰ μετὰ ταύτην,
 ἀλλ' ὦ τῆς λήθης τῆς δεινῆς! βάβαι τῆς ῥαθυμίας!
 φρεῦ πλάνης τῆς πολυσχιδοῦς καὶ τῆς πολλῆς ἀπάτης!
 δι' ἧς ὑποκλεπτόμενοι παρέχομεν ματαίοις,
 κακῶς περιεχόμενοι, πραγμάτων ἀνηνύτων·
 ὅταν τὸ τέλος ἐπιστῇ, μετανοεῖν ζητοῦμεν,
 προσῆκον τὴν μετάνοιαν, τοῦ τέλους προλαμβάνειν,
 ὃ σὺ ποιῶν ὥς νουνεχῆς, οὐκ ἂν ἰθορυβηθῇς·
 ἀγγέλων ἐπελθόντων σοι, πρὸς ἔξοδον καλούντων.

Βαθμῖς ροθ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΙΟΥ

Ψυχὴ ποτὶ τὸν αἶον ἀφ' ἧς καὶ θαυμαστὸν ποιέουσα,
 ἔξερχομένη σώματος, ὅλλυσι πᾶσαν μνήμην,
 ὅτ' ἐπράξαι ποτὶς ἠδίκηται, ὅτ' ἐπράξαι ποτὶς καὶ θύει,
 ὅτ' ἐπράξαι ποτὶς ἠδίκηται, καὶ ὅτ' ἐπράξαι ποτὶς καὶ θύει.
 γινώσκου καὶ τοὺς ἀνέγκαιους καὶ τοὺς ἀνέγκαιους,
 καὶ τοὺς ἐπιμνηστικὰς ἀδύνην, καὶ τοὺς ἀνέγκαιους ἀδύνην,
 ὅς οἱ πατέρες λέγουσι, καὶ τούτοις πιστευτέον·
 οὐδ' Ἀδριανὸν δὲ μέγιστος, βασιλεὺς ἐκείνου,
 τὰ θεῖα γέρα θεωρῶν, καὶ τὰ τιμὰς ἐκείνας,
 ὅς ὅπου πύσαν ἔντασαν, ἐκείνου καὶ τὸν Ἀγρίων,
 δι' ὧν ἀμείβεται Θεός, τοὺς ὧδε κοπιῶντας,
 ὅς ὅπου δὲ μεταμείληται, καὶ τὴν ψυχὴν πληγείη,
 ὅς ὅπου ἀδύνη ἔσπενται, καὶ ὅς ὅπου ἀνέγκαιος.
 ἴσθαι καὶ κρίνειν καὶ ἀνέγκαιος, καὶ μετὰ τοὺς ἀνέγκαιους·
 ἀνέγκαιος καὶ ἀνέγκαιος, γινώσκου καὶ ἀνέγκαιος,
 ὅς ἀνέγκαιος ἐν σαρκί, καὶ τὸν ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος,
 ὅς ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος, καὶ ὅς ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος,
 ἀνέγκαιος τὴν ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος, καὶ τὸν ἀνέγκαιος
 [δοῦναι.
 πρὶν ἂν τὸν ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος, τὴν ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος,
 ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος τὴν ἀνέγκαιος ὅς τὴν ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος,
 καὶ μόνον τὴν ἀνέγκαιος, ἀνέγκαιος τὸν ἀνέγκαιος,
 ἀνέγκαιος, ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος, ἀνέγκαιος τὸν ἀνέγκαιος,
 ἀνέγκαιος, ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος καὶ ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος,
 καὶ ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος, καὶ ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος ἀνέγκαιος

Ψυχὴν γὰρ τὴν φροντίζουσιν, αἰεὶ καὶ μεριμνῶσαν,
 τὴν ἱκετεύουσιν Θεόν, καὶ δυσωποῦσαν τοῦτον,
 ὥσ' ἂν αὐτὴν ἐξέλῃται, μελλούσης καταδίκης,
 ἀδύνατον κολάσεως, ἐνδίκου πειραθῆναι,
 ἀθανασία γὰρ ἐστίν, ἡ μνήμη ταῦ θανάτου,
 καὶ λύτρωσις κολάσεως, τὸ κόλασιν φοβεῖσθαι,
 Χριστὸς τὰ τῆς κολάσεως, ἐν τοῖς εὐαγγελίοις,
 μνήμης πολλῆς ἡξίωσεν, ἐξέθετο πλατέως,
 ὥς τούτων καὶ μεμνήμεθα, καὶ τούτων λυτρωθῶμεν·
 πεινῶσι μὲν ἀδύνατον, μὴ μνημονεύειν ἄρτου
 τοῖς δὲ ποθοῦσι τῆς ψυχῆς, λαβεῖν τὴν σωτηρίαν,
 μνημονευτέον πάντοτε, καὶ δίκης καὶ θανάτου,
 ἄλλως καὶ γὰρ ἀμήχανον ὑπάρχει τὸ σωθῆναι·
 κρεῖττον μὲν ἄρτον, ὥς φασιν, ἀπάντων τῶν τρεφόντων,
 πασῶν δὲ τῶν ψυχωφελῶν, ἐργασιῶν βελτίων,
 ἔννοια θήματος Χριστοῦ, καὶ μνήμη τοῦ θανάτου,
 οὐκ ἔστιν ὅλως, ὅς φασιν ἡμέραν ἐνεστῶσαν,
 εἰς εὐαρέστησιν Θεοῦ, καλλίστως διανύσαι,
 τὸν ταύτην μὴ νομίζοντα, τῷ βίῳ τελευταίαν·
 ὅστις δὲ ταύτην τῆς ζωῆς, ὑπολαμβάνει πέρας,
 ὥς ἀποδέχεται Θεός, διαβιβάσει ταύτην,
 πράττων ὅποσα πέφυκε, πρὸς θεραπείαν τούτου,
 τῶν δ' ἄλλων πάντων ἀμελῶν, καὶ μηδενὸς φροντίζων,
 ὃν γὰρ καλεῖ καὶ βασιλεύς, μόνον πρὸς τοῦτον βλέπει·

Ψυχῇ καθώς φασιν ὁδὸς οὐκ ἔστι ταχυτέρα,
 πρὸς τὸν Δεσπότην φέρουσα, δίχα παντὸς κινδύνου,
 ἢ τὸ τῆς κρίσεως Χριστοῦ, καὶ τελευτῆς μεμνήσθαι,
 τοῦτο τοὺς ἔχοντας αὐτὸ, δεικνύει φερεπόνους,
 τοῦτο τοὺς ἡσυχάζοντας, ἐλευθεροῖ φροντίδων,
 τῇ προσοχῇ καὶ προσευχῇ, προσκαρτεροῦντας μόνη,
 ἄλλος δὲ πάλιν εἴρηκεν ὅς μέμνηται θανάτου,
 ὅς εἰς αἰὲ φαντάζεται, τῆς δίκης τὴν ἡμέραν,
 οὐχ ἁμαρτήσῃ πώποτε, πρὸς πάθος οὐκ ἐκκλίνει,
 ἀλλὰ μεγίστας ἀρετάς, καὶ πλείστας κατορθώσει,
 καὶ τί με χρὴ μακρολογεῖν, καὶ περιττὰ σοι γράφειν;
 ἴν' ἐν βραχεῖ περιλαβὼν, ἐξείπω σοι τὰ πάντα,
 πᾶσαν εὗρήσεις ἀρετήν, ἐντεῦθεν γινομένην,
 ἅπαν γνωρίσεις ἀγαθόν, τικτόμενον ἐκ τούτου,
 καὶ κτῆσαι ταύτην ὡς πνοήν, ἀδιαστάτως ἔχων·
 ὁ μὲν τῷ κόσμῳ νεκρωθεὶς, θανάτου μνημονεύσει
 ὁ δὲ περὶ τι τῶν φθαρτῶν, σχέσιν ἐκτρέφων ἔτι,
 πέφυκεν αὐτεπίδουλος, παντάπασι πλανᾶται·
 θνητὸς ὑπάρχων φίλτατε, μέμνησο τοῦ θανάτου,
 φρόνει καὶ λέγε ταπεινά, δόξης ἐρῶν τῆς ἄνω,
 εἰδὼς ὡς ἅπασιν ἀπλῶς, ἐπίσης τοῖς ἀνθρώποις
 ὁ θάνατος ἐπέρχεται, μηδένα παρατρέχων,
 παισί, πρεσβύταις, γέρουσι νεάζουσι, νηποίοις,
 πρὸς γοῦν τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ, γενναίως ἐτοιμάζου·

Βαθμὶς ρπ'. ΤΙ ΕΣΤΙ ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΑΤΟΥ, ΚΑΙ ΠΟΙΑ

Ψυχὴ τῆς γῆς, καὶ τῶν τῆς γῆς μέλλουσα μεταστῆναι
 εἴπερ μὴ προητοίμαστο, ταράττεται θροεῖται,
 εἶδ' ἤτοιμάσθη ψαλμικῶς, οὐδόλως ταραχθείη,
 οὐδὲν μεταμελήσεται, τῆς πρόην ἀμελείας,
 μνήμην λαβεῖν καθ' ἑαυτήν, καὶ τῆς ἡμεριμνίας·
 οἴμοι γὰρ οἷα φοβερά, θανάτων ἀμφοτέρων,
 ἀπόφασις καθέστηκε, τοῦ ψυχικοῦ δὲ μᾶλλον !
 ὄντως ἀδύνατον ἐμοί, σαφῶς σοι παραστῆσαι,
 φρίκην ἐκείνην τὴν πολλήν, τὴν περὶ τῆς ἐξόδου·
 οὐδεὶς ἐτέρῳ βοηθεῖν, ἰσχύει τὸ παράπαν,
 οὐδεὶς συνεῖναι δύναται, ἢ συνοδεύειν ἄλλῳ,
 οὐδεὶς τοῖς φίλοις ἑαυτοῦ, ποιεῖ παραμυθίαν,
 οὐ συγγενῆς, οὐχὶ γνωστός, οὐ ξένος, οὐ συνήϋης,
 οὐδὲ τοῖς τέκνοις ὁ πατήρ, ἀλλ' οὐδ' ἡ τούτων μήτηρ,
 οὐκ ἀδελφὸς τοῖς ἀδελφοῖς, οὐχ ἡ γυνὴ συζύγῳ·
 ἕκαστος μόνος ἄπεισι μόνος αὐτὸς πρὸς πλῆθος
 σκοτεινομόρφων, καὶ δεινῶν, καὶ χαλεπῶν δαιμόνων,
 ἀνθίστασθαι βιάζεται, καὶ μάχεται πρὸς τούτους,
 μόνος ἀπολογούμενος, μόνος τὰς πράξεις φέρων,
 εἴπου τι πέπραχε, καλόν, ἐν τῷ ματαίῳ βίῳ,
 ἀντιτιθεὶς ταῖς παρ' αὐτῶν, πολλαῖς κατηγορίαις,
 τῶν δ' ἄλλων πάντων τὰς δοάς, τοὺς θρήνους καὶ
 τοὺς ψόφους,
 οὐδ' ἐνωτίζειται ποσῶς, οὐδ' ἐν αἰσθήσει φέρει,
 ὥσπερ τις μέσον συλληφθεὶς, ἀπείρων πολεμίῳ·

Ψυχὴν οὐδείς εἶδεν, ψυχὴν οὐδείς ἀκούει,
 πλὴν ἄλλ' ἐπιγινώσκουσι, τινὲν αὐτῆς τὴν εἰάν.
 τοῖς τῶν ὁμιλῶν νεύμασι, καὶ στροφαῖς ποικίλαις,
 δι' ὧν καὶ κράζει μόνον νῦν, καὶ φθέγγεται σιγῶσα·
 τῷ πανταχῇ τοῖς ὀφθαλμοῖς, κινεῖν καὶ περιστρέφειν,
 καὶ γλώσσης ἄνευ ἐκδοῦ, τὰ τῆς φρικτῆς ἀνάγκης,
 τότε καὶ κτίσις ἅπασα, θρηνοῦσα παρασταίη,
 οὐκ ἐπαισιθάνεται ποσῶς, οὐδὲ φροντίζει ταύτης,
 ἔχουσα πάντα τὸν σκοπόν, καὶ τὴν μελέτην πᾶσαν,
 πῶς ἂν ἀπολογήσῃται, περὶ τῶν πεπραγμένων,
 πῶς ἄρ' εἰς παρὰ Θεοῦ, τῶν ἐσφαλισμένων λάβη.
 ποῖος αὐτὴν εἰσδέξεται, πρὸς κατοικίαν τόπος·
 ὧ πόσα τότε καθ' αὐτήν, ματαίως ὀδυνᾷται !
 πόσα δοκροῦει καὶ θρηνεῖ, πῶς τὸν καλῶν ἡμέλει !
 ἄλλος φησὶ τῶν παλαιῶν, ὅταν τὸ σῶμα κεῖται
 κατώδυνον, διλόροχον, πεπληρωμένον εἰας,
 τοῦτο σημεῖον ἐναργές ὥς ἡ ψυχὴ πταισιμάτων,
 ὧν ἐν τῷ βίῳ πέπραχεν, τὸν λόγον ἀπαιτεῖται·
 λέγει δὲ καὶ Διάδοχος ὁ μέγας ὥς ἀνέγνως,
 ἂν οὐ μετανοήσωμεν, ἂν οὐκ ἐκ τῆς καρδίας,
 ἔξομολογησώμεθα, δειλίας τῆς ἀδήλου
 πείραν ὑποίσομεν δεινήν, ἐν ὧρα τῆς ἐξόδου·
 ὅς δ' εἰς δειλίαν εὐρεθῇ, καὶ φόβον τηνικαῦτα,
 πρὸς ταρταρέους ἄρχοντας, ἐλεύσεται μὴ θέλων·

Ψυχὴ ποιοῦσα τὸν Θεόν, καὶ τὰ καλὰ ποιοῦσα,
 μετὰ χαρᾶς ἀπέρχεται, πρὸς τοῦτον καλουμένη,
 ἐπάνωθεν ἐπαίρεται, τῶν πονηρῶν δαιμόνων,
 καὶ μετ' εἰρήνης προσχωρεῖ, τῷ τῶν Ἀγγέλων δήμῳ·
 ἃ δ' ἐκ τῆς πείρας λέγεται, περὶ τῶν τελωνίων,
 ὅπερ εἰρήκει θαυμαστῶς, ἡ θεία θεοδόξα,
 πάντως διηλύθης ἀσφαλῶς, πάντως γινώσκεις ταῦτα,
 ὥς φοβερὸς, ὥς χαλεπός, καὶ φρίκη συνημμένος,
 ὥς πλήρης καταπλήξεως, καιρὸς ὁ τοῦ θανάτου,
 οἱ φορολόγοι σύμπαντες, παράγουσιν εἰς μέσον,
 πράξεις καὶ λόγους, καὶ βουλὰς νοήσεις, ἐνθυμήσεις,
 ὅπερ ἐπράττομεν ἡμεῖς, αὐτῶν εἰσηγουμένων,
 ἐχθρῶν καθυπακούοντες. ρεῦ τῆς ἀναισθήσιας·
 φυλλοκρινοῦσιν ἅπαντες, λεπτῶς ἐξερευνῶσι,
 ταῦτα μὲν ἔτι τῆς ψυχῆς, ἐν σώματι παρούσης,
 μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, δυνάμεις, ἐξουσίαι,
 ἀρχαί τε πᾶσαι τοῦ Σατάν, ἡμῖν προσυπαντῶσι,
 τέμνουσαι, περικόπτουσαι, καθέλκουσαι βιαίως,
 καθ' ἣν καὶ πρόην εἴχαμεν, διάθεσιν πρὸς τούτους,
 κατὰ τὴν σχέσιν καὶ στοργήν. τὴν διὰ μέσου παθούς,
 ὅπερ ἡμῖν τὴν πρὸς αὐτούς, οἰκείωσιν παρέσχεν,
 ἀλλοτριοῦσαν τοῦ Θεοῦ, καὶ πλάστου καὶ Δεσπότη·
 ὁ δὲ σεπτὸς Βασίλειος, καὶ περὶ τῶν μαριύρων,
 φησὶν ὥς ἐξετάζουσι, καὶ τὸν ἐκείνων βίον·

Βαθμὶς ρπα'.

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΠΕΡΣΕΩΣ ΣΩΜΑΤΩΝ

Ψυχῆς διάξευξις φησὶν Ἄσκησ' ὁ πατριάρχης,
ὁ γεννηθεὶς ἐκ Πακῶδ, τοῦ περιθρυλλομένου (1)
ἐνὸς ἑκάστου δείκνυσι, σαφῶς δικαιοσύνην·
εἰ γὰρ ἐξέλιθη σὺν χαρῇ καὶ μετὰ θερμότητος,
εἰ τὴν ἐξέλευσιν αὐτῆς, ῥούχως διανύσει,
δῆλον ὥς ἔζησε καλῶς καὶ τὸναντίον δῆλον·
ὁ δὲ Θεὸς μὲν καὶ Σωτὴρ, ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ πάθους,
ἀρτίως ἐργεῖται φησὶν, ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου,
ἀλλ' ἐν ἑμοὶ τῶν ἑαυτοῦ, πάντων οὐδὲν εὐρήσει·
οὕτω μὲν οὖν ὡς οὐδαμῶς, ποιήσας ἁμαρτίαν,
εὐρεῖν οὐδέν ἐν ἑαυτῷ, προσῆλθε τὸν σκοιάρχη·
ἑτέρω δέ, καὶ μέγιστον, εἴτερ ὀλίγον εὖρη,
ὅς συνελήφθη γραμμάτως ἐν ἁμαρτίαις πλείοταίς,
ὅς συνετράφη πταίσμασι, καὶ συνηυξήθη τούτοις,
ὅποσα πάθη, λέγει τις, ὅποσας ἁμαρτίας,
ἄνθρωπος ἔχει κατ' αὐτόν, δαίμονας τόσους ἔχει·
ἕκαστον σημειοῦται δέ, προσφόρῳ τελωνίῳ,
ἕκαστος δαίμων ὁ κανὼν, ἡμῶς πρὸς ἁμαρτίαν,
κατὰ τοὺς λόγους τῆς σεπτῆς, καὶ θείας θεοδώρας,
ἃ πάλιν ἐξαλείφεται, διὰ τῆς μετανοίας,
καὶ τῆς ἐξαγορεύσεως, καὶν μὲν λύθῃ τὰ πάντα,
ὁ πράξας ταῦτα ἐκ ζωῆς, πρὸς τὴν ζωὴν μετέστη,
καὶ γίνεται τῶν ἀγαθῶν, ἐκείνων τῶν ἀρρήτων,
σὺν τοῖς Θεῷ δουλεύσασιν, ἀμέμπτως, κληρονόμος·

(1) Σημ. Νικοδ. ὅρα ὅτι μέχρι τοῦ Ἀγίου τούτου ἐσώζοντο ἀπό-
κριφα συγγράμματα τοῦ Πατριάρχου τούτου· ἴσως δὲ καὶ ἄλλων
Πατριαρχῶν, τὰ νῦν μη σωζόμενα· ὡς ἐσώζοντο καὶ τοῦ Ἐνὸς
ἀπόκριφα, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ ἀποστολὸς Ἰούδας καὶ ἄλλων· περὶ
ὧν ὅρα τὴν υποσημείωσιν τὴν β'. τοῦ β. κανόνος τῶν ἀποστόλων·

Ψυχὴ λυθεῖσα τῆς σαρκός, μένει φασὶ τὴν θείαν,
 καὶ θαυμαστήν, καὶ ροβεράν δευτέραν παρουσίαν,
 καθ' ἣν ἐλεύσεται Χριστός, κρῖναι τὸν κόσμον πάντα,
 ἧν ἐναρέτως ἔζησεν, ὁσίως καὶ δικαίως,
 τόπον οἰκεῖ φωτοειδῆ, μετὰ χαρᾶς καὶ δόξης,
 τῶν ἀγαθῶν τῶν ὑπὲρ νοῦν, ἐλπίσι τρεφομένη,
 καὶ προσδοκῶσα τὴν τρυφήν, ἀπολαβεῖν τὴν ξέην,
 ψυχὴ λυθεῖσα τῆς σαρκός, ἀπάρασα τῶν ὧδε,
 μετὰ παθῶν καὶ λογισμῶν, αἰσχυρῶν, μεμολυσμένων,
 ὥς ἐν ἀλύσεσι τισὶν. ἀφύκτοις σιδηρέαις.
 τοῖς τῶν παθῶν ἐφευρεταῖς, καὶ σπουδασταῖς δεσμεῖται,
 οἵπερ καὶ τύπτοντες αὐτήν, καθέλκουσιν εἰς ἄδου,
 καὶ μένει τὴν παγκόσμιον, ἐξέτασιν, καὶ κρίσιν,
 τὸ συνειδὸς κατήγορον, θρασὺν ἐπαγομένη,
 γεέννης πῦρ προβλέπουσα, καὶ τρώληκα καὶ σκότος,
 βρυγμῶν ὀδόντων, τάρταρον, καὶ τιμωρίας ἄλλας,
 καὶ τὰς βασάνους τὰς πικράς, ἃς ὑποστῆναι μέλλει,
 αἷς καθυποβληθήσεται, τῇ ψήφῳ τοῦ Δεσπότη·
 τίς δ' ἂν ὑπ' ὅψιν ἀγαγεῖν, τῷ λόγῳ δυνηθεῖη;
 τὸν ἀπαράκλητον κλαυθμόν, τὸ πένθος τὴν ὀδύνην;
 τὴν συνοχήν, τὴν στένωσιν, καὶ τὴν ταλαιπωρίαν;
 τὴν κάκωσιν τὴν ἀπειρον, τὴν ἄμετρον πικρίαν;
 αἱ πάσχουσιν οἱ ζοφεροῖ, κατακριθέντες τόλῳ;
 τὰς δίκας ἀπαιτούμενοι, τῶν πεπλημμελημένων;

Ψυχῶν φασὶν ἀνάστασις, ὥς δέ καὶ τῶν σωμάτων,
 παρὰ θεοῦ γελήσεται, τῷ τέλει τῆς ἐξδόμης,
 ἐξ ἧς καὶ τὰ τῆς κρίσεως, ὀγδόης ἀρχομένης,
 ἦν καὶ σημαίνει σοι τὸ ψι αληθὶν προσεγγίζειν·
 τὰ γάρ εἴκοσι δύο σοι στοιχεῖα τοὺς αἰῶνας,
 καὶ χρόνους εἰκονίζουσι τοὺς προπροσφυγμένους,
 τῶν ἡμερῶν τε καὶ τῶν σῶν, ἐτῶν τε περὶόδους,
 τὴν διοτὴν, τὴν αὖξησιν, τὰς πτώσεις τὸς ἐγέρσεις,
 τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν παθῶν, ἀπάντων τῶν ἐν βίῳ,
 ἃ γὰρ τις ἀπεργάζεται, προσμένων τῷ σωκίῳ,
 μέχρις ἐξδόμης ἐκτελεῖ καὶ πᾶν καὶ πάντες πάντως,
 τινὲς ἀργοῦσι φθόσαντες, εἰς τὴν ἐξηκοτάδα,
 οἱ δέ καὶ ἄραν ἀσθενεῖς, ἀλλ' ὅμως ἐκπληροῦσι,
 μέχρι τὴν ὀγδοήκοντα, τὰς ἀρετὰς τὰ λάθη,
 οἷς μόνον ἐναπέμεινεν, ἐλπίς καὶ προσευχή,
 δάκρυα πένθους, στεναγμοὶ καὶ συντριμνὸς καρδίας,
 ὥς ἔδειξα σοι τυπικῶς, ὥς οἶδας, ὥς ἀνέγνως,
 τὰ γράμματα τα πάντα γάρ, τέλεις ἀληθεύσθην.
 τὰ περὶ θείων ἀρετῶν, καὶ σωτηρίων ἔργων,
 μόνον δέ περὶ πένθους σοι, καὶ περὶ τῶν δακρύων,
 λείψανον καταλέλειπται, δυσὶ διδασκαλίαις,
 ὥς ἔτη κόσμος λείπεται, δις ἑκατὸν καὶ δέκα,
 τὸ δ' ὧ τὸ μέγα φανερώς, δηλοῦν σοι τὴν ὀγδόην,
 ἀπάθειαν παρίστησι, καὶ πᾶσαν ἡσυχίαν.

Ψυχὴ γάρ παῖσα τῷ Θεῷ, τελείως ἔνωθεῖσα,
 ἴσταται τῆς ἐφρέσεως, ἐκ πάντων ἡσυχάζει,
 καὶ ταῦτα μὲν ἐνταῦθα μοι, τὸ πέρας λαμβανέτω.

Βαθμὶς ρπδ'. ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ & ΔΑΚΡΥΩΝ ΨΥΧΟΦΕΛΩΝ

Ὁ λόγος δέ πρὸς τὸν εἰρμόν, καὶ πάλιν ἐναγέσθω,
 καὶ σοι τὸ χρέος ἐντελές, ταχέως ἀποδότω·
 πέρας εὐθὺς ἐπενεγκών, τοῖς προϋπεσχημένοις,
 καὶ περὶ πένθους καὶ κλαυθμοῦ, διδάξας καὶ δακρύων,
 ὧν ἄνευ οὐκ ἰσχύσει τις, παθῶν ἀπαλλαγῆναι,
 ὥς οἱ πατέρες λέγουσι, καὶ λογισμῶν ἀχρείων,
 ἢ κτήσασθαι τὰς ἀρετάς, καὶ δι' αὐτῶν σωθῆναι,
 καὶ μᾶλλον ὅσοι τῶν παθῶν, τῶν τῆς σαρκὸς ἡτιτῶνται,
 οὓς μόνον σώζειν δύναται, τὸ δι' αὐτὰ δακρύνειν,
 φησὶ γάρ ὅσοι πάθεσιν, ἔφθημεν κρατηθῆναι,
 μηδόλως ἀμελήσωμεν, στένειν, πενθεῖν, καὶ κλαίειν,
 πρὶν ἂν ἡ κόλασις ἡμᾶς, πενθεῖν καταναγκάσῃ·
 κλαύσωμεν, καὶ δακρύσωμεν, τῷ βίῳ περιόντες,
 πρὶν ἐκπεμφθῶμεν εἰς δεινάς, κολάσεις ἀνυποίστους,
 πρὶν ἔμπλεοι γενώμεθα, δακρύων αἰωνίων·
 ὁδὸς τὸ κλαίειν ἀπλανής, ἐστὶ πρὸς σωτηρίαν,
 κλαύσωμεν πάντες, τοιγαροῦν, ὁδὸς οὐκ ἔστιν ἄλλη,
 κλαύσωμεν καὶ πενθήσωμεν ἡμέρα προσεγγίζει,
 καθ' ἣν πενθήσουσι κενῶς, οἱ μὴ πενθοῦντες πρόην·
 κλαύσεται πᾶς ὁ μὴ πενθῶν, ἐν τῷ παρόντι βίῳ,
 μηδὲ δακρύων ἑαυτόν, Ποιμὴν φησὶν ὁ μέγας.

Ψυχὴ μὴ κλαίουσα, φησὶν, αὐτῆς τὴν ἐξουσίαν,
 μὴ παροικίαν στένουσα, τὴν ἐν τῷ εἶρι τούτῳ,
 τοῦ νοητοῦ καὶ λογικοῦ, παντάπασιν ἐξέστη,
 συμπαρεδλήθη κτήνεσιν, ἀλόγοις ὁμοιώθη
 καὶ πάλιν ὡς τῷ σώματι, σκιὰ συμπαραιρέχει,
 καὶ πάντῃ περιάγεται, καὶ φέρεται σὺν τούτῳ,
 οὕτω τὸ πένθος πάντοτε, ψυχῇ συνομαρτεῖται,
 συμπαρακολουθεῖται τε, καὶ συνεπέσθω ταύτῃ,
 ἀδύνατον ἱμάτιον, τῶν ῥύπων ἀποπλῦναι,
 χωρὶς ὑδάτων καὶ παντός, ἀποκαθάρας σπίλου,
 χωρὶς δὲ πένθους τὴν ψυχὴν, τὴν πταίσασαν λευκάναι,
 ἐκ τῶν προτέρων μολυσμῶν, οὐκ ἂν τις δυνηθείη,
 ὑδατι νίπτεται φησὶ, πᾶς σκοτισθεὶς ἐν οἴνῳ,
 χύσις δακρύων τῶν παθῶν, τὴν μέθην ἀναστέλλει,
 οὐκ ἂν βλαστήσῃ λάχανον, ἄνευ ἀρδείας κήπου,
 οὐκ ἂν καρποφορήσῃ, λειμὼν χωρὶς ὑδάτων,
 τὰ τῆς ψυχῆς δὲ πρόδηλα, καὶ σὺ σαφῶς γινώσκεις,
 κἄν παρ' ἡμῶν μὴ λέγοιτο, πάντως οὐκ ἔλαθέ σε·
 νίπτου φησὶ τοῖς δάκρυσι, καὶ μολυσμοὺς ἐκφύγῃς,
 καὶ χρηματίσεις καθαρὸς, ἐκ πάσης ἁμαρτίας·
 οὐδεὶς ἠκούσθη πώποτε, κατὰ τὸ γεγραμμένον,
 χωρὶς δακρύων τὴν ψυχὴν, τὴν ἑαυτοῦ καθάρας·
 τροφὴ καὶ πόσις τῆς σαρκός, τὸ πάχος συγκρατοῦσι,
 κλαυθμὸς καὶ πένθος τῆς ψυχῆς, τὸ κράτος συγκρο-
[τοῦσι.

Ψυχῇ ποθούσῃ σώζεσθαι το κλαίειν ἀναγκαῖον,
 οὐδεὶς κριθήσεται φησὶν (1) εἰ μὴ θαυματουργήσῃ,
 πάντες δέ δίκας δώσομεν, εἰ μὴ καλῶς πενθοῦμεν,
 εἴ τις οὐ κλαίει τὴν ψυχὴν, ἀπόλλυσι τῇ πείνῃ,
 καὶ φθείρει ταύτην τῷ λιμῷ, τρέφεται γάρ τῷ πένθει·
 πένθος εἰ κτήσῃ ψυχικόν, τῷ πᾶσι παντὶ πενθήσεις,
 ἅπαντα γάρ ἁρμόζοντα, πρὸς τὸ πενθεῖν εὗρήσεις,
 καὶ πένθος χρύσιον, φασὶν, ὅπερ ψυχὴ πλουτήσῃ,
 τῆς ᾧδε προσηλώσεως, ἀπογεγυμνωμένη·
 κρατῶν τὸ πένθος λέγουσιν, ἰσχυρὴ πάσῃ κράτει,
 ἔστι γάρ εὐαφάριετον, μὴ ποιωθὲν πρὸς ἕξιν·
 εἰ μὲν οὐκ ἔμαυτες πενθεῖν, καὶ διὰ τοῦτο πένθει,
 θρήνηι νοῶν καθ' ἑαυτόν, ὅπως ἐκ τῆς ἀπόνοου,
 εἰς ταύτην τὴν ἐπίπονον, κατεδιδάσθης τάξιν,
 ἐκ τῶν πολλῶν πταισμάτων σου, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων
 οὐ τιῶμα γνώσεται φησὶν, οὐ πειραθείη θρήνων,
 ὁ καθ' ἑκάστην ἑαυτόν, καὶ κλαίων καὶ δακρύων,
 διπλοῦν τὸ πένθος πέφυκεν, ὥς τῶν ἁμαρτημάτων,
 ὑπάρχον ἀναιρετικόν, καὶ ταπεινοφροσύνης,
 ποιητικόν, τῶν ἀρετῶν, πασῶν βασιλευούσης·
 τοῦτο καὶ πάθη θανατοῖ, καὶ μολυσμοὺς ἐκπλύνει,
 καὶ πάντα τὰ πνευματικά, ζωογονεῖ καὶ τρέφει,
 καὶ τὴν ψυχὴν πρὸς οὐρανοὺς, ἀπὸ τῆς γῆς ἀνάγει.

(ᾧδε λείπει στίχος εἷς)

(1) Ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος :

βαθμῶς οὕτως.

ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΩΝ ΤΟΥ ΠΕΝΘΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΤΑΠΟΙ ΚΑΙ ΠΟΣΟΙ

Ψυχὴν τὸ πένθος ἀνυποῦν, πρὸς τὸν Θεὸν ἐπαίρει,
καὶ τίθησι τῶν ὀλκῶν, ἀπάντων ὑπερτερῶν,
ἐνθρον πένθος συγκροθέν, καὶ συναφθέν ὁδόνῃ,
καὶ μετὰ λύπης ἐνέθεν, ψυχὴν κατασφρατίζει,
σκοτὸς ἐξάγει τῶν κακῶν, καὶ τῶν παθῶν τὸν ζῶον
φῶς τῇ οὐλήνῃ δίδωσιν, ὁ κυκλὸς τοῦ φροσῆ ὅρου,
σέλας ἐνίησι ψυχῇ, τὸ κατὰ πνεῦμα πένθος,
καὶ λαμπροτάτην δείκνυσι καὶ φῶς ἡμικρομέτην,
ἐὰν κρεμάσῃς σεαυτὸν, ἀπὸ τῶν σῶν οὐρανῶν,
ὥς Ἰσαὰκ ὁ θαυμαστός, ἀρίστως ἐκδιδάσκει,
εἶπερ μὴ κτήσῃ τὸ πένθειν, μὴ λάσῃς τὸ διακρίειν,
μηδὲν ἡγήσῃ τῶν καλῶν, ἐν σεαυτῷ τυγχάνειν,
μηδὲ νομίσῃ τῶν χρησιῶν, ὅραχ' ἵ τι κατορθώσαι,
ὁ κατὰ κόσμον ἄνθρωπος τοῦτο σημεῖον ἔχει,
καὶ μετανοίας σύμβολον, ἐξ ἧς ἡ σωτηρία
ὥς δῆλον ἐκ Νινευϊτῶν, ἐκ Ναβουχοδονόσορ,
οἷς σύντατε καὶ Μανασσῇ, οἷς καὶ τὸν Ἐζεκίαν
καὶ πᾶσαν ἄρδην τὴν πληθύν, τῶν σωζομένων πάντων
πλὴν καὶ τὸ πένθος ἀληθῶς, ἐπαινετὸν ὥς τίπον,
ἔστι καὶ πένθος οὐ καλόν, ἔστι καὶ πένθος μέσον·
μόνον γάρ πένθος λέγομεν, πρόξενον σωτηρίας,
τὸ πένθος τὸ κατὰ Θεόν, τὰ δ' ἄλλα παροπτεῖα
δακρύομεν καὶ φυσικῶς, ὥς ἐπὶ τοῖς θανοῦσιν,
εὐνοῦχοι δακρύουσιν, ἑτέροις καὶ γυναῖκες.

Ψέγομεν πάλιν δάκρυα τὰ τῆς τρυφῆς καὶ μέθης,
 ἅπερ καὶ πέφυκε γεννᾶν, πολύϋλος ὑγρότης,
 τὰ τῶν ἐρώτων τῶν κακῶν, καὶ τῆς κενοδοξίας,
 ἕτερα καὶ σωματικῆς, ἀπογεννᾶται λύπης·
 δάκρυα τὰ κατὰ Θεόν, ἄλλην αἰτίαν ἔχει,
 ἐξ ἀφορμῶν συνίσταται, ταῖς ἄλλαις ἀνομοίῳν·
 ἐκ φόβου λέγω Θεϊκοῦ, καὶ μνήμης τοῦ θανάτου,
 τῇ χάριτι τοῦ Πνεύματος, τῇ τούτου συνεργείᾳ,
 ἐν οἷς δ' ἂν ἐπιγένηται, σώζειν αὐτοὺς ἰσχύει,
 καὶ ἐν αὐτοῖς χρονίσωσιν, οἱ κεκτημένοι ταῦτα,
 φθάνουσιν εἰς πνευματικά, δάκρυα τῆς ἀγάπης,
 ἅπερ καὶ πόθον ἄρρηκτον, καὶ ξένην εὐφροσύνην,
 καὶ θυμηδίαν καὶ χαράν τοῖς ἔχουσι παρέχει,
 ἀντὶ τῶν κόπων γλυκασμόν, ἔλλαμψιν ἀντὶ πόνων,
 ἐν τούτοις δέ τοῖς δάκρυσι, κατήντησεν ὁ λέγων (1),
 ἔσχον ψυχὴν ὀπίσω σου, Θεέ μου κολληθεῖσαν,
 καὶ τὴν καρδίαν τὴν ἐμήν, ἐκκεκαυμένην φέρω,
 θερμὴ τοῦ πόθου τοῦ πρὸς σέ, ζέσει τῆς σῆς ἀγάπης,
 σὺν τούτοις δέ καὶ τοὺς νεφρούς, καὶ λίαν ἡλλοιώθην,
 ἐλάφους τὰς ἐπὶ πηγάς, ποτιούσας ἐκμιμοῦμαι,
 χωρὶς ἄλòς οὐ νῶστιμον, τῷ λάρυγγι τὸ βρῶμα
 χωρὶς δακρύων ἄχαρις, πᾶς ὕμνος ἅπας λόγος
 θλύζει (2) φησὶ τὰ δάκρυα, προσώπου σιαγόνας,
 ὅταν εἰσδύνη ψυχικὰς ἢ προσευχὴ λαγόνας.

(1) Ὁ Λαβὶδ ψαλ. 62 στίχος 8

(2) Ἐν ἄλλοις κλύζει.

Ψυχῆς ζωὴ καὶ κάθαρσις, χαρὰ καὶ θυμηδία,
 ὥσπερ ἀνέγνως ἐντυχόν, τῷ νέῳ Θεολόγῳ,
 δάκρυα καὶ κατάνυξις, καὶ στεναγμὸς καὶ πένθος,
 δύο φασὶ τὰς φυσικάς, ἐν τοῖς ἀνθρώποις ῥεύσεις,
 τούτων ἡ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν, ἐκδλύζει τῆς διάδος,
 καὶ πάντα ῥύπον ψυχικόν, καὶ μολυσμὸν ἐκπλύνει,
 ἐνθέως ἀπορρέουσα, καλλίστως κινουμένη,
 ἡ δ' ἄλλ' αἰσχροῦς ἐκ τῶν αἰσχροῶν μορίων ἀπορρέει,
 ἢ καὶ μολύνει τὴν ψυχὴν, ἐκεῖθεν, κινουμένη,
 τὴν μὲν οὖν ἄνω λέγουσι, τὴν δέ καλοῦσι κάτω,
 τῇ δ' ἄνω πάντως χρώμεθα, πρὸς κάθαρσιν τῆς κάτω,
 χωρὶς δ' αὐτῆς ἀμήχανον, ἐκείνην ἐκπλυνθῆναι,
 ὁ δέ Γρηγόριος φησὶν ὁ μέγας Θεολόγος,
 ὥς οὐδενὶ τῶν παρ' ἡμῶν, καλῶς ἐκτελουμένων,
 ἐπαναπαύεται Θεός, ὥς τῇ κακοπαθείᾳ,
 δάκρυσιν ἀντιδίδοται τὰ τῆς φιланθρωπίας,
 οὕτως αὐτὸς ὁ πάνσεπιος, ἐν ἄλλοις ἐκδιδάσκει,
 δάκρυε πρὸ τῆς προσευχῆς, ἐν ταύτῃ, μετὰ ταύτην,
 ἵνα τὴν ἐνυπάρχουσαν, τῇ σῇ ψυχῇ μαλάξῃς,
 ἀπήνειαν ὁμότητα, λήθην, ἀναισθησίαν,
 τὰς δ' ἁμαρτίας πρὸς Θεόν, τὰς σὰς ἐξαγορεύου,
 καὶ λάβῃς τὴν συγχώρησιν, ὧν ἔπταισας ἐκ τούτου,
 ἅπας ἀπλῶς κατὰ Θεόν, πενθῶν μακαριστιέος,
 ὥς παρακληθησόμενος, καὶ νῦν καὶ μετὰ τέλος.

Ἀρχὴ τοῦ Ὡ· στοιχείου

Ὡς ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς καὶ Κύριος τῆς δόξης,
εἰρήκει τοὺς μακαρισμῶν ἀξίους μακαρίζων.

Βάθμῳ ρπδ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΧΩΡΗΤΙΚΗΣ ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΗΣΥΧΙΑΣ

Ἐν τούτοις ἐπεράναμεν, τὴν δουλικὴν ἐβδόμην,
τὸ Ψτ̄ διεξανύσαντες, ὥς ὅπισθεν ἐρρέθη,
καὶ τῆς ὀγδόης ὡς ὁρᾷς, ὁ θέμεθλος ἐτέθη,
τῆς ἐλευθέρως τῶν ἐν γῇ, καὶ τῶν τοῦ κόσμου πάντων
καθ' ἣν ἐνασχολούμεθα, περὶ Θεογνωσίαν,
ἐκ πάντων ἡσυχάζοντες, ἐκ πάντων ἡρεμοῦντες·
ὥς που φησὶν ὁ Κύριος, σχολάσατε καὶ γινώτε,
ὅτι Θεὸς μόνος ἐγώ, σκέπων, φρουρῶν, φυλάττων,
καὶ συμπαρῶν, καὶ συνετηρῶν, ἀδιαστάτως πάντας,
τοὺς καθαρῶς δουλεύοντας, καὶ θεραπεύοντας με,
ἐκ πάντων ἡσυχάζοντας, καὶ μὲ ζητοῦντας μόνον,
οὗτοι καὶ γὰρ καὶ ἐν τῇ γῇ σωματικῶς μολῶσιν (1)
ἀλλὰ πατοῦσιν οὐρανοῦς, ὅτε σὺν τοῖς Ἀγγέλοις,
καὶ μοὶ τὸν ὕμνον σὺν αὐτοῖς, προσφέρουσιν ἀπαύστως
διορισμὸς γὰρ οὐρανοῦ, καὶ γῆς καὶ τῶν γηϊνῶν,
ὁ τρόπος ἔστι τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ νοῦς ἡ νεῦσις·
ὅτι δὲ τὰῦτα ῥήματα τυγχάνει τοῦ Δεσπότου,
ἐκ τῶν πατέρων φίλτατε, σαιρῶς σοι παραστήσω,
σὺ δ' ἀλλὰ πρόσχες καὶ ψυχῆς ὠφέλειαν πλουτήσεις,
πρὸς τινα γὰρ ἡσυχαστήν, πάνσεπιον θεῖον ἄνδρα,
ἅγιον ἀναχωρητήν, πράξει πολὺν καὶ γνώσει,
εἶπε τις ἀφικόμενος, πρὸς ὁμιλίαν τούτου,

(1) Ἴσως οἰκῶσιν.

Ὡς ὄντως πᾶτερ, θαυμαστόν, πῶς καρτερεῖς ἐνταῦθα,
 συνάξεις λειπομένους, τῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις;
 πρὸς ὃν αὐτὸς ὑπολαβὼν, εὐθέως ἅπασιν εἰρήνη
 συνάξεις πᾶσαι τέκνον μου καὶ πᾶσαι λειτουργίαι,
 καὶ πᾶν ὅτι ἄλλως πλοῦνται ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις,
 πρὸς ἓνα ἐλέγκουσι σκοπὸν, πρὸς ἓν ὁρῶσι τέλος,
 ὡσάν τοῦ ῥύπου τῶν παθόντων, ἡμεῖς ἐκκαθαρθέντες,
 ἔνοικον σχοίημεν θεόν, ὥς ὁ Χριστὸς εἰρήκει,
 ἐλεύσομαι σὺν τῷ Πατρὶ καὶ Πνεύματι τῷ θεῷ,
 καὶ ποιησόμεθα μονήν, τὸ δὲ παρ' οἷς γινώσκεις·
 δῆλον γὰρ ἐκ τῶν ὁποῦν, ῥημάτων τοῦ Δεσπότου,
 ὡσάν δέ τις δὲ ἡρετῆς, εἰς τόσον λαμπρυνθεῖη,
 ὥς τοῦτον ἐμφανέον ναόν, τοῦ ποιητοῦ τυγχάνειν,
 καὶ ἀποστῆ τῶν οἰσθητῶν ἐκκλησιῶν οὐ ξένον,
 καὶ ἀνθρωπίνων ἐρητῶν, μακρὰν ἀποχωρήσει,
 ἔχει τὸν λόγον καὶ θεόν, ἀρχιερέα μέγαν,
 ἔχει τοῦ Πνεύματος τὸ πῦρ, ἅπαντα ῥύπον φλέγον,
 ἔνδον αὐτοῦ τὴν ἀληθῆ θυσίαν περιφέρει,
 συντετριμμένον πνεύματι, καὶ τεταπεινωμένον,
 ὥς ἱλαστήριον αὐτοῦ, τὸ τῶν δακρύων ῥεῦμα
 ὁρᾷ τὴν ἱερουσαλὴμ τὴν μένουσαν τὴν ἄνω,
 σὺν τοῖς ἀγγέλοις λειτουργεῖ, σὺν τοῖς ἀγγέλοις θύει,
 ἡγιασμένος καὶ δεκτὰς, καὶ καθαρὰς θυσίας,
 καὶ θασιλείας οὐρανῶν, γίνεται κληρονόμος·

Ὡς ἐκδιδάσκει σε Χριστός, ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης,
 ἔνδον ἡμῶν τῶν οὐρανῶν τὴν βασιλείαν λέγων.
 Πνεῦμα γὰρ ὄντως ὁ Θεός, ὡς ὁ Χριστὸς εἰρήκει,
 κἄντεῦθεν τὰς πνευματικὰς, προσδέχεται λατρείας·
 προσκυνητὰς πνευματικούς, οὐ φιλοῦλους θέλει,
 ἅπαντα τὰ ἐλεπόμενα. Παῦλος φησὶν ὁ μέγας,
 κἄν προσφορὰς, κἄν προσευχὰς, κἄν καὶ θυσίας εἴπῃς
 πρόσκαιρα, παρερχόμενα, παροδικὰ τυγχάνει,
 τὰ δ' ὀφθαλμοῖς ἄθεατα μέχρις αἰῶνος μένει,
 ἅπερ ἐν ἀληθείᾳ τε, καὶ πνεύματι τελεῖται,
 ἅπερ οὐκ εἶδον ἀμελῶν, καὶ φιλοκάλων κόροι,
 οὐδ' οὕς ἀκήκοε ποτέ, ῥαθυμῶν φιλοτίμων,
 ἐπὶ δὲ πνεύματος κενήν, καρδίαν οὐκ ἀνέσθη,
 ἅπερ οὐκ ἂν φαντάζοιτο, νοῦς ὕψι προσανέχων,
 ἅπερ ἠτοίμασε Θεὸς τοῖς τοῦτον ἀναπῶσιν,
 ἅπερ ἠντρέπισε Θεός, ἡμῖν ἐν ἀληθείᾳ,
 καὶ πᾶσιν ἀπεκάλυψε τοῦ Πνεύματος τῇ δόσει,
 τοῦ Πνεύματος τοῦ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἐγκατοικοῦντος,
 τὸ γὰρ θεόθεν ἔχομεν, οὐ τὸ τοῦ κόσμου πνεῦμα,
 ὡς δι' αὐτοῦ κατίδωμεν, καὶ γινῶμεν, καὶ συνῶμεν,
 ἃ κατὰ χάριν ὁ Θεός, ἡμῖν φιλοτιμεῖται,
 ἅπερ ῥεῖ καὶ λέγομεν, ὧν καὶ κατατροφῶμεν,
 ἅπερ ὁ κτῶμενος καλῶς, λαμβάνων ἐπαξίως,
 οἰκεία γνώμη καὶ σπουδῇ, καὶ δωρεᾷ τοῦ κτίστου·

Ὡς θεοθεὶς τῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς τοῦτον παρουσίᾳ
λοιπὸν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ, τῷ ποιητῇ λατρεύει,
καὶ λειτουργεῖ, καὶ προσκυνεῖ, πνευματικῶς ὡς ἔφην,
δεικνὺς τὸ σῶμα τῷ Θεῷ, νοὸν ἡγιασμένον,
καὶ κατὰ νοὸν διηνεκῶς, ὡς δυνατόν ὑπάρχει,
περιαβρῶν τὸ πλήρωμα τῆς πανσθενοῦς Τριάδος,
καὶ φέρων τοῦτο καισικοῦν, ἐν ἑαυτῷ καὶ μένον (1)
διὸ καὶ λέγει ὁ Θεός, τῷ μοναχῶν φρονητῇ,
τῷ πλήρει τῶν πνευματικῶν χαρίτων Ἀντιονίῳ,
τὴν ἡσυχίαν εἰ ποιῇς, μὴ πρὸς τὴν θηζαΐδα,
ἀπέλθῃς, ἀλλ' εἰς ἔρημον ἐλθέ τὴν ἐνδοτάτω·
καὶ πόλιν πρὸς τὸν μέγιστον Ἀρσένιον εἰσέρχει,
φευγε μακρὰν τῶν κοσμικῶν ἡσυχάζε, σιώπα·
ἄλλοις τε πλείστοις τοῖς αὐτῷ, καλῶς δεδουλεγκόσι,
καὶ τὸ καινὸν καὶ θαυμαστόν, τοῖς ἐννοοῦσι τοῦτο,
δι' ὧν ὁ κόσμος ἔμελλε λαμβάνειν σωτηρίαν,
πρὸς ἡσυχίαν ὁ Θεὸς μεθίστησι τοῦ κόσμου·
διὸ καὶ λέγουσιν εἰπεῖν, Ἀρσένιον τὸν μέγαν,
οὐπερ ἐμνημονεύσαμεν, ὀλίγον ἀνωτέρω,
πρὸς τὸν σεπτὸν Μακάριον, ὀνειδικότα τοῦτον,
σπεύδοντα φεύγειν ἐξ αὐτῶν, ὡς ὁ Θεὸς γινώσκει
οὐκ ἔχω μένειν μεθ' ὑμῶν, κἄν καὶ ποιῶ τὸ μένειν,
μετὰ Θεοῦ καὶ μεθ' ἡμῶν, ἀδύνατον ὑπάρχειν,
μόνους προσίεται Θεός, τοὺς ὄντως τούτου μόνου·

(1) Σημ. Νικόδ. Πλήρωμα τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ πλήρωμα τῆς
θεότητος εἶνε κατὰ τὸ μέγαν Ἀθανάσιον τὰ θεία Προσόντα, καὶ
αἱ τοῦ Θεοῦ φυσικαὶ τελειότητες καὶ ἐνέργειαι ὡς ἄκτιστοι καὶ
αὐτογενεῖς τοῦ Θεοῦ.

Ὡς δὲ φησὶ Γρηγόριος, πρὸς Πέτρον ἐρωτῶντα,
 περὶ τινος προσμένοντος, ἐν νήσῳ φιλησύχως,
 οὐπερ ὁ τρόπος ὄφρων, ἐξαίφνης ἐπληρώθη,
 εὐθὺς δ' ἄπενεκρώθησαν, αὐτοῦ προσευχωμένου,
 ἄλλοτε δ' ἵκετεύσαντος, ἐκεῖθεν ἐπαρθῆναι,
 πλῆθος ὁρνέων ἐπιστάν, μετήγαγε συντόμως,
 ἐξ ἄκρας γὰρ καθάρσεως, εἰς τόσον ἐλεπτύνθη,
 ὥς γλῶσσαν ἔχειν πύρινον, καὶ τὰς αὐτοῦ δεήσεις,
 ταῖς ἀκοαῖς ταῖς θεικαῖς, ἀκούεσθαι ταχέως,
 μόνοις ἐπαναπαύεται, Θεὸς τοῖς ἐν ἐρήμῳ,
 διηνεκῶς σπουδάζουσι, πρὸς τούτου θεραπείαν,
 οὐ χάριν ὁ Γρηγόριος, ἐπήγαγε καὶ ταῦτα,
 ἡμεῖς δὲ Πέτρε τὰ πολλά, πολλοῖς προσομιλοῦντες,
 προσεντυγχάνομεν Θεῷ, καὶ μόλις καὶ βραχέως,
 καὶ τοῦτο γλώττῃ ῥυπαρᾷ, καὶ χείλεσιν ἀνάγνοις,
 ὅθεν εἰκότως ἔχομεν, τὰ τούτοις ἐναντία,
 καὶ κείνων μὲν ἐφ' ἅπασι, τὸ θεῖον ἐπακούει,
 ἡμῶν δὲ τῶν δεήσεων, εὐλόγως παρακούει,
 πρὸς τοὺς τοιούτους, Ἰσαὰκ ὁ Σύρος ἐπεφώνει,
 τῶν καθαρθέντων τὴν ψυχὴν, ἐκ πάντων τῶν τοῦ κόσμου,
 ἔνδον ἢ χώρα πέφυκε, ἔνδον ἐστὶν ὁ τόπος,
 ἄδυτος ἥλιος αὐτοῖς, τὸ φῶς τὸ τῆς Τριάδος,
 αἴηρ οἰκήτορσιν αὐτοῖς, τοῦ Πνεύματος ἢ χάρις,
 Χριστὸς δὲ τούτοις ἄληκτος, χαρὰ καὶ θυμηδία,

Ὡς περ ἀνηνέον ἐστίν, ἐν τῷ μεσονυκτίῳ,
 θαύσασθαι τὸν ἥλιον, οὕτως ἐν τῇ συγχύσει,
 θρονοῖς ἀδύνατον ὄραν, τὸν Κύριον τῆς δόξης·
 ὅθεν φασὶν οἱ παλαιοί, πᾶς σινητός καὶ σοφρων,
 ἅπας σοφός καὶ νοῦναγής, ἅπας ἀνὴρ ἐχέφρων,
 ᾧ τὴν μόνωσιν ποιεῖ, ζητεῖ τὴν ἀσχολίαν,
 ὥς ἐν ἐσθήμῳ τοῦ Θεοῦ, καλῶς καταστρυφήσων,
 τυχὼν αἰετοῦ καὶ γλῶσσης αἰετοῦ, καὶ τοῦτων ἀπολαύσας,
 πάντα μὲν ἔνδον τοῦ Θεοῦ τὰ τοῦ Θεοῦ συγχάνει,
 ὁ δ' ἔχων ἔνδον τὸν Θεόν δι' ἄκρας ἡσυχίας,
 οὐ πάντως πέτρικεν αὐτός· ἔνδον τὰ πάντα φέρει
 καὶ νοῦς παύων ἀπολαυθείς, καὶ θείας θεωρίας.
 διηνεκῶς ἐπεντροβήων, ὁλκίστως προσανέχων,
 πάντων ὁπ' ἑρπυλίου, ἐσθλῆ, κατεκρημνίσων ἀπείκτων·
 περὶ δὲ τοῦτου καὶ νοός, εἰρηνομένη καὶ πρόφη,
 πρὸς θεωρίαν τοῦ Θεοῦ τὸς, ἐξ ἄκρας ἡσυχίας,
 δι' ἧς εἰρήνη τῇ ψυχῇ, τίκτεται καὶ γαλήνη,
 ἥ καὶ γνωσθήσεται Θεῷ ἐν μέσῳ αἷς εἰρήνης,
 ἡμερ καὶ γυναικὸς ψυχῇ, ὁ πόσις ἐγερθήσεται,
 Θεοῦ τοῦ αἵματος τοῦ παντός, οὐ πῶτος ἐν εἰρήνῃ,
 καὶ πολλὰν ἐπίστασθαι φησὶ, γάρη τῇ ἡσυχίᾳ,
 πόσις χωρὶς νοήσεως, πόσις χωρὶς εἰρήνης,
 Θεός οὐκ ἠμερνήσεται, γαρήσων τοῖς ἀνθρώποις,
 καὶ τεῦτο γνώης ἐκ πολλῶν, καὶ παλαιῶν καὶ νέων·

Ὡς Ἡλιοῦ, καὶ Μωϋσῆ, καὶ τῶν αὐτοῖς ὁμοίων,
καὶ τοῦ σωτῆρος μου Χριστοῦ, εἰς ὅρος ἀνιόντος,
καὶ κατὰ μόνας τῷ Πατρὶ, προσομιλοῦντος μόνου,
ὃ πρέπει δόξα καὶ τιμὴ, καὶ κράτος εἰς αἰῶνας·
ὅς καὶ διδάσκει σε ὁρῶν. ὅταν δὲ σὺ προσεύχη,
εἰς τὸ ταμεῖον εἰσελθε, καὶ τὰ λοιπὰ γινώσκεις·

Βαθμὶς ρπε΄. ΤΙΣ Η ΧΑΡΙΣ ΤΗΣ ΗΣΥΧΙΑΣ

Ὅθεν ὁ Νεῖλος ὁ Χριστοῦ, τὴν ἐκκλησίαν ἄρδων,
τοῖς ἀεννάοις ὁχετοῖς, τῶν τῆς σοφίας ῥείθρων,
προεπαινέσας ἐν πολλοῖς, τὴν ἡσυχίαν λόγοις,
οἷς περ προέφησεν εἰπεῖν, ἐπήνεγκε καὶ ταῦτα·
ὦ προκοπὴ τῶν μοναστῶν, ἀπάντων ἡσυχία!
ὦ πύλη πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ κλίμαξ ἡσυχία!
ὦ μετανοίας πρόξενε, καὶ θύρα σωτηρίας!
ὦ πόθου μήτηρ Θεῖκοῦ, στοργῆς αἰτία θείας!
ὦ καθαρότης τῶν ψυχῶν, καὶ παντελὴς λαμπρότης!
ὦ τῶν Ἀγγέλων σύσκηνε, σύνοικε τῶν αἰθρῶν!
ὦ ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν, πάντων καλῶν αἰτία!
καλλύνουσα τὸν λογισμόν, τὸν νοῦν φωταγωγοῦσα·
νηστείας ἔδρασμα στερρόν καὶ χαλινὲ τῆς γλώττης,
ἐμπόδιον τῷ χαλεπῷ, γαστριμαργίας πάθει·
δι' ἧς προσεύχεσθαι Θεῷ, πλουτοῦμεν ἀσχολίαν,
καὶ πρὸς ἀνάγνωσιν σχολήν, καὶ πρὸς σοφὰς ἐννοίας·
ἢ μεριμνᾷς διηνεκῶς τὰ σεαυτῆς καὶ μόνα,
αἰεὶ λαλοῦσα τῷ Θεῷ, Χριστῷ προσομιλοῦσα·

Βαθμὸς ρατξ'. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΗΣ ΗΣΥΧΙΑΣ

Ὡ δῶρον θεῖον χορηγόν, ἀγιοσύνης πάσης!
 σὺ καὶ τὸν θάνατον θεί, πρὸ τῶν σιμμάτων ἔχεις,
 σὺ καὶ φυλάττεις ἄσβεστον, τὴν νοήτην λαμπρότητα,
 ποιεῖς ἐτοιμήν πρὸς Θεόν, ἐτοιμήν τὴν καρδίαν,
 καὶ παραιθεῖς ταῖς χερσί, τὰς τοῦ Θεοῦ τοῦ πνεύματος,
 ᾧ καὶ προσάγεις σόζουσα τοὺς ἀγαπήσαντας σε,
 ὁ δὲ τῆς κλημάκος φησὶν, ὡς οἶδας ὡς ἀνέγνω,
 κατάστασιν ἀτάραχον, νοὸς τὴν ἡσυχίαν,
 ψυχῆς γαλήνην σταθεράν, παθῶν ἐλευθερίαν,
 καὶ θυμηδίαν λογισμοῦ, καὶ χαρμονήν καὶ εὐφροσύνην,
 καρδίας βάσιν ἄσειστον, ἀκύναντον ἐφοραίαν,
 καὶ θεωρίαν φωτεινὴν, καὶ γνῶσιν μυστηρίων
 ἄβυσσον ἀκατάληπτον, τῶν θείων νοημάτων,
 γῆθεν νοὸς ἀνύψωσιν, κάθαρσιν λάμπριν ἄροις,
 ἐπεντυχίαν πρὸς Θεόν, χρόνον παντὶ καὶ τόκῳ,
 ἔνωσιν ἀδιάλειπτον, πρὸς τὸν Δεσπότην πάντων,
 καὶ προσευχὴν ἀληθινὴν, ἐν ἀκοιμήτοις κόραις,
 καὶ τέλος πάντων θέωσιν, καὶ χάριν ὑπὲρ χάριν,
 ἄπονον λῆξιν καὶ τρυφῆς, αὐλοῦ κληρουχίαν·
 ἐπιμονὴν ἀκόπωτον, τῶν ἐν ἀσκήσει κόπων,
 ἄλλος δὲ πάλιν ἔφησεν, εἶναι τὴν ἡσυχίαν,
 κατάστασιν αἰσθήσεων, ἡθῶν παιδαγωγίαν,
 καὶ λογισμῶν τῶν τῆς ψυχῆς, αἰσθητὴν ἐπιστήμην,
 καὶ τέχνην πανατύλητον, ἀνόθευτον ἐν πᾶσι·

Ὡς δ' ἄλλοις ἔδοξε τισί, τῆς ἡσυχίας ὄρεσ.
 καθολικῶς, ἀποθανεῖν ἀπὸ παντός ἀνθρώπου,
 ἀμεριμνήσαι παντελῶς, πάντων τῆς γῆς πραγμάτων,
 πρὸς μόνον εἶλεπιν τὸν Θεόν, πρὸς μόνον ἀσχολεῖσθαι
 ὅστις δ' ἰσχύσειεν αὐτήν, ὥς δέον ἐξασκῆσαι,
 ἔγνω οὐθὸν καὶ πέλαγος, ἀρρήτων μυστηρίων·
 τὸν γάρ υἱόν, ὥς λέγουσι τινές, τῆς ἡσυχίας,
 τὸ θεῖον ἀνταμείβεται, τῇ τῶν ἀρρήτων γνώσει,
 τοῖς ταύτην ἀγαπήσας. τοῖς ταύτην μετέδοῦσιν,
 ἐμφαίνεται τεκμήρια τοιαῦτα καὶ σημεῖα,
 νοῦς εὐσταθὲς ἀκύναντος ἐννοίας καὶ θεωρίας,
 καὶ πρὸς τὸν κτίστην ἀρπαγή, δ' ἀρετῆς τελείας,
 κολάσεων παράστασις, κατέπειξις θανάτου,
 πορνείας πάσης νέκρωσις, ἄγνοια προσπαθείας,
 συντήρησις τῆς προσευχῆς, τῆς ἐγκρατείας φύλαξ,
 ἀποφυγὴ τοῦ χαλεποῦ γαστριμαργίας πάθους,
 παναληθῆς ὑπόθεσις, σεπτῆς θεολογίας
 πηγὴ τε διακρίσεως ὑπόσπονδος δακρύων,
 καὶ τῆς ῥασιότητος ὀλεθρῶς καὶ τῆς πολυλογίας,
 καὶ σύμπαν παραπλήσιον, τοῖς ἀνωθεν ῥηθεῖσιν·
 τοῖς δ' ὁλογίστοις υἱέλουσι, προσμένειν ἡσυχίᾳ,
 ἅπαν ἐντεθεόρηται. τὸ τούτοις ἐναντίον,
 ὃ δέ τὰ πάντα τουνεχῶς, καὶ μετὰ λόγου πράττων
 πάντα ποιεῖ κατὰ Θεόν, καρδίας ἐν αἰσθήσει.

Βαθμὶς ρπζ'. ΤΙΣ Ο ΦΙΛΟΣ ΤΗΣ ΗΣΥΧΙΑΣ ΚΑΙ ΟΤΙ ΧΡΗΜΑ
ΒΕΛΤΙΣΤΟΝ ΣΥΜΠΛΑΣΙΝ ΗΣΥΧΙΑ.

Ὡς δέ τις εἶπεν ἕτερος, πολὺς ἐπὶ σοφίᾳ,
ὁ μειερχόμενος αὐτήν. κατὰ τοὺς ὅρους ταύτης,
κεχώρισται τῶν ἐπὶ γῆς, ἠννόθη τοῖς ἄγγέλοις,
καὶ θέσει γέγονεν υἱός, τοῦ ποιητοῦ καὶ κτίστου,
κατὰ τὸν μέγαν ἀληθῆς ἡσυχαστῆς ὑπάρχει,
ὁ δίχα μὲν οὐ πάντας ἀπὸ φυχῆς ἐκφεύγων,
καὶ πάντων οὕτω πάντοτε, μακρύνεσθαι σπουδάζων,
ὥσπερ τις ἄλλος προφῆσι, τοῖς πλείστοις ἀσπασίως,
ἐν κείρῃ μὲν γενόμενος, γλυκύτητος ἐνθέου
ὄντως ἐστὶν ἡσυχαστῆς, ὁ μετὰ τοῦ σαρκίου,
ἀσάρκως ἀμιλλόμενος ἐρῶν πρὸς ἄλλους,
μὴ λείπεσθαι φιλοτιμον, τῆς τούτων εὐσεβείας,
ἡσυχαστῆς ὡς ἀληθῆς, τέλει δ' ἐστὶν ἄγγελον,
καὶ χάριτος θείας γούμωσι, θεόθεν γεγραμμένος,
ἐξαλειφθείσης ἀπ' αὐτοῦ, τῆς πάσης φιληθείας,
ἐτοιμὴν ἔχον πρὸς Θεόν, ετοιμὴν τὴν καρδίαν,
ἢ καὶ καθεννοοντος αὐτοῦ, κατὰ τὸν προκαταγράφων,
ἐπαγρουμένη πρὸς τὸν ἑκόντα καὶ μελετᾷ πρὸς τοῦτον,
ἡσυχαστῆς ὁ μηδαμῶς ὕλην καὶ σωμα φέρων
ἐν αἴκῳ τῶν κορμινοῦ καὶ οὐκ περιλαρόμεναι,
καὶ περιελίξαι θουμισανὸς πρὸς ἑρῶν τούτου,
ἡσυχαστῆς, κατέστηκε, γὰρ πρὸς αἰσθήσει, κάσας,
ὡς πρὸς τὸν κτίστην τελευτῶς, ἐπιστροφήν οὐκ ἔχων,
ἀποταξάμενος καλῶς, ἀποταγῇ τελείᾳ.

ὅτι πάντα κατημέληται, τὰ τοῦ παρόντος βίου,
 ἅπασαν ἔχοντι σπουδήν, τὰ μέλλοντα κερδάναι,
 οὗτος οὐκ ἂν ἀργήσῃ, τῆς θείας ἐργασίας,
 ἡσυχαστῆς τὸ θαυμαστὸν ἐν τοῖς σαλευομένοις,
 καὶ κινουμένοις μέλεσιν, ἀσκεῖ τὴν ἡσυχίαν·
 ταύτης ἀρχὴ καθὼς φασιν, ἀπώσασθαι τοὺς κτύπους,
 ὡς τὸν βυθὸν ταράσσοντας· τέλος δέ πάλιν ταύτης,
 μὴ δεδιέναι μηδαμῶς, θορύβους, ἀλλ' ἐν τούτοις
 ἀφροντιστεῖν καὶ παντελῶς, ἀναισθητεῖν πρὸς τούτους·
 ὄντως ἐστὶν ὡς λέγουσι, τῆς ἡσυχίας φίλος,
 στερρὸς ἀδάμας λογισμὸς, ἀπότομος ἀνδρεῖος,
 ὕπνου χωρὶς καὶ νυσταγμοῦ, τῇ πύλῃ προσεδρεύων,
 τοὺς διὰ ταύτης βαίνοντας, ἢ κτείνων, ἢ διώκων,
 ὅς ἡσυχάζειν δύναται, καρδίας ἐν αἰσθήσει,
 τὸ γεγραμμένον ἔγνωκεν, ὃ δέ τι νηπιάζων
 τούτων ἀπάντων ἀγέυστος, ὡς ἀγνωστος τυγχάνων,
 μῦς λέγουσιν ἐπιτηρεῖν, τὴν τούτων θηρευτρίαν,
 νοῦς δ' ἡσυχάζων νοητῶν, ἄγραν μυῶν ποιεῖται·
 τῷ παραδείγματι προσχεῖν, ὃ μέγας (1) παραινεῖ σοι,
 εἰ δ' οὖν οὐ γινῶναι δυνηθῇς, τὴν ὄντως ἡσυχίαν·
 ἐν ψυχικοῖς ἡσυχασταῖς, αἱ νοεραὶ δυνάμεις,
 συλλειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς, ἀεὶ φιλοχωροῦσαι,
 ὁ γνωστικὸς ἡσυχαστῆς, οὐ δεηθείη λόγων,
 ἐκ γὰρ τῶν ἔργων ὡς φασι, φωτίζεται πρὸς λόγους.

---

(1) Ὁ τῆς Κλίμακος Ἰωάννης

Ὡς δ' ἄλλοι πάλιν λέγουσι, κτήσασθαι σπεῦρον ἔργα,
 καὶ χρεῖαν εἰδῶν οὐδαμῶς, ἀλλ' οὐδὲ λόγον ἔξει·
 ψυχῇ Θεῷ δι' ἀρετῆς, ἀροήκτως ἐνωθεῖσα,
 λόγον ἐστὶν ἀγενδεῖς, οὐδὲ ζημάτων χροῖζει,
 πρὸς διδασχὴν καὶ ἀρόγησιν, καὶ γνῶσιν καὶ σοφίαν,
 τὸν γὰρ αἰδίων Θεόν, τὴν παντουργὸν σοφίαν,
 μυσταγωγόν, καθηγητήν, παιδαγωγὸν πλουτοῦσα,
 ἀρίστως διεξάγεται, καὶ κατορθοῖ τὰ πάντα,
 κόποις καὶ πόνοις, ὥς φασι, καὶ μὴ ταῖς δέλταις ζήτει,
 παρὰ Θεοῦ φωτίζεσθαι, πρὸς λόγους ἀληθείας·
 ἐφ' ὕψους καθιζόμενος, τήρει φησὶ καὶ σιόπει,
 εἶπερ ἐπίστασαι τηρεῖν, καὶ τότε πάντως ὄψει,
 πόθεν, καὶ πῶς, καὶ ποταποί, καὶ πόσοι, καὶ πενήκια,
 σπουδάζουσι παρσειλεθεῖν, ὀλέσαι, κλέψαι, θῦσαι,
 ἀποκαμῶν γὰρ ὁ σκοπός, εὕξεται νηφαλέως·
 φησὶ τις ἔλεγε Λαβίδ, τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου;
 ἐγὼ δέ λέγω προσφυῶς, τίς ἔγνω νοῦν ἀνθρώπου;
 καὶ σώματι καὶ πνεύματι, ποθοῦντος ἡσυχίαν,
 καὶ ταύτην θείῳ πνεύματι, καλλίστως κατορθοῦντος;
 ὥς ἀληθῶς μακάριος, ὅς ἡξιώθη πούτου,
 ἐλευθερίας εὐμοιρῶν, ἄερος ἡσυχίου,
 αὐξάνει λέγει τις αἰεὶ, πρὸς πληθυσμὸν ἢ χάρις,
 προβαίνει πρὸς ἐπίδοσιν, προκόπτει καθ' ἑκάστην,
 ἐν τοῖς ἀναχωρητικῶς οἰκήσεις ποιούμενοις.

ὦ τὶ κακὴ καὶ πάνδεινος, ἡσυχασταῖς ἡ θεά,
 καὶ τῶν πολλῶν ὁμίλησις! ὥς τις καλῶς εἰρήκει,
 φῶς λογισμοῦ κατάστυσιν, εἰρήνην διανοίας,
 καὶ τοῦ νοῦς κατάλαμπιν, μὴ προσεπιζητήσης,
 πρὶν ἂν ἀπάσης κοσμικῆς, ἀπαλλαγῇς μερίμνης·
 φησί τις περιεόητος, ἐργάτης ἡσυχίας
 μέγιστον ὄντως ἀγαθόν, φασὶ τὴν ἡσυχίαν,
 ὅτι τὰ ἐλάπτοντα ψυχὴν, οὐ καθορᾶται ταύτῃ,
 τὸ δὲ μηδ' ὅλως ὁραθέν, μακρὰν τῆς διανοίας,
 τὸ δ' ἐν αὐτῇ μὴ γεγονός, ὅλως οὐκ ἂν κινήσῃ,
 τὴν μνήμην πρὸς ἐμπάθειαν, αὐτοῦ τῇ φαντασίᾳ.
 τὸ δὲ τὴν μνήμην μὴ κινεῖν, οὐκ ἐρεθίζει πάθος,
 μὴ κινουμένων δὲ παθῶν, εἰρήνη βασιλεύει
 τῇ διανοίᾳ καὶ τῷ νῷ, καὶ σταθερὰ γαλήνη·
 ἄλλο φησὶν οὐ πέφυκε, πρὸς σωτηρίαν μεῖζον,
 πρὸς εὐαρέστησιν Θεοῦ, τῆς ὄντως ἡσυχίας.
 καὶ τῆς σχολῆς τῆς καθαρᾶς, τῆς ἀπὸ τῶν ματαίων,
 καὶ τοῦ συνάγειν ἑαυτοῦς, ἐκ πάντων καὶ συνέχειν,
 ἐν ἐγκρατεῖᾳ καθαρᾷ, σοφῶς στεροῦς φρονήτως,
 ἐν ἀκινήτῳ παντελῶς, καθέδρα καὶ μελέτη,
 ἀσκοῦντα τὴν περὶ Θεόν, ἄληπτον ἀσχολίαν·
 ἐντεῦθεν τῶν αἰσθήσεων, ὑποταγὴ γεννᾶται,
 ἐντεῦθεν ἡ τοῦ λογισμοῦ, διόλου καθαρότης,
 καὶ σὺν αὐτοῖς ἡ καθαρὰ πρόεισι σωφροσύνη.

Ὡς περ δὲ πῦρ τὸ προστεχόν, εὐκόλως ἀναλίσκει,
 οὕτως ἐντεῦθεν ἀναγείξῃς ὁ πρὸς τὸ θεῖον πόθος,
 φλέγει πιμπρῶ καὶ πυρπολεῖ, πᾶσαν ἐπιθυμίαν,
 τὴν ἡσυχίαν λέγουσιν, ἐλευθερίαν θείαν,
 ἀληθινὴν ἀληθινῶν θεωριῶν ἀνθρώπων,
 χαρὰν ψυχῆς, ἀνέγερσιν, ἀνάστασιν καὶ στάσιν,
 καὶ δόξαν τὴν μετὰ Χριστοῦ καὶ νῦν καὶ μετὰ τέλος,
 πάνυ τοι σπάνιοι φησὶν, ὁ μέγας ἐν πατρίσιν,
 οἱ παιδευθέντες ἀληθῶς τὴν νῦν φιλοσοφίαν.
 πολλῶ δ' ἐλάττονες αὐτῶν, οἱ τὴν φιλοσοφίαν
 ἐξασκησάμενοι καλῶς, τῆς θείας ἡσυχίας,
 ἔγνω Θεὸν ὁ δόκιμος γενόμενος ἐν ταύτῃ
 οὐκ ἔγνω πάλιν τὸν Θεόν, ὅστις αὐτὴν οὐκ ἔχει,
 φεύγει μὲν ὀγγιστρον ἰχθύος, ὀξείως ὅς ἀνέγνως,
 ἢ δ' ἡσυχία μισητὴ ψυχῆς ταῖς φιληθόνοισ·
 γαλήνῃ μὲν ὑπομονήν, ναυτῶν τῇ μεσημβρίᾳ,
 ἡλίου καυματίζοντος, ἀπήλεγξεν ὡς λόγος.
 ἡσυχαστῶν δ' ὑπομονήν, τῶν ἀναγκαίων σπάνις,
 ἅπας ὁ ταύτην μετιών, καλῶς τὴν ἡσυχίαν,
 καὶ μὴ καθ' ὥραν ἐννοῶν, ὅσον αὐτῆς τὸ κέρδος,
 ἢ πάθος ἄλλο πέπονθεν, ἢ κλέπτεται οἴήσει·
 ταύτην φασὶν ἀπονεκροῦν, τὰς ἔξωθεν αἰσθήσεις,
 τὰς δ' ἐνδοῦθεν ζωογονεῖν, τὸ δ' ἐναντίον δῆλον·
 τὰ γεγραμμένα σκόπησον, τοῖς εἰρημένοις πρόσχες,

ὦ πόσον αὐτῇ τῶν καλῶν, τῶν ἀγαθῶν, ὅ πόσον
 αἰτία, καὶ παρεκτικὴ, τοῖς θέλουσι σωθῆναι!
 ἔκτος γάρ ταύτης, ὥς φασι, πῆς ὄντως βασιλίδος,
 τῶν ὑπὲρ νοῦν καὶ νόησιν, ὃ νοῦς οὐκ αἰσθανθείη,
 ἔργα δὲ ταύτης λέγουσι, τρία τυγχάνειν τέκνον,
 ἀμεριμνίαν παντελῆ, σωτηριώδεις πράξεις,
 καὶ προσευχὴν ἐπίμονον, ἀόκνως τελουμένην,
 ταύτην διώδευσαν καλῶς, τὴν τρίβον οἱ πατέρες,
 καὶ διὰ ταύτης ὁ Θεός, ἤρεν αὐτοὺς εἰς κλέος,
 ταύτης χωρίς, ὃ Ἰσαὰκ ὁ Σύρος ἐκδιδάσκει,
 ὁδμῆς ἐκείνων τῶν χρηστῶν, τῶν θείων αἰσθανθῆναι,
 θεόθεν τις τῶν μοναχῶν, οὐ παραχωρηθείη·
 ὃ γάρ ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν, συγχύσεων διάγων,
 καὶ ταύτην θέλων κατορθοῦν, ὄντως κενὸς ὑπάρχει,
 ὃ γάρ τὴν ἔνωσιν ποιῶν, τὴν μετὰ τοῦ Δεσπότου,
 ταύτην καὶ μόνην ἀγαπᾷ, ταύτην καὶ μόνην στέργει,
 ὅστις δὲ βούλεται πολλοῖς, προσομιλεῖν ὥς φίλοις,
 ἀποχωρίζεται Θεοῦ, ἀποξενοῦται ταύτης,
 συντάπτεται τοῖς κοσμικοῖς, συναριθμεῖται τούτοις·
 διὸ τρανῶς ἀνέκραξεν, ὁ Μάξιμος ὁ μέγας,
 ὅς ἡσυχίαν ἀγαπᾷ, τρέχει μακρὰν τοῦ κόσμου,
 ἀφίσταται τῶν ὑλικῶν, ἀπέχει τῶν προσκαίρων,
 καὶ πρὸς οὐδὲν ἀνθρώπινον, σχέσιν ἀγάπην ἔχει,
 καὶ τὰ λοιπὰ τὰ καθεξῆς, ἅπερ καὶ σὺ γινώσκεις.

Βαθμὶς ὁμη΄. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΉΣΥΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΩΘΕΝ ΤΗΣ ΚΕΛΛΗΣ

Ὡσπερ ἰχθὺς ἀναγκασθεὶς, χρονίζειν ἐν τῇ χέρσῳ,
 διάζειαι καὶ τελευτᾷ, καὶ θνήσκειν ἐπὶ ταύτης,
 οὕτως ἀνὴρ ἡσυχαστής, ἔξω τῆς κέλλης εἶναι,
 καὶ παραμένειν ἐν μονῇ κατασχεθεὶς πολλάκις,
 θάνατον θνήσκει ψυχικόν, ζωὴν ἀσκητημένος,
 κἄν τρεῖς ἐσπέρας ἐν αὐτῇ διαβιβάσῃ σώας,
 ἕτερος οὗτος Ἰωνᾶ, τριέσπερος ἐν κήτει,
 ἅπας ἁπλῶς Χριστιανός, οἶκος ἐστὶν εἰρήνης
 ἐστία καθαρότητος, καὶ δόμος ἡσυχίας,
 τὴν χάριν τὴν τοῦ Ἰησοῦματος, ἐν τῇ ψυχῇ λαμβάνων,
 καὶ ταύτην οἶκῳ δεικνύς, τῶν θείων χαρισμάτων,
 ἅπερ Θεὸς ταῖς καθααῖς, παρέχει διανοίας,
 πρῶτον χρεὼν ὥς λέγουσιν, ἀπάσας τὰς αἰσθήσεις,
 δι' ἀρετῶν τῶν ἡθικῶν, καὶ μυστικῶν καθαίρειν,
 εἴθ' οὕτω πρὸς τὴν μειοχίην, ἵεναι τῶν χαρίτων,
 ἔγκλεισον τὰς αἰσθήσεις σου, φησὶν, ἐν τῷ φρουρίῳ,
 τῆς ἡσυχίας, καὶ τὸν νοῦν οὐκ ἂν περισπαθείης,
 εἰς τὰς ματαιὰς καὶ δεινὰς πολλὰς ἐπιθυμίας,
 τοῦτο γάρ ὄντως φυλακὴ, τὸν λογιζμὸν τηροῦσα,
 ὥς οἱ πατέρες λέγουσιν εἶναι τῆς κέλλης ἔνδον,
 ἥμην φησὶ ἐν φυλακῇ, τὰ δὲ λοιπὰ γινώσκεις·
 εἰς τὸ κελλίον κάθισον, φησὶν, εἰδὲ πεινάσης,
 αἷς ἔχεις τράφηθι τροφαῖς, εἰ δὲ διψήσῃς πίε,
 εἰ δὲ νυστάξης ὑπνώσον, καὶ σόζῃ μόνος μένων.

Ὡς δ' ὁ Ποιμὴν ἐδίδαξεν, ἐκ τῆς κατιέδρας κτᾶται,
 ἄνθρωπος πάσας ἀρετάς, καὶ τοῦ Θεοῦ τὸν φόβον,
 κἄν τις προσκἀθῇται φησὶν, ἔνδον τῆς κέλλης τούτου,
 κἄν ταύτης οὐ προέρχεται, μάθῃ τὸ πᾶν ἐκ ταύτης·
 κρεῖττον οὐδὲν τῆς φυλακῆς, φασὶ τῆς ἐν τῇ κέλλῃ,
 κέλλα φησὶν ἡσυχασιοῦ, περιορίζει σάρκα,
 καὶ περικλείει σκήνωμα, τὸν ἄνδρα τὸν ἐν ταύτῃ,
 ὥς οἶκος αὕτῃ κρύπτουσα γνώσεως θείας οἶκον,
 ἐγκεκλεισμένων τῶν θυρῶν, τοῖς μαθηταῖς ἐπέστη
 ὁ παντοκράτωρ Ἰησοῦς, διδοὺς αὐτοῖς εἰρήνην,
 καὶ σύνεσιν τὴν εἰς αὐτόν, καὶ χάριν ἱαμάτων·
 οὐδεὶς γάρ ὅλως δύναται, Κύριον πλησιάσαι,
 καὶ γνῶναι καὶ καταλαβεῖν, τὸν ὑπὲρ πᾶσαν γνῶσιν,
 εἰ μὴ τῆς κέλλης ἑαυτόν, ἐντὸς ἐμπερικλείσῃ.
 ὅταν οἱ παῖδες Ἰσραὴλ, ἐξῆλθον τῆς Αἰγύπτου,
 ὅταν κατόκησαν σκηνάς, σχολάσαντες ἐκ πάντων,
 τότε Θεὸν ἐτέγνωσαν, κατὰ τὸ γεγραμμένον,
 τὴν ἐμπορίαν ἐκτελεῖ, πλοῦς ἅπας ἐν λιμένι,
 ἐν ἡσυχίᾳ σύμπασα πράττει ψυχὴ τὰ θεῖα·
 οὗ χάριν εἶπεν Ἰσαὰκ ὁ θαυμασιὸς ὁ Σύρος,
 ἀγάπησον τὴν ἄργῃσιν τῆς ὄντως ἡσυχίας,
 τῇ κέλλῃ σου προσκαρτερῶν, πολλῶ γάρ κρεῖττον τοῦτο
 ἢ τὸ χορτάζειν πένητας, καὶ πλείστους ἐπιστρέφειν,
 ὥσπερ τὸ σώζειν ἑαυτόν, κρεῖττον τοῦ σώζειν ἄλλους.

Βαθμὶς ρηθ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΙΛΘΑΡΩΣ ΑΣΚΗΤΙ ΤΗΣ ΚΕΛΛΗΣ ΕΞΙΕΝΑΙ

Ὡς δὲ Ἰουλιανὸς φησὶν ὁ μέγας θεολόγος,
καλὸν καὶ μυστήριον, τὸ τῆς θεολογίας,
τὸ ἐκκαίρειν ἑαυτοῦ διὰ τῆς ἡσυχίας
ἐέλπον τούτου πέφυκε· καὶ καθέξης ἐπάγει,
ὁ μηδαμῶς παιθόμενος· τῆς κέλλης ἐξίεναι,
μηδ' ὅλως ἐξερχόμενος, ἐκ τοῦ φροντιστηρίου,
μηδ' ὅσιν πένητε σήματα, πῶς ἂν αὐτὸς πεισθῇ,
ἐισηγουμένοις τοῖς ἐχθροῖς, καὶ πόρρω προοδεύειν;
πῶς ἂν βαδίσειεν αὐτὸς ὁ πύλης μὴ προκύπτων;
φησὶ τις, τὸ καθέστηκεν, τὸ πάντας ἀποφεύγειν;
ὁ δ' ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν, ἔχδον τῆς θύρας εἶναι,
ἐξ οὗ καὶ πόθον ἐκκληροῖ, τὸν περὶ τοὺς πλησίον,
τὸ τούτων ὑπερέχεσθαι καὶ σὺν αὐτῷ τὸν οἶκτον,
καὶ πόθον ἔχον πρὸς τὸν Θεόν, ὥς ἐντυγχάνων τούτῳ·
διὸ καλῶς ἀνέκραζεν, Ἀρσένιος ὁ μέγας,
ἀγάπα πάντας ἐκ ψυχῆς, ἀλέχου δὲ τῶν πάντων·
ἐν δ' ἔτεσιν ἑξηκοντα, φασὶ τὴν θείαν Σάρραν,
μὴ παρακυρταὶ κἄν βραχύ, πρὸς ποταμοῦ τὴν θέαν,
τρεῖς προσευχὰς ἀποπληροῦν, Πλαφνούτιος προστάττει,
μίαν πρωΐ, καὶ τὰς λοιπὰς ἑσπέραν, καὶ τὴν νύκτα,
ἐργάζεσθαι τὰ χρήσιμα, προσμένειν τῷ κελλίῳ,
ὁ δ' Ἰωάννης ἔλεγε, καθέξου καὶ μηδ' εὖχου·
ὁ δὲ σεπτὸς Ἀρσένιος κυρῶν τοὺς τούτων λόγους,
τὰ τῶν πατέρων φύλαττε, φησὶ καὶ διασώζου.

Ὡς δ' ἔλεγεν ὁ θαυμαστὸς ἐπὶ σοφίᾳ Σύρος,
 μηδοπωσοῦν συγκρίνειας, τοὺς ὄντας ἐν τῷ μέσῳ,
 καὶ καὶ τεράτων αὐτουργούς, καὶ καὶ σημείων ἴδῃ
 ἀνδράσιν ἡσυχάζουσιν, προσμένουσι ταῖς κέλλαις.
 ὁ δὲ Χρυσόστομος φησί, κεκαθαρμένος βίος
 σημείων ὑψηλότερος, πιστότερος τεράτων,
 τὸ μὲν γὰρ εἰς ὑπόνοιαν, τοὺς βλέποντας ἐνάγει,
 ἄμωμον δ' ἔργον καὶ Θεῷ, κεκαθαυμένη προᾶξις,
 πάντας ἐμυρῶσαι δυνηθῇ, καὶ τὸ δαιμόνων στόμα,
 ὁ δὲ πολὺς Βασίλειος, ἁγίους εἶναι φάσκει,
 ὧν βίος καθαρώτατος. ὁρθόδοξος ἡ πίστις,
 εἰ καὶ μηδὲν ἐργάζονται, παντάπασι σημεῖον·
 καὶ γὰρ ὁ θεῖος Πρόδρομος, ζῶν ἔτι κατὰ σάρκα,
 οὐ θαύματα πεποίηκεν, οὐκ ἔπραξε σημεία·
 μείζων ἀπάντων γεγονώς, ὧς ἔτεκόν γυναικες·
 ἀλλ' οὐδ' ἡ μήτηρ τοῦ Θεοῦ, καὶ κτίστου τῶν ἀπάντων
 σημεῖον ἀπειργάσατο, τῷ βίῳ περιοῦσα,
 καὶ ταῦτα φέρουσι χερσὶ, τὸν φέροντα τὴν κτίσιν,
 ὁ δὲ σεπτὸς Ἀρσένιος, σὺν ἄλλοις οὐκ ὀλίγοις
 ἀπὸ τῆς ταπεινώσεως, ἧς ἥσκησαν εἰς ἄκρον,
 οὐδὲ μετὰ τὴν κοίμησιν ἐτέλεσαν σημεία,
 τὴν δόξαν οὐκ ἠθέλησαν, τὴν ἀπὸ τῶν θαυμάτων,
 ἵν' εἰς τὸ μέλλον ὁ Θεός, τοῦτοις τὸ πᾶν παράσχη
 δόξα γὰρ δόξης ἔλλειψις ἢ νῦν τῆς εἰς τὸ μέλλον·

Ὡσπερ καὶ μετὰ θάνατον, ἡ σκῆνους ἀτιμία,
τιμὴν μεγίστην τῇ ψυχῇ, καὶ δόξαν ἐπιφέρει,
καινὸν οὐδὲν καὶ θαυμαστόν, τὸ τῆς θαυματουργίας,
τῶν ἐναντίων τοῦ Χριστοῦ, τινὲς ἐθαυματουργοῦν,
μηδ' ὑπακούοντες αὐτῷ, μηδ' ἐπακολουθοῦντες,
οἷς ὥς φασιν ἐκόλυε, τῶν μαθητῶν τὸ σίφρος·
οἶδας τοὺς Σίμωνος υἱοὺς (1) τοῦ Φαρισαίου τοὺς μάγους,
σεμνυνομένους θαύμασι, μάτην ἐπαιρομένους,
ἀλλὰ καὶ δαίμονες πολλοὶ τοῖς πειθασμένοις τούτοις,
διδόασι θαυματουργεῖν, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐκεῖνοι,
πολλάκις ἐπιδείκνυνται, παμμέγιστα σημεῖα,
ἀλλὰ καὶ τῶν αἵρετικῶν, πολλοὶ θαυματουργοῦσι·
τὸ δ' ἀληθέστερον εἰπεῖν, δαίμονες διὰ τούτων,
ἵνα τῇ πλάνῃ μένωσιν, αἰεὶ κεκρατημένοι,
καὶ διὰ τούτων ἕτεροι, μετάγονται πρὸς ταύτην·
αθμὶς ρψ'. ΟΤΙ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΕΙΣΙ ΤΑ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ ΕΡΓΑ
Εἰς εὐσεβεῖς ἁμαρτωλούς, θαυματουργεῖν τὴν χάριν.
διὰ τὴν πίστιν λέγουσιν, ἢ καὶ τοὺς αἰτουμένους·
οὕτω καὶ παῖδα γράφουσιν, ἐξαναστῆσαι πόρνην·
ἄλλη δὲ πάλιν ἄσωτος, τοῦ βίου μεταστᾶσα,
τὸν τάφον εἶχεν αὐτουργόν, τεράτων καὶ σημείων
καὶ τοῦτο τέχνη τοῦ Σατάν, ἵνα νομοθετήσῃ.
τοὺς ὑπερβόλους ἀπατῶν, μὴ βλάπτειν τὴν πορνείαν·
ὥσπερ καὶ πρὸς τινὰς ποιεῖ, τῶν κοσμικῶν θανόντων,
ὥς καταλείψῃ τοὺς πολλούς, περιορᾶν τὸ σχῆμα·

(1) Σημ. Νικοδ. τοὺς υἱοὺς τοῦ ἀρχιερέως Ἰουδαίου τοῦ ἐπικα-
υμένου Σκευᾶ λέγει ἐνταῦθα ὁ ἅγιος περὶ ὧν ὅρα τὰς Ἠρώξεις
φ. ιθ. 13.

Ὡσαύτως καὶ τῶν λαϊκῶν, λαμπρῶς δοξαζομένων,
 καταμελοῦσιν οἱ πολλοί, τοῦ σχήματος τοῦ θείου,
 καὶ δίχα τούτου δυνατόν, ἡγούμενοι σωθῆναι,
 ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνον ἄγνοεῖς, τὸν μονάρχον ὥς οἶμαι,
 ὅς ἐν τῷ πάθει κοιμηθεὶς καὶ παρὰ μοναζούσης
 ἡ τότε συνεφθείρετο, παρεδοθεὶς τῷ τάφῳ.
 ὥς ὕστερον ἐξηγγείλεν. αὕτη τῷ Πατριάρχῃ,
 καὶ νὰ μετὰ τὸν θάνατον, ἐτέλεσε σημεῖα
 δεικνὺς τὸν τάφον αὐτουργόν, τεράτων καὶ σημείων,
 ἀλλ' ὕστερον ἐσβέσθησαν, ταῦτα, γνωσθέντος τούτου·
 ταῦτα μὲν οὖν τῆς πίστεως, ὥς ὁ Σωτὴρ εἰρήκει,
 εἰπὼν κατὰ τὴν πίστιν σου, τὸ πρᾶγμα σου γενέσθω,
 καὶ πάλιν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καθάπερ κόκκον
 σινάπεως, τὰ δ' ἐφεξῆς, ἐκ τῆς γραφῆς γινώσκεις,
 καὶ πάλιν, οὐκ ἠδύνατο Χριστὸς ἐν τῇ πατρίδι
 ποιῆσαι τέρατα πολλά, καὶ θαυμαστὰ σημεῖα,
 ὥς τῶν οἰκούντων ἐν αὐτῇ, νοσοῦντων ἀπιστίαν.
 ὥστε τὸ πᾶν τῆς πίστεως, ἐστὶν ἐν τοῖς τοιούτοις,
 ὥς Χαναναῖα μαρτυρεῖ, σὺν ἄλλοις οὐκ ὀλίγοις.
 πλείστοι φησὶν ἐροῦσι μοί, τῆς δίκης ἐν ἡμέρᾳ,
 πολλὰ τῷ σῶ πεπρόχαμεν, ὀνόματι σημεῖα,
 δυνάμεις ἐτελέσαμεν, καὶ τέρατα μεγάλα.
 ἀποκριθήσομαι δ' αὐτοῖς, ὅλως ὑμᾶς οὐκ οἶδα,
 πρὸς κόλασιν ἀπέλθετε, μηδόλως τελευτῶσαν.

Ὡς πρέπει δόξω καὶ τιμή, προσχόμενος καὶ κράτος,
 σὺν τῷ Ἰλατῇ καὶ Ἰνέριμω μέχρι παντὸς αἰῶνος,
 ἡμῖν δ' ὁ λόγος ἀναχθείς, εἰς τὴν προτέραν τάξιν,
 διεξιέτω καθ' εἰρμόν, περὶ τῆς ἡσυχίας,
 ὃ γάρ ἐν κέλλῃ κορυπεῶν εὖρη θεὸν ἐν ταύτῃ,
 ὃν ἐν καμίνῃ περὶ τῶν ν, εὖρη αὐτὸν αἰ Ἰλαῖδες,
 ὥς γάρ ἐκεῖνοι τῇ φλόγῃ μηρόλως λασέηδέν τε,
 τοὺς ἀσσυρίους ἤσχονεν, ἐδόξασαν τὸν κρίστην,
 οὕτω δοξάζει τὸν θεόν, καὶ θαύματος αἰσχύνηι,
 ἀπὸ φιλήσυχος ἀνῆρ οὐκ ἔξωδον τῆς κέλλῃς,
 ἀλλ' ἐν αὐτῇ καὶ θεῖα γλεγγόμενος ἀγάσῃ
 καὶ τῶν παύων τὴν κόμην τῷ Ἰνέριματι σδεντύων,
 καὶ νοητῶν προστάγματα, φασκίζων ἀσσυρίων,
 ἄνθρωπος καθεζόμενος, φησὶν ἐν τῷ κελλίῳ,
 καὶ μελειῶν ἐν τοῖς φάσμασι, ἀνθρώποις ὁμοιωθή
 τοῖς ἐκζητοῦσιν ἐκ ψυχῇ., ἰδίην τὸν βασιλέα,
 ὃ συνεχῶς εὐχόμενος, ἀνδράσιν ὁμοιωθή
 προσομιλοῦσι βασιλεῖ τὸν δέ μειὰ δακρύων,
 αἰτεῖντα, λέγουσι κρατεῖν τοὺς βασιλέους πόδας,
 ἐλεηθῆναι σπεύδοντα κατὰ τὴν πάλαι πόρνην,
 ὃ βασιλεῖ προσομιλῶν οὐ δέδοικε τοὺς ἔξω,
 ὃ δέ δουλεύων τῷ θεῷ, θαύματος οὐ προεῖναι,
 οὐκ ἂν δυνήσῃ λέγει τις, τῇ κέλλῃ μὴ προσμείνας,
 τῶν αἰσθητῶν καὶ νοητῶν, θηρίων ἐπιδῆναι.

Ὡς δέ τις ἔφη θαυμασιός, κατ' ἀρετὴν καὶ λόγον,
 ἀδολεσχήσωμεν ᾧ μετὰ πολλῶν δακρύων,
 καὶ δις σωπήσωμεν ὥς δῆ, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν,
 ἀπὸ καρδίας ἐκ ψυχῆς, σὺν πόνῳ μετὰ πόθου,
 ὥς ἐνωθείημεν Θεῷ, καθάπερ οἱ πατέρες,
 οὕτω γάρ ἡξιώθησαν, αὐτοὶ τῆς βασιλείας,
 καὶ τὸν ἐχθρὸν ἐνίκησαν, τῇ τοῦ Χριστοῦ δυνάμει,
 μικρὸν μὲν ἀπεστήθιζον, τῶν ῥήσεων τῶν θείων,
 βραχὺ δέ πάλιν ταῖς γραφαῖς ὠμίλουν ταῖς ἁγίαις.
 ἔργον εἰργάζοντο βραχύ, τοὺς λογισμοὺς τηροῦντες,
 μικρὸν ἐσχόλαζον τροφαῖς, ταῖς προσευχαῖς ἀλήκτως,
 ἐμμελετῶντες κατὰ νοῦν, καὶ τοῦ Θεοῦ τὸν φόβον,
 πάντοτε περιφέροντες, ἐνδοθεν τῆς καρδίας·
 βλέμμα δ' αὐτοῖς, καὶ βάδισμα, καὶ σχῆμα, καὶ καθέδρα
 λόγος, πορεία, κίνησις κατὰ λεπτὸν τὰ πάντα,
 ἥσκηντο πρὸς εὐτέλειαν, ἀκαλλωπίστως εἶχον,
 ἀπάντων ὑπερῆχοντο, προῖοι πρὸς πάντας ἦσαν,
 εὐπρόσιτοι πρὸς ἅπαντας, γλυκύτατοι πρὸς πάντας,
 ὥς μιμηταὶ τοῦ δι' ἡμᾶς, ἀφράσιως κενωθέντος,
 μέχρι καὶ δούλου καὶ παθῶν μέχρι σταυροῦ θανάτου
 ᾧ μετήρχοντο σιγὴν, καὶ τὴν κρυπτὴν μελέτην,
 ὅρος καὶ νόμος μονασταῖς, ἡσυχασταῖς δὲ μᾶλλον,
 τὸ μελετᾶν τὸν θάνατον, τὸ τοῦ Θεοῦ μεμνηῖσθαι,
 τὸ σιωπᾶν καὶ μεριμνᾶν τὰ τῆς μελλούσης δίκης.

Ὡς τῆς δευτέρας σου Χριστέ, φρικώδους παρουσίας!
 καθ' ἣν οἱ πάντες μέλλομεν, ἐνώπιον ὁπάντων,
 τῶν γηγενῶν, τῶν νοερῶν ἀγγελικῶν ταγμάτων,
 ὧν περ ἄρτίως πράττεμεν, τὸν λόγον ἀπαιτεῖσθαι,
 βαβαὶ τῷ τάλαιπῶρῳ μοι! βαβαὶ τῷ παναθλίῳ!
 ὅποιαν μέλλω φοβεράν, αἰσχύνην ὑποστῆναι!
 οἷός με καταλήψεται, τρόμος ὁμοῦ καὶ φόβος!
 ποῖ τράπωμαι! τί δράσαιμι! πῶς ἰὰς εὐθύνας φύγω;
 ὦ τί πτεροῦμαι δειλιῶν! ὅπότεν ἐννοήσω,
 ὅταν ἐνώπιον γνωσιῶν, καὶ συγγενῶν καὶ φίλων,
 οἳ νῦν με μακαρίζουσιν, εἴ δίκαιον καλοῦσιν,
 ἅπαντων χωριζόμενος, ἀπάγομαι πρὸς σκότος,
 ἐν ᾧ καὶ μέ εἰν ἀφεγγής, εἰς τοὺς αἰῶνας· μέλλω·
 ὥς κρεῖσσον καὶ ἂν τὸν Ἰώδ, μηδύλως γεννηθῆναι,
 τὸν μέλλοντα κολάσεως, τοιαύτης πειραθῆναι,
 πάνυ συνέφερεν αὐτῷ, τὸ μηδαμῶς τεχθῆναι,
 ἡμεῖς δ' ἀλλὰ πρὸς τὴν ὁδόν, τὴν τούτων ῥυσιμένην,
 τὸν λόγον ἀναγάγωμεν, αὐτὰ καταλιπόντες,
 ὧν ὑπὲρ πάντα ῥύεσθαι φασὶ τὴν ἡσυχίαν,
 ἧς ὅρος ὅρων πρῶτιστος, τὸ σιωπᾶν πρὸς λόγους,
 σιωπητέον ἐν καιρῷ, κατὰ καιρὸν λεκτέον,
 λόγου παντὸς καὶ ῥήματα, σιγὴ τιμιωτέρα,
 ἣν θῷ ὥς ἐπισφράγισμα, τῇ βίβλῳ τῇ παρούσῃ,
 εἰς δόξαν κράτος καὶ τιμήν, τῆς πανσθενοῦς τριάδος.

Δόξα σοι, Δόξα, Δόξα σοι Δέσποτα τῶν ἀπάντων,
 ὅτι τὸ τέλος ἔβλεψα, τῶν προτεθέντων λόγων·
 Θεοῦ δυνάμει καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα κρατυνθέντες,
 τὸν ἀλφαριθμητὰ γράμματα ἡγάγομεν εἰς πέρας.

Τὴν κατ' ἀρχὴν ἐπίλογος, ἐνταῦθα λαμβανέτω,
 εἰς τέσσαρσιν ἐπίλογος, ἐχρήσατο τοῖς στίχοις,
 ψῆφος αὐτῶν εἰς ἑκατόν, τετρακίς συμποσοῦται,
 τὴν ὀγδοάδα τε πληροῖ καὶ τὴν ἑξηκοντάδα·
 εἰς γοῦν τῶν τούτων ἀριθμόν, τὴν θαυμαστὴν καὶ
 [θείαν,
 τὴν πρόξενον τῶν ἀγαθῶν, τὴν τῶν καλῶν αἰτίαν,
 τὴν τῶν χρηστῶν ἐπαύξεισιν, τὴν τήρησιν, τὸ σθένος,
 τὴν παγκαλίστην σιωπὴν, ὥσπερ προεῖπον θήσω,
 ἧς τοῖς σπουδάζουσιν αὐτήν, ἑλλόγως μετιέναι,
 οὐδὲν λυσιτελέστερον, ὥς φασιν οἱ πατέρες·
 τὸ δ' ἐναντίον φανερόν, δῆλον καὶ σὺ γινώσκεις,
 καθὼς ὁ λόγος προΐών, καὶ περὶ τούτων φράσει,
 καὶ πρὸς εἶπε παμφίλταίε, καὶ σκόπει πῶς ἁκούεις
 συνεῖς ῥημάτων τῶν σοφῶν, καὶ θαυμαστῶν πατέρων,
 καὶ φύλαξον καὶ τήρησον, ὥς νόμους ὥς κανόνας,
 ὥς σὺν οὕτοις ἀξιωθεῖς γενέσθαι κληρονόμος,
 τῶν οἰωνίων ἀγαθῶν, ζωῆς τῆς ἀπεράντου
 εἰς δ' ἀριθμὸν ὃν ἕκαστος ἐμπραίνει σοι τῶν στίχων,
 ἴδιον ἀπαρτήσῃ σοι κεφάλαιον ὁ λόγος.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ (1)

Τοῦ ὁσίου καὶ Θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου τοῦ ὁμολογητοῦ, φιλοπονηθεῖσα μέρκι μὲν αὐτῆς, ὑπὸ τινος Μελετίου παλαιοῦ μέρος δὲ αὐτῆς ὑπὸ Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, — τῇ οὖν ιθ'. Ἰαννουαρίου μηνὸς τὴν μνήμην τοῦ αὐτοῦ ἐορτάζομεν — Ἐσπεύρας ἐν τῇ μικρῇ ἐσπερινῷ ἱστῶμε, στίχους δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἱεροσόμεια ἦχος α'. Πανεύφημοι Μάρτυρες, Θεόφρον Μελέτιε Χριστοῦ, χελιδὼν ἢ εὐλαλῶν τῶν ἀρετῶν τὸ θησαύρισμα, πέτρα ἢ ἄρρηκτος, κρατὴρ ὁ προχέων, διδασκὼν τὰ ρεύματα, σοφίας ὁ διθὸς καὶ τῆς γνώσεως, Χριστὸν ἱκέτευε, δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, τὴν εἰρήνην καὶ τὸ μέγα ἔλεος. Δὶς θεράπων Μελέτιε Χριστοῦ, ἄγγελος ἐπιγείας, ἑρμῆς δ' οὐράνιος γέγονας, καὶ γάρ σὺ ἅπασαν, ἀρετὴν πλουτήσας, τὴν τρυφὴν κεκλήρωσαι, ζωῆς τῆς ἀθανάτου καὶ κρείττονος ἧς ἀπολαύων νῦν, δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, τὴν εἰρήνην Χριστὸν καθικέτευε.

Πάτερ Μελέτιε Χριστός, ἦλθον σε ἔδειξε τὴν οἰκουμένην αὐγάζοντα, ἐνθέοις λόγοις σου, φαινὸν ἀστέρα, λαμπάδα πολύφωτον, πυρίμορφον ῥομφαίαν τοῦ Πνεύματος, ὕλην αἵρέσεων, Ἰταλῶν τε τὴν κακόνοιαν, ἐκτεφροῦντι, ὅθεν σε γεραίρομεν. Δόξα ἦχος δ'. Σταυρὸν ἐπ' ὤμων εἰληφώς, ὅσιε Μελέτιε, τὰς τῶν δαιμόνων καθεῖλες μηχαν-

(1) Σημείωσαι ὅτι καὶ πάλαι ἐν Κων/πόλει ἐορτάζετο ὁ Ἅγιος Μελέτιος δι' ἀσματικῆς ἀκολουθίας, κατὰ τὴν μὲν τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Λαζάρου, ὅπου καὶ κατέκειτο ἀδιάφθορον τὸ ἱερόν αὐτοῦ λείψανον ἐπεὶ δὲ ἡ ἀκολουθία ἐκείνη ἀπώλετο ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, διὰ τοῦτο γέγονεν ἡ παροῦσα ἵνα δι' αὐτῆς οἱ βουλόμενοι ὀρθόδοξοι καὶ μάλιστα οἱ συνώνυμοι τῷ ἁγίῳ ἐορτάζουσι κατ' ἔτος τὴν μνήμην αὐτοῦ.

νουργίας· νοῦν ἡγεμόνα κατὰ παθῶν ἐνστητάμενος, τὴν
μάχαιραν δὲ πάλιν τοῦ Παρακλήτου σπασαμενος. τὰς κε-
νοφώνους ἐξέτεμες γλωσσαλγίας τῷ θυρεῷ τῆς πίστεως·
τὰ πεπυρωμένα θέλη τῶν Ἰταλῶν ἀποσθενύων· αὐτουργὸς
δὲ θαυμάτων γεγονώς Χριστὸν καθικετεύεις ὑπὲρ τῶν ψυ-
χῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν Ἐκ παντοίων κινδύνων.

Εἰς τὸν Στίχον στιχηρὰ Προσόμοια ἤχος δ'.

Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν

Φωτισθεῖς ταῖς τοῦ Πνεύματος, ἀστροπαῖς ἀνεπτέρω-
σας, τὴν ψυχὴν Μελέτιε πρὸς τὸ ἔσχατον, τῶν ὀρεκτῶν
καὶ ἀκρότατον, ἀσκήσει ἐνούμενος, καὶ ἀθλήσει πρὸς αὐτό
καρτερῶν γενναιοῦτατα, πρὸς ἑκάτερα, τῇ μὲν θραύων τὰ
θέλη τῶν δαιμόνων, τῇ δέ, τῶν αἵρετιζόντων ἐξανασπῶν
τὰ ζιζάνια.

Στίχος. τίμιος ἑναντίον Κυρίου

Ἀκηλίδωτον ἔσοπτρον, ὁ Χριστὸς σε εὐράμενος
ἑαυτοῦ Μελέτιε, σοὶ ἐνήστραψε. φῶς ὡς ἐν-θέου ἀμάρυγμα
ἐντεῦθεν δεικνύων σε, τῶν ἰάσεων πηγὴν, τῶν πεινώντων
τροφέα τε τεραστίων δέ, αὐτουργόν, καὶ θαυμάτων ἐξαι-
σίων, τῇ θαλάσῃ καὶ ἡλίῳ, σοὶ πειθαρχεῖν ἐπιτάττοντα.

Στίχ. τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων

Ἐνθα ἤχος ἀνέδραμες, καθαρὸς ἐορτάζοντος, ἐνθα
τὸ πολίτευμα Παύλου πέφυκεν· ᾧ καὶ καὶ ἵχνος ἐλόμε-
νος, τὸν δρόμον τετέλεκας, τῶν ἀγώνων τῶν μακρῶν, καὶ
τὴν πίστιν τετήρηκας· ὅθεν δίπλοκον, ἀνεπλέξω τὸν στέφα-
νον τῆς νίκης, τὸν μὲν τῆς ὁμολογίας, τὸν δὲ παθῶν
τῆς ἀσκήσεως.

Δόξα ἤχος Α΄. . . . .

Πάτερ Μελέτιε, ἐκ νεότητος σεαυτόν, ἀφιερώσας τῷ
Κυρίῳ, διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ζωοποιῶν ἐντολῶν, ὀλκῶς

τὴν καρδίαν σου, τοὺς παθεῖν ἀπεκάθηρας· καὶ ἰδρῶσιν ἀσ-
κητικῶς φέρεται τοῦ σῦναι τοῦ ἐνδιαίτημα εὐτὴν κατεσ-
κευασας τῆς ἁγίας τριάδος. Ἐν ἣ ὁ Πατήρ ὁ Υἱὸς καὶ
τὸ Πνεῦμα το Ἅγιον συνελθόντες, ὡς ἡ ἐπόσχεσις, μονὴν
παρὰ σοὶ ἐλοιήσαντο· παρ' ὧν φρονιζόμενος τὴν ἐν τῇ
τριάδι κακῶς εἰσαγομένην διαφορίαν ὑπὸ τῶν Λατίνων
ἐστηλίκευσας, καὶ πρεσβεύεις ἀπαύστως ὑπὲρ ἡμῶν, τῶν
ἐκ πόθου τελούντων τὴν μνήμην σου.

Καὶ νῦν Θεοτοκίον

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων τὸ ἀγαλλίαμα, τῶν ἐπὶ γῆς
ἀνθρώπων κρατὶὰ προσκισίαι, ἄχραντε Παρθένε σῶσον
ἡμᾶς, τοὺς εἰς σὲ καταφεύγοντας· ὅτι ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας
μετὰ Θεόν, ἐθετόκε ἀνεθέμεθα. — τροπάριον ἦχος α΄.
πρὸς τὸ, «Ὁ πομπενικὸς αὐλὸς» ὁ ἀειλαμπὴς πυρσὸς τῆς
Θεολογίας σμ, τὸ τῶν πιστῶν πενήσιτα φε πλήρωμα· τὸν
γάρ Πατέρα ἀρχὴν Υἱοῦ τε καὶ Πνεύματος, ἀνακηρύξας
Λατίνους κατήγοντας· διὸ πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ πάτερ
Μελέτιε, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν Θεοτοκίον τοῦ Πατριάρχου φθεγξαμένου

Ἐν δέ τῳ Μεγάλῳ ἐσπερινῳ στιχολογοῦμεν τὸ Μα-
κάριος ἀνὴρ· Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστῶμεν στίχους
η΄. καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ Προσόμοια.

Ἦχος δ΄. Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν

Τῶν ὁσίων τὸ καύχημα, Ἐκκλησίας τὸ στήριγμα,
ποταμὸν τῆς χάριτος προερχόμενον, ἐκ τῆς Ἐδὲμ καὶ
ἀρδεύοντα, δογματικῶν τοῖς ῥεύμασι, πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς
γῆς, τῶν θαυμάτων τὸ πέλαγος, οἱ ὀρθόδοξοι, συνελθόντες
Μελέτιον τὸν θεῖον ἱεραῖς ἐν ὑμνωδίαις, χρεωστικῶς εὐφη-
μήσωμεν.

Καὶ εἰρκταῖς συγκλειόμενος, μακροιάταις Μελέτιε,
καὶ λιμαγχονήσει πιεζόμενος, καὶ ραβδισμοῖς συντριβόμε-

νος, καὶ γλῶτταν τεμνόμενος, ὑπὸ τῆς τῶν Δυτικῶν, θηριώδους ὁμότητος, οὐ προδέδωκας, τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἀλλ' ἐδείχθης, ὥσπερ πέλεκυς συγκόπτων, πλάνην αὐτῶν τὴν κακόδοξον.

Γραμματέως ὥς κάλαμος, ὀξυγράφου ἢ γλῶσσα σου, γέγονε Μελέτιε τὰ ὀρθόδοξα, τῆς εὐσεβείας διδάγματι, λαλοῦσα καὶ γράφουσα, Δυτικῶν δέ τὰ σαθρά, καὶ κακόδοξα δόγματα, ἀπελέγχουσα, καὶ τὸ μόνον ὑπάρχειν ἐν τριάδι, τὸν Πατέρα προβολέα, διατρανοῦσα τοῦ Πνεύματος.

Τούς κατ' ἔτος, τὴν μνήμην σου, τὴν σεπτὴν ἐορτάζοντας, ἄνωθεν συντηρησον σαῖς ἐντεύξεσιν, ἐκ πάσης θλίψεως ἅγιε, ὑγείαν τοῦ σώματος, καὶ ψυχῆς αὐτοῖς διδούς, πᾶσαν δέ ἀποδίωξον, βλάβην ἰένδοξε, ὀρωμένων ἐχθρῶν καὶ ἀεράτων, ἐκ τῶν σοὶ συνωνυμούντων, καὶ σὲ τιμώντων Μελέτιε.

Ἔτερα στιχηρὰ Προσόμοια ἦχος πλ.α'. Ὅσιε Πάτερ

Ὅσιε Πάτερ, ἀξιάγαστε Μελέτιε, φωστὴρ τῶν μοναζόντων ὁ διαυγέστατος· ἀκτῖσιν ἐγκρατείας πεπυρσευμένος, πέτρα τῆς πίστεως τῶν παπολατρῶν, θραύων τὰς φληνάφους δεινὰς καινοτομίας, θεολογίας ὁ θησαυρός τῆς τοῦ νοῦς ἀναβάσεως ὁδηγός· ἄλλον Παράδεισον τὴν σὴν ὁ δείξας βίβλον, θείους ἐκφέρουσιν, καρποὺς τῆς σωτηρίας· Χριστὸν ἰκέτευε, Χριστὸν δυσώπει ὅσιε δωρηθῆναι τοῖς σέ τιμῶσι, ψυχῶν τὴν σωτηρίαν καὶ μέγα ἔλεος.— δις

Ὅσιε Πάτερ, ἀξιάγαστε Μελέτιε, πυρσὸς ὁ ἐκ θαλάττης τῆς τῶν παθῶν μοναχούς, πρὸς ὄρμον ἀπαθείας καθοδηγῶν, ὕψος περιέβλεπτον τῆς ὑπακοῆς, σιάνθη ἐγκρατείας πάντη ἠκριβωμένη. Ὁ κατ' Ἡλίαν καὶ Μωϋσῆν, νῆστις ἀνύων τεσσαρακοστάς, θείων ἐμφάσεων, ἔσοπτρον διαυγάζων, πηγὴ ἢ βλύζουσα, θαυμάτων τὰ πελάγη· Χριστὸν ἰκέτευε, Χριστὸν δυσώπει ὅσιε δωρηθῆναι τοῖς σέ τιμῶσι, ψυχῶν τὴν σωτηρίαν καὶ μέγα ἔλεος.

Ὅσιε Πάτερ, ἀξιόγραφε Μελέτιε, Χριστοῦ τῆς ἐκκλησίας θεβαιοτάτη κρηπίς· πραῦς καὶ κληρονόμος γῆς τῶν πραγμάτων· πυρὶ σῶν λόγων ὁ ἐκτετατὸν λαϊνικῇ, πλάνης μανίαν φρυγανώδη· ἱστῶν τὸν ἥλιον προσευχῇ· τῶν καρδιῶν διελέγχων τοὺς λογισμοὺς ποταμῶς τὰ ρεῖθρα περὶ τῶν προσὶν ἀβρόχοις· καὶ ἐκ τῆς θαλάσσης· λῶν ἰχθύς ἀνέλκων· Χριστὸν ἱκέτευε· Χριστὸν δυσώπει ὅσιε, δωρηθῆναι τοῖς σὲ τιμῶσι, ψυχῶν τὴν σωτηρίαν καὶ μέγα ἔλεος.

Δόξα ἡχος πλ. β'.

Σήμερον ἐπέλαμψε τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἄστηρ νεοφανής, ἡ μνήμη τοῦ τρισμάκαρος Μελετίου καὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἡμῶν ὑπερμάχου καὶ φύλακος. Δεῦτε οὖν οἱ ὀρθόδοξοι πάντες, χρεωστικῶς αὐτὸν εὐφημήσωμεν λέγοντες. Χαίροις Μελέτιε ὅσιε, ὁ ἐν τῇ ἀσκητικῇ παλαίστρᾳ, τῶν παθῶν καὶ δαιμόνων συγκόψας τὰς φάλαγγας, καὶ δοχεῖον σεαυτὸν κατασκευάσας τῆς θείας χάριτος· χαίροις ὁ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, πολυτρόπους ὑπομείνας βασάνους, καὶ ταύτην ἀκριβῶς συντηρήσας, τὴν δὲ κακοδοξίαν, γενναιότατα ἀπελέγξας· χαίροις ὁ πολλοῖς θαύμασι καὶ ζῶν ἔτι καὶ μετὰ θάνατον, δοξασθεὶς παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ᾧ καὶ νῦν παριστάμενος, πρέσβευε δεόμεθα, ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης αἵρέσεως, καὶ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν τίς μὴ μακαρίσει σε
Ἀναγνώσματα τὰ τοῦ ἁγίου Σάββα
εἰς τὴν Λιτὴν ἡχος α'.

Ἐχαιρε πάλαι ἡ τοῦ Λαζάρου μονή, τῆς βασιλίδος πόλεως, σεμνεῖον τὸ εὐαγέστατον, αὐτὴ γάρ κατεῖχεν ἐν κόλποις, ὡς θησαυρὸν πολυτίμητον, τοῦ τρισμάκαρος Μελετίου, τὸ ἱερώτατον λείψανον, ἅπαντα διασῶζον τὰ τῆς ἁγιότητος σήμαντρα τὸν κροκοδαφῇ χρωματισμόν, τὴν

ἄρρητον εὐωδίαν, καὶ τὰ τῶν θαυμάτων ῥεῖθρα, τὰ ποταμιδὸν ἐξ αὐτοῦ προχέμενα, τοῖς μετὰ πίστεως προσπελάζουσιν. Ὅθεν ἀντὶ ταύτης ἡμεῖς τοῦτον ἀνευφημοῦντες, πρὸς τὸν σωτῆρα βοήσωμεν ῥῦσαι Κύριε τὴν Πόλιν σου, τῆς πολυχρονίου αἰχμαλωσίας, καὶ τὸν λαὸν ἐλευθέρασσον, ὃν ἐξηγόρασας τῷ τιμίῳ σου αἵματι.

Ὁ Αὐτὸς

Πανηγυρίσωμεν πιστοὶ ἱερῶς εὐωχούμενοι· συγκαλεῖται γάρ ἡμᾶς ὁ θεῖος Μελέτιος πρὸς ἐστίασιν πνευματικὴν, οὐ ἢ τράπεζα πλήρης, πόνων ἀσκητικῶν, καὶ ἀγώνων ἀθλητικῶν, αὐτοῦ μιμησώμεθα τὸ στερρὸν τῆς ὁμολογίας, ἐν ᾗ ὡς φωστὴρ ἐξέλαμψεν— ὁ αὐτὸς — τεράτων αὐτουργὸς ἀνεδείχθης, πατὴρ ἡμῶν Μελέτιε· ὀνείροις γάρ προσροιστῶν, τῶν καρδιῶν ἐκκαλύπτεις τὰ κεκρυμμένα· φύσιν ἀλόγων ἰχθύων, διὰ τοῦ λόγου σου ἐζώγησας, ἡλίου δὲ δρόμον ἔστησας, μόνη εὐχῇ, πάντα ἰσχύων ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι σε Χριστῷ αὐτὸν ἰκέτευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ Αὐτὸς

Τὴν χάριν Ἑλιοῦ πεπλουτηκὼς καὶ δύναμιν ποσὶν ἀβρόχοις διαπερᾶς τοῦ ποταμοῦ τὰ ὀρμήματα· τοῦ γάρ τεθρίππου ἄρματιος τῶν γενικῶν ἐπιβάς ἀρετῶν, τῶν ἐν ἡδόνων παθῶν τῆς πλημμύρας ὑπεράνω γεγένησαι, νεκρωθεὶς τῷ κόσμῳ, πίστει δὲ ζῶν τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ὃν καθικέτευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἦχος Γ'.

Πτέρυγας πνευματικῆς περιστερᾶς ἀναλαβὼν, θεοφόρε τὴν προᾶξιν καὶ θεωρίαν, τὰς τῆς σοφίας ἀκρότητας, ψαλμικῶς ἐπειτάσθης ἐπ' ὄρη νοητὰ καὶ αἰώνια, καὶ κατέπαυσας ἀληθῶς εἰς τὴν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν τοῦ Θεοῦ ἐρήνην, διὰ τῆς ἄκρας καθ' ἡσυχίαν ἐνώσεως, σαββαιίσας ἀπὸ πάντων τῶν ὀρωμένων καὶ νοουμένων· ἥς καὶ νῦν ἐν

οὐρανοῖς πληρέσιμον ὁμολούων Μελέτιε· οἷτησαι προσ-
ξείης σου εἰρήνην δωρηθῆναι τῷ Κόσμῳ, καὶ ταῖς ψυχαῖς
ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

Ἦχος Δ'.

Πάτερ Μελέτιε, τῆς οὐρανόου Τριάδος, τὸν λατρευτῆς,
τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος ἐν σεαυτῷ κατεπλούτησας· οὐ
τῇ ἐνώσει ἐκπυρρῶν ἐρημικῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς τῶν
αἰρέσεων, παντελῶς ἐναπείσθεις, ζωτικῇ τοῖς πιστοῖς ἡμῖν
δύναμις χρηματίζων· οἷς μὴ παύσῃ αἷτ' ὄμενος τῶν δεινῶν
ἀπαλλαγὴν, καὶ ψυχῶν σωτηρίαν τοῖς εὐφημοῦσι σε·

Ὁ αὐτὸς

Ὅσιε πάτερ, ὁμολογῶν Μελέτιε, τῆς τριλαμποῦς
αἴγλης δοχείου γενόμενος· τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῖς λόγοις
μακρὰν σοῖς λόγοις ἀπήλασας καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν
ἡμῖν ἐτράνωσας· μίαν ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῶν πάντων τοῦ
υἱοῦ καὶ Πνεύματος, τὸν Πατέρα κηρύξας· ὑπὲρ ἧς ἀπετ-
μήθης τὴν θεολόγον σου γλῶσσαν· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν
ἐκπομπὴν τρανῶς τοῖς πᾶσι θεολογεῖς τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνου
τοῦ Πατρὸς ἐκπ. ρεύεσθαι, τῆς πολυαρχίας ἀποκλίνων τὸν
ὕθλον, πολυθεΐαν Ἑλληνικὴν εἰσαγούσης ἀφρόνων· ἧς
ρυσθέντες μονάδα θεότητος, ἐν τριάδι προσώπων δοξάζομεν.

Δόξα ἦχος ὁ αὐτὸς

Τὸν ἐν ὁμολογηταῖς ὅσιον καὶ ἐν ὁσίῳ ὁμολογητὴν,
Μελέτιον τὸν αἰόδιμον, ἄσμασιν ἐγκωμαστικοῖς, τῶν ὁσίων
αἱ χορεῖαι, καὶ τῶν φιλομαρτύρων τὰ σίφη, συμφώνως
ἀνευφημήσομεν· οὕτως γὰρ δι' ἀσκήσεως πρότερον, τὴν
πρᾶξιν καὶ θεωρίαν κτησάμενος κατοικητήριον νέγανε τοῦ
ἁγίου Πνεύματος· υἱὲρ δὲ τῆς ὁμολογίας τῆς ὀρθοδόξου
πίστεως, μακρὰς ὕστερον φυλακὰς καὶ βασάνους ὑπομείνας,
καὶ μηδαμῶς τοῖς κακοδόξοις ἐνδούς· ἀπαρά ρωτον ἡμῖν
αὐτὴν παραδέδωκεν, ὅθεν ἐν ἀμφοτέροις εὐδοκμήσας·

διπλῶν ἡξιώθη καὶ τῶν θραβείων· καὶ νῦν πρεβεύει Χρισ-
τῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν·

Καὶ νῦν Νεῦσον παρακλήσει

Εἰς τὰ ἀπὸ στίχου στιχηρὰ προσόμοια
Ψῆχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς

Χαίροις ὁ ἐν τῷ νόμῳ Θεοῦ, πάντα τὸν βίον, με-
λειτῶν ἐμμελέσιατα· ὁ ἔχων, ἐν σῇ μελέτῃ τὸ ἐκκαιόμενον
πῦρ, ὁ ἐν γῇ καρδίας ὁ θεάνθρωπος, βαλεῖν παραγέγονεν,
οὗ μελέτη ἐνώπιον, Θεοῦ ὑπῆρχεν, εἰσαεὶ καὶ ἀλήθειαν,
ἐμελέτησε, θεῖος λαρυγὺς ὡς γέγραπται· κλήσιν ὁ τὴν φε-
ρώνυμον πλουτήσας Μελέτιε· Χριστὸν δυσώπει ἀπαύσιως,
πλημμελημάτων τὴν ἄρεσιν, ἡμῖν δωρηθῆναι, τοῖς ἐν
πίστει ἐκτελοῦσι τὴν θείαν μνήμην σου.

Στίχ. τίμιος ἐναντίον Κυρίου

Χαίροις τῶν ἀσκητικῶν καλλονή, μονήρους βίου ὁ
κανὼν ὁ εὐθύτατος, ἡ στάθμη τῆς ἐγκρατείας, ἡ τῶν
δακρύων πηγή, ταπεινοφροσύνης τὸ κειμήλιον, εὐχῆς
ἐργαστήριον καὶ ἡδιστον, ἐν ἣ καρδίᾳ, Ἰησοῦ ἀδολέσχημα, ὁ
Παράδεισον, τὴν θεόσοφον βίβλον σου, ἅπασιν ἐκτιθέμενος,
βαθμίδας σοφώτατα, τῶν ἀρετῶν ὁ συγγράψας, δι' ὧν ἐκ
γῆς ἀνυψούμεθο, Χριστὸν μὴ ἐλλίπης, ἱκετεύειν ὑπὲρ
πάντων τῶν εὐφημούντων σε.

Στίχ. τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ

Χαίροις τῆς Ἐκκλησίας φωστήρ, οὐρανοχάλκευτον
τοῦ Πνεύματος φάσγανον, τὸ πάσας ὁρμὰς συγκόψαν,
τῶν Δυτικῶν ἀνδρικῶς γλῶσσα ἡ πανσόφως στιλιτεύσασα,
αὐτῶν τὰ κακόδοξα καὶ ψυχόλεθρα δόγματα, θεολογίας·
γνώμων ὄντως εὐθύτατος, τοῦ πληρώματος, ὁρθοδόξων τὸ
καύχημα· ἄκμων ὁ ἀκατάβλητος, δεινὰ πολυποίκιλα, ὁ
ὑποφείνας γενναίως ὑπὲρ τῆς πίστεως ὅσιε· Χριστὸν ἐκ-
δυσώπει· ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα ἤχος δ'.

Ἦ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ζωοποιὸς χάρις, τῇ σῇ
 ψυχῇ ἐνοικήσασα, Μελέτιε ἀοίδιμε, πόλλα δι' αὐτῆς καὶ
 πρὸς τὸ συνημμένον σῶμα σου διεξέλασε, τοῦ θείου κάλ-
 λη αὐτῆς τὰ τεκμήρια, ὅλον σε ψυχὴν καὶ σῶμα, ναὸν
 ἑαυτῆς κατασκευάσασα ἅγιον ἐν ᾧ καὶ μετὰ θάνατον τῆς
 ψυχῆς σου χωρισθείσης ἀπὸ τοῦ σώματος, ἀχώριστος αὕτη
 ἀμφοτέρων διέμεινε, τὴν μὲν ψυχὴν ἐν οὐρανοῖς μέτοχον
 τῆς μακαρίας δόξης ἐργασασμένη, τὸ δέ σῶμα ἐν τάφῳ,
 ἀδιάφθορον συντηρήσασα, καὶ κρήνην θαυμάτων, ὑπερ-
 ρυῶν ἀναδείξασα. Ὡς δόξης ἀκραιφνοῦς, ἥσπερ ἠξίωσε
 Θεομακάριστε πάτερ. Ἀλλ' αἶησαι πρεσβείαις σου, καὶ
 ἡμῶν χαριωῦναι, ψυχὰς καὶ τὰ σώματα. — Καὶ νῦν
 Ἐκ παντοίων κινδύνων.

Εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὴν α'. στιχολογίαν κάθισμα
 Ἦχος α'. τὸν τάφον σου Σωτὴρ

Ἀνέτειλεν ἰδοὺ, τῇ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἡ μνήμη τοῦ
 σεπτοῦ, καὶ σοφοῦ Μελετίου, ὃς ἥλιος φωτίζουσα, τῶν
 πιστῶν τὰ συστήματα, ταῖς ἐλλάμψεσι, τῶν ὀρθοδόξων δογ-
 μάτων καὶ ταῖς χάρισι τῶν ἱερειῶν τα πάθη, αὐτῶν
 θεραπεύουσα.

Δόξα Ἦχος δ'. ταχὺ προκατάλαβε

Ταχὺς εἰς ἀντίληψιν, Θεῖε Μελέτιε, γενοῦ πεῖς ἐκ
 πίστεως, σοῦ τὴν χαριόσουν τελούσι πανήγυριν, ὕμνοις
 ἐν ἑτησίῳις, καὶ αἰτήματα πάντα, δράδευσον Θεοφόρε, τοῖς
 ἐκ βάθους καρδίας, μεσίτην πρόβαλλομένοις σὲ πρὸς τὸν
 Κύριον.

Καὶ νῦν Θεοτοκίον

Ἦ μόνη κυήσασα, τὸν ποιητὴν τοῦ παντός ἡ μόνη
 κοσμήσασα τὴν ἀνθρωπότητα, τῷ τόκῳ σου ἄχραντε, ῥυ-

σαι με τῶν παγίδων, τοῦ δολίου βελίαι στήσον με ἐπὶ πέτραι, τῶν Χριστοῦ θελημάτων ἵνα ταπεινῶς ἐν ψυχῇς ὡς Θεοτόκον δοξάζου σε.

Μετὰ τὴν β'. στιχολ. Κάλιστος ἤχος δ'.

Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

Κατεπλάγη μοναστῶν, τὸν σὺν ἀγῶνι, ἡ πληθὺς οὐς ἐν ὄρεσιν ἔσκῳν, ἀσπίδοις εἴλετο δυσμενεῖς, ἀγγελικὴν διαύσας τρίβον παμπάκαρ τησεῖον Μαῦσέως μιμούμενος, ἀγγέλων ἀδιάλειπτον σῖνταιν· ἐν πανυχίοις στάσεις καὶ ὕμνοις, πρὸς τὸν Θεὸν μεδιστήμενος, ὃν ἐκδυσώπει πρὸς γέννητος ῥύσασθαι ὡς ψυχῇ, ἡρώων· Ἄξι· Κατεπλάγη ὁ δευτῆρ. τῆς ἐκκοσμεῖς ἀποκτεῖναι τὴν πάλιν, σοῦ ὃ Μελέτιε σοφῆ, καὶ τὴν τῶν λόγων ἀλήθειαν καὶ τὸ κράτος ὅθεν τὴν ὀργὴν εἰς τὸ ἔμενον, μετέβαλεν εὐδοῖα καὶ ἐλάλει σου ἐν φιλίᾳ τῷ ἦθει ἀρετῇ σου, τὸ ὑπερβάλλον αἰδομένους· πίδα γὰρ ὄντως, αἰθρὸς θαυμάζαν, ἀρετὴν καὶ πόλεμον· καὶ νῦν· Καταύξει μου ψυχῆς, κλίνω σὺ γόνυ αγαθή, καὶ δεόμενος δεῶν τρόσχες καὶ ἴδε τὴν ἐμήν, ἐν ἀμαρτίαις συγκύπτουσαν καὶ ἀσπασίαν· πολὺ γὰρ κακῶς ψυχὴν καὶ σῶμα μου, ἐκδεχομαι λοιπὸν κατὰ τὰς πράξεις μου· ὡς φοβεράς γενέτης τιμωρίας· σὺ οὖν Παρθένε εὐοίηθαι μοι, καὶ λύτρωσάί με, ἐξ αὐτῶν δύνασαι.

Μετὰ τὸν Πολυμέλεον Κάλιστος ἤχος πλ. δ'. τὴν σοφίαν·

Ὡς ὁσίων ἀστέρα ἀειφανὴ καὶ ποταμὸν ὡς φροσῆ-
ραι θεολαμπῇ, ἐν ὕμνοις, εὐφραίνου σε Θεοφόρε Μελέ-
τιε· σὺ γὰρ ὁμολογία, ἐδείχθης ἀερόπολις καὶ τῆς ὁρθο-
δοξίας, προπύργιον ἄσπειστον, θεινὰς ἔλα πόλεις, τῶν Ἀντί-
φων συντρίβον· δι' ὃ κατὰ χρέος σου, ἐρυσσόξων τὸ σύσ-
τημα, ἐν ψυχῇς ἀνακραζόμεν· προσέειπε Χριστῷ τῷ Θεῷ,
τῶν πταισιμάτων ἄφεσις δωρήσασθαι, τοῖς ἐορτάζουσι πό-
θῳ τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

Λόγος προς τὴν Κοινότητα σήμερα

Μελέστω σήμερον ἑπιτελεσθῆναι τὴν σεπτὴν πανήγυ-
ριν εὐσεβῶς ὡς καὶ οἱ πατέρες σου τὸν Σωτῆρα προσηγά-
γαντες. Χρηστὴ ἐκείνη ἡμέρα ἡμῶν φύλαττε. Ἔσθι νῦν.
Τὰς σεπτὰ ἀρχαίας σου ἱερῶς κομίζου, φάεισιν αὐχνοῦ,
ἐπιθρονον, ἐπερὶ τὸν πῦρ ποιεῖσθαι, πρὸς τὸν ὕδνα σου
κρηναίους, ὅπως γέννηται ὕψος πρὸς τοὺς δούλους σου. —

Ἡ ἐντολή καὶ ἡ προσέγγιση τίμος ἐναντίου
Κυρίου ὁ θάνατος . . . .

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, η Κυρίως . . .

Ἰδοὺ ἐνταῦθα ἐνταγγέλλων εἶπεν τὸ τοῦ ἁγίου Σάββα.
 °Ο Ν. Δόξα ταῖς τοῦ σου ὀσίου.

[illegible]

⁵(1) Μενὸν τῷ Θεοτόκῳ ἴσον βούληται εἶναι στ'.

Οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ τοῦ ἀγίου εἰς ἡ'. Κανὼν δ'. παλαιὸς
 οὐ ἢ ἀκροστιχὶς (εἴρη) τῆς β'. οὐδὲν. Ἐκλειπὸν ὁμόνομος
 ὕμνον ἄδει. Ἐκλειπὸν δ'. ἦχος αὐτ. δ'. ὕμνον δ' οὐδὲν.

Μελέτην τὸν ὅτιον πνευματικὴν, ἐνθέου ἀγούσαν, ἐν
 οἰουμένουσ ὀλοκῶς, τοῦ ἔργου κατάλληλον ἐκλήσω, ἐπω-
 νυμίαν ὦ Μελέτι.

Ἐγκόλπιον ὄντως χρυσοειδές, ἐκλογῆς τε σκεῦος, ἀνεδείχθης τῷ βασιλεῖ, τηρήσας ἀλώβητον διόλου, τὸ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν.

Λόγῳ τε καὶ πράξει τὴν ἀρετὴν, ἀσκήσας ἐκ παίδων, ἡξιώθης χρηματισμοῦ, σοῦ γένους καὶ γῆς μεταναστεῦσαι, καὶ τῆς πρὸς σάρκα δεινῆς σχέσεως· Ἐλπίς ἀκαταίσχυντε τῶν πιστῶν, θερμὴ τε προστάτις, καταφύγιον ἀσφαλές, τῶν προσκαλουμένων σε ἐν πίστει, πυρὸς γεέννης ἡμᾶς ῥῦσαι Δέσποινα.

Ἄλλος Κανὼν Νικοδήμου οὗ ἡ ἀκροσυχὴς διελέτιον τὸν θεῖον εὐφημῶ λόγοις.

Ἦχος ὁ αὐτὸς Ἀρματηλάτην Φαραώ

Μελέτην νόμου τοῦ Θεοῦ ποιούμενος, τὴν ἅπασαν σου ζωὴν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας φερωνύμως γέγονας. Μελέτιος μακέριε, καὶ ὥς δένδρον ὠράθης, κατὰ Δαβὶδ προβαλλόμενον, καρποὺς ἀθανάτους τοῦ Πνεύματος.

Ἐτρώθης πόθῳ τῷ γλυκεῖ Μελέτιε, τοῦ βασιλέως Χριστοῦ, καὶ πάντα τὸν κόσμον, σκύβαλα λελόγισαι καὶ πειρασμοὺς πανόλβιε, ὑποστὰς πολυτρόπους, ἐκ τε δαιμόνων ἀνθρώπων τε, ὥς τρυφὰς αὐτοὺς ἐκαρτέρησας.

Λόγοις πατέρων καὶ θεσμοῖς ἐπόμενος, θεῖε Μελέτιε, ἐκ τοῦ Πατρὸς μόνου, οὐ ἐθεολόγησας τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι, στηλιτεύσας γενναίως, τοὺς Λυτικοὺς δογματίζοντας, καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι.

Ἐν τῇ γαστρὶ σου μυστικῶς ἐχώρησας, Κόρη Θεό-
νυμφε, τὸν τοῖς οὖσι πᾶσι, λόγον μὴ χωρούμενον, καὶ τοῖς
σεπταῖς ἐδάστασας, σοῦ ἀγκάλαις Παρθένε τὸν πᾶσαν κτίσιν
βαστάζοντα, ὃ τοῦ ξενηκούστου ἀκούσματος—Καταβασίς,—
χέρον ἀδυασσοτόκον.

Ὡδὴ γ'. Σὺ εἶ τὸ στερέωμα

Τόπους οὓς ἡγίασαν, οἱ τοῦ Χριστοῦ πόδες ὅσιε,

κατειληφώς, Σιών πρὸς τὴν ἄνω τὸν σὸν νοῦν ἀνεπτέ-
ρωσας.

Ἰερραῖς ἐντεύξεσι, τῶν ποταμῶν τὰ ὄριμα, δια-
περᾶς· ἐν ποσὶν ἀβρόχοις, Ἰλίου ὅσπερ δεύτερος.

Ὡσπερ σοφὴ μέλισσα ἀπανταχοῦ διερχόμενος με-
λιττουργεῖς ἀρετῶν τὸ μέλι ἐκ λαμπρόνων τοῦ Πνεύματος.

Ὅλον μὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκ σοῦ Παρθένε προσεί-
ληφεν, ὁ πλαστουργός, κοινόν με δείξας, τῆς αὐτοῦ θεί-
ας φύσεως. Ἐτερος ὁ στερεύσας καὶ ἀρχὰς τὴν τῆς σο-
φίας σὺ πηγὴν, ἐν τῇ ψυχῇ κεκτημένος, ἐξεπήγασας κρου-
νοὺς διδαγμάτων, καταρδεύοντας Ἰσραηλῶν, ὁρθοδόξουντων
πλήρωμα, καὶ θολεροὺς χειμάρον, τοὺς τῶν Λατίνων
ξηραίνοντας.

Ἰσχὺν τὴν ἄμαχον φρονηθεὶς, Χριστοῦ τοῦ πάντων
Δεσπότη, παρ' αὐτοῦ ἐξαπεστάλης τῷ λόγῳ, εὐσεβείας τῷ
ὁρθῷ, συνηγορήσων ὅσις, ἐκ Γαλιλαίου ὄρους, εἰς βασιλῆα
τῶν πόλεων.

Οὐ πολυχρόνιος εἰρκιὴ ἐν τε τῇ Ρώμῃ καὶ Σκύρῳ,
οὐ λιμοῦ στενοχωρία, καὶ θλίψις· οὐ τῆς γλώττης ἐκτομή,
παρασαλεῦσαι ἴσχυσαν, σὲ ἀνδρειόφρον Πατέρ, τοῦ ὁρθο-
δόξου φρονήματος.

Νέον ὥς ἑρέος τὸν Θεόν, τὸν πρὸ αἰώνων τεκοῦσα,
νεοποίησον Παρθένε με ὅλον, ἁμαρτίας χαλεπαῖς παλαι-
ωθέντα ὅπως σοι, ὄσμα καινὸν προσάδω, ἀπὸ καρδίας
Θεόνυμφε.

Μετὰ τὴν γ'. ᾠδὴν Κάθισμα ἦχος πλ. δ'. τὴν σοφίαν

Τὸν σταυρὸν σου ἐπ' ὅρων ἀναλαβὼν, προσευχῇ καὶ
νηστεία ἐγκαρτερῶν, τοῦ Πνεύματος γέγονας, καθαρόν
ἐνδιαίτημα, τῶν μὲν παθῶν τὴν φλόγα, μαρᾶνας τοῖς δά-
κρυσι, τῶν δέ πιστῶν τὰς καρδίας, στηρίζων σοῖς δόγμα-
σιν· ὅθεν ἐκομίσω, ἀμειβὴν τῶν ἀγώνων, πηγάζειν ἰάματα,
καὶ τελεῖν τὰ τεράστια, σημειοφόρε Μελέτιε· πρέσβευε

Χριστῷ τῷ Θεῷ, τῶν παισμάτων ἄρεσιν δωρήσασθαι,
τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

Δόξα ὁμοιον

Θεῖα λάοναξ λειψάων σου τῶν σεπτῶν. ἱατρεῖον,
ἐδείχθη πνευματικόν, κιννάρισμον εὐοσμιον, ἀμβροσία τοῦ
νέκταρος, τὸ μέλι τὸ ἐκ πέτρας ῥυέν τὸ οὐρανιον, μάννα
ἢ κ·λυμβήθρα τὰ θαύματα χέουσα, κρόκος τε καὶ γάρδ·ς·
τῆς καρύας ὁ κῆμος τὸ φρέαρ ζῶντος ὕδατος, ἐκ λιάνου
προρρέοντος διὰ τοῦτο δοῶμεν σοι Μελέτιε πατὴρ ἡμῶν,
ἡμῖν δίδου τούτων τὰς ποιότητας. τοῖς μετὰ πόθῳ τε-
λοῦσι, τὴν πάνσεπτον μνήμην σου.

Καὶ νῦν

Τὴν ψυχὴν μου Παρθένε τὴν τρωπικήν, τὴν ἐν ζολῇ
τοῦ βίου τῶν δυσχερῶν, νῦν ὥς ἀκυδέριητον, ποντουμένην
τῷ κλύδωνι, ἁμαρτιῶν τε φόρῳ, φανείσαν ὑπέρανιλον,
καὶ εἰς πυθμένα ἄδου ἐλθεῖ, κινδυνεύουσαν φθιάσον Θεο-
τόκε, ἡ θερμῇ σου πρεσβείᾳ καὶ σῶσον παρέχουσα, σὸν
λιμένα τὸν εὐδιον. ἵνα πίσει κραυγάζω σοι. Ἠρώσζευε
Χριστῷ τῷ Θεῷ, τῶν παισμάτων δοῦναι μοι τὴν ἄρεσιν
σὲ γάρ ἔχω ἐλπίδα ὁ δοῦλος σου.

Ὡδὴ δ'. Εἰσακήκοα Κύριε

Μελετῶν τὰ τοῦ Πνεύματος, εὐχαῖς τε καὶ ὕμνοις,
ἀεὶ ἐσχολάζεις, δ' ὧν εἴληφας τὸ ἔσχατον, ὁρατῶν ἀ-
πάντων. ὦ Μελέτιε.

Ὡφθης θεῖον ἀρχέτυπον, ἐναρέτου ὁμοίου πᾶσι Με-
τιε, ἀσιτεῖαν ἐκμιμούμενος τοῦ Σωτῆρος τεσσαρακονθήμερον.

Νυσταγμοῦ τοῖς σοῖς ὅμμασιν οὐδὲ σοῖς ὀφθαλμοῖς
ὑπνου μετέδωκας ἕως τόπον τὴν καρδίαν σου τῆς σεπτῆς
τριάδος κατεσκεύασας.

Ἰσπερ τοῖς τῶν προτέρων, τοῦ σου τόκου Κύριε,
 οὐ δοκίμας μετὰ τόκου τοῦ θεοφύτου, καὶ ἐν τόκῳ
 ὥσπερ πρὸ τοῦ τόκου σου.

Ἔτερος Σὺ μου ἰσχυρὸς Κύριε

Τὸ ψῆλόν σου, σὲ τῆς μελέτης προύμενος, Παρθένε,
 οὐκ ἀφελὸς ἄπειρος, θεὸς ἑρμῶν καὶ τῶν ἱερῶν
 Πατέρων καὶ ἀπὸ τῆς ἐκείνων ἀφειρέμενος, Παρθένε,
 σὺν εἰκαίῳ τῇ πᾶσι βίβλιν ἀνοίξας, καὶ οὐρίαν μελὶ
 πηγάζοντα.

Ὁ φωνὴ σου καὶ ἰσχυρὸς εἶς σου ἀναμύλας
 ἐκ λουτροῦ τοῦ ἁγίου καὶ ἀπολύσεως ἡμῶν καὶ τοῦ
 συγκροτοῦ καὶ ἀποκαίνου καὶ ἡρώδου, καὶ σου καὶ ἐπὶ
 τῶν ἐκτελέσεων μέγα, σὲ ἡ γῆ ἐν γῇ οὐ ἐξέσεν.

Ἐκτελέσεις καὶ ἐκτελέσεις πᾶσι τὸ πρῶτον, καὶ δευ-
 τέρων, τρίτων ἡμῶν καὶ τῆς πᾶν ἐκ ἀποκαίνου
 ὑστερον πᾶσι, διαλύσεως ἀποκαίνου, ἐκτελέσεις διὰ καὶ
 τοὺς στεφανούς, οὐ ἔχοντες ἀποκαίνου ἐκ ἀποκαίνου
 διπλοῦς ὦ Μελέτιε.

Θεὸς Σὺ ἡ Παρθένε ἄχρητος γεννητὴ, ὅς ἡς λόγος,
 ἐν ἡμῶν ἐκτελέσεις ὅσον καὶ, ἐκτελέσεις τῶν ὑμῶν
 χροῖα θεῖον, καὶ ἐκτελέσεις Παρθένε ἀποκαίνου ἡλθισμένον
 ὅσον ἐκτελέσεις ὅσον ἐκτελέσεις ἐκτελέσεις τῆς χάριτος

Ὡδὴ ε΄. Ὁρθίζοντες βοῶμεν σοι

ἀκούμενο, ἐκ ἡμῶν τὸ πᾶσι θεοφύτου, στήλη
 ὥφθης ἔμψυχος, τῶν ὁρετῶν ἐν τοῖς πέρασιν.

Οἱ λόγοι σου ἐκτελέσεις σπουδαίως ἐκτελέσεις ὅντες, νοός
 ἀναμύλας, πρὸς τὸν ἑαυτὸν ἀναμύλας.

Σὲ φῶς εἰς ἔθνη, τὸ ἀληθινὸν φῶς, ἐκτελείς, ψυ-
 χὸν τὸ νοσήματα, καὶ τῶν σαρκῶν ἡμῶν ὑμνοῦντες
 σου Παρθένε, τὸν τόκον τὸν ὑπὲρ λόγον καρδία καὶ στό-
 ματι, σὲ Θεοτόκον δοξάζομέν.

Ἄλλος ἵνα τί με ἀλώσω

Εἰς ἀκρότατον ὕψος, φθάσας ἀπαθείας παμμάκαρ
Μελέτιε, κούφως διαβαίνειν, ποταμιῶν ἡξιώθης τῆς χάρι-
τος μεταστοιχειούσης, καὶ χωνευούσης παραδόξως, τὸ βα-
ρύ σου καὶ θρίθον τοῦ σώματος

Ἰσος Μωσεῖ Ἰλίου, καὶ ὑπὲρ αὐτοὺς χρηματίσας
Μελέτιε γεσσαρακοντάδας, ἡμερῶν πολλὰς ἄσιτος ἦνυσας,
ὥστε ἐκπλαγῆναι, τὸν δεσμοφύλακα ἐν Σκύρῳ, καὶ καλεῖν
σε ἐν σώματι ἄσαρκον.

Ὁ λαμπρὸς τῶν ὁσίων, ὄρχαμος Μελέτιος ἀνευρη-
μείσθω μου, Γαλησίου ὄρους, καὶ βουνοῦ Αὐξεντίου ὁ ἥ-
λιος, νῆς ὀρθοδοξίας, ἡμῶν ὁ πρόμαχος καὶ πλάνης, Δυ-
τικῶν ὁ γενναῖος ἀντίμαχος.

Νίκην ἦρας σὺ μόνη, κατὰ τῶν παθῶν τῆς σαρκὸς
ἀειπάρθενε, προσβλήης ἀπάσης, λογισμοῦ ἀνωτέρα ὑπάρ-
ξασα· ὅθεν ὡς Παρθένος, καὶ ἡγεμὼν παρθενευόντων,
παρθενεύειν με Κόρη ἐνίσχυσον.

Ὡδὴ στ'. Χιτῶνα μοι παράσχου

Μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορευτόν, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον,
θεολογῶν ὀρθῶς, ἐν τὸ αἴτιον τῶν φώτων ἐγνώρισας.

Νηστεία ἀγρυπνία προσευχῇ, δῶρον θεῖον εἵληφας,
ἱστᾶν τὸν ἥλιον, ἐκ θυθοῦ ζωγεῖν ἰχθύας προστάγματι.

Οὐ δέσμευσις, οὐ κάθειρξις οὐδέ, τυράννου ἐπίταγμα,
ἐκσιῆσαι ἴσχυσαν τῆς ὀρθῆς τῶν εὐσεβούντων σε πίστεως.

Ναόν σε τοῦ Θεοῦ καὶ καθωτόν καὶ παστιάδα ἔμ-
ψυχον, καὶ πύλῃν οὐράνιον, θεοτόκε οἱ πιστοὶ καταγγέλομεν.

Ἄλλος Ἰλάσθητί μοι Σωτήρ

Εὐφραίνουσι ψαλμικῶς, Θεοῦ τὴν πόλιν Μελέτιε,
ὁρμήματα ποταμοῦ, οἱ λόγοι τοῦ Πνεύματος οἱ ἐκ σοῦ
ἐκρεύσαντες, καὶ γὰρ θεία χάρις, ἐξεχύθη σοῖς ἐν χείλεσιν.

ὑπέρτερος ὑλικῆς, δυάδος Πάτερ γεγένησαι, μονα-

καὶ τοῦ ὅθεν ἐχρημάτισας, αὐλός καὶ ἄμεσος, μύσ-
ση, καὶ ἐπόπτῃς τῆς τριᾶδος παμμακάριστε.

Φόβον Θεοῦ ἐσχηκώς, θεμέλιον ἐν τῷ εἶω σου, καὶ
παντα στοιχειωθεῖς πᾶν εἶδος κατώρθωσας, ἀρετῆς καὶ ἡ-
λικίας, τῆς ἀκροτάτης, τῆς ἀγάπης τελειότητα.

Ὡς τύλη ἡ τοῦ φωτός, κόρας καρδίας μου φώτισον,
καὶ καταγνόν μου τὸν νοῦν, ἵνα ἐνοπτρίζωμαι, δόξαν
τῆς Θεότητος, καὶ σὲ μεγαλύνω, τὴν ὁλόφωτον βασίλισσαν.

Κοντολογὸν ἦχος Γ'. Ἡ Παρθένος σήμερον

Τῷ φωτὶ τοῦ Πνεύματος, τὴν σὴν ψυχὴν καισυγά-
σας ὡς φωστὴρ πολύφωτος Μελέτιε ἀνεδείχθης, πᾶσαν
ἐν τῇ ἀνθρώπων ψυχῇ λαμπρύνων· σκότος δέ, κακο-
δοξίας ἀφαιρῶν, τῇ δεινότητι τῶν λόγων· καὶ καρ-
τερῶς τὴν ἐξουσίαν σου καταδείκνεις.

Ὁ οἶκος

Σοὶ ὡς τῷ πάλαι Ἀέραάμ, ὅψις θεία φανεῖσα, πα-
ρῶς γῆς ἀπαίρειν, ὃ πάτερ προσέταπεν· ὅθεν πᾶσι
χρὲς εἰπὼν· καὶ τὸν σὸν σταυρὸν ἐπωμισάμενος, πρὸς
τὴν ἀρχὴν τῶν ἀρχαίων ἐχθρῶν ἐξελήλυθας· ὧν τὰς
παραστάτας ἐκείνας τοῦ σταυρωθέντος εἰς τέλος ἀπο-
κατέβαλες ἐκ τῆς οὐρανόθεν πίστεως στερεῶς
ἀποφράσσας ἐκείνας, τῶν κακοδόξων Ἰταλῶν ἐξαποφράτ-
τεις τὴν ἀντιπαλὴν, τῇ δεινότητι τῶν λόγων, καὶ καρ-
τερῶς τὴν ἐξουσίαν σου καταδείκνεις τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς
ἐκείνου τοῦ Ἰανουαρίου Πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Μελετίου
τοῦ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν ὑπερμάχου.

Δίστιχον παλαιὸν

Μελετίω μέλημα, πᾶν εἶου μῆκος
ἀξίς δὲ εἶου, ὡς μέλημα οἱ λῆψις.

Ἄλλοτε νέον

ἐκείνη τὴν ἡμέραν μὲν ὁλόφωτον σφενδόνη.

Κτείνει δὲ Μελέτιος, Αὐσόνων πλάνην,
τῇ δ' ἐννάτηδεκάτῃ, Μελετίου πνεῦμα ἀέρῃ.

Ὦδὴ ζ. Παῖδες ἐδραίων

Ἄδει τῶν σῶν ὀρθῶν δογμάτων, τὴν ἀκρίβειαν,
βίβλος σῶν αἰνιγμάτων, κλίμαξ οὕσα σαφῶς, ἀνάγουσα
πρὸς ὕψος, στιχοιργικῶς τοὺς μέλποντας ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Διπλοῦν ἐπλέξῳ σου τὸ στέφος, ἐξ ἀσκήσεως καὶ
τῆς ὁμολογίας,, τῆς ὑπὲρ τῆς μιᾶς τοῦ Πνεύματος αἰτίας,
λατινισμοῦ Μελέτιε, τὸ πολύαρχον ἐκκλίνων.

Ἔσχε σε Σκῦρος νῆσος πάτερ, ὑπερόριαν πενταετίαν
ὅλην, καὶ ἐνταῦθεν εἰς γῆν. τὴν τῶν πράξεων πέμπει, δο-
ξολογούντων ἄσμασι, τὸν Θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἴνα τὸ χοῖρέ σοι βοῶμεν, ἀειπάρθενε Μαρία θεο-
τόκε, ῥῦσαι πάντας ἡμᾶς, φλογὸς αἰωνιζούσης, σέ δυσωπεῖ
Μελέτιος, ὁ σὸς λάτρης Παναγία.

Ἄτερος οἱ ἐκ τῆς Ἰουδαίας

Μόνος μόνῳ τῷ Κτίστῃ, διὰ ἡσυχίας καὶ ἄκρας ἀσ-
κήσεως, ἐνιύμενος θεόφρον· τῆς τούτου ἡξιώθη· θεωρίας
καὶ χάριτος, ἧς καὶ ἡμᾶς μετασχεῖν Μελέτιε δυσώπει.

Ὡς παράδεισος εὐπνους, ἀρωματοσύνθετον μῦρον,
ὡς εὖοσμον, ἥ θήκη σῶν λειψάνων, μυρίζει τοὺς ἐν πίστει
προσιόντας Μελέτιε, καὶ ἐκτελοῦντας αἰὲ τὴν σὴν ἁγίαν
μνήμην.

Λόγος οὐκ ἐξισχύει, χάριν ἥνπερ εἴληφας ἐκδιηγήσασ-
θαι, παρὰ Χριστοῦ τρισμάκαρ· σοῦ γὰρ τῇ ἐπιτάξει, καὶ
ἡ ἄψυχος θάλασσα, θεραπαινὶς ὡς οἰκτρὰ ὑπήκουε ταχέως.

Ὅλη καλὴ ὑπάρχεις· ὅλη γλυκασμὸς καὶ ἡδύτης ἀ-
κόρεστος, Μαρία θεοτόκε, δι' ὃ τῇ θεωρίᾳ τοῦ σοῦ κάλλους
ἀξίωσον, ἐπεντροφᾶν με αἰὲ τὸν σὸν οἰκτρὸν οἰκέτην.

Ὦδὴ η'. τὸν Βασιλέα

Ἀναριηθεὶς ἐπὶ ξηροῦ ξύλου, μάκαρ, νεοθαλὲς τοῦ-

το παραχρήμα, ἔδειξας καὶ φύλλοις κομῶν γλοηφοροῦσιν.

Τμηθεὶς τὴν γλῶτταν, τῇ βασιλέως μανίᾳ, ἐκλαλῶν τὴν Θεοῦ ὡφθης δόξαν, τρανῶν εὐθις τούτου τὴν θείαν μοναρχίαν.

Σὺ τὴν μανίαν, οὐκ ἐπτοήθης λατίνων, ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα, ὁρθῶς ἐκδιδάσκων Μελέτιε θεόφρον·

Ὑπερφριῶς τὸν Δημιουργὸν καὶ Σωτῆρα, Θεὸν λόγον τέτοκας Παρθένε· ὅθεν σὲ ὑμνοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἄλλος ἐπταπλασίως κάμινον

Γνωρίσαι θέλων ἅπασιν τοῖς ἀνθρώποις ὁ Κύριος εἰς δόξης Πατέρ παρ' αὐτῷ τετύχηκας, τηρεῖ μετὰ θάνατον, παντοδυνάμῳ χάριτι, σοῦ τὸ ἱερόν, καὶ ἁγιώτατον σῶμα, φθορᾶς ἀπάσης κρείττον, εὐωδίας τε πλήρες, καὶ κρήνην τῶν θαυμάτων δεικνύει καθ' ἑκάστην.

Ὁλολαμπῇ ἀνήγειρας, ἔτι ζῶν ὁ Μελέτιε, ναὸν τῇ τριάδι, ἐν ὑψίστοις πάνσοφε, ὅνπερ ὁ Θεόληπτος· δι' ὀπτασίας φρικτῆς ἰδὼν· καὶ ἐκθαμβηθεὶς, τῇ ὑπὲρ νοῦν ἀγλαΐᾳ, ὥς ἔνθους ἀνεδόα, νοερῶς τῷ Δεσπότῃ· Χριστὸν ὑπερυψοῦτε, λαοὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἰσάγγελον καὶ ἄϋλον, πολιτείαν διήνυσας, ἐν τῷ ἐπικλήρῳ, καὶ ὑλαίῳ σώματι, Μελέτιε ὅσιε, δι' ὃ καὶ κατηξίωσα· μετὰ τελευτήν, ἐφρεστηκέναι ἀγγέλους, τῷ τάφῳ σου παμμακαρ τοῦ Θεοῦ σε καὶ τούτῳ, δοξάζοντος ἀξίως, ὥς ἄκρον αὐτοῦ φίλον.

Σφαῖρα χαρίτων γέγονας, οὐρανοῦ ἢ πολύαστρος, τῶν ζωδίων κύκλος, δι' οὗ ἐσταδίευσε, δικαιοσύνης ἥλιος, καὶ ἅπασαν περίοδον τῆς φρικτῆς αὐτοῦ, οἰκονομίας πληρώσας, ἐφώτισε τὸν κόσμον, καὶ διέσωσε πάντας, τοὺς σὲ Κυριοτόκον ἄγνῃ ὁμολογοῦντας.

Ὡδὴ θ'. Κυρίως Θεοτόκον

Τοὺς σὲ πρὸς τὸν Σωτῆρα, πρέσβιν τιθεμένους, καὶ

ἐορτάζοντας πόθῳ τὴν μνήμην σου, σῶζε παντοίων κινδύνων πάτερ Μελέτιε,

Παυθῶν τῆς ἀτιμίας καὶ αἰωνιζούσης, φλογὸς ἐκλύτρωσαι, θεῖε Μελέτιε, τὸν ἐξυφάναντα πόθῳ σοὶ τὸ ἐφύμνιον.

Φωτὸς τοῦ ἀνεσπέρου, μέτοχόν μὲ δεῖξον, τὸν σοὶ ὁμώνυμον θείαις πρεσβείαις σου, ἰὸν τὴν σεπτὴν σου εἰκόνα ἐξεικονίσαντα.—

Φωτὸς σου ταῖς ἀκτίσι, λάμπρυνον Παρθένε, τὸ ζοφερὸν τῶν ποθῶν ἐκδιώκουσα, τοὺς εὐσεβῶς θεοτόκον σὲ καταγγέλλοντας,—

Ἔτερος ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ

Δακρύων κατεβάλου Δαβιδικῶς, ἀρετῶν ἐν ἰῶ βίῳ ἰὰ σπέρματα· νῦν δὲ χαρᾶς, δράγμα α θερίζεις, ἐν οὐρανοῖς, καὶ συγχορεύεις τάγμασιν, ὁμολογητῶν τε καὶ ἀσκητῶν, ὡς ὁμολογητῆς τέ, καὶ ἀσκητῆς παμμάκαρ, ὑπὲρ ἡμῶν Χριστοῦ δεόμενος.

Ἐνώπιον τριάδος τῆς ἀρχικῆς, ὑπὲρ ἧς ἠγωνίσω Μελέτιε, παρεστηκώς, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον καθορᾶς, θέσει Θεὸς γενόμενος, καὶ φωτὸς πληρούμενος τριλαμποῦς· οὗ καὶ ἡμῖν μετάδος, τοῖς ὑμνηταῖς σου μάκαρ, καὶ τὴν σὴν μνήμην ἐορτάζουσιν·

Προσδέχου ὡς ψελλίσματα βρεφικά, ὡς λεπτὰ τὰ τῆς χήρας ὁ Κύριος, ὡς προχοήν, μύρου ὡς θυμίαμα ἐκλεκτόν, τὸν ὕμνον τοῦτον ὅσιε, ὃν ὁ εὐτελής σου καὶ ἐναγής, δοῦλος προσέφερε σοι, καὶ ἀμοιβὴν παράσχου, καὶ μὲ σωθῆναι ταῖς πρεσβείαις σου.

Παρθένε ἐξιλέωσαι σὸν υἱόν, ἡμῖν πᾶσι πρεσβεύοντας ἔχουσα σοὶ τῇ ἀγνῇ Μάρκον τὸν Ἐφέσου τὸν εὐγενικόν, ἰὸν ὅσιον Μελέτιον, Γαλακιδιῶνά τε τὸν ἱερόν τοὺς τρεῖς τριάδος στύλους, καὶ τῆς ὀρθοδοξίας, ἡμῶν προμάχους καὶ συνίστορας.—

Ἐξαποστειλάριον Γυναῖκες ἀκουτίσθητε

Ὅσιον ἐγκαλλώπισμα, καὶ ὀρθοδόξων καύχημα, διὰ

τῶν ἔργων ἔγένου, Μελέτιε θεοφόρε, ἀσκήσας γὰρ τὸ πρότερον, δαίμονας καταδέβληκας, καὶ ἐναθλήσας ἱστιερον, ὑπὲρ τῆς πίστεως μάκαρ, λατίνων πλάνην καθεῖλες.

Ἰδρῶσι τῶν ἀγώνων σου, τὴν ἔρημον κατήρδευσας, ταῖς διδαχαῖς δὲ τῶν λόγων, πᾶσαν ψυχὴν ὀρθοδόξων, στηρίζεις πρὸς εὐσέδειαν, δι' ἣν ἀθλῶν Μελέτιε, πικρὰς βασάνους εἴληφας τὴν ἐκτομὴν τῆς σῆς γλώττης, καὶ τὴν μακρὰν ἔξορίαν.—

Ἡ φῶς ἀποκυήσασα, τὸ ἐκ φωτὸς θεόνυμφε, φαινοιάτη νεφέλη, θεῖε πυρίμορφε σιύλε, ἐμῶν ὀμμάτων δέομαι, τὰς κόρας φωταγώγησον, ὅσα γὰρ θέλεις δύνασαι, ὅπως ὑμνῶ σε Παρθένε, καὶ τὸν ἐκ σοῦ γεννηθέντα.—

Εἰς τοὺς Αἶνοις ἰστῶμεν στίχ. δ'. ψάλλομεν
στιχηρὰ προσόμοια Ἦχος α'. τῶν οὐρανίων

Τῶν ὀρθοδόξων τὰ πλήθη, δεῦτε συνδράμωμεν, τῇ μνήμῃ τοῦ ὁσίου, καὶ σοφοῦ Μελετίου· οὗτος γὰρ ἀντέστη τοῖς Δυτικοῖς, ἀνδρικῶς μέχρις αἵματος, καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τᾷσιν ἡμῖν, ἀπαράιρωτον παρέδωκεν.—

Ἐν προσευχῇ ἀεννάῳ, ὅλον ἐπτέρωσας, τὸ λογικόν σου Πάτερ, τὴν δὲ ἐπιθυμίαν, ἐμάραντας νηστεία διηνεκεῖ, τῇ ἀγάπῃ δὲ ἔσβεσας, τὸ θυμικὸν δι' ὃ οἶκος τοῦ παντιουργοῦ, ἐνεδείχθης θείου Πνευματος.—

Δεῦτε προσπύξασθε πάντες, οἱ κακῶς ἔχοντες, τὸ λείψανον τοῦ θείου, καὶ σεπτοῦ Μελετίου, βρύει γὰρ ἰάσεις παντοδαπὰς, νοερῶς τοῖς προσψάουσιν, καὶ τὰ τοῦ σώματος πάθη καὶ τῆς ψυχῆς θεραπεύει θεία χάρις.—

Καὶ περιόντα τῷ βίῳ, καὶ μετὰ θάνατον, Χριστὸς ἐδόξασέ σε, ἐν πολλοῖς θαυμασίοις Μελέτιε τρισμάκαρ· σὺ γὰρ αὐτόν, ἐπὶ γῆς προεδόξασας, λόγοις καὶ ἔργοις ἐνθέοις τῆς ὑψηλῆς, καὶ ἁγίας πολιτείας σου.

Δόξα ἤχος πλ. δ'.

Ω ξυνωρίς ὁμόψυχε, καὶ πεποθημένη Θεῷ, Μελέτιε

οἷς, καὶ Γαλακτίων ἱερέ, τίς σε κατ' ἀξίαν ἐπαινέσεται ; δι' ὑμῶν γὰρ ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων, οὐκ ἐν λόγοις μόνοις, ἀλλὰ καὶ θαύμασιν, ἀληθῆς ἀπεδείχθη. καὶ τὰ νικητήρια εἴληφεν. ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ δένδρου ἀναρτηθείς, τῇ τοῦ λαϊνόφρονος ἀνακτος ἀπηνεία, παρὰ τὸ τοῦτο, ἀναβλαστῆσαι ἐποιήσας, καὶ τὴν γλῶσσαν ἀπομνηθεὶς, τρανῶς ἐλάλει, θεολογῶν τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι· ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκοπείς τὰ θειότατα ἱερουργεῖς· Βαβαὶ τῶν τεραστίων. ἀκούσατε οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην καὶ γνῶτε, ὅτι ἐν μόνῃ τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ ὀρθόδοξος πίστις ἐθησαυρίσθη καὶ μόνοι οἱ κατ' αὐτὴν πιστεύοντες, τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης καταξιοῦνται, τοῦ παρέχοντος ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.—

Καὶ νῦν Δέσποινα πρόσδεξαι

Ἀπόστολος Πρὸς Φιληππησίους οὗ ἡ ἀρχὴ «Ἀδελφοὶ γινώσκειν ὑμᾶς βούλομαι ὅτι τὰ κατ' ἐμέ,» τέλος «κατὰ τὴν ἀποκαταδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου»

Εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν

«Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, πᾶς ὅς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων» τέλος «τὸ γὰρ ἅγιος Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ᾧρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.»

Μεγαλυνάριον

Δεῦτε τῆς τριάδος τὸν ἑραστήν, τὸν λαμπρὸν φωστῆρα, Ἐκκλησίας τῆς τοῦ Χριστοῦ, τῆς ὁμολογίας, τῆς ὀρθοδόξου στύλον, Μελέτιον τὸν θεῖον, ὕμνοις τιμήσωμεν.

Ἐκ τοῦ Κώδ. Γ 138 φ. 583 β

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ ΔΑΠΟΝΤΕ

ΥΜΝΟΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΘΕΟΤΟΚΟΝ ΚΑΤΑ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

Ἀνυμνοῦμεν σε Παρθένε τὴν βασιλεύουσαν ἡμῖν
κατὰ χρέος καὶ ἐκ πόθου μετὰ ὕμνων καὶ ψαλμῶν.
Βασιλέα ὡς τεκοῦσαν, βασιλεύοντα ἀπλῶς
πάντων, συμβουλευούσης καὶ τῆς σῆς δόξης καλῶς.
Γνωρίσματα τῆς θεϊκῆς σου δόξης καὶ βασιλικῆς
ὅτι μόνη ἐν ὑψίστοις μετὰ σώματος οἰκεῖς.
Δέσποινα τῶν ἀοράτων, Δέσποινα τῶν ὁρατῶν.
ὡς βασίλισσα Ἀγγέλων καὶ βασίλισσα βροτῶν.
Εὐφημεῖσαι ὑπ' Ἀγγέλων τοὺς ἀνθρώπους εὐποιεῖς,
βασιλεῖς σὲ προκινουῖσι βασιλείας ἐλεεῖς.
Ζωῆς μήτηρ οὖσα πάντως, καὶ τὸ πᾶν ζωοποιεῖς,
βασιλέως δὲ θυγάτηρ, βασιλείαν ἀξιοῖς.
Ἡ παρίστανται ἐν φόβῳ, Ἄγγελοι καὶ βασιλεῖς,
δεξιὰ παρισταμένη τῷ Θεῷ ἐν ὑψηλοῖς.
Θαῦμα μέγα πορεσιῶτες μιᾷ πάντες γυναικί,
ὥσπερ δοῦλος βασιλέως καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐκεῖ.
Ἴσον ὃ Θεὸς οὐκ ἔχει, ἴσος καὶ σοὶ Μαριὰμ
οὐδ' ἐστίν, οὐδ' ἦν, οὐδ' ἔσται, ὦ βασίλισσα Ἀδὰμ.
Κύριε σὲ ἀνυμνοῦμεν ἀπλῶς πάντες θεϊκῶς,
τὴν δὲ θεῖαν σου μητέρα Μαριὰμ βασιλικῶς.
Λάμπρον ἐκ τῶν βασιλείων τὰς καρδίας τῶν πιστῶν
δοξαζόντων σε Παρθένε, καθὼς θέλει ὁ Χριστός.
Μνήσθητι τῶν σὲ τιμώντων ἡμῶν πάντων δουλικῶς,
ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς σου ὁ Χριστὸς βασιλικῶς.

Νῦν μὲν φύλαττε, καὶ σκέπε, τότε τὸ βασιλικὸν
 πρόσωπόν σου δίδου βλέπειν καὶ τὸ φωταγωγικόν.
 Ξέον ἄκουσμα τοῖς πᾶσι, θέαμα σφόδρα γλυκύ,
 λάλημα σεπτὸν ὑπάρχεις, θύγατερ βασιλική.
 Ὁ Θεὸς δοξάζομέν σε εἰς τὴν δόξαν τῆς Μητρὸς
 μόνε βασιλεῦ τῆς δόξης, φῶς τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς.
 Προσκυνοῦμέν σε Παρθένε τὸν υἱὸν σὺν τῷ Πατρὶ,
 ὥς τὸν ὅλων βασιλέα, καί γε σὺν σοὶ τῇ Μητρί.
 Ράβδος σὺ εἶ Θεοτόκε, ῥίζης ἐκ βασιλικῆς
 ἣ βλατσήσασα τῷ κόσμῳ ἄνθος ῥίζης θεϊκῆς.
 Σὺ τῶν βασιλέων δόξα, τοῦ Δαβὶδ τοῦ Σολομών,
 Κωνσταντίνου Ἀρκαδίου καὶ τῶν ἱαπεινῶν ἡμῶν.
 Τιμιώτατον τῶν ὄντων ἀφανῶν σὺ καὶ γνωστῶν
 μετὰ τὸν Παμβασιλέα τὸν υἱόν σου τὸν Χριστόν.
 Ὑπὲρ λόγον ἢ σὴ δόξα, ὑπὲρ νοῦν ἢ καλλονή,
 ὑπὲρ ζωάς, ὑπὲρ θρόνους, ἢ ἀγάπη σου Ἀγνή.
 Φῶς βασίλισσα ὑπάρχεις, φῶς δὲ καὶ οἱ μετὰ σοῦ
 συλλαλοῦντες, καὶ ὑμνοῦντες σὲ μετὰ τοῦ Ἰησοῦ.
 Χαίροις ἐπὶ τοῖς σοῖς δούλοις καὶ ἐκείνοι ἐπὶ σοί·
 ὦ μακάριοι οἱ δοῦλοι, ὦ βασίλισσα χρυσῇ.
 Ψάλλοντές σε ἀνυμνῶμεν ἐν ᾠδαῖς πνευματικαῖς,
 ἐν φωναῖς, ἀκαταπαύστοις, θείαις καὶ βασιλικάις.
 Ὡς βασίλισσα τοῦ κόσμου καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ
 ὦ τιμή, δόξα, καὶ κράτος, ἐκ παντὸς πρέπει λαοῦ.

ΤΕΛΟΣ

12.

H. 1.

1.

12.

